

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка (Україна)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вища школа менеджменту у Варшаві (Польща)
Університет національного та світового господарства (Болгарія)
Вища школа менеджменту інформаційних систем (Латвія)
Азербайджанський державний економічний університет (Азербайджан)
Білоруський державний аграрний технічний університет (Білорусь)
Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова (Казахстан)
Університет Північ (Хорватія)
Сумський державний університет (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка (Україна)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вища школа менеджменту у Варшаві (Польща)
Університет національного та світового господарства (Болгарія)
Вища школа менеджменту інформаційних систем (Латвія)
Азербайджанський державний економічний університет (Азербайджан)
Білоруський державний аграрний технічний університет (Білорусь)
Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова (Казахстан)
Університет Північ (Хорватія)
Сумський державний університет (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції

01 листопада 2018 року

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

В.В. Гришко, д.е.н., професор
О.В. Комеліна, д.е.н., професор
В.П. Дубіщев, д.е.н., професор
І.В. Черниш, д.е.н., доцент

Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 01 листопада 2018 р. – Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2018. – 285 с.

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції розглядаються теоретичні, методологічні та практичні аспекти інноваційно-інвестиційного розвитку держави і механізми його забезпечення в умовах інтеграції України до європейської спільноти. Розкрито європейський досвід реалізації політики інноваційно-інвестиційного розвитку. Досліджено специфіку інноваційно-інвестиційних процесів на національному і регіональному рівнях, на рівні підприємств в Україні та інших країнах світу. Висвітлено особливості адаптації системи управління та адміністрування до європейських стандартів. Досліджено сучасні технології та інструменти моделювання і прогнозування в управлінні соціальними й економічними процесами. Подано засоби інформаційно-аналітичного забезпечення стратегій суб'єктів ринку на макро-, мезо- та мікрорівнях, розроблено підходи до оптимізації їх інноваційно-інвестиційної діяльності. Досліджено сучасні реалії та перспективи інноваційних технологій у вищій освіті.

Збірник розрахований на фахівців з економіки, менеджменту, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів, докторантів і студентів.

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

© Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ISBN 978-966-97601-8-0

З М І С Т

ЧАСТИНА 1

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

- Куліков П.М., д.е.н., професор; Бондар О.А., д.е.н., професор;
Петренко Г.С., здобувач
Київський національний університет будівництва і архітектури
(м. Київ, Україна)
**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ** 21
- Березіна Л.М., д.е.н., професор
Полтавська державна аграрна академія (м. Полтава, Україна)
**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ** 23
- Гаращук О.В., д.е.н., професор
Державна інспекція навчальних закладів України (м. Київ, Україна)
Куценко В.І., д.е.н., професор
*Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого
розвитку Національної академії наук України» (м. Київ, Україна)*
**КОМУНІКАЦІЙНІ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНІ ДРАЙВЕРИ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ (РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ)** 25
- Дзюба О.Г., д.е.н., професор; Гораль Л.Т., д.е.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(м. Івано-Франківськ, Україна)
**ПОБУДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ
ОСВІТИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ РЕЙТИНГОВИХ ПРОЦЕДУР** 26
- Зелінська Г.О., д.е.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(м. Івано-Франківськ, Україна)
**УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС – НЕОБХІДНА
УМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ** 27
- Ільїн В.Ю., д.е.н., професор; Ільїна О.В., к.е.н.
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
(м. Київ, Україна)
Ільїн В.Ю., аспірант
Луганський національний університет ім. Т. Шевченка (смт. Старобільськ, Україна)
ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 29
- Карпенко Е.М., д.э.н., професор
Белорусский государственный университет (г. Минск, Республика Беларусь)
Карпенко В.М., к.т.н., доцент
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)
Павлова Д.А., магістрант
Белорусский государственный университет (г. Минск, Республика Беларусь)
**МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ФАКТОРНОГО УРОВНЯ ИННОВАЦИОННОЙ
ВОСПРИИМЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ** 30

<p>Комеліна О.В., д.е.н., професор <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</p>	32
<p>Левицька А., к.е.н., асоційований професор <i>Комратський державний університет (Молдова)</i> Анталік С.В., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</p>	34
<p>Мамедов Э.Я. оглы, д.э.н., профессор; Ахмедова Э.М., диссертант <i>Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC) (г. Баку, Азербайджан)</i> РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ</p>	36
<p>Мельник Л.Г., д.э.н., профессор; Дегтярева И.Б., к.э.н., доцент; Крипак Е.А., студент <i>Сумский государственный университет (г. Сумы, Украина)</i> ИННОВАЦИОННЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В ХОДЕ ТРЕТЬЕЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ: ОПЫТ ЕС</p>	38
<p>Рященко В.П., д.е.н., професор <i>Університет ISMA (Рига, Латвія)</i> Пилипенко Д.В., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ОСОБЛИВОСТІ СТУПЕНЕВОЇ СТРУКТУРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЛАТВІЇ</p>	40
<p>Солоха Д.В., д.е.н., професор <i>Донецький державний університет управління (м. Маріуполь, Україна)</i> Белякова О.В., к.е.н., доцент <i>Азовський морський інститут НУ «ОМА» (м. Маріуполь, Україна)</i> ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ЗАСАД ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ</p>	41
<p>Сотник І.М., д.е.н., професор; Сотник М.І., д.т.н., доцент; Кріпак Є.О., студентка <i>Сумський державний університет (м. Суми, Україна)</i> ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИВАННЯ У РОЗВИТОК ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ДОМОГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ</p>	43
<p>Стецюк П.А., д.е.н., професор <i>Державний університет телекомунікацій (м. Київ, Україна)</i> РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ</p>	45
<p>Auelbekova A.K., Ph.D. in Economics, Associate Professor <i>L.N. Gumilyov Eurasian National University (Astana, Kazakhstan)</i> INNOVATIONS IN THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN</p>	47

Chaikina A.O., PhD in Economics, Senior Lecturer <i>Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University (Poltava, Ukraine)</i>	
MODERN TRENDS IN SME'S INNOVATION ACTIVITY	49
Pandzherova Asya, Ph.D., Senior Lecturer <i>University of National and World Economy (Sofia, Bulgaria)</i>	
Makhovka V., PhD (Economics), Senior lecturer <i>Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University (Poltava, Ukraine)</i>	
PECULIARITIES OF EDUCATION OF EXPERTS FOR THE SPHERE OF TOURISM	52
Yakimchuk I.M., PhD, Associate Professor; Democheni O.E., PhD, Doctoral student; Zhuravskaya N.E., PhD-student <i>Kiev National University of Civil Engineering and Architecture (Kyiv, Ukraine)</i>	
COMPANY'S STRATEGY AS A BASIS OF COMPETITIVENESS	53
Агумбаева А.Е., к.э.н., ассоциированный профессор <i>Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина (г. Астана, Республика Казахстан)</i>	
ПРОБЛЕМЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В КАЗАХСТАНЕ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ МИРОВОЙ ИНТЕГРАЦИИ	54
Айтпаева А., магистрант <i>Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина (г. Астана, Республика Казахстан)</i>	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	56
Асланова Т.Т., к.э.н., доцент <i>Азербайджанский Архитектурно-Строительный Университет (г. Баку, Азербайджан)</i>	
МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ И ПОДДЕРЖКИ НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ГОСУДАРСТВЕННОМ УРОВНЕ	58
Ашыров С.Ч., магистрант <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет» (г. Минск, Республика Беларусь)</i>	
ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРЕДПРИЯТИИ	59
Аязбек Айбек, магистрант <i>Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина (г. Астана, Республика Казахстан)</i>	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КЛАСТЕРНОГО РАЗВИТИЯ: ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН	61
Бакало Н.В., к.е.н., доцент; Мизин О.О., магистрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗНАЧЕННЯ ХМАРНИХ ЗБЕРЕЖЕНЬ У СЕКТОРІ ОСВІТИ	63

Бересток Є.Т., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ВІДКРИТА ОСВІТА	64
Богомолова К., студентка <i>Сумський державний університет (м. Суми, Україна)</i> ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП ЕСТОНІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	66
Бровченко О.А., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ФАКТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	67
Бут Ю.В., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ	69
Волжан А.В., Перевай Г.В., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНЬОЇ ТЕХНІКИ У НАВЧАННІ ТА РОЗВИТКУ	70
Вороненко В.І., к.е.н., асистент; Федоришин І.В., студент <i>Сумський державний університет (м. Суми, Україна)</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ІНВЕСТУВАННЯ В ІННОВАЦІЇ	71
Горб В.В., Новаковська М.С., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ США	72
Даценко О.В., Янко В.О., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ВИВЧЕННЯ БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ В АВСТРАЛІЇ	74
Дегтярев Д.В., студент <i>Академія управління при Президенті Республіки Беларусь (г. Минск, Республіка Беларусь)</i> ФИНАНСИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ В ПРИРОДООХРАННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СТРАНАХ ЕС	76
Джардемova Ж.И., студентка <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i> КОСМИЧЕСКАЯ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН КАК ФАКТОР ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	78

Дупак А.С., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	80
Ералиева Е.А., магістрант <i>Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина (г. Астана, Республика Казахстан)</i>	WAYS OF DEVELOPMENT OF DISTRIBUTION LOGISTICS ARIBUSINESS IN THE REGION	81
Ерумбаев А.Т., магістрант <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i>	ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	83
Есенгельдинова Р.Ж., магістр економічних наук <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i>	ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ	85
Жанабаева Ж.К., к.э.н., доцент <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Республика Казахстан)</i>	КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	87
Кадет А., магістрант <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет» (г. Минск, Республика Беларусь)</i>	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА НА БАЗЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ	89
Карінцева О.І., к.е.н., доцент; Тарасенко С.В., к.е.н.; Шевельова Д.С., студентка <i>Сумський державний університет (м. Суми, Україна)</i>	ОБНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЄС: ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ	91
Карінцева О.І., к.е.н., доцент; Харченко М.О., к.е.н., доцент; Дяченко А.В., аспірант <i>Сумський державний університет (м. Суми, Україна)</i>	МОДЕЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ-ВИРОБНИКІВ ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ У РІЗНИХ ТИПАХ РИНКОВИХ СТРУКТУР	92
Клочко Н.С., Манжос С.А., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ	93

<p>Конакбаева А.С., Жахина А.Б., студенти <i>Евразийский Национальный Университет им. Л.Н. Гумилева</i> <i>(г. Астана, Казахстан)</i></p> <p>ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА</p>	95
<p>Кондратенко О.В., Бурячек С.О., аспіранти <i>Луганський національний аграрний університет (м. Харків, Україна)</i></p> <p>ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ СТОСОВНО МАЛИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ</p>	96
<p>Коніченко А.О., Панасенко А.С., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка</i> <i>(м. Полтава, Україна)</i></p> <p>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ</p>	98
<p>Королевич Н.Г., к.э.н., доцент; Оганезов И.А., к.т.н., доцент <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»</i> <i>(г. Минск, Республика Беларусь)</i></p> <p>ОСНОВНЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА КАРТОФЕЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ</p>	99
<p>Корсун Н.Ф., к.э.н., доцент <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»</i> <i>(г. Минск, Республика Беларусь)</i></p> <p>ИННОВАЦИОННЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ</p>	101
<p>Ленская Т.И., к.э.н., зав. сектором кооперации и интеграции <i>РНУП «Институт системных исследований в АПК НАН Беларуси»</i> <i>(г. Минск, Республика Беларусь)</i></p> <p>Назарова М.С., к.э.н., доцент <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»</i> <i>(г. Минск, Республика Беларусь)</i></p> <p>ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ ВНУТРИКОРПОРАТИВНЫМИ ОТНОШЕНИЯМИ В ПРОДУКТОВЫХ КОМПАНИЯХ</p>	102
<p>Лобач Л.В., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка</i> <i>(м. Полтава, Україна)</i></p> <p>ОСНОВНІ СТАРТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ</p>	104
<p>Ловчая К.А., студентка; Лукашевич А.В., старший преподаватель <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»</i> <i>(г. Минск, Республика Беларусь)</i></p> <p>СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОЖАЙНОСТИ И МЕТОДЫ ВЫЯВЛЕНИЯ КОРРЕЛЯЦИОННЫХ СВЯЗЕЙ</p>	105
<p>Марченко О.В., к.е.н., доцент; Голобородько О.П., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка</i> <i>(м. Полтава, Україна)</i></p> <p>ВАЖЛИВІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СФЕРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ПОЛПШЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ</p>	107

Маховка В.М., к.е.н.; Маркашов О.Ю., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ТУРЕЧЧИНІ	108
Мороз Н.С., студентка <i>УО «Белорусский государственный аграрный технический университет» (г. Минск, Республика Беларусь)</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЯ	109
Невінчаний В.О., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	110
Олійник М.В., Тимошенко М.В., студенти <i>Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна)</i>	
РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ	112
Омурзаков А.Т., докторант <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i>	
РАЗВИТИЕ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА КАЗАХСТАНА	114
Пашенко П.О., аспірант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СУЧАСНИЙ СТАН ПРАКТИКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	116
Пішеніна К.К., кандидат наук з державного управління, Головний спеціаліст відділу планування та фінансування наукових бюджетних програм <i>Департамент економіки та фінансування Міністерства освіти і науки України (м. Київ, Україна)</i>	
ОСНОВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ	117
Ржепішевська В.В., к.е.н., доцент; Моляр А.М., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИЗИКУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	118
Саттаров А.Ч., магістрант <i>Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i>	
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ ПУТЕМ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	119
Сланбекова Б.М., магістрант <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i>	
ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	122

Снісар Ю.В., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> СУЧАСНИЙ ДОСВІД ФРАНЦІЇ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	124
Сонник Н.С., Гурина Т.П., магістранти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> СУЧАСНИЙ СТАН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЇЇ РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	125
Стешенко О.Д., к.е.н., доцент <i>Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків, Україна)</i> ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	127
Тлесова Э.Б., к.э.н., доцент <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i> ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	128
Толстова А.В., к.е.н., доцент <i>Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків, Україна)</i> ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	130
Урунов Д.Ч., магістрант <i>Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан)</i> ОЦЕНКА КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦИАЛА МАЛЫХ ГОРОДОВ	132
Фатахова Н.Р., преподаватель <i>Азербайджанский Архитектурно-Строительный Университет (г. Баку, Азербайджан)</i> ПУТИ ПРОВЕДЕНИЯ КОРПОРАТИВНОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ПОДДЕРЖКИ НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ	134
Федій А.А., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	136
Чалик Т.Р., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	138

Чигрин О.Ю., к.е.н., доцент; Івахненко О.М., аспірант
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЗЕМЕЛЬНИМИ ВІДНОСИНАМИ** 139

Чигрин О.Ю., к.е.н., доцент; Млаабдал С.А., аспірант
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
**ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАФТОДОБУВНОГО
КОМПЛЕКСУ** 141

Швець С.В., Челембієнко К.С., магістранти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
ТРЕНДИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ 143

Шугаєва Н.М., студентка
*Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Республика Казахстан)*
**ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА
АВИАПЕРЕВОЗОК В КАЗАХСТАНЕ** 145

ЧАСТИНА 2 АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Горошкова Л.А., д.е.н., професор; Волков В.П., д.т.н., професор; Карбівничий Р.О.,
Карбівничий І.О., аспіранти
Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна)
**МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА НА ФІНАНСОВУ СПРОМОЖНІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД** 148

Гришко В.В., д.е.н., професор; Красноштан С.С., студент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ
НА ПІДПРИЄМСТВІ** 150

Зось-Кіор М.В., д.е.н., професор; Гунченко М.В., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
Бучнев М.М., к.е.н., доцент
*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Сєвєродонецьк, Україна)*
ПОБУДОВА ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ 151

Левків Г.Я., д.е.н., доцент; Вербянська А.І., Дьолог Є.В., магістранти
*Львівський державний університет внутрішніх справ
(м. Львів, Україна)*
**АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОГО
УПРАВЛІННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ** 153

- Охріменко І.В., д.е.н., професор
Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ, Україна)
**ПЛАНОВО-ЕКОНОМІЧНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ
 УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ
 ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ** 155
- Паршин Ю.І., д.е.н., доцент
*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
 (м. Дніпро, Україна)*
**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ
 РІШЕНЬ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
 НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ** 157
- Шарий Г.І., д.е.н.; Дубіщев В.П., д.е.н., професор
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)*
**ПРОГНОЗУВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ
 ЗЕМЕЛЬНИМ КАПІТАЛОМ НА ПРИНЦИПАХ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ** 159
- Паршина О.А., д.е.н., професор
*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
 (м. Дніпро, Україна)*
**МОДЕЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО
 ГОСПОДАРСТВА** 161
- Шкарупа О.В., д.е.н., доцент; Шкарупа І.С., аспірант
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
**ФОРМУВАННЯ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ РЕФОРМ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ
 ВСТАНОВЛЕННЯ КАНАЛІВ ПРОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ** 163
- Аралова А.М., магістр економічних наук
*Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
 (г. Астана, Республика Казахстан)*
**ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ АГРАРНОГО СЕКТОРА - ШАНС
 ДЛЯ РЫВКА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ** 165
- Бакало Н.В., к.е.н., доцент; Яровий Є.В., директор ресторану «Мафія»
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)*
СТАНДАРТИ ОБСЛУГОВУВАННЯ В СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ 166
- Безверха М.О., Вязун Ю.С., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)*
**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ БАЗ ДАНИХ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У
 WEB-ДОДАТКАХ** 167
- Бересток Є.Т., Панасенко А.С., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)*
**ОСНОВНІ ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ НА РІЗНИХ СТАДІЯХ
 ЙОГО ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ** 169

Біловол Р.І., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	171
Біловол Р.І., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	РОЗРОБКА ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	172
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Балясов М.В., студент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ПІДХОДИ ДО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	173
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Жуковець А.О., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	175
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Коротич Д.С., студент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	176
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Молнар А.І., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ДІАГНОСТИКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	177
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Пономарьова В.Е., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	178
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Ткач В.Ю., студент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	ПРОБЛЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ КЕРІВНИЦТВОМ ПІДПРИЄМСТВА	179
Біловол Р.І., к.е.н., доцент; Томурка Д.С., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	180

Блазун О.М., студент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	181
Болдирєва Л.М., к.е.н., доцент; Лубенецька А.С., Калініченко А.А., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	183
Бут М.М., Пашенко А.Г., Сидоренко А.В., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	184
Бут Ю.В., Шепелева А.О., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	186
Васильченко М.І., к.е.н., доцент; Дупак А.С., Нестеренко О.А., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	188
Веренич О.М., Дубовик В.М., Штокаленко М.Л., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	190
Винник С.В., Горб В.В., Красноштан С.С., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ПОСЛУГ	192
Гонтар А.О., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ	193
Горбик Е.А., Шугайло В.С., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ФУНКЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА	195

Гришко В.В., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ІННОВАЦІЙНА ФОРМА МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	197
Дупак А.С., Нестеренко О.А., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ ІННОВАТИКИ	198
Жовнір Н.М., к.е.н., доцент; Марчишинець О.В., к.е.н., доцент; Шевченко О.М., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЕКОНОМІКО–МАТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА	200
Зернюк О.В., к.т.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ	203
Ізотова А.К., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	205
Ісупов М.І., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ	206
Киреєнко В.П., к.ф.-м.н., доцент <i>Институт финансов Белорусского государственного университета (г. Минск, Республика Беларусь)</i>	
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ПОЛОЖЕНИЯ СТРАНЫ В МЕЖДУНАРОДНЫХ РЕЙТИНГАХ НА ПРИВЛЕЧЕНИЕ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ	207
Клименко К.В., Гарькавенко А.В., Чаглей М.О., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	209
Кобець С.П., к.е.н.; Лисенко М.В., к.ф.-м.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ З КЛІЄНТАМИ	210

Козловська Я.С., Петльований Д.В., Марененко А.В., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
МОДЕЛЮВАННЯ ПОПИТУ НА ПОСЛУГИ ФІТНЕС КЛУБУ	212
Комеліна А.А., к.е.н. <i>ПАТ «Полтава-Банк» (м. Полтава, Україна)</i>	
АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	214
Коніченко А.О., Новаковська М.С., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
РОЛЬ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА	216
Коніченко А.О., Новаковська М.С., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В СУЧАСНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ	217
Кравченко Д.В., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ	219
Кузьменко Л.Ю., Мизин О.О., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СУТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ	220
Кулинич В.В., Челембієнко К.С., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
МЕТОД PERT В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	222
Куценко О.О., магістрант <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СФГ «БАРВІНОК»	224
Лега М.В., Біланенко К.П., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
РОЗРОБКА КАДРОВОЇ СТРАТЕГІЇ І ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	226
Лесик М.С., Сіренко А.О., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	228

- Листопад А.С., Жук О.С., студентки
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**СВІТОВИЙ ДОСВІД МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ** 230
- Лузіна А.О., Марочко Т.Р., Мягкохліб В.М., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА 232
- Лукашенко К.С., Палаш Д.А., студентки
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**СУЧАСНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ** 234
- Макаринська О.В., к.е.н., доцент
*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(м. Черкаси, Україна)*
Рохман В.В., студент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТА КРАЇН
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ** 236
- Новицька І.В., аспірант
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**АДАПТАЦІЯ ВИРОБНИКІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО
ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ** 237
- Новікова І.В., студентка
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
ПІДПРИЄМСТВА** 239
- Панасенко А.С., Бересток Є.Т., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ДОСВІД АНГЛІЇ ТА
НІМЕЧЧИНИ** 240
- Перевай Г.В., Янко В.О., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**AGILE PROJECT MANAGEMENT – ЯКІСНО НОВИЙ ПІДХІД ДО
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ** 243
- Рустем Алдияр, Пулатов Курбан, студенти 245

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева

(г. Астана, Республика Казахстан)

СОСТОЯНИЕ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН К 2017 ГОДУ. ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ ПУТЕМ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИЙ

Самсоненко Н.В., викладач комп'ютерних дисциплін, вища категорія;

Сидорина О.Г., викладач комп'ютерних дисциплін, вища категорія;

Павлович Л.В., викладач фізики, астрономії та інформатики, перша категорія

Полтавський коледж нафти і газу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ТРИГЕРІВ У ІНТЕРАКТИВНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЯХ

247

Сапун О.Л., к.пед.н., доцент; Радкович М.В., магістрант

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

248

Синягівська В.С., Яценко А.В., студенти

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)

МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СПЕЦИФІЧНА СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

250

Станкевич И.И., ст. преподаватель

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

НАПРАВЛЕНИЯ АВТОМАТИЗАЦИИ КАДРОВОГО ДЕЛОПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

251

Сырокваш Н.А., старший преподаватель

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

253

Тетеринец Т.А., к.э.н., доцент

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ АПК В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

255

Трирог А.В., Терентьев В.Ю., Михайленко А.С., студенти

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

257

Трященко О.К., Шевченко А.А., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМ РИЗИКОМ ПІДПРИЄМСТВА

259

Трященко О.К., Шевченко А.А., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЯМИ	260
Устенко О.С., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	262
Христенко О.В., к.е.н., доцент; Горбенко Ю.С., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
КОНФЛІКТ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ПРОТИРІЧЧЯ	264
Христенко О.В., к.е.н., доцент; Гордінська Е.Е., студентка <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	265
Христенко О.В., к.е.н., доцент; Сохранний Є.Ю., студент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	266
Челембієнко К.С., Кулинич В.В., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	268
Шумейко Ю.М., Супруненко О.Ю., Котлярова А.С., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	269
Щербініна С.А., ст. викладач; Панасенко Н.Л., к.е.н., доцент <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
ОПТИМІЗАЦІЯ ВТРАТ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ У ТЕПЛОВИХ МЕРЕЖАХ	270
Яковенко А.Ю., Бурдей А.І., Хоренжа Т.Р., студенти <i>Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (м. Полтава, Україна)</i>	
УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	272
Янко В.О., Перевай Г.В., студенти	273

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**ВИРОБНИЦТВО МАЙБУТНЬОГО: НАСТУПНА ЕРА ГЛОБАЛЬНОГО
ЗРОСТАННЯ ТА ІННОВАЦІЙ**

Яскевич А.О., студентка
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
**СВІТОВІ ПРАКТИКИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ** 275

Шаміла Хасан Ісмаїл, аспірантка
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ** 276

Ашіру Ісмаїлі Кашсіра, аспірант
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ
РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ** 278

Амеліна І.В., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
Зарайська Е.О., Пилип С.В.
*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Северодонецьк, Україна)*
**ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ КАДРІВ ДЛЯ РОБОТИ В ОРГАНАХ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ** 280

Амеліна І.В., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*
Хусеїнович Е.С., Анучкіна Т.В.
*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Северодонецьк, Україна)*
**УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ** 282

ЧАСТИНА 1

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

УДК 005.591.3:338

Куліков П.М., д.е.н., професор; Бондар О.А., д.е.н., професор; Петренко Г.С., здобувач
Київський національний університет будівництва і архітектури
(м. Київ, Україна)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У багатьох розвинутих країнах вирішення цих питань покладено на спеціалізовані технічні університети, які займаються не тільки підготовкою фахівців, а й проводять відповідну науково-дослідницьку діяльність. Такі університети мають у своєму розпорядженні передову технічну базу, обладнання та технології. Певна річ, таке методологічне та технічне забезпечення потребує значного фінансування.

Як вже зазначалося, щорічне фінансування Гарвардського, Йельського університетів становить близько 1 млрд. доларів США. Щорічне фінансування провідних університетів Німеччини становить від 500 до 1 млрд. євро.

Таке фінансування здійснюється, як правило, приватними корпораціями та компаніями через різноманітні фонди, опікунські та наглядові ради. Але завдяки цим коштам, інвестори отримують висококласних профільних фахівців, використовують результати наукових досліджень, отримують новітні технології та ідеї.

Одним із механізмів забезпечення належного фінансування провідних університетів у багатьох країнах є так званий «ендавмент» (від англійської endowment – внесок, пожертвування). Ендавмент – фонди, які формуються завдяки благодійникам. При цьому, ендавмент передає сформований капітал в довірче управління керуючій компанії, а отримані відсотки направляються на визначені Статутом цілі. Пріоритетність та спрямованість вкладів координує опікунська рада.

Зокрема, найбільшим ендавмент-фондом є Нобелівський. На сьогоднішній день, наявність ендавмент-фондів особливо характерна для США та Великобританії. У деяких університетах цих країн кошти, отримані від управління ендавмент-фондами, формують від 25 до 45% їх бюджету.

Існують також фонди, які фінансуються безпосередньо приватними компаніями та корпораціями. Цільове використання цих коштів, пріоритетність та напрямки знов – таки визначає наглядова або опікунська рада.

Перший ендавмент в Україні було створено у 2013 році Інститутом міжнародних відносин КНУ ім. Т.Г. Шевченка на базі благодійної організації «Фонд розвитку інституту міжнародних відносин». За рік існування фонду до нього приєдналося 18 благодійників, серед яких є викладачі та випускники вузу.

Одним із флагманів системи освіти в Україні є Київський національний університет будівництва та архітектури, який має у своєму розпорядженні великий досвід, певну матеріально-технічну та наукову базу, якісний склад фахівців та викладачів.

Саме цій університет повинен взяти на себе роль не тільки невід'ємної складової будівельної галузі, а й стати підґрунтям її подальшого розвитку.

З цією метою Київський національний університет будівництва та архітектури повинен, з одного боку, консолідувати під собою всі професійні навчальні заклади, які готують фахівців будівельної галузі та визначити найбільш пріоритетні шляхи розвитку, а з іншого боку, спільно з провідними будівельними компаніями розробити дорожню карту проходження таких шляхів (рис.1).

Концепція фонду розвитку КНУБА. Як вже зазначалося, будівельна галузь є однією з найбільш потужних в Україні. У її подальшому розвитку повинні бути зацікавлені, в першу чергу, Конфедерація будівельників України, крупні будівельні холдинги та компанії, виробники будівельної продукції. Саме вони повинні підтримати ідею створення фонду розвитку КНУБА та взяти безпосередню участь у розробці та адаптації концепції його ефективного існування.

Вони можуть бути його безпосередніми засновниками, входити до опікунської та наглядової рад.

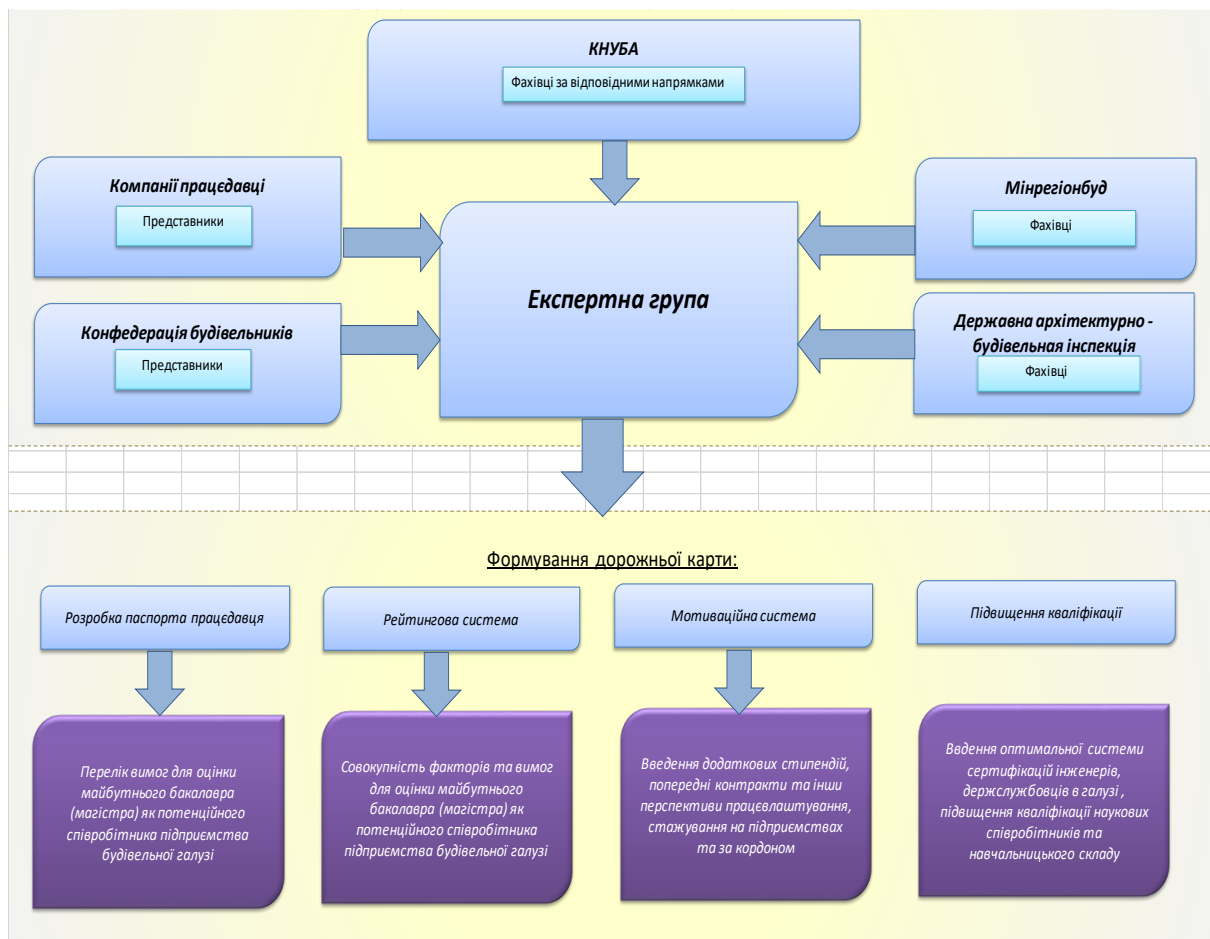

Рис. 1 Формування системи взаємодії підприємств будівельної галузі та КНУБА

Концепція створення та роботи Фонду розвитку КНУБА повинна охоплювати такі напрями (рис. 1):

1. Науково-дослідницька діяльність:

- визначення найбільш пріоритетних напрямків досліджень в галузі виробництва будівельних матеріалів, будівельної техніки, існуючих технологій будівництва, що в перспективі дозволить підвищити ефективність будівельних робіт, розвивати вітчизняне виробництво та вживати кроків щодо імпортозаміщення;

- покращення технічно-методичної бази КНУБА та надання можливості науковим працівникам, фахівцям університету, студентам працювати з передовим обладнанням та технологіями;

- організація та участь у міжнародних наукових та технічних конференціях, які мають відношення до будівельної галузі;

– організація стажування та обміну досвідом для наукових працівників, фахівців університету, найбільш перспективних студентів в університетах найбільш розвинутих країн, будівельних компаніях.

2. Підготовка фахівців:

– проведення досліджень та аналізу ринку будівництва з метою прогнозування необхідної кількості фахівців, яких потребують підприємства будівельної галузі від будівельних компаній до виробників будівельних матеріалів за різними спеціальностями від робітників до інженерів та архітекторів;

– аналіз існуючої наукової та методологічної бази КНУБА та спеціалізованих професійних навчальних закладів з метою визначення кількості фахівців для майбутньої роботи в КНУБА та цих закладах;

– консолідація професійних навчальних закладів в галузі будівництва під загальну стратегію розвитку, яка розроблюється КНУБА;

– визначення с підприємствами будівельної галузі тих напрямків освіти, які необхідно підсилити або додатково ввести в навчальні плани, організувати відповідне стажування або підвищення кваліфікації, що надасть змогу готувати висококласних фахівців для конкретних підприємств;

– організувати за рахунок Фонду розвитку спеціальні стипендіальні фонди для заохочування найбільш перспективних студентів та студентів, які приймають участь у наукових дослідженнях та показують певні здібності;

– передбачити критерії для преміальних фондів для аспірантів, фахівців КНУБА та критерії їх отримання;

– підписання угод з іноземними університетами, компаніями щодо обміну студентами, стажування, обміну досвідом тощо;

– організація виробних практик на вітчизняних підприємствах.

3. Моніторинг та реагування:

– постійний моніторинг стану та розвитку будівельної галузі в Україні та за кордоном, визначення та корекція пріоритетів;

– організація постійної взаємодії з підприємствами будівельної галузі.

УДК 338.2:330.341.1

Березіна Л.М., д.е.н., професор
Полтавська державна аграрна академія
(м. Полтава, Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Інноваційна модель розвитку економіки країни є на сучасному етапі пріоритетною з точки зору досягнення кращих економічних результатів суб'єктами господарювання, підвищення якості продукції та якомога повнішого задоволення потреб споживачів у сучасних товарах. Нажаль, Україна поки що не відноситься до країн з високою питомою вагою інноваційних підприємств, а, відтак, її економіка не може бути визнана інноваційною. Хоча останніми роками, після політичних і економічних потрясінь 2014 р., певні позитивні зрушення мають місце стосовно зростання деяких макроекономічних показників.

Утвердження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку національної економіки є безальтернативним шляхом для України з метою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, інтеграції в глобальні інтеграційні процеси їх рівноправним суб'єктом, а також підвищення темпів економічного зростання і створення економічного підґрунтя для запровадження високих соціальних стандартів, притаманних розвиненим країнам світу [1].

Важливим з точки зору отримання досвіду розбудови інноваційної моделі розвитку економіки виявляється практика країн ЄС. Інноваційна продуктивність країн ЄС поліпшується останніми роками, прогрес прискорюється і у цьому напрямі перспективи позитивні. З 2010 р. середня продуктивність інновацій в країнах ЄС зросла на 5,8 %. Відтак, ЄС продовжує покращувати свою позицію відносно США, Японії та Канади. Проте, Китай має в три рази темпи зростання продуктивності інновацій більші, ніж у ЄС. У країнах ЄС продуктивність інновацій збільшилася в 18 країнах і скоротилася в 10 країнах з 2010 р. Швеція залишається лідером інновацій в ЄС, за нею у рейтингах знаходяться Данія, Фінляндія, Нідерланди, Великобританія та Люксембург [2].

Фінляндія є одним із лідерів за обсягами інвестицій на науку. Система підтримки інноваційної діяльності цієї країни включає розвинений ринок венчурного капіталу, сприяння отриманню підприємцями професійних знань у сфері ведення бізнесу через співпрацю з вищими навчальними закладами. Одним з головних учасників, які фінансують інноваційні розробки, виступає Національне фондове агентство з технологій та інновацій.

Економічна політика Великобританії спрямована на розвиток науки та збільшення інновацій у бізнес-середовищі. Вона здійснюється через посередництво різних державних програм підтримки інноваційної діяльності. Розповсюдженою при цьому є практика створення венчурних фондів і компаній, яким надаються доволі значні преференції у вигляді страхування коштів, податкових пільг тощо.

Уряд Німеччини використовує різні заходи щодо стимулювання інновацій у бізнесі: надаються кредити на пільгових умовах на модернізацію підприємства, на заміщення у процесі виробництва традиційних джерел енергії нетрадиційними, на впровадження нових сучасних технологій виробництва продукції, існує система дотаційної допомоги на підтримку інноваційних підприємств, особливо малого й середнього бізнесу, фінансування наукових досліджень, розширення співпраці бізнесових структур з вищими навчальними закладами.

Достатньо уваги розвитку інновацій в економічній сфері приділяє Франція. Серед поширених заходів впливу на інноваційний процес варто зазначити пільгове оподаткування новостворених інноваційних підприємств, відсутність оподаткування ризикових проектів у пріоритетних галузях економіки, часткове відшкодування витрат на науково-дослідні проекти, пов'язані з малим та середнім бізнесом тощо.

Характерною особливістю інноваційної політики Італії є розгалужена мережа технопарків, дослідницьких центрів, бізнес-інкубаторів. Державна політика стимулювання інноваційної діяльності передбачає використання таких важелів як пряме бюджетне фінансування, надання інвестиційних кредитів, дотації на освоєння нових технологій та видів продукції, стимулювання нововведень через амортизаційну політику підприємствам, які є інноваційними та ін.

Отже, розвиненими країнами накопичено достатній досвід стимулювання інноваційних підходів ведення бізнесу. Враховуючи особливості національної економіки варто звернути увагу на доробок розвинених країн стосовно доцільних напрямів здійснення інноваційної політики в Україні. Необхідність здійснення виваженої політики щодо стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств є вимогою часу. Інноваційний потенціал підприємств та економіки в цілому, його ефективне використання виступає головною умовою соціально-економічного розвитку країни та задоволення зростаючих потреб населення.

Список використаних джерел

1. Бодров В.Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки. – К.: НАДУ, 2009. – 60 с.
2. European Innovation Scoreboard. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

Гаращук О.В., д.е.н., професор
Державна інспекція навчальних закладів України (м. Київ, Україна)
Куценко В.І., д.е.н., професор
*Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України» (м. Київ, Україна)*

КОМУНІКАЦІЙНІ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНІ ДРАЙВЕРИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ (РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ)

*«Найкоротша дорога до цивілізації – це освіта».
В.І. Вернадський*

XXI століття – це період складних, динамічних соціальних змін, що потребує від українських вищих навчальних закладів інноваційних методів освоєння цих змін, а також підготовки кадрів, які забезпечили б цей процес. Останнім часом багато фахівців відмічають послаблення конкурентних позицій вищої освіти України на європейському ринку. Навіть провідні українські вищі навчальні заклади нині суттєво поступаються у рейтингах університетам європейських країн [1].

У цих умовах украї важливим є пошук драйверів, використання яких сприяло б підвищенню якості освіти, а отже – підготовці конкурентоспроможних фахівців. Однією із складових таких драйверів має бути імплементація передового досвіду вищих навчальних закладів високорозвинених країн до навчально-виховної та наукової діяльності українських вишів. До речі, зазначеному підходу в своїх дослідженнях приділяли увагу ряд науковців: Алексюк А., Андрущенко В., Безпалько В., Гершинський Б., Даниленко Л., Зязюн І., Кремень В., Олійник В., Пуховська Л., Чорна О. та багато інших дослідників.

Разом із тим, питання якості освіти залишається допоки актуальним. У цьому контексті заслуговує на увагу, на наш погляд, вивчення досвіду Великобританії, зокрема щодо: забезпечення оптимального співвідношення у навчальному процесі теоретичних знань і практичних навичок; формування здорової університетської культури; вироблення та застосування нових підходів і методів навчання тощо [2]. Особлива увага в навчальному процесі освітніх закладів цієї країни приділяється активному впровадженню інноваційних методів. Адже, як свідчить практика, інноваційний розвиток освіти значною мірою визначає не лише якість підготовки кадрів, а і темпи соціально-економічного розвитку суспільства. Інноваційне спрямування освітнього процесу є фундаментальним параметром результативності відтворювального процесу в освітній сфері, що забезпечить успішність функціонування суспільства в майбутньому періоді.

Інноваційний розвиток освітньої сфери потребує вдосконалення навчальної інфраструктури у відповідності до вимог ринкової економіки. Проте, як свідчать результати наших досліджень, нинішній стан інфраструктури освітньої галузі не відповідає реальним потребам ні за кількісними, ні тим більше за якісними параметрами. Освіта, на жаль, залишається сферою з низькою привабливістю щодо її інвестування та відповідного матеріально-технічного забезпечення навчально-виховного процесу на інноваційній основі. До цього часу недостатньою є підтримка та захист інновацій з боку держави; відсутній дієвий механізм інвестиційного та інноваційного стимулювання освітнього процесу, в тому числі підготовки конкурентоспроможних кадрів, які сприяли б прискоренню розбудови економіки на інноваційній основі. Адже нині Україна за розвитком вищої освіти посідає у світі 35 місце, а за розвитком інновацій – 61, а це негативно позначається на економічних показниках країни, на життєвому рівні населення. Як засвідчують статистичні дані, територія України складає 0,5% суші планети, на якій розміщено 5% її мінерально-сировинних ресурсів, а валовий внутрішній продукт ледь досягає 0,3% світового обсягу.

Особливо показовим у цьому контексті є величина валового внутрішнього продукту на душу населення. Якщо, скажімо, у 2017 році у Швейцарії вона склала 79,2 тис. дол. США, у США – 57,4, у Сінгапурі – 52,3, у Польщі – 12,3, то в Україні – всього лише 2,2 тис. дол.

Для покращення зазначеної ситуації в нашій країні необхідно прискорити переведення всіх сфер економічної діяльності, у тому числі й освіти на інноваційний шлях розвитку. З цією метою варто дотримуватись принципів, які в перспективі визначатимуть інноваційну господарську діяльність освітніх суб'єктів, темпи інноваційних процесів та рівень професійних досягнень науки і техніки тощо.

Таким чином, подальше підвищення якості освіти потребує активного використання драйверів, спрямованих на:

- подальше оновлення морально і фізично застарілих (технологічно і технічно) засобів навчання;
- активізацію інтегрування освітньої сфери України в єдиний європейський освітній простір;
- забезпечення підвищення доходів населення та зростання його життєвого рівня;
- визначення цільових показників і пріоритетних напрямів упровадження у навчальний процес технологій, що забезпечать підготовку конкурентоспроможних фахівців;
- удосконалення механізму державного регулювання довгострокового розвитку освітньої сфери.

Все це має являти собою безперервний процес, спрямований на формування системи наукових і практичних знань тих, хто навчається (школярів, студентів, слухачів), ціннісних орієнтацій, що забезпечують відповідальне ставлення випускників навчальних закладів до розбудови майбутнього нашої країни.

Список використаних джерел

1. Величко О.П. Управління розвитком конкурентного середовища на національному ринку освітніх послуг / О.П. Величко, Л.А. Величко // Економічні, політичні та культурологічні аспекти європейської інтеграції України в умовах нових глобалізаційних викликів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 16-17 квітня 2018 року). – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С. 291-294.
2. Wareing S. In my discipline or interdisciplinary / S. Wareing // Academy exchange. – № 8 (August). – P. 31-33.

УДК 338.2:378.1

Дзьоба О.Г., д.е.н., професор; Гораль Л.Т., д.е.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПОБУДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ РЕЙТИНГОВИХ ПРОЦЕДУР

Аналіз багаточисельних публікацій, наявного досвіду вітчизняних закладів вищої освіти (ЗВО) і зарубіжних університетів щодо формування та практичного використання систем рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр, факультетів (навчально-наукових інститутів) та можливостей їх інтегрування на інноваційних засадах в єдину систему управління ЗВО дозволяє сформувати узагальнений перелік найбільш актуальних принципів побудови системи комплексного рейтингового оцінювання внутрішнього середовища (СКРОВС) ЗВО [1]:

- комплексний характер системи, охоплення всіх видів діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр, факультетів, інститутів;
- інтеграція СКРОВС в систему управління ЗВО з метою підвищення її ефективності;
- максимальна об'єктивність системи, мінімізація суб'єктивізму стосовно об'єктів оцінювання;
- формалізація процесу визначення оцінки шляхом оптимізації кількості показників, їх

змісту та вагомості;

забезпечення зворотного зв'язку для покращення якості діяльності за всіма основними напрямками та удосконалення управлінських рішень на різних рівнях ієрархії управління ЗВО;

узгодження кількісних та якісних критеріїв рейтингового оцінювання стосовно об'єктів оцінювання різних ієрархічних рівнів;

динамічність та здатність до адаптації, тобто система повинна дозволяти, за необхідних умов, змінювати мету оцінювання, встановлювати нові пріоритети в діяльності науково-педагогічних працівників (НПП), кафедр, факультетів, інститутів шляхом зміни переліків показників, процедур оцінювання тощо;

забезпечення можливості адекватного стимулювання об'єктів оцінювання;

система повинна враховувати думку студентів, роботодавців та інших споживачів послуг ЗВО.

Сформована на запропонованих методичних засадах СКРОВС, за умови використання динамічних рейтингових моделей, наділених здатністю до адаптації, добре інтегрується в загальну систему управління ЗВО і слугує додатковим ефективним інструментом управління, орієнтованого на досягнення стратегічних і тактичних цілей ЗВО. При цьому суб'єкти управління отримують додаткову структуровану інформацію від СКРОВС, яка дозволяє оцінити реальний внесок кожного елемента із множини об'єктів оцінювання (як окремого НПП, так і структурних підрозділів – кафедр, факультетів, інститутів чи інших утворень, а також керівників цих підрозділів) за відповідний часовий інтервал в досягнення поточних і стратегічних цілей ЗВО. Це дозволяє формувати досконаліші та ефективніші управлінські рішення, що в кінцевому підсумку впливає на результати діяльності об'єктів управління. Адаптаційна компонента системи управління ЗВО дозволяє не тільки коригувати саму систему рейтингового оцінювання, але і управлінські рішення шляхом побудови прогнозів зміни об'єктів управління та результатів їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Дзьоба О. Г. Використання рейтингових процедур при формуванні моделі управління вищим навчальним закладом / О. Г. Дзьоба // Економічний часопис - XXI. Науковий журнал. – 2014. – № 3-4 (1). – С.62-64.

УДК:332.37

Зелінська Г.О., д.е.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(м. Івано-Франківськ, Україна)

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС – НЕОБХІДНА УМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проблема модернізації вищої освіти та науки стає глибоко соціальною й належить до пріоритетних завдань суспільного розвитку, що безпосередньо пов'язане з реалізацією довгострокових глобальних і національних інтересів.

У багатьох країнах світу як США, країнах Західної та Південно-східної Європи нові цивілізаційні виклики сучасності закономірно призводять до глибоких реформ системи освіти. Освітні реформи, які проводяться в цих країнах, направлені на вирішення поточних та перспективних завдань в освітній сфері.

Україна не може й не має права залишатись осторонь від загальносвітових тенденцій сучасності. Одним із основних чинників реформування та підвищення якості вищої освіти є впровадження в практику навчання інноваційних технологій, оновлення організації навчально-виховного процесу відповідно до сучасних досягнень науки та техніки.

Сьогодні законодавство освіти зазнає змін та перманентного розвитку. Під впливом процесів глобалізації, розвитку економіки знань, європейської інтеграції, Болонського процесу, посилюється інтерес до університетської освіти. Не втрачає вагомості ідея її відродження, яка стала стратегічним орієнтиром для України. На посилення ролі університетського сектору у формуванні інтелектуального потенціалу нації наголошується в багатьох державних документах. Разом з тим ефективна діяльність вищого навчального закладу (ВНЗ) залежить від вирішення не тільки правових питань, але й – організаційних, фінансово-економічних та соціальних.

Відповідна робота має проводитись і на регіональному рівні. Органи державного управління в регіоні мали б ініціювати формування цільових коштів для спрямування їх на розвиток тих науково-прикладних досліджень, які дозволяють вирішувати проблему підвищення конкурентності регіону відповідно до стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку. В цій площині повинен працювати і освітній менеджмент, направлений на вирішення завдань, які стоять перед університетськими закладами. Розширення прав освітніх закладів, самостійність розпорядження фінансовими ресурсами, розвиток самоврядування породжують нові функції регіональних органів управління (стратегічності, культуровідповідності тощо). На цей процес також справляє значний вплив конкуренція між навчальними закладами, ринок освітніх послуг, науково-методичні заходи. Тому цілком правомірно твердити, що регіональні органи управління не можуть сьогодні обмежувати свою діяльність лише турботою про створення умов для успішного функціонування системи освіти. Перед ними постає завдання забезпечення її подальшого розвитку - створення системи відносин, які спонукали б різних суб'єктів освітньої діяльності у впровадження інновацій.

Вища школа сьогодні є соціокультурним простором. Для України інноваційний потенціал вищої школи може й має стати ресурсом для модернізаційного прориву щодо розвитку високотехнологічних галузей економіки, перспективних наукових напрямів, формування сучасних соціально-культурних стандартів життя. Сучасний випускник ВНЗ повинен володіти певними особистісними якостями, зокрема: швидко адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях; самостійно й критично мислити; бути здатним генерувати нові ідеї й творчо мислити; володіти сучасними інформаційними засобами комунікації. Якщо засобом формування особистості у ВНЗ стають інноваційні освітні технології, то результатом професійно-педагогічної діяльності викладача – особистість випускника, який має бути компетентним не лише в професійній галузі, але й мати активну життєву позицію, високий рівень громадянської свідомості, бути спроможним вирішувати будь-які завдання, які ставить перед ним життя.

Менеджмент, як найважливіший чинник інноваційного розвитку освітніх організацій, має стратегічний характер. Його розвиток відбувається в умовах модернізації освітньої системи, враховуючи найперше проектний підхід. Останній стає основною рисою формування оновленої системи освіти в регіоні. Продуктом впровадження інновацій у вищій освіті стають: пошук рішень щодо економічності, ефективності та результативності діяльності ВНЗ й системи в цілому, вдосконалення процесів підготовки, ефективності впровадження нових технологій навчання. Наслідком таких інновацій є зміни технологій та процедур навчального процесу відповідно до вимог Болонської декларації. Це суттєво впливає на якість освітньої діяльності та якість вищої освіти, а в організаційному вимірі — на якість організації освітнього менеджменту.

Інноваційний процес у ВНЗ включає три складові, а саме: створення, освоєння та застосування нововведень. Це управлінська категорія, яка констатує, що змінювати, як змінювати, хто має робити зміни, для чого проводити зміни та як визначити їх оптимальність та ефективність. Можна виділити такі критерії інновацій: діяльнісний і системний характер та ефективність. При цьому ключовим критерієм є ефективність тому, що інновація покликана забезпечити результат освітнього процесу.

У галузі вищої освіти виділяють такі види інновацій, які є необхідною умовою для конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, як інновації в змісті вищої освіти; інновації в педагогічному процесі; інновації в організаційних структурах вищої освіти; інновації в діяльності та відносинах між викладачами і студентами; інновації у сфері освітніх послуг, розвиток співпраці із замовниками підготовки кадрів; інновації в галузі міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти [1, с. 107]. Інноваційна діяльність є діяльністю всіх учасників освітнього процесу як єдиної колективної системи отримання, накопичення та використання нових знань, а також використання нових технологій, заснованих на таких знаннях. Ефективність інноваційної діяльності більшою мірою залежить від того, як і яким чином взаємодіють один з одним усі учасники цього процесу. Система відносин, що виникають в інноваційній освітній діяльності, спрямована на становлення суб'єктно-суб'єктних відносин між викладачем і студентом. Така система докорінно змінює відносини “викладач – студент”, перетворюючи їх у партнерів, які відповідають за результати своєї праці [2, с. 160].

З поняттям «інновації в освіті» тісно пов'язане поняття “інноваційне навчання”. Під інноваційним навчанням розуміємо навчання, яке ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, моральних можливостей особистості. Рушійною силою інноваційної діяльності є викладач як творча особистість. Він є вирішальним суб'єктивним чинником під час пошуку, розробки, упровадження та поширення нових ідей. Творчий викладач покликаний на практиці експериментувати та переконуватися в ефективності методик навчання, пропонувати нові технології та методи навчання.

Отже, одним із шляхів модернізації системи освіти в тому числі й системи регіональної освіти постає впровадження в навчально-виховний процес інноваційних освітніх технологій і методів. Інноваційна діяльність викладача вищого навчального закладу має принципове значення для підвищення якості підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
2. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система вищої школи: шляхи відродження // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. / Ред. кол. Л.І. Даниленко та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 160.

УДК 330.341.12

Ільїн В.Ю., д.е.н., професор; Ільїна О.В., к.е.н.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

(м. Київ, Україна)

Ільїн В.Ю., аспірант

Луганський національний університет ім. Т. Шевченка

(смт. Старобільськ, Україна)

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Інноваційність є визначальною характеристикою сучасних науково-технічних, виробничих, соціально-економічних та усіх суспільних процесів. Від оволодіння інноваційними механізмами розвитку залежить доля України: чи рухатиметься вона в напрямі входження до числа розвинених країн, чи залишиться стагнуючою країною на узбіччі науково-технічного і соціального прогресу. Це пов'язано з загальними закономірностями суспільного розвитку, згідно з якими у світі відбувається перехід від переважно відтворювального до інноваційного типу розвитку [1].

Внутрішні механізми впливу технологічних змін на економічний розвиток були предметом досліджень Й. Шумпетера, який у своїй науковій праці «Теорія економічного розвитку» (1911 р.) сформував цілісну теорію інноваційного розвитку, центральним місцем якої було введення економічної категорії інновації як необхідної виробничої функції [2]. У сучасному світі, це можна представити за допомогою таких складових: 1) виготовлення нового, тобто ще невідомого споживачам блага або створення нової якості того чи іншого блага; 2) впровадження нового, тобто в галузях промисловості ще практично невідомого, методу (способу) виробництва, в основі якого не обов'язково лежить нове наукове відкриття і який може полягати також у новому способі комерційного використання відповідного товару; 3) освоєння нового ринку збуту, тобто такого ринку, на якому нова галузь промисловості цієї країни досі ще не була представлена, незалежно від того, існував цей ринок раніше чи ні; 4) одержання нового джерела сировини або напівфабрикатів, незалежно від того, чи існувало це джерело раніше, чи його просто не брали до уваги або воно вважалося недоступним, чи воно тільки ще має бути створеним; 5) проведення відповідної реорганізації, наприклад, забезпечення монопольного стану (шляхом створення тресту) або підрив монопольного стану іншого підприємства.

Таким чином, у сучасному розумінні інновація за різних умов визначається як процес і як кінцевий результат діяльності (інноваційної), втілений у вигляді новітнього або удосконаленого продукту, нових послуг, що мають ринковий попит або соціально-економічну значимість для суспільства, новітнього або удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності. Відповідно до сучасного міжнародного стандарту, закріпленого у документах Європейської комісії, інновація розглядається як кінцевий результат творчої діяльності, який втілюється у вигляді новітньої або вдосконаленої продукції, що реалізується на ринку.

Список використаних джерел

1. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. К., 2015. – 336 с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. – 401 с.

УДК 338.45.621

Карпенко Е.М., д.э.н., профессор
Белорусский государственный университет
(г. Минск, Республика Беларусь)

Карпенко В.М., к.т.н., доцент
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

Павлова Д.А., магистрант
Белорусский государственный университет
(г. Минск, Республика Беларусь)

МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ФАКТОРНОГО УРОВНЯ ИННОВАЦИОННОЙ ВОСПРИИМЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Инновационная восприимчивость – это специфическое свойство, выражающее способность предприятия осуществлять взаимосвязанные виды деятельности, направленные на успешную реализацию инновационных разработок и обеспечение, за счет этого, более высокого уровня результатов функционирования. В рамках разработанной трактовки выделены следующие базовые моменты:

инновационная восприимчивость является системным свойством предприятий, т.е. проистекает из их внутренних особенностей как производственных систем;

проявление инновационной восприимчивости, как свойства предприятий, имеет определенную стадийность и включает в себя этап первичного выявления новой идеи, этап конкретизации новой идеи и изучения возможностей ее реализации, этап формирования программы действий по реализации инновационной идеи, этап приведения потенциала подразделений предприятия в соответствие с требованиями планируемой новой разработки, этап непосредственной реализации новой разработки;

инновационная восприимчивость предприятия существует на двух основных уровнях – факторном (нереализованном) и результатном (реализованном). В своей нереализованной форме инновационная восприимчивость предприятия выступает в качестве определенной функциональной способности и представлена набором факторов, определяющих возможности выявления инновационных идей и воплощению их в конкретные новшества. В своей реализованной форме инновационная восприимчивость предприятия выражается в виде его реальной инновационной активности, т.е. в виде целенаправленной практической деятельности по реализации инновационных разработок;

целевая направленность инновационной восприимчивости предприятия имеет двухступенчатый характер. Непосредственным целевым ориентиром реализации данного свойства являются решение частных задач, связанных с оптимизацией отдельных функциональных характеристик предприятия как производственной системы. Опосредованным (конечным) результатом реализации инновационной восприимчивости выступает адаптация деятельности предприятия к динамике рыночной среды.

Предложен новый подход к определению природы и структуры факторов инновационной восприимчивости, а также разработана модель совместного факторного влияния, отличающаяся набором учитываемых факторных параметров и обеспечивающая возможность системного исследования инновационной восприимчивости на ее нереализованном (факторном) уровне. Предложенная модель позволяет структурировать факторы инновационной восприимчивости предприятия на три базовых группы: группу ресурсных факторов (представленную основными производственными фондами предприятия, его оборотными средствами, физиологической компонентой человеческих ресурсов, организационной структурой и культурой предприятия, а также ресурсами его рыночного позиционирования), группу факторов взаимодействия (включающую нематериальные активы, квалификацию персонала предприятия, интенсивность отраслевой конкуренции, интенсивность участия предприятия в программах совместных НИОКР, интенсивность контактов предприятия с инновационной инфраструктурой и интенсивность взаимодействия предприятия с государством в рамках инновационного процесса), а также группу мотивационных факторов (представленную системой трудовой мотивации персонала предприятия). В рамках предложенной модели факторы каждой группы охарактеризованы с точки зрения особенностей их природы и специфики влияния на уровень инновационной восприимчивости предприятия.

Основными параметрами при оценке параметров внешнего кооперационного взаимодействия предприятия с участниками инновационных процессов являются уровень интенсивности участия предприятия в программах совместных НИОКР и уровень интенсивности контактов предприятия со сторонними организациями, являющимися элементами инновационной инфраструктуры.

В качестве показателя, используемого для характеристики уровня интенсивности участия предприятия в программах совместных НИОКР, используется величина фактически произведенных предприятием за рассматриваемый период затрат на реализацию такого рода НИОКР. Источником необходимых для оценки данных является внутренняя аналитическая отчетность предприятия.

Для характеристики интенсивности контактов предприятия с организациями-элементами инновационной инфраструктуры используется показатель общей суммы фактически произведенных предприятием за рассматриваемый период затрат на оплату услуг таких организаций.

Основными параметрами оценки взаимодействия предприятия с государством в рамках инновационного процесса:

величина ассигнований из государственного бюджета, полученных предприятием за анализируемый период на нужды, связанные с научно-техническим и инновационным развитием;

величина ассигнований, полученных предприятием за анализируемый период из внебюджетных фондов на нужды, связанные с научно-техническим и инновационным развитием;

общая сумма льгот по налогам и таможенным платежам, предоставленных предприятию за анализируемый период;

стоимость продукции предприятия (по отпускным ценам), реализованной за анализируемый период в рамках системы государственных заказов на инновационные разработки.

Методика практической оценки факторного уровня инновационной восприимчивости, основывается на предложенной модели факторного обусловливания указанного свойства и позволяющая получать количественные характеристики всех значимых факторов инновационной восприимчивости, необходимые для управления ею. Предложенная методика предполагает проведение дифференцированной оценки факторов инновационной восприимчивости предприятия с помощью набора соответствующих количественных показателей, определяемых (в зависимости от особенностей характеризующих ими факторов) с помощью стоимостных методов, методов натуральной оценки и методов коллективной экспертизы. Для каждого из предложенных показателей представлена подробная индивидуальная методика расчета с указанием перечня и источников получения необходимых данных. Предложенная методика апробирована на деревообрабатывающих и молокоперерабатывающих предприятиях Республики Беларусь.

Список использованных источников

1. Карпенко, Е.М. Инновационная восприимчивость предприятия: сущность и методы оценки / Е.М. Карпенко, Е.Ю. Быкова // *Економічний вісник університету: зб. наук. праць.* – Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – 2014. – Випуск № 22/2 – С. 21 – 24.

УДК 330

Комеліна О.В., д.е.н., професор

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Проблеми інноваційно-інвестиційної безпеки економічного розвитку є актуальними для багатьох країн світу, а дослідження її впливу на стан економічної безпеки країни та її регіонів дає змогу вчасно ідентифікувати ризики та загрози, що виникають в цій сфері, адаптувати механізми забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку та виявити ключові проблеми у його реалізації з урахуванням впливу глобальних, національних, регіональних чинників. Ці проблеми у сучасних умовах набувають особливої актуальності для України в умовах її інтеграції до європейського простору.

Традиційно під економічною безпекою розуміють такий стан розвитку економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави. Дослідження показують, що у системі забезпечення економічної безпеки України специфіка прояву її інноваційно-інвестиційної складової

пов'язана насамперед з такими тенденціями розвитку економіки, як: спадна динаміка обсягів ВВП; згорання інвестиційної та інноваційної активності підприємств; зниження рівня розвитку науково-технічного та технологічного потенціалу; скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку; недосконалість системи державного регулювання і контролю у сфері економіки; практична відсутність правового регулювання відносин в інноваційній та інвестиційній сферах; низька ефективність заходів щодо запобігання фінансовим кризам; зниження інвестиційної привабливості країни; зростання кредитних ризиків тощо.

Ідентифікація основних загроз економічній безпеці держави унаслідок впливу інноваційно-інвестиційних чинників розвитку дає змогу констатувати ускладнення реалізації національних інтересів України в економічній сфері як на національному, так і європейському ринках. Так, серед сукупності внутрішніх загроз стабільному інноваційному розвитку держави необхідно виділити: 1) низький технологічний рівень більшості галузей національної економіки; 2) високий рівень матеріало- та енергомісткості виробництва; 3) низьку якість продукції і, як наслідок, низьку конкурентоспроможність національної економіки; 4) втрату значної частини науково-технічного потенціалу, ключові позиції на важливих напрямках науково-технічного прогресу; 5) низьку інвестиційну активність та вкладення капіталів переважно в посередницьку та фінансову діяльність за рахунок виробничої тощо. До головних зовнішніх загроз, відповідно, слід віднести: 1) нераціональну структуру експорту; 2) надмірний вивіз сировинних ресурсів, а також залежність від імпортованих енергоносіїв; 3) низький рівень сформованості фінансової, організаційної та інформаційної інфраструктури підтримки конкурентоспроможності українського експорту; 4) надмірна відкритість економіки України та ін.

Особливості сучасного розвитку України в умовах реалізації завдань євроінтеграції полягають у тому, що ці тенденції зберігаються надто тривалий час при тому, що європейське інноваційно-інвестиційне середовище є достатньо динамічним та постійно ускладнюється (або змінюється). Основними наслідками такого розвитку інноваційно-інвестиційної складової економіки стали: структурні зрушення, що супроводжувалися зміною економічних пріоритетів країни як результату падіння рівня її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках; прогіршення стану основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, аграрному комплексі, системах життєзабезпечення; загострення проблеми підтримання в належному технічному стані складних технічних об'єктів; розбалансування відтворювальних процесів та посилення структурної деформації в економіці; зростання критичної залежності національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків; низькі темпи розширення внутрішнього ринку; збереження у структурі експорту сировинної продукції з низькою часткою доданої вартості.

Негативна дія виявлених тенденцій розвитку інноваційної діяльності в системі забезпечення економічної безпеки держави посилюється низьким рівнем її інвестиційної привабливості в цілому, а також обмеженістю інвестиційних можливостей подальшого розвитку країни. Зокрема українською є ситуація щодо існуючої боргової залежності держави (відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП – 78,55 %), критичні обсяги державного зовнішнього і внутрішнього боргів (зокрема відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП – 53,10%; відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу – 13,29 %); небезпечно для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки; неефективність антимонопольної політики та механізмів державного регулювання природних монополій, що ускладнює створення конкурентного середовища в економіці, лише посилюють існуючі ризики та загрози в інноваційно-інвестиційній сфері, що перешкоджають стабілізації розвитку країни в цілому. Сформована ситуація щодо зниження боргової стійкості протягом тривалого часу (перевищення рівня державного боргу понад 50 % ВВП) поряд з дією низки інших факторів (політичних та економічних) не сприяє інвестиційній привабливості країни.

Сучасні завдання реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом полягають перш за все у подоланні наявного розриву між новітніми тенденціями інноваційного розвитку європейських країн. Це потребує запровадження нової інноваційно-інвестиційної політики, яка має включати ефективні механізми стимулювання економічного зростання, що пройшли апробацію у країнах – інноваційних лідерах та забезпечить інноваційні засади структурних зрушень у національній економіці країни. Але найголовнішим завданням держави є визначення інноваційно-інвестиційних пріоритетів формування моделі економічного зростання національної економіки, перехід від декларування таких пріоритетів розвитку до створення системної підтримки їх реалізації із урахування європейського досвіду. Отже, за таких умов надзвичайної важливості набувають питання оцінювання впливу інноваційно-інвестиційної діяльності на стан економічної безпеки України, а також встановлення результативності діючого механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки на державному та регіональному рівнях.

Список використаних джерел

1. Foreign Investment and National Security: Does CFIUS Need Expanded Powers
2. European Commission. Guide to research and innovation strategies for smart specialisation (RIS3). – Brussels – 2012. – 116 p.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
4. Закон України Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08 вересня 2011 р., № 3715 – IV (зі змінами та доповненнями) / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 19 – 20. – Ст. 166. – 18 с.
6. Оновлення регіональних стратегій задля забезпечення стабільного розвитку // НІСД. – Листопад 2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/region_strategy-26d31.pdf.
7. Komelina O.V. Global, national and regional innovative factors formation of competitive potential of economy / O.V. Komelina, V.V. Rzhepishevskaya // National Security & Innovation Activities: Methodology Policy and Practice: monograph / edited by Dr. Of Economics, Prof. O. Prokopenko, Ph.D in Economics V. Omelyanenko, Ph.D in Technical Sciences, Assoc. Prof. Yu. Ossik. – Ruda Śląska: Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium, 2018. – 416 p. – P. 14-25.

УДК 658.589:330.342.146

Левицька А., к.е.н., асоційований професор
Комратський державний університет (Молдова)

Анталік С.В., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розвиток сучасного підприємства України супроводжується процесом постійних перетворень, трансформацій його підсистем в межах встановлених підприємством стратегічних цілей для забезпечення сталого інноваційного розвитку. Цей розвиток відбувається під впливом сукупності об'єктивних та суб'єктивних факторів, які можуть істотно обмежувати інноваційний потенціал підприємств чи навіть перешкоджати будь-якій інноваційній діяльності підприємств. Ідентифікація бар'єрів та факторів стимулювання інноваційного розвитку підприємства є складним завданням, розв'язання якого має

забезпечити успішність реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства.

Аналіз наукової літератури [1–3] дає змогу встановити такі підходи щодо виділення бар'єрів та факторів стимулювання інноваційного розвитку підприємства: ті, що є зовнішніми (екзогенними) та не можуть бути усунені підприємством і впливатимуть на його ринкові позиції, а також ті, що є внутрішніми (тобто ендогенними, що пов'язані з ресурсним забезпеченням діяльності підприємства, технічні чи технологічні фактори, фактор часу, низька корпоративна культур, нефективна система управління, низька результативність менеджменту тощо), які можуть бути мінімізовані або усунені суб'єктом господарювання. Деякі вчені виділяють такі чинники інноваційного розвитку, які пов'язані із постачанням (логістичні чинники), попитом (потребами клієнтів) та впливом загального середовища (державні важелі та регламенти, антимонопольні заходи тощо). У сучасні практиці не завжди враховується такий чинник як сприйняття ризику або ставлення працівників до змін.

Зарубіжні вчені пропонують різні наукові підходи щодо класифікації чинників інноваційного розвитку та критерії їх визначення [3 – 6]. Зокрема до внутрішніх чинників, що стримують інноваційний розвиток підприємства, відносять перш за все нестачу фінансових ресурсів, а також людські ресурси (їх потенціал, здатність до інноваційної діяльності тощо), фінансовий стан підприємства, високу вартість та високий ризик здійснення інноваційної діяльності. До зовнішніх чинників відносять нестабільність ділової активності, обмеженість розвитку зв'язків, інформаційного забезпечення, слабкість державної підтримки тощо.

Існує цілий ряд факторів, одна частина з яких сприяє інноваційному розвитку підприємства, а інша, навпаки, стримує цей розвиток. Для того щоб здійснювати ефективне управління інноваційною діяльністю, необхідно постійно аналізувати й шукати важелі впливу на ці фактори. Деякі автори [2] пропонують класифікацію факторів, які впливають на інноваційну діяльність та здатні забезпечити або, навпаки, стримувати ефективний інноваційний розвиток підприємств України:

1) техніко-економічні – попит на інноваційну продукцію, рівень науково-технологічного потенціалу підприємства, наявність (відсутність) резерву матеріально-технічних ресурсів та фінансових коштів [3];

2) організаційно-управлінські – стимулюють інноваційний розвиток у разі високої гнучкості організаційних структур, забезпечують переваги горизонтальних інформаційних потоків та міжнародної науково-технологічної кооперації [4];

3) інформаційні – наявність потужної інформаційної бази для проведення НДДКР, висока якість, правдивість та своєчасність маркетингової інформації, налагоджені канали обміну між інноваційними підприємствами, що здатні сприяти інноваційному розвитку;

4) кадрові – сприяють активізації інноваційного розвитку за наявності високого кадрового потенціалу підприємства й діючої системи з підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів;

5) інституціонально-правові – пільгове оподаткування та кредитування суб'єктів інноваційної діяльності, створення і розвиток інноваційної інфраструктури тощо;

6) соціально-психологічні фактори – можливість самореалізації співробітників, створення умов для творчої праці та розвиток інноваційної культури на підприємстві, мають стимулюючий вплив на інноваційний розвиток. Низький статус винахідників, постійний опір змінам і супротив усьому новому можуть істотно стримувати такий розвиток підприємства [6].

Іншим не менш важливим завданням підвищення інноваційної активності підприємства є вибір напрямку його інноваційного розвитку підприємства, що потребує урахування таких факторів: цілі розвитку зовнішнього середовища; ресурсні потреби та інноваційні можливості підприємства; стратегія і тактика розподілу ресурсів у продовж життєвого циклу підприємства та інновації; узгодження всіх видів господарсько-технологічних процесів підприємства в єдиному алгоритмі.

Список використаних джерел

1. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А.В. Гриньов. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 308 с.
2. MADRID-GUIJARRO, A. et al., 2009: Barriers to Innovation among Spanish Manufacturing SMEs. *Journal of Small Business Management*, Vol. 47, No. 4, pp. 465–488, 2009
3. Економіка і організація інноваційної діяльності: наукове видання / [за ред. А.М. Стельмашука]. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 176 с.
4. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку: монографія / В.В. Зянько. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 263 с.
5. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / Н.В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 540 с.
6. Komelina Olga, Mokrišová Viera, Rokitińska Viktoriia. RISK MANAGEMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE IN MODERN CONDITIONS // PERSPECTIVES – *Journal on economic issues*. – 2017 – Issue 2, Volume 3. – p. 76 – 82.
7. Комеліна О. В., Геращенко А. В. Ідентифікація бар'єрів реалізації інноваційного потенціалу підприємств у сучасних умовах. / О.В. Комеліна, А.В. Геращенко // Матеріали І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції, присвяченої 95-річчю Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова «Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком», 5 березня 2018 року. - С. 75 – 77.

УДК 330.33.012.4

Мамедов Э.Я. оглы, д.э.н., профессор; Ахмедова Э.М., диссертант
Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)
(г. Баку, Азербайджан)

РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Инновационная теория является краеугольным элементом теории экономического развития Йозефа Шумпетера (Schumpeter 1939). Научно-технические нововведения выступают основной движущей силой и индикатором экономического развития многих развитых стран. Г. Менш (Mensch 1979) выявил «триггерный эффект депрессии», который проявляется именно на стадии депрессии в виде определенного кластера базисных инноваций, т.е. в фазе депрессии запускается процесс внедрения инноваций, в результате развития которых происходит экономический рост. Дальнейшее развитие инновационная теория получила в работах М. Хирока (Hirooka 2006), который доказал наличие тесной корреляционной связи между нововведениями и циклами Н. Кондратьева. Значительное развитие инновационная теория получила также в работах следующих авторов: Kleinknecht (1981); Dickson (1983); Freeman (1987); Tylecote (1992), Глазьев (1993); Маевский (1997); Papehausen (2008) и другие. Эмпирическое доказательство реального существования шумпетерианских волн технологических инноваций изложено в работах Kleinknecht, Van der Panne (2006).

Выявленный эффект важен и актуален для Азербайджана на современном этапе, т.к. согласно исследованиям настоящий период отличен как фаза депрессии пятого цикла Кондратьева при переходе к шестому циклу, подъем которого ожидается экспертами в 2020-2040 гг. Уже сейчас делаются прогнозы относительно основных черт и ключевых базисных инноваций и технологий нового уклада. М. Хирока выявил, что отдельные инновации распространяются за пределы одного цикла Н. Кондратьева, которые он назвал инфратраекториями или магистральными (стволовыми) инновациями. К ним сегодня можно отнести компьютеры, авиастроение, биотехнологии, нанотехнологии и другие.

В 2017 году доля высокотехнологического производства в Азербайджане составила только 16% продукции промышленного производства, 41% и 43% соответственно составила

продукция средне- и низкотехнологичного производства. Таким образом, ядро обрабатывающих отраслей Азербайджана составляют низкотехнологичные производства.

Высокие цены на нефть способствовали развитию добывающей промышленности Азербайджана. В настоящее время, т.е. за январь-август 2018 г. 87% промышленности и 40,3% ВВП составляет добывающая промышленность, т.е. третий уклад Конратьева; 10% и 0,6% промышленности соответственно приходится на четвертый и пятый уклад.

Согласно исследованиям Агенства по Авторским Правам Азербайджанской Республики прирост ВВП Азербайджана за счет инновационной модели Солоу (индекс креативности) в 2000-2004 гг. составил 7,2%, в 2005-2009 гг. 10%, вклад ВВП, основанном на авторском праве и смежных правах экономики вырос с 3,1% в 2008 г. до 4,5% в 2012 г.

Таблица

Располагаемые ресурсы и условия для проведения инноваций в Азербайджане и стран – соседей

Страны-соседи	Человеческий капитал и наука		Инфраструктура		Развитие внутреннего рынка	
	Баллы	Место в рейтинге	Баллы	Место в рейтинге	Баллы	Место в рейтинге
Казахстан	31,4	66	46,8	54	38,6	92
Турция	39,2	43	43,6	62	47,7	46
Россия	50,4	23	44,5	60	43,1	63
Иран	36,9	48	36,7	91	36,2	102
Грузия	23,2	91	41,7	69	44,3	55
Азербайджан	22,9	93	40,8	73	52,1	27

источник: Global Innovation Index, 2016

Небольшой сравнительный анализ выявляет, что Азербайджан уступает порасполагаемым ресурсам и условиям для проведения инноваций по человеческому капиталу странам соседям, в то время как по развитию внутреннего рынка опережает их. Недостаточно развита инфраструктура.

На фоне изложенного можно заключить, что в экономике Азербайджана передовые высокотехнологичные отрасли составляют меньшую часть. Это противоречит целям модернизации, на пути которой находится экономика страны в последние годы. Для развития не-нефтяного сектора, рекомендуется воспользоваться мировым опытом таких стран как Китай, Индия, Сингапур, Тайвань и других государств. Их опыт показывает, что государство может повысить свой инновационный уровень и войти в число технически развитых государств, как правило, в фазах роста очередного технологического уклада. Эти процессы, конечно, потребует от страны сверхусилий. Например, Южная Корея стала одним из лидеров пятого уклада, но ей пришлось до 43% своего ВВП тратить на инвестиции и инновации. В Азербайджане за январь – август 2018 г. на научную и техническую деятельность в структуре инвестиций отведено 0,03%.

Страна, не обремененная тяжелыми производственными мощностями может найти для себя нишу именно при переходе от одного технологического уклада к другому, когда происходит изменение карты МРТ. Для развития не-нефтяного сектора у нашей экономики есть несколько вариантов. Опираясь на инновационно-циклическую теорию экономического развития, можно позволить прогнозировать развитие экономики на десятилетия вперед.

Если роль инноваций и инновационной теории в мировой экономической науке определена и достаточно широко исследована, то для экономики Азербайджана вопрос о использовании и применении нововведений остается открытым. Об этом свидетельствуют небольшие объемы инвестиций (27 929 тыс. манат на конец 2016 г.) на нововведения и нововведенной и обновленной на основе инноваций продукции промышленности (на 36 287,9 тыс. манат на конец 2016 г.). Для выявления причин такой картины, необходимо провести дополнительное и всестороннее исследование, с целью устранения преград для достижения устойчивого развития экономики Азербайджана в долгосрочной перспективе.

На сегодняшний день экономический потенциал Азербайджана, вместе с тем, реализуемые структурные и институциональные преобразования, позволяют сделать вывод о том, что страна имеет возможности выйти на опережающую траекторию роста. Для этого, на наш взгляд, необходима реализация комплексной и системной политики, основанной на внедрении достижений НТП, являющимся основой экономического роста, и на осуществлении эффективной инвестиционной политики.

Список использованных источников

1. Моделирование и прогнозирование глобального, регионального и национального развития / Отв.ред. А.А. Акаев, А.В. Коротаев, Г.Г. Малинецкий, С.Ю. Малков. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. – 488 с.
2. Охрана знаний и культурных традиций в устойчивом развитии. Агенство по Авторским правам Азербайджанской Республики, Баку, 2016.
3. Роль и значение интеллектуальной собственности в Концепции развития «Азербайджан 2020: Взгляд в будущее»
4. Global Innovation Index, 2016
5. Данные Государственного Комитета Статистики Азербайджанской республики, URL: www.stat.gov.az

УДК 330.112.2

Мельник Л.Г., д.э.н., профессор; Дегтярева И.Б., к.э.н., доцент; Крипак Е.А., студент
Сумский государственный университет
(г. Сумы, Украина)

ИННОВАЦИОННЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В ХОДЕ ТРЕТЬЕЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ: ОПЫТ ЕС

В ходе Третьей промышленной революции основой происходящих трансформационных процессов, в экономике в том числе, становятся синергетические (коммуникационные) факторы, объясняется объективными причинами. Во-первых, в производственном секторе «центр тяжести» переносится с крупных хозяйственных форм (мощных региональных электростанций, производственных гигантов, огромных перерабатывающих и обогащающих сырье комплексов) на сети, состоящие из тысяч и даже миллионов маленьких производственных единиц (IT-предприятий, мини-энергетических установок, использующих 3D-принтеры производств). «3D-принтер сигнализировал о начале Третьей промышленной революции» [2]. Они могут стать реальной производительной силой, лишь будучи объединёнными в целостные системы. Во-вторых, сегодня реальностью становится деятельность трансграничных виртуальных производств, которые могут функционировать лишь на основе совершенных синергетических связей. В-третьих, функционирование компьютерных управляющих систем по принципу: «умный» завод, «умный» дом, «умный» город, «умная» транспортная магистраль, «умная» страна – также неосуществимо без аналитического и интегрирующего воздействия информационных сетей. В-четвертых, сам Интернет как базовый фактор всепланетной памяти человечества стал продуктом синергетической интеграции локальных информационных систем.

В современных условиях реальностью становится создание «умных» (smart) управляющих систем, которые не только берут на себя функцию оптимизации в пространстве и времени производственных процессов, но и служат интегрирующим началом, объединяющим деятельность многих (зачастую, сотен, тысяч или, как в случае с энергетической системой ЭнерНет, – миллионов) хозяйственных звеньев.

В отличие от традиционной энергетики, которая основана на больших по объему перерабатывающих мощностях, «зелёная» энергетика использует огромное количество

(сотни миллионов единиц планируется только в ЕС) небольших генерирующих установок. Это предполагает значительную деконцентрацию источников энергии. Фактически каждая семья, оставаясь потребителем энергии, превращается в её производителя.

Другой особенностью «зелёной» энергетики является узкая область условий функционирования каждого из видов получаемой энергии. В частности, солнечные генераторы работают только днём, ветровые – в ветреную погоду, биогазовые – преимущественно летом и осенью и т.д. Кроме того, каждый из них имеет свой собственный спектр оптимальных условий работы. Всё это обуславливает необходимость значительной диверсификации энергетической основы экономики.

И, наконец, третья существенная особенность связана с необходимостью интеграции энергетических мощностей в единые комплексы не только в масштабах страны, но и в масштабах крупных трансграничных регионов. В частности, в дневное время экономику Европы могут питать солнечные электростанции южных стран, а в ночное время – энергию будут поставлять гидроэлектростанции Скандинавии.

Сегодня в Евросоюзе реальностью становится создание информационно-энергетической сети – своеобразного энергетического аналога Интернета. Безусловно, сама идея создания единой энергетической сети, охватывающей значительную территорию не нова. Подобные сети действуют в таких крупных государствах, как США, Китай, Индия. Единая энергосистема действовала в Советском Союзе. Она продолжала функционировать и в образовавшихся после его распада государствах.

Опыт функционирования подобных сетей используется при формировании ЭнерНета. Однако уровень информационной сложности задач, решаемых последним несопоставимо выше. Если прежние энергосистемы должны были главным образом заниматься перераспределением энергии, то комплекс задач энергосистем нового поколения значительно больше. Они должны будут обеспечивать сбор (покупку) электроэнергии от миллионов экономических субъектов, использующих сотни миллионов различных генераторов разных видов и типов, её кондиционирование (доведение до стандартных параметров), передачу, хранение, преобразование и использование энергии в наиболее эффективных режимах, а также обеспечение устойчивости энергосистем. Евросоюз взял на себя обязательства, которые были названы как «Три двадцатки (20-20-20)». Это означает, что к 2020 году должно быть достигнуто: повышение эффективности энергосистем на 20%; снижение выбросов двуоксида углерода на 20%; повышение доли возобновляемых источников энергии в энергобалансе стран Союза в среднем на 20% [1].

Формирование виртуальных предприятий позволяет реализовать принцип концентрации во времени процессов, деконцентрированных в пространстве. Благодаря созданию производственных сетей, предприятия, находящиеся в различных пространственных условиях – зачастую в различных уголках земного шара – могут интегрировать свою деятельность в единые производственные циклы. Подобные примеры демонстрируют многие известные компании мира, в частности, транснациональные корпорации «Боинг» и «Аэробус». Ещё один пример – компания CISCO-system, которая контролирует производство около половины компьютерного оборудования в мире. В деятельности компании участвуют 38 крупнейших мировых предприятий в разных странах. Но только два предприятия принадлежат ей непосредственно.

Одной из особенностей современного развития производительных сил является формирование горизонтальных связей, соединяющих непосредственно производителей и потребителей изделий и услуг. В результате закладываются основы солидарной экономики, при которой производители и (что важно) они же в большинстве – собственники средств производства объединяются в единые производственно-потребительские сети, где получают возможность влиять на процессы управления производством и распределением доходов.

«Облачные» технологии позволяют использовать сети для реализации различных производственных процессов, связанных с обработкой информации, за пределами мощностей конкретного предприятия (в том числе, конкретного компьютера или IT системы).

Подобным образом могут выполняться операции: обработки и хранения информации, поиска, систематизации и актуализации данных, реализации вычислений, использования компьютерных программ, приложений, баз данных, систем безопасности, интеграционных пакетов и многое другое.

Все эти функции выполняются на удалённом от пользователя сервере через Интернет, как бы на «своеобразном «облаке» (отсюда и название технологий). Но фактически каждый отдельный житель Земли начинает пользоваться услугами всепланетной системы памяти. Это колоссально повышает эффективность экономических процессов, многократно ускоряет процессы накопления, фиксации и воспроизведения информации, что закладывает предпосылки для беспрецедентного увеличения темпов развития человеческой цивилизации.

Список использованных источников

1. Рифкин Дж. Мастер-класс. Часть 1. Youtube. 2014. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WDbSWeptKCA>

2. Рифкин Дж. Третья промышленная революция: как горизонтальные взаимодействия меняют энергетику, экономику и мир в целом / пер. с англ. 3 изд. М.: Альпина нонфикшн, 2016. – 410 с.

УДК: 378(474.3)

Рященко В.П., д.е.н., профессор
Университет ISMA (Рига, Латвия)

Пилипенко Д.В., магистрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ СТУПЕНЕВОЇ СТРУКТУРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЛАТВІЇ

Постійний процес удосконалення вищої освіти є однією з основних умов розвитку інформаційної, інноваційної та прогресивної економіки і соціуму. Сформований Європейський освітній простір на основі Болонської декларації сприяв активізації реформаційних процесів в сфері вищої освіти європейських країн.

Так, інтеграція Латвії до Європейського Союзу актуалізує удосконалення процесів реалізації державної політики щодо впровадження принципів Болонського процесу в систему розвитку вищої освіти. Формування світоглядних, ідеологічних, наукових уявлень населення стає пріоритетом державної політики і є її логічним впровадженням, саме такі зміни відбулися після здобуття країнами Балтії незалежності та визначення європейського курсу розвитку, входження до системи багатосторонньої співпраці.

Сучасна система вищої освіти Латвії ступенева і структурована, оскільки в ній чітко розділено вищу академічну освіту і професійну вищу освіту, а програми навчання у вищих навчальних закладах Латвії цілеспрямовано орієнтовані: академічні програми готують студентів до дослідницької діяльності, професійні ж мають суто прикладне спрямування. Ступінчастість моделі вищої освіти Латвії також проявляється в тому, що якщо академічну освіту можна отримати лише суто в університеті, то для професійної вищої освіти активно діють програми коледжів і вищих шкіл.

Коледж (koledza) – це освітній заклад вищого ступеня, яке реалізує освітні програми першого рівня професійної вищої освіти. Вища школа (augstskola) – це освітній заклад вищого рівня, яке здійснює програми професійної вищої освіти другого рівня і академічного вищої освіти.

Коледжі Латвії надають можливість отримати так званий перший рівень вищої освіти. Закінчивши таку щабель навчання, випускник отримує повноправний диплом про вищу професійну освіту, але тільки першого рівня (наприклад, фахівця з фінансів і т.п.). Після

закінчення програми професійної вищої освіти другого рівня присуджується п'ятий рівень професійної кваліфікації і ступінь бакалавра. Далі навчання можна продовжувати в магістратурі або по професійної освітньої програми ВУЗу.

Величезну позитивну роль відіграє і той фактор, що між багатьма латвійськими коледжами та вищими школами існують партнерські зв'язки а, завдяки ним, і дуже чіткі «прив'язки» програм. Така співпраця дозволяє студентам освоювати нові напрямки або вдосконалюватися по вже отриманим фахом.

Також дуже важливо відзначити, що перший ступінь освіти в Латвії дозволяє продовжити подальше отримання освіти в інших вузах Євросоюзу або Скандинавії. Найбільше можливостей для продовження навчання після латвійських коледжів надають скандинавські програми в області економіки, гуманітарних галузей і природознавства. Також деякі латвійські коледжі підтримують плідні зв'язки з навчальними закладами-партнерами Великобританії, Польщі, Нідерландів.

Таким чином, східчаста і структурована система вищої освіти Латвії забезпечує високу якість навчання і підготовки фахівців за різними освітніми програмами. Дана система освіти відрізняється глибиною і широтою наукової підготовки фахівців, фундаментальністю, а також збалансованістю навчальних планів з урахуванням специфіки сучасних професій і була найкращою в Європі.

Список використаних джерел

1. Pipere A. Becoming a researcher: Inerplay of identity and sustainability // Education and Sustainable Development: First Steps Toward Chage. Vol. 2. Daugavpils, 2007. P. 241-263.

УДК330.341

Солоха Д.В., д.е.н., професор
Донецький державний університет управління
(м. Маріуполь, Україна)
Белякова О.В., к.е.н., доцент
Азовський морський інститут НУ «ОМА»
(м. Маріуполь, Україна)

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ЗАСАД ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Позиціонування України в світовому глобалізованому просторі як високорозвиненої держави з високим конкурентоздатним потенціалом інноваційного розвитку національної економіки в довгостроковій пролонгованій перспективі не можливо без наявності чіткої зваженої методології оцінки й дослідження власне процесів економічного інноваційного розвитку, які відбуваються у вітчизняній організаційно-економічній системі.

Інноваційна теорія національного економічного розвитку на сучасному етапі набуває парадигмального значення, одночасно забезпечуючи спадкоємність ключових положень економічних теорій, течій, шкіл в процесі еволюції поглядів на його рушійні сили і механізми забезпечення.

Дослідження вітчизняних авторів [1; 2; 3] показують, що при розробці та дослідженні питань інноваційного розвитку великої соціально-економічної системи, від виробничої компанії до національної економіки в цілому, щодо стратегічних перспектив функціонування, доцільно виділяти три групи взаємообумовлених факторів:

- фактори інноваційного розвитку світової економіки;
- фактори, що визначають довгостроковий розвиток національної економіки, її геополітичне положення, господарські зв'язки, національну безпеку країни;
- фактори виробничого характеру: модернізація виробництва, реконструкція,

технологічне відновлення, збільшення випуску продукції, освоєння випуску нової продукції, створення нових робочих місць, поліпшення умов праці.

Формування методології дослідження інноваційного розвитку національної економіки на основі зазначених груп факторів у найбільшій мірі враховує міжнародну, державну і виробничу інноваційну політику. Розуміючи під стратегією інноваційного розвитку цільові постанови і програми, спрямовані на досягнення довгострокових конкурентних переваг економічної системи на зовнішньому і внутрішньому ринках, послідовність дій при розробці інноваційної стратегії полягає в наступному:

- визначення цілей інноваційного розвитку і задач, що їм відповідають;
- розробка організаційно-економічних заходів, що забезпечують рішення задач по досягненню намічених цілей;
- розробка інноваційних проектів і програм, що забезпечують реалізацію великих організаційно-економічних заходів;
- визначення інвестиційної стратегії щодо реалізації інноваційних проектів і програм.

Цілі інноваційного розвитку потенціалу великої компанії, як базису будь-якої національної економіки і задачі, спрямовані на їхню реалізацію, визначаються, виходячи з її підходів до ведення бізнесу.

В країнах з трансформаційною економікою, в яких частка державної власності ще досить велика, у веденні бізнес-процесів на підприємствах, що мають для держави стратегічне значення, беруть участь державні і регіональні органи управління, що для вітчизняної економічної системи зумовлюється процесами децентралізації, що цілком охопили національне господарство.

На державному рівні визначається політика інноваційної діяльності, встановлюються орієнтири інноваційного розвитку системо утворюючих підприємств державної власності, недержавні підприємства також встановлюють свій шлях щодо інноватики. Ці умови формуються на основі економічної політики держави, державної промислової політики, науково-технічної політики, технологічної політики, соціальної політики, виходячи зі статусу, значимості промислового підприємства для економіки країни, його впливу на обороноздатність і конкурентоздатність національного господарства. Зокрема, постанова Кабінету Міністрів України № 83 від 4 березня 2015 р. «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» [4] містить перелік найважливіших підприємств машинобудування, приладобудування, оборонного комплексу, металургії, видобутку, тощо, що визначають техніко-технологічний базис всіх інших галузей вітчизняної промисловості.

Сукупність політичних, військових, правових, економічних, технологічних і соціальних факторів вимагає глибокого аналізу сукупності нормативних документів у названих галузях, визначення їхньої ролі в інноваційному розвитку національної економіки.

Аналіз зазначеної групи факторів дозволяє визначити стратегію інноваційного розвитку виходячи з довгострокової політики держави в області формування промислового комплексу як системи взаємопов'язаних підприємств і організацій, здатних забезпечити економічну безпеку й економічний ріст. Ця стратегія знайшла своє відображення в державній промисловій політиці, однією зі складових якої є кластеризація економіко-господарського простору.

Методологія формування політики інноваційного розвитку національної економіки будується на основі багаторівневого підходу, що дозволяє визначити стратегічні цілі інноваційного розвитку на державному, регіональному і виробничому рівнях управління.

Стратегія державної інноваційної промислової політики, визначена на основі довгострокової політики держави в області формування промислового комплексу як системи взаємопов'язаних підприємств і організацій, здатних забезпечити економічну безпеку й економічний ріст України, може бути основою визначення стратегічних цілей інноваційного розвитку системоутворюючих компаній стосовно до виділених рівнів управління:

- державний рівень – забезпечення модернізації і структурної перебудови виробничого

потенціалу, ефективно освоєння науково-технічних розробок, затвердження на цій основі України як високотехнологічної держави;

– регіональний – техніко-технологічне переозброєння на засадах самофінансування, залучення вітчизняних і закордонних інвесторів з метою збільшення випуску товарів, конкурентоздатних на світовому і внутрішньому ринках;

– виробничий – формування наукомістких виробничих процесів, що забезпечують випуск продукції, конкурентоздатної на внутрішньому і зовнішньому ринку.

Список використаних джерел

1. Амоша О.І. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : монографія [О.І. Амоша, В.П. Антонюк, А.І. Землянкін та ін.] / НАН України. Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2007.

2. Гончаров В.М., Деречинський Ю.Н., Припотень Д.В., Коверга С.В., Солоха Д.В., Белякова О.В., Козлова В.Я. Формування організаційно-економічного механізму системи інноваційного розвитку підприємств регіону: монографія. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2009. – 280 с.

3. Томпсон А., Стриклед А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии. М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1999. – 576 с.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави». Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-КМУ/type-Постанова/83-04.03.2015.htm.

УДК 621.311.243:330.322:64(477)

Сотник І.М., д.е.н., професор; Сотник М.І., д.т.н., доцент; Кріпак Є.О., студентка
Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ДОМОГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ

Розбудова відновлювальної енергетики (ВЕ) в Україні, зважаючи на дефіцит власних традиційних енергоресурсів та міжнародні зобов'язання країни щодо розвитку відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) [4], є безумовним державним пріоритетом. Проте даний сектор прогресує досить повільно, враховуючи співставлення досягнутих показників частки ВДЕ в енергобалансі у 2017 році (1,47% [2]) з плановим показником (11%) у 2020 році. Однією з причин незадовільних темпів розвитку ВЕ є недосконалі механізми економічного стимулювання, застосовувані в країні.

Сьогодні одним з головних економічних інструментів підтримки розширення сектору ВЕ є «зелений» тариф (ЗТ). Він застосовується для виробників електричної енергії з ВДЕ і забезпечує отримання ними надприбутків порівняно з виробниками електроенергії за традиційними технологіями [3]. Особливістю застосування ЗТ є те, що ним можуть скористатися як підприємства, так і домогосподарства (ДГ). Останні стали досить активними учасниками енергоринку: якщо на початку 2015 року лише 40 родин в Україні мали енергопотужності у 0,3 МВт на ВДЕ, то на кінець першого півріччя 2018 року вже 4660 ДГ встановили сонячні панелі загальною потужністю майже 90 МВт. Проте, незважаючи на такий прогрес, частка сектору ДГ в обсягах генерації «зеленої» електроенергії з усіх видів ВДЕ в масштабах держави залишається мізерною: на кінець 2017 року вона склала лише 1,08% (3,71% за встановленою потужністю) [1-2].

Низькі доходи і бідність населення є однією з основних причин, що перешкоджають українським родинам скористатися благами ЗТ. Великі інвестиційні вкладення у будівництво

приватних електростанцій на ВДЕ та висока вартість кредитних ресурсів спричиняють тривалі строки окупності таких заходів, які часто перевищують тривалість життєвого циклу проектів, роблячи їх нерентабельними. На доведення цієї тези розглянемо ситуацію на прикладі типового вітчизняного ДГ.

Досліджуване приватне ДГ розташоване на північному сході України, у м. Суми і має дахову сонячну електростанцію (СЕС) встановленою потужністю 10 кВт, введена в експлуатацію у липні 2017 року. Нормативний термін служби сонячних батарей складає 25 років. Сумарні капітальні витрати (вартість придбання та встановлення устаткування, плата за приєднану потужність) за проектом будівництва СЕС склали 323370 грн (12347,47 дол. США) при щорічному доході від продажу «зеленої» електроенергії у 35542,73 грн (1357,15 дол. США).

З урахуванням цих даних розрахунковий простий термін окупності СЕС складе $323370 / 35542,73 = 9,1$ років.

Застосування даного показника може бути виправданим, якщо ДГ інвестує у проект власні кошти. Проте якщо для реалізації інвестиційного проекту залучаються кредитні ресурси, необхідно обчислювати дисконтований період окупності, що враховує їх вартість. Аналіз ставок за кредитами в національній валюті, які пропонуються сьогодні українськими банками (Укргазбанк, Ощадбанк) за програмами кредитування інвестицій в «зелені» енергопотужності, та термінів їх надання свідчить про надзвичайно тривалі строки окупності таких проектів (табл. 1).

У порівнянні з кредитними ставками в американських банках (див. табл. 1) вони є занадто високими і тому українські родини змушені відмовлятися від вітчизняних банківських кредитів через нерентабельність таких вкладень.

За нашими розрахунками, максимальною кредитною ставкою за проектами будівництва СЕС, ґрунтуючись на даних досліджуваного домогосподарства, є 9,9% при строках кредитування щонайменше 25 років. У цьому випадку проект виходить на точку беззбитковості в межах свого життєвого циклу, але за умови, що ЗТ застосовується протягом всього життєвого циклу проекту. Оскільки отримати кредит на таких умовах в банках України неможливо без здійснення вагомого власного внеску, дані інвестиційні механізми потребують державної підтримки.

Розглядаючи кредитування за програмою «Еко-енергія» під дуже привабливу ставку у 0,001%, слід вказати на недостатньо довгий строк кредитування – до 5 років та високі вимоги до власного внеску (50% і більше власних коштів) при двічі більших фактичних строках окупності проекту (близько 10 років), що робить недоцільним таким кредит для ДГ.

В американських банках ставки відсотків та строки кредитування більш демократичні і дозволяють окуповувати проекти ВЕ в межах строку служби СЕС.

Таблиця 1

Ставки кредитів та строки окупності проектів з будівництва СЕС у секторі домогосподарств (розраховано авторами)

Ставка кредиту, %	Строк окупності проекту, років	Примітка
Українські банки		
від 0,001 до 9,99	9,67 – більше 25 років (за межами строку служби СЕС)	Укргазбанк, програма «Еко-енергія» (спільно з партнерами-підприємствами, що виробляють устаткування для СЕС, здійснюють монтажні роботи): на строк до 5 років, додаткові умови щодо власного внеску http://www.ukrgasbank.com/private/credits/eco_energy/
19,5	більше 25 років (тобто за межами строку служби СЕС)	Ощадбанк: на строк до 6 років, додаткові умови щодо власного внеску https://www.oschadbank.ua/ua/private/loans/kredituvannya-na-obladnannya-shcho-viroblya-zelenu-energ-yu/

24,5	більше 25 років (тобто за межами строку служби СЕС)	Укргазбанк, програма «Еко-енергія» (без партнерів): на строк до 5 років, додаткові умови щодо власного внеску http://www.ukrgasbank.com/private/credits/eco_energy/
Американські банки		
від 7,49	15,8 і більше	US Bank: додаткові умови щодо власного внеску https://www.usbank.com/loans-credit-lines/personal-loans-and-lines-of-credit/premier-loan.html
від 7,99	16,9 і більше	American Savings Bank: на строк до 8 років, додаткові умови щодо власного внеску https://www.asbhawaii.com/files/documents/rates/LoansAndLinesRatesTables.pdf?dt=20181010105758
від 8,99	19,8 і більше	TDBank: додаткові умови щодо власного внеску https://www.tdbank.com/personal/personal_loans.html

Таким чином, політика вітчизняних банків щодо надання кредитних ресурсів на будівництво об'єктів на ВДЕ не виправдовує себе. Занадто високі кредитні ставки утримують населення від вкладення коштів у розвиток ВЕ. У зв'язку з цим, у нестабільних економічних умовах України та за високих ризиків реалізації проектів у ДГ із залучення ВДЕ, важливого значення набуває потужна державна інвестиційна підтримка, яка спроможна забезпечити надання дешевих кредитних ресурсів кожній українській родині на цілі ВЕ.

Публікація містить результати досліджень, проведених у рамках науково-дослідної роботи Міністерства освіти і науки України «Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку відновлювальної енергетики України» (№ 0117U002254).

Список використаних джерел

1. Лист Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України № 19-01/17/31-18 від 19.04.2018 р. – 2 с.
2. Лист Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) № 3671/17.3.2/7-18 від 16.04.2018 р. – 2 с.
3. Про електроенергетику: закон України від 16.10.1997 р. № 575/97-ВР (в ост. ред. від 11.06.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр>.
4. Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 р. № 902-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-р>.

УДК 330.131.7

Стецюк П.А., д.е.н., професор
Державний університет телекомунікацій
(м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Реалізація інноваційних програм та проектів пов'язана із залученням у інвестиційний процес значних обсягів фінансових ресурсів. З кожним його етапом пов'язана можливість виникнення певних видів ризиків оскільки і інновації, і фінансові ресурси є їх джерелом. Тому питання управління ризиками в інноваційно-інвестиційному процесі підприємства носить перманентний характер і потребує створення ефективної системи управління ними, а також відповідного організаційно-економічного та методичного забезпечення.

Мотивацією фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, тобто

виділення фінансових ресурсів на їх здійснення, у переважній більшості випадків є отримання доходу. Приймаючи фінансові рішення, власники підприємства або менеджери, яким делеговано функції управління фінансами, повинні постійно й усвідомлено йти на ризик, допустимий рівень якого встановлюється індивідуально особами, що приймають такі рішення.

На практиці управління ризиками фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства реалізується на основі її планування.

Базою ідентифікації, діагностики та оцінки рівнів ризиків інноваційної діяльності у більшості сучасних дослідників є вартісна модель аналізу руху грошових потоків від експлуатації активів, створених в процесі реалізації інвестицій. Вона передбачає оцінку процесу відшкодування витрат як по їх елементах (на оплату праці, сировину, матеріали, послуги), так і витрат на залучення фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного процесу. При цьому використовувані моделі та алгоритми в формалізованому вигляді реалізують концепцію взаємозв'язку (компромісу) між рівнем ризику та дохідністю на базі якого встановлюються прийнятні для інвестора обмеження.

Стосовно ризиків об'єктом прогнозно-аналітичних розрахунків виступає ціна (вартість) джерел їх фінансування, яка у загальному випадку включає в себе три основні компоненти: норму безризикового прибутку, премію за ризик та інфляційну премію. Для визначення перших двох компонентів фінансова теорія рекомендує використовувати відому модель оцінки капітальних (фінансових) активів (Capital Assets Price Model, CAPM). За методом CAPM ціна джерела фінансування дорівнює сумі безризикового доходу та премії за ризик, скоригованій на β – коефіцієнт використовуваного фінансового інструменту.

Практичне застосування цієї моделі потребує відповідного інформаційного забезпечення і пов'язане з вирішенням ряду проблем, які у вітчизняній літературі ще мало досліджені або є предметом теоретичних дискусій.

Нині немає однозначної відповіді на питання: як у вітчизняній практиці визначити рівень безризикового доходу?

Безпосереднє відношення до безризикового доходу має поняття «безризиковий актив», введений у термінологічний апарат фінансової теорії Г. Марковіцем. Він розглядається як вкладення фінансових ресурсів на один прогнозний часовий період. Виходячи з обмеженості терміну використання, дохідність таких вкладень є визначеною, а сам фінансовий актив вважається безризиковим [1, с. 231].

У дослідженнях більшості західних аналітиків рівень безризикового доходу асоціюється з дохідністю державних зобов'язань, найчастіше казначейських векселів (treasure bills). Існують й інші підходи. Так, Ф. Фабоцці вважає цілком прийнятним використовувати для цієї мети дохідність інструментів, які є об'єктом конкретної фінансової угоди, наприклад ставку LIBOR [2, с. 888].

Ще одним компонентом ціни джерел фінансування є премія за ризик. У моделі CAPM вона представлена різницею між середньоринковим і безризиковим рівнями дохідності, скоригованою на β -коефіцієнт. Стосовно визначення останнього вимірника теж існують певні проблеми. На думку Г. Марковіца, для конкурентних і стабільних фінансових ринків варіація дохідності є адекватним відображенням міри ризику інструментів залучення фінансових ресурсів. За визначенням коефіцієнт-бета, або коефіцієнт нахилу ринкової моделі, вимірює чутливість дохідності цінного паперу (портфеля цінних паперів) до дохідності ринкового портфеля. У науковій літературі це значення β – коефіцієнтадістало назву історичного (historical), або фактичного. Метод екстраполяції стосовно таких складних явищ, як коваріація та варіація дохідності не забезпечує надійного результату, особливо в нестабільних економічних умовах. Тому використання статистичних даних про позитивну тенденцію дохідності підприємства у минулому не може бути гарантією збереження такої динаміки в майбутньому, оскільки ситуація цілком може змінитися на протилежну.

Незважаючи на існування певного взаємозв'язку між фінансовими подіями у минулому і в майбутньому, сценарій майбутнього розвитку не обов'язково зумовлюється минулими

подіями. Враховуючи ці обставини, в фінансовій теорії були розроблені методики їх коректування. Це призвело до появи двох різновидів β : 1) уточненої та 2) фундаментальної [1].

Наведене вище дозволяє зробити наступний висновок: β – коефіцієнт може бути обчислений різними способами. При цьому залежно від способу розрахунку, що використовується, будуть отримані різні його значення а, отже, відмінні рівні ціни джерела фінансування інноваційно-інвестиційних проектів.

Ще одним методичним підходом до визначення ціни джерел фінансування є встановлення необхідної інвестору доходності. Вона трактується як ціноутворення ризикованих фінансових активів. Для цього використовуються два принципово різних методичні підходи:

1) «абсолютний», який враховує інтереси та поведінку інвесторів, їх споживчі переваги через включення в модель ціноутворення функції споживання;

2) «відносний», що встановлює ціну окремого ризикованого активу за аналогією, тобто через співставлення з відомою ціною на інші активи (наприклад, модель визначення ціни опціону Блека-Шоулза) [3].

Представляється, що ці моделі досить проблематично використовувати в практиці управління ризиками фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Суттєві обмеження в цій сфері вносять недостатній рівень розвитку фондового ринку, а також якість інформаційного забезпечення відповідних аналітичних та прогнозних розрахунків.

Виходячи із зазначеного, ми вважаємо доцільність кумулятивного методу визначення ціни джерел фінансування з використанням як аналітичних моделей, так і експертних оцінок. Аналіз та оцінка ризиків у кінцевому підсумку має на меті виявлення чинників, що негативно впливатимуть на фінансові результати реалізації бізнес-ідеї, а також розробку заходів зі зменшення та локалізації негативних наслідків у разі настання несприятливої події. Тому його логічним наслідком повинні бути:

- розробка ефективних профілактичних дій щодо запобігання очікуваних ризиків;
- створення резервних (страхових) запасів;
- зовнішнє страхування окремих видів ризиків;
- отримання законодавчих гарантій захисту від окремих видів ризиків;
- інші форми страхування ризиків.

Список використаних джерел

1. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли; пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 1999. – XII. – 1028 с.
2. Фабоции Ф. Управление инвестициями / Ф. Фабоции; пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 932 с.
3. Рэдхед К. Управление финансовыми рисками / К. Рэдхед, С. Хьюс. – М.: ИНФРА-М, – 2000. – 369 с.

UDC 371

Auelbekova A.K., Ph.D. in Economics, Associate Professor
L.N. Gumilyov Eurasian National University
(Astana, Kazakhstan)

INNOVATIONS IN THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

The transformation and modernization of the educational space in Kazakhstan is quite active, and these processes affect both structures and functions of the educational system, and learning technology and contextual characteristics of the educational process as a whole. However, these

processes are not without contradictions and internal and external problems, and this confirms the need for research (as well as the fair interest of researcher) of the processes of development and functioning of all education systems – continuous systems, networks of educational institutions and, of course, individual institutions.

Nursultan Nazarbayev, the President of the Republic of Kazakhstan, noted in Kazakhstan 2030 Strategy that highly educated population with a high level of scientific and creative potential is an important advantage of the state [1]. It is necessary to develop existing invaluable capital, inherited from the education system of the former Soviet Union, and create new and more civilized conditions for its development. The transition of the economy to the innovative path of development and the overall socio-economic situation in the country require revision of some priorities in politics and concentration of views on building a new type of society based on the integration of three main elements: education, innovation and science.

If to pay attention to the level of humanities knowledge of graduates of secondary and higher schools it is noticeable that there is inconsistency of the educational system with the requirements dictated by the modern development of society. Such disappointing conclusions as poor knowledge of foreign languages, low level of knowledge of the literary normative language, low ability to logically express their thoughts, insufficient knowledge of world and national history, values and cultural history, as well as legal, economic and political ignorance are quite obvious.

Considering these internal and external challenges, the education system must undergo a deep phased strategic modernization. The teaching and educational process is the basis of education, so its modernization always plays a major role.

It should be noted that the State program for the development of education in the Republic of Kazakhstan 2011–2020 has been developed for the implementation of the modern education model. Its priority area is the development, implementation and dissemination of innovative educational projects. Such projects contribute to the formation of new criteria, principles and approaches for the modernization of the entire education system, ensuring its harmonious development.

Another direction is the improvement of the Unified National Testing. In connection with the upcoming transition to 12-year education and in accordance with international practice, the possibility of dividing the UNT into two levels is being considered. The first level is the confirmation of level of knowledge acquired at school by the method of testing. The second level is the higher education institution entrance exam. In addition, possibilities of moving to question/answer tests and other forms of testing and assessment materials, as well as giving right for graduates to choose the forms of final exams will be considered. Changes will also occur in the content of test questions, primarily attention will be paid to logical questions, as well as tasks that require the mobilization of students' competencies [2].

Modern universities at large are aware of the fact that innovations in such a vital area should not be left without proper control and management. In this regard, many of them create the appropriate structural units, which functional responsibilities include the development and implementation of new educational technologies in the educational process, the acquisition and introduction of new technical teaching aids, etc. However, presence of such structural units does not guarantee that the innovations in the internal environment of universities are controlled. The largest practitioners in this field always emphasize that innovations cannot be limited to only one division or even a department, which is given the legal right to generate (and then defend) ideas [3]. Consequently, any higher education institution should be considered from the point of view of a systematic approach, i.e. as a certain set of functional elements and relations between them, separated from the environment in accordance with the goal within the required time interval [4].

In this case, along with the educational process, it seems possible to isolate the following components of the internal environment, which have direct impact on such a characteristic of the university as innovativeness, namely:

- managerial system, which includes all business sectors of the modern university

- research activity, which forms the basis of the activities of the university as an organization along with the educational process

mechanisms of interaction with the external environment, which is characterized by a high degree of variability and uncertainty.

The evidence from practice indicates that at present, many institutions of the educational sector while forming their management system, including activities related to innovation, use expert-empirical approaches that are based more on the experience of their own or competitors, as well as the intuitions of decision-makers. At the same time, it is necessary to develop certain systems of principles and concepts that could be used by any higher educational institution in determining their own development trajectory in the external environment, increasingly resembling a competitive one both in the research and educational services market.

The survival and success of a higher education institution is largely related to the selection and organization of three integrated processes in the managerial system: quality control, innovation management, management of intangible assets (obtained as a result of research activities).

The latter means the transition of the leading universities of the Republic of Kazakhstan to the format of research universities, implying significant changes in the educational process. In developed countries universities are in fact the forge of fundamental science. Applied research, although conducted, does not seem to be the face of academic science. As a rule, applied research is conducted by research departments of large companies, and in our country by research institutes.

References

1. Nazarbayev N. A. 2012. Sotsialnaya Modernizatsia Kazakhstana: Dvadsat Shagov K Obshestvu Vseobshhego Truda. <http://www.educontrol.kz/ru/socialnaya-modernizaciyakazahstana>
2. Azamatova A.B., Masakova S.S., 2013. Innovatsionnoye Razvitie Sistemy Obrazovaniya Respubliki Kazakhstan: Problemy Modernizatsii// Bulletin of KazEU <https://articlekz.com/article/13815>
3. Ghoshal S., Bartlett C. A., 2000. The Individualized Corporation: A Fundamentally New approach to – London: Random House Business Book
4. Clark B. R. Creating entrepreneurial universities: organizational pathways of transformation Issues in Higher Education. – Paris: IAU Press: Pergamon: Elsevier Science

UDC 330:341.1

Chaikina A.O., PhD in Economics, Senior Lecturer
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University (Poltava, Ukraine)

MODERN TRENDS IN SME'S INNOVATION ACTIVITY

Innovative transformations of the economy require from enterprises revision of their own business strategy. Today, on the market survives and gets profit only those enterprises that have chosen the path of innovation development. That is why necessary condition of entrepreneurial potential realization in some country or region is determining of modern trends of enterprises innovative activity. Research of existing experience of the developed countries of the world shows us that the innovative potential of small and medium-sized enterprises is one of the main directions of the state regulation policy of small and medium enterprises in the European Union. Small and medium enterprises in their activities implement innovative projects, support scientific and technological progress, quickly adapt to rapid changes in consumer tastes. In the EU is a widespread support for the development of innovative products and processes through the provision of grants and soft loans to enterprises, as well as advisory and information support through the network of incubator technologies.

As for Ukraine, the analysis of enterprises innovation activity shows that, unlike foreign companies that attach great importance to investing in innovative activities, innovation activity of domestic enterprises remains extremely unsatisfactory. Thus, in 2000, the share of enterprises engaged in innovation activity was 18% of the total, and in 2017 only 16.2%.

The largest decrease occurred in the purchase of hardware and software machines: in 2016 this indicator amounted to 19829.0 million UAH, and in 2017 only 5898.8 million UAH. Annually by business groups conducted such research as “The Global Innovation Index”. In 2018, Ukraine ranked 43th place in this ranking, which is 7 points higher than in the previous year. According to “Innovation Cities Index-2018” [1] were identified innovative cities in Ukraine. In this ranking was include such cities as Kyiv (399th place), Odessa (458th place), Kharkiv (459th place), Lviv (468th place), Dnipropetrovsk (479th place). Other cities, unfortunately, received a much lower rating and were not included in the general rating.

Relying on the research of scholars and international groups, it can be argued that innovative activity of small enterprises is a catalyst for their development. Particularly important, such activity is precisely in the context of the economic crisis, as it enables enterprises to optimize their costs, develop new technologies and be more competitive. Small enterprises often become ideological founders of new methods of management, production methods, resulting in a radical change in the market as a whole.

Activation of scientific developments and the introduction of innovations in small and medium enterprises enable them to gain positive results from their own activities and increase their competitiveness. SME's through the introduction of innovations receive an increase in labor productivity and skills of workers; provide continuous production process; improve resource conservation and energy saving; reduce the complexity per unit of output; improve their business image and increase the level of trust among the population, etc.

In the EU there are a large proportion of small enterprises among the total number of innovative enterprises, due to certain advantages compared to large or medium-sized enterprises, in particular:

- fast adoption process of making managerial decisions on innovation and investment activity;
- readiness to take risk;
- rapid testing of innovative developments;
- due to the limited financial resources, small enterprises are interested in accelerating the development of technical projects;
- short duration of the innovation cycle;
- direct and personal contacts with partners;
- high motivation of work;
- low level of indirect costs;
- small enterprises do not require significant investments and the attraction of significant material, labor and energy resources.

It should be noted that along with the benefits of innovation activity for small and medium enterprises in Ukraine, there are disadvantages that hold back its innovative activity:

- lack of sufficient financing for R & D;
- low staff qualification;
- lack of experience of innovative projects business planning;
- small share of foreign investment;
- lack of state support and insufficient enforcement of intellectual property rights protection;
- high level of business risk, etc.

That is why, despite the numerical advantage of small and medium enterprises in comparison with large enterprises in Ukraine, only 12.3% of them are innovative. By comparison, in 2016, 56% of all small and medium-sized enterprises in the European Union were innovative, for example, in Finland, the largest number of innovative small and medium-sized enterprises - 72%, and the smallest - 44% in Hungary [2]. Types of innovations implemented by small and medium enterprises are depicted in Fig. 1.

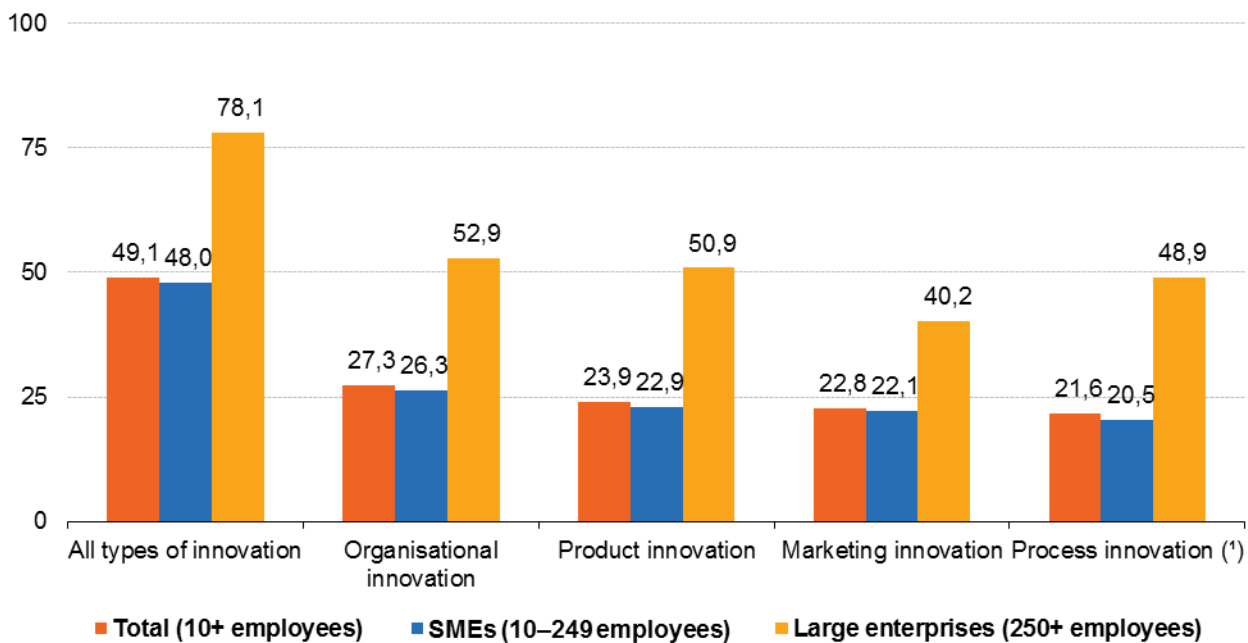

Fig. 1. Types of implemented innovations at EU enterprises in 2016, % [4]

Due to numerous of advantages in the field of innovation activity, small enterprises are often generate innovation for large companies, who, instead of taking experience and implement it in their activities, buy such small enterprise, reorganizing it into another innovation unit.

Accordingly, domestic small and medium enterprises should pay attention to the modern trends of innovation activity and implement them in their activities. The following Top-trends can be classified [3]:

- sharing economy (creation of the digital hub, there anyone can offer up their assets for use);
- seamless customer interaction (consumers are ready and willing to deal with chatbots, 80% of brands say they plan on using them in the coming four years);
- augmented reality (creation of high-profile applications, games);
- artificial intelligence - AI (due to that there is already a significant gap developing between companies with developed AI programs and those lagging behind, but those that went all in on the technology early on are finding that their algorithms are of a high enough quality that they can be scaled out across the enterprise - with solid managerial support);
- blockchain (an open, distributed ledger that can record transactions between two parties efficiently and in a verifiable and permanent way).

If Ukraine SME's use such new technologies they will have the opportunity not only to develop within their own country, but also to enter the international market for the sale of goods and services. That is why, in the future, the study of ways to increase the innovation activity of small and medium-sized enterprises, as well as the identification of financing opportunities for enterprises that implement innovations using the EU experience, are relevant.

References

1. Innovation Cities Index, available at: <https://www.innovation-cities.com/innovation-cities-index-2018-city-rankings-faq/13948/>
2. Survey on the access to finance of enterprises (SAFE): Analytical Report 2016. Available online: http://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/data-surveys_en
3. Business Innovation Top Trends 2018, available at: <https://channels.theinnovationenterprise.com/articles/business-innovation-top-trends-2018>
4. Eurostat (online data codes: inn_cis9_type and inn_cis9_bas), available at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/>

Pandzherova Asya, Ph.D., Senior Lecturer
University of National and World Economy
(Sofia, Bulgaria)

Makhovka V., PhD (Economics), Senior lecturer
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University
(Poltava, Ukraine)

PECULIARITIES OF EDUCATION OF EXPERTS FOR THE SPHERE OF TOURISM

Today, the tourism industry is closely connected with entering the international labor market, and its specialists must comply with international standards of vocational training. Moreover, given the fact that in the period of globalization due to labor mobility, the labor market is becoming more and more general, the main criterion for the quality of modern higher tourism education is its competitiveness in the global labor market. Further dynamic development of tourism and the hotel and restaurant industry necessitates improving the quality of personnel training, providing the tourism industry and hotel and restaurant industry with specialists who would meet international standards of the service industry.

The modern paradigm of higher vocational education in the field of tourism management necessitates the training of a specialist who is ready to implement experimental, analytical, technological, service, organizational and managerial functions; able to navigate and adapt mobile in a dynamic and changing environment; independently organize your work. L. Knodel's opinion and opinion that in the process of formation of modern national tourism education systems the following general patterns must be taken into account: fundamental knowledge in the field of tourism (marketing, management, record keeping, legal knowledge, strategic forecasting, technological training); technical skills and knowledge (knowledge of computer, communication technologies, foreign languages); personal characteristics (motivation and initiative, functioning in a multicultural field, teamwork, ability to train others and work systematically, company loyalty, flexibility, ability to make decisions and monitor their implementation). The professionalism of a tourism manager is a qualitative characteristic of, first of all, an employee of the tourism industry as a subject who has high professional qualifications and competence, a variety of effective professional skills and abilities, possession of modern technologies and ways to solve professional tasks, allows you to organize accessible and valuable rest and recreation for the population as well as acquaint with the historical and cultural heritage and the present of our people and state. To obtain professionalism, the future tourism manager should have the ability and desire to constantly learn and improve.

Professional self-improvement of the future tourism manager provides for the improvement of personal qualities (energy, erudition, tolerance, interest and respect for people; originality; artistry; creativity, observation, tact, education, aspiration for self-development; self-confidence, decisions made; purposefulness, perseverance, creativity beginning; flexibility of thinking; orderliness) and abilities (communicative; verbal; public speaking; organizational). Maximum results can be achieved if professional self-improvement of future tourism managers becomes an indispensable structural element of the professional activity; focused; has a systemic nature, aimed at achieving qualitative changes in the professional activity.

So, the training of future tourism managers should be considered in the context of lifelong education, which is a component of the country's integrated education system. However, due to the peculiarities of the professional activities of tourism managers, the vocational training system should have its own infrastructure and develop in accordance with its goals and patterns. This phenomenon is the most adequate form of self-education, self-development and self-education of the individual, which is manifested in its self-actualization and self-realization as a professional.

COMPANY'S STRATEGY AS A BASIS OF COMPETITIVENESS

Ensuring sustainable development of enterprises is an important problem of the modern Ukrainian economy, which necessitates in-depth improvements of strategic management. The initial stage in this direction should be strategic planning, with not so much the functioning, but the development of enterprises.

Due to changes in the forms of management, the improvement of processes occurring in the external environment, many organizations face numerous problems. A strategy is required by any successful company to determine which direction it will evolve. In essence, the choice of strategy means that it chooses a specific direction from all possible ways of development and ways of action that opens up to the company. A well-developed strategy is the basis for increasing the firm's competitiveness, a strong competitive position and the formation of such an organization, which, through the improvement of the management structure and the improvement of organizational culture, could work successfully in difficult market conditions.

Strategic planning is intended to provide a comprehensive scientific basis for the problems with which the company may face in the future, and on this basis develop indicators for the development of companies in the planned period.

The strategy distinguishes between long-term and innovation (innovation). The main task that solves the strategic planning of the firm's activities is to ensure the introduction of innovations and changes in the organization through resource allocation, adaptation to the external environment, internal coordination and prediction of future changes in the activities.

Strategic planning rejects the thesis that the future must necessarily be better than the past and can be studied with methods of extrapolation - so an important place is given to analyzing the external conditions and prospects of the enterprise development in order to identify trends, threats and opportunities that can significantly affect the existing state of the industry, market, enterprises.

The theoretical and methodological basis of the work is the fundamental position of the general economic theory, the study of domestic and foreign scholars on strategic planning in the enterprise.

To achieve the goal, the following tasks were formulated and solved:

- to define the content, purpose and tasks of the strategic planning of the enterprise;
- to study the stages of strategic planning of the enterprise;
- study methods of strategic planning;
- to substantiate the process of strategic planning at the enterprise.

The planning function solves the purpose of the organization and what members of the organization should do to achieve it. In the economic practice of Ukraine, the mechanism of strategic planning is in the stage of becoming. At the same time domestic and international analysts believe that the Ukrainian market entered that stage, when the lack of a developed strategic plan does not allow the company to get the desired end result.

Despite the results of the research, numerous questions regarding the development and implementation of strategic plans in the conditions of instability of the market environment of the enterprise remain underdeveloped, which determines the relevance of the topic of work.

Companies operating in a dynamic external environment must respond flexibly to its changes and reflect these changes accordingly in their plans. During the last 50-60 years of evolution of understanding and prediction of the future, several stages of becoming a strategic approach to enterprise business planning took place. Each phase (phase) of the evolution of planning systems was characterized by varying degrees of flexibility and the ability of enterprises to change in

response to the dynamic processes of the enterprise environment.

The formation of the strategic plan takes place in the strategic analysis phase and is aimed at the choice of one of the strategic alternatives. Already in the process of strategic analysis, the management of the organization is inclined to choose one of the possible strategies - the one that most closely meets the conditions of the external and internal environment, as well as the chosen goals of the activity.

The corporate strategy applies to the entire company, covering all activities that it deals with. It consists of actions that begin to validate their positions in various areas of activity, and approaches used to manage the affairs of the company.

A business strategy is a management plan for a company's specific field of activity, based on actions and approaches aimed at ensuring successful business activities in one particular business area.

A functional strategy, although narrower than business strategy, specifies individual details in the overall development plan of the company by identifying approaches, necessary actions and practical steps to ensure the management of individual divisions or business functions.

The operational strategy refers to even more specific strategic plans and approaches in managing the key distribution centers in solving daily strategic tasks of strategic importance (advertising campaigns, procurement of raw materials, inventory management, preventive maintenance, transportation).

УДК 330.341.1

Агумбаева А.Е., к.э.н., ассоциированный профессор
Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(г. Астана, Республика Казахстан)

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В КАЗАХСТАНЕ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ МИРОВОЙ ИНТЕГРАЦИИ

В условиях трансформации мировой экономики, базирующейся на познаниях и предпринимательских способностях, ключевым фактором дальнейшего развития и прогресса в конкурентной борьбе становятся идеи и инновации, которые приобрели форму охраняемой правом интеллектуальной собственности. Именно интеллектуальная собственность становится одним из наиболее важных факторов производства, компонентом, обеспечивающим добавленную стоимость любого продукта или услуги.

В настоящее время интеллектуальная собственность приобрела важную роль в формировании корпоративного богатства и стимулирования конкуренции. Как результат изменений появились целые отрасли промышленности, которые в значительной степени зависят от прав на интеллектуальную собственность. В этом ракурсе права на интеллектуальную собственность позволяют инвесторам и изобретателям получить выгоду от коммерциализации запатентованных результатов исследований и разработок. Данный процесс оказывает ощутимое воздействие на темпы распространения новых технологий [1].

Отметим, что одним из необходимых условий инновационного развития является цивилизованный рынок интеллектуальной собственности на международном, национальном и региональном уровнях. Подтверждение этому факту успешный зарубежный опыт ряда стран (США, Японии, Германии, КНР), а также положительный опыт реализации ряда отдельных отечественных проектов [2].

В этой связи необходимо отметить положительный опыт стран ЕС. Так, члены Европейского союза традиционно придерживаются ориентации на систему союзов и соглашений в области защиты прав на интеллектуальную собственность, формировавшуюся в течение долгих лет на основе европейских правовых традиций. Среди прочих основным из них считается так называемый Парижский союз по промышленной собственности и

Бернский союз по авторским правам.

При этом напомним, что ЕС отводит отдельное внимание Всемирной организации интеллектуальной собственности, созданной при активном участии европейских государств и взявшей на себя функции по административному управлению системой союзов и соглашений в этой сфере. Еще в 1991 г. Европейской комиссией была подготовлена программа мероприятий в сфере авторских и смежных прав, которая тесно увязывалась с задачей формирования единого рынка стран ЕС. В данном документе упоминались два основных постулата — защита авторских прав должна быть усилена. При этом были рассмотрены наиболее важные аспекты этого вопроса, которые могут иметь отношение к формированию единого рынка.

В последнее время ключевыми ресурсами развития экономики и общества являются интеллектуальные ресурсы как знания и информация.

Степень эффективного использования интеллектуальной собственности влияет так или иначе на конкурентоспособность стран по рейтингам наукоемкой и продукции High tech, что повышает продуктивность хозяйственной деятельности, обеспечивая динамичное движение экономики.

Учитывая вышперечисленное, особую актуальность приобретает вопрос наиболее эффективного использования и реализации научно-технических достижений, что связано с развитием рынка интеллектуальной собственности. Данный рынок обеспечивает механизм передачи новых наукоемких технологий в реальный сектор экономики страны, а также с перезагрузки нового механизма управления интеллектуальной собственностью. В этой связи отметим, что в последние десятилетия большинство стран мира уделяют особое внимание наиболее привлекательной с точки зрения прибыльной реализации интеллектуальной собственности, модернизируя ее законодательное регулирование.

Действительно, в условиях непрерывного технологического прогресса лидирующие в рейтингах компании развитых стран стремятся осуществлять реструктуризацию своих нематериальных активов для того чтобы усилить контроль на рынках наукоемкой продукции. Однако в отечественной экономике интеллектуальная собственность реализуется неэффективно. Общество наблюдает совершенно пассивность казахстанских предприятий в имплементировании использования результатов интеллектуальной деятельности, результатом чего, как правило, становится низкая инновационная активность. Реальный рынок интеллектуальной собственности в Казахстане практически отсутствует, хотя имеется существенный потенциал научно-технической деятельности.

Сегодня Казахстан, к сожалению, упускает свои шансы обогащения вследствие наличия интеллектуального пиратства, имея ненадежную систему защиты интеллектуальной собственности. Однако формирование экономики инновационного типа и обеспечение соответствующих позиций в мировом сообществе невозможно без развития и совершенствования отношений в области интеллектуальной собственности. В этой связи интеллектуальная собственность как один из главных социально-экономических приоритетов, фактор преодоления структурных диспропорций в отечественной экономике, нуждается в дальнейшем углублении теоретических представлений по ее основным аспектам [3].

Таким образом, в настоящее время наше государство еще не выработало действенной политики в области интеллектуальной собственности, а использует неработающие подходы к решению многих проблем непосредственно связанных с использованием результатов интеллектуальной деятельности. Самое главное – объекты интеллектуальной собственности должны быть способны приносить организации экономические выгоды в будущем. Организация должна иметь право на получение экономических выгод, которые данный объект способен приносить в будущем [4].

Список использованных источников

1. Бишимбаева С.К. Экономические проблемы коммерциализации интеллектуальной

собственности в Казахстане: теория, методология, практика: Автореферат диссертации на соискание уч. степени д.э.н: 08.00.05, Алматы, 2010.

2. Концепция долгосрочной целевой программы «Развитие рынка интеллектуальной собственности в Республике Татарстан на 2012 – 2020 годы» утверждена Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 октября 2011 г. № 857.

3. Харисов Р.М. Интеллектуальная собственность в современном мире: Автореферат диссертации на соискание уч. степени канд. экон. наук : 08.00.01 СПб., 2005 127 с.

4. Агумбаева А.Е. Проблемы развития экономических отношений в сфере интеллектуальных объектов АПК Казахстана / А.Е. Агумбаева, Е.Г. Чмышенко // Геодезия, землеустройство и кадастр: наука и производство. Сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции, посвященной 100-летию высшего геодезического образования в Омском ГАУ. – 2018. – С. 151-156.

УДК 338.242

Айтпаева А., магистрант
Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(г. Астана, Республика Казахстан)

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Проблема конкурентоспособности – это актуальная проблема современной экономики. Исследованием этого вопроса занимаются как отечественные, так и зарубежные ученые, а также мировые институты.

Конкурентоспособность как экономическая категория может рассматриваться на нескольких уровнях: страны, региона, отрасли, предприятия, товара, используемых ресурсов.

Исследование проблем конкуренции было начато в XVIII веке классиками политэкономии А. Смитом, Д. Рикардо, Дж. С. Милль. В XIX веке изучение проблем конкуренции продолжили А. Маршалл, Й. Шумпетер, Ф. А. Хайек, П. Сраффа, Дж. Робинсон и другие. Понятие «конкурентоспособность» появилось в англоязычной экономической литературе в 70-х годах XX века, его активно использовал профессор Гарвардской школы бизнеса Майкл Портер. Понятие «конкурентоспособность» является центральным звеном рыночного механизма хозяйствования. В настоящее время наименее исследованным являются понятие и методы оценки конкурентоспособности на уровне региона. В то же время именно регионы являются объектом инвестиций в систему воспроизводства материальных, трудовых и финансовых ресурсов [1].

Классическое определение конкурентоспособности отрасли дано М. Портером: «Мы определяли отрасль конкретного государства как успешно функционирующую в международных масштабах в том случае, если она обладала конкурентными преимуществами в сравнении с наиболее конкурентоспособными участниками мирового рынка... Мы выбрали в качестве наиболее оптимальных параметров наличие существенного и стабильного экспорта в достаточно большое количество других стран и/или весомый экспорт инвестиций, базирующийся на опыте и созданных активах в своей стране» [3, 157].

Конкурентоспособность отрасли тесно перекликается с понятием конкурентоспособности региона.

Под конкурентоспособностью региона понимается способность региона обеспечивать производство конкурентоспособных товаров и услуг в условиях эффективного использования существующих факторов производства (экономического потенциала), задействования существующих и создания новых конкурентных преимуществ, сохранения (повышения) уровня жизни при соблюдении международных экологических стандартов [4].

Преимущества и недостатки существующих методик оценки конкурентоспособности региона представлены в таблице 1.

Сравнение методик оценки конкурентоспособности региональных экономик [3]

Методика оценки	Преимущества	Недостатки
1	2	3
Рейтинговая оценка конкурентоспособности (С.У. Салихов, В.В. Печаткин, В.А. Саблина)	- проведена апробация	- отсутствие четкого обоснования; - отсутствие концепции оценки конкурентоспособности региона
Оценка регионального рынка на основе спроса и предложения (В.Е. Андреев)	- обоснование методики; - представлен структурно-концептуальный подход к оценке конкурентоспособности региона; - доступность информационной базы; - проведена апробация	- основное внимание сосредоточено на ценообразовании; - отсутствие социальных показателей; - требуется экспертная оценка
Конкурентоспособность региона: оценка потенциала кластеризации (А.В. Ермишина)	- обоснование методики; - многофакторный анализ конкурентной устойчивости	- методика направлена на оценку потенциала кластеризации; - недоступность информационной базы
Интегральная оценка конкурентоспособности регионов (В.В. Меркушев) [4]	- обоснование методики; - трехкомпонентная система показателей для оценки конкурентоспособности; - проведена апробация; - доступность информационной базы	- отсутствие показателей социальной направленности; - методика показывает только общее экономическое развитие
Интегральная оценка конкурентоспособности регионов (Л.И. Ушвицкий, В.Н. Парахина)	- проведена апробация; - сформулирована концепция оценки конкурентоспособности региона; - обоснован состав показателей для определения уровня конкурентоспособности; - доступность информационной базы	- требуется дополнение и обеспечение перечня показателей, характеризующих конкурентоспособность региона
Оценка конкурентоспособности регионов на основе расчета индекса (аналогична методике определения страновых рейтингов; Н.И. Ларина)	- проведена апробация; - обоснован состав показателей для определения уровня конкурентоспособности; - доступность информационной базы	- требуется дополнение и обоснование перечня показателей, характеризующих конкурентоспособность региона; - методика показывает только общее экономическое равновесие

Таким образом, понятие конкурентоспособности имеет широкое распространение в научных трудах российских и зарубежных ученых.

Список использованных источников

- 1 Ермишина А.В. Конкурентоспособность региона // <http://www.cfin.ru/management/strategy/competitiveness.shtml>
- 2 Портер М. Международная конкуренция / пер. с англ. - М., 1993. – 896 с.
- 3 Ускова Т.В. Производственные кластеры как инструмент роста конкурентоспособности региона. - Вологда, 2009. – 320 с.
- 4 Меркушов В.В. Статистическое исследование дифференциации региональной конкурентоспособности: автореф. ... канд. экон. наук. - Самара, 2005. – 16 с.

МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ И ПОДДЕРЖКИ НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ГОСУДАРСТВЕННОМ УРОВНЕ

Результаты исследования разработки новейших технологий и новейших строительных материалов на базе ООО «Az Virt» внедренные в производство отличающиеся своим экономическим превосходством и качеством требует разработки методов стимулирования и поддержки научной технологической и инновационной деятельности на государственном уровне. В условиях рыночных отношений это требует исследования следующих вопросов: требования законов организации к управлению инновационной деятельностью; цели управления научно-технологической и инновационной деятельностью в организации с позиций исследования организационных теорий.

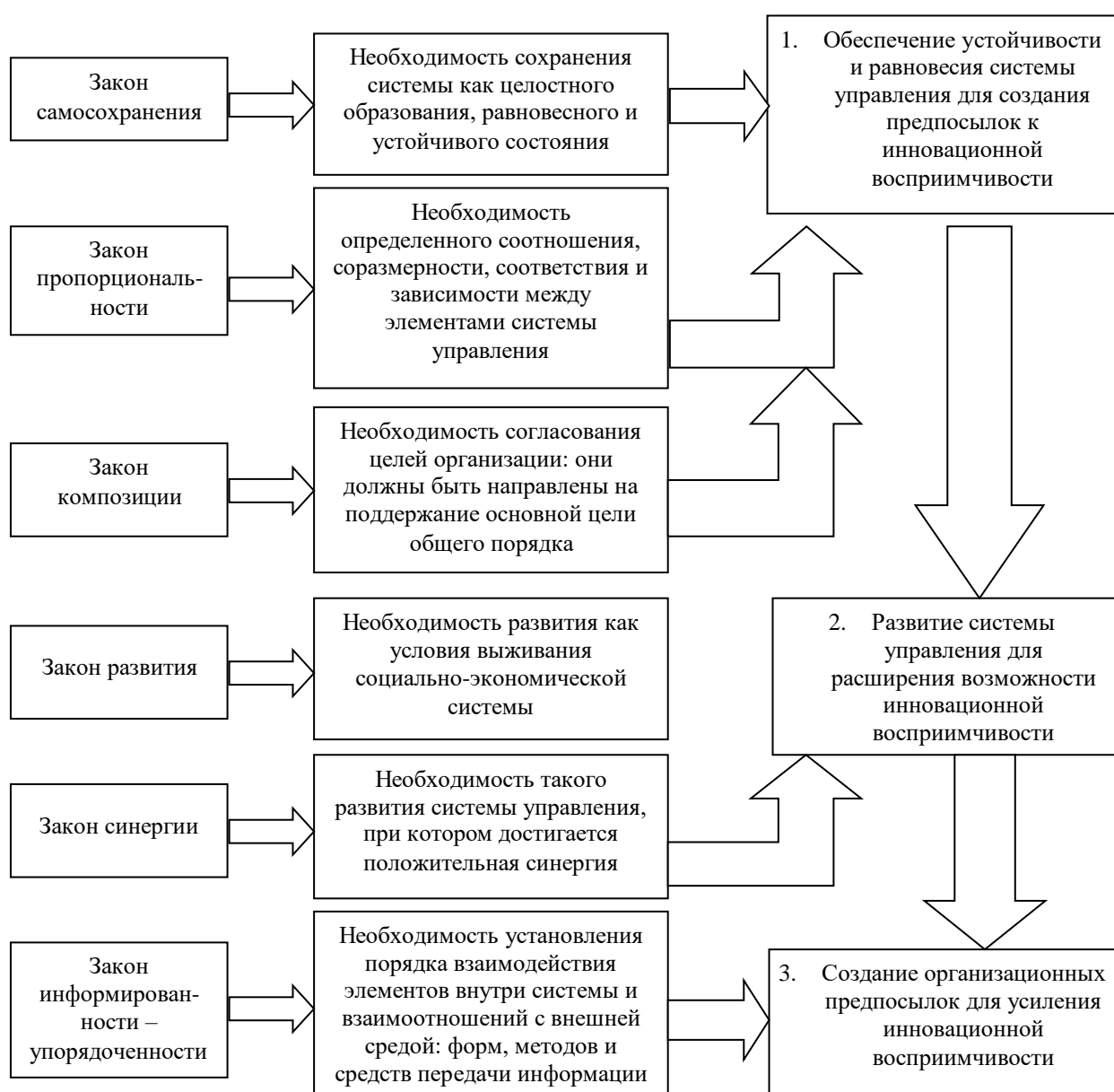

Рис. 1. Требования основных законов организации

Законы и закономерности образуют теоретический фундамент и способствуют переходу от эмпирического подхода к профессиональному. Законы организации характеризуют всеобщие связи и отношения в социальной среде, выступают в роли катализатора общественного прогресса, усиливают свое влияние на деятельность организации с развитием общественных отношений.

К общим закономерностям управления относят следующие: единство системы управления (единство и взаимосвязь всех элементов системы управления для всех звеньев и ступеней); соотносительность (пропорциональность) производства и управления (управляемой и управляющей частей подсистем); оптимальное сочетание централизации и децентрализации управления.

Известно множество законов организации. Законы организации определяют цели управления организацией в виде требований, которые необходимо неукоснительно соблюдать в результате динамичности и непредсказуемости научно-технологической и инновационной сферы. Требования основных законов организации, вытекающие из их содержания, указаны на рис. 1.

Исследованные технические вопросы нашли свое полное отражение на практике в производстве хозяйственной, финансовой, научно-технологической, инновационной и экономической деятельности ООО «Az Virt». Сочетание теоретической, практической и научной деятельности ООО «Az Virt», достойна поддержки и стимулированию на государственном уровне.

Список использованных источников

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент: учебн. пособие. – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 208 с.
2. Масленникова Н.П. Управление развитием организации. – М.: Центр экономики и маркетинга, 2002. – 304 с.
3. Алиев А.Б. Экономика строительства транспортных коммуникаций (автомобильные дороги и аэродромы): учебное пособие. – Баку, Типография №9, 2014. – 463 с.

УДК 338.3:658.5

Ашыров С.Ч., магистрант

*УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)*

ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Инновационная деятельность в самых различных сферах: маркетинге, производстве, технологии, закупках, сбыте, персонале, учете, планировании и т.п., обеспечивает конкурентные преимущества и эффективное функционирование предприятия в долгосрочной перспективе. Реализация инновационных программ связана с рядом причин, среди которых можно выделить следующие: глобализация рынков, приводящая к ужесточению конкуренции в сфере производства и обращения; использование на предприятиях традиционных методов организации и управления инновационными процессами; изменения условий внешней и внутренней среды функционирования предприятия и т.д.

Для будущего любого предприятия развитие мобильных или веб-сервисов является определяющим потому, как создание мобильного приложения для компании - это способ повышения интереса аудитории и продвижения бизнеса.

Создание приложений для Android, iOS или Windows платформ - явный признак того, что компания в тренде. Далеко не всегда пользователю удобно находиться на громоздкой

версии сайта, поэтому необходима легкая и доступная альтернатива.

Актуальность выбранной темы обуславливается тем, что количество пользователей мобильными телефонами на операционных системах Android, iOS и Windows, Phone растет с каждым днем. Люди понимают, что с помощью смартфона они получают доступ к неограниченной информации: могут вести бухгалтерию, развлекаться, просматривая медиаконтент, устанавливать полезные программы и игры, а также планировать свой отпуск. За счет этого рынок мобильных приложений можно смело назвать перспективной сферой, в которой уже работает большое количество людей.

Человек, проводящий со своим телефоном основную часть дня, фактически находится в пределах досягаемости приложения, которое есть на его устройстве. К примеру, он видит оповещения от той или иной программы, может зайти в нее, используя иконку на рабочем столе и, соответственно, ознакомиться с его содержимым. Учитывая это, разработчики ведут настоящую войну за смартфоны и планшеты простых пользователей. Ведь на самом деле при помощи современных технологий можно не только выпускать развлекательные программы или игры и зарабатывать на рекламе в них, но также предлагать клиентам свои услуги, продукты, собирать с них отзывы и прочее. Мобильные приложения способны стать мощным двигателем любого бизнеса.

Так, мобильными приложениями для клиентов сегодня обзаводятся и организации, работающие в массовых секторах, и те, кто сосредоточен на корпоративном рынке. Для одних выпуск мобильного приложения для клиентов - дань моде, для других - насущная необходимость, для третьих - освоение новых возможностей для бизнеса.

Именно в Интернете многие ищут подробную, и свежую информацию, на основе которой можно получить представление об интересующей компании, товарах и услугах.

В настоящее время достаточно популярным видом виртуальной торговли является использование досок объявлений. Они обычно содержат наглядный и красочный каталог предоставляемых товаров, с их достаточным описанием и указанием цены, что позволяет заинтересовать потенциального покупателя, помочь ему сделать выбор и, в итоге, совершить покупку. В целях повышения эффективной деятельности предприятия нами предлагается программный продукт «Мобильное приложение на Android Studio для площадки объявлений»

Android приложение доска объявлений предназначено для продажи различных товаров через интернет. Областью применения данного Мобильного приложения выступает интернет-торговля.

Преимущества доски объявлений:

- не требует затрат на аренду площади, найма продавцов и другого персонала;
- доступ к виртуальным витринам магазина может получить любой покупатель, не зависимо от места проживания;
- не имеет ограничений на виртуальную площадь;
- владелец может сдавать в аренду свои виртуальные торговые площади так же, как и владелец обычного магазина;
- срок и стоимость создания доски объявлений несоизмеримо ниже, чем обычного магазина;
- потенциальный покупатель получает исчерпывающую информацию об интересующем его товаре или услуге без помощи посредников (продавца, менеджера);
- доска объявления, работающая в режиме on-line, предполагает обратную связь с покупателем (форумы, чаты, гостевые книги), что позволяет оперативно ответить на вопросы пользователей, провести маркетинговые исследования, получить отзывы и пожелания;
- можно разместить сколько угодно много товаров или описать любое количество услуг;
- возможность делать покупки не выходя из дома делают доски объявлений еще более привлекательными для покупателей.

Делая свой выбор в пользу создания доски объявлений, компания переходит на более

высокий уровень развития своего бизнеса и делает свой ассортимент более доступным для широкого круга покупателей.

Создание данного приложения позволит продвигать и продавать товары, уменьшить издержки на рекламу и приобрести дополнительный рынок сбыта своего товара, расширить клиентскую аудиторию и, как следствие, увеличить прибыли.

Таким образом, можно утверждать, что инновации и гибкое управление ими становятся движущей силой развития предприятия, являются залогом его успешного функционирования в долгосрочном периоде. Огромное значение для обеспечения эффективности процессов управления инновационной деятельностью имеет их организация, адекватная требованиям, предъявляемым к предприятию средой его существования, и обеспечивающая возможности гибкого реагирования на постоянно происходящие изменения.

Список использованных источников

1. Биллиг В.А. Основы объектного программирования на предприятии / В.А. Биллиг. - М.: Интернет-университет информационных технологий, Бином. Лаборатория знаний, 2010. - 584 с.

2. Гарнаев А. WEB-программирование на Java и JavaScript / А. Гарнаев, С. Гарнаев. - М.: БХВ-Петербург, 2012. - 179 с.

3. Голощапов А. Google Android. Программирование для мобильных устройств (+ CD-ROM) / А. Голощапов. - М.: БХВ-Петербург, 2011. - 438 с.

Научный руководитель – Назарова М.С., к.э.н., доцент

УДК 332.1:91

*Аязбек Айбек, магистрант
Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(г. Астана, Республика Казахстан)*

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КЛАСТЕРНОГО РАЗВИТИЯ: ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН

В настоящее время в экономической литературе условно выделяются три центра кластерного развития: североамериканский, западноевропейский и азиатский, каждый из которых имеет свои особенности [1].

Подобная региональная типология кластерных систем в мире обусловлена такими факторами, как:

- обособленное развитие в течение длительного периода;
- достаточно устоявшаяся специфика в традициях развития экономики на основе кластерного развития;
- различия в обеспеченности теми или иными стратегически важными природными ресурсами;
- различие отраслевых структур промышленности;
- разная емкость национальных (региональных) рынков;
- роль политического фактора в функционировании государства и другие [2].

К специфическим характеристикам североамериканских кластеров относятся [3]: исторически сложившаяся политика малого вмешательства федерального правительства в процесс кластерного развития;

отсутствие официально оформленной государственной политики в отношении кластеров (в виде государственных документов, структур, ответственных за формулирование национальной экономической стратегии);

приоритет инновационных кластеров, построенных на базе и вокруг крупного университета или научного центра посредством предприятия-лидера в отрасли;

создание специфического механизма формирования кластеров на базе взаимодействия

университетов, правительства штатов и бизнеса:

- научные центры и университеты вместе с компанией-лидером инициируют создание кластеров;

- правительство штатов выделяет первоначальный капитал;

- затем привлекаются средства частных компаний.

Специфической чертой, отличающей Западноевропейский центр кластерного развития от Североамериканского, является исторически сформированное позитивное отношение граждан к центральной власти, которая обладает достаточно большей степенью влияния на развитие экономики, чем, например, в США.

Это нашло свое отражение в относительно большей степени делегирования функций хозяйственного значения центральным властям, хотя проблема оптимального соотношения между властью и бизнесом и центральными и местными органами власти в Западной Европе, безусловно, постоянно имела место.

Необходимо отметить, что европейский опыт по созданию кластеров является одним из наиболее успешных в мировой практике. Следует отметить, что в Европейском Союзе уже в 1968 году был создан Генеральный директорат по региональной политике ЕС, в 1975 году – Европейский фонд регионального развития, в 1988 году Европарламентом была принята Хартия регионализма, начал функционировать Совет региональных и местных сообществ [4].

Специфика кластерного развития в Азиатском регионе состоит в сочетании чисто азиатских особенностей с характеристиками и западноевропейских, и североамериканских кластеров [4]. В Азиатском регионе сложился свой особый тип развития кластеров в экономике. В нем присутствуют черты и предпосылки, сближающие с Европейским регионом, но одновременно есть и чисто азиатские специфические особенности.

Исторически многие страны данного региона относятся к типу стран с длительной стагнацией политического и экономического развития, изолированности от мировых рынков, большой силой традиций восточных феодальных государственных образований. К числу черт сходства Азиатского региона с Западноевропейским можно отнести активность государственного начала в отношении развития кластерных инициатив.

По данным Европейской кластерной обсерватории [5] на сегодняшний день в 28 странах Западной и Восточной Европы функционирует 2101 кластер в различных отраслях экономики с общей численностью в 42 миллиона сотрудников. При этом 11,5% из них осуществляют деятельность в агропромышленном комплексе, давая работу 4,5 миллионам человек. При этом по удельному весу агропромышленных среди остальных кластеров с огромным отрывом от других стран Европы лидируют Болгария и Греция, также, как и общему количеству занятых в агрокластерах. При этом наиболее мощными кластерами в АПК с наибольшим количеством работников, но возможно с недостаточной машинной вооруженностью труда, отличаются также Литва, Ирландия, Румыния и Дания. При этом Дания среди стран ЕС является, пожалуй, наиболее передовой страной по агропромышленной кластеризации, разработавшей унифицированный подход к межфирменному сотрудничеству еще в 1989–1990 гг. и в которой уже успешно функционируют кластеры в АПК, где одним из известнейших является молочно-продуктовый кластер «Молочная вертикаль». Это обуславливается тем, что традиционно в Дании животноводство имеет приоритет над растениеводством, большая часть продукции которого идет на корма, а молочное скотоводство преобладает над мясным, также развито свиноводство и птицеводство [6].

Анализируя практику применения кластерного подхода в развитых и развивающихся странах с рыночной экономикой, можно сделать вывод об отсутствии единых общепринятых подходов и схем создания и функционирования кластеров. Каждое государство разрабатывает свои собственные подходы к образованию кластеров и их управлению и по-своему организует деятельность государственных органов, ответственных за реализацию национальной промышленной стратегии конкурентоспособности территории.

Список использованных источников

1. Намазбеков М. Кластерное развитие в условиях глобализации: опыт зарубежных стран // <http://www.kisi.k2/img/docs/1065.pdf>.
2. Адамова К.З. Кластеры: понятие, условия возникновения и функционирования // Вестник Саратовского государственного технического университета им. Н.Г. Чернышевского. – 2008. – №34. – С. 129-134.
3. Фадеев А.А. Роль кластеров в социально-экономическом развитии Казахстана // Транзитная экономика, №3, 2008 г., с.107.
4. Окутаева С.Т. Теоретические аспекты кластерного подхода развития экономики // Матер. XI междунар. науч.-практ. конф. «Vedecký prumysl evropského kontinentu-2015». - Прага, 2015. - С. 7-13.
5. Cluster Observatory // <http://www.clusterobservatory.eu/index.html>.
6. Черняев А.А., Сердобинцев Д.В. Развитие механизма интеграционных процессов в агропромышленном комплексе регионов Поволжья // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2015. – №5. –С. 45–49.

УДК 378.1

Бакало Н.В., к.е.н., доцент; Мизин О.О., магистрант
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ЗНАЧЕННЯ ХМАРНИХ ЗБЕРЕЖЕНЬ У СЕКТОРІ ОСВІТИ

Переваги хмарних збережень розглядаються в організаціях і фондах, незалежно від того, як ви дивитесь на це, при цьому близько 90 відсотків об'єднань використовують певну хмарну програму. Упродовж останнього десятиліття освітній бізнес в Індії став вирішальним. Освітній простір довгий час вибухнув найбільшою галуззю за рахунок державних витрат, до 30 млрд. Дол. США, а витрати в приватному секторі досягли 50 млрд. Дол. США.

Однією з найбільших проблем, у забезпеченні освіти, є брак інфраструктури та, якщо така є, підтримка цієї інфраструктури та інших подібних проблем. Отримання та підтримка широкого спектру обладнання та програмного забезпечення вимагає достатніх, постійних інвестицій та навичок підтримки їх.

Рішенням усього цього питання може бути Cloud computing. Це налаштування зберігаючи ресурсів, розташованих практично в будь-якому місці. Відповідно, шляхом впровадження інновацій у галузі хмарних збережень, ми можемо перемогти всі ці короткі терміни та підтримувати уніфіковану структуру, де кожна з держав може перевіряти навчальні процеси з усіх сторін.

Хмара гарантує, що студенти, інструктори, персонал та співробітники мають доступ до основних даних, використовуючи будь-який гаджет з будь-якого місця. Як відкриті, так і приватні фонди можуть використовувати хмару для передачі даних, навіть якщо вони працюють із меншою кількістю активів.

Навіщо зберігати в хмарі?

76% інститутів зменшили вартість видатків, перемістившись у хмару.

35% інститутів завантажують щонайменше 1 Тбайт даних у хмару.

Якщо вважати статистику, 43% вищих навчальних закладів вибирають хмару або планують рішення для хмарних збережень.

Знижені витрати:

Обласні адміністрації можуть допомогти інститутам знизити витрати та прискорити використання нових інновацій для задоволення освітніх потреб. Студенти можуть

використовувати офісні програми, не купуючи, не встановлюючи та не використовуючи останню версію на своїх комп'ютерах.

Легкий доступ:

На заняттях викладача часто проводить лабораторні роботи, доповіді та слайди PowerPoint – це практично все, що комп'ютеризовано, що ви використовуєте в навчанні, ефективно передається.

Безпека:

Ваша інформація, вміст, дані та фотографії – це все, що ви зберігаєте в хмарі, зазвичай потребує перевірки (наприклад, ідентифікатор та секретне слово), тому він не є доступним для будь-кого.

Спільність:

Хмарні збереження відкривають універсальність нових можливих наслідків для студентів, особливо тих, хто не користується належним чином за допомогою традиційних навчальних планів. Це дозволяє надавати доступ до електронного навчання всім студентам, які пропустили заняття або ж шукають додаткову інформацію.

Не потрібно витрачати кошти:

Одним з найважливіших центрів реєстрації в хмарі є модель із програмним забезпеченням (SaaS). Численні продуктові проекти наразі доступні як вільними, так і простою формою для членства, що значно знижує витрати на основні програми для студентів.

Практика екологічної безпеки:

Освіта хмари, безсумнівно, зменшить вплив вуглецю.

Простота оновлення:

Хмарні збереження зберігатимуть різноманітні виправлення та варіанти запису з метою, що ви можете послідовно відстежувати розвиток думки.

Хмарні збереження відкривають світ нових можливостей для студентів, особливо тих, котрі не підтримують традиційні системи освіти. Наприклад, до тих пір, поки освіта не буде переведена в Інтернет, варіанти для дорослих студентів, які не закінчили середню школу, були дуже обмеженими - тепер ці студенти можуть отримати диплом або GED в Інтернеті. Існує багато інших типів учнів, для яких традиційне шкільне середовище просто не працює, і ці учні зараз мають багато можливостей для реалізації альтернативних форм навчання.

У цих та інших способах хмарне збереження не тільки знижує витрати, але і створює середовище, в якому всі студенти можуть мати доступ до якісної освіти та ресурсів. Незалежно від того, чи є ви адміністратором, вчителем, студентом або батьком учня, зараз можна чудово провести час, щоб дізнатися, як освітні програми можуть допомогти вам, вашим дітям та вашим викладачам.

УДК 378.147

Бересток Є.Т., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ВІДКРИТА ОСВІТА

Відкрита освіта – це складна соціальна система, здатна до швидкого реагування у зв'язку з мінливими соціально-економічними ситуаціями, індивідуальними та груповими освітніми потребами і запитами. Вона базується на світоглядних і методологічних засадах відкритості та безперервності процесу пізнання [2].

При розробці ідеї відкритої освіти необхідно говорити не про розробку іншого педагогічного змісту, а про використання іншого методологічного підходу до самої його розробки. Основу освітнього процесу у відкритій освіті складає цілеспрямована,

контрольована, інтенсивна самостійна робота учнів, які можуть вчитися в зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом, маючи при собі комплект спеціальних засобів навчання і погоджену можливість контакту з викладачем, а також контактів між собою. Метою відкритої освіти є підготовка учнів до повноцінної і ефективної участі у громадській та професійній діяльності в умовах інформаційного та телекомунікаційного суспільства.

Особливостями відкритої освіти є:

Використання спеціалізованих технологій і засобів навчання – застосування комп'ютерів, мережевих засобів, мультимедійних технологій, спеціального програмного забезпечення для підготовки навчальних курсів і навчання студентів.

Тестовий контроль якості знань – використання тестових систем на базі інформаційних технологій.

Економічна ефективність – поліпшення співвідношення досягнутого результату до витрат часу, грошей і інших ресурсів на його досягнення, за порівнянні з традиційними формами навчання.

Гнучкість – можливість навчатися в зручний час, у зручному місці і в зручному темпі.

Модульність – можливість формування індивідуального навчального плану, що відповідає особистим потребам, з набору незалежних навчальних курсів.

Паралельність – можливість навчання при поєднанні з основною професійною діяльністю.

Асинхронність – реалізація технології навчання за зручним для кожного учня розкладом.

Нова роль викладача – покладання на нього функції координування пізнавального процесу, коректування змісту дисципліни, консультації при складанні індивідуального навчального плану, керівництво навчальними проектами за допомогою інформаційних та телекомунікаційних технологій.

Нова роль тих, хто навчається – підвищення вимог до самоорганізації, вмотивованості, навичкам самостійної роботи та працьовитості.

Впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій в навчання.

Інтернаціональність – можливість експорту та імпорту освітніх послуг [3].

Концепції відкритої освіти можуть бути покладені в основу формування єдиного відкритого освітнього простору на основі дистанційного навчання.

Рух відкритої освіти в останні два десятиліття є однією з визначальних тенденцій розвитку системи вищої освіти у багатьох країнах. Про це свідчать як об'єктивні зміни у навчальних закладах і навчальному процесі, так і численні дискусії щодо проблем і перспектив відкритої освіти та дедалі більша увага до відкритої освіти провідних міжнародних установ, зокрема освітніх та наукових інституцій та проектів, благодійних фондів, міжурядових та міждержавних організацій, включно з Організацією Об'єднаних Націй [1].

Слід зауважити що відкрита освіта це освіта майбутнього, адже це дозволяє заощадити час на отримання інформації зацікавленою особою. До того ж на даному етапі розвитку освіти дистанційна освіта вже існує з вищих навчальних закладах як спосіб розвитку та самоосвіти. Це також дозволяє розвивати в учнях та студентах самостійність що підвищує ефективність досягнення поставлених цілей в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти / В. Ю. Биков // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб.наук. праць: Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – Випуск 29. – КиївВінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – С. 32-40.

2. Відкрита освіта : колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання / За редакцією Тору Іїйосі та М. С. Віджая Кумара / Переклад з англ. А. Іщенко, О. Насика. – К. : Наука, 2009. – 256 с.

3. Вдовичин Т.Я. Застосування технологій відкритої освіти для інформатизації навчального процесу / Т.Я. Вдовичин, А.В. Яцишин // Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. – Вип. 16. – Херсон: ХДУ, 2013. – С. 134-140.

Науковий керівник – Бакало Н.В., к.е.н., доцент

УДК 330.34

Богомолова К., студентка
Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП ЕСТОНІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогоденням зумовлено, що інноваційно-інвестиційна діяльність виступає потужним катализатором розвитку економіки. Для підвищення інвестиційної привабливості України необхідно покращити такі складові як – слабкі інституції, низька ефективність ринку товарів і проблемний фінансовий ринок.

З метою раціонального та ефективного рішення цих проблем було б доцільно дослідити та проаналізувати досвід пострадянських країн, які після приєднання до Євросоюзу почали динамічно розвиватися та вже сьогодні досягли високого рівня конкурентоспроможності.

Так, Естонія наразі визнана усією світовою спільнотою як цифрова країна. Після вступу до Євросоюзу в 2004, середньорічні темпи росту економіки країни почали стрімко зростати, таке економічне піднесення безпосередньо пов'язане з припливом нових інвестицій. Починаючи з 2008 року економіці Естонії стали притаманні негативні тенденції, що були пов'язані зі світовою фінансовою та економічною кризами. У зв'язку з відтоком інвестицій відбулося зниження ВВП та промислового виробництва, що також вплинуло на позицію в рейтингу індексу конкурентоспроможності, у 2006 році Естонія посідала 25 місце [1], а в 2008 році втратила 7 позицій – 32 місце [2]. Такі негативні зміни спровокували уряд Естонії вжити рішучих заходів. Посилення тенденції глобалізації інноваційної діяльності, прискорення темпів технологічного оновлення, швидке переорієнтування фінансових ресурсів, інвестиції в людський капітал, експорт високотехнологічних товарів, інтернаціоналізація дослідницької діяльності посприяли послідовному зростанню ВВП 2009-2010 рр. Реальний експорт в 4-му кварталі 2010 року зріс на 53%. У 2010 році зростання ВВП становило 3,1%. Таким чином, у 2010 році економіка Естонії вийшла з кризи. Вступ Естонії до ЄС став головним катализатором реорганізації економіки, проведення глибоких реформ та економічного зростання.

Економічному розвитку України характерний спад, який визначається погіршенням економічних показників країни, таких як обсяг ВВП, обсяг ВВП на душу населення, рівня інфляції, рівня безробіття та інших. Останнє має суттєвий вплив на позиції нашої держави у рейтингу глобальної конкурентоспроможності. Така ситуація склалася внаслідок повільності реформ у та небажання керівництва ЄС починати нову хвилю розширення. Тож для України було б доцільно перейняти прагматичний і конструктивний підхід дипломатії Естонії щодо переговорів з Євросоюзом, досвід функціонування інституційних структур співробітництва та внутрішньодержавної координації реалізації євроінтеграційного курсу.

Вхід України в Євросоюз може посприяти збільшенню притоку інвестицій, забезпечить започаткування діалогу з питань вугільної та нафтогазової промисловостей, електроенергетики та теплоенергетики, транспортної інфраструктури, а також у сфері освіти та науки.

Список використаних джерел

1. Звіт конкурентоспроможності світової економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2006-07.pdf

2. Звіт конкурентоспроможності світової економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2008-09.pdf

3. Темпи росту реального ВВП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>.

Науковий керівник – Кубатко О.В., д.е.н., доцент

УДК 332:146

Бровченко О.А., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ФАКТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Загально визнано, що розвиток вітчизняної економіки, підвищення конкурентоспроможності національних підприємств та виробленої ними продукції з метою подолання економічного відставання від розвинених країн світу й інтеграції у світове співтовариство загалом неможливі без здійснення інвестицій в інноваційний розвиток підприємств національної економіки. Сучасні економісти Коюда О.П., Макарій Н., Мар'єнко А.В., Райє Т., Койли Б., Рапопорт Б.М. вважають, що в умовах економічної кризи та значної обмеженості фінансових ресурсів необхідно визначати інвестиційну привабливість середовища функціонування підприємства та інвестиційну привабливість кожного окремого інвестиційного проекту. Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність визначається як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг [1].

Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства з одного боку, - це безперервний, послідовний процес пошуку, залучення та використання різних видів інвестиційних ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, а з іншого, - складна система, що містить джерела інвестиційних ресурсів, форми та інструменти інвестування, які в сукупності дають змогу обґрунтовано обрати спосіб ресурсного забезпечення, що забезпечує комплексний підхід до вирішення питання інвестування [2].

Аналіз динаміки надходжень іноземних інвестицій в Україну за останні 10 років показує, що єдиної тенденції до зростання або спадання, як такої, немає; системності чи закономірностей зміни такої динаміки також немає (табл. 1) [5].

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2002 по 2018 рр. (млн. дол. США)

Роки	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
2008	10913	1022	1010	337	+9903	7.4%
2009	4816	-6097	162	-848	+4654	-53.0%
2010	6495	1679	736	574	+5759	23.7%
2011	7207	712	192	-544	+7015	21.8%
2012	8401	1194	1206	1014	+7195	2.6%
2013	4499	-3902	420	-786	+4079	-43.3%
2014	410	-4089	111	-309	+299	-92.7%
2015	2961	2551	-51	-162	+3012	907.4%
2016	3284	323	16	67	+3268	8.5%
2017	2202	-1082	8	-8	+2194	-32.9%
2018	1121	-1081	2	-6	+1119	-49.0%

Узагальнення та систематизація наукових джерел дає змогу виділити критерії виділення факторів впливу на інвестиційну привабливість середовища функціонування підприємства:

1) організаційні фактори – гнучкість організаційної структури, демократичний стиль управління, переважання горизонтальних потоків інформації над вертикальними, самоуправління, внесення коректив у діяльність, децентралізація, автономія, формування цільових проблемних груп;

2) правові – законодавчі норми, що заохочують інноваційну діяльність, державну підтримку інновацій;

3) соціальні – моральне заохочення, суспільне визнання, забезпечення можливостей самореалізації, можливість реалізації своїх творчих ідей, нормальний психологічний клімат у трудовому колективі.

4) стимулюючі – сприяють розвитку інноваційної діяльності на підприємстві та стримуючі, стримуючі – перешкоджають цій діяльності [3].

Найбільш поширеними серед підходів для визначення інвестиційної привабливості інноваційних об'єктів є методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі показників фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Так, досить розповсюдженою в практичному використанні є інтегральна оцінка інвестиційної привабливості, затверджена Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, яка включає оцінку фінансового стану об'єкта інвестування, визначення вагомості показників на основі експертних оцінок; розрахунок рангового значення за кожним показником і визначення на його основі інтегрального показника інвестиційної привабливості [8].

Досвід України та інших держав свідчить про можливість створення фондів підтримки інноваційної діяльності на усіх рівнях. Так, з метою фінансування науково-технічних розробок і впровадження у виробництво можливим є створення Українського інноваційного фонду; регіональних фондів - з метою сприяння розвитку підприємств науково-технічної сфери. Крім того, можливим є створення загальнодержавних фондів підтримки інноваційної діяльності та венчурних фондів в найбільш інноваційно-активних містах країни.

Аналіз діяльності підприємств національної економіки довів необхідність налагодження механізму інвестування, який дозволить забезпечити залучення інвестиційних ресурсів для реалізації існуючих (потенційних) ринкових можливостей та їх інноваційного розвитку. Система механізмів фінансування включає механізми мобілізації власних коштів підприємства, механізми мобілізації позикових коштів та механізми мобілізації залучених коштів.

Список використаних джерел

1. Яненко І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: [моногр.] / І.Г.Яненко; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. - Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. - 380 с.

2. Гвоздю С.Ю. Дослідження факторів впливу на інноваційну діяльність та обсяг витрат на машинобудівних підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/25459/1/28-144-148.pdf>

3. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / Економічний вісник Донбасу. № 3 (21), 2010 О. О. Поліщук, А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. - К. : Знання, 2007. - 1027 с.

4. Фінансовий портал Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2018>

5. Статистичний збірник Державної служби статистики «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України», 2016 р. [Електронний ресурс].

6. Полякова Ю. В. Інноваційна діяльність промислових підприємств України. [Електронний ресурс] / Ю. В. Полякова// Львівської комерційної академії.

7. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій: Затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформ. бюл. про приватизацію. - 1998. - № 7. - С. 18-28.

Науковий керівник – Комеліна О.В., д.е.н., професор

УДК 371.398

Бут Ю.В., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

В умовах конкуренції люди є найважливішим ресурсом будь-якої організації. Вони створюють нові продукти, акумулюють і використовують фінансові ресурси, контролюють якість, здатні до постійного вдосконалення і розвитку.

Сьогодні вже нереально за один раз, навіть за 6 або 7 років, підготувати людину до професійної діяльності на все життя, адже щорічно оновлюється близько 5% теоретичних і 20% професійних знань. Тому важливого значення набуває система неформальної освіти, яка дозволяє не тільки набувати нових знань, компетенцій, але і їх оновлювати у різні періоди її життєдіяльності. Це досягається за рахунок реалізації парадигми «Освіти протягом життя», що дозволяє підвищити соціальну та професійну мобільність людей. В такому контексті, є корисним дослідження досвіду країн Європейського Союзу із неформальної освіти.

Країни Європи, починаючи з XVII-XVIII століть (епоха централізованих держав і абсолютистських монархій) активно втручались в освітню сферу і до XIX-XX століть практично вся освіта в континентальній Європі стала державною. У меншій мірі це стосувалося Великобританії, і практично зовсім не торкнулося США. Тому в Європі неформальна освіта дорослих розвивалась як альтернатива державній та формальній, сприймалася як щось нове, викликаючи певну недовіру. Проте на сучасному етапі ці країни мають розвинену систему неформальної освіти. Так, особливого успіху в поєднанні формальної та неформальної освіти для дорослих досягла Швеція, яка має ефективну систему соціального захисту населення, високий рівень освіти та потужні демократичні традиції. У Швеції для визначення неформальної освіти дорослих застосовується термін "фолкбілднінг" (folkbildning). Унікальність шведської неформальної освіти дорослих полягає в тому, що майже три чверті населення цієї країни залучені в неперервну пізнавальну діяльність, яка реалізується в гуртках для дорослих (studiecirkklar) навчальних асоціацій (studieforbund) та народних вищих школах (folkhogsskola) і ґрунтується на добровільності та доступності, забезпечуючи умови для навчання упродовж життя [1].

Фінляндія є однією з країн, що мають розвинену систему неформальної освіти та тривалий досвід розвитку. Зокрема, відмінною рисою неформальної освіти в Фінляндії є наявність різноманітних освітніх програм, застосування особисто-орієнтованого навчання та добровільної участі, що полягають у вихованні активної громадської позиції та запобіганні соціальній маргінальності. Система валідації неформальної та інформаційної освіти підтримується державою. Процес підтвердження кваліфікації постійно вдосконалюється і стандартизується. Таким чином, неформальна освіта дозволяє бути активним учасником громадського життя і мати можливість підвищувати власний добробут.

В Україні, на відміну від країн ЄС неформальна освіта знаходиться на стадії розвитку. І найбільшим досягненням є громадський проект масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus», який створений у співпраці з викладачами кращих ВНЗ України на власній онлайн-платформі та безкоштовно розміщувати, публікувати та розповсюджувати курси.

Особливістю цього проекту є різноманітна цільова аудиторія (від учнів до дорослих), які можуть навчатися і одночасно використовувати переваги такої системи освіти. Такий формат має низку переваг.

Перший – заздалегідь записані лекції, які можна переглянути в зручний для слухача час. Другий – інтерактивні завдання, які дають змогу перевірити, як слухачі засвоїли зміст лекції. Третій – у нас є форум, на якому слухачі можуть ставити запитання, а викладач чи інші слухачі відповідати на них. Чому важливо, щоб відповідали й слухачі? Тому що на наших форумах створюється таке співтовариство, ком'юніті, де люди допомагають один одному. Дуже часто слухачі відповідають на певні запитання швидше, ніж викладач. Причому абсолютно правильно. Четвертий аспект – успішно завершивши курс, можна отримати сертифікат за підписом викладача. І п'ятий – немає ніяких обмежень для того, щоб стати слухачем курсів [2].

Таким чином, такий підхід дозволяє поєднати неформальну та дистанційну освіту і не тільки оновлювати знання, але і посилювати громадську позицію.

Список використаних джерел

1. Давидова Д.В. Неформальна освіта дорослих у навчальних гуртках Швеції / Давидова Д.В.// автореферат на здоб. наук. ступ. канд.пед. наук [Електронний ресурс]– Режим доступа: <https://nenc.gov.ua/doc/autoref/davidova.pdf>

2. «Prometheus» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prometheus.org.ua/about-us/>

Науковий керівник – Глебова А.О., к.е.н., доцент

УДК 378.147

Волжан А.В., Перевай Г.В., магістранти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНЬОЇ ТЕХНІКИ У НАВЧАННІ ТА РОЗВИТКУ

Поле L&D швидко змінюється і розвивається. Розвиток кількох нових технологій відкрило шлях для більш динамічних можливостей навчання, а традиційні системи управління навчанням доповнюються або іноді замінюються різними інструментами, які ефективніше підтримують підвищення ефективності.

Оскільки молодь є активною працездатною частиною суспільства, компанії визнають, що пропонування інноваційних та зацікавлених навчальних потреб має бути частиною стратегії мотивації та утримання працівників. У статті «Делойт» говориться, що «вплив четвертої промислової революції принципово змінює характер роботи та значення кар'єри, і вимагає постійного оновлення навичок».

Нові технології можуть бути використані для розробки передових технік навчання, які можуть демонструвати співробітникам, що їх компанії піклуються про інвестування в їх постійне професійне зростання.

У своїй статті кандидат наук У. Тодд Маддокс каже, що справжня мета навчання полягає в утриманні: «Мозок не може забути. Для того, щоб навчання було збережено та довгостроково проведено, воно повинно зберігатись у довгостроковій пам'яті.»

Дійсно, всі навчальні конструктори (ідентифікатори) хочуть, щоб їхні курси запам'ятовувалися та мали тривалий ефект. Меддокс додає, що навчання, призначене для утримання, зосереджується на «зменшенні забуття». Необхідні три критичні елементи: високоякісний, зацікавлений зміст, оптимізовані процедури навчання, а також проміжне тестування та цілеспрямована перепідготовка.

Завдяки використанню нових технологій, таких як віртуальна реальність (VR), ідентифікатори можуть створювати захоплюючі, реалістичні середовища для учнів, які вступають у досвід та знайомляться з тими уроками, які не можуть бути відтворені на

жодному іншому носії . «Люди відчувають, що вони дійсно там, і вони дійсно роблять це», говорить Мері Ганнон, старший стратегічного тренінгу у SweetRush .

«Від розробки досвіду електронного навчання ми знаємо, що те, наскільки ми створюємо курси для учнів, що відображає їх робочі середовища, які є реалістичними та практичними для використання на робочих місцях, тим більше нагадуватиме ці курси», – говорить Ганнон.

Нові технології дозволяють навчатися досвіду, який важко або дорого відновлювати. Досвідчені версії (AR) та навчальні курси для транспортних засобів у програмі VR в інший світ, в яких вони можуть набувати досвід, не ризикуючи своєю безпекою або потенційним негативним впливом для клієнтів або колег.

VR та AR дозволяють людям імітувати середовища, що буде занадто складним або надто дорогим для відтворення. Наприклад, впровадження VR-тренінгів буде набагато більш економічно ефективним, ніж літати десяткам працівників з усієї країни для отримання більш традиційного тренінгу на місцях. Архітектор може використовувати AR для демонстрації будівлі інвесторам під час зустрічі та переконати їх розвивати проект, надаючи їм реалістичне значення.

«Ми навіть можемо робити те, що було б неможливо зробити в реальному світі», – говорить Джастін Мітчелл, креативний інженер компанії SweetRush. «Наприклад, в середовищі VR, архітектор міг переглянути його дизайн з 1000 футів у небі».

Нові технологічні нововведення також забезпечують безпечнішу альтернативу навчання, що призводить до зниження ризиків та підвищення продуктивності праці. У цьому відношенні стаття, опублікована в «Навчальній промисловості», зазначає: «Навчання за технологією допомагає організаціям та працівникам досягти оптимального рівня ефективності, значно зменшуючи аварії та витрати».

Нова технологія може створити запам'ятовуючий та практичний досвід. Загальноприйнятним словом, пов'язаним із новітніми технологіями, є «досвід». Ви хочете, щоб учні мали досвід, який вони пам'ятають. Нові технології можуть, дійсно, надавати учням різноманітний досвід, який дотримується їх, і дає змогу їм відновити інформацію пізніше.

Щоб створити незабутній і цікавий досвід, важливо прийняти більш практичний підхід. Люди, як правило, забувають про теоретичні концепції дуже легко. Фактично, «забуття» залежить від багатьох змінних, учні, які отримують повторення, практику пошуку, зворотній зв'язок, різноманітність (та інші потужні способи навчання), більш схильні пам'ятати, ніж учні, які роблять не одержують такої навчальної підтримки.

Нові технології пропонують величезні можливості у цьому відношенні. Сухий зміст та концепції, які важко зрозуміти, можуть бути набагато цікавішими та привабливими, коли представлені VR та AR за допомогою практичного застосування. Як зазначає Крістофер Паппас , що це допомагає учням оцінити важливість концепцій та ідей, а не просто чистити їх як теоретичні знання, які не мають співвідношення з їх робочими обов'язками.

Науковий керівник – Черниш І.В., д.е.н., доцент

УДК 339.96

Вороненко В.І., к.е.н., асистент; Федоришин І.В., студент
Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ІНВЕСТУВАННЯ В ІННОВАЦІЇ

Інновації є прогресивним зрушенням в розвитку, що має фундаментальне значення для зростання продуктивності суспільного виробництва. Але неправильним буде зведення інноваційної діяльності тільки до технологічних проривів, тому структурні зрушення в економічному розвитку можуть мати не менше значення, ніж технологічні інновації.

Основною науковою проблемою реалізації інноваційної діяльності є встановлення якісного і функціонального зв'язку між інвестиціями в науково-дослідницький сектор країни і віддачею у вигляді інноваційного продукту, що є сильним фактором економічного зростання. Деталізація зазначеного зв'язку дозволяє вийти на різні різновиди інвестування в інноваційну діяльність і надати їм кількісну характеристику.

В нормативно-програмному плані для України може бути корисним досвід Європейського Союзу з інтегрування інвестицій в інновації. Основним інструментарієм проведення структурної та інвестиційної політики Європейського Союзу виступають спеціальні фонди, які створені з метою надання допомоги для перебудови та модернізації економік. Спеціальні структурні фонди надають підтримку для подолання існуючих відмінностей в рівнях економічного добробуту між європейськими територіями. В Європейському Союзі існують такі структурні фонди, як: Європейський фонд сільськогосподарського регулювання; Гарантійний фонд; Європейський фонд регіонального розвитку; Європейський соціальний фонд; Фінансовий фонд для рибальства.

Процедуру отримання допомоги від структурних фондів державами Європейського Союзу було викладено в Національному плані розвитку і Рамковій програмі підтримки громад, де викладена стратегія використання структурних фондів. Рамкова програма підтримки громад впроваджується з використанням короткочасних програм, які поділені на п'ять напрямів: розвиток трудових ресурсів, перебудова і модернізація продовольчого сектора та розвиток сільських районів, підвищення конкурентоспроможності підприємств, програми розвитку рибного господарства та переробки риболовної продукції, програми розвитку транспорту.

Структурні фонди Європи також можуть фінансово забезпечувати економічні ініціативи, які по суті є програмами, що не отримували фінансового забезпечення. Дані ініціативи спрямовані на вирішення проблем, що виникають в будь-якій країні співтовариства. Значне місце займають інструментарій підтримки інвестування, які утворюють три оперативні програми: програми щодо малих підприємств та їх бізнес-середовища; програми щодо великих підприємств та програми щодо корпорацій. При цьому інструментарій поділяється на загальний для всіх підприємств та інструментарій спеціального призначення.

Фінансування з боку інших європейських фондів також можна отримати у вигляді прямої або непрямої підтримки громадськими фондами підприємців, а також за рахунок державних коштів, виданих іншими установами. Для України досвід Європейського Союзу на поприщі інвестицій в інновації є дуже цінним, оскільки дозволить уникнути проблем, що виникали в Європі під час створення і впровадження зазначених програм.

Робота виконана в рамках НДР «Форсайт-прогнозування стійкості національної економіки: від соціо-еколого-економічних протиріч до конвергентної моделі» (№ 0117U003932).

УДК 378.147

Горб В.В., Новаковська М.С., магістранти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ США

До початку XXI століття більше половини вищих навчальних закладів США надавали дистанційні курси, передусім через інтернет. З більш ніж 100 000 різними онлайн-курсами на вибір, приблизно одна чверть американських студентів брала принаймні один такий курс кожного терміну. Загальні цільові групи для дистанційного навчання включають фахівців, які шукають ресертифікацію, працівників, які оновлюють навички зайнятості, інваліди та активний військовий персонал.

Хоча теоретичні тенденції, що почалися в 1990-х роках, здавалося, були спрямовані на посилення опори на відео, аудіо та інші мультимедіа, на практиці найбільш успішні програми переважно використовували електронні тексти та прості текстові повідомлення. Причини для цього частково практично-індивідуальні інструктори часто несуть тягар

виробництва власних мультимедійних засобів, але також відображають поступове розуміння центральних переваг дистанційного навчання. Тепер це розглядається як спосіб полегшення спілкування між викладачами та студентами, а також між студентами шляхом усунення тимчасових обмежень, пов'язаних з обміном інформацією в традиційних кабінетах. Подібним чином, самостійні програмні освітні системи, хоча й досі використовуються для певних вузьких видів навчання, мають обмежену гнучкість у реагуванні та адаптації до окремих студентів, які зазвичай вимагають певної взаємодії з іншими людьми у формальних освітніх умовах.

Сучасні курси дистанційного навчання використовують веб-системи управління курсами, які включають матеріали цифрового читання, подкасти (записані сеанси для електронного прослуховування або перегляду на дозвіллі студента), електронну пошту, дискусійні форуми з наборами рішень (пов'язані), чати та тест-прийм функціональних можливостей у віртуальних (комп'ютеризованих) класних кімнатах.

Обидві фірмові та відкриті системи є загальними. Хоча більшість систем, як правило, є асинхронними, що дозволяє студентам отримувати доступ до більшості можливостей кожного разу, коли вони бажають, використовуються синхронні технології, що включають пряме відео, аудіо та доступ до електронних документів за розкладом.

Спільні соціальні простори у вигляді блогів, вікі(Веб-сайти, які можуть бути змінені всіма учасниками класу), а спільно відредаговані документи також використовуються в освітніх налаштуваннях, але в меншій мірі, ніж аналогічні простори, доступні в Інтернеті для спілкування.

Дистанційне навчання, що також називається дистанційною освітою, електронним навчанням та онлайн-навчанням, є формою навчання, в якій основними елементами є фізичне відокремлення вчителів та студентів під час навчання та використання різних технологій для полегшення спілкування студентів-викладачів та студентів-студентів. Дистанційне навчання традиційно зосереджує увагу на нетрадиційних учнях, таких як штатні працівники, військовослужбовці та нерезиденти або особи у віддалених регіонах, які не можуть відвідувати лекції в класі. Проте дистанційне навчання стало визнаною частиною навчального світу, тенденції – постійне зростання.

Багато провідних університетів у Сполучених Штатах розробили конкурентоспроможні моделі цифрового навчання та адаптували свої навчальні плани до методів онлайн-освіти, щоб запропонувати студентам найкращий досвід дистанційного навчання.

Будучи одним з найбільших неприбуткових університетів США, Бостонський університет зумів розробити надійне навчальне середовище для вищої освіти в інтернеті. Навчальна пропозиція включає в себе широкий спектр онлайн-випускних програм, дипломів та професійних сертифікатів, а також програму доопрацювання ступеня бакалавра та навіть деякі онлайн-програми для докторантів.

Зміст курсу включає в себе онлайн-лекції, відеоролики, інтерактивні анімації та дошки обговорень. Бостонський університет отримав нагороду «Слоун Консорціум» за вищу компетенцію в галузі освіти в галузі освіти та Американської асоціації дистанційного навчання за кращу практику 21 століття.

Каліфорнійський університет є одним із найбільш вибіркового університетів у світі для бакалаврської освіти. У 2012 році університет заснував Ресурсний центр інтернет-освіти (Berkeley Resource Center for Online Education, BRCOE), який є центром ресурсів, що координує та сприяє ініціативам в галузі онлайн-освіти.

Каліфорнійський університет в Берклі пропонує різноманітні курси, які містять академічні кредити. Сертифікат та навчальні програми доступні в таких галузях, як бізнес-аналіз, маркетинг, просунуті біологічні науки або дослідження паралелі.

Georgia Tech є висококласним державним коледжем та провідним дослідницьким університетом у США. Джорджія Технологія надає онлайн ступені в галузі інженерії, прикладних та комп'ютерних наук. За рейтингом 7 найкращих державних університетів в

США, Georgia Tech є прекрасним місцем для навчання, особливо якщо ви жінка, оскільки цей заклад нагородив більше жінок в галузі інженерних наук, ніж будь-який інший.

Якщо ви хочете зробити наш світ трохи кращим завдяки технологічним інноваціям та послугам, то університет Кетерінг є правильним місцем для вашої онлайн-освіти. Кетерінгський університет займає 13-е місце серед національних інженерних університетів, що не належать до Ph.D., і 7-е місце серед програм машинобудування відповідно до 2017 News and World Report. Навчальний заклад запустив програми дистанційного навчання у 2015 році, на рівні магістра, що пропонує студентам гнучку онлайн-освіту STEM +. Ви можете відвідувати заняття і виконувати свої завдання в зручний для вас час.

Університет штату Колорадо, Денвер, є провідним державним міським дослідницьким університетом, який пропонує більше 140 навчальних програм, деякі з яких також можна вивчати в інтернеті. Університет штату Колорадо Денвер оцінює різноманітність та інклюзивність, наповнюючи студентів різним досвідом і перспективами разом.

Університет Джеймса Медісона є провідним державним американським навчальним закладом, який оцінює творче мислення та важливість світової спільноти. Чудове викладання та відданість успіхам учнів є головними пріоритетами для цього університету, як для навчального закладу, так і для онлайн-програми.

Студенти з більш ніж 150 країн отримують ступені в Університеті Уолдена. Їх онлайн-програми відображають поточні ринкові тенденції та сприяють позитивним соціальним змінам. Ви можете вибрати ступінь в будь-якій предметній області та дотримуватися програми онлайн за допомогою найпопулярніших цифрових ресурсів.

Католицько-францисканський університет є вищим навчальним закладом, який хоче виховувати творчих комунікаторів та лідерів. Університет Св. Бонавентура в інтернеті є найкращим місцем для проведення міждисциплінарних програм з управління бізнесом та соціальними науками, який займає 27-ме місце серед регіональних університетів Півночі.

Вашингтонський державний університет заснована в 1890 році, створив свою онлайн-програму «Глобальний кампус» у 2012 році, націлений на доведення своїх академічних програм до широкої аудиторії. WSU Global Campus – це зручна для користувачів платформа, в якій студенти можуть знайти бакалаврів, магістрів та сертифікати без ступеня як на рівні магістрів, так і на рівні бакалаврату. Навіть незважаючи на те, що пропозиція про дистанційне навчання не настільки велика, університет має один з айкращих курсів бізнес-адміністрування, особливо її MBA з концентрацією в маркетингу.

Науковий керівник – Бакало Н.В., к.е.н., доцент

УДК 378.14

Даценко О.В., Янко В.О., магістранти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ВИВЧЕННЯ БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ В АВСТРАЛІЇ

Бізнес та фінанси є важливими аспектами нашого життя. Щоденно фахівці отримують знання в цій галузі для професійного просування або для саморозвитку. Курси з бізнес-адміністрування можуть допомогти надати знання, необхідні для досягнення професійних та особистих цілей.

Курси з бізнес-адміністрування можна вивчати в інтернеті або у вишах, можна поєднувати цей курс з іншими конкретними програмами навчання або вивчати окремо для професійного розвитку. Курси бізнес-адміністрування охоплюють такі теми як: придбання активів, управління фінансами, грошовий потік, міжнародні банківські та грошові ринки, а також можуть надавати різноманітні додаткові спеціалізовані теми. Професіонали, які працюють у фінансових установах, венчурних фірмах, бухгалтерії та аудиту, часто беруть

участь у цих курсах, однак, ці курси вивчаються безліччю професіоналів з широкого кола галузей.

Курси з бізнес-адміністрування мають різні варіанти навчання, і люди з багатьох галузей використовують цю можливість. Курси бізнес-адміністрування можуть допомогти надати людям необхідні навички та здібності для просування своєї кар'єри та досягнення своїх особистих цілей.

Бізнес-менеджери є цінними кадрами для кожної компанії. Вони сприяють створенню безпечного та професійного середовища для всіх співробітників, при цьому фокусуючись на оперативному успіху. Бізнес-адміністратори вивчають основи, такі як економіка, облік та маркетинг, менеджмент, а також підвищення кваліфікації в управлінні проектами, управління людськими ресурсами, підприємництво та комунікації. Талановиті менеджери бізнесу необхідні в кожному секторі.

Здобуваючи ступінь бакалавра в бізнесі та комерції перед магістром бізнес-адміністрування (MBA), Австралія пропонує широкий спектр ділових кваліфікацій у великій кількості установ по всій країні. Тут вивчаються дисципліни, такі як бухгалтерський облік, банківська справа, бізнес-інформаційні системи, економіка, фінанси, логістика, управління людськими ресурсами, міжнародний бізнес, маркетинг та менеджмент, а також нові галузі, такі як управління спортом та управління гостинними справами. Сектор професійно-технічної освіти та професійного навчання (ПТО) також пропонує практичні заняття в таких галузях, як бізнес, бухгалтерський облік та бухгалтерський облік для підготовки студентів до практичної роботи.

Завдяки широкому спектру дисциплін, які пропонуються, австралійська бізнес-кваліфікація дозволяє випускникам вступати в широкий спектр кар'єри в різних компаніях. Посилена спрямованість на розвиток знань та навичок, які хочуть роботодавці, такі як: лідерські навички, етика, глобальні погляди та самостійне мислення – можуть покращити кар'єрний зріст випускників в будь-якій точці світу. Зарплати також на високому рівні, останні випускники бізнесу та менеджменту на рівні післядипломної освіти отримують одну із найвищих зарплат будь-якої галузі в середньому, дослідження було проведено за участі 97 975 австралійців.

Австралійські установи пропонують широкий спектр галузевих баз практик для того, щоб випускники бізнес-адміністрування були готові до працевлаштування. Студенти можуть брати участь у міжнародних навчальних поїздках, де мають змогу дізнатися, як працюють закордонні компанії, також студенти бізнес-адміністрування отримують можливість пройти стажування у великій австралійській компанії, щоб розвинути ділові контакти та застосовувати свої знання на робочому місці або запропонувати потенційному роботодавцеві галузевий бізнес-проект.

Бізнес-середовище стає все більш міжнародним, а австралійський бізнес заохочує випускників мислити глобально в середовищі, що об'єднує східні та західні перспективи бізнесу та управління. Мультикультуралізм Австралії означає, що у студента буде можливість навчатися разом з іншими студентами з різних країн, що розвиває такий навик, як міжкультурна адаптація в бізнес-середовищі. Спеціальність також визнаються на міжнародному рівні, і багато студентів можуть отримувати акредитацію від престижних органів влади, таких як Асоціація для поглиблення колегіальних шкіл бізнесу (AACSB), що означає, що випускники можуть отримати роботу в будь-якій точці світу.

Міжнародні випускники можуть вибрати роботу за кордоном або залишитися в Австралії. Випускники можуть перебувати в Австралії для отримання кваліфікованого досвіду роботи через візу після навчання, кваліфіковану (тимчасову) візу, схему номінації роботодавців або схему регіональної міграційної програми. Ті, хто має навички, що користуються попитом (такі як бухгалтери, актуарії та аналітики ділових систем), також можуть подати заявку на постійне проживання через програму кваліфікованої міграції SkillSelect. Крім того, міжнародні студенти, які закінчили бізнес-адміністрування, та вивчали такі предмети як бухгалтерський облік та ділові інформаційні системи, можуть подати заявку на програму професійного року, який надає досвід роботи з австралійською компанією та збільшує можливості для отримання постійного місця проживання та престижного працевлаштування.

Науковий керівник – Бакало Н.В., к.е.н., доцент

Дегтярев Д.В., студент
Академия управления при Президенте Республики Беларусь
(г. Минск, Республика Беларусь)

ФИНАНСИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ В ПРИРОДООХРАННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СТРАНАХ ЕС

Современная экологическая обстановка в мире отражает необходимость перехода с техногенного типа экономического развития на новый путь, направленный на охрану окружающей среды. В связи с этим в научных и политических кругах активно продвигается концепция развития «зеленой» экономики.

Ключевым инструментарием «зеленой» экономики являются экологические инновации (экоинновации), под которыми подразумеваются инновационная продукция и процессы, способствующие снижению воздействия на окружающую среду и поддержанию стабильной производительности и потребления [1].

К экологическим инновациям можно отнести разработку и применение ресурсосберегающих технологий, создание экологически чистых продуктов, внедрение новых способов организации производства, таких как экологический менеджмент, экологический маркетинг и др. Таким образом, экоинновации могут быть нацелены как на получение прямого экологического эффекта, так и на достижение косвенного эффекта.

Одной из важнейших задач в области финансирования природоохранной деятельности является формирование соответствующих механизмов и институтов, которые могут содействовать решению первоочередных экологических проблем.

Крупнейшим регионом, оказывающим влияние на мировую экологическую политику, является Европейский союз (ЕС) – мировой лидер в сфере международного природоохранного сотрудничества. Экологическая политика и деятельность ЕС неразрывно связаны с глобальными мероприятиями в сфере защиты окружающей среды, в том числе проводимыми под эгидой ООН.

Внедрение инновационных технологий и технологическое перевооружение устаревшего природоохранного оборудования требует значительных финансовых вложений. В качестве потенциальных внешних источников финансирования инвестиционных проектов, направленных на экологическую модернизацию, можно рассматривать банки развития (ЕБРР; Всемирный Банк, в т. ч. МБРР и МФК), международные экологические фонды (ГЭФ, НЕФКО) и «углеродных» инвесторов (ERUPT, ЭУФ ВБ). Использование этих источников финансирования ограничивается политическими и экономическими рисками. Поэтому необходима разработка нормативно-правовых документов, снижающих на корпоративном уровне риск возврата кредитов.

Основными мерами для привлечения инвестиций на экологические мероприятия, в том числе на экологические инновации, являются [2]:

- установление для предприятий-природопользователей чувствительных ставок нормативных и сверхнормативных платежей за загрязнение окружающей среды;
- реализация в регионах действенного экологического контроля;
- сокращение субсидирования природоемких и неэкологичных производств;
- внедрение системного экологического управления на предприятиях.

Экоинновации возможны во всех технологических укладах и могут касаться всех видов экономической деятельности. Однако следует учитывать опыт ЕС, где их востребованность в ограниченном числе секторов экономики привела к формированию лидирующих отраслей, основанных на экоинновациях.

В целом этот сегмент вносит значительный вклад в развитие промышленности, обладая ежегодным оборотом в 319 млрд евро, темпом прироста около 8 % и создавая около 2,5 % ВВП ЕС. Это означает, что экоиндустрия по своим размерам больше, чем сталелитейная

отрасль, фармацевтика или автомобильная промышленность. В 2010 г. инвестиции в «зеленую» экономику ЕС составили 1,3 млрд евро, в то время как в 2004 г. они не превышали 0,3 млрд евро. Основной их объем пришелся на производство (генерирование) энергии и обеспечение энергоэффективности, для чего в четвертом квартале 2009 г. было привлечено до 71 % инвестированного капитала.

В таких секторах экоинноваций, как синтетическое биотопливо, системы охлаждения на солнечной энергии и хранение электроэнергии, европейская промышленность является мировым лидером по объему средств, направляемых на исследования и разработки. Отрасли автоматического разделения материалов и производства солнечных электростанций в Европе занимают более 70 % общемировой доли рынка, компании в области управления отходами и утилизации, производства электроэнергии, устойчивой мобильности, энергоэффективности и управления водными ресурсами – свыше 30 %.

Многие фирмы Евросоюза перешли от выпуска продукции по типу «завершающийся производственный цикл» к решениям типа «замкнутый цикл», которые сводят к минимуму материальные и энергетические затраты, изменяя товар и методы его изготовления для повторного использования отходов в качестве нового ресурса для производства. «Замкнутый цикл» позволил резко сократить себестоимость [3].

Причем ресурсоэффективность экоинноваций для малого и среднего бизнеса выше, чем для крупных предприятий. Согласно исследованиям, проведенным в Германии, при инвестициях в 10 тыс. евро экономия затрат в компаниях для почти половины из них составила в среднем около 200 тыс. евро. Мировой рынок экоинновационных продуктов и услуг прирастает на 5 % в год, а это означает его утроение к 2030 г., на ЕС приходится примерно одна треть, и он является их чистым экспортером [4].

За счет быстрорастущего сегмента экоинноваций и экоиндустрии ЕС может взять на себя лидирующую роль в глобальном процессе перехода к более устойчивой экономике и стать крупным игроком на рынке «зеленых» товаров, процессов и услуг.

Таким образом, для обеспечения концентрации инвестиционных ресурсов и технических компетенций у каждой страны должна быть собственная специализация в области «зеленых» технологий. Более того, взаимосвязь предпринимательства и инноваций создает конкурентные преимущества при выходе на существующие и новые рынки. Конечной целью экобизнеса является создание устойчивой системы, при которой покрываются не только эксплуатационные затраты, связанные с текущим выполнением работ, оказанием услуг, но и возможность инвестирования в ресурсо- и энергосберегающие проекты.

Список использованных источников

1. Яшалова Н.Н. Организация стимулирования инвестиционной природоохранной деятельности в регионе / Н.Н. Яшалова // Региональная экономика: теория и практика. – 2011. - № 37. – С. 61–67.
2. Сорокин А.Е. Некоторые особенности управления инновационной деятельностью в странах ЕС и США / А.Е. Сорокин, С.В. Новиков // Инновации. – 2018. - № 6. – С. 84-91.
3. Отчет о действующих механизмах стимулирования и финансирования экоинноваций: технический базовый отчет / проект ЕС «Техническая помощь для поддержки развития «зеленой» экономики в Беларуси»; рук. А.В. Пинигин. – Минск, 2015. – № ENPI/2014/350–889.
4. «Greentech – Made in Germany 2.0»: Study on the competitiveness of the EU eco-industry / Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety // IDEA Consult, ECORYS. – 2009.

Научный руководитель – Рябова С.С., к.э.н., доцент

Джардемова Ж.И., студентка
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)

КОСМИЧЕСКАЯ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН КАК ФАКТОР ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Космическая отрасль является наукоемкой отраслью наряду с отраслями мобильных и мультимедийных технологий, геномной инженерии, нано технологий, робототехники, поиска и открытия энергии будущего. Это объясняет тот факт, что на сегодняшний день космическая отрасль является одним из драйверов индустриально-инновационного и устойчивого развития национальных экономик. В соответствии с Государственной программой индустриально-инновационного развития Республики Казахстан (РК) на 2015-2019 гг. космическая отрасль определена как один из секторов продуктивных услуг, а именно сектор космических технологий. В условиях модернизации экономики республики, ее перехода от сырьевой к инновационной и в соответствии с долгосрочными приоритетами Стратегии «Казахстан-2050», Концепцией по вхождению Казахстана в число тридцати развитых государств мира развитие космической отрасли является особенно актуальным.

Анализируя современное состояние космической отрасли в республике следует отметить, что отрасль, в целом, только берет начало своего развития и демонстрирует активную деятельность в данном направлении. К основным причинам можно отнести отсутствие современной опытно-экспериментальной базы космических исследований, отсутствие полноценной инфраструктуры доведения космических продуктов и услуг до конечных пользователей, технологическая зависимость космической отрасли Казахстана от зарубежных партнеров [1]. Президент РК Нурсултан Назарбаев в ходе обращения к народу Казахстана, а именно в Послании «Стратегия 2050: Новый политический курс состоявшегося государства» обозначил, что необходимо расширить свой спектр на мировом рынке космических услуг и завершить ряд незаконченных проектов уже к 2030 году [2]. В число таких проектов входят: сборочно-испытательный комплекс космических аппаратов в Астане, космическая система дистанционного зондирования земли, национальная система космического мониторинга и наземной инфраструктуры, система высокоточной спутниковой навигации.

На территории РК в целом действуют 6 основных предприятий, являющихся производителями космических продуктов и услуг. Также необходимо отметить, что в г. Астана функционирует Национальный Космический Центр. Строеие данного центра включает в себя наземную инфраструктуру космического комплекса дистанционного зондирования Земли (КС ДЗЗ) и систему высокоточной спутниковой навигации (СВСН).

Два спутника дистанционного наблюдения поверхности Земли авиационными и космическими средствами среднего и высокого разрешения были запущены в 2014 году. Свои услуги предоставляет космический аппарат «KazSat-2», который был благополучно запущен 2011 году, и на данный момент, успешно выполняет работу по обеспечению бесперебойной спутниковой связи на территории РК. А также следующий спутник «KazSat-3» на сегодняшний день, уже запущен и проходит тестовые испытания. Объем инвестиций в проекты KazSat-2 и KazSat-3 составил 16,5 млрд и 27 млрд тенге соответственно, срок окупаемости оценивается в семь-восемь лет. За время эксплуатации системы KazSat получен доход от предоставления спутниковой емкости на сумму около 13 млрд тенге, удалось

обеспечить импортозамещение услуг примерно на 23 млрд тенге, обеспечены потребности 16 операторов связи.

Рассматривая кадровый потенциал в космической отрасли в РК можно отметить, что он находится на низком уровне и характеризуется низким, но стабильным темпом прироста. В 2014 и 2015 годах доля ученых, имеющих производственный опыт создания космической техники, составила 16% и 18%, в 2016 году этот показатель увеличился на 2% и составил 20%. Что же касается численности высококвалифицированных специалистов, занятых в космической отрасли то их численность за период 2014-2015 годы не превышала 1500 человек, а именно в 2014 и 2015 году их численность составила 1339 и 1479 человек соответственно, в 2015 году произошло небольшое увеличение численности – она достигла 1530 человек. Прирост составил 14%.

Наличие космодрома «Байконур» на территории республики позволяет казахстанским государственным предприятиям участвовать в его управлении, в научных исследованиях, создании космических программ и т.д. Немаловажным является тот факт, что в целях устойчивой интеграции космического сектора в экономику страны, Казахстан активно сотрудничает с Российской Федерацией в рамках «Байконура». Сотрудничество проявляется не только в совместном развитии самого комплекса, но и повышении казахстанской доли в деятельности с космодрома «Байконур». Так, в условиях развития зеленой экономики одним из перспективных направлений развития космической отрасли в Казахстане будет являться создание экологически безопасного КРК «Байтерек», которое позволит не только снизить проблему отрицательного воздействия деятельности с космодрома «Байконур», но и даст мощный толчок к дальнейшему развитию космического потенциала страны [1].

Таким образом, в долгосрочной перспективе необходимо повысить количество отечественных разработок и технологий, что позволит развить научно-технологическую базу отрасли; решить проблему развития и совершенствования кадрового потенциала; обеспечить производство и техническую эксплуатацию космических систем связи, ДЗЗ и навигации, внедрить передовые достижения НТП. Эффективное решение вышеуказанных проблем позволит создать совершенно новое направление совершенствования космической сферы РК как одного из ведущих основополагающих факторов создания отечественной инновационной системы развития экономики.

Список использованных источников

1. Государственная программа индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2015-2019 годы

2. Послание Президента РК народу Казахстана от 14 декабря 2012г. [Электронный ресурс] - http://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/poslanie-prezidenta-respubliki-kazahstan-lidera-nacii-nursultana-nazarbaeva-narodu-kazahstana-strategiya-kazahstan-2050-novyi-politicheskii-

3. Аэрокосмический комитет министерства оборонной и аэрокосмической промышленности республики казахстан, официальный интернет-ресурс - <https://kazcosmos.gov.kz/ru>

Научный руководитель – Рыспекова М.О., к.э.н., профессор

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день інноваціями є те, без чого не може існувати сучасний світ. Великою ланкою в житті кожної людини є освіта, в якій важливу роль відіграють інновації. Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються рівні досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану [1].

Метою впровадження інновацій в освіту є певна необхідність крокувати разом з глобалізаційними трансформаціями, екологічними та соціальними проблемами, культурними тенденціями, які відбуваються у світі. Дивлячись на всесвітні тенденції можна виділити такий пункт, як реформування системи вищої освіти.

В Україні стратегічними завданнями реформування вищої освіти є перетворення кількісних показників освітніх послуг у якісні, які мають базуватися на таких певних засадах:

національна ідея вищої освіти, а якщо точніше, збереження наших національних освітніх традицій, які існують досить довгий час;

розвиток вищої освіти повинен підпорядковуватись законам ринкової економіки;

розвиток вищої освіти у нашій країні слід розглядати й у контексті тенденцій світових освітніх систем, а насамперед європейських.

На сьогоднішній день, залучаючись до вищої освіти Європи і орієнтуючись на неї, Україна має зазначити той факт, що створення сильними вузами самостійних зв'язків із закордонними освітніми центрами, надання ліцензії їхнім експериментальним базовим навчальним програмам, досить часто суперечать діючим в нашій країні стандартам вищої освіти. Саме це вказує на те, що в Україні майже відсутній єдиний освітній простір. Також зазначається те, що відбувається досить сильний відтік спеціалістів які відіграють роль у таких програмах [2].

Інтеграція вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору пов'язана з проблемами, розв'язання яких бачиться у реформуванні системи підготовки кадрів згідно з міжнародними вимогами.

У реформуванні освіти в Україні значною мірою враховується вплив загальних для сучасної цивілізації тенденцій розвитку. Основними тенденціями у формуванні системи освіти в Україні є:

посилення процесу глобалізації економіки, взаємозв'язку і взаємозалежності держав світу;

формування сприятливих умов для розвитку особистості та її самореалізації у світі.

Прийнято вважати, що освіта, заснована на інформаційних технологіях, являє собою третю глобальну революцію в розвитку людства: перша пов'язана з писемності, друга – з винаходом книгодрукування.

Інновації, які існують в освіті, досить успішно впливають на вирішення великої кількості проблем.

Напрямок сучасної політики держави у розвиток національної системи освіти досить чітко спрямований на її адаптацію до умов європейського співтовариства [3].

За останній час Україна стала забезпечувати досить розвинені країни науково-технічними знаннями. Загрозливі цифри стоять перед нами у вигляді відтоку вчений та науковців закордон. Кожен рік нашу країну покидають більше шести тисяч наукових

працівників. Фахівці з ІТ-технологій взагалі не затримуються на робочих місцях в Україні, а люди з вищою освітою просто покидають країну. Виходом з даної ситуації є створення сприятливих умов для прояву потенціалу молоді, що є можливим при розвиненій економіці. Адже частіше за все через досить погану економіку люди і покидають свою країну [3].

Основними пунктами до виконання для України на шляху входження до європейської вищої освіти, які потрібно впровадити в системі вищої освіти є запровадження стратегії системної модернізації всієї системи освіти; удосконалення системи, яка відповідає стандартам ЄС, потребам ринкової економіки, внутрішнього розвитку держави та суспільства та багато іншого. Крім того, необхідно законодавчо створити умови для полегшення працевлаштування українських громадян як на території України, так і на території Європи.

Отже, одним з напрямів реформування вищої освіти є інтеграція у світовий освітній і науковий простір. Основними викликами системи вищої освіти є необхідність забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів для ринку праці та перетворити економічну модель на «економіку, що базується на знаннях», а також забезпечити інноваційний розвиток системи освіти і економіки.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 338-340.
2. Опрятний С. Особливості управлінського процесу у сфері вищої освіти // Вісн. НАДУ. – 2004 –№ 3 - С.447 - 453.
3. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

Науковий керівник – Глебова А.О., к.е.н., доцент

УДК 332.1

Ералиева Е.А., магістрант
*Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(г. Астана, Республика Казахстан)*

WAYS OF DEVELOPMENT OF DISTRIBUTION LOGISTICS ARIBUSINESS IN THE REGION

The agro-industrial complex is one of a primary branch of economy on which security of the population with food, agricultural raw materials and jobs, both inhabitants of rural areas, and citizens depends. Development of economy of our country in many respects is defined by the level of development of agro-industrial complex.

Logistic the centers it is the warehouse complexes receiving goods from the enterprises - producers or from trade, and distributing to their customers through the or their commodity distribution network. The main goal of logistics is association in the uniform, technological, information integrated process of all stages of production (search of sources of financing, receiving raw materials, materials, production of products), transportations and realization.

Main goal of logistics agro-industrial the complex is full satisfaction of needs and needs of the population and the national economy in food, agricultural raw materials and products of its processing

The agrarian and industrial complex includes several spheres: the first the branches which are releasing means of production for agriculture (tractor and agricultural mechanical engineering, mechanical engineering for livestock production and forage production, production of the meliorative equipment, mineral fertilizers, rural production construction, the fodder and microbiological industry); 2) agriculture (agriculture, livestock production and forestry, the

agricultural enterprises or individual farms), 3) processing industries (the food industry, the branches of light industry connected with primary processing of agricultural raw materials and also the branches providing preparation, storage, transportation and product sales agro-industrial complex) [1].

Applications of logistics in agriculture will allow to solve problems of agro-industrial complex, to increase food security of the country and will bring agrarian business to high level.

The logistics purpose is reflected 7 rules: the necessary goods have to be delivered; in due time; to the right place; with the smallest expenses; necessary quality; in the necessary quantity; to the necessary consumer of a material stream [2].

Certainly the logistics depends as well on that how to transport freight (the choice of a way of transportation) and the correct storage agricultural production. All operation will end when the shipper transports the recipient's freight. If to execute all these rules, then the objectives of logistics will be achieved [3].

We define logistics of agrarian and industrial complex how science and practice of management of economic streams in the sphere of production, exchange, distribution and consumption of production of agriculture, including resource providing agrarian and industrial complex and sale of finished goods of a complex for the purpose of the fullest satisfaction of needs and needs of the population and the national economy in agricultural raw materials and products of its processing.

In Kazakhstan agriculture is one of the main directions of economic development. The Akmola region is also agro-industrial regions of a gosudasrtv, producing more than 5,8% meat, 7% of milk and 25% of the grain produced in the Republic. Now aim in that to increase labor productivity in agro-industrial complex and also export of the processed agricultural production. For today export is imposed on the Russian market, is in the future planned to enter China. I want to note that the Akmola region is the leading region on the volume of agricultural goods as the region is presented by the big cultivated area of grain crops. A huge opportunity for the region is that, all 17 regions of the Akmola region, ktoroy are in radius of 300 km from Astana.

Inclusion in novelty of agriculture this opening in future time of the international scientific center in the sphere rural economy on which decision is signed with consent National agrarian scientifically – the educational center, the National center of biotechnology and scientifically production center of A.I Barayev. Scientific center will work at base of biotechnology, it will be aimed at the development in agrarian science. The following innovation is an introduction digital a form of logistization of agrarian and industrial complex. It is necessary to increase productivity. Due to digital technologies of agrarian and industrial complex it will be reweaponed, for increase in safety. At the moment from 101 state services are automated 62, in the next year 89 state services will be automated. The automated processes today: veterinary science, grain receipts, accounting of the cattle, management land resources итд. Introductions of IT in agrarian and industrial complex essential acceleration of penetration of information technologies into agricultural branch is crucial it is necessary to take all necessary measures for implementation of the tasks in development of agro-industrial complex.

Thus, agriculture in the Republic of Kazakhstan always was and remains the vital branch of economy on which successful development the wellbeing of the state and living standards of all Kazakhstan citizens in many respects depends [5]. At the same time intensive development of the logistical centers in the country will give an additional impulse of growth of this branch.

Список использованных источников

1. Магомедов А.М., Бучаев А.Г. Пути развития распределительной логистики АПК региона // УЭКС. 2014. №4 (64). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/puti-razvitiya-raspredelitelnoy-logistiki-ark-regiona> (дата обращения: 14.10.2018).

2. Логистика в АПК : Учебное пособие. 2-е изд. / Г.Г. Левкин. — М.: Берлин: Директ-Медиа, 2014. — 245 с.

3. Ресурсы логистики в управлении транспортным предприятием [Электронный

ресурс] : учеб. пособие / Миротин Л.Б., Покровский А.К., Лебедев Е.А. - М. : Инфра-Инженерия, 2017.

4. Пилипчук С.Ф. Логистика предприятия. Складирование [Электронный ресурс]: учебное пособие / С.Ф. Пилипчук; Санкт-Петербургский политехнический университет Петра Великого. — Электрон. текстовые дан. (1 файл : 11,1 Мб). — Санкт-Петербург: Изд-во Политехн. ун-та, 2017.

5. Саттыбаева Г.А., Агумбаева А.Е. Пути формирования землепользований крестьянских хозяйств в Казахстане // Сборник материалов международной научно-практической конференции, посвящённой 95-летию землеустроительного факультета Омского ГАУ. 2017. С. 320-322.

УДК 338.22

Ерумбаев А.Т., магистрант
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Инновационное предпринимательство – это вид коммерческой деятельности целью, которого является получения прибыли за счет создания технико-технологических нововведений и распространение инноваций во всех сферах народного хозяйства. Оно отличается от простого предпринимательства тем, что использует новые пути развития предприятия, такие как создание новых технологий, использование новых форм управления, создание новых продуктов и др.

В настоящее время на рынке существует огромная конкуренция, в которой выживают только самые сильные предприятия. Именно инновационно-ориентированное предприятие сумеет выжить в этой борьбе. Инновации помогают выйти на новые рынки, удовлетворить новые потребности покупателей.

Задачей предпринимателя-новатора является путем освоения новых технологических возможностей производства создать продукт, который будет отличаться от других. Например, благодаря открытию нового источника сырья или разработке нового технического средства. Таким образом, предприниматель-новатор постоянно находится в поиске новых возможностей.

В своем развитии понятие инновации имело различные формы и содержание. В 1725 году английский экономист Р. Кантильон выделил такую способность предпринимателя, как принятие решений не только в стандартных, но и в рискованных и инновационных ситуациях. Позже в 1912 году И.Шумпетер в своем труде «Теория экономического развития» впервые ввел понятия «новатор» и «нововведение». В данном сборнике он выделил совершенно новую сущность предпринимателя, которая заключается в инновационности, т.е. способности по-новому организовать и скомбинировать производительные силы. В своей теории ученый выдвинул гипотезу, по которой двигателем экономического развития является инновационная деятельность предпринимателя – способность продвижения инноваций на рынок с помощью рискованного бизнеса. Таким образом, предприниматель служит источником и причиной экономического роста. Шумпетер исследовал инновационную предпринимательскую деятельность на примере малых и крупных фирм [1].

Еще в середине XX века сложилось понимание предпринимателя как новатора. Инновационное предпринимательство – это процесс создания и коммерческого использования технологических нововведений. В основе любой предпринимательской

деятельности лежит нововведение в области продукции или услуг, которое позволяет создать новый рынок и удовлетворить новые потребности. По словам П. Друкера «инновационность - особый инструмент предпринимательства» [2].

В настоящее время существуют различные точки зрения по определению инновации, инновационной деятельности. В 1970 г. Т.Р. Принц [2] утверждал, что «инновация-это внедрение новых продуктов и технических методов на предприятии и за его пределами». Российский ученый Н.М. Большаков [4] определил «инновацию как результат процесса производства продукции с новыми или улучшенными потребительскими свойствами, а также введение новой техники и технологии, форм и методов организации труда и производства, позволяющие снижать издержки производства и изменять социальные условия труда». Казахстанские специалисты также высказывают свою точку зрения по данному вопросу. Так С.Б. Абдыгаппарова [5] отметила, что «инновация – это процесс, направленный на улучшение уровня жизни общества посредством государственного и рыночного регулирования».

Чтобы осуществлять инновационную деятельность необходим инновационный потенциал предприятия, который представляет собой совокупность ресурсов, в том числе финансовые, интеллектуальные, кадровые, материальные, инфраструктурные.

Таким образом, под инновационным предпринимательством понимается процесс создания и коммерческого использования технико-технологических нововведений. Следует отметить, что ввиду масштабности предпосылок для появления и внедрения инновации и нововведения требуют не малых финансовых затрат.

Общая сумма финансирования инновационного проекта предприятия формируется из следующих источников:

компенсационные средства повышенных затрат на производство новой продукции в период ее освоения;

средства на финансирование затрат по техническому перевооружению и модернизации предприятий;

финансирование прироста собственных оборотных средств, а также на возмещение их недостатка;

средства на финансирование затрат по подготовке и освоению модернизированной продукции, прогрессивных технологических процессов;

финансы на проведение НИОКР (включая приобретение лицензий), на финансирование затрат на приобретение оборудования, приборов и других товарно-материальных ценностей для этих работ;

погашение долгосрочных кредитов банков, а также на уплату по ним процентов [3].

На предприятии выделяют три модели инновационного предпринимательства:

1. Инновационное предпринимательство на основе внутренней организации, когда инновация создается и осваивается внутри фирмы ее специализированными подразделениями.

2. Инновационное предпринимательство на основе внешней организации при помощи контрактов.

3. Инновационное предпринимательство на основе внешней организации при помощи венчуров, когда фирма для реализации инновационного проекта учреждает дочерние венчурные фирмы.

В основе этих видов инновационного предпринимательства лежит создание и освоение новых видов продукции, изготовление, создание вещей, ценностей. Предпринимательство, как процесс включает в себя 4 стадии: поиск новой идеи и ее оценка, составление бизнес-плана, поиск необходимых ресурсов, управление созданным предприятием.

Таким образом, можно сделать вывод о чрезвычайной важности инновационного предпринимательства для экономики страны в целом и о существовании ряда структурных проблем в экономической системе страны и в управленческих подходах.

Список использованных источников

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. - М.: Прогресс, 1982.
2. Гугелев А.В. Инновационный менеджмент. Учебник. -М.: «Дашков и К», 2007
3. Ковалев Г.Д. Основы инновационного менеджмента /Под ред. В.А. Швандара. - М., ЮНИТИ, 2002
4. Большаков Н.М. Организация и планирование производства, 1992.
5. Абдыгаппарова С.Б. Инновационная стратегия современного университета, 2010.

УДК:372

Есенгельдинова Р.Ж., магистр экономических наук
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В современных условиях основным направлением стратегического развития является всесторонняя модернизация, ключевой предпосылкой которой является наличие субъектов, обладающих инновационным потенциалом и возможностями для его реализации. Создание прочной базы для успешного развития модернизационных процессов невозможно без участия в этом процессе системы образования, ведущая роль в которой принадлежит потенциалу высшей школы.

Современное состояние системы образования на данный момент характеризуется возрастанием роли нетрадиционных технологий обучения. Усвоение студентами знаний с их помощью происходит значительно быстрее, чем посредством обычных технологий. Эти технологии изменяют характер развития, приобретения и распространения знаний, позволяют углублять и расширять содержание изучаемых дисциплин, быстро обновлять его, применять более эффективные методы обучения, а также значительно расширяют доступ к образованию всех желающих. Образовательная технология – это система совместной деятельности субъектов образовательного процесса по его планированию, организации, ориентированию и корректированию с целью достижения конкретного результата при обеспечении комфортных условий участникам и учете ограничений.

Инновационные образовательные технологии ориентируют преподавателя на использование таких действий как: приемов и форм организации учебной деятельности, при которых акцент делается на вынужденную познавательную активность обучающегося и на формирование системного мышления и способности генерировать идеи при решении творческих задач. Развитие таких технологий происходит по направлениям:

- 1) репродуктивного обучения («индивидуально-предписанного» обучения, персонафицированного, а также «бригадно-индивидуального» обучения);
- 2) исследовательского обучения (процесс обучения выстраивается как поиск познавательно-прикладных, практических сведений);
- 3) разработки моделей учебной дискуссии;
- 4) организации обучения на основе игровых моделей (включение в учебный процесс имитационного и ролевого моделирования).

Высокую актуальность, имеют инновации в сфере высшего образования, направленные на переориентацию целей формирования личности профессионала, а также на обновление содержания образовательного процесса. Инновационные образовательные технологии в

высшем образовании подразумевают методы, основанные на использовании современных достижений науки и информационных технологий в образовании. Они направлены на повышение качества подготовки путем развития у студентов творческих способностей и самостоятельности. Позволяют проводить обучение в интерактивном режиме; повысить интерес студентов к изучаемой дисциплине; приблизить учебу к практике повседневной жизни (путем формирования навыков эффективной коммуникации, адаптации к быстроменяющимся условиям жизни, повышения психологической стрессоустойчивости, обучения навыкам урегулирования конфликтов и т.д.)

В эту группу относят:

- технологии личностно-ориентированного обучения;
- технология групповой проектной работы;
- технология командно-модульной работы;
- информационные технологии;
- технологии здоровьесбережения и др.

С учетом модернизации всей системы образования в нашей стране, именно данные технологии должны занять лидирующие позиции использования в учебном процессе, а технологии объяснительно-иллюстративного обучения, которым до сих пор отдается предпочтение, должны уступить свои позиции. Инновационные образовательные технологии, как показали результаты исследования, в большей мере применяются на практических (семинарских) занятиях. Варианты ответов преподавателей, применяющих инновационные технологии только на лекциях, равно как и прибегающих к ним как на лекциях, так и на практических (семинарских) занятиях, распределились равным образом – по 15,38% опрошенных, но, к сожалению, 7,69% опрошенных указало на неиспользование таковых вообще.

Также нами было выявлено то, что 100% как ассистентов, так и старших преподавателей применяют инновационные образовательные технологии исключительно на практических (семинарских) занятиях. По поводу первых, это, на наш взгляд, вполне объяснимо: ассистенты практически не имеют лекционных часов в учебной нагрузке.

А вот старшие преподаватели, имеющие опыт чтения лекций, скорее отдают предпочтение исключительно традиционной практике подачи материала. В большей степени инновационные образовательные технологии при проведении различных форм занятий используют профессора кафедр. Так их варианты ответов распределились поровну – по 25%, включая и вариант ответа «вообще не использую».

Таким образом, мы выявили, с одной стороны, самую активную среду по внедрению и использованию инновационных технологий в учебном процессе, так и «пассивную», а скорее, «протестную», считающую наиболее приемлемой и адаптивной традиционную форму подачи материала в вузе. Факторами, способствующими широкому внедрению инновационных образовательных технологий в процесс преподавания, в настоящее время, по мнению преподавателей, являются, прежде всего, возможность использовать мультимедийные средства в процессе обучения (76,92%), объективные потребности современного общества (53,85%), переход на новые образовательные стандарты (46,15%), желание преподавателей самосовершенствоваться (46,15%).

Интересным является тот факт, что традиционные технологии обучения, можно сказать совершенно изжили себя. Недостаток знаний в области применения инновационных технологий преподавания может быть возмещен посредством повышения квалификации в области методики преподавания на основе внедрения инновационных образовательных технологий, даже самую пассивную студенческую аудиторию при интересной подаче материала, приближенного к будущей специальности, можно сделать пусть не активной, но познающей. Поэтому на нивелирование данного фактора как раз и должны быть направлены все усилия административно-управленческого аппарата вуза посредством не только стимулирования труда ППС, но и создания необходимых условий для самосовершенствования и самореализации преподавателей.

Список использованных источников

1. Реутова М.Н., Шавырина И.В. Внедрение инновационных образовательных технологий в практику преподавания социологии в вузе: проблемы и перспективы// Современные проблемы науки и образования.-2014-№3.
2. Мамадалиев К.Р. Инновационные технологии в обучении// молодой ученый.-2012-№11.

УДК 330.341

Жанабаева Ж.К., к.э.н., доцент
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Республика Казахстан)

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Инновационная экономика - это экономика общества, основанная на знаниях, инновациях, на доброжелательном восприятии новых идей, на готовности их практической реализации в различных сферах человеческой деятельности.

Разработка эффективной инновационной политики проводится в соответствии со следующими принципами:

- цели, задачи инновационной политики должны согласовываться с другими направлениями экономической политики страны и не противоречить им. Когда речь идет о создании инновационной экономики, ключевую роль в экономическом курсе страны играет инновационная политика. В этом случае все остальные направления регламентируются в соответствии с последней и содействуют реализации ее целей;
- инновационная политика должна охватывать всю отраслевую структуру экономики, обеспечивая широкомасштабное внедрение инноваций;
- инновационная политика должна иметь конкретные сроки реализации, а также должны быть определены ресурсы, необходимые для ее проведения, и их объем.

Инновационная политика государства должна быть тесно связана с нововведенческой деятельностью, и представлять собой систему мер, способствующих интенсивному протеканию инновационных процессов в целях удовлетворения возрастающих общественных потребностей».

Инструментарий, используемый при проведении инновационной политики Республики Казахстан, является достаточно полным и соответствует передовому мировому опыту.

Он включает, прежде всего, мероприятия прямого экономического воздействия, в том числе:

1. Субсидирование и дотации, предполагающие предоставление финансовых средств участникам инновационной деятельности на безвозмездной основе;
2. Инвестиции, предназначенные для осуществления фундаментальных исследований и разработок;
3. Операции с ценными бумагами предприятий, вовлеченных в инновационную деятельность и осуществляемые на средства государства;
4. Покрытие части затрат предприятий, которые на условиях финансового лизинга осуществляют модернизацию оборудования, предназначенного для производственной деятельности [1].

Данные инструменты инновационной политики подразумевают использование большого объема бюджетных средств и зачастую на безвозвратной основе, что предполагает большую ответственность за их эффективное применение по назначению.

Отсюда вытекают следующие требования к этим методам инновационной политики:

- соблюдение принципа софинансирования, означающего, что наряду с государственным финансированием происходит привлечение средств частных инвесторов;
- финансирование должно иметь целенаправленный характер, т. е. осуществляться под

конкретный проект;

- должен осуществляться постоянный мониторинг использования и результативности средств, предоставляемых государством.

Практика безвозвратного финансирования приемлема для решения проблем, связанных преимущественно с реализацией инновационных программ и проектов и финансовой поддержкой начальной стадии инновационных процессов. В других случаях возможно выделение средств на возвратной основе [2].

Речь идет о кредитовании инновационной деятельности. Основными формами могут выступать:

- прямые льготные займы, предоставляемые либо целевым образом, либо на конкурентной основе. Предполагается снижение процентной ставки или увеличение сроков кредитования в зависимости от степени важности проекта;

- гарантированные займы, предполагающие получение кредита под гарантию государственных управленческих структур. Органы управления берут на себя обязанность погашения коммерческого кредита и уплаты процентов по нему в случае неудачи проекта;

- компенсационные соглашения, которые заключаются между государственными структурами, кредиторами и заемщиками по поводу частичного возмещения за счет средств бюджета или внебюджетных фондов, предоставляемых новаторам кредитов или процентов за пользование ими.

Формирование эффективной национальной инновационной системы, которая предполагает:

- разработку национальной инновационной политики, координирующей инновационную и другие, связанные виды деятельности, определяющей стратегические приоритеты в этом направлении;

- создание правовой базы инновационных процессов и механизмов, обеспечивающих ее соблюдение;

- формирование инновационной инфраструктуры, институциональной и информационной;

- обеспечение инновационного процесса необходимыми ресурсами (в том числе научными достижениями, человеческим капиталом и т. д.);

- создание механизмов стимулирования и поощрения осуществления инновационной деятельности [3].

Создание инвестиционного поля для инновационной деятельности, которое предполагает:

- создание благоприятного инвестиционного климата в стране в целом, и отраслях, наиболее интенсивно внедряющих инновации, в частности;

- привлечение, аккумуляция, распределение финансовых средств (бюджетных и частных) [4].

Сегодня существует необходимость дальнейшего развития системного подхода для повышения связей национальной инновационной системы и выхода за рамки первичного курса, направленного на технологические формы инновационной деятельности. Только комплексный подход в решении проблем инновационного развития экономики позволит добиться значительных сдвигов в этом вопросе. В то же время приоритет должен принадлежать проводимой государственной инновационной политике, которая будет служить ориентиром для всех остальных направлений.

Список использованных источников

1. Государственная программа индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2015 – 2019 годы утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 1 августа 2014 года № 874.

2. Шайхимов А.К. Инновационный проект методы подготовки и анализа. – А.: Білім, 2013. – 360 с.

3. Десслер Г. Критерии оценки инновационной привлекательности проектов.– М.: Прогресс, 2013. – 301 с.
4. Герчигова И.Н. Планирование инноваций. Учебное пособие. – М.: ЮНИТИ., 2013. – 224 с.

УДК 65.011.56:004

Кадет А., магистрант
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА НА БАЗЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ

Современная мировая экономика вступает в новую, информационную эру своего развития. Для информационной эры характерен процесс компьютеризации производства, который влечет за собой не только радикальные изменения способов обработки товаров и услуг, но так же создает основу для появления новых производств, включая мощную информационную инфраструктуру, которая стала важнейшим фактором ресурсосбережения в экономике передовых промышленных стран. Структурная перестройка, осуществляемая вследствие перехода к информационным технологиям, изменила систему хозяйственных связей и предъявила новые требования к управлению производством и его организации. Фактически, сегодня организация производства может рассматриваться как координация подсистем предприятия и его взаимодействия с внешней средой на основе использования информационных ресурсов.

Острая конкуренция на потребительском рынке кондитерской продукции и растущий спрос на ее качество ставят перед отечественными предприятиями задачу выбора наиболее практичных и эффективных из современных информационных технологий для решения проблем качества. Основой управления качеством в соответствии с ISO 9000 является тотальный контроль производства с использованием систем автоматизированного измерения значений технологических величин и характеристик свойств продукции.

Исследованиями установлено, что в настоящее время для обеспечения потребительских свойств продукции на кондитерских предприятиях используются методы статистического контроля качества. Они позволяют определить, что измеренные значения технологических величин или характеристик качества находятся в (или вне) предписанных интервалов, а процесс - в стабильном (или нестабильном) состоянии, но не содержат инструментов для управления: выявления причин нестабильности и поиска путей ее устранения.

В целях улучшения контроля качества продукции в ОАО «Красный пищевой», нами предлагается внедрить программное обеспечение ProdX, которое позволит интегрировать устройства контроля продукции в производственную линию без использования дополнительных средств, что делает производство более эффективным и эргономичным, так же применение данной системы улучшит процесса контроля качества продукции не только внутри предприятия но и удаленно, упростит управление данными о проверке продукции обеспечивая полную прослеживаемость производственных процессов, мониторить критический контроль в режиме реального времени, подключать и контролировать весь процесс управления производственного процесса из одной точки или из нескольких удаленных мест, устраняя необходимость в трудоемких патрулированиях производственной линии.

Программное обеспечение автоматически собирает данные из оборудования для проверки продукции и фиксирует соответствующие производственные данные. ProdX способен запускать аварийные сигналы или отправлять предупреждения через электронную почту или SMS-сообщений конкретным пользователям, если этого требуют настройка процесса.

Нами выделены основные функции системы ProdX:

Для всех систем контроля продукции:

1. Журналы событий (аварийные сигналы, предупреждения).
2. Регистрирует действия, такие как вмешательство пользователя, изменения параметров и т.д.
3. Регистрирует все отклонения, обязательно включая изображение (только с системой контроля рентгеновских лучей и зрения).
4. Отправляет оповещения по электронной почте или SMS тем самым уведомляет пользователей об инцидентах.
5. Выполняет переключение параметров для всех устройств контроля продукции.
6. Предоставляет производственные данные в систему через сервер OPC UA.

Для систем контроля зрения:

1. Автоматически собирает, контролирует счетчики документов на станциях, камеры.

Для поточных систем взвешивания:

1. Автоматически собирает, контролирует документы, проводит почасовую статистику партии или общую статистику оформляя в документацию в соответствии с юридическими требованиями.

2. Собирает все индивидуальные значения весов.

3. Создает и поддерживает настройку продукта параметры, которой хранятся в центральной базе данных и загружает параметры одних или нескольких контрольных весов.

Для систем обнаружения металлов и рентгеновского контроля:

1. Мониторинг критических контрольных точек (ЦКА)

2. Автоматически собирает, контролирует и счетчики документов, и инциденты, происходящие в производственном процессе.

3. Автоматически регистрирует защиту от несанкционированного доступа, составляет тесты производительности.

Установлено, что применение системного продукта на предприятии позволит повысить производительность за счет:

- быстрого реагирования на поврежденную продукцию и упаковку.

- раннего выявления тенденций для коррекции производственного процесса (при обнаружении несоответствие в продукте или упаковке, ProdX помогает определить тенденции и стимулирования профилактических мер при необходимости, для предотвращения рецидива).

- централизованного управления настройками параметров продукта и устройства CW и MD (ProdX позволяет проверять вес и продукт на обнаружение металла, настройка поддерживается централизованно и загружается в дополнительные производственные линии, что способствует сокращению времени и рабочей нагрузки).

- поддержки тегов PackML.

- увеличении общей эффективности оборудования (предоставляя весь процесс управления инспекцией продукта управляемый из одной точки, ProdX уменьшает необходимость прямого взаимодействия с процессом и помогает увеличить эффективность работы оборудования путем предоставления предупреждений, когда устройства не работают должным образом).

Таким образом, полнота концепции управления качеством может быть обеспечена решением актуальной проблемы разработки новых математических методов и реализацией их в виде комплексного программного обеспечения на основе современных информационных технологий, применение которых в условиях перерабатывающих предприятий позволит автоматизировать процедуры принятия решений при управлении качеством, существенно повысить эффективность производства и предсказуемость свойств продукции.

Список использованных источников

1. Общая характеристика предприятия [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://zefir.by/>. — Дата доступа: 06.01.2018.

Научный руководитель – Назарова М.С., к.э.н., доцент

УДК 33.- 339.9

Карінцева О.І., к.е.н., доцент; Тарасенко С.В., к.е.н.; Шевельова Д.С., студентка

Сумський державний університет

(м. Суми, Україна)

ОБНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЄС: ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ

Європейські країни у 2014-2018 рр. формують нову спіраль промислового розвитку, створюючи нові підприємства та галузі. Нова стратегія промислової політики країн ЄС базується на драйверах, що були змодельовані у процесі форсайту економічного розвитку, а саме:

- енергетика (висока доступність і м'який негативний вплив на навколишнє середовище супротив дорогих і забруднюючих його видів);

- вартість (традиційні економічні чинники формування вартості супротив її нових джерел).

- модель економічного зростання (лінійна матеріальна проти замкнутої (циклічної) екологічної);

- культура (тип) управління (елітна/ексклюзивна проти партнерської/інклюзивної).

- доступ до інформації:

- ставлення до цінностей (споживче/матеріалістичне проти нематеріалістичного);

- глобальне управління (ефективне глобальне управління проти фрагментарного);

- індивідуальні підходи (співучасть проти власного вибору) [1].

Стратегія включає такі нові елементи: покращення кібер-безпеки промислових підприємств, пропозиції з вільного переміщення даних через кордон, які направлені на створення єдиного інформаційного простору, що має знизити трансакційні витрати укладання угод між суб'єктами господарювання. Також зусилля країн ЄС в рамках нової промислової політики будуть концентруватися на виробництві відновлювальних біологічних ресурсів, біотоварів і біоенергії. Крім того, пропозиції сформовані щодо еко-мобільності, у тому числі жорсткіші норми викидів вуглекислого газу для автомобілів, заходи з пересування автомобілів, що керуються самостійно. Достатньо уваги у новій промисловій політиці приділено питанням формування сучасних правил інтелектуальної власності у зв'язку з появою нових видів інформаційних продуктів та покращенням державних закупівель в ЄС[1].

Тобто ЄС використовує активну промислову політику для забезпечення стабільного економічного росту, збільшення швидкості структурної перебудови економіки, пристосування до швидких змін і глобалізації. Сформовані пріоритетні галузі промислової політики ЄС мають стати основою конкурентоспроможності товарів та послуг європейських підприємств і економічної безпеки країн.

Такий системний підхід формування промислової політики як основи економічного розвитку є прикладом для інших країн, у тому числі й України. Зокрема, ефективною є модель створення промислової політики: макроекономічний прогноз на основі форсайту – визначення драйверів економічного розвитку – пріоритетні виробництва і інституційні вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Циренчиков В.С. Евросоюз: прогностическая поддержка инноваций = European

Union: prognostic support of innovations: монографія /В.С. Циренчиков. – М. : Ин-т Европы РАН, 2017. – 64 с.

2. Еврокомиссия представила стратегию промышленной политики ЕС [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rus.delfi.ee/daily/euroopa/evrokomissiya-predstavila-strategiyu-promyshlennoj-politiki-es?id=79550740>

УДК 338.516.4

Карінцева О.І., к.е.н., доцент; Харченко М.О., к.е.н., доцент; Дяченко А.В., аспірант
Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

МОДЕЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ – ВИРОБНИКІВ ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ У РІЗНИХ ТИПАХ РИНКОВИХ СТРУКТУР

Метою підприємств-виробників екологічних товарів є отримання прибутку. Додатковим завданням своєї діяльності зазначені суб'єкти господарювання визначають формування екологічної цінності продукції, тобто безпечної, як для людини, так і довкілля. Такі цілі часто є взаємовиключними, адже екологізація виробничих процесів передбачає додаткові капітальні витрати (нові безвідходні технології, очисні споруди) або збільшення поточних витрат (вища закупівельна ціна сировини, склад якої відповідає екологічними нормативам, стандартам), тобто збільшення собівартості продукції, а отже зростання ціни. І у підприємства виникає протиріччя: збільшувати ціну, зменшувати норму прибутку, чи взагалі припинити діяльність у зв'язку з низькою ціновою конкурентоспроможністю товарів.

Проте вищезазначені дії суб'єкта господарювання корегуються залежно від типу ринкової структури, в межах якої працює підприємства. Суттєва залежність попиту від ціни характеризує ринок досконалої конкуренції. Відповідно, на ринках досконалої конкуренції (наприклад, серед перекупань, підприємств торгівлі) виробник екологічних товарів має орієнтуватися на стратегію низьких витрат. Створити ринкову нішу екологічних товарів, що відрізняються за ціною від аналогічних неекологічних товарів, на ринку досконалої конкуренції, досить важко, можна говорити про відсутність такої можливості, адже відсутність бар'єрів входу на ринок, велика кількість продавців, однаковий товар не дозволяють встановлювати ціни вище середньоринкової, а отже і включати у собівартість витрати, пов'язані з екологізацією.

На ринках монополістичної конкуренції модель роботи виробника екологічних товарів дещо змінюється, оскільки основна ознака таких ринків – це диференціація продукції. Тобто «екологічність» вже розглядається як критерій диференціації, а отже і є незначна розрізненість цін товарів (наприклад, на ринку косметичних виробів певна частина продукція компанії «Yves Rocher» позиціонується як нешкідлива для довкілля, або виготовлена з рослинних компонентів, що дозволяє зайняти підприємству екологічну нішу з цінами на продукцію вище середньоринкових). Тобто функціонування підприємств-виробників екологічних товарів на ринку монополістичної конкуренції відбувається у рамках стратегії диференціації продукції. Можливою є стратегія надання додаткових послуг до основної продукції (наприклад, формування та супровід фітнес-дієти споживачам послуг фітнес-центрів, що обрали принципами своєї діяльності енергозбереження, рециркуляцію відходів). Проте рівень конкуренції корегує межі зростання екологічних витрат і можливості включення їх у ціну.

Ринки олігополії та монополії з точки зору будь-якого суб'єкта господарювання є найпривабливішими. Для виробника екологічних товарів функціонування на ринку монополії означає можливість включення екологічних витрат у ціну, тобто їх екстерналізацію. Наявність монопольної ренти надає можливості варіації у поведінці і виробничих процесах компанії у розрізі зростання витрат на встановлення очисних споруд,

продукування екологічних інновацій, тобто саме монополісти та олігополісти з точки зору ефективності господарської діяльності можуть забезпечувати «екологічність» виробничих процесів. Їх функціонування може здійснюватися у рамках стратегії фокусування й спеціалізації на екологічних характеристиках виробництва та споживання.

УДК 65.012.34.

Клочко Н.С., Манжос С.А., магістранти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Пошуки формування ефективної моделі управління підприємством у сучасних умовах супроводжується зростанням інтересу науковців та практиків до можливостей поєднання принципів та методів управління бізнес-процесами та логістичного управління. Активізація використання логістичних методів, прийомів та інструментів у розвитку агропромислового комплексу створює нові можливості для його розвитку. Раціональне застосування логістики в АПК розширює можливості формування та використання наявного потенціалу розвитку шляхом удосконалення виробничих процесів, процесів збереження та переробки сільськогосподарської продукції, що, у кінцевому випадку, дасть змогу розв'язати такі проблеми, як збільшення прибутковості діяльності аграрних підприємств, підвищення продовольчої безпеки України, забезпечити його конкурентоспроможність, побудувати принципово нові позиції АПК України на міжнародному рівні.

Понятійний апарат логістики збагачується у результаті нових досліджень та практики. На думку науковців логістична система може розглядатися як окремий випадок поняття системи в економіці, що має їх властивості, а також такі, як наявність потокового процесу і системна цілісність, структурованість, подільність, інтегрованість. В АПК ці властивості можуть проявлятися таким чином: цілісність системи виявляється у тісній взаємодії і взаємозалежності сукупності її елементів чи структурних складових (сільськогосподарські підприємства; підприємства переробної промисловості; транспортні, комерційно-посередницькі та торговельні підприємства); системність є результатом єдності землеробства, тваринництва, виробництва сільськогосподарської продукції та її переробки, зберігання, транспортування тощо [3].

Виключно важливими є інтегративні якості логістичної системи в АПК, що пов'язано перш за все з особливостями руху потоків під час виробництва сільськогосподарської продукції, пов'язують у єдине ціле діяльність наприклад служби постачання (поставка насінневого матеріалу на підприємство), виробничі ділянки (оброблення ґрунтів, проведення посівної, постачання, збуту) тощо, що дає змогу забезпечувати внутрішніх і зовнішніх споживачів необхідною продукцією та задовольняти наявний попит.

Логістична система на підприємстві в АПК формується в тому випадку, якщо в основі управління підприємством лежить концепція логістичного менеджменту, використовуються відповідні принципи управління матеріальними потоками. При дослідженні логістичної системи сільськогосподарського підприємства використовується структурно-функціональний підхід: спочатку вивчаються її структурні складові, а потім відповідні функції.

При організації руху матеріальних потоків в системі АПК виняткова роль повинна належати державі. На макрорівні потрібні механізми державного регулювання щодо збалансованого використання обмежених природних ресурсів і соціально-економічного розвитку територій в рамках окремих регіонів [1].

При дослідженні і проектуванні логістичної системи підприємства АПК необхідно виділяти її підсистеми, ланки та елементи, тобто здійснювати її структурну

декомпозицію [2]. У свою чергу можна виділити функціональні та ті, що забезпечують підсистеми логістичної системи підприємства АПК: функціональні пов'язані із управлінням основними функціями логістики (закупівля, транспортування, управління запасами) в постачанні, виробництві та збуті в окремому агропромисловому підприємстві; підсистеми, що забезпечують, тобто підтримують функції логістики (повернення товарів, склади) на всіх етапах руху товару. Ланкою логістичної системи слід вважати структурно відокремлений підрозділ підприємства, яка бере участь в переміщенні матеріального потоку (наприклад, склад сировини, відділення великого господарства або тваринницький комплекс). Елементами логістичної системи є окремі ділянки підрозділів підприємства, де виконуються окремі логістичні операції.

Якщо логістична операція – це елементарна дія, пов'язане з перетворенням або поглинанням матеріального і супутніх потоків, тоді логістична функція – це відособлена сукупність логістичних операцій, що виконуються при реалізації поставлених завдань. Відокремлення логістичних операцій пов'язано з виділенням на підприємстві структурних підрозділів, що відповідають за управління запасами і закупівлями, транспортування, складування, вантажопереробку, митне оформлення вантажів.

З точки зору побудови (чи структуризації) логістичної системи в АПК важливо систематизувати функції логістики та виділити основні функції: закупівля матеріальних ресурсів (вибір постачальників запчастин для сільськогосподарської техніки; визначення раціональних періодів часу між поставками; визначення оптимального розміру замовлення); транспортування (сукупність дій щодо перевезення, перевалки, навантаження, розвантаження, експедирування та інших логістичних операцій); управління запасами (процес створення, контролю, нормування та регулювання рівнів всіх видів запасів на агропідприємстві); управління процедурами замовлень (отримання і оброблення замовлень); інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

Поряд з основними функціями логістики слід виділити і такі, що підтримують функціонування логістичної системи підприємства АПК: складування (планування розміщення вантажів на складі; ротація вантажів на складі; комплектування замовлень; організація доставки вантажів зовнішнім і внутрішнім клієнтам); управління поверненнями неякісних товарів і багатооборотної тари (робота з претензіями; організація доставки повернутої продукції; розміщення бракованої продукції на складі; документальне оформлення повернутого товару); забезпечення запасними частинами і супутнім сервісом; збір, утилізація або знищення відходів виробництва.

Сучасна концепції підприємницької діяльності потребує активного впровадження принципів, методів, прийомів логістичного управління. Перевагами логістичного управління є забезпечення інтегрованості, системності, комплексності управління ресурсними та інформаційними потоками, що забезпечує синхронізацію бізнес-процесів і моделі управління (планування, організації, мотивації, контролю, координації), створює нові можливості зростання доданої вартості та забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Список використаних джерел

1. Писаренко В.В. Особливості логістичних систем в сільському господарстві / В.В. Писаренко // Вісник ХНАУ. Серія "Економічні науки". – 2012. – № 7. – С. 146-150.
2. Крикавський Є.В., Чернописька Н.В. Логістичні системи [навч. посіб.] / Є.В.Крикавський, Н.В. Чернописька. – Львів: В-во НУ «ЛП», 2009. – 264 с.
3. Ніколайчук В.Є. Транспортно-складська логістика / В.Є Ніколайчук. – М.: Дашков, 2011.
4. Комеліна О.В., Гаманко Р.С. Логістичне управління збутовою діяльністю підприємства: концептуальний підхід / О.В. Комеліна, Р.С. Гаманко // Економіка і суспільство. – 2017. – Випуск № 13. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/85.pdf

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА

В настоящее время развитие национальной экономики форсированными темпами происходит при внедрении инноваций во все сферы жизнедеятельности общества. Одной из таких сфер, которая требует развития, является сфера экологического туризма. Экологический туризм – это вид туризма, направленный на знакомство с живой природой, предусматривающее сведение к минимуму отрицательного воздействия на окружающую среду. Кроме того, он интересен еще и тем, что позволяет прикоснуться к национальной культуре казахского народа и предоставляет возможности каждому поучаствовать в процессе получения экологического образования и просвещения, а также появляется возможность притронуться к неповторимой дикой природе нашего края [1].

Необходимость развития именно этой отрасли обусловлена тем, что экологический туризм является перспективной отраслью для Казахстана, а также новой площадкой для внедрения инновационных проектов с целью развития отрасли туризма в целом.

Одним из инновационных проектов можно назвать создание первой экотурбазы для организации досуга и отдыха жителей, гостей города, области, страны и туристов Республики Казахстан на коммерческой основе. Создание экотурбазы основывается на европейском опыте, а именно на создании в местечке Тоггенбург в Швейцарии отеля Null Stern Hotel. Отелю присвоена категория 0 звезд, так как в необычной гостинице отсутствуют стены и потолок, гости могут провести ночь на свежем воздухе с потрясающим видом на Швейцарские Альпы [2].

Особенность национальной экотурбазы будет заключаться в том, что номера будут расположены в виде юрт на свежем воздухе. Гости смогут полностью окунуться в казахские национальные традиции и быт, а также насладиться пребыванием на свежем воздухе на потрясающей красоте природы нашего края. Для обеспечения разнообразного досуга отдыхающих на должном уровне предусматривается создание комплекса услуг. Основными видами деятельности проекта являются:

- реализация услуг по проживанию;
- реализация услуг по предоставлению питания постояльцам и гостям базы отдыха;
- организация научных тематических экскурсий.

Создание национальной экологической турбазы не только откроет путь развитию экологического туризма в нашей стране, но и положительно скажется на развитии въездного и внутреннего туризма в целом. Эффективность проекта более подробно рассмотрим в табл. 1.

Таблица 1

Эффективность создания национальной экологической турбазы [составлено авторами на основе данных: 3]

Показатель	2015	Экотурбаза (10)	Эффективность
ВОП, млн.тг.	212 820	114,6	+114,6
Количество посетителей, тыс. чел.	6 800	11,5	+11,5
Средняя цена туруслуг на одного человека, тыс. тг.	136,3	14,8	- 121,5

Создание на территории Казахстана десяти национальных экологических турбаз позволит:

Во-первых, увеличить валовый отраслевой продукт на 114,6 млн. тг.

Во-вторых, увеличить количество посетителей нашей страны на 11,5 тыс. человек.

В-третьих, значительно снизить цену туристских услуг на одного человека на 121,5 тыс.тг.

Таким образом, внедрение данного инновационного проекта на основе европейского опыта откроет новый путь инновационного развития туристической отрасли, а также позволит улучшить показатели национальной экономики в целом.

Список использованных источников

1. Дмитрук О.Ю. Экологический туризм. Современные концепции менеджмента и маркетинга: учеб. пособие/ О.Ю. Дмитрук. – М.: Алтерпрес, 2004. – 192 с.
2. Статья «Отель 0 звезд открылся в Швейцарии» // <https://adeltour.kz/>
3. Статистический сборник. Туризм Казахстана // www.stat.gov.kz
4. Омарова А.С. Анализ основных тенденций развития сферы туризма и гостеприимства в Республике Казахстан – Астана, 2017 г.

УДК 330.117

Кондратенко О.В., Бурячек С.О., аспиранти
Луганський національний аграрний університет
(м. Харків, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ СТОСОВНО МАЛИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

Сільське господарство Східної Європи орієнтоване на великотоварне виробництво, такі країни як Литва, Латвія, Угорщина, Чехія, Словаччина, Хорватія, Болгарія є підтвердженням даної концепції - в цих країнах до 70% земельних ресурсів належать та обробляються великими агрохолдингами, а такі країни як Греція, Польща та Словенія є виключенням, там господарюють дрібні сільгосптоваровиробники, приватні та сімейні ферми. Інвестування в галузь сільського господарства не завжди є настільки прибутковою, як в інші більш інноваційні галузі, але сприяє рівномірному і рівностороннього розвитку економіки, що в свою чергу визначає зацікавленість держави в стимулюванні подібних інвестицій шляхом дотацій, компенсацій або податкових пільг. Одним з досить ефективних механізмів залучення інвестицій може бути державне стимулювання певних галузей агропромисловості.

У Греції обробляється 30% землі. У галузі сільського господарства задіяно 12% працюючого населення. Основна частина земельних наділів обробляється дрібними с/г виробниками. Тваринництво розвинене слабо через бідність кормової бази і невеликі розміри земельних наділів. Посушливий клімат Греції передбачає необхідність зрошення і постійні заходи, спрямовані на боротьбу з ерозією ґрунтів. Варто відзначити високий рівень розвитку парникових господарств. Сільське господарство Греції виробляє пшеницю, ячмінь, кукурудзу, картоплю, цитрусові, оливки, тютюн, бобові культури та бавовну. Грецьке сільське господарство субсидується засобами Європейського Союзу. Завдяки цим фінансовим вливанням в сільському господарстві Греції з'явилися сучасні засоби механізації та новітні технології. Європейський Союз активно фінансує грецьких фермерів, а ті залучають до праці робочу силу менш розвинених країн. Розмір доплат за опрацьований гектар досягає 527 євро.

У Польщі обробляється 47% землі. У галузі сільського господарства задіяні 27% працюючого населення. Основна частина земельних наділів обробляються малими і сімейними фермами, які характеризуються високою ефективністю і хорошою якістю продукції. У Польщі досить сильно розвинене тваринництво і садівництво.

Сільськогосподарська галузь виробляє картоплю, пшеницю, цукровий буряк, овочі та ягоди. Після вступу до Європейського Союзу фінансове становище сільськогосподарських ферм покращилось. Всі власники землі отримують допомогу в рамках програми прямої підтримки сільгоспвиробника. Найчастіше використовується безпосередня доплата до кожного гектару землі, яка коливається від 70 до 700 євро за: озеленення земель; за вирощування окремих видів культур; за утримання поголів'я худоби; як допомогу молодим фермерам на початок власного бізнесу.

У Словенії обробляється 36% землі. У галузі сільського господарства задіяно 6% працюючого населення. Більшу частину земельних наділів обробляють середні і дрібні сільгоспвиробники. Високо розвинена галузь тваринництва - в основному велика рогата худоба і бройлерне птахівництво. Рослинництво Словенії виробляє 84% необхідного для своїх потреб продовольства. Сільське господарство вирощує зернові культури, картоплю, хміль, цукрові буряки, маслини і виноград. Словенія єдина країна Європейського Союзу, де ніколи не вводився карантин на тварин. За рахунок високих стандартів сільськогосподарська продукція продається в інші країни без сертифікатів. Всі фермери, які мають понад 1,5 гектарів землі, мають право на отримання державної фінансової допомоги від 400 до 800 євро за опрацьований гектар. Додаткова фінансова підтримка від держави передбачається за: продукцію вироблену за еко стандартом; розведення тварин (виходячи з поголів'я худоби); розвиток додаткових напрямків у сільському господарстві (туризм, будівництво готельного комплексу); участь в програмі розвитку виноградників.

Наявність інноваційно-інвестиційних процесів є обов'язковою умовою для сільськогосподарської галузі. У таких країнах, як Греція, Польща та Словенія, де основою сільськогосподарського виробництва є індивідуальні господарства приватні і сімейні ферми інвестиції в сільське господарство є ефективним механізмом стабільного розвитку економіки. Євросоюз підтримує агросектор через Єдину сільськогосподарську політику (ЄСХП, Common Agricultural Policy) - прийняту ще в 1957 році систему розвитку сільського господарства в Європі. Інвестування в аграрну галузь країн членів Європейського Союзу полягає в прямих виплатах фермерам, що залежать від площі оброблюваної землі. Також Європейський Союз використовує утримання ціни за рахунок державних інтервенцій, квоти на виробництво, податки за невикористання земель, квоти і мита імпорتنих поставок. Зазначені інструменти використовуються для створення балансу на ринку аграрної продукції.

Євросоюз підтримує агросектор через Єдину сільськогосподарську політику (ЄСХП, Common Agricultural Policy) - прийняту ще в 1957 році систему розвитку сільського господарства в Європі. Також в сільському господарстві країн Європейського Союзу використовується для утримання ціни за рахунок державних інтервенцій, квоти на виробництво, податки за невикористання земель, квоти і мита імпорتنих поставок. Європейська програма підтримки сільського господарства йде від підтримки ринкової ціни або субсидування окремих сегментів агросектора. На даний момент основний Європейського Союзу - це прямі субсидії фермерам, прив'язані до площі оброблюваної землі. Фермер сам вирішує які культури вирощувати на своїй землі і за якою ціною продавати.

Список використаних джерел

1. Функціонування фермерських господарств та перспективі їх розвитку: монографія / М.В. Калінчак, В.В. Липчук, В.М. Лебедь, Е.А Лисенко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2014 – 228с.
2. Сільське господарство Польщі [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.euroruss-business.com/>.
3. Сільське господарство і тваринництво в Греції – проблеми та досягнення [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.grekomania.ru/>.
4. Фермерство в Німеччині [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lifeistgut.com/>.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

У сучасному світі вища освіта потребує опанування та впровадження інноваційних методів навчання, які засновані на інформаційних, мультимедійних програмах передачі знань. Освіта є одним із головних чинників інноваційного розвитку суспільства. Вища освіта та наукові дослідження є важливим компонентом культурного та соціального розвитку людини та нації. Нові інформаційні та навчальні технології надають більше можливостей для задоволення освітніх потреб на сучасному рівні. Одним із важливих завдань освіти на сьогодні є створення системи відкритої освіти, яка забезпечить загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів на базі технологій дистанційного навчання.

Дистанційне навчання являє собою сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Основними принципами навчання являється консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності та інтерактивна взаємодія у процесі роботи, яка надає студентам можливість самостійного освоєння досліджуваного матеріалу. Також дає змогу навчатися на відстані, за допомогою експертів з інших країн, за відсутності викладача. Головну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології.

Сутність у впровадженні інноваційних процесів у технології і методи вищої освіти становить об'єкт вивчення як зарубіжними, так і українськими вченими. Багато авторів вказує на те, що основні інноваційні напрями в навчанні пов'язані з необхідністю вдосконалення традиційного педагогічного процесу, такі як: модернізація, модифікація, раціоналізація; змінення існуючого традиційного освітнього процесу, точніше радикальних перетворень та комплексних видозмін. Автори вказують на те, що впровадження нових технологій навчання та досконале оволодіння ними вимагають певної внутрішньої готовності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти до нових сучасних технологій.

Рівень організації освіти у вищій школі повинен відповідати світовим стандартам вищих навчальних закладів, повинно забезпечувати стрімке здобуття студентами спеціальних знань та набуття якісної освіти. Широке впровадження інформаційних технологій для підготовки майбутніх спеціалістів зумовлене зростанням кількості спеціальної навчальної інформації, необхідністю її швидкого аналізу, засвоєння та узагальнення, систематизації всього комплексу теоретичних знань.

Застосування сучасних технологій формує соціальні компетентності, такі як комунікативні навички та презентаційні уміння. Що в майбутньому дає можливість ефективно взаємодіяти і приймати спільні рішення, уміння і навички, уміння самостійно вирішувати ситуаційні задачі. Студенти живуть у світі електронної культури. Для спілкування викладачів із студентами однією мовою, вони освоюють нові технології навчання, натхненно працюють для здобування нових компетенцій. Також вдосконалюють сучасну методичну роботу, розробляють різні методи навчання, застосовують їх, де викладачі є ініціаторами і реалізаторами різноманітних ідей щодо сучасного змісту освіти. Їх робота є висновком для створення умов інноваційного навчання, його ефективної роботи зі студентами та отримання позитивного результату навчання.

Таким чином, одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв'язання цього завдання можливе за умови зміни педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

Список використаних джерел

1. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю.В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. – 2015. - №1 (4). – С. 27-33.
2. Кораблёв А. А. Информационно-телекоммуникационные технологии в образовательном процессе / А. А. Кораблёв // Школа. – 2006. – № 2. – С. 37–39.
3. Фицула М.М. Педагогіка вищої школи / Фицула М.М. – Київ, Академвидав, 2006. – С.148-159.
4. Кухаренко, В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: навч.- метод. посібник / АПН України; Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К. : Редакція «Комп'ютер», 2007. – 127 с.

Науковий керівник – Черниш І.В., д.е.н., доцент

УДК 631.15:33

Королевич Н.Г., к.э.н., доцент; Оганезов И.А., к.т.н., доцент
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

ОСНОВНЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА КАРТОФЕЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Картофелеводство в Республике Беларусь является важной отраслью сельского хозяйства. Среди полевых культур это важнейшая продовольственная, кормовая, а также техническая культура.

Несмотря на свою популярность в Республике Беларусь (РБ), картофель на 01.01.2017 г. занимал 295 тыс. га или только 5% всех посевов культур растениеводства. При этом с 2010 г. посевные площади картофеля сократились на 76 тыс. га или на 20,5%[1-3]. В 2017 г. валовой сбор картофеля в РБ составил 6414,8 тыс.т [1].

Картофелеводство в РБ требует своеобразных условий производства. Во-первых, картофель лучше растет на легких суглинистых и суперпесчаных почвах с повышенным содержанием гумуса, который должен регулярно поддерживаться внесением высоких доз органических удобрений. Во-вторых, его хороший урожай можно получить только при наличии качественных посадочных материалов. В-третьих, на картофельных полях важно своевременно соблюдать все рекомендуемые агротехнические мероприятия. В-четвертых, особое внимание целесообразно обращать на уборку и закладку на хранение выращенного урожая. В процессе проведения уборочных работ техническими средствами клубни картофеля неизбежно травмируются, поэтому перед закладкой на хранение картофель необходимо досушивать, тщательно сортировать, жестко отбраковывать травмированные клубни [2-3].

В Республике Беларусь производством картофеля занимаются все категории хозяйств: сельскохозяйственные организации, крестьянские (фермерские) и личные подсобные хозяйства населения. По данным публикаций и статистической отчетности основная посевная площадь картофеля в 2012-2017 гг. была сосредоточена в личных подсобных хозяйствах населения (более 80%), в сельскохозяйственных организациях под картофель была занята примерно седьмая часть его общей посевной площади[1-5].

В 5 странах — крупнейших производителях картофеля Евросоюза (Голландия, Германия, Франция, Великобритания, Бельгия) средняя урожайность в сезоне-2016 составила всего 32 т/га, что на 3-12 т/га (в зависимости от страны) меньше, чем в 2015 году. Между тем рос экспорт продуктов из картофеля — хлопьев и полуфабрикатов для приготовления картофеля-фри. В 2016 году он достиг соответственно 423 млн. и 1 млрд. €. В результате только в сегменте картофеля для переработки дефицит сырья на рынке ЕС оценивался в 1 млн. т. Это и привело к резкому росту цен в Европе, начиная с октября 2016 г. Так, картофель для производства полуфабриката картофеля-фри стоил на европейском рынке 260-

300 €/т (например, в Польше — около 280 €/т). Поэтому для изготовления картофеля-фри уже использовался товар 1-го и даже 2-го сорта. Но и такой картофель тогда подорожал до 180 €/т. Для сравнения: в моменты наибольшего перепроизводства, который наблюдался в течение последнего десятилетия, цены на качественный продовольственный картофель падали до 70 €/т. Посадочный материал фракции 28-35 мм в Бельгии в 2016 г. стоил 1375 €/т, хотя еще год назад его цена составляла 600-700 €/т [6].

Экспорт картофеля из РБ составил в 2017 году 65,5 млн. долларов или 388 тыс. т в натуральном выражении, что на 30% выше, чем в 2016 году. В настоящее время он экспортируется в 10 стран мира. Беларусь в прошлом году стала крупнейшим импортером украинского картофеля, закупив 10,5 тыс. т на 2,6 миллиона долларов. [4-6].

Посевная площадь картофеля для всех категорий хозяйств в РБ за изучаемый период (2014-2017 гг.) уменьшилась на 10,66%. Если рассматривать динамику посевных площадей то среднегодовой темп снижения этого показателя составил 3,55%. Посевная площадь картофеля для всех категорий хозяйств в Минской области за изучаемый период (2014-2017 гг) уменьшилась на 13,77%, среднегодовой темп снижения этого показателя составил 4,59%.

Валовой сбор картофеля для всех категорий хозяйств за изучаемый период (2014-2017 гг) в РБ увеличился на 2,15%, в то же время данный показатель в Минской области уменьшился для всех категорий хозяйств на 0,98%, а в сельскохозяйственных организациях — на 23,11%

В 2017 г. основными составляющими себестоимости производства картофеля в КУП «Минская овощная фабрика» были:

- химические средства защиты растений и удобрения — 28% ;
- оплата труда с отчислениями на социальные нужды—26,0%;
- семена и посадочный материал — 20%;
- работы и услуги —14,4%.

На основании проведенных лабораторно-полевых и хозяйственных испытаний и исследований в КУП «Минская овощная фабрика» и в ОАО «Круторье-Петковичи», нами были выявлены основные резервы увеличения производства картофеля в сельскохозяйственных организациях в Республике Беларусь [2-3]:

Развитие сырьевой базы и внедрение новых (более урожайных) сортов («Королева Анна», «Сатина», «Уладар», «Бриз», «Манифест», «Янка», «Рогнеда», «Криница», «Веснянка», «Лелея» и т.д.) на 15% посевных площадей хозяйств может увеличить общий объем производства картофеля до 7,4%[2-4];

Увеличение количества вносимых удобрений при применении органо-минеральной системы удобрения (навоз 40 т/га + N75P30K90) в комплексе со средствами защиты растений и биопрепаратом «Гумистим» может привести к росту производства продукции на 5 %[8];

Организация уборки урожая в определенные регламентом уборки сроки может увеличить его сбор на 4,86 %[3-4];

Внедрение опыта передовых хозяйств Республики Беларусь по сокращению потерь продукции при уборке урожая и совершенствованию технологии его хранения может позволить за счет сокращения основных потерь увеличить общее количество продукции до 4 %[5].

Фермерское хозяйство (ФХ) «Сула» Столбцовского района Минской области сотрудничает с четырьмя крупными немецкими профильными компаниями: «Солана», «Европлант», «Бавария сад» и «Норика». У каждой ФХ приобрело по 1–2 сорта картофеля. По итогам сезона провели анализ всех сортов. Нигде доза сухого вещества не была ниже 22 %. Теперь на их базе ФХ планирует создавать свои сырьевые зоны. В 2018 году в ФХ «Сула» будут введены в строй производственные мощности нового завода по производству картофельного порошка до 74 тыс. т для промпереработки. Предприятие рассчитано на трехсменную работу и будет загруженным 260 дней в году. Сухой картофельный порошок ориентирован на потребности мясной и хлебопекарной отраслей. В основе своей планируется, что эта продукция будет экспортироваться [5-6].

Список использованных источников

1. Сельское хозяйство Республики Беларусь: стат. сб. - Минск, 2017. - 320 с.
2. Шундалов, Б. М. Экономическая эффективность производства и реализации картофеля / Б. М. Шундалов // Вестник Белорусской государственной сельскохозяйственной академии. – 2016. - №4. – Горки: БГСХА, 2016. - С. 31-34.
3. Анализ конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий отрасли картофелеводства с применением статистических методов / А. В. Ленский [и др.] // Известия НАН Беларуси. Серия аграрных наук. - 2014. - №2. – Минск, 2014. - С. 53-60.
4. Пискун Г. И. Эффективное использование картофеля / Г. И. Пискун, Л. Н. Козлова // Наше сельское хозяйство. - 2015, - №9. – Минск, 2015. - С. 87-91.
5. Сидоренко, Т. Н. Хранение картофеля / Т. Н. Сидоренко // Наше сельское хозяйство. - 2015. - №23. – Минск, 2015. - С. 34—37.
6. Электронный ресурс, режим доступа: <https://propozitsiya.com/i-v-ukraine-i-v-es-deficit-proizvodstva-kartofelya>

УДК 339.5:001.895

Корсун Н.Ф., к.э.н., доцент

*УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)*

ИННОВАЦИОННЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Республика Беларусь вступила в четвертое пятилетие XXI века, призванное обеспечить переход на инновационный путь устойчивого социально-экономического развития страны. Этот переход приходится осуществлять в сложнейших условиях мирового экономического развития, которые определяются нарастанием воздействия общества на природу в использовании минерально-сырьевых и топливно-энергетических ресурсов, запасы которых ограничены, увеличением экономических, политических, культурных и других противоречий между экономически развитыми и развивающимися странами мира.

Мировые трансформационные процессы определяются прежде всего глобализацией, превращением экономик отдельных стран в элементы единого мирового хозяйства с постепенным переходом к постиндустриальному информационному обществу, новой экономике, основанной на знаниях [1, с. 58].

Сегодня мировая экономика предстает не в виде простой суммы национальных хозяйств, а в виде реально существующей геоэкономики, то есть целостной экономической системы, в которой наряду с национальными структурами функционируют новые субъекты – транснациональные корпорации и транснациональные компании, международные (межнациональные) компании, их союзы.

Важной особенностью мирохозяйственных связей в последние десятилетия стало формирование региональных интеграционных объединений стран. В мире насчитывается около десятка интеграционных группировок, появившихся на всех континентах и различающихся между собой по целям и глубине интеграции. Наиболее интегрированным является Европейский союз.

Стремительное развитие глобализации способствовало тому, что сегодня государства не могут позволить себе проводить одну политику внутри своих границ и принципиально другую – за их пределами, так как всеобщая демократизация общества требует перехода к универсальным правилам, нормам и процедурам, как во внутренней, так и во внешней политике. Однако каждая отдельная страна имеет свои исторически сложившиеся социально-экономические и политические традиции, культуру и вероисповедание.

Белорусская модель социально-экономического развития представляет собой

социально ориентированную многоукладную рыночную экономику. Она сохраняет в себе традиционные принципы функционирования рыночной экономики и такие характерные для белорусского народа черты, как государственный патернализм, коллективизм. Данная модель учитывает ресурсный потенциал страны, а также геополитические, экологические, социальные, демографические особенности республики.

Главная цель развития страны на 2016–2020 годы – повышение качества жизни населения на основе роста конкурентоспособности экономики, активизации рыночных институтов и инновационного развития [2]. Для достижения этих целей необходимы переход на инновационный путь развития, всеобъемлющая трансформация экономики, сопровождаемая усилением адресной защиты уязвимых категорий граждан.

Республика Беларусь исчерпала возможности наращивания производства за счет экстенсивных факторов, поэтому необходимо обеспечить переход на инновационный путь развития, что включает в себя модернизацию экономики, внедрение ресурсо- и энергосберегающих технологий, максимальное использование интеллектуального ресурса страны [2].

Список использованных источников

1. Актуальные проблемы интенсивного развития животноводства: сборник научных трудов № 9-1 / Минсельхозпрод РБ, ГУ образования, науки и кадров, УО «БСХА», М.В. Малак – Горки, 2006. – 252 с.

2. Программа социально-экономического развития Республики Беларусь на 2016–2020 годы // Нац. правовой Интернет-портал Респ. Беларусь [Электронный ресурс] / Нац. центр правовой информации Респ. Беларусь. – Минск, 2016. – Режим доступа: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=P31600466> – Дата доступа: 25.09.2018.

УДК 338.242: 005.591.45

Ленская Т.И., к.э.н., зав. сектором кооперации и интеграции
РНУП «Институт системных исследований в АПК НАН Беларуси»
(г. Минск, Республика Беларусь)

Назарова М.С., к.э.н., доцент
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ ВНУТРИКОРПОРАТИВНЫМИ ОТНОШЕНИЯМИ В ПРОДУКТОВЫХ КОМПАНИЯХ

Ключевым вопросом создания и функционирования продуктовых компаний является система управления внутрикорпоративными отношениями, как между участниками интеграционного взаимодействия (дочерними обществами, структурными подразделениями), так и между корпоративным центром (управляющей компанией) и ее участниками.

В данном контексте нами разработана функциональная модель управления внутрикорпоративными отношениями продуктовых компаний на региональном уровне которая содержит основные элементы, определяющие ее эффективность: субъекты взаимодействия, принципы и инструменты регулирования внутрикорпоративных отношений, ключевые функции (составляющие) управления в разрезе интеграционной системы.

На практике деятельность управляющей компании (корпоративного центра) по отношению к участникам сводится к трем направлениям: управление собственностью или пакетами акций; управление производственно-хозяйственной деятельностью; управление товарными и денежными потоками. Следует отметить, что важнейшую роль в системе внутрикорпоративных взаимоотношений играет регулирование экономических межхозяйственных трансакций формируемых на базе управляющей компании. В таком

случае корпоративный центр берет на себя часть функций по финансовому планированию и контролю, организации внутрикорпоративных расчетов за промежуточную продукцию в рамках технологической цепи «производство-переработка-сбыт», формированию централизованных и (или) инновационных фондов, разработке пропорций распределения добавленной стоимости, маркетинговой стратегии, ценообразования и кредитования участников (дочерних обществ) и др.

Исследованиями установлено, что в рамках управления экономическими взаимоотношениями участников следует учитывать, следующие принципы:

- централизации функций финансовых потоков участников компании;
- целостности, то есть объединение участников в замкнутый технико-экономический цикл производства;
- эквивалентности обмена и распределения финансовых потоков;
- субсидиарной ответственности участников интеграции за достигнутые производственно-экономические результаты;
- доминирования общих производственно-экономических интересов продуктовой компании над оперативными интересами участников интеграции.

Определяющими элементами, оказывающими влияние на содержание процесса управления интеграционным взаимодействием в продуктовой компании в АПК нами определены:

- организационная модель построения вертикально-интегрированной продуктовой компании (агрокомбинат, холдинг, договор простого товарищества). Устанавливает возможности, ограничения, конкретные функции каждого участника и корпоративного центра;
- состав и структура капитала участников, наличие производственных мощностей для осуществления воспроизводственного процесса, которые определяют основные тенденции структурной модернизации;
- технологическая организация продуктовой компании: обеспечивает готовность объединения к выпуску продукции необходимого качества при установленных сроках, объемах производства и затратах;
- способы взаимодействия с рыночной средой и органами управления: определяет способность адаптироваться к внешним условиям как на внутреннем, так и внешнем рынках.

В разработанной функциональной модели нами определен следующий комплекс функций эффективного управления интеграционным взаимодействием в продуктовых компаниях:

Функция 1: Консолидированная производственная программа.

Включает разработку корпоративной стратегии производственной программы, предусматривающей проведение комплекса организационных и технологических мероприятий по формированию единого замкнутого производственного цикла «производство – переработка – сбыт», оценку затрат материальных, трудовых и финансовых ресурсов с целью предупреждения непроизводительных потерь, выявление потенциальных возможностей производственной корпоративной системы.

Функция 2: Определение максимально эффективной системы ценообразования. Предполагает разработку системы трансфертных цен, пропорций распределения консолидированного дохода. Данная функция позволяет обеспечить механизм учета, внутрикорпоративных взаиморасчетов за промежуточную продукцию, а также согласование экономических интересов путем распределения итогового финансового результата (выручки от реализации, прибыли) пропорционально вкладу участников в совместное производство.

Функция 3: инновационная. Предполагает привлечение инвестиционных ресурсов для развития основного капитала, инфраструктуры и других элементов консолидированной производственно-хозяйственной деятельности продуктовой системы. Инвестиционная функция реализуется путем формирования централизованного фонда на условиях и в порядке, определенных уставом (учредительным договором) корпоративного центра и

уставами (учредительными договорами) дочерних компаний продуктовой компании в форме холдинга. В продуктовых компаниях в форме агрокомбинатов централизованный фонд может быть сформирован за счет отчислений из выручки от реализации конечной и промежуточной продукции.

Функция 4: консолидированное рыночное позиционирование. Включает централизацию стратегического управления маркетинговой деятельностью на базе корпоративного центра (управляющей компании) и реализацию единой сбытовой, рекламной политики на внутреннем и внешнем продовольственных рынках.

Функция 5: аналитический мониторинг факторов внутренней и внешней среды. Позволяет заблаговременно спрогнозировать всевозможные угрозы и риски конкурентной среды, а также разработать план действий в случае возникновения форс-мажорных обстоятельств; изменить стратегию управления производственным процессом с учетом внутренних и внешних угроз.

Функция 6: усиление интеграционного взаимодействия и развитие процесса вертикальной интеграции. Предполагает расширение производственной базы участников продуктовой компании с использованием механизма реорганизации (присоединение, слияние, выделение).

Реализация модели управления взаимодействием участников продуктовой компании на практике позволит субъектам интеграции выйти на качественно новый уровень эффективности функционирования и обеспечить их дальнейшее устойчивое развитие.

УДК 378.9

Лобач Л.В., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ОСНОВНІ СТАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Життя людства на початку нового тисячоліття відбувається в епоху глобалізації, інтенсивного науково-технічного прогресу, інформатизації, інтеграції та утвердження ринкових механізмів. Динамізм, притаманний сучасній цивілізації, зростання соціальної ролі особистості, гуманізація та демократизація суспільства, інтелектуалізація праці, швидка зміна техніки і технологій в усьому світі – все це потребує створення нових умов для формування сучасних освітніх систем. Про пріоритети розвитку освіти, необхідність практичного реформування освітньої системи в цілому, і вищої освіти зокрема йдеться в основних документах, що регулюють освітню діяльність в сучасній Україні. Визначається, що освіта є вирішальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства, стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені [1]. Серед головних напрямів державної політики щодо розвитку вищої освіти, виходячи із основних засад європейської вищої освіти, сформованих у Великій Хартії Університетів, Болонській декларації та Левенському комюніке є – постійне підвищення якості освіти; оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; формування наступності процесу здобуття вищої освіти, системи безперервної освіти та навчання протягом життя; забезпечення економічних і соціальних гарантій для професійної самореалізації педагогів; створення різноманітних типів навчальних закладів та варіативних навчальних програм; підготовка кваліфікованих педагогічних кадрів для забезпечення якісної освітньої діяльності в сільській місцевості; інтеграція системи вищої освіти України у світову систему вищої освіти при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи.

Визначимо три основні стратегічні напрями вдосконалення вищої освіти України:

посилення ціннісних аспектів наявної системи вищої освіти і перетворення її в засіб підготовки всього населення до нових умов життя та інструмент розвитку економічної могутності держави, формування громадянського суспільства;

запровадження у структуру і зміст навчання змін, орієнтованих на створення нового менталітету та компетентності, необхідних для успішних дій у демократичній і правовій країні з регульованою ринковою економікою;

підвищення міжнародного рейтингу вищої освіти України та її рівноправна інтеграція в європейський і світовий освітянський простір.

Соціальна сутність системи освіти в цілому визначає виділення таких типів завдань, які вона покликана вирішувати [2]:

1. Формування соціальної потреби громадян в освітніх послугах, спрямування інтересів молоді на здобуття середньої професійної та вищої освіти; визначення на державному рівні кількісних та якісних орієнтирів формування відповідної мережі навчальних і наукових закладів, структури спеціальностей, матеріально-технічної та науково-методичної бази.

2. Регулювання характеру, змісту та обсягів набутих і засвоєваних знань на основі розробки нових навчальних планів, програм, методів і форм навчання; здійснення переходу від репродуктивних до інноваційних форм вищої освіти.

3. Розробка, запровадження і регулювання меж різноманітності культурно-освітнього й наукового простору країни на базі системи міжнародних стандартів, які б враховували альтернативність, безперервність, наступність і різноманітність форм навчання, забезпечували конкурентоспроможність вітчизняних вищих закладів освіти з відповідними зарубіжними університетами.

Перспективним для осмислення процесу подальшого розвитку системи вищої освіти України є розгляд проблеми моніторингу основних елементів освітньої діяльності з метою визначення напрямів подальшого розвитку вищих навчальних закладів та своєчасного реагування на зміни у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Козаков В. А. Вища освіта в Україні та у світі: проблема цілей та їх реалізації // Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України: Монографія. – К. : «Академія», 2017. – 83 с.

2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати /В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2016. – 448 с.

Науковий керівник – Маховка В.М., к.е.н., доцент

УДК 330.43:631.559:633.1

Ловчая К.А., студентка; Лукашевич А.В., старший преподаватель
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОЖАЙНОСТИ И МЕТОДЫ ВЫЯВЛЕНИЯ КОРРЕЛЯЦИОННЫХ СВЯЗЕЙ

Сфера сельского хозяйства нуждается в постоянном контроле и анализе проводимой деятельности, с целью определения эффективности используемых технологий в данный период времени и в перспективе. Урожайность является одним из показателей, позволяющим оценить нынешнее состояние хозяйственной деятельности. Различают урожайность по одной культуре (индивидуальная) и по однородной группе культур (средняя). Для планирования урожайности различных видов зерновых культур используется модель корреляционных связей.

Под урожаем понимается общий объем продукции в его натуральном измерении,

полученной со всей убранной посевной площади сельскохозяйственных культур. Урожай измеряется в натуральных единицах массы (тоннах, центнерах, килограммах и др.) и характеризует общий масштаб производства по каждому отдельно взятому виду растениеводческой продукции.

Под урожайностью понимают обобщающий показатель среднего сбора каждого вида сельскохозяйственной продукции с единицы площади. В зависимости от вида сельскохозяйственной культуры и масштабов ее производства урожайность принято определять в расчете на 1 га, 1 ар или 1 м² [1].

С целью обоснования прогнозных показателей отраслей и производств следует начать с прогнозирования средней урожайности зерновых культур.

Для этого по данным фактической урожайности Республики Беларусь за 10 лет рассчитаем параметры линейной корреляционной модели типа $y_x = a_0 + a_1x$. Используем полученную корреляционную модель для обоснования урожайности зерновых на перспективу. При этом вместо a_0 принимаем фактическое среднее за 3 года значение урожайности зерновых (y_0) [2, стр. 86].

Таблица 1

Урожайность зерновых культур по видам Республики Беларусь за период 2007 – 2016 гг., ц/га [3, с. 86]

Годы	Зерновые культуры – всего	Рожь	Пшеница	Тритикале	Ячмень	Овес	Гречиха
2007	28,5	22,7	32,8	30,2	28,5	26,8	11,3
2008	35,2	27,5	39,8	39,7	36,1	33,5	11,6
2009	33,3	27,4	35,4	34,6	35,2	33,5	9,4
2010	27,7	21,4	28,9	28,8	28,9	24,7	7,3
2011	32,2	24,5	33,1	32,0	29,5	28,5	10,9
2012	34,4	27,6	35,8	37,2	34,4	32,2	9,3
2013	29,7	20,1	30,6	28,8	29,4	26,4	9,7
2014	36,7	27,1	39,4	39,7	36,4	34,5	9,9
2015	36,5	30,1	39,6	37,9	37,0	32,6	9,0
2016	31,5	27,0	32,9	32,9	27,8	26,8	9,9

Тогда фактическое среднее урожайности за 3 года:

$$y_0 = (36,7 + 36,5 + 31,5) / 3 = 34,9 \text{ ц/га.}$$

Ориентировочно коэффициенты приращения средней урожайности зерновых культур с учетом средней фактической урожайности этих культур на начало планового периода (y_j^0) могут составить:

y_j^0	Среднегодовое приращение, a_1
До 20	2,4-2,3
20,1-25	2,2-2,1
25,1-30	2,0-1,9
30,1-35	1,8-1,5
35,1-40	1,4-1,0
40 и более	0,9-0,6

Модель формирования возможностей урожайности зерновых имеет вид:

$$y_j^x = y_j^0 + a_1t,$$

где y_j^* — прогнозная урожайность, ц/га, в хозяйстве j ;

y_j^0 — фактическая урожайность зерновых хозяйства j на начало прогнозного периода, ц/га;

t — номер года (t , соответствующее началу прогнозного периода, равно 1);

a_1 — коэффициент регрессии.

Тогда $y_j^* = 31,5 + 1,6 * 3 = 36,3$ ц/га.

На основе КМ получаем возможную в условиях Республики Беларусь урожайность зерновых культур на ближайшие 3 года с учетом внесения удобрений и др. мероприятий [2, стр. 87].

Урожай сельскохозяйственных культур является потенциальной базой для формирования продовольственного фонда, создания сырьевых запасов для перерабатывающей промышленности, пополнения и укрепления кормовых запасов и т.п [4]. Поэтому грамотный анализ данного показателя позволит проводить эффективную хозяйственную деятельность в сфере АПК.

Список использованных источников

1. Статистка валового сбора и урожайности – Режим доступа: <https://studfiles.net/preview/5443323/page:7/>
2. Леньков И.И. Моделирование и прогнозирование экономики агропромышленного комплекса / И.И. Леньков. – Минск : БГАТУ, 2011. – 228 с.
3. Статистический сборник сельского хозяйства Республики Беларусь, 2017
4. Показатели структуры урожая – Режим доступа: https://studopedia.ru/2_83463_pokazateli-strukturi-urozhaya.html

УДК 330.341:005]:330.59(477)

Марченко О.В., к.е.н., доцент; Голобородько О.П., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ВАЖЛИВІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СФЕРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

Інноваційні орієнтири нашої країни відображені у такому загальнодержавному документі, як «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр.». Цей довгостроковий план спрямований на упровадження в країні інноваційної моделі соціального та економічного розвитку, створення належних умов для упевненого розвитку української економіки та поліпшення якості життя її громадян. Він спирається на інтелектуальні напрацювання провідних українських вчених і передбачає забезпечення зростання суспільної продуктивності праці, активне використання природного та людського потенціалу країни, досягнення сталого розвитку і підвищення добробуту населення різних регіонів держави [1].

Послідовна реалізація відповідної інноваційної політики, інституційне забезпечення процесів розробки та широкого впровадження інновацій, дозволять підтримати і наростити рівень конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, досягти їхніми зусиллями високого рівня адаптивності до мінливих ринкових обставин, підвищити здатність зацікавлених господарських суб'єктів до більш ефективної реалізації їх поточного та зростаючого інноваційного потенціалу [2].

Результативність використання інноваційного потенціалу чітко визначає позиції окремих країн щодо рівня їх соціально-економічного розвитку та створює усі необхідні умови для суперництва у побудові науково-технічного укладу виробничої бази держави.

В наш час наукові дослідження працюють на суспільний розвиток, забезпечують бажану конкурентоспроможність національних економік. Наукові досягнення вчених та їх

колективів дозволяють вирішувати завдання інноваційної політики, готують господарське життя до нових завдань та збільшують його готовність до нових викликів з боку суспільства. Таким чином, вони пропонують нові рішення задля забезпечення появи конкурентних переваг у процесі суперництва за прийнятні позиції у господарській системі світу.

Постійно зростаючі та мінливі потреби, які слід вважати своєрідними викликами суспільства, можуть бути задоволені, на наш погляд, переважно завдяки результатам наукових досліджень та їх впровадженню.

А комерціалізація нововведень через їх освоєння бізнесом завдячує створенню сукупності конкурентних переваг у господарюючих суб'єктів, яка здатна згенерувати додаткові фінансові можливості для економічної системи країни в цілому та науково-технічної сфери окремо. Тому збільшення витрат на цю сферу забезпечує міцний мультиплікативний економічний ефект.

Спостерігається світова тенденція до поступового збільшення наукоємності ВВП. Група провідних економік світу спрямовує на наукові дослідження і розробки не менше 2-4% ВВП, що підкреслює добре усвідомлення урядами та законодавцями цих країн значущості наукової сфери для суспільного життя, для формування високої якості та належного комфорту проживання мешканців різних міст та поселень на території названих держав.

Результативність наукового пошуку в країні визначається спроможністю фінансового забезпечення науково-дослідницьких та дослідно-конструкторських робіт. Чим більшим є рівень фінансування, яке спрямовується економічною системою на забезпечення досліджень і розробок, тим більшу кількість наукових результатів можна сміливо очікувати. Саме тому економічно розвинені держави світу, а також країни, що розвиваються, виявляють постійну турботу про належне формування та підвищення обсягів фінансування таких робіт.

Список використаних джерел

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Автори-упорядники: Г.О. Андрощук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. – К.: Парламентське вид-во, 2009. — 632 с.
2. Інноваційна Україна-2020: Національна доповідь / За ред. В.М. Гейця та ін. – К.: НАН України, 2015. — 336 с. Режим доступу: <http://mon.gov.ua>

УДК 378.1

Маховка В.М., к.е.н.; Маркашов О.Ю., магістрант
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ТУРЕЧЧИНІ

На сьогоднішній день система вищої освіти Туреччини є однією з кращих у світі, так як якість навчання є дуже високою і відповідає всім міжнародним стандартам. Дипломи, отримані в вищих навчальних закладах Туреччини, високо цінуються в Європі і США, так як турецька система освіти запозичила тільки найкращі риси американської та європейської освітньої системи.

Всього в Туреччині близько 1846 університетів, їх популярність викликана перш більш прогресивним науково-викладацьким складом, багатоматеріально-технічною базою, можливістю навчання англійською та іншими іноземними мовами, наданням допомоги в проходженні практики і великою ймовірністю працевлаштування після закінчення навчання.

ВНЗ Туреччини використовують стандартну систему навчання, що складається з трьох етапів. Перший рівень вищої освіти представлений бакалаврськими програмами, навчання по якій (за винятком медичних і ветеринарних професій) триває 4 роки. Другий і третій рівні представлені програмами магістратури та аспірантури (докторантури). Туреччина входить в

число країн Болонської угоди, а багато турецьких університетів беруть активну участь в програмі з обміну студентами Erasmus.

Сьогодні, як відзначають дослідники, Туреччина має другу за величиною англomовну систему вищої освіти в Європі, включаючи два провідних державних університети – Middle East Technical University (METU) Близькосхідний технічний університет та Університет Boğaziçi, де навчання ведеться повністю англійською мовою. У багатьох інших університетах, таких як Istanbul Technical University, Atılım, Bahçeşehir, Beykent, Bilkent, Cankaya, Doğus, Fatih, Isık, Izmir Ekonomi, Izmir Yüksek Teknoloji, Koç, Sabancı, Yaşar, Yeditepe і Orta Doğu Teknik, викладання частково ведеться на англійською мовою, і майже всі приватні установи ведуть навчання частково або повністю англійською мовою. В університеті Galatasaray навчання повністю ведеться французькою мовою. Майже всі державні університети пропонують студентам підготовчі мовні курси для продовження навчання в університеті [1].

Університети Туреччини академічного типу, включають не тільки факультети, а й науково-дослідні центри, технологічні, педагогічні інститути, професійно-технічні школи, коледжі, художні, музичні і театральні школи. Університети мають підсистеми підготовки фахівців з вченими ступенями в різних галузях науки [2].

Науковий аналіз сформованої системи вищої освіти Туреччини дозволяє зробити висновок, що вища освіта Туреччини готує конкурентоспроможних фахівців, які можуть працювати в країнах Євросоюзу, а сучасна система вищої освіти Туреччини відповідає високим європейським стандартам і в повній мірі задовольняє всі необхідні вимоги Болонського процесу.

Список використаних джерел

1. Лавров Н.Н. Современный учитель – специалист или бакалавр? // Педагогика. – 2017. – № 4.
2. Design. С.Н. implementation and evaluation of an online faculty development program: Paper presented at Association of Educational Communications and Technology (AECT) International Conference. California, October 22–26 2003. – Anaheim, 2003.

УДК 339.138:005.591.6

Мороз Н.С., студентка

*УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)*

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В современной экономике инновации становятся важнейшим фактором перспективного роста и развития предприятий. Новые продукты, прогрессивные технологии во многом определяют лидерство, обеспечивают эффективное долгосрочное функционирование и конкурентоспособность предприятий. Вместе с тем, инновационная направленность деятельности предприятий вызывает необходимость совершенствования механизмов управления их развитием.

Инновационное развитие руководители предприятий чаще всего отождествляют с производственно-хозяйственным характером их деятельности, а не с корпоративным уровнем принятия решений. На практике у большинства предприятий стратегии инновационного развития не считаются приоритетными. В результате на освоение инноваций выделяется недостаточное количество ресурсов, а потенциал новых технологий используется неполноценно.

В этом контексте речь идет не только о технологических или продуктовых инноваций, которые в силу недостатка ресурсного обеспечения деятельности представляют проблемы

относительно реализации стратегии предприятия, но и об управленческих, маркетинговых и организационных инновациях. Именно такой вид инноваций может стать не только действенной предпосылкой для устойчивого развития, но и катализатором к наращению всех составных инновационного потенциала, который в будущем обеспечит комплексный инновационное развитие предприятия.

Исследования показали, что успех перспективного развития предприятия определяется, прежде всего, реализацией различного рода инноваций. Они дают наибольший эффект, когда стратегии инновационного развития включают в число общих корпоративных стратегий предприятия. Это позволяет вывести инновационный процесс с функционального уровня в сферу корпоративных интересов и осуществлять данную деятельность на принципах стратегического управления. Предпочтительным является деление инновационных стратегий на наступательную и оборонительную. Они различаются разным типом и масштабом внедряемой инновации, характером управления процессами, составом и характером участников, а также объемом ресурсов, необходимым для реализации соответствующей стратегии. Учет этих факторов позволяет руководству предприятия на раннем этапе определить, какую стратегию инновационного развития выбрать.

Таким образом, процесс формирования инновационной стратегии должен представлять собой интеграцию стратегического и инновационного менеджмента. Он объединяет в себе основные этапы формирования корпоративных стратегий предприятия с принципами разработки и реализации инноваций. При таком методе стратегического управления в основу каждого перспективного плана предприятия включается цель инновационного развития.

Научный руководитель – Назарова М.С., к.э.н., доцент

УДК 330

Невінчаний В.О., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Із розвитком науки і продуктивних сил одночасно з «революціями» у галузі транспорту і зв'язку виникла необхідність у зміні способів зберігання, обробки і передачі знань. У будь-якій соціально-економічній системі інфраструктура (у загальному розумінні), зокрема інфраструктура інноваційної системи, виконує дві основні функції: по-перше, забезпечує функціонування взаємозв'язків між елементами системи, а по-друге, упорядковує взаємодію елементів. Перша функція є пасивною, а друга – активною, здатною впливати на взаємозв'язки, змінюючи та упорядковуючи їх за певним принципом. Цей принцип визначається інформацією, що використовується при функціонуванні інфраструктури.

З цього випливає, що інформація забезпечує активну роль інфраструктури, а інформаційну інфраструктуру можна вважати «метаінфраструктурою» щодо інфраструктури взагалі та інноваційної інфраструктури зокрема. Сьогодні особливої актуальності набуває формування стратегії та конкретних етапів переходу від пасивного нагромадження гетерогенних інформаційних ресурсів в інноваційній сфері до перетворення їх у цілісну, орієнтовану на користувачів ефективну систему знань. Це обумовлює необхідність вивчати вітчизняний і зарубіжний досвід з цих питань.

Слід зазначити, що філософські й теоретичні погляди на природу інформації, концептуальні підходи до формування інформаційних процесів і ресурсів викладені в працях Н. Вінера, К. Шеннона, У. Ешбі, К. Ерроу, Г. Саймона, А. Урсула [3]. Серед українських і російських учених, які продовжили дослідження цих проблем, необхідно виділити В. Сіденко, І. Погорська, О. Головань, А. Колмогорова, Г. Калітича, Т. Кравченка, А. Ракітова

та інших. Актуальність і складність проблематики формування міжнародні стандарти інформаційної безпеки підтверджують останні дослідження. Так, В. Сіденко визначає сучасні глобальні виклики та відзначає зростання їхнього впливу. Зокрема він наголошує на викликах соціального та регулятивного походження, а також негативних впливах сучасних ІКТ у результаті безпрецедентної інтенсифікації транскордонних потоків інформації [1]. І. Хільчевська, досліджуючи особливості і тенденції розвитку інформаційної глобалізації, акцентує увагу на фундаментальних перетвореннях світового господарства. Глобалізація сама по собі є віртуальним феноменом, заснованим на інформатизації та можливостях ІКТ. Формування мережевого інформаційного простору здійснює фундаментальний вплив на розвиток усіх суспільно-економічних процесів та супроводжується значними суперечностями [2]. І. Погорська та О. Головань підкреслюють необхідність нових концептуальних підходів до аналізу та досягнення міжнародної безпеки, які б відповідали вимогам і викликам глобалізації. Якщо брати до уваги сучасні тренди світової еволюції, автори відзначають важливість розгляду глобальної безпеки, що дозволяє виробити нову національну і міжнародну політику. На думку авторів, вирішення складних глобальних проблем безпеки вимагає використання всього потенціалу мультилатералізму, тобто застосування міжнародних заходів і практик [3]. Це безсумнівно звертає увагу на роль міжнародних організацій, яка між тим досліджена недостатньо повно.

Проблема створення в Україні системи інформаційного забезпечення діяльності в умовах формування інноваційної моделі економіки, яка передбачає організацію стійкого потоку ефективних нововведень і переходу всієї вітчизняної економіки на наукомісткі технології, є нагальною і вимагає розробки принципово нових підходів до її розв'язку шляхом застосування передових інформаційних технологій [4].

Така система сприятиме ефективному управлінню інформаційними ресурсами та вирішенню питань, пов'язаних, зокрема, з необхідністю: удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази з питань науково-технічної та інноваційної діяльності; розроблення державних стандартів у сфері науково-технічної інформації, гармонізованих із стандартами ISO, для забезпечення сумісності інформаційних ресурсів і можливості їхнього інтегрування.

В Україні забезпечення ІБ здійснюється шляхом захисту інформації – у випадку, коли необхідність захисту інформації визначена законодавством в галузі ЗІ. Для втілення в життя захисту інформації створюється Комплексна система захисту інформації (КСЗІ). Або, у випадку, коли суб'єкт ІБ має думку розробити і реалізувати політику ІБ і може реалізовувати їх без порушення вимог законодавства:

– міжнародними стандартами ISO: ISO/IEC 17799:2005, ISO/IEC 27001:2013 та ін. – для підтримки рішень на основі ITIL та COBIT і виконання вимог англ. Sarbanes-Oxley Act (акту Сарбайнза-Оклі про відповідальність акціонерів за обізнаність про стан своїх активів). Тоді на підприємстві створюється Система управління інформаційною безпекою (СУІБ), яка повинна відповідати усім вимогам міжнародних стандартів в галузі ІБ.

– власними розробками.

ISO/IEC 27001 – міжнародний стандарт в галузі ІТ, назва якого «Інформаційні технології. Методи захисту. Системи управління інформаційною безпекою. Вимоги». Мовою оригіналу англ. «Information technology – Security techniques – Information security management systems - Requirements».

ISO/IEC 27001 встановлює вимоги до створення, впровадження, підтримки та постійного поліпшення системи менеджменту інформаційної безпеки в контексті організації. Він також включає в себе вимоги до оцінки і обробки ризиків інформаційної безпеки з урахуванням потреб організації. Вимоги, викладені в ISO/IEC 27001 є загальними і призначені для застосування всіма організаціями, незалежно від їх типу, розміру і характеру. Входить в групу стандартів ISO 27000-СУІБ та тісно пов'язаний із стандартом ISO/IEC 27002.

ISO/IEC 27001 – міжнародний стандарт в галузі ІТ, назва якого «Інформаційні

технології. Методи захисту. Системи управління інформаційною безпекою. Вимоги». Мовою оригіналу англ. «Information technology-Security techniques-Information security management systems-Requirements». ISO/IEC 27001 встановлює вимоги до створення, впровадження, підтримки та постійного поліпшення системи менеджменту інформаційної безпеки в контексті організації. Він також включає в себе вимоги до оцінки і обробки ризиків інформаційної безпеки з урахуванням потреб організації. Вимоги, викладені в ISO/IEC 27001 є загальними і призначені для застосування всіма організаціями, незалежно від їх типу, розміру і характеру. Входить в групу стандартів ISO 27000 — СУІБ та тісно пов'язаний із стандартом ISO/IEC 27002.

Отже, в сучасних умовах спостерігається поступовий вихід на міжнародний рівень підходів і заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки у цивільних і військових сферах. МСІБ, що формується, включає наступні елементи: міжнародні доктринальні документи універсального характеру, присвячені інформатизації, інформаційному суспільству та інформаційній безпеці; міжнародні стандарти інформаційної безпеки; міжнародні професійні установи, які займаються питаннями інформаційної безпеки; міжнародно-регіональні інститути та структури, які створюються інтеграційними об'єднаннями; інститути, які створюються військово-політичними організаціями; національні доктрини, концепції та стратегії. У перспективних дослідженнях планується дослідити політику національних і міжнародних компаній у сфері інформаційної безпеки.

Список використаних джерел

1. Сіденко В.Р. Нові глобальні виклики та їх вплив на формування суспільних цінностей / В.Р. Сіденко // Український соціум. – 2014. – №1(48). – С. 7-21.
2. Хільчевська І.Г. Інформаційна глобалізація: сучасні тенденції та перспективи [Електронний ресурс] / І.Г. Хільчевська // Геополітика и екогеодинамика регионов. – Т. 10, вып. 2. – Режим доступу: <http://geopolitika.crimea.edu/arhiv/2014/tom10-v-2/050xilch.pdf>.
3. Аудит інформаційної безпеки: підручник / В. А. Ромака, А. Е. Лагун, Ю. Р. Гарасим та ін.; Держ. служба України з надзвич. ситуацій, Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності, НАН України, Ін-т приклад. проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача. – Львів: Сполом, 2015. – 363 с.
4. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг: монографія / І.В. Арістова, Д.В. Сулацький; НДІ інформатики і права НАПрН України. – К.: Право України; Харків: Право, 2013. – 184 с.
5. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посібник. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.

Науковий керівник – Комеліна О.В., д.е.н., професор

УДК: 005.342:330.341.1(477)

Олійник М.В., Тимошенко М.В., студенти
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Постановка проблеми. Інновації стали центром економіки 21 століття. У сучасній економіці інновації мають вирішальне значення для створення цінностей, зростання, зайнятості та інноваційних процесів, що відбуваються на підприємстві, регіональному та національному рівнях. Впровадження інновацій особливо важливе для України, адже для забезпечення конкурентоспроможності в сучасній світовій економіці недостатньо багатих природних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що питання теорії і практики

інноваційної діяльності у наукових працях досліджували такі зарубіжні учені, як Г.Александр, Дж. Бейлі, В.Беренс, Д.Бессант, Г.Бірман, Р.Брейлі, П.Гардинер, Д.Дойл, С.Майєрс, Г.Менкью, К.Найт, Р.Нельсон, К.Павітт, М.Портер, Р.Ротвелл, Б.Санто, Д.Тідд, Р.Фостер, К.Фрімен, У.Шарп, І.Шумпетер, Г.Хамел, В.Хіпелль, Р.Холт та ін. Вагомий внесок в економічну теорію і методологію інноваційної діяльності зробили вітчизняні вчені: Л.Антонюк, Ю.Бажал, І.Бланк, І.Бондар, І.Буднікевич, В.Геєць, М.Долішній, О.Лапко, І.Лукінов, А.Пересада, С.Покропивний, А.Поручник, П.Саблук, В.Савчук, В.Семиноженко, І.Школа, В.Хаустов, Д.Черваньов, А.Чухно та ін.

Метою роботи є визначення місця та ролі інновацій в забезпеченні розвитку економіки у сучасних умовах.

Інновації є необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості та збільшення кількості продукції, появи нових товарів і послуг. У ринкових умовах інновації охоплюють усю економіку, включаючи продуктивні сили (засоби виробництва, навчання працівників) і виробничі відносини (форми і методи управління, поділ, спеціалізація й кооперація праці) [2].

Інновації виконують чимало функцій в рамках розвитку економіки та суспільства.

По-перше, інновації сприяють довгостроковому економічному розвитку країни. В епоху індустріального суспільства інновації вийшли на перший план і стали генератором економічного росту всіх країн світу. Зараз, в епоху постіндустріального та інформаційного суспільства вони впливають на всі сторони життєдіяльності людства в тому числі на створення нових галузей економіки.

По-друге, інновації призводять до єдиного ринкового простору. Сучасний світ йде у напрямі глобалізації, тому навіть одна інновація може сприяти створенню єдиного ринку. Прикладом цього може бути Інтернет та поява Інтернет-магазинів та соціальних мереж. Таким чином створюється єдиний ринок, межі якого не піддаються змінам[3].

По-третє, інновації стимулюють зростання конкурентоспроможності. Коли дві та більше компаній, діючих в одній або схожій сфері ринку, є власниками інновацій, вони вступають у конкурентоспроможну боротьбу, не допускають створення єдиної монополії, перед усім розробкою нових інноваційних ідей.[1] Є очевидним, що конкуренція зростає, чим позитивно позначається на кон'юнктурі ринку в цілому.

Розвиток інноваційних технологій дозволив вийти на міжнародні ринки нових продуктів, товарів і послуг, з'явилися цілі програми і проекти, основними характеристиками постіндустріального суспільства стали знання.

Висновки. Таким чином, важливість розвитку інновацій пояснюється декількома аспектами. З точки зору споживачів, інновації означають продукти та послуги кращої якості, які означають підвищення рівня життя. Зі сторони бізнесу інновації забезпечують стійке зростання і розвиток, зростання прибутку. З точки зору всієї економіки інновації представляють більшу продуктивність і процвітання для всіх.

Список використаних джерел

1. Бондар В.С. Роль інноваційної діяльності у соціально-економічному розвитку регіонів / В.С. Бондар
2. О.І.Волкова Економіка і організація інноваційної діяльності: Навч. посібник.- К.:Професіонал,2004.
3. The Impact of Innovation into the Economic Growth [Електронний ресурс] / Shqipe Gerguri and Veland Ramadani. – Режим доступу: https://mpr.aub.unimuenchen.de/22270/1/The_impact_of_innovation_into_economic_growth-final_2008-eng-Shqipe-Veland.pdf

Науковий керівник – Горошкова Л.А., д.е.н., доцент

РАЗВИТИЕ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА КАЗАХСТАНА

Рынок туризма можно определить как общественно-экономическое явление, объединяющее спрос и предложение для обеспечения купли-продажи туристского продукта в данное время в определенном месте, имеющее свои характерные особенности [1].

Категория «внутренний туризм», согласно определению ЮНВТО (United Nations World Tourism Organization), состоит из двух форм – въездного как категории международного (international tourism) и внутреннего как категории национального (national tourism) [2,3]. Это наиболее выгодная для экономики государства категория туризма. При этом на рынке въездного туризма между различными странами очень жесткая конкуренция за каждого отдельного въездного туриста.

В нашей стране для развития туризма имеется огромный потенциал, который необходимо постоянно развивать и рационально использовать. В Казахстане с его уникальным географическим положением, богатым туристскими рекреационными ресурсами, историческим и культурным наследием, повышение уровня экономической конкурентоспособности должно обеспечить устойчивое развитие туризма как одной из стратегических отраслей.

Развитие выставочно-ярмарочной деятельности в Казахстане имеет большое экономическое значение, формируя имидж страны, как туристического региона, одновременно способствуя обеспечению функционирования инфраструктуры туризма в межсезонье, что, в значительной степени, является источником привлечения туристического капитала. Это позволит эффективно решать комплексные задачи развития сферы делового туризма, которые, с одной стороны, направлены на развитие потребительского рынка за счет доходов от делового туризма, гостиничного и ресторанного сервиса. С другой стороны, это должно повысить имидж страны, развивающейся в условиях свободной и открытой торговли, транспарентности при ведении бизнеса и развития туризма [4].

Казахстан имеет значительный практический опыт в проведении имиджевых мероприятий, направленных на формирование благоприятной репутации нашей страны на международной арене. Такие мероприятия, как Председательство Республики Казахстан в ОБСЕ, 7-е Азиатские зимние игры-2011, Международная выставка ЭКСПО-2017, позиционируют нашу страну, как глобального мирового игрока, демонстрирующего высокий культурный и научно-инновационный уровень. Эти и другие имиджевые мероприятия во многом способствуют развитию сферы делового туризма.

Рациональное использование опыта, имеющегося в нашей стране, а также потенциала в сфере туризма, с учетом благоприятного политического и экономического климата, наличия культурных ценностей народов, проживающих в Казахстане, их традиций и обычаев, должно удовлетворить спрос на сервисные услуги и туристические продукты, предлагаемые туристам из различных стран.

Здесь следует отметить важность проведения анализа и мониторинга состояния сферы туризма с целью выявления имеющихся резервов, реализация и осуществление которых способствовали бы повышению качества в ходе дальнейшего развития. Изучая отечественные и зарубежные публикации, авторы отмечают, что в них, как правило, представлен сравнительный анализ показателей сферы туризма за ряд лет.

При осуществлении статистического учета Комитетом по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан выделяется ряд показателей, характеризующих сферу туризма. Проанализировав основные индикаторы развития туризма в Казахстане за 2012-2016 годы, отметим, что валовая добавленная стоимость, созданная

туризмом в стране в 2016 году, составила 510 млрд. тенге, что на 94,9 млрд. тенге (или 18,6%) больше, чем в 2012 году.

Число посетителей-резидентов Казахстана, выехавших за границу в 2016 году, составило 9 755 593 человек, что на 690014 человека (или 7%) больше, чем в 2012 году и на 1546883 человек (или 15,8%) меньше, чем 2015 году.

Динамика количества туристов (резидентов и нерезидентов), обслуженных по целям поездок в РК в 2012-2016 годы представлена на рисунке 1.

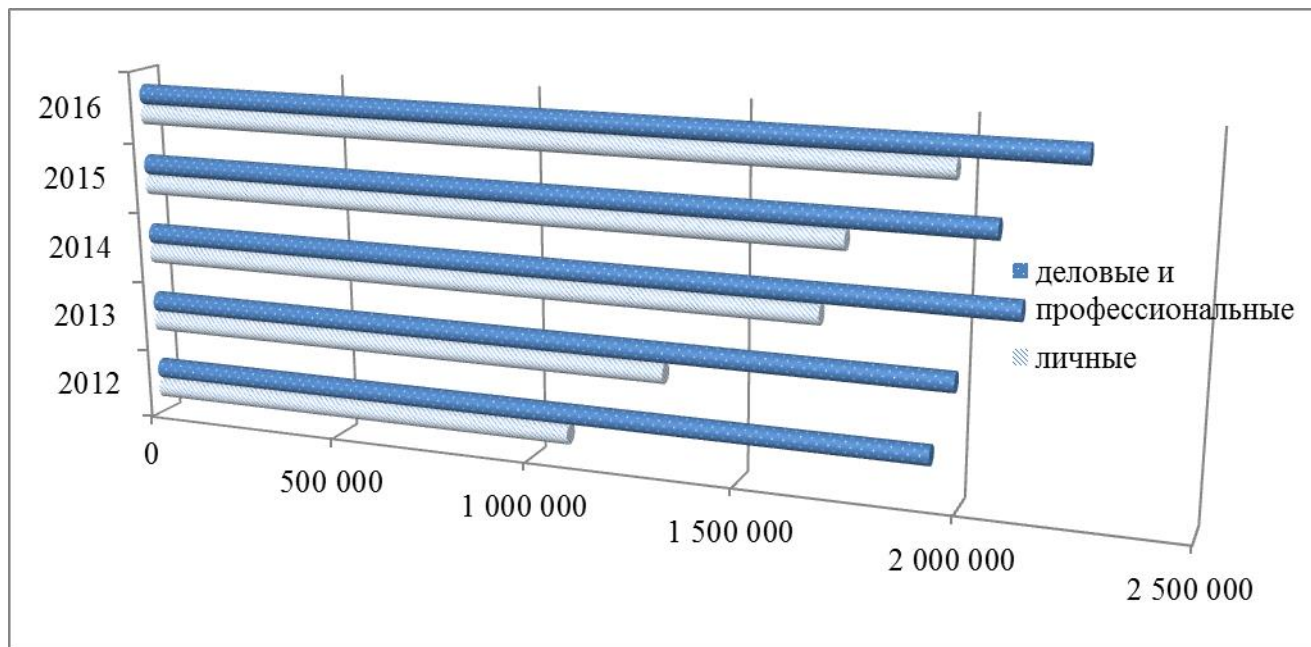

Рис. 1. Динамика количества всех туристов, обслуженных по целям поездок в Республике Казахстан, 2012-2016 гг.

Источник: www.stat.gov.kz

На наш взгляд, значительный разрыв между значениями показателей вариации по количеству туристов, совершающих личные и деловые (профессиональные) поездки, указывает на необходимость дальнейшего развития и совершенствования рекреационно-туристической сферы в Республике Казахстан. Это выражается в улучшении состояния транспортной инфраструктуры, информационной осведомленности туристов, создании и развитии разнообразных предложений со стороны гостиничного сектора и т.д.

Таким образом, за прошедший период наблюдается незначительная активизация роста туристской деятельности. Основными факторами, сдерживающими развитие туризма, остаются неразвитая туристская инфраструктура, отсутствие благоприятных условий для инвестиций, невысокое качество обслуживания туристов и недостаточно активное имиджевое позиционирование Казахстана

Для развития туризма в Казахстане необходимо: использовать экономический, индустриальный подход, основанный на конкурентных преимуществах уникальной культуры, богатой и разнообразной природы; потенциал возросшей деловой активности для развития культурно-познавательного, экологического, делового туризма; активизировать индустрию таких видов отдыха, как спортивный и приключенческий туризм.

Список использованных источников

1. Александрова А. Ю. Новейшее представление о сфере туризма как системе // Современные проблемы сервиса и туризма.- 2014.- № 1. -С. 24–38.
2. Forms of tourism // International Recommendations for Tourism Statistics 2008. NY: UN Department of Economic and Social Affairs.- 2010.-pp. 15.

3. Glossary of tourism terms: UNWTO.- URL: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/staticunwto/Statistics/Glossary+of+terms.pdf>

4. Айтжанова А., Шайкин Д., Даубаев К. Статистическая вариационная оценка туристического потенциала Республики Казахстан в среднесрочном периоде// Экономика и статистика.-Астана.- 2017.- №1.-23-27 б.

УДК 332.1:66

Пашенко П.О., аспірант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАКТИКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

В сучасних умовах євроінтеграції та особливого інтересу України в інноваційно-інвестиційній діяльності щодо проблем енергозбереження виникла необхідність винаходження можливостей фінансування проектів щодо досягнення високого рівня ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів. В період децентралізації в умовах економічної кризи можна констатувати дестабілізацію фінансової сфери та для сталого розвитку актуалізується участь в ефективних дієвих програмах, спрямованих на розв'язання проблем щодо забезпечення потреб енергозбереження в бюджетній сфері. При цьому нормативна база має забезпечити громадам територіальну, фінансову і фізичну автономію щодо витрат на реалізацію заходів енергозбереження та підвищення енергоефективності. Тому формування ефективного механізму стимулювання впровадження енергоощадних заходів, правил і механізмів їх регулювання, які належним чином врегульовували б питання фінансування, є нагальною проблемою.

В сфері енергозбереження діють близько 50 національних стандартів групи «Енергозбереження», але недосконале володіння системою енергетичного менеджменту не дає змогу визначити енергетичну політику. Згідно із законодавством України [1] енергозбереження – діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів у національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів. Зарубіжний досвід впровадження енергозберігаючих технологій та їх ефективність потрібно вивчати для наслідування, але з урахуванням національної політики, на досягнення яких вона орієнтується.

Державну політику в галузі енергозбереження України треба направити на розширення участі у проектах міжнародних організацій та співтовариств. Принагідно зазначити, що за даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України наша країна відноситься до енергодефіцитних. Тому аналіз економічної ефективності від впровадження енергозберігаючих заходів в економіку України в умовах світової економічної та державної фінансової кризи є актуальним та має важливе практичне значення.

Для цього необхідно віднести механізм включення «третього сектору» - залучення інвестиційних, грантових та партнерських програм для впровадження інновацій та модернізації матеріально-технічної бази.

З ідеєю інноваційно-інвестиційного соціального партнерства пов'язаний принцип субсидіарності, який має давню європейську традицію та містить важливий аксіологічний (ціннісний) аспект. Принцип субсидіарності в управлінській практиці передбачає зменшення контролю над громадами та регіонами, коли рішення у державі повинні прийматись на найнижчому з можливих рівнів, а верхні ланки управління повинні діяти тільки тоді, коли їхні дії будуть ефективніші за відповідні дії нижніх ланок. У таких державах, як Німеччина та Польща, принцип субсидіарності прийнятий на конституційному рівні.

Аналізуючи привабливість нашої країни для інвестицій, цілком очевидні проблеми залучення грантодавців та донорів для інвестування освітніх проектів. Серед них: політичні катаклізми, загальнолюдські конфлікти, нестабільність законодавства та політичного курсу, відсутність надійних гарантій для іноземних інвесторів, зміна, надмірне втручання держави в економіку регіонів, корупція місцевої влади. Крім того, бюрократизація та надмірне регулювання розвитку бізнесу створює адміністративне навантаження на бізнес.

Для розв'язання зазначених проблем потрібно не відмовлятися використовувати різні джерела інвестиційних ресурсів, таких як: гранти МТД (міжнародна технічна допомога); проекти за підтримки громади та МТД (приватні фонди, суспільні фонди); урядові та міждержавні організації; проекти державно-приватного партнерства; державний і місцевий бюджет; прямі іноземні інвестиції; кредитні ресурси (кредити банків та міжнародних організацій, лізинг); благодійні внески бізнесу та муніципальні кредити, облігації; кошти підприємств та ФОП; кошти населення; проекти за підтримки місцевого бізнесу; ресурси для регіонального та місцевого розвитку тощо.

Таким чином, приведений аналіз дозволяє констатувати низький ступінь привабливості з боку одержувачів допомоги. Стабільне нарощування обсягів залучення коштів з іноземних і національних джерел на розвиток системи енергозбереження і в державі в цілому можливе лише при наявності високої ділової репутації та винятково високого рівня стимулювання добросовісної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про енергозбереження» / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 30. – С. 283.
2. Проект Закону України «Про енергоефективність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=35895%20.
3. Дмитриев А. Н. Руководство по оценке эффективности инвестиций в энергосберегающие мероприятия / А. Н. Дмитриев, И.Н. Ковалев, Ю. А. Табунщиков и др. – М. : АВОК-ПРЕСС, 2005. – 120 с

УДК 316.7

Пішеніна К.К., кандидат наук з державного управління,
Головний спеціаліст відділу планування та фінансування наукових бюджетних програм
Департамент економіки та фінансування Міністерства освіти і науки України
(м. Київ, Україна)

ОСНОВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ

Освіта є важливою складовою національної економіки, яка забезпечує підготовку кваліфікованих кадрів і покликана створювати передумови для формування виходу країни на траєкторію сталого розвитку.

Поточні зміни в суспільному житті України спричинили структурні перетворення в попиті на освітні послуги, працю й продукцію. Ці процеси неминуче направлені на збільшення частки молодших вікових груп населення, що зумовлює необхідність вирішення в першу чергу завдань, пов'язаних з впровадженням інноваційних технологій в системі освіти.

Тому, головною метою наших досліджень є реалізація комунікативної стратегії по впровадженню новітніх освітніх технологій в діючу систему освітнього кластеру, а також реалізацію пілотних міжнародних проектів на теренах країни для удосконалення роботи державних інституцій. При залученні сучасних інноваційних технологій можливо створення

публічної інформації на основі секторальної конвергенції інформаційної та освітньої складових.

Реалізація демократичних ініціатив дозволяє суттєво розширити напрями співпраці України з іншими державами і створювати інформаційно-енергетичний простір на наднаціональному рівні. Інноваційний шлях розвитку освітньої сфери в даний час є орієнтиром для більшості розвинених країн світу. Пошук моделей інноваційного розвитку освітньої сфери і визначення сприятливих умов інноваційної діяльності стали важливою частиною процесу створення теоретичних основ інноваційного розвитку освітнього кластеру.

Для України ця проблема особливо актуальна, оскільки за рівнем інноваційного розвитку освіти наша країна значно відстає як від країн-лідерів, так і від країн, нещодавно усвідомили необхідність переходу до економік інноваційного типу. Одним з основних перешкод на шляху до інноваційного розвитку освіти є серйозні проблеми в формуванні інституційного середовища.

Відповідно до сучасної наукової парадигми, інноваційний характер економічного розвитку передбачає якісні зміни в економіці, поява нових правил і принципів діяльності, зміна ролі людини, зростання значення інформаційно-комунікаційних технологій, інтенсифікація інтеграційних процесів. Все це створює специфічні умови, в яких докорінно змінюються закономірності функціонування сучасної освіти і важелі впливу на неї.

Актуальність визначення інституційних умов інноваційного розвитку освіти зумовлюється її великим значенням в економіці. Основним суб'єктом інноваційного розвитку, в рамках якого відбувається створення і впровадження інновацій, є роль держави в інноваційному розвитку освітнього кластеру, яка полягає в створенні основних сприятливих інституційних умов інноваційного розвитку.

У зв'язку з цим виникає необхідність виявлення напрямків вдосконалення інституційних умов, а також інструментів створення інституційного середовища, що сприяє розробці і впровадженню інновацій. Визначення ключових інституційних чинників екзогенного та ендогенного впливу дозволяє намітити заходи, здатні стимулювати інноваційний розвиток, а також знайти оптимальні механізми впливу на інноваційні процеси в освіті.

УДК 330.322

Ржепішевська В.В., к.е.н., доцент; Моляр А.М., магістрант
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИЗИКУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ризик є одним із найвпливовіших факторів, що визначають потенційну віддачу від інвестицій. Часто ідеальний баланс між ризиком і прибутковістю інвестиційного портфеля є майже нездійсненим завданням. Тому інвестору доцільно застосувати кілька способів зниження ризику портфеля без обов'язкового зниження передбачуваної віддачі.

Диверсифікація – один із шляхів створення портфеля з низьким ризиком. Інвестування в різні компанії (поєднання акцій, облігацій, нерухомості та інших об'єктів) дозволить істотно знизити інвестиційний ризик на відміну від вкладення капіталу в акції однієї компанії, навіть якщо вони є надприбутковими.

Однак не всі інвестори мають можливість диверсифікувати свій портфель в силу відсутності достатньої для цього суми капіталу або не маючи бажання досліджувати значну кількість різних компаній. Пайові інвестиційні фонди (ПІФ) – варіант як для новачків, так і для досвідчених інвесторів. Це так званий «кошик», куди інвестори вкладають свої кошти і якими управляють професіонали компанії, вкладаючи залучені грошові кошти у вигідні фінансові інструменти: акції, облігації, державні цінні папери, дорогоцінні метали, банківські депозити, нерухомість тощо. В результаті ефективного управління виникає

прибуток, який розподіляється між усіма інвесторами відповідно до частки їх вкладень (кількості придбаних інвестиційних сертифікатів). В Україні ПФ почали створюватись після прийняття закону «Про інститути спільного інвестування» [1].

Облігації – це один із способів урізноманітнити інвестиційний портфель. За облігаціями, як правило, виплачують певну суму відсотків на вказану дату. Їх прибутковість нижча, ніж по акціях, але під час економічного спаду облігації є більш надійними. Інвестори-новачки можуть надавати перевагу акціям. Тим не менш, більш досвідчених інвесторів цікавлять стабільні інвестиції, якими є облігації. Важливо придбати облігації з широкого спектра емітентів різних галузей.

Іншим способом диверсифікації є леддерінг – спосіб інвестування, при якому інвестор купує кілька фінансових інструментів з різним терміном погашення, в певній мірі страхуючи себе.

Час є ще одним способом зниження інвестиційного ризику. Порівнюючи короткострокові і довгострокові інвестиції, перші є більш непередбачуваними і, таким чином, більш ризиковими. У перспективі, більшість інвестицій подолають загальні коливання ринку і зростуть в ціні, тоді як за короткий проміжок майже кожна інвестиція буде падати в ціні в різних точках часу.

Й останній спосіб зниження ризику – хеджування інвестиційного портфеля. Хеджування є інвестиційною практикою, яка діє як страхування від негативного результату. На жаль, хеджування в повній мірі не здатне запобігти настанню збитків, однак може максимально мінімізувати їх наслідки. Іншими словами хеджування – це страхування одних активів, для підтримки безпечного стану яких необхідно придбавати інші. Варто взяти до уваги той факт, що хеджування лише знижує потенційні ризики, а не є інструментом для отримання прибутку. Інвестори, хеджуючи свої інвестиції, використовують опціони і ф'ючерси основних активів. Так, для хеджування ризиків по акціях якої-небудь компанії слід купити опціон або ф'ючерс на цю акцію і самі акції. Тоді з'являється можливість у потрібний час за певною ціною продати ці акції.

Таким чином, у зарубіжній практиці не існує способів повного усунення інвестиційних ризиків, але є способи, які мінімізують їх. Найбезпечнішим, найефективнішим і часто найбільш економічно вигідним способом досягнення своїх інвестиційних цілей є диверсифікація.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.

УДК 330.322.16

Саттаров А.Ч., магістрант

*Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)*

РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ ПУТЕМ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

Прямые иностранные инвестиции (ПИИ) стали ключевым источником роста во многих странах с рыночной экономикой. В связи с этим одной из целей инвестиционной политики многих развивающихся стран и стран с рыночной экономикой является привлечение ПИИ в экономику страны. Предполагается, что ПИИ позитивно повлияют на развитие экономики, принесут новые технологии, откроют новые рынки и улучшат методы управления и ведения хозяйственной деятельности. Основным результатом, достигнутый странами-получателями инвестиций, состоит в покрытии значительной части капитала, необходимого для осуществления инвестиций за счет притока капитала из-за рубежа. Многие страны не обладают возможностью полностью покрыть потребности в финансовых ресурсах только за счет собственных средств, что и приводит к использованию в национальных экономиках

иностранных инвестиций. [1].

В мировой экономической литературе проблеме исследования влияния прямых иностранных инвестиций посвящено множество работ. К примеру, Solow [4] в своей теории экономического роста основывается на неоклассической производственной функции, указывая на то, что не только капитал и человеческие ресурсы, но и технологический прогресс оказывают большое влияние на экономический рост. На основе работы Solow Findlay [5] вывел модель, отражающую положительное влияние ПИИ на экономику страны, в которую они направлены. Автор показал, что приток ПИИ повышает уровень технологического прогресса, и утверждал, что главная причина положительного влияния ПИИ связана с тем, что ПИИ являются каналом, по которому происходит перелив новых методов управления и технологий в страну. В отличие от Solow, считавшего технологический прогресс экзогенной переменной, Blomstrom и Kokko [3] основывали свою работу на модели эндогенного роста Romer, [6]. Анализируя стимулы для привлечения ПИИ, авторы пришли к выводу, что наиболее важным является не растущая роль иностранных компаний, а перелив технологий и навыков, который происходит от них к отечественным компаниям. Однако, по словам авторов, привлечение иностранного капитала должно сопровождаться стимулированием отечественного инвестирования и образовательного процесса, так как лишь в этом случае у предприятий будут мотивы для вкладывания средств в новые технологии, методы управления и знания.

Оценивая позиции Узбекистана как страны-реципиента прямых иностранных инвестиций в перспективе, можно сделать вывод о том, что при обилии природных ресурсов, в стране недостаточно развита инфраструктурная обеспеченность, повышены специфические риски. В результате, вложения в Узбекистан осуществляют в основном крупнейшие ТНК, специализирующиеся в ресурсных отраслях, а также компании, заинтересованные в емком внутреннем рынке Центральноазиатского региона. Динамично развивающаяся в течение последних нескольких лет экономика Узбекистана, обладает большим потенциалом для привлечения иностранных инвестиций, в особенности прямых, в условиях дефицита внутренних инвестиций, дающих возможность доступа к новым технологиям и повышения конкурентоспособности продукции. Наряду с ростом притока иностранных вложений возникает проблема «качества» инвестиций, то есть привлечения инвестиций, направленных на создание и развитие новых эффективных производств, перенаправления инвестиционных потоков от добывающего сектора в сектор производств с высокой добавленной стоимостью и высокотехнологичных отраслей, повышение конкурентоспособности национальной экономики.

Перед Узбекистаном стоит сложная задача привлечь в страну иностранные инвестиции, обеспечив при этом соответствие требованиям иностранных инвесторов и направление привлеченного капитала на достижение национальных целей и обеспечение экономического развития. Прямые иностранные инвестиции могут послужить механизмом повышения конкурентоспособности Узбекистана в мировой экономике за счет использования имеющихся конкурентных преимуществ и привнесения новых. Важным условием повышения притока прямых иностранных инвестиций является проведение государственной политики, направленной на создание стабильных условий функционирования иностранных инвесторов в национальной экономике. Достижение этой цели будет способствовать повышению национальной конкурентоспособности и более активной интеграции нашей страны в международную экономическую систему.

Основным прямым инвестором Узбекистана в первом квартале 2018 года стали США. Из опубликованной статистики следует, что 28% от всего объема прямых инвестиций, поступивших в Узбекистан за три месяца, приходится на долю США. Второе место делят Китай и Великобритания – по 10% инвестиций. На третьем месте оказались Британские Виргинские острова с 8%, на четвертом – ОАЭ и Россия с 6%. Пятое место занимает Турция, на долю которой приходится 5%. Общий остаток суммы прямых инвестиций вырос с \$4 до \$4,3 млрд.[7].

В последние годы (2011-2016) объем иностранных инвестиций в экономику Узбекистана снизился с \$3,3 млрд до \$1,9 млрд. К ноябрю 2017 года иностранные инвестиции вернулись к уровню 2011 года. «Раньше Узбекистан находился среди малоразвитых стран. Сейчас занимает ведущие позиции по сравнению со странами Азии»[8].

Исследования, проведенные учеными, показывают, что развитие малого бизнеса и предпринимательства в Узбекистане целесообразно проводить в контексте инновационного развития стратегически важных секторов экономики, позволяющих выпускать конкурентоспособную продукцию, пользующуюся спросом на рынке и отвечающую современным требованиям покупателей [9]. Опыт развитых стран ещё раз подтверждает, что малый бизнес эффективно осваивает передовые технологии. Ведь рынок живет нововведениями, и инновационное ускорение является основой его устойчивого развития. Инновационный тип производства предъявляет особые требования к персоналу. Сегодня от работника требуются профессионализм, гибкость и подвижность мышления, способность работать в команде.

В Узбекистане имеются все предпосылки для развития инновационного бизнеса. Риски инновационной деятельности могут быть уменьшены путем регулирования масштабов внедрения инновации в малом и частном предпринимательстве. Для обеспечения инновационно-ориентированного развития Узбекистана, на наш взгляд необходимо решение следующих первоочередных задач:

- усиление роли частного сектора, способного увеличить экспорт за счет более эффективной конкуренции. Такого рода предприятия испытывают недостаток инициативы, столь важной в конкурентной борьбе на мировых рынках;

- улучшение параметров стабильности макроэкономической среды (в частности, снижение уровня инфляции);

- расширение доступа на основные экспортные рынки путем проведения переговоров с основными странами-потребителями по снятию торговых, прежде всего нетарифных барьеров на экспортные товары Узбекистана;

- повышение конкурентоспособности экономики и модернизации производственных фондов использования передовых технологий и методов управления производством в передовых отраслях;

- укрепление научно-технического потенциала, необходимого для дальнейшего расширения производства инвестиционных товаров и диверсификации продукции;

- стимулирование технологического перевооружения производства и внедрение инновационных технологий;

- создание единой системы непрерывной подготовки кадров для малых предприятий, способных быстро приспосабливаться к непрерывно изменяющейся конъюнктуре рынка.

Совершенствование в Республике Узбекистан национальной инновационной системы является ключевой задачей не только научно-технической сферы, но и повышения роли малого бизнеса в отечественной экономике и углубления интеграции страны в систему мирохозяйственных связей.

Список использованных источников

1. Доклад Президента Республики Узбекистан Ислама Каримова на заседании кабинета министров, посвященном итогам социально-экономического развития страны в 2012 году и важнейшим приоритетным направлениям экономической программы на 2013 год.

2. Синякова, А.Ф. Прямые иностранные инвестиции как фактор конкурентоспособности России: новые механизмы привлечения капитала: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.14. - М., 2009. - 24 с.

3. Blomstrom, M, Kokko, A 2003. The Economics of Foreign Direct Investment Incentives, National Bureau of Economic Research, Working Paper 9489, viewed February 2003, <<http://www.nber.org/papers/w9489>>

4. Solow, R., 1957. 'Technical Change and the Aggregate Production Function', Review of

Economics and Statistics. Vol. 39, no. 3, pp. 312-320, viewed 11. July 2009, The MIT Press.

5. Findlay, R, 1978. 'Relative Backwardness, Direct Foreign Investment and the Transfer of Technology: A Simple Dynamic Model', Quarterly Journal of Economics, vol 92, no. 1, pp. 1-16, viewed 7 May 2012, DOI 10.2307/1885996.

6. Romer, P 1986, 'Increasing Returns and Long-Run Growth', Journal of Political Economy, vol. 94, no. 5, pp. 1002-1037, viewed 3 February 2008, JSTOR.

7. Опубликованная статистика Центробанка Республики Узбекистан 27.06.2018.

8. Комментарии председателя Государственного комитета по инвестициям РУз - Азим Ахмедхаджаев 18.05.2018.

9. Рузметов А. Н. Развитие малого бизнеса в Узбекистане. – Т.: 2013 г.

УДК 338.3

Сланбекова Б.М., магистрант
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)

ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Успешное функционирование и развитие современного предприятия зависит во многом от характера его инновационной деятельности, способности предпринимательских структур создавать и практически использовать нововведения или инновации. Чем шире предприниматели применяют инновации для решения производственных, коммерческих задач, повышения благосостояния и улучшения финансового результата, тем эффективнее результаты деятельности предприятия – стабильность его функционирования и конкурентоспособности фирмы и реализуемой ею продукции. Инновации, в основном, неразделимо связаны с вопросами рынка, с его потребителями и потребностями.

Понятие инновационного потенциала как способности системы к трансформации за счет нововведений в экономическую модель впервые было введено известным английским ученым-экономистом К. Фрименом. Нововведение по Фримену представляет собой систему мероприятий по разработке, освоению, эксплуатации и исчерпанию производственно-экономического и социально-организационного потенциала, лежащего в основе новшеств [1].

Эффективность инновационного развития промышленного предприятия включает два параметра:

1. Эффективность инновационной деятельности предприятия;
2. Уровень инновационного потенциала предприятия.

Инновационный потенциал промышленного предприятия отражает его конкурентоспособность в современной экономической системе, возможность отслеживать изменения в запросах потребителей, соотношениях спроса и предложения, оценивать состояние и динамику развития рынка, предвидеть возникающие угрозы и возможности развития, своевременно адаптируя свою внутреннюю среду. Кроме этого, инновационный потенциал включает такие механизмы, как формирование или развитие новых продуктовых, потребительских и региональных рынков и сегментов. Основные отличительные особенности промышленного предприятия, эффективности его работы заключаются, в первую очередь, в гибкости, адаптивности и мобильности его инновационного потенциала.

Качество инновационного потенциала промышленного предприятия определяет его возможность поиска основных направлений инновационного развития, обеспечивающих возможности перехода предприятия на выпуск конкурентоспособной продукции, существенно повысив свою устойчивость и гибкость по отношению к переменам во внешней среде. По заданной теме существует значительное количество исследований, но до

последнего времени не было разработано единой, универсальной методики по наиболее точной и объективной оценке инновационного потенциала промышленного предприятия. Это, возможно, связано с тем, что само понятие инновационного потенциала является относительно новым, и до сих пор существуют противоречия по вопросу определения его содержания и структуры [2].

Актуальной проблемой оценки инновационного потенциала разных социально-экономических систем занимаются многие ученые-экономисты. Вместе с тем, существующие точки зрения по выявлению уровня и количественной оценки инновационного потенциала промышленных предприятий дают недостаточные сведения для выбора стратегии инновационного развития то или иного предприятия. Нет и единого мнения в отношении составляющих инновационного потенциала и, соответственно, его показателей. Также наблюдается отсутствие инструментария для принятия эффективных управленческих решений инновационного характера. Различные подходы для раскрытия инновационного потенциала применяются к определенному виду экономической деятельности и не являются универсальными. В связи с этим, необходимо выработать более эффективные подходы к оценке инновационного потенциала промышленных предприятий.

В вопросе инновационного потенциала предприятия существует и проблема его слабой взаимосвязи с наукой и структурами инновационной сферы, а потому ориентация большинства предприятий только на собственные исследования и разработки. Также проблемами остаются и низкая квалификация персонала и недостаточная обеспеченность научным оборудованием, что, в конечном счете, снижает уровень проводимых исследований. Эффективный анализ в данной области позволит повысить как экстенсивные, так и интенсивные показатели функционирования предприятия. Разработка методики оценки инновационного потенциала является одним из важных направлений теоретических исследований [3].

Инновационный потенциал предприятия определяет уровень его инновационного развития, которое заключается в оценке инновационного состояния на основе показателя эффективности инновационного развития:

$$E_{ID} = \frac{B_{IC}}{IC},$$

где, E_{ID} – эффективность инновационного развития;

B_{IC} – наращивание инновационного потенциала;

IC – величина инновационного потенциала в результате наращивания.

В этой связи для определения границ экономического пространства для влияния инноваций выделяются определенные инновационные состояния промышленных предприятий [4].

Повышая инновационную активность, промышленные предприятия стремятся к высокой конкурентоспособности на рынке промышленной продукции. Инновации являются условием для развития эффективной деятельности предприятия. И рассмотрение факторов, препятствующих инновациям, является приоритетной задачей промышленных предприятий.

Таким образом, главными составляющими успешного функционирования промышленного предприятия являются постоянная переоценка интеллектуального капитала предприятия в соответствии с его долгосрочными целями. Инновационный потенциал предприятия взаимосвязан с осуществлением инновационной стратегии и стратегии развития организации в целом. Наиболее полное удовлетворение потребностей потребителей на основе постоянных инноваций в процессе производства и реализации товаров и услуг зависит от высокого инновационного потенциала, который позволяет предприятию повысить свою конкурентоспособность. Кроме того, достаточный уровень инновационного потенциала обеспечивает готовность производственной системы к инновационному развитию.

Список использованных источников

1. Длинные волны: научно-технический прогресс и социально-экономическое развитие / С.Ю Глазьев, Г.И. Микерин, П. Н. Тесля и др. – Новосибирск: Наука, Сибирское отделение, 1991. - С. 137.
2. Горбунов В.Л., Матвеев П.Г. Методика оценки инновационного потенциала предприятия. Инновации. 2002. №8. С. 67-69.
3. Бухонова С.М., Дорошенко Ю.А. Обеспечение реализации стратегий инновационного развития // Вестник Белгородского государственного университета им. В.Г. Шухова, 2007, №1, с. 130-133.
4. Кочетков С. В. Методы стимулирования использования инновационного потенциала предприятия / С. В. Кочетков // Инновации. 2005. № 7. С. 112-114.

УДК 332:146

Снісар Ю.В., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНИЙ ДОСВІД ФРАНЦІЇ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Розвиток інноваційної сфери є у Франції найважливішим пріоритетом державної політики і розглядається як головний фактор майбутнього економічного зростання країни. Саме з розвитком цієї сфери пов'язується майбутнє і місце країни на світовій арені. Вирішальними перевагами для Франції є висока концентрація кваліфікованих кадрів, чудові дослідні інститути в державному секторі і великі національні інвестиції, а також модернізовані університетські програми [3].

Французька інноваційна політика спрямована на стимулювання приватних інвестицій в науку, поліпшення взаємодії між усіма ключовими учасниками інноваційного процесу в рамках полюсів конкурентоспроможності і на підтримку розвитку малих і середніх підприємств. З цією метою за участю держави, а також недержавних структур здійснюються різні заходи, що включають міжнародний, національний та регіональний рівні взаємодії.

Програма «Плюсів конкурентоспроможності» стала одним з основних сильних сторін національної інноваційної системи Франції. Дана програма сприяє її інноваційного розвитку, дозволяє підприємствам, університетам і науковцям та розробникам працювати в зв'язці. Перед цією програмою стоїть задача сформувати привабливі підприємства, які можуть вийти на світові ринки праці і в той же час забезпечити вирішенню соціальних та регіональних проблем, що виникають в самій Франції [1].

Декілька років тому міністерству іноземних справ Франції доручило асоціації Retis організувати операцію яка отримала назву «Ініціатива Інноваційні підприємства Цільові країни». Основною ціллю було сприяти розвитку технологічного партнерства між технологічними підприємствами Франції, Китаю, Індії та Бразилії [2; 4].

Державна регіональна політика у Франції координується генеральним секретаріатом по регіональних справах SGAR, який реалізує свої повноваження в основному через префектури. Регіональні підрозділи Міністерств з досліджень і по промисловості відповідають за виконання контрольних функцій відповідно до повноважень цих відомств. Це такі підрозділи, як і технологічна організація DRRT і регіональний відділ по промисловості, досліджень та навколишньому середовищу DRIRE. В цілому, в країні існує безліч діючих організацій на регіональному рівні, а саме: технічні центри, регіональні центри з інвестицій та передачі технологій - CRITT і центри по технологічних ресурсів - CRT, які здійснюють наукове і технологічне обслуговування; центри, які об'єднують національні громадські дослідні лабораторії і приватні дослідницькі інститути [5]. Як і всі розвинені країни, Франція повинна адаптувати свою науково-дослідну та інноваційну систему до вимог суспільства,

прогрес якого в умовах швидкої глобалізації ідей і технологій заснований на знаннях. Щоб здійснити цю адаптацію і забезпечити підтримку національної конкурентоспроможності, необхідно вжити заходи щодо вдосконалення організації державного сектора науки, що в свою чергу посприє зміцненню зв'язку між наукою і бізнесом.

Список використаних джерел

1. Республіка. Національна інноваційна система [Електронний ресурс] .- Режим доступу: [www. file: // E: Матер. до статті / Французька Республіка - Національна інноваційна система](http://www.file://E:/Матер. до статті / Французька Республіка - Національна інноваційна система)
2. Leportail de ministeredes Finances [electronicresource]. 2013. Mode of access: [http: // www.entreprises.gouv.fr](http://www.entreprises.gouv.fr), free. Caps. From the screen.
3. Иншакова, А. О. Реалізація ефективної конкурентної політики ЄС в сфері інновацій за допомогою загального інтелектуального права / А. О. Иншакова, Д. В. Кожем'якін // Закони Росії: досвід, аналіз, практика. - 2013. - № 2. - С. 19-23.
4. Баєв, Л. А. До питання про категорійної системі оцінки і управління інноваційним розвитком / Л. А. Баєв, М. Г. Літке // Менеджмент в Росії і за кордоном. - 2013. - № 3. - С. 20-27.
5. Економічний огляд Франції: ринок, продуктивність, інновації» - FranceTrade&Invest, 2014.

УДК 330

Сонник Н.С., Гурина Т.П., магістранти

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНИЙ СТАН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЇЇ РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Зрушення в інноваційно-інвестиційній сфері діяльності належать до системних питань макроекономічного розвитку, вирішення яких має здійснюватися насамперед на державному рівні. Держава бере участь в інноваційно-інвестиційному процесі як безпосередньо через державний сектор економіки, так і опосередковано, через свої інституції, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування [1]. Зважаючи на те, що економічний розвиток нашої країни потребує переходу до інноваційної моделі, можна впевнено стверджувати, що економіка в сучасних умовах, як ніколи, потребує значних інвестицій, які слід найоптимальніше залучати й використовувати в інноваційній сфері. З розвитком інноваційної діяльності пов'язують вихід вітчизняної економіки із кризового стану, зростання обсягів виробництва, вихід на нові ринки, адаптацію підприємств до ринкового середовища. Від результатів науково-технічної та інноваційної діяльності значною мірою залежить оновлення основних фондів, рівень технічної оснащеності підприємств, стан вітчизняної економіки та її конкурентоспроможність.

Більшість інновацій у сучасних ринкових умовах господарювання реалізується підприємницькими структурами. За розрахунками Держкомстату, у 2017 р. частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, становила усього 16,8% від їх загальної кількості, що у 3–6 разів менше, ніж показники інноваційно розвинутих країн. Для порівняння, у розвинених економічно та технологічно країнах світу кількість інноваційно-активних підприємств становить від 40 до 80% від їх загальної кількості, а для країн Європейського Союзу середнє значення інноваційної активності підприємств сягає 40–

45% [2]. Тому через низьку питому вагу вітчизняних промислових підприємств, що впроваджують інновації, маємо відповідно і малий обсяг реалізованої інноваційної продукції від загального обсягу випуску промислових товарів. За даними проведеного статистичного спостереження Державним комітетом статистики України було визначено, що дефіцит і нерозвиненість сучасних форм фінансування та державного регулювання є головними факторами, що стримують процес упровадження новітніх технологій і досягнень науково-технічного розвитку [3].

Сьогодні економічні умови спонукають докорінно переглянути технічні, технологічні, інноваційні, фінансові ресурси та систему оподаткування підприємств, що займаються інноваційною діяльністю. До основних недоліків існуючої системи державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності можна віднести: недостатнє нормативно-законодавче забезпечення регулювання інноваційно-інвестиційних процесів; обмеженість стимулів активізації інноваційної та інвестиційної діяльності; неспроможність держави залучити значні інвестиційні ресурси як у сферу економіки, так і в інноваційні напрями розвитку; недостатнє використання державою організаційно-економічних регуляторів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю тощо.

Для забезпечення в Україні інноваційно-інвестиційного розвитку економіки необхідно звернутися до європейського досвіду та регулюючу роль держави звести до комплексу заходів щодо стимулювання інноваційної та інвестиційної діяльності й упровадження у виробництво наукомістких технологій, звернувши особливу увагу на: формування пріоритетів науково-технічної й інноваційної діяльності та забезпечення концентрації державних ресурсів на їх реалізацію; розвиток інноваційної інфраструктури, по європейській системі, що забезпечує підтримку інноваційної діяльності на всіх її стадіях – від виконання науково-технічних розробок до реалізації високотехнологічної продукції й послуг; оптимізацію державного науково-технічного комплексу, перехід до європейських правовідносин між суб'єктами науково-технічної діяльності; удосконалення системи фінансової підтримки інноваційної діяльності з використанням фондів, банків та інших інститутів, що здійснюють венчурне інвестування; механізми формування ринків споживання науково-технічної продукції з використанням системи державних закупівель, інвестиційних програм і фінансових планів за участю держави; формування європейського законодавства, що стимулює розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності.

Отже, проведений аналіз показав, що інвестиції та інновації взаємопов'язані і взаємодіють, але ефект досягається лише тоді, коли основні обсяги інвестицій спрямовуються в технологічну структуру економіки, що забезпечує пріоритетний розвиток вищих технологічних укладів. Для ефективного розвитку української економіки необхідно використовувати інноваційно-інвестиційні механізми за європейською моделлю, тобто шляхом удосконалення законодавства та права, а також грамотної інноваційної та інвестиційної державної політики.

Список використаних джерел

1. Несинова С.В. Господарське право України : навч. посіб. / С.В. Несинова, В.С. Воронко, Т.С. Чебикіна. – К.: ЦНЛ, 2017. – 564 с.
2. Маргіта Н.О. Проблеми та перспективи впровадження інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку в Україні / Н.О. Маргіта // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія: Економіка. – 2017. – Вип. 41. – С. 89–93.
3. Статистичний щорічник України / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К., 2017. – 546 с.

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інноваційний розвиток країн світу вимірюється загальним показником – глобальним інноваційним індексом, згідно з яким у 2017 році Україна зайняла всього лише 60 місце в світі. Однак не є таємницею, що у нашої держави значно вищий потенціал, адже вона – одна з небагатьох, що володіє повним циклом виробництва літаків, розвиненими космічними технологіями, визнаними в світі, тощо. Це свідчить про те, що Україна – потужна інтелектуальна держава, винаходить та інноваційні ідеї якої високо цінуються.

Відомо, що в ринковій економіці основну масу досліджень і розробок здійснюють комерційні корпорації, а так як інноваційна діяльність – це досить капіталомісткий процес, вони неминуче стикаються з необхідністю пошуку оптимальної структури джерел фінансування. Слід зазначити, що у розвинутих країнах фінансування інноваційної діяльності здійснюється як з державних, так і з приватних джерел.

Для більшості країн Євросоюзу і США характерно приблизно рівний розподіл фінансових ресурсів для науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт між державним і приватним капіталом. Найбільш значна частка приватного сектора у фінансуванні наукових досліджень і розробок в США, Швеції, Фінляндії (70-75%), Бельгії, Німеччини, Франції (65-60%). У деяких країнах (наприклад, Японії) лімітується навіть мінімальний розмір бюджетних асигнувань на інноваційну діяльність. Крім того, для запровадження сучасної техніки та високих технологій використовуються також амортизаційні кошти, які в сфері інноваційної діяльності нараховуються за прискореними методами [1].

На жаль, сучасний стан інноваційної діяльності в Україні відстає від країн Євросоюзу. За останнє десятиліття фінансова підтримка інноваційної діяльності підприємств за рахунок коштів державного бюджету залишалася вкрай низькою – на рівні 1-3% від загальних витрат. З огляду на перевантаженість бюджету борговими зобов'язаннями, невирішеність численних соціальних питань й безліч інших внутрішніх і зовнішніх проблем, можна стверджувати, що в найближчій перспективі бюджетні кошти не стануть основним джерелом фінансування інноваційних перетворень національної економіки. Але ж кошти державного бюджету мають особливо важливе значення для реалізації інноваційних програм і проектів в економіці, адже ряд заходів, необхідних для їх успішного здійснення, не може бути профінансований за рахунок інших джерел. Зокрема, це розвиток інноваційної інфраструктури; надання державної підтримки у вигляді здешевлення кредитів; надання державних гарантій щодо проектів, які передбачають впровадження сучасних технологічних процесів і енергозберігаючих технологій. Вирішити проблему фінансування, в силу величезного обсягу необхідних для цього ресурсів, неможливо без залучення іноземних інвесторів із світового фінансового ринку. Але, хоча внаслідок значного перевищення попиту над пропозицією прибутковість капіталу в Україні досить висока, все ж істотного припливу інвестицій не відбувається – перш за все, через низьку ліквідність і високий кредитний ризик українських цінних паперів, а також із-за наявності істотних політичних ризиків.

Резервом інноваційного розвитку також можна визначити фінансування через венчурні фонди та регіональні фонди розвитку. Венчурне фінансування високотехнологічних проектів є високоризиковим, складним, суперечливим і тривалим процесом, що включає ряд спеціалізованих стадій з набором своїх джерел та інститутів.

Традиційними джерелами формування венчурного капіталу та, відповідно, створення інвестиційних фондів у більшості країн світу виступають кошти приватних інвесторів, інвестиційних інститутів, пенсійних фондів, страхових компаній, різних урядових агентств і

міжнародних організацій. Проте варто зазначити, що структура джерел венчурного капіталу в кожній окремій країні має свою специфіку, що є наслідком особливостей законодавчого регулювання та норм, усталених у фінансовій сфері.

У Західній Європі венчурний капітал використовується переважно на розвиток. Адже венчурне фінансування окремих операцій у більшості випадків приносить низький дохід, проте пов'язане зі значно меншим ризиком. У більшості країн, таких як Голландія, Великобританія, Німеччина, Італія, розроблені заходи щодо стимулювання ризикованих підприємств за рахунок виділення державних коштів, надання гарантій державою, зниження оподаткування на біржові доходи та створення біржових ринків. Розробка нових технологій поглинає найбільшу частину таких капіталовкладень. Важливою рисою венчурного фінансування у США, на відміну від європейського, є набагато більші обсяги інвестування бізнесу на ранніх стадіях розвитку: у США – 25-30%, в Європі – 15-17% [2].

Отже венчурне фінансування в перспективі може стати одним з основних напрямів підтримки інноваційної діяльності. Тому вже зараз треба передбачити в законодавстві можливість утворювати венчурні фонди з використанням коштів Державного інноваційного фонду, банків, розробників і споживачів науково-інноваційної продукції, інших зацікавлених підприємств, а також коштів місцевих бюджетів. Необхідно об'єднувати кошти зацікавлених інвесторів: створювати регіональні венчурні фонди для підтримки нововведень.

Список використаних джерел

1. Лапко О.О. Проблеми фінансування інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/9751/1/54.pdf>
2. Дідик Н.В. Світовий досвід венчурного фінансування як сучасної форми фінансування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/9.pdf

УДК 338.46:61

Тлесова Э.Б., к.э.н., доцент
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)

ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Развитие науки и инноваций является основополагающим условием достижения конкурентоспособности в любой сфере деятельности, в том числе и в области здравоохранения. Именно высококачественные научные исследования лежат в основе улучшения состояния здоровья населения на национальном уровне и в глобальном масштабе [1].

Успешность развития медицинской науки напрямую определяется эффективностью используемых управленческих подходов, как на уровне уполномоченного отраслевого органа, так и на уровне научных организаций, а также непосредственно в рамках организации деятельности научного коллектива, реализующего конкретные научные программы и проекты. От результатов менеджмента напрямую зависят все другие условия, необходимые для развития отраслевой науки – финансирование, ресурсное обеспечение и т.д.

Развитию отечественной медицинской науки, начиная с первых лет обретения независимости Республикой Казахстан, способствовало формирование сети профильных организаций медицинской науки, сохранение активной части научного потенциала здравоохранения страны, формирование национальных приоритетов научно-технологического развития, в том числе в сфере медицинской науки, размещение

государственного заказа на проведение прикладных научных исследований в области здравоохранения. В этой связи, наиболее актуальным направлением проводимых реформ в области отраслевой науки является модернизация медицинских исследований с помощью инновационного менеджмента, направленного на развитие конкурентной среды научных исследований, расширение практики грантового финансирования исследований, привлечение частного бизнеса и инвестиций в отечественную медицинскую науку, а также развитие научного потенциала организаций и ученых.

Общие расходы на здравоохранение в Казахстане в 2016 г. составили 1604,4 млрд. тенге, что составляет 3,4% от ВВП (или 4,688 млрд. долл. США). Для сравнения: в США здравоохранение поглощает более 10% ВВП страны, а в странах Западной Европы общие расходы на здравоохранение колеблются от 6 до 10% ВВП в год. По рекомендациям ВОЗ, для нормального функционирования медицины, минимальный уровень государственных расходов на здравоохранение должен составлять 6-8% от ВВП при бюджетном финансировании в развитых государствах и не менее 5% ВВП в развивающихся странах.

За рассматриваемый период наблюдается рост как государственных, так и частных расходов на здравоохранение. Однако темп роста частных расходов на здравоохранение намного выше темпа роста государственных расходов на здравоохранение. Государственные расходы на здравоохранение в 2016 г. составили 948 млрд. тенге, рост которых по сравнению с 2011 г. (654,6 млрд. тенге) составил 44,8%. В то же время частные расходы на здравоохранение в 2016 г. (645,6 млрд. тенге) выросли больше чем в два раза по сравнению с 2011 г. (297 млрд. тенге) [2].

По данным Министерства здравоохранения РК, по итогам января-декабря 2017 года объем инвестиций в сферу здравоохранения составил 91,4 млрд. тенге и вырос к аналогичному уровню 2016 года на 43,5%, что является одним из высоких показателей среди отраслей экономики Казахстана. Доля частных инвестиций увеличилась на 90% (с 23,3 до 44,2 млрд. тенге) к уровню 2016 года [3].

Политическая популярность привлечения частного капитала в выполнении общественно значимых задач в последние 30 лет значительно набирает вес в международной практике. В развитых странах мира государственно-частное партнерство (ГЧП) является основным инструментом привлечения частного инвестиционного капитала в сектор здравоохранения, что значительно улучшает инфраструктуру лечебных учреждений.

ГЧП направлено на более эффективное и качественное предоставление государственных услуг с минимальными затратами. Главным масштабом при этом является экономическая эффективность ГЧП по сравнению, например, с традиционным методом закупок/ договором об оказании услуг. Аргументами в пользу ГЧП можно назвать среднесрочный и долгосрочный характер взаимоотношений сторон, взаимовыгодное распределение рисков, выгод, прав и обязанностей между партнерами, использование квалификации и опыта частного сектора (ноу-хау и менеджмент), определение критериев достижения результативности проекта государственным сектором. Также необходимо отметить, что ГЧП нельзя воспринимать лишь как инструмент для инвестиций во времена ограниченности государственного бюджета, скорее это эффективное предоставление качественных услуг как для государства, так и для его граждан [4].

Система здравоохранения Казахстана сегодня находится в стадии активного реформирования, необходимость которого связана с ростом ценности здоровья в системе приоритетов общества, с изменениями в демографической структуре населения, а также с развитием медицинских технологий, значительно повышающих возможности медицинских служб реально влиять на показатели здоровья населения.

Кроме того, реализация стратегии вхождения Казахстана в число 50 конкурентоспособных стран мира диктует новые требования к системе здравоохранения, в том числе необходимость развития предпринимательской культуры, создания конкурентной основы для участия частного капитала в реализации общественно значимых задач.

Реформирование системы здравоохранения через использование государственного

ресурса без участия частного партнера позволяет сохранить существующие институты в собственности государства, а также обеспечивает высокий уровень контроля над сектором. Но при этом сохраняется отсутствие мотивации к оптимизации рынка, низкая вероятность достижения необходимых результатов, сохранение теневых платежей населения.

Использование же механизмов государственно-частного партнерства в сфере здравоохранения будет означать появление экономически заинтересованных партнеров, дополнительного источника инвестиций, высокой мотивации к оптимизации расходов и возможность технологического прорыва в социальной сфере [5]. В свою очередь, внедрение ГЧП в отечественном секторе здравоохранения повлечет необходимость изменения нынешних институтов управления в области здравоохранения, разработки специальных механизмов реализации государством своей регулятивной функции.

Таким образом, использование механизмов государственно-частного партнерства, а также внедрение эффективного менеджмента на всех уровнях и во всех сферах здравоохранения, в том числе в области медицинской науки позволит достичь реальной конкурентоспособности результатов разработок отечественных ученых, что обеспечит развитие высокого научного и инновационного потенциала здравоохранения, подтверждаемого международными индикаторами.

Список использованных источников

1. Порада Н.Е. Общественное здоровье и здравоохранение: курс лекций /Н.Е. Порада. – Минск: ИВЦ Минфина, 2017. – 126 с.
2. Электронный ресурс, режим доступа: <http://stat.gov.kz>
3. Электронный ресурс, режим доступа: <http://www.mz.gov.kz>
4. Черепов В., Государственно-частное партнерство в области здравоохранения// Экономическая политика, 2015 - № 5. - С. 46-49.
5. Гладков К.В. Государственно-частное партнерство как источник компетенций частного партнера в здравоохранении //Современные проблемы науки и образования. – 2016. - №2.

УДК 338.2:330.1

Толстова А.В., к.е.н., доцент

*Український державний університет залізничного транспорту
(м. Харків, Україна)*

ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції розвитку світової економіки, поглибленням міжнародного поділу праці, активний розвиток науково-технічного прогресу, лібералізація торгівлі, транснаціоналізація, досягнення глобальної єдності в оцінці ринкової економіки та системи вільної торгівлі, стрімкий розвиток фінансових ринків та формування глобалізованих соціокультурних особливостей розвитку суспільства обумовлюють зростання залежності виробництва, споживання, експорту, імпорту та доходів країн від міжнародних центрів політичної та економічної влади, ідеологічну конвергенцію, самодостатність глобального фінансового ринку на основі отримання «коштів із коштів». Основними гравцями на міжнародній арені, які диктують умови функціонування економіки стають транснаціональні корпорації.

В таких умовах основою розвитку економіки країни, забезпечення її конкурентоспроможності є впровадження новітньої концепції стратегічного розвитку економіки України, яка дозволить сформуванню потужну базу національних корпорацій, конкурентоспроможних з існуючими ТНК.

Новітня концепція стратегічного розвитку економіки України полягає в поетапному

формуванні комплексу потужних національних корпорацій, умов розвитку малого та середнього підприємництва на основі використання нових технологій, ідей та підходів інноваційного розвитку, забезпечення конкурентоспроможності, модернізації, переходу на новий етап індустріалізації - неоіндустріалізацію, екологізацію, диверсифікацію виробництва та розвиток науково-технічного та кадрового потенціалу країни, формування інвестиційного середовища розвитку країни.

Для забезпечення зазначеної моделі стратегічного розвитку економіки ключовим завданням держави є формування інвестиційної політики, яка спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища та суттєвого нарощування обсягів інвестицій, розвиток інноваційної діяльності.

Основними завданнями державної інвестиційної політики повинні стати:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інвестиційного розвитку України;
- удосконалення нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення строгої системи контролю інвестиційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку й використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційної діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- розвиток міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансова підтримка, сприятлива кредитна, податкова і митна політика у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інвестиційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кваліфікованих кадрів у сфері інноваційної діяльності;
- створення рівних умов для суб'єктами господарювання різних форми власності;
- здійснення процесу інвестування на прозорих та цивілізованих засадах;
- поліпшення структури інвестиційних джерел.

Удосконалення інвестиційної політики України слід починати з впровадження державного регулювання валютного курсу, удосконалення нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності, впровадження строгої системи контролю інвестиційної діяльності, дослідження та розбірливості в потенційних інвесторів, впровадження ефективної пільгової політики, системи сповіщення влади про залучення інвесторів, формування бюджетних і не бюджетних інвестиційних фондів, залучення коштів великих підприємств в розвиток економіки країни.

З метою забезпечення стабільності сприяння інвестування в довгострокові проекти розвитку економіки країни, відповідно до стратегічних напрямків її розвитку, захисту їх від мінливих політичних умов слід впроваджувати практику формування багаторічного бюджету. Тривалість реалізації проектів індустріалізації, модернізації економіки може досягати 5-10 років. Ефективність реалізації зазначених проектів залежить від забезпеченості фінансовими ресурсами. Оскільки, країна розвивається в нестабільних політичних та економічних умовах, бюджет слід складати на найближчі 3-5 років, з урахуванням основних проектів модернізації економіки.

Наступним інструментом активізації інвестиційної діяльності та забезпечення стратегічного розвитку економіки є участь держави в формуванні реального сектору економіки, в аспекті формування, оптимізації структури великих підприємств, створення державних корпорацій, холдингів, територіально-виробничих об'єднань.

Іншою сферою участі держави як суб'єкта та джерела фінансових коштів є розвиток різних форм приватно-державного партнерства при збереженні державою контролю над

стратегічними інфраструктурними мережами, підприємствами країни. Ефективним є проведення спільного фінансування та партнерства. Органи управління, які об'єднують широкий спектр інтересів, також повинні покрити від 15 до 50 відсотків витрат, пов'язаних з конкретними проектами, за рахунок місцевих (державних або приватних) джерел.

Важливим елементом інвестиційного забезпечення реалізації моделі стратегічного розвитку економіки України є залучення крупного бізнесу в якості важливого суб'єкта національної модернізації, індустріалізації країни. Це пропонуємо здійснювати на основі створення позабюджетних інвестиційних фондів підтримки розвитку країни, кошти до якого будуть надходити на основі внеску підприємств та розподілятимуться державою на пріоритетні проекти модернізації та індустріалізації економіки країни. Рівень внеску залежить від рівня прибутковості та розвитку підприємства.

Основним джерелом фінансування стратегічного розвитку економіки країни повинні стати Український фонд розвитку, Український фонд регіонального розвитку, Інвестиційний фонд розвитку промисловості, котрі направлені на акумулювання фінансових коштів для реалізації державних, регіональних програм розвитку, індустріалізації, проектів модернізації промисловості. Інструментами інноваційних форм фінансування розвитку малого та середнього підприємства є фонди розвитку, комбінації грантів, суд, участь в капіталі.

Таким чином, новітня концепція стратегічного розвитку економіки України полягає в удосконаленні системи державного регулювання, забезпеченні індустріалізації, модернізації промисловості, інноваційному розвитку малого та середнього підприємництва, формування інноваційного та інвестиційного середовища розвитку. Забезпечення програм розвитку економіки слід здійснювати на основі формування потужної інвестиційної інфраструктури, інститутів, які акумулюватимуть фінансові кошти та на проектній основі перерозподілятимуть їх на інноваційні проекти розвитку економіки.

УДК 332.1

Урунов Д.Ч., магістрант
*Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Казахстан)*

ОЦЕНКА КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦИАЛА МАЛЫХ ГОРОДОВ

В современных условиях к одной из первоочередных задач развития территории любого уровня (в том числе и города) можно отнести повышение ее конкурентоспособности. Конкуренция заставляет и будет всё больше заставлять территории как можно полнее использовать тот общий потенциал, которым они обладают. Следовательно, оценить конкурентоспособность можно на основе определения наличия и уровня развития составляющих потенциалов, оценка которых позволит повысить эффективность их использования и будет способствовать общему повышению уровня конкурентоспособности города.

Конкурентный потенциал можно определить, с одной стороны, как структурный элемент конкурентных отношений, а с другой – как совокупность располагаемых ресурсов, средств и источников различного свойства, которыми обладает город и которые могут быть вовлечены в воспроизводственный процесс для достижения целей развития территории и, в первую очередь, для улучшения условий жизни населения [1].

В составе конкурентного потенциала (КП) можно выделить следующие основные составляющие (субпотенциалы): природно-ресурсный (ПРП), инвестиционный (ИП), человеческий (ЧП), производственный (ПП) и организационно-управленческий потенциал (ОУП).

Для оценки конкурентоспособности и конкурентного потенциала территорий в современной литературе используются в основном метод суммы мест, балльных оценок,

многомерной средней и метод «Паттерн» [2]. Названные методы отличаются простотой, вместе с тем полученные в результате их использования оценки адекватно отражают изучаемые явления и дают важную информацию об исследуемом объекте.

Применение метода «Паттерн» отличается от многомерной средней тем, что в качестве основания стандартизованных значений индикаторов используются не средние, а наилучшие их значения. Вычисляя сумму стандартизованных значений показателей либо их среднюю величину, можно получить однозначно выраженные многомерные оценки конкурентного потенциала территорий. На основе результатов оценки по методу «Паттерн» можно дифференцировать изучаемые субъекты на группы с высоким, средним и низким конкурентным потенциалом на данный момент времени и определить основные направления развития конкурентного потенциала в будущем [3].

Объектом нашего анализа выступили ряд городов Республики Таджикистан.

Для оценки конкурентного потенциала городов Республики Таджикистане за 2017 г. был применен метод «Паттерн». Методика оценки конкурентного потенциала городов включает в себя следующие этапы:

1. Выбор и расчет показателей, характеризующих конкурентный потенциал малых городов Республики Таджикистан. При этом показатели распределяются по блокам субпотенциалов, входящим в состав конкурентного потенциала.

Исходя из состава конкурентного потенциала малого города для его оценки были использованы следующие основные показатели. Природно-ресурсный потенциал: площадь территории на душу населения; улавливание и обезвреживание веществ, отходящих от стационарных источников, инвестиции в основной капитал, направленные на охрану окружающей среды и рациональное использование природных ресурсов. Для оценки человеческого потенциала применяются показатели, характеризующие трудовой потенциал и потенциал качества жизни: коэффициент естественного прироста населения; среднемесячная начисленная заработная плата; среднесписочная численность работников, занятых в экономике; число мест в дошкольных учреждениях; численность студентов среднеспециальных и высших учебных заведений; число врачей и среднего медицинского персонала; число посещений музеев; число спортивных сооружений; площадь жилищ, приходящаяся на одного жителя; площадь жилищ, оборудованных водопроводом, канализацией, отоплением, водоснабжением, газом; число легковых автомобилей в личной собственности граждан и др. Инвестиционный потенциал: сальдированный финансовый результат на одного занятого; инвестиции в основной капитал на душу населения; доля собственных средств города в общем объеме инвестиций в основной капитал и др. Производственный потенциал: объем промышленного производства; объем сельскохозяйственной продукции; оборот розничной торговли.

2. Стандартизация показателей, позволяющая выполнить условие их сопоставимости.

3. Расчет индексов субпотенциалов.

4. Ранжирование (по пяти выделенным субпотенциалам) и группировка городов.

5. Расчет интегрального индекса конкурентного потенциала городов.

6. Ранжирование городов по интегральному индексу конкурентного потенциала.

В результате применения методики произведены расчёты индексов пяти выделенных частных потенциалов малых городов Республики Таджикистан: индекса природно-ресурсного потенциала; индекса человеческого потенциала; индекса инвестиционного потенциала; индекса производственного потенциала и индекса организационно-управленческого потенциала.

Исходя из расчетов индексов ПРП малых городов выявлено, что в группу с индексом ПРП выше среднего значения данного показателя входят Душанбе, Худжанд. У остальных городов значения исследуемого показателя ниже среднего.

Расчет индексов ЧП изучаемых объектов позволил установить, что не все города имеют индекс ЧП выше среднего.

Рассчитанные оценки частных потенциалов были использованы для определения

интегральной оценки конкурентного потенциала – индекса конкурентного потенциала (ИКП).

Для определения конкурентной позиции каждого малого города РТ был использован метод ранжирования, позволивший составить рейтинг малых городов по уровню развития их конкурентного потенциала.

С учетом нормативных значений выделены пять групп городов с равными интервалами значений:

1 группа — весьма высокий уровень: $7,304 < \text{ИКП} \leq 9,130$;

2 группа — высокий уровень: $5,478 < \text{ИКП} \leq 7,304$;

3 группа — средний уровень: $3,652 < \text{ИКП} \leq 5,478$;

4 группа — низкий уровень: $1,826 < \text{ИКП} \leq 3,652$;

5 группа — критический уровень: $0 < \text{ИКП} \leq 1,826$.

Проведенные расчеты выявили наличие функциональной дифференциации конкурентных потенциалов малых городов, проявляющейся в степени соответствия частных потенциалов нормативному значению. Наибольшую степень соответствия между лучшим и нормативным индексом имеют организационно-управленческий и производственный потенциал, наименьшую – инвестиционный.

Таким образом, можно сделать вывод, что существующие в малых городах конкурентные ресурсы не имеют достаточной финансовой базы для создания конкурентных преимуществ.

Список использованных источников

1. Ковалева Г.А. Оценка потенциала конкурентоспособности как инструмент управления социально-экономическим развитием муниципальных образований // Экономика региона. 2006. – № 4. – С. 158-164.

2. Чёрная И.П. Управление устойчивым развитием приграничного региона на основе конкурентного потенциала /под науч. ред. Ю. В. Рожкова. Иркутск: БГУЭП, 2007.

3. Гринчель Б.М. Важнейшие факторы повышения конкурентоспособности регионов [Электронный ресурс] / Б.М. Гринчель, Н.Е. Костылева; Ин-т «Евроград». СПб., 2003. URL: // [http:// www.regionforum.ru/forum/materials/](http://www.regionforum.ru/forum/materials/)

УДК 005.21:658

Фатахова Н.Р., преподаватель
Азербайджанский Архитектурно-Строительный Университет
(г. Баку, Азербайджан)

ПУТИ ПРОВЕДЕНИЯ КОРПОРАТИВНОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ПОДДЕРЖКИ НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

Для проведения корпоративного анализа необходимо проанализировать зоны получения результатов (подразделений, рынков, продуктов) в соответствии с тем, какой вклад в годовой доход они дают, каких затрат они требуют. Необходимо оценить для каждой партии товара или продукта на каждом рынке: насколько он преуспевает, застыл или отстает; его возможности в будущем на основании различных допущений, касающихся уровней инвестиций или цен, необходимых для его развития или выживания. Проанализировать объем продаж по сравнению с планом и объяснить различия, рассмотреть основные и накладные расходы по сравнению с планом и объяснить различия. Вместе с тем нужно оценить достижения в области развития производственных процессов и производимой продукции для рынка по сравнению с планом и объяснить различия. В этом случае нужно проанализировать главные финансовые соотношения (фактические, планируемые) и выяснить причины отклонения от нормы, составить бюджет на нулевой или приоритетной

основе, чтобы оценить оправданность всех основных затрат. Перед исследователями стоит задача найти ответы на три главных вопроса: каким делом мы занимаемся, каким делом мы должны заниматься, что мы можем делать хорошо. Оценить общие сильные и слабые стороны в работе организации, способности к управлению, достоинства персонала, производственные взаимоотношения, планирование, развитие, маркетинга, продажи, распределение, закупки, движение материальных ценностей и запасов, финансовую базу, продуктивность, методы производства и оборудования, использование новых технологий, информацию по менеджменту и финансовому контролю. Возникает необходимость оценить угрозы и благоприятные возможности: внешние, т.е. конкуренция, правительственные указания и вмешательство, инфляция, курс валют; внутренние, т.е. персонал, инновации, системы, денежные ресурсы (включая поток наличности). Для разработки стратегических планов необходимо:

исследуют благоприятные возможности и сильные стороны, выявленные общим анализом результатов внедрения научных технологий и инноваций в производстве;

основаны на реальных допущениях и проектах относительно будущих тенденций, развития на научной основе.

Принимают во внимание то, какая наличность нужна для увеличения финансов и продукта или развития рынка.

Рассмотрим анализ возможности развития связей с покупателем по цепочке ценности.

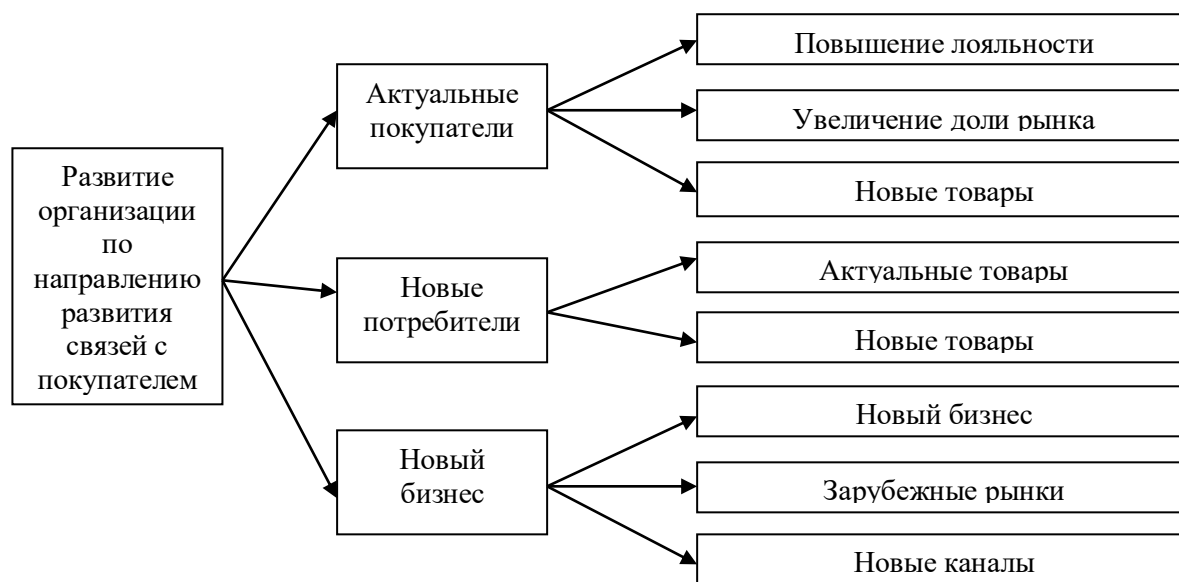

Рис. 1. Варианты развития связей с покупателем

Анализ принципов развития ведущих организаций мира показал, что партнерство с поставщиком является более предпочтительным. Эффективному партнерству способствует и наличие современных информационных технологий, позволяющих наладить обмен товарами и услугами «точно в срок», в определенном объеме и последовательности, в нужные сроки благодаря информационным связям в режиме реального времени.

Список использованных источников

1. Баранчев В.П. Аутстаффинг и команды инновационного бизнеса // «Менеджмент сегодня». – 2005. - № 05 (29), - с. 32-43
2. Гончаренко Л.П. Инновационная политика: Учебник, 2009. – 352 с.
3. Гунин В.П. Инновационная активность предприятий: сущность, содержание, формы. Монография. – М.: Государственный университет управления, 2000. – 102 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Загальновідомо, що інноваційна політика має розглядатися як процес пошуку ідеї та створення нового товару з урахуванням потреб споживачів, вихід нового товару на ринок, спостереженням за його реалізацією та поведінкою. Існує п'ять типів нових товарів: принципово новий товар (послуга), що задовольняє ті потреби споживачів, які раніше були незадоволеними; товар (послуга) принципової новизни відносно наявних товарів-аналогів; оновлені товари з удосконаленими характеристиками, новими властивостями відносно традиційних товарів; товар (послуга), що є новим для конкретного ринку; товар (послуга) нової сфери використання [1]. Як правило, виділяються такі основні рівні інноваційної політики: національний, регіональний, місцевий, галузевий, локальний (підприємство). Вивчення наукової літератури дало змогу визначити зміст діяльності усіх основних суб'єктів інноваційної політики та визначити їх функціональні повноваження:

національна інноваційна політика – це політика, головними цілями якої є формування інноваційної моделі розвитку з відповідними організаційними структурами управління; формування структури потреб в інноваціях і визначення шляхів їх задоволення; досягнення економічного зростання [2];

регіональна інноваційна політика – це політика, яка спрямована на врахування основних положень концепції науково-технічного та інноваційного розвитку країни, специфічних потреб регіону, наявності ресурсів і можливостей;

інноваційна політика на місцевому рівні – створення передумов ефективного інноваційного розвитку регіонів, окремих територій та населених пунктів, яка визначається ступенем їх фінансово-економічної спроможності та інноваційного потенціалу;

галузева інноваційна політика – стрижнева складова державної інноваційної політики, яка реалізується на рівні галузевих міністерств чи державних комітетів, реалізується через програми або стратегії розвитку галузі;

локальна інноваційна політика розробляється та реалізується на рівні підприємства.

Надзвичайно важливо оцінювати ефективність інноваційної політики, яке трактується як кількісна характеристика об'єкта (проекту, програми, процесу тощо), що відображає його кінцеву результативність і розкриває міру повноти та якості досягнення поставлених цілей за допомогою системи показників [3].

У науковій літературі є різні підходи до визначення даного поняття, зокрема:

ефективність – результативність управління стосовно дій суб'єкта управління – уряду держави (В. Петті, Ф. Кене) [4];

ефективність – економічна категорія, яка визначає співвідношення результату до визначеного виду витрат (Д. Рікардо) [5 с.6];

ефективність – основна мета управління, яка визначає зв'язок з функціональністю підприємства (Г. Емерсон) [5, с.19];

ефективність – це результативність, яку визначає загальна теорія ефективної організації діяльності (Т. Котарбинський) [5, с.20];

ефективність – це результативність певної дії, процесу, що вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами (ресурсами), що його спричинили (В. Андрійчук) [6, с.9];

ефективність – здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат (С. Мочерний) [7, с.14];

ефективність – комплексна оцінка кінцевих результатів використання трудових, матеріальних, інформаційних та фінансових ресурсів підприємства у виробництві товарів та наданні послуг за певний термін (І. Павленко) [8];

ефективність – це співвідношення результату (ефекту) з витратами, що викликали цей ефект (Б. Жнякін та В. Краснова) [9].

Відмітимо, що в цілому оцінювання результативності чи ефективності інноваційної політики можна характеризувати як динамічний процес, який вдосконалюється, змінюється та модернізується, але при цьому зберігається і покращується його роль як управлінської функції. Забезпечуючи зворотний зв'язок між станом інноваційної діяльності підприємства та системою її управління, оцінювання є важелем для підвищення ефективності діяльності загалом. Зміст процесу оцінювання полягає у визначенні цінності отриманих результатів та визначенні рівня відповідності ефективності інноваційної діяльності визначеним цільовим пріоритетам функціонування та розвитку підприємства.

До традиційних інструментів оцінювання ефективності інноваційної політики належить моніторинг – сукупність просторових і часових спостережень, організованих на основі послідовного збирання даних про явища, процеси, які описуються за допомогою певних ключових показників задля оперативної діагностики стану об'єкта, його дослідження і оцінки в динаміці. Моніторинг як один із найважливіших інструментів використовується на макрорівні для розроблення інноваційної політики за допомогою постійного системного вивчення стану та тенденцій в інноваційній сфері, своєчасного виявлення змін, запобігання негативним тенденціям, прогнозування розвитку інноваційних процесів. Результати оформлюються у вигляді аналітичних записок з додатками – формами показників оцінювання стану, тенденцій за відповідний період. До інших інструментів можна віднести SWOT-аналіз, STP – аналіз, GAP – аналіз, діловий комплексний аналіз (PIMS) та ін.

Отже, проведення комплексного аналізу інноваційної діяльності сприятиме обґрунтуванню найбільш ефективних напрямів інноваційної діяльності, інноваційних програм та проектів фірми.

Список використаних джерел

1. Єрмолаєва В.В. Особливості та проблеми інноваційного розвитку в Україні / В.В. Єрмолаєва // Держава та регіони. – 2014. – № 6. – С. 275-280.
2. Квасницька Р.С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах / Р.С. Квасницька, Н.С. Ардашкіна // Вісник Хмельницького національного університету, 2009. – № 6. – С. 249.
3. Габор С.С. Ефективність як економічна категорія / С.С. Габор, В.С. Габор // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 14-17.
4. Проблема эффективности в современной науке / Под ред. А.Д. Урсула. – Кишинев, 1985. – 256 с.
5. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: монографія / А.В. Куценко. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2013. – 205 с.
6. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2010. – 292 с.
7. Габор С.С. Ефективність як економічна категорія / С.С. Габор, В.С. Габор // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7. – С. 14–17.
8. Рябкова О.В. Сутність результативності та ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mev-hnu.com/load/2013/7_konkurentnij_potencial_pidpriemstva_metodi_ta_mekhanizmi_pidvishhennja/37-1-0-246.
9. Стрілець Є.М. Ефективність як економічна категорія / Є.М. Стрілець. – Запоріжжя: КПУ, 2015. – С. 9.
10. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 334с.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Освіта, як одна з найважливіших складових суспільства, з одного боку залежить від процесів, що відбуваються в ньому, реагуючи та відповідаючи стану науково-технічного прогресу, тенденціям розвитку економічної сфери країни, з іншого, безумовно, – впливає на всі фактори, процеси та життя, оскільки готує кваліфікованих фахівців, розвиває особистість, формує певні життєві погляди. Тому особливий уваги заслуговує сучасний стан впровадження інновацій в освіту країни.

Проблема становлення і розвитку педагогічних інноваційних технологій привертає увагу багатьох педагогів-науковців. У працях В. Беспалько, В. Бикова, І. Волкова, Т. Дмитренко, О. Падалки, Г. Селевко, В. Сластьоніна, О. Смолюка, О. Шпака можна виділити визначення сутності педагогічної технології та її структуру. Так В. Беспалько, звертаючись до поняття «педагогічної технології», називає її «змістовною технікою реалізації навчального процесу [1,с.27]». Докладна характеристика педагогічних інноваційних технологій як системи засобів, методів організації та управління навчально-виховним процесом здійснюється також і зарубіжними вченими. Проблеми інновацій досліджують сербський педагог К. Ангеловські та англійські й американські педагоги Х. Барнет, Д. Гамільтон, Н. Грос, У. Кінгстон, Н. Лагервей, М. Майлз, А. Хаберман, Р. Хейвлок та ін..

Аналіз педагогічної та психолого-педагогічної літератури актуалізує доцільність виділення ролі інноваційних технологій у підготовці студентів вищих навчальних закладів. Проте необхідно зазначити, що не вистачає комплексного системно-діяльнісного підходу щодо втілення інноваційних технологій в педагогічний процес вищої школи

У системі вищої освіти виділяються такі інноваційні технології: інновації в змісті вищої освіти, інновації в педагогічному процесі, інновації в організаційних структурах вищої освіти, інновації в діяльності та відносинах між викладачами і студентами, інновації і сфері освітніх послуг, інновації в галузі міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів . Розглядаючи питання розвитку інноваційних освітніх процесів, активно використовують термін «інноваційне навчання» [2]. В процесі професійної підготовки необхідно звернути особливу увагу на підвищення творчого потенціалу, що в свою чергу сприятиме формуванню конкурентоздатного спеціаліста, який може відповісти на виклики часу.

Суть проблемного викладу знань викладачем полягає в тому, що замість передачі готових положень (правил, законів) науки викладач повідомляє фактичний матеріал, дає його опис на фоні систематично створюваних проблемних ситуацій, постійно спонукає студентів до часткової або повної самостійної діяльності з установами й вирішенням навчальних проблем.

Технологія проблемного навчання включає п'ять етапів вирішення проблеми: поява відчуття складності проблеми; виявлення її та визначення; представлення можливого рішення; виявлення шляхом положень імовірних рішень; подалі спостереження й експерименти, які призводять до прийняття або відхилення прийнятого допущення, тобто до висновку, що має позитивне чи негативне рішення.

Вирішення проблеми здійснюється за допомогою чотирьох основних етапів: підготовка особистості та намагання розв'язати проблему; інкубація – період «визрівання» рішення; миттєвий спалах ідеї-рішення; верифікація – перевірка результативності рішення та уточнення нової ідеї.

Невід'ємною частиною сучасного суспільства є широке використання інформаційного ресурсу в умовах функціонування всесвітньої інформаційної мережі, яка дозволяє забезпечити доступ до інформації без будь-яких перешкод та обмежень.

В зв'язку з цим, серед педагогічних технологій, поширених у вищих навчальних закладах, чільне місце займають інформаційні технології. Використання інформаційних технологій дозволяє впливати на розвиток особистості, інтегруючи її у світову спільноту. Широкий обсяг мультимедія та Інтернету дозволяє використовувати інформаційні технології, як засіб спілкування та виховання. В процесі використання інформаційних технологій вдосконалюються навички роботи з текстом, створення об'єктів, баз даних, використання електронних таблиць. Доступність глобальних інформаційних баз дає можливість вчитися використовувати різноманітну інформацію, аналізувати її, що, безсумнівно, розширює світогляд та сприяє професійному становленню.

Інформаційні технології становлять методичне обґрунтування побудови педагогічного змісту комп'ютерної програми, так було створено мережу різноманітних комп'ютерних навчальних програм, серед яких основними є комп'ютерний підручник, контролюючі та ігрові програми [3, с. 98].

Таким чином, інформаційна технологія посідає гідне місце в загальній системі педагогічних технологій.

Список використаних джерел

1. Безпалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Безпалько // М. – 1989. – 180 с.

2. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень // К.: Грамота. – 2003. – 216 с.

3. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О.І. Навроцький // Монографія. – Х.: Основа – 2000. – 240 с.

Науковий керівник – Маховка В.М., к.е.н., доцент

УДК 332.2/.3:631.1:502.13:005.21

Чигрин О.Ю., к.е.н., доцент; Івахненко О.М., аспірант

Сумський державний університет

(м. Суми, Україна)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ ВІДНОСИНАМИ

Земельні ресурси є джерелом національного багатства, від їх використання залежить сталий економічний розвиток країни й рівень життя населення. Нині земельні відносини в Україні залишаються на етапі реформування [7].

Питання власності на землю є гострим та спекулятивним, оскільки уособлює в собі одночасно суперечливі суспільні страхи та бізнес інтереси [6].

Дослідження зарубіжного досвіду вдосконалення земельних відносин та його адаптація до вітчизняних реалій дасть змогу спрогнозувати розвиток земельних відносин й уникнути небажаних наслідків у процесі реформування [7].

Мета дослідження. Обґрунтувати необхідність використання міжнародного досвіду для запровадження земельної реформи в Україні.

Результати дослідження. Аграрний сектор України зараз рухається масштабним курсом реформ. Центральним завданням для уряду та його компетентних органів є розвиток ефективної та прозорої системи управління землями [5].

Сучасний формат земельних відносин не сприяє ні позитивним соціально-економічним процесам в сільській місцевості, ні розвитку сільського господарства. Нелегальні операції з

продажу земель є дорогими та бюрократизованими. Земля не є об'єктом застави. Землевласники, що здають землю в оренду, вимушені приймати нав'язані сільськогосподарськими виробниками умови та ціни. Якість землі та родючість ґрунтів знижується тому, що орендарі не зацікавлені інвестувати в землю. Непоодинокими випадками є земля без господаря – старі люди йдуть з життя, а їх спадкоємці переїжджають до міст [6].

Постійно пропонуються різні заходи та законопроекти, але вони не знаходять повної підтримки в нашому суспільстві, бо частіше всього потенційно відображають чийсь особисті інтереси.

Водночас недостатньо уваги приділяється використанню зарубіжного досвіду вирішення земельних питань в Україні.

Важливим залишається питання розуміння того, що саме ми можемо використати з чужого досвіду та яких помилок можемо уникнути завдяки ньому.

Кожна країна була змушена вирішувати питання земельних відносин та пройшла свій шлях розвитку та їх формуванню. При цьому всі реформи проводилися у різні періоди та в різних умовах.

Зазначимо, що земля як об'єкт, у зарубіжному трактуванні, є складнішим, ніж в Україні. Це і ґрунти, і територія розміщення продуктивних сил, і надра, навіть простір над нею. Розміщення земельної ділянки визначається реальними та уявними точками, установленими відповідно до земної поверхні. Права на простір і на будь-який матеріальний зміст, які перебувають усередині меж визначеної ділянки, є особливими юридичними питаннями [1].

Саме тому головною метою земельної реформи зарубіжних держав було підвищення продуктивності та рентабельності в аграрному секторі, а також розвиток сільської місцевості.

Взагалі, у всіх державах законодавче регулювання було побудовано методом «проб та помилок». Остаточні правила земельних відносин та моделі ринку були побудовані після обговорення та експериментів – після певних дій виникали нові підходи, знімались обмеження, або, навпаки, запроваджувались нові правила гри [6].

Міжнародний досвід свідчить про те, що ринковий обіг земельних ресурсів є всюди лібералізований, але ступінь контролю з боку держави різна. В тих країнах де держава вела лібералізовану політику регулювання земельних відносин з'явилися вільні ринки з прозорими системами управління, а там де існує жорстоке та заплутане законодавство з'явилися тіньові схеми.

У країнах Західної Європи (Австрія, Бельгія, Нідерланди, Німеччина, Франція, Швейцарія) ринок землі є лібералізованим та відкритим, відсутні повністю абсолютні обмеження щодо іноземного капіталу [4].

Для країн Скандинавії (Данія, Фінляндія, Швеція) характерними є значні екологічні податки та масштабна державна підтримка сільськогосподарських виробників. Земельна політика базується на припущенні, що фермер має жити на своїй землі та самостійно управляти господарством. Попри відсутність абсолютних обмежень на придбання землі як для іноземців, так і для громадян цих країн, на практиці отримати право власності досить важко через низку вимог щодо освіти фермера, місця проживання та дуже високих екологічних стандартів [2].

Великобританія та Ірландія відрізняються найбільш лібералізованою політикою регулювання відносин на ринку землі сільськогосподарського призначення, що призвело до високого рівня ефективності та продуктивності сектору [2].

У країнах Центральної та Східної Європи після довгих років реформ та змін сьогодні на ринках майже відсутні абсолютні обмеження, які встановлювалися в перші роки реформ. Так, у жодній із цих країн немає цінової регуляції, обмеження щодо максимальної площі землі у власності присутнє лише в трьох країнах (Польщі, Угорщині та Румунії). Рівень податкового навантаження за придбання сільськогосподарських земель у цих країнах є

значно нижчим, ніж у старих країнах-членах ЄС. Водночас, у деяких країнах (Болгарія, Польща, Чехія) сільськогосподарські землі взагалі звільняються від оподаткування, що робить сектор привабливим для заняття фермерською справою [3].

Загалом, абсолютно всі держави, регулюють земельні відносини та вводять певні обмеження виходячи з своїх уявлень про функції ринкового обігу земель. Зазвичай законодавство шукає компромісні варіанти. Але Україна не повинна копіювати повністю чийсь моделі, навпаки, ми мусимо критично оцінити чужі помилки та власні перспективи.

Висновки. Таким чином, в світі немає універсальних механізмів управління земельними відносинами, але міжнародний досвід дозволить уникнути багатьох помилок Україні та дасть можливість нашій державі обрати свій шлях регулювання та вибору лібералізованої політики.

Варто наголосити, що основним механізмом, яким держава впливає на земельні відносини є саме система законодавства, за допомогою якої вона і контролює всі процеси. Саме тому правильно розставлені пріоритети земельної політики держави, які вона визначить своїм головним завданням, визначать чи стане земельна реформа успішною чи провальною.

Список використаних джерел

1. Бамбіндра Д. І. Земельне законодавство потребує вдосконалення / Д. Бамбіндра, В. Слінчук // Землеустрій і кадастр. – 2005. – № 4. – С. 3-5.

2. Земельна реформа нових країн-членів ЄС – досвід Польщі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/254-zemelna-reforma-novih-krayin-chleniv-yes-dosvid-polschi>

3. Земельна реформа старих країн-членів ЄС – Великобританія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/280-zemelna-reforma-starih-krayin-chleniv-yes--velikobritaniya>

4. Земельна реформа старих країн-членів ЄС – досвід Німеччини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/288-zemelna-reforma-starih-krayin-chleniv-yes--dosvid-nimechchini>

5. Прозорість системи управління землями – досвід Німеччини та опції для України (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ucco.org.ua/press-center/ucco-news/prozorist-u-sistemi-upravlinnia-zemliami-dosvid-nimechchini-ta-optsiyi-dlia-ukrayini>

6. Романовська О. Міжнародний досвід земельної реформи: чому немає панацеї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cost.ua/files/land-reform/case-ukraine_land_reform.pdf

7. Ряснянська А.М. Світовий досвід формування власності на землю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/14.pdf>

УДК 339.1:543.383.2

Чигрин О.Ю., к.е.н., доцент; Млаабдал С.А., аспірант

Сумський державний університет

(м. Суми, Україна)

ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАФТОДОБУВНОГО КОМПЛЕКСУ

Створення принципово нових способів господарювання безпосередньо пов'язано з видобуванням та розподілом енергетичних ресурсів країн. Актуальною проблемою є розробка нових та удосконалення існуючих концепцій розвитку нафтодобувних країн, в яких базові інвестиції пов'язані з освоєнням ресурсного потенціалу та технічною модернізацією існуючого виробництва. Незважаючи на наявність багатьох закордонних та вітчизняних

досліджень із даної тематики, питанням формування пріоритетів інноваційного розвитку нафтодобувної галузі в сучасних умовах не приділялось значної уваги.

В сучасній економіці нафтовий сектор виступає як один із генераторів попиту на високотехнологічну та наукоємну продукцію, а нафтогазова галузь сьогодні є однією з галузей з надзвичайно високим ступенем концентрації капіталу й виробництва [1]. Підприємства нафтогазового комплексу забезпечують вагомую частку потреб різних галузей економіки. Під час виробництва електроенергії, частка природного газу становить 19 % , нафти – 9,5; у промисловості 18% та 17% відповідно; в житлово-комунальному господарстві 19 % та 19,5% і на транспорті 2 % та 9,6% відповідно [2].

Сучасний рівень інноваційного розвитку нафтогазового комплексу характеризується низкою проблемних питань, до яких відноситься [3]: недостатній рівень витрат на науково-дослідні розробки; низька сприйнятливість суб'єктів галузі до нововведень; відсутність ефективного стимулюючого механізму підвищення інноваційного потенціалу підприємств; відсутність відповідної державної та міжнародної політики, направленої на модернізацію нафтового комплексу та впровадження інновацій.

Відповідні обставини обумовлюються недооцінкою значення науково-технічного розвитку нафтогазовими і нафтопереробними підприємствами, відсутністю чіткої державної політики, спрямованої на стимулювання інноваційних процесів в економіці, створенням необхідних умов для формування ефективної інноваційної системи, вдосконаленням науково-технічної та інноваційної інфраструктури. Виходячи з цього, можна припустити, що створення сприятливих умов для активізації в нафтогазовому комплексі інтенсивних факторів росту тісно пов'язане з можливостями усунення наявних невідповідностей у сфері розвитку його науково-технічного і виробничого потенціалів.

Формування пріоритетних напрямків інноваційного розвитку вимагає відповідей на цілий ряд актуальних питань:

1. Впровадження ефективних механізмів прийняття рішень, які будуть враховувати: знаходження балансу інноваційних рішень; співвідношення поетапних, проривних і радикальних інноваційних рішень; визначення видів інновацій, які забезпечать досягнення необхідних/бажаних цілей ведення бізнесу; особливості використання різних типів інноваційних рішень в рамках сформованого портфеля активів.

2. Забезпечення екологічної безпеки галузі шляхом: відповідального та свідомого менеджменту нафтодобувних підприємств, підвищення рівня екологічної освіти та культури; балансу між економічними, екологічними та соціальними інтересами компанії; ефективного екологічного менеджменту; застосування сучасних інноваційних технологій; - превентивного характеру екологічної політики компаній; відкритий доступ до інформації та прозорість рішень.

3. Ефективне використання кадрового потенціалу шляхом: оцінки наявності кадрового резерву для забезпечення впровадження інновацій; розширення кадрового резерву та створення сприятливого середовища для розкриття потенціалу кращих фахівців; перспективи залучення кваліфікованих фахівців з інших галузей економіки.

4. Оптимізація процесів взаємодії зі стейкхолдерами, яка передбачає оцінку перспектив взаємодії з іншими організаціями як партнера в області науково-технічних розробок; наявність системи оцінки актуальності інновацій, сформульованих в інших галузях промисловості; оцінку перспектив стратегічного партнерства.

Джерелами екологічно орієнтованого інноваційного зростання та оптимізації управлінської ефективності в нафтовидобутку повинні бути [4]:

- концентрація фінансових, інтелектуальних, управлінських, матеріальних, інформаційних ресурсів для цілей інноваційного зростання, придбання «зелених» інноваційних технологій видобутку нафти, її транспортування, переробки і реалізації;

- формування системи мотивації персоналу всіх рівнів для отримання ефективного кінцевого результату на всіх стадіях реалізації інноваційної стратегії компанії;

- наявність інструментів створення і розвитку власної інноваційної інфраструктури, розвиток кластерної мережі малих інноваційних підприємств, що виконують конкретні

інноваційні розробки для головної компанії;

- можливості організації ефективного інформаційного обміну між виробничими і науково-дослідними підрозділами, що дозволяє скоротити терміни і витрати з розробки екологічних інновацій;

- скорочення транзакційних витрат інноваційного розвитку за рахунок зменшення адміністративних, фінансових і кадрових бар'єрів інноваційного зростання;

- зниження рівня всіх видів витрат за рахунок більш раціонального використання площ, потужностей, інформаційних і матеріальних ресурсів;

- забезпечення рівня стійкості компанії в періоди коливання попиту на нафту і нафтопродукти, що забезпечує підтримку необхідного рівня загальної рентабельності;

- мінімізації інноваційних ризиків, пов'язаних зі змінами в технології, обладнанні, недоліками і помилками в навчанні персоналу, організаційно-управлінськими помилками, діями і бездіяльністю.

У свою чергу, ефективна реалізація сталого інноваційного зростання повинна забезпечуватися економічними та організаційними механізмами (відповідними стимулами мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище), екологізацією енергетичної сфери та формуванням практичних засад удосконалення відповідних національних законодавств з урахуванням: вимог конвенцій ООН (про зміну клімату, біологічне різноманіття та опустелювання), прийнятих 1992 року на Саміті Землі у Ріо-де-Жанейро; цілей та завдань закріплених у відповідних стратегіях державної екологічної політики на довгострокову перспективу; вимог міжнародного екологічного законодавства в нафтодобувній сфері.

Таким чином, впровадження і реалізація основних принципів екологічної політики, безумовно, є першочерговою умовою для переходу екологічної діяльності на якісно новий рівень, де інтеграція екологічної політики до загальної системи менеджменту як на рівні підприємств буде ґрунтуватися на системному підході, який охоплює та раціоналізує всі процеси підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень екологізації інноваційних рішень.

Список використаних джерел

1. Шерстюк Р.В. Механізми інноваційного розвитку нафтогазового комплексу / Р.В. Шерстюк ; за ред. Г.Г. Бурлаки. – К., 2006. – 218 с.

2. OPEC Annual Statistical Bulletin 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/ASB2017_13062017.pdf.

3. Marcel V. Oil Titans: National Oil Companies in the Middle East / V. Marcel. – London: Chatham House, 2006. – 322 p.

4. Хлобистов Є.В. Екологічна безпека трансформаційної економіки / РВПС України НАН України; відп. ред. Дорогунцов С.І. / Є.В. Хлобистов. – К.: Агентство «Чорнобиль інтерінформ», 2004. – 336 с.

УДК 378.011

Швець С.В., Челембієнко К.С., магістранти

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ТРЕНДИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

Прогнозувати тенденції навчання не так просто, як це може звучати, оскільки деякі тенденції існують протягом певного часу, а деякі не бачили зрілості або тяги, що їх вимагають від них.

Віртуальні та розширені реалії – це режими навчання, які найбільше заохочує. Віртуальна реальність існує вже давно. Тим не менш, з посиленою реалією та змішаною реальністю, доданою в суміш, у нас є нові цікаві можливості в занурення навчального простору. Традиційно VR та AR використовуються більше для ігрових і кінотеатрів.

Їхнє застосування в навчанні зараз тільки розвивається. VR буде продовжувати використовуватись для навчання навичок роботи з високоризиковими завданнями та виконання складних процедур. AR буде використовуватися для запуску в режимі реального часу навчання. Типовий сценарій AR – це учень, який бажає дізнатися більше про пристрій або інструмент, технологію чи місце. Використовуючи QR-код, учень може сканувати об'єкт і отримати додаткову інформацію про нього. Знижуючи ціни на окуляри віртуальної реальності та гарнітури, VR та AR стануть більш доступними для організацій, які бажають експериментувати з ними.

Популярність Siri на iPhone вказує на те, що зараз люди шукають розумних голосових помічників. Раніше говорити про те, як інтелектуальні голосові помічники або чат-боти, що підтримують програму «Автоматичне навчання», будуть запрограмовані, враховуючи те, що сам штучний інтелект сам буде проводити обчислення. Організації починають впроваджувати розробку прототипів чатів для певних тем, таких як інформаційна безпека або захист даних, відповідність вимогам і так далі, і реалізовувати їх як інтелектуальний пошуковий додаток.

Gamification продовжуватиме залишатись важливою тенденцією в 2019 році. Відтепер добре відомо, що навчання на основі ігор та ігрові процеси мають більший вплив на передачу критично важливої інформації. Організації продовжуватимуть інвестувати в серйозні ігри, а також створювати власні курси, зберігати інтерес учнів та надихати їх навчатися серйозно, та весело провести час. Як не видається парадоксальним, але ігровий процес збільшує «серйозність» у студентів, оскільки вони повністю «занурюють» себе в процесі ігор.

Традиційні курси з дотримання правил, інформаційна безпека, процедурна підготовка, підготовка продуктів, тренінги з продажу та багато іншого можуть бути легко спроектовані та достатньо цікаві для того, щоб учні могли «інвестувати» свій час та енергію в діяльність, якою вони традиційно не користуються. Gamification підсилить впровадження навчальних програм протягом 2019 року.

Адаптивне або індивідуальне навчання – це налаштування наявних модулів у бібліотеках конкретним групам. Найбільша користь для організацій полягає в тому, що вони не забезпечують всіх модулів для всіх учнів. Замість цього вони забезпечують цілеспрямовану підготовку та збільшують рентабельність інвестицій. Попередні тести можуть використовуватися для оцінки поточного розуміння аудиторії. На підставі результатів навчання учні надають їм модулі. Області, де в учня низький рівень, має бути вирішено / виправлено.

Мікронавчання вже стало сильною тенденцією, тому що організації прагнуть скористатися перевагами цього нового способу доставки цілеспрямованих, об'єктивно-специфічних, байтів для вивчення безглуздя. Конкретні переваги включають швидке розгортання, швидке навчання за допомогою регулярних освіжувачів, підвищення продуктивності та легкий відстеження. Під мікронавчанням розуміється як коротке відео чи кліп, але досвід показує, що це може бути навчально-розвідне інтерактивне відео, коротка гра, вікторина або інтерактивна інфографіка.

Мікронавчання добре працює, коли організації створюють модулі, що мають певні навчальні цілі. Мова йде не про складні процедури, а про навички вирішення проблем. Мікронавчання найкраще працює, коли воно відбувається вчасно, і вирішує конкретне питання, яке учень може мати в своїй роботі. Популярність відео-підручників на YouTube та інших онлайн-відео-сервісах продовжує зростати

Коли навчання розподіляється або коли відбувається обмін між однолітками, освіта покращується. Форуми, вікна чату, обмін нотатками допомагають людям ділитися ідеями в спільному середовищі. Організації в подальшому будуть готові експериментувати з

платформами соціального навчання, які строго побудовані для спільної робочої області. Соціальне навчання не збігається з поділом соціальних мереж, хоча люди схильні розглядати їх одне і те ж. Інструменти, такі як Facebook або Twitter, не призначені для професійних середовищ. Професійні середовища вимагають більш надійних інструментів, які допомагають навчатися, а не для обміну особистою інформацією. Завдяки популярним LMS, що забезпечують функції соціального навчання, організації починають експериментувати з соціальним навчанням.

Організації прагнуть вийти за межі автоматизації та підвищити продуктивність своїх співробітників, постійно зосереджуючи зусилля на забезпеченні робочої сили. Дослідження підтверджують той факт, що учні, як правило, зберігають лише 10 відсотків того, що вони дізналися після 4 тижнів навчання в програмі навчання або електронного навчання. Тому важливо постійно мотивувати працівників через регулярні навчальні заходи, чати, навчальні форуми тощо. Організації вийдуть за межі звичайних навчальних самородків та шукатимуть більше інструментів, які можуть підвищити продуктивність учнів. Укріплення робочої сили через цільові втручання буде сильною тенденцією в розвинутих організаціях в подальші роки.

Науковий керівник – Черниш І.В., д.е.н., доцент

УДК 656.078.14.629.7

Шугаєва Н.М., студентка

*Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
(г. Астана, Республика Казахстан)*

ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА АВИАПЕРЕВОЗОК В КАЗАХСТАНЕ

Казахстанский рынок авиаперевозок находится в процессе развития. В 2006-2008 годах реализована Государственная программа развития гражданской авиации, на которую Правительство республики выделило более 120 млрд. тенге и которая была нацелена на повышение конкурентоспособности гражданской авиации на международном рынке.

По данным Комитета гражданской авиации Казахстана, общий объем авиаперевозок в республике вырос в 2016 году всего на 1% - до 12,2 млн. человек. В 2017 году рост пассажирских перевозок составил менее 2% - до 12,4 млн. человек. Из 12,2 млн. пассажиров обслуженных в аэропортах Казахстана в 2016 году, 7,8 млн. человек - пассажиры внутренних рейсов и 4,4 млн человек - пассажиры международных рейсов. В целом рынок составили 3,9 млн. отечественных и 4,4 млн международных пассажиров [2].

Рис. 1. Годовой пассажиропоток аэропортов и местных авиалиний Казахстана, 2013-2017 гг.

На сегодняшний день в Казахстане 80 % международных и внутренних пассажирских перевозок выполняет национальный перевозчик АО «Эйр Астана», 17 % – АО Авиакомпания «Скат», 3 % – другие авиакомпании. Национальный перевозчик АО «Эйр Астана» контролирует не только все международные направления, но и наиболее оживленный внутренний рейс (Алматы–Астана), а также более 90% полетов из Алматы и Астаны в областные центры [1].

Авиакомпания «Эйр Астана», также по данным Комитета гражданской авиации Казахстана, перевезла 3,9 млн пассажиров в 2016 году, в том числе 2,1 млн пассажиров в стране и 1,8 млн пассажиров на международных рейсах. Это составляет 53% общего внутреннего рынка и 41% международного рынка. Доля рынка Эйр Астана в 2016 году составила 47%. Авиакомпания «Эйр Астана» демонстрировала быстрый рост перевозок с 2009 по 2013 год, поскольку общее количество пассажиров увеличилось почти на 70%. Выручка за этот период также увеличилась на 74% - с 555 млн долларов в 2009 году до 677 млн долларов в 2013 году. Однако с 2013 года рост Air Astana прекратился. Air Astana начала свою деятельность в 2002 году. К 2005 году компания перевезла 1 млн пассажиров, в 2007 году - 2 млн, в 2011 году - 3 млн пассажиров [2].

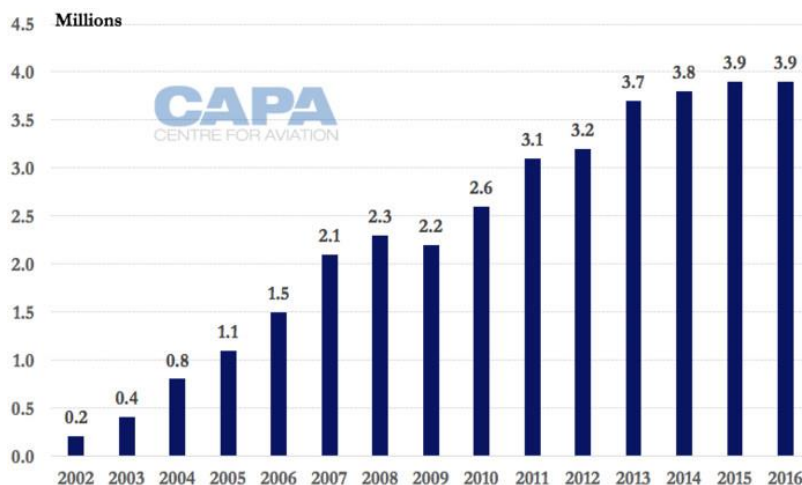

Рис. 2. Ежегодный пассажиропоток Air Astana: 2012-2016 гг.

В настоящее время в Казахстане семь авиакомпаний осуществляют регулярные пассажирские перевозки, при этом только две авиакомпании осуществляют международные рейсы - Air Astana и SCAT. Частная авиакомпания SCAT была создана в 1997 году. Однако после того, как в 2002 году была создана Air Astana, SCAT оказался на втором месте. Тем не менее, авиакомпания быстро развивается в последние годы и на сегодняшний день имеет более 10 международных направлений, большинство из которых также обслуживает Air Astana. В настоящее время пропускная способность международного пассажирского терминала SCAT возросла примерно на 50% по сравнению с маем 2016 года, в то время как международный потенциал авиакомпании «Эйр Астана» увеличился более скромно на 10%. SCAT также является второй по величине авиакомпанией на внутреннем рынке Казахстана, хотя в последнее время основное внимание уделяется международной экспансии. Согласно данным Комитета гражданской авиации Казахстана, в 2016 году SCAT перевезла около 900 тысяч внутренних пассажиров, что составляет 23% внутреннего рынка. В 2016 году SCAT перевезла около 300 000 международных пассажиров, что составляет 7% от общего международного рынка [2].

Но авиакомпании Казахстана на этом не останавливаются и так разработали стратегическую программу инновационного развития в сфере авиаперевозок:

1) Создание международного авиационного хаба. Под Алматы с привлечением стратегического инвестора будет построен новый международный аэропорт, соответствующий мировым стандартам.

2) Развитие авиаперевозчика «Эйр Астана» и Национальной компании «КТЖ» как крупных международных операторов. «Эйр Астана» сосредоточится на международных направлениях и откроет новые направления в основные финансовые центры мира (Нью-Йорк, Токио, Сингапур). Развитие «Эйр Астаны» будет гармонизировано с планами «КТЖ» по развитию альтернативных маршрутов, что позволит снизить стоимость доставки груза более чем в два раза.

3) Улучшение эффективности государственного регулирования авиаперевозок для повышения привлекательности авиатранзита через Казахстан. Деятельность Комитета гражданской авиации будет ориентирована на модели Британского государственного агентства гражданской авиации и Агентства безопасности авиации ЕС [3].

Таким образом, развитию рынка авиаперевозок в Казахстане уделяется большое внимание, также этот рынок имеет предпосылки к дальнейшему росту.

Список использованных источников

1. Аналитика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.analitika.kz>
2. CAPA. Centre for Aviation [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://centreforaviation.com/insights/analysis/kazakhstan-aviation-market>
3. Программа. 100 конкретных шагов. Современное государство для всех [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.mod.gov.kz/rus/100_shagov/programma/

Научный руководитель – Рыспекова М.О., к.э.н., профессор

ЧАСТИНА 2
АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

УДК 338.31

Горошкова Л.А., д.е.н., професор; Волков В.П., д.т.н., професор;
Карбівничий Р.О., Карбівничий І.О., аспіранти
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
НА ФІНАНСОВУ СПРОМОЖНІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) України на сьогодні знаходиться у кризовому стані. Щороку зростають обсяги збитків галузі. На необхідності реформування ЖКГ наголошується впродовж останніх років. Такий стан соціально значимої галузі національного господарства зумовлює об'єктивну необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності процесу її реформування. в умовах децентралізації влади, додатковим фінансовим тягарем для об'єднаних територіальних громад стає необхідність утримання житлово-комунального господарства. Це є додатковою загрозою щодо фінансової спроможності громад. Отже існує необхідність дослідження впливу кризового стану ЖКГ на фінансову спроможність органів місцевого самоврядування та моделювання параметрів цього впливу у довготривалій перспективі.

Загальне управління ЖКГ покладене на місцеві органи виконавчої влади, яким підпорядкована більшість комунальних підприємств та житлово-експлуатаційних організацій. Податки з доходів цих підприємств зараховуються до місцевих бюджетів. За рахунок коштів місцевих бюджетів покриваються збитки підприємств ЖКГ та фінансування будівництва нових об'єктів. Отже, в залежності від того прибутковим або збитковим є ЖКГ, залежить фінансова стійкість місцевого бюджету.

На рисунку 1 наведена модель впливу боргів підприємств ЖКГ на стан місцевого бюджету або бюджету ОТГ.

Для побудови моделі функціонування динамічної системи – місцевого бюджету, можливо використати апарат диференціальних або різницевих рівнянь. Саме такі рівняння дозволяють описати детерміновану в часі поведінку економічної системи під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів з метою аналізу рівноваги й управління її стійкістю.

На нашу думку, динаміку боргу підприємств ЖКГ та його вплив на стан місцевого бюджету можливо описати системою нормальних автономних лінійних однорідних диференціальних рівнянь з постійними коефіцієнтами (рівнянням лінійного осцилятора).

Лінійний осцилятор це лінійна однорідна система другого порядку:

$$\frac{dx}{dt} = ax + by, \quad \frac{dy}{dt} = cx + dy, \quad (1)$$

Це динамічна система з безперервним часом і розмірністю фазового простору, що дорівнює двом. Фазовий простір – усі можливі стани системи. На фазовому просторі можливо визначити відстані між будь-якими елементами. Якщо число динамічних змінних скінчене і складає N , тоді фазовий простір має скінчену розмірність, що дорівнює N .

Викладені вище міркування надають можливість визначити вплив обсягів боргів підприємств ЖКГ перед місцевим бюджетом на його стан та визначити динамічні показники цього впливу на основі рівняння лінійного осцилятора (1).

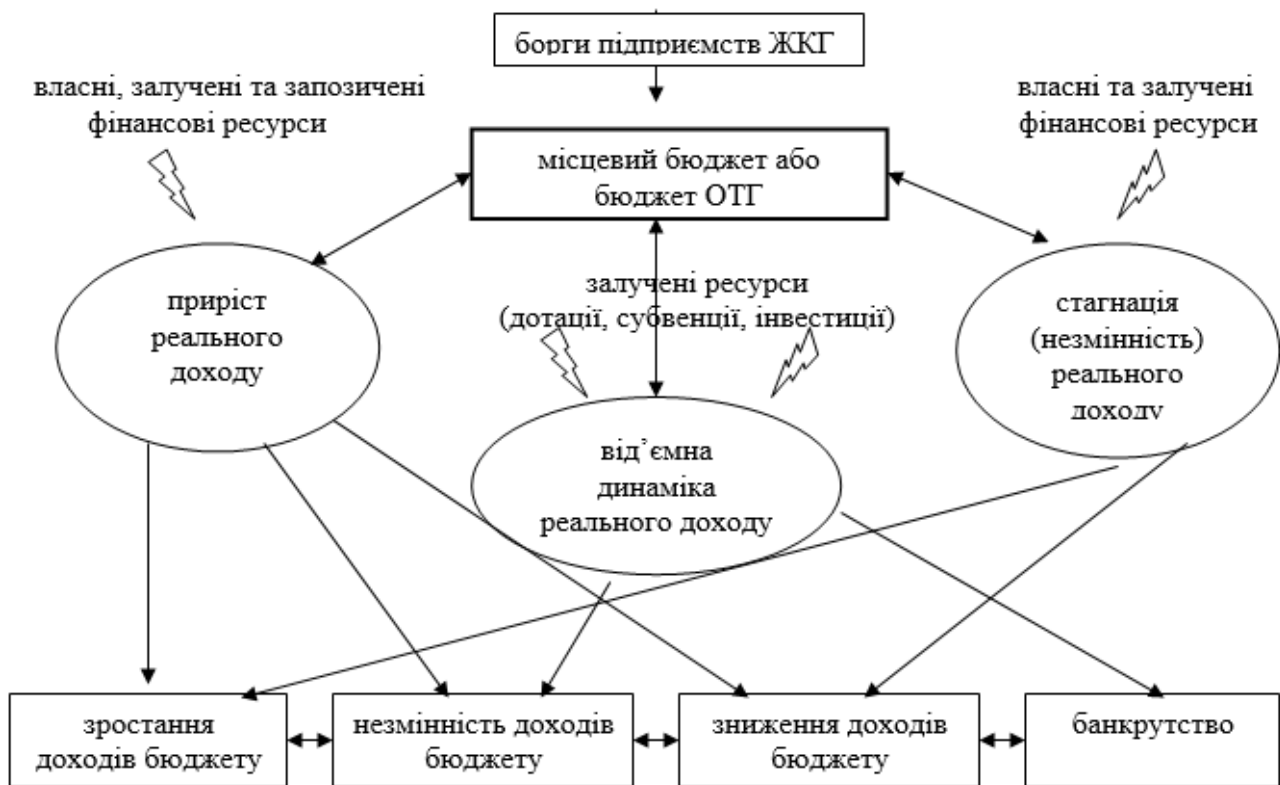

Рис. 1. Модель впливу боргів підприємств ЖКГ на стан місцевого бюджету або бюджету ОТГ

Модель динаміки боргу підприємств ЖКГ має вигляд:

$$\ddot{D} - aD = 0, \quad (2)$$

де a – темп приросту доходів бюджету, величина боргу d є накопиченням бюджетного дефіциту D .

Його розв'язання надасть можливість отримати умови стану рівноваги цієї складної системи та прогнозувати параметри її розвитку.

Були змодельовані три можливі ситуації щодо тенденції зміни реального доходу місцевого бюджету: 1) приріст реального доходу: $a > 0$; 2) від'ємна динаміка зміни бюджетного доходу: $a < 0$; 3) стагнація місцевих фінансів: $a = 0$.

Доведено, що збитковість ЖКГ створює загрозу фінансовій стійкості структур місцевого самоврядування. Для опису динаміку боргу підприємств ЖКГ та його вплив на стан місцевого бюджету, запропоновано використати рівнянням лінійного осцилятора. Показано можливість управляти параметрами моделі в умовах приросту реального доходу місцевого бюджету, від'ємної динаміки зміни бюджетного доходу та стагнація місцевих фінансів.

Доведено, що для систем органів місцевого самоврядування або об'єднані територіальні громади є складними, відкритими, динамічними системами, доцільно враховувати принципи теорії самоорганізації. Нестійкість складних систем є однією з передумов стабільного динамічного розвитку. Тільки такі системи здатні до самоорганізації. Самоорганізація економічних систем є джерелом їх розвитку, у результаті якого відбувається відбір якостей, ознак і властивостей, що підвищують рівень організації системи в процесі адаптації до зовнішнього впливу.

Показано, що запропонована модель управління боргом, створеним внаслідок неефективної діяльності ЖКГ, можливо розглядати не тільки борги місцевого бюджету, а й взагалі усі його видатки. Обсяги видатків бюджету залежать не тільки від розміру його дохідної частини, а й темпів приросту доходів.

Список використаних джерел

1. Волков В. П. Логістика нерухомості у житлово-комунальному господарстві : [монографія] / В. П. Волков, Л.А. Горошкова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 645 с.
2. Горошкова Л.А. Проектне управління ціноутворенням у житлово-комунальному господарстві / Л.А.Горошкова, В.П.Волков, І.О.Карбівничий // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2017. - №1 (61). – С.108-117.

УДК 65.012.23

Гришко В.В., д.е.н., професор; Красноштан С.С., студент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах високої конкуренції, коли кожного дня ринок отримує все більше перенасичення товарами та послугами, бізнес повинен не лише задовольняти потреби клієнта, а пропонувати щось значне для перемоги у конкурентній боротьбі. Таким чином, навіть поняття, які на перший погляд не можуть бути використані для перемоги над конкурентом, починають розглядатися із іншої точки зору та застосовуватися у принципово нових площинах. Одним із таких прикладів є інноваційна діяльність.

Станом на вересень 2018 року, передові позиції у сфері капіталізації займають підприємства, які проводять ефективну науково-дослідну діяльність, результати якої переходять у категорію комерціалізованих (AppleInc, GoogleInc, WellsFargo&Co, Microsoft Corp). Головна причина успіху даного підходу полягає у тому, що суб'єкт підприємницької діяльності, який формує передові наукові здобутки у певній галузі отримує не лише визнання з боку суспільства та учасників ринку, але й має певну фору перед конкурентами. З іншого боку, інноваційна діяльність передбачає значний перелік обмежень, затрат та інших «підводних каменів», які потребують попереднього управління інноваційними проектами.

Попереднє управління інноваційними проектами являє собою сукупність норм, правил та рекомендацій, які спрямовані на виявлення причин та ліквідацію факторів, які не дозволяють досягти поставлених результатів інноваційного проекту у повному обсязі. Стандартний план такого проекту передбачає п'ять окремих етапів, які покликані вирішити відповідний перелік стратегічних завдань та вирішити наявні проблеми.

Перший етап покликаний сформував механізм попереднього контролю, для забезпечення мінімізації відхилень у часі, зменшення кількості помилок та недопущенні появи нових джерел витрат. До списку додаткових завдань даного етапу слід виокремити такі: аналіз правдивості даних, оперативні інформування ситуації на ринку, визначення точних термінів виконання планів та створення аналітичних звітів із детальним описом відхилень з причинами їх відхилень та контроль термінів виконання.

Головне завдання другого етапу полягає у максимальному зниженні невизначеності, обов'язкового елементу будь-якого інноваційного проекту. Ключовим інструментом, який дозволяє вирішити дану проблему є сценарне планування, яке ґрунтується на розробці декількох сценаріїв ймовірних подій у майбутньому та впливу негативних факторів інноваційного проекту. Спочатку відбувається встановлення мети, часових рамок та фінансового стану підприємства. Далі, виявляються важко керовані фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, які мають потенційний вплив на подальший розвиток підприємства. На основі отриманих відомостей виокремлюються головні варіанти розвитку факторів у майбутньому та проводиться розподіл всіх факторів за ступенем ймовірності їх появи. Таким чином, на остаточній фазі відбувається дослідження пропорційно оберненого впливу отриманих сценаріїв одне на одного.

Третій етап повністю присвячений детальній розробці найбільш ймовірним сценаріям майбутніх подій. Відбувається виокремлення найсильніших факторів та визначення їх синергетичного ефекту на подальшу діяльність підприємства.

Четвертий етап покликаний сформувати точні числові показники кожного із сценаріїв. При цьому, відбувається орієнтування на мінімальні показники для забезпечення представлення подій, які мають протилежні наслідки.

Заключний етап забезпечує розробку заходів стратегічного та тактичного типу, які буду застосовуватися у кожному із сценаріїв. Таким чином, підприємство отримує вже готовий план дій, який дозволить урегулювати потенційні проблеми за умов обмеженого часу та ресурсів, а саме керівництво здійснює ухвалення лише тих рішень, які мають мінімальний ризик.

Отже, інноваційний проект – це комплекс технічних, виробничих, економічних і організаційних заходів, об'єднаних однією генеральною (основною) метою. Реалізація інноваційних проектів дає можливість підприємству здійснювати ефективну інноваційну діяльність, що в підсумку сприяє підвищенню темпів економічного зростання та конкурентоспроможності підприємства в цілому. Все це підтверджує необхідність управління процесом розробки та реалізації інноваційних проектів підприємства.

Список використаних джерел

1. Діхтяр О.В. Проблеми визначення кола функцій контролю інноваційної діяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2017_1_214_160.pdf

2. Іщенко О.І. Сутність, особливості та проблеми антикризового управління підприємством / О. І. Іщенко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: зб. наук. пр. Тематичний випуск : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2017. – № 5. – С. 26-32.

УДК 354

Зось-Кіор М.В., д.е.н., професор; Гунченко М.В., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)
Бучнев М.М., к.е.н., доцент
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Северодонецьк, Україна)

ПОБУДОВА ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Створення інформаційних мереж співзвучне з ідеєю побудови інформаційного суспільства. Формування і використання інформаційних ресурсів – одна з ключових проблем створення єдиного інформаційного простору. Взагалі інформаційні ресурси формуються в результаті діяльності як органів державної влади і місцевого самоврядування, так і державних та недержавних підприємств, наукових, навчальних і громадських організацій. Сюди входять інформація та знання, а також лінгвістичні засоби, що застосовуються для опису конкретної предметної галузі й для доступу до інформації та знань. У процесі формування і використання інформаційних ресурсів здійснюється збір, оброблення, збереження, пошук і видача інформації за запитами або регламентом. Інформатизація органів державної влади та місцевого самоврядування дотепер орієнтована здебільшого на підвищення ефективності власної діяльності, що призвело до створення значного числа відомчих автоматизованих інформаційно-керуючих систем, які призначалися, як правило, для задоволення інформаційних потреб обмеженого кола користувачів. Впровадження ж

нових інформаційних технологій не давало очікуваного ефекту.

Формування єдиного інформаційного простору України дозволить суттєво підвищити ефективність функціонування всіх гілок влади за рахунок підвищення рівня інформаційної підтримки їхньої діяльності на основі використання всієї накопиченої інформації і більш динамічної організації інформаційної взаємодії під час вирішення комплексних проблем управління суспільством. При всіх недоліках інформаційно-керуючі системи органів державної влади можуть бути основою, яка забезпечить формування державних інформаційних ресурсів. Для цього потрібно вирішити складні організаційно-технічні питання, що пов'язані із забезпеченням скоординованого формування і ведення міністерствами та відомствами державних інформаційних ресурсів з метою створення необхідних умов для їх інтеграції і зниження витрат усіх видів ресурсів [2]. Це стосується насамперед тих органів державної влади, що мають у своєму розпорядженні розвинені, територіально розподілені інфраструктури, які орієнтовані на збір інформації на всій території України та її обробку в інтересах центральних та місцевих органів влади, а також всіх організацій і громадян України. Завдання полягає в тому, щоб визначити такий порядок взаємодії міністерств і відомств, який забезпечив би ефективне використання вже наявної в їх розпорядженні інформації й засобів її обробки й поширення.

Суттєву роль у формуванні єдиного інформаційного простору повинно відігравати створення загальнонаціональної телекомунікаційної мережі країни [1]. Вона дозволить об'єднати різноманітні мережі, системи і комплекси засобів зв'язку, що забезпечить споживачам доступ до відповідних територіально розподілених інформаційних ресурсів, обмін інформацією в режимах передавання даних і електронної пошти. Під час створення такої телекомунікаційної мережі в умовах ринку значне місце можуть зайняти комерційні системи та мережі [2]. При цьому створення первинних каналів і мереж зв'язку повинно випереджати формування телекомунікаційних мереж.

У процесі створення та поетапного впровадження інформаційної системи «Електронний Уряд» вирішуються такі завдання управління інформаційними ресурсами: створення інформаційних ресурсів, необхідних для державного управління і реалізації конституційних прав різних категорій громадян на інформаційні державні послуги; забезпечення ефективного використання державних інформаційних ресурсів у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних установ; забезпечення громадянам і організаціям вільного доступу до інформаційних ресурсів відповідно до чинного законодавства України; створення адекватної нормативно-правової бази; координація галузевих і регіональних державних структур із формування та використання державних інформаційних ресурсів, визначення порядку та умов їх використання; реєстрація та облік державних інформаційних ресурсів; формування і забезпечення доступності інформації про склад та умови використання інформаційних ресурсів; визначення повноважень і обов'язків органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій, підрозділів і окремих фахівців щодо формування, захисту й використання державних інформаційних ресурсів; визначення складу державних інформаційних ресурсів, необхідних на кожному рівні державного управління, для забезпечення їх формування, форм подання, збору, введення, збереження, обробки і використання, моніторингу і коригування стану інформаційних ресурсів; захист державних інформаційних ресурсів, контроль за їх цілісністю та використанням.

Інформаційне суспільство базується на інформаційно-технологічній інфраструктурі країни, яка є цілісним інтегрованим середовищем життєдіяльності, має мережеву структуру. Інформаційна політика повинна враховувати цей «мережевий» вплив на суспільство, а електронне урядування – виконувати в «мережевому режимі» відповідні функції державного управління, які забезпечують ефективний розвиток системи «виробництво-населення-довкілля». Для цього необхідна актуальна інформація, весь обсяг якої через притаманні ринку постійні зміни попиту та пропозиції, не зможе надати жоден центральний орган державної влади, що додатково обґрунтовує нові «мережеві» функції інформаційного

забезпечення державного управління.

Система е-урядування складається з двох взаємозалежних проєктів. Це внутрішня урядова інформаційна інфраструктура, аналог корпоративної мережі, та зовнішня інформаційна інфраструктура, що взаємодіє з фізичними та юридичними особами. У рамках концепції електронної держави інтегруються інформаційні ресурси органів влади, забезпечується доступ до них, а також створюється система онлайн-послуг. Зараз не існує простої моделі електронного урядування. Є лише набір загальних вимог, виконання яких громадяни і бізнес, що надають послуги і використовують їх, вправі очікувати від уряду інформаційної доби. Різні категорії споживачів об'єднує єдине прагнення одержати більш ефективні засоби доступу до інформації для того, щоб зменшити вартість трансакцій (операцій) як для себе, так і для своїх партнерів, зробити взаємодію з державними органами більш простою, швидкою і комфортною.

Суттєву роль у формуванні єдиного інформаційного простору повинно відігравати створення загальнонаціональної телекомунікаційної мережі країни. Вона дозволить об'єднати різноманітні мережі, системи і комплекси засобів зв'язку, що забезпечить споживачам доступ до відповідних територіально розподілених інформаційних ресурсів, обмін інформацією в режимах передавання даних і електронної пошти. Під час створення такої телекомунікаційної мережі в умовах ринку значне місце можуть зайняти комерційні системи та мережі. При цьому створення первинних каналів і мереж зв'язку повинно випереджати формування телекомунікаційних мереж.

Список використаних джерел

1. Бакуменко В. Д. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень / В. Д. Бакуменко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2015. – Вип. 1. – С. 8-26.

2. Зось-Кіор М.В. Інтегрована інформаційно-аналітична система як прототип побудови єдиного інформаційного простору / М.В. Зось-Кіор // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2018. – № 1 (86). – С. 129-135.

УДК 005.932/935:658.8

Левків Г.Я., д.е.н., доцент; Верб'янська А.І., Дьолог Є.В., магістранти
Львівський державний університет внутрішніх справ
(м. Львів, Україна)

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Маркетингова діяльність підприємств – комплекс заходів, орієнтованих на рішення наступних питань: здійснення дослідницько-аналітичної діяльності; вибір цільового сегмента й позиціонування на ринку; розробка комплексу рішень по продукту; формування цінової політики фірми, що полягає в розробці систем і рівнів цін на товари, визначенні «технології» використання цін, строків кредиту; розробка політики руху товарів і структури каналів збуту продукції фірми; розробка політики просування шляхом комбінації реклами, стимулювання попиту, PR («паблік релейшнз»), особистих продажів; управління маркетинговою діяльністю (маркетингом) як системою, тобто планування, організація, контроль й аналіз маркетингової програми й індивідуальних обов'язків кожного учасника, оцінка ризиків і прибутків, ефективності маркетингової діяльності.

Як правило, під ресурсами маркетингу підприємств перш за все маємо на увазі фінансові активи або, більш точно, ті активи, які вказуються у балансовому звіті бізнесу. Тому традиційно активи представляються у вигляді довгострокових складових, наприклад, будівель та обладнання, та обігових коштів, зокрема матеріально-виробничих запасів або готівки.

Насправді ж для довгострокового благополуччя бізнесу набагато важливіше його маркетингові активи, однак, як це не парадоксально, в балансовому звіті вони показуються рідко. У кінцевому рахунку єдиними ресурсами, що мають цінність, є ті, які прямо або побічно, зараз або в майбутньому, вносять свій внесок у продаж, що забезпечують рентабельність. Тому в класифікацію маркетингових ресурсів можемо долучати наступні складові.

1. Ринкова «франшиза». Чи є якісь частини ринку, які ми можемо назвати власними? У відношенні них важлива лояльність споживачів і дистриб'юторів.

2. Дистрибутивна мережа. Чи змогли ми створити канали дистрибуції, що дозволяють нам доставляти товари і послуги на ринок ефективним за витратами способом?

3. Технологічна база. Чи має компанія якісь унікальні навички, вміння, процеси або ноу-хау, що свідчать про її сильні сторони, які можуть стати основою для експлуатації продукту або ринку?

Тільки завдяки ефективному використанню цих та ряду інших маркетингових ресурсів підприємство може формулювати маркетингові стратегії, що дозволяють їй досягти успіху на ринку.

Фінансові ресурси маркетингу підприємств – це грошові кошти, які є у розпорядженні управляючого з маркетингу для забезпечення ефективної маркетингової діяльності торговельного підприємства. В свою чергу, обсяг фінансових ресурсів багато в чому визначає вибір маркетингової стратегії підприємства.

Інформаційні ресурси маркетингу підприємств можна визначити як сукупність даних і знань. Швидкість змін зовнішнього середовища постійно зростає і тому підприємства мають потребу в точній інформації про стан розвитку ринку. Це пов'язане з тим, що кожне маркетингове рішення базується на знанні конкретної ринкової ситуації.

Інноваційні ресурси підприємств представляють можливості підприємства по розробці і впровадженню у свою діяльність нововведень. Зазначимо, що інноваційний потенціал підприємства – це сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей підприємства, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Цілями ресурсного забезпечення системи стратегічного маркетингу підприємств – є:

- своєчасне забезпечення споживачів підприємств необхідними видами ресурсів необхідної якості та кількості;

- поліпшення використання ресурсів.

Наявність і склад ресурсів визначається обсягом конкретного виду ресурсу, його структурою по номенклатурі і асортименту, якістю та термінами поставок. Процес руху ресурсів включає: формування ресурсів, тобто залучення ресурсів для виконання маркетингових досліджень, робіт зі стратегічного маркетингу; використання ресурсів по одному з перерахованих напрямів; відновлення ресурсів; утилізацію або списання ресурсів.

Методи забезпечення ресурсами: через товарно-сировинні біржі; прямі зв'язки, аукціони, конкурси; власне виробництво; спонсорство.

Перспективними завданнями управління маркетинговими ресурсами – є:

- Орієнтованість поточного управління на виконання стратегічних завдань.

- Обґрунтування та розробка чітких та зрозумілих стратегічних завдань, зміна організаційної структури відповідно до прийнятої стратегічної установки, оновлення якісного складу пайовиків, соціальна орієнтація, що передбачає чітке підпорядкування діяльності соціальним ідеям і завданням, нарощення кількості пайовиків, участь в соціальних перетвореннях на селі.

- Постійне інформування персоналу про стратегічні цілі і плани. Постійне володіння інформацією про стратегічні цілі і плани, участь в їх реалізації і через органічне поєднання особистих, колективних і суспільних інтересів та особисту значущість примноження власними результатами здобутків системи.

- Наявність маркетингового підрозділу, що ефективно працює наявність маркетингової служби, яка володітиме сучасними методами та інструментами дослідження ринкового

середовища, конкурентних переваг, здійснюватиме моніторинг можливостей регіонів, їх спеціалізацію, потенціал та перспективи розвитку в майбутньому. Результатом роботи таких структурних бізнес-одиниць мають бути інноваційні впровадження, ефективна реклама, просування та виставкова діяльність, утримання та розширення конкурентної позиції через запровадження електронного бізнесу, забезпечення інформаційного простору для партнерства, розвиток мережевої економіки.

Таким чином, від якості процесу управління маркетинговою діяльністю підприємства залежить ефективність господарювання підприємства. А якість управління, своєю чергою, спричинена повним та своєчасним ресурсним забезпеченням, для управління яким-це забезпечення потрібно оцінювати та проводити аналіз.

Отже, оцінювання ресурсного забезпечення, є важливим фактором для ефективності управління маркетинговою діяльністю.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В. Управління маркетинговою діяльністю підприємства: монографія / Л.В. Балабанова, Н.М. Гуржій // Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 184 с.
2. Левків Г.Я. Матеріали власних досліджень автора, 2013. – 237 с.
3. Чевертон П. Теория и практика современного маркетинга: полный набор стратегий, инструментов и техник / П. Чевертон; перевод с англ. В.И. Егорова. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 608 с.

УДК 338.262.7

Охріменко І.В., д.е.н., професор
Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ, Україна)

ПЛАНОВО-ЕКОНОМІЧНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

З метою поглибленого вивчення сучасного стану планово-економічної роботи в сільськогосподарських підприємствах та визначення рівня розуміння її необхідності в умовах євроінтеграції, нами було проведено анкетне опитування працівників економічних служб господарств Київської області, а також вивчено обґрунтованість показників планів у цих же підприємствах.

Результати анкетування виявилися дещо суперечливими. З одного боку, планово-економічну роботу в умовах євроінтеграції вважають необхідною 94 % респондентів, і такі її складові як прогнозування, поточне та перспективне планування, внутрішньогосподарський контроль, порівняно з попередніми етапами, у сучасних умовах набагато важливіші.

Вкрай потрібним завданням 82 % опитаних назвали також прогнозування доходності товарної продукції. В ситуації, коли господарство не має гарантованого збуту продукції за ціною, яка б відшкодовувала понесені витрати, його значимість особливо зростає. Керівництво підприємства має наперед передбачити якою продукцією і на яких умовах найбільш доцільно буде зайнятися.

З іншого боку близько половини анкетованих (47 %) вважають, що інформація про ситуацію на аграрному ринку для сільськогосподарських підприємств буде корисною лише у випадках укладання угод та контрактів. Це свідчить про те, що серед управлінських працівників поки що немає повного розуміння ролі такої інформації. Обізнаність про стан ринку в момент реалізації продукції, звичайно, дає підстави розраховувати на максимально можливі прибутки. Але для того щоб вироблена продукція не виявилася непотрібною, необхідно ще до початку її виробництва проаналізувати ситуацію на ринку в минулому, та спрогнозувати її на майбутнє. А без постійного відслідковування тенденцій на ринку, провести такий аналіз кваліфіковано буде дуже складно.

Такий характер відповідей можна пов'язати з джерелами надходження інформації про стан ринку. Вони є випадковими. 38 % опитаних назвали джерела загального характеру. Зі спеціалізованих видань інформацію отримує всього 24 % анкетованих. 14 % дізнаються про ринкову ситуацію просто по телебаченню і стільки ж під час спілкування з колегами. Такий розподіл свідчить, що для більшості управлінських працівників сільськогосподарських підприємств надходження необхідної оперативної інформації про стан ринку є досить проблематичним. Нерідко це пов'язано з тим, що вони просто не знають де її шукати. Тому основна частина опитаних вважає, що органи управління сільським господарством повинні також виконувати і функцію надання безкоштовної вичерпної ринкової інформації.

Негативним компонентом стану планово-економічної роботи в умовах євроінтеграції є наступне – відповідаючи на питання щодо методу обґрунтування цінових пропозицій на вироблену продукцію, 55 % вказали, що такого обґрунтування не проводиться взагалі і продукція реалізується за цінами запропонованими покупцем. Ці сільськогосподарські підприємства не враховують ні очікуваної собівартості, ні бажаного рівня рентабельності, що викликано потребою якнайшвидше отримати хоч якісь «живі» гроші. Зрозуміло, що така ситуація не дозволяє досягти запланованої доходності продукції.

Крім того лише 68 % опитаних вважають наявність власної збутової мережі «дуже необхідною». Така мережа (фірмова торгівля) окрім того, що забезпечуватиме господарства певними коштами, наблизить виробника до споживача, що безперечно піде на користь останньому. Тому позитивна відповідь на це питання мала б бути одноголосною.

Якість планування визначалась на основі відсотку виконання відповідного планового показника: чим ближчим він був до 100, тим вищою вважалась якість планування. Характер відхилення при цьому до уваги не приймався. Одиницею спостереження виступав показник «рік-господарство». Спочатку було вивчено розподіл господарств за виконанням плану з посівної площі, урожайності, валового збору та собівартості одиниці продукції зернових культур, овочів та картоплі. Ці показники визначалися як відсоткове відношення їх фактичного рівня до планового. Критеріями зміни якості планування виступали також зміни величин: розмаху варіації; середньозваженого відсотку виконання плану; середнього квадратичного відхилення.

Якщо ріст розмаху варіації можливий за рахунок окремих значень, що випадково потрапили у варіаційний ряд і не відповідають загальному стану планово-економічної роботи в сільськогосподарських підприємствах, то середньозважений відсоток виконання плану досить добре показує реальний стан цієї роботи по періодах, нівелюючи випадкові значення.

Дані розрахунків виявили значне послаблення планово-економічної роботи за останні роки. Щодо виконання плану в межах 0,21, 0,74, 3,32, 6,83 %, то такі значення свідчать про відсутність планування в цих господарствах взагалі.

Безперечно, в умовах постійної зміни цін на паливо, добрива, засоби захисту, інші технологічні матеріали ведення планово-економічної роботи на високому професійному рівні є досить складним завданням. Щоб передбачити зміни, які можуть відбутися на ринку необхідно залучати нові, більш дієві інструменти планування та прогнозування, що дозволить в повній мірі врахувати вплив як мікро- так і макроекономічних факторів на діяльність сільськогосподарських підприємств. Одним із таких інструментів може бути витратно-ціновий аналіз. Це напрямок аграрної економіки, створений з метою оновлення планово-економічної роботи та включення до неї елементів, які б дозволили вести її відповідно до вимог ринку.

Основним прийомом витратно-цінового аналізу є варіантні розрахунки, коли шляхом підстановки тих чи інших значень моделюються ситуації, які імовірно можуть виникнути на ринку. Відповідно до результатів таких розрахунків, керівництво підприємства наперед може прогнозувати поведінку підприємства при певній ринковій ситуації.

Разом з тим, як показують результати аналізу ситуації, нерідко ведення планово-економічної роботи відноситься до завдань другого порядку. Така позиція керівників та спеціалістів і призводить до того, що якість виконання цієї роботи значно знизилася. А тому для стабілізації та покращання фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах не слід недооцінювати роботи, яка визнана в усіх розвинених країнах і є невід'ємною частиною діяльності підприємства.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сталість національної економіки визначається здатністю економічної системи національного господарства протистояти різним негативним впливам зовнішнього середовища, а також здатності в найкоротші терміни відновлювати втрачені темпи в своєму розвитку, якщо такі дії все-таки відбулися. Низький рівень сталості національної економіки знижує можливості держави забезпечувати стабільне його зростання і економічний розвиток. У зв'язку з цим питання сталого розвитку національної економіки є важливим питанням для забезпечення національної економічної безпеки в умовах глобальної нестабільності розвитку світової економічної системи.

Система управління національною економікою повинна опиратися на ефективні заходи і раціональні управлінські рішення. Поняття процесу формування управлінських рішень, спрямованих на забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства доцільно сформулювати як систему взаємопов'язаних елементів, яка поєднує сукупність методів, моделей та інформаційних впливів і дій на процеси економічного розвитку при впровадженні інноваційних технологій, які, у свою чергу, підвищують ефективність економічного розвитку та створюють умови щодо забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства. Таке трактування понять дає можливість характеризувати процес забезпечення сталого економічного розвитку з урахуванням сукупності факторних ознак, які впливають на процеси економічного розвитку за системою економічних, екологічних та соціальних показників, а використання сукупності аналітичних методів та економіко-математичних моделей дозволяє встановити взаємозалежності та визначити у кількісному вираженні окремі співвідношення.

При вирішенні окремих питань, пов'язаних з прийняттям рішень на макро- або мікрорівні, та вирішенні комплексу завдань щодо забезпечення сталого економічного розвитку доцільним є використання методів експертизи, тому що саме науково-обґрунтована експертиза дозволяє врахувати одночасний вплив великої кількості незіставних факторів і сформувати різнобічний погляд на об'єкт дослідження.

Питання, які пов'язані з проведенням експертизи та обробкою експертних даних, є предметом наукових досліджень багатьох учених. Теоретичні аспекти і практичні рекомендації застосування експертизи досліджені у працях Т. Сааті, Г.Г. Азгальдова, Е.П. Райхмана, О.І. Орлова, В.М. Буркова, О.І. Ларичева, В.Б. Кузьміна та ін.

Експертні методи використовуються у багатьох наукових дослідженнях, проте маємо зазначити, що на сьогодні не існує загальноприйнятої класифікації методів експертних оцінок, а також однозначних рекомендацій щодо їх застосування [1]. Особливо це стосується рівня національного управління, де взагалі мають існувати системи прийняття управлінських рішень щодо забезпечення сталого розвитку національного господарства.

Ряд авторів відзначає [2], що у практиці сучасного управління використання методів експертних оцінок зростає ще й тому, що спостерігається дуже висока складність вирішуваних питань і відповідальність за правильність їх вирішення при реалізації як державних проєктів, так і приватних інвестиційних процесів. Використання результатів експертизи значно зменшує можливість припущення помилок окремими особами, які відповідальні за ухвалення конкретного управлінського рішення. Залежно від складності вирішуваної проблеми до експертизи можуть бути залучені керівники різних рівнів управління, а також зовнішні, незалежні експерти.

Зазначимо, що метод експертних оцінок поєднує три складові.

1. Інтуїтивно-логічний аналіз завдання. Цей етап будується на логічному мисленні та інтуїції експертів, а також ґрунтується на їх знаннях й досвіді. Зважаючи на це, вимоги, які пред'являються до експертів, є достатньо високими.

2. Аналіз, рішення та видача кількісних або якісних оцінок. Це завершальна частина роботи експерта, де формується рішення з проблеми та дається оцінка очікуваним результатам.

3. Обробка результатів рішення. Отримані оцінки мають бути оброблені з метою отримання підсумкової оцінки проблеми.

Аналіз різних теорій і підходів щодо проведення експертизи та подальшої обробки результатів показав, що у кожному конкретному випадку необхідно використовувати індивідуальний підхід залежно від конкретних проблемних питань, які підлягають вирішенню.

Маємо зазначити, що складність процесу управління економічним розвитком пояснюється як ускладненням самого об'єкта управління, так і усвідомленням необхідності враховувати не тільки об'єктивні тенденції розвитку ситуації, але і реакцію учасників подій на прийняті рішення. Також необхідно зазначити, що окремі рішення доводиться приймати в умовах відсутності необхідної інформації та невизначених тенденцій розвитку економічних ситуацій, тому потрібний удосконалений методичний апарат проведення експертизи, який дозволить знизити ризик прийняття помилкового рішення.

Аналіз результатів теоретичних і практичних досліджень, пов'язаних з проведенням експертизи та подальшої обробки результатів експертних оцінок, показав, що до кожного конкретного об'єкта досліджень необхідно сформувати індивідуальний підхід з урахуванням конкретних проблемних питань, які мають бути вирішені на підставі наукового обґрунтування. Автором розроблена структурна схема інформаційного забезпечення формування управлінських рішень, які спрямовані на забезпечення сталого розвитку національного господарства. Така система поєднує чотири підсистеми, які фактично відображають процес формування управлінського рішення з множини альтернативних варіантів, а саме: підсистема перша – інформаційна база альтернатив стратегічних рішень; друга – формування груп експертів; третя – проведення експертизи і четверта – комплексна перевірка експертизи стратегічних рішень з використанням аналітичних процедур.

Запропоновані розробки з проведення експертизи дозволяють відносно швидко провести експертне оцінювання альтернатив рішень на рівні національної економіки та окремих галузей і видів економічної діяльності. Апробація запропонованої комплексної експертної оцінки на рівні окремих підприємств та на рівні управління окремих підсистем [3] дозволила отримати позитивні результати щодо узгодженості думок експертів. Інформаційне забезпечення вибору варіантності управлінських рішень, до якого введено елемент варіантності, сформовано за принципом поєднання комбінованого методу проведення експертизи та системи комплексної перевірки експертних оцінок, і дозволяє обґрунтувати пріоритетність управлінських рішень, реалізація яких спрямована на забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства.

Список використаних джерел

1. Пономаренко О.І. Системні методи в економіці, менеджменті та бізнесі: навч. посіб. / О.І. Пономаренко, В.О. Пономаренко. – К.: Либідь, 1995. – 240 с.
2. Грабовецький Б.Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання: монографія / Б.Є. Грабовецький. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 171 с.
3. Паршин Ю.І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика: монографія / Ю.І. Паршин. – Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2016. – 408 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМ КАПІТАЛОМ НА ПРИНЦИПАХ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

Прогнозування збалансованої моделі управління земельним капіталом пов'язано з вирішенням ряду проблем. В прогнозуемій збалансованій моделі на сучасному етапі розвитку не вирішена проблема об'єктивного визначення механізму оцінки абсолютної ренти. Абсолютна рента в інституціональному вимірі не має адекватної її сутності форм реалізації. Як наслідок, відсутня системна збалансованість в суспільстві при розподілі доходів в аграрній галузі. З цією проблемою прямо пов'язана проблема інституціоналізації оцінки земель.

Взагалі, характерним аспектом рентних земельних відносин є відносини між власником і господарюючим суб'єктом з приводу присвоєння додаткового доходу.

Земельна рента – специфічна економічна форма реалізації земельної власності, дохід, який присвоює власник землі, здавши землю в оренду.

В сільськогосподарському виробництві земельна рента перебуває в різних формах. Першою формою є диференціальна рента, другою – абсолютна рента. Існує також і третя форма – монопольна земельна рента, що породжена особливими природно-кліматичними умовами для вирощування рідкісних сільськогосподарських рослин, які потребують особливих земель розташованих в специфічних природно-кліматичних зонах.

Розглядаючи рентні (орендні) земельні відносини, ми обмежилися аналізом відносин тільки двох учасників. Але у сільському господарстві, варто брати до розгляду й інтереси найманих працівників, які безпосередньо задіяні у виробництво сільськогосподарської продукції, а також інтереси суспільства, які виражаються через участь державних інституцій.

Визначення фактичної величини ренти складне завдання. Вчені намагалися здійснити її багато разів, але в більшості випадків величина ренти має умовний характер, або загальнотеоретичний

Ми вбачаємо власний методичний підхід направити не на пояснення причин утворення ренти, а розкласти на форми з подальшим опрацюванням їх специфіки відображення в ціні на землю.

Отримання сукупної ренти, яку вилучають власники (орендодавці) земель сільськогосподарського призначення не є повним, якщо не буде враховано величину абсолютної ренти.

Переваги визначення абсолютної ренти надаємо методиці та підходу які найбільш повно розкриють механізм оцінки.

Має місце причина, що зачіпає сутність абсолютної ренти, щодо заміни у вигляді показника абсолютного рентного доходу. Залишається відкритим питання за якою методикою визначати розмір абсолютної ренти.

Порядок обчислення нормативної грошової оцінки земель закріплено інституціонально, у законодавчо визнаних методиках. Існують дві методики, які законодавчо прийняті і є чинними на сьогодні, фактично вони одна одну дублюють, не визначаючи механізм встановлення абсолютного рентного доходу на землях сільськогосподарського призначення. Останній в них виступає законодавчим імперативом, без пояснень і посилань на методику, яка б розкрила механізм його обчислення в грошовому або натуральному виді.

Враховуючи те, що основою для грошової оцінки землі є рентний дохід, а нормативна грошова оцінка землі є однією з видів грошових оцінок, яка базується на економічній оцінці,

то необхідно узгодити Закон України «Про оцінку земель» й іншими підзаконними актами у питаннях запровадження й розмежування методичних підходів та уточнень дефініцій.

Рентний дохід повинен враховувати величину абсолютного рентного доходу або еквівалент абсолютної ренти, який обов'язково має бути прийнятим на підставі єдиного методичного підходу.

З точки зору прогнозування збалансованої моделі управління земельним капіталом у дослідженні розглянуті різні варіанти з оцінки можливого одержання величини абсолютної ренти, де враховувалися зернові культури та були відібрані найбільш вагомні сільськогосподарські культури в структурі посівів Полтавської області. Також зважали на агрономічну роль при організації екологічно- й економічно-ефективних сівозмін.

Закономірним є підхід, який враховує вартісну концепцію при обґрунтуванні збалансованої моделі управління земельним капіталом. Концепція передбачає певний об'єкт – товар, за яким здійснюється оцінка. Недоліком даного підходу є суттєва складність визначення вартісних параметрів товару. Гіпотетично вартість товарів не повинна мати суттєвих відмінностей між собою, адже неодмінно виникне ситуація коли вони матимуть різну величину абсолютної ренти.

Розрахунки за методики І.І. Лукінова (1964 р.), які проводилися для зернового господарства, поруч із відсутністю в них абсолютної ренти, не враховували й ренти за віддаленістю земель до ринків збуту. Питання щодо обчислення абсолютної ренти за такого підходу теж потребують всебічного дослідження. Останнє пов'язано з тим, що визначений за таким підходом чистий дохід для гірших земель, в умовах існування приватної власності на землю, буде містити надлишок вартості над середньою нормою прибутку.

Постає питання як потрібно враховувати частину витрат, які понесені за рахунок різного розміщення земель до ринків збуту продукції та наскільки повно вони враховані при обчисленні абсолютної ренти ?

Неврахування величини вилученої ренти за розміщення гірших за якістю чи ґрунтово-кліматичними умовами земель до ринків збуту підвищує розмір абсолютної ренти (рентного доходу). При цьому необхідно виключати не всю диференціальну ренту за розміщення гірших по якості земель до ринків збуту, а ту частину, яка виявлена на землях з гіршим розташуванням до ринків збуту.

Для безпосередніх виробників сільськогосподарської продукції (продукції землеробства) рента не викликає сумнівів щодо включення до виробничої собівартості, тому ми погоджуємося з думкою провідних вчених-економістів в даному питанні, та поділяємо думку першого Нобелівського лауреата з економіки П.Самуельсона.

С.В. Мочерний співставляє суспільну вартість (ціни рівноваги) та ціни на сільськогосподарську продукцію, що встановлюються залежно від умов виробництва на гірших, або віддалених від ринку землях.

Ми вважаємо, що за існування земельної монополії, обмеженості ресурсів за якістю, родючістю, розміщенням тощо, а також в умовах конкуренції.

Авторами розглянута та запропонована збалансована модель формування суспільної вартості встановлення цін на землеробську продукцію. В ній потрібно звернути увагу не тільки на умови регулювання цін на продукцію рослинництва, але й на умови встановлення рівня цін.

Список використаних джерел

1. Шарий Г.І. Інституційне забезпечення розвитку земельних віжносин в аграрному секторі України.[Моногр.] /Г.І.Шарий – Полтава. – 2016. – 604 с.

МОДЕЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В сучасних умовах глобалізації світової економіки особистої актуальності набуває проблема наукового обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності економічних систем. Однак, збільшення обсягів неструктурованої економічної інформації, вплив зовнішнього середовища, а також стохастичний характер значної кількості факторів ускладнюють використання традиційних методів прийняття управлінських рішень.

В сучасних умовах трансформаційної економіки особливої уваги набувають питання підвищення конкурентоспроможності на рівні національного господарства. Зокрема, за результатами рейтингу конкурентоспроможності країн (The Global Competitiveness Report 2017-2018) Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum, WEF) Україна посідає 81 місце (з 137) [1]. Позитивним аспектом є підвищення рейтингу у порівнянні з минулим роком на фоні 85 позиції, але експерти звертають увагу на низький рівень конкурентоспроможності нашої країни та окреслюють ціле коло проблемних впливових факторів, серед яких зазначено політичну нестабільність, інфляцію, корупцію тощо.

Вирішення цих питань потребує формування комплексної системи прийняття рішень, яка дозволить здійснити оцінку конкурентоспроможності національного господарства в конкретний період часу, дослідити зміну показників конкурентоспроможності протягом окремого періоду часу та найголовніше – забезпечити здійснення процесу моделювання конкурентоспроможності національного господарства з метою отримання структурованої аналітичної інформації як наукового підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Реалізація процесу моделювання конкурентоспроможності національного господарства дозволить оцінити наслідки можливого прийняття рішень як на рівні національного господарства, так і на рівні регіонального управління або на рівні окремих секторів економіки. Таким чином надається можливість по-перше – оцінити сформовані комплексні управлінські рішення з конкурентоспроможності, які формуються внаслідок поєднання рішень з рівня регіонального управління або з рівня окремих секторів економіки, та по-друге – здійснити моделювання можливих наслідків прийняття множини таких рішень та сформувати аналітичну основу обґрунтованого прийняття управлінських рішень з конкурентоспроможності національного господарства. У зв'язку з цим питання, які пов'язані з формуванням моделі конкурентоспроможності національного господарства є першочерговими.

Слід зазначити, що відомі міжнародні методики щодо оцінки конкурентоспроможності країн, зокрема з використанням індексу глобальної конкурентоспроможності, який поєднує 12 показників конкурентоспроможності та формується на підґрунті відкритої інформації [1].

Сучасні вчені пропонують різні методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності економічних систем різних рівнів ієрархії, зокрема країн, регіонів, підприємств та продукції [2, 3, 4 та ін.]. Безумовно, окремі методологічні підходи є доцільними для їх використання та висловлення основної концептуальної ідеї щодо створення моделі конкурентоспроможності національного господарства. Однак слід зазначити, що на цей час недостатньо вивченою залишається проблема дослідження наслідків прийняття можливих варіантів управлінських рішень з конкурентоспроможності на рівні національного господарства, що дозволить дослідити різні сценарії економічного розвитку в умовах зміни зовнішнього середовища. Проведення таких досліджень дійсно дозволить створити аналітичне підґрунтя наукового обґрунтування прийняття управлінських рішень на рівні державного управління.

На підґрунті системного та синергетичного підходів [5] до вирішення зазначеної проблеми вважаємо за доцільне врахувати ієрархічну структуру формування комплексних управлінських рішень з підвищення конкурентоспроможності національного господарства. При цьому будемо вважати, що рівень конкурентоспроможності національного господарства визначається сумою ефектів від показників конкурентоспроможності регіонів й секторів економіки. Таким чином, для визначення інтегрального показника конкурентоспроможності національного господарства доцільним використати метод адитивної згортки показників конкурентоспроможності регіонів та секторів економіки.

Запропоновано два варіанти ієрархічного уявлення процесу формування конкурентоспроможності національного господарства. У відповідності до першого варіанту – процес формування конкурентоспроможності визначається сумою ефектів від показників конкурентоспроможності регіонів та у відповідності до другого – від показників конкурентоспроможності секторів економіки. Ієрархічне уявлення процесу формування конкурентоспроможності національного господарства та використання методу ієрархій дозволяють визначити відносну вагомість можливих варіантів альтернативних рішень з підвищення конкурентоспроможності регіонів, секторів економіки та національного господарства в цілому.

На підставі розробленого методу морфологічного аналізу і синтезу інноваційних рішень щодо забезпечення й підвищення конкурентоспроможності нової продукції [5] пропонується здійснити формування комплексних управлінських рішень з підвищення конкурентоспроможності національного господарства. При формуванні таких рішень передбачено здійснення розрахунків одиничних показників конкурентоспроможності на окремих ієрархічних рівнях системи національного господарства з урахуванням витрат необхідних ресурсів щодо забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності.

Враховуючи ієрархічну структуру системи національного господарства та багатовекторність можливих дій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів та секторів економіки, можна очікувати в наслідок моделювання множини різноманітних варіантів управлінських рішень з конкурентоспроможності. З метою систематизації цієї множини варіантів управлінських рішень з конкурентоспроможності пропонується використання кластерного аналізу, що дозволить сформувати групи рішень за встановленими критеріями оцінки. Запропоновано логічну послідовність прийняття рішень з урахуванням ефективності використання ресурсів, необхідних для реалізації заходів з підвищення конкурентоспроможності регіонів та секторів економіки.

Проведені дослідження дозволяють констатувати, що для виходу на новий рівень конкурентоспроможності національного господарства потрібна ефективна система прийняття оперативних, тактичних й стратегічних рішень, яка ґрунтується на комплексі моделей конкурентоспроможності та дозволяє сформувати випереджаючі дії при реагуванні на зміни зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Рейтинг конкурентоспособности экономик стран мира // Аналитические отчеты IMD [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://fdlx.com/politic/mir/100985-rejting-konkurentosposobnosti-ekonomik-stran-mira-2017-2018.html>
2. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Жалілої Я.А. – К.: НІСД, 2005. – 388 с.
3. Кизим Н.А. Качество жизни населения, конкурентоспособность Украины и стран ЕС / Н.А. Кизим, В.М. Горбатов – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2005. – 164 с.
4. Конкурентоспроможність національної економіки / За ред. Кваснюка Б.Є. – К.: Фенікс, 2005. – 582 с.
5. Паршина О.А. Управління конкурентоспроможністю продукції машинобудування: концепції, рішення, стратегії: моногр. / О.А. Паршина. – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – 287 с.

ФОРМУВАННЯ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ РЕФОРМ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ВСТАНОВЛЕННЯ КАНАЛІВ ПРОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ

Останнім часом все більше актуалізуються питання побудови дорожньої карти реформ в Україні. Сьогодні існує наукова проблема щодо визначення релевантних каналів просування інноваційних змін потребує урахування міжнародного досвіду. Сьогодні в Україні відбувається зміна соціально-економічної парадигми розвитку національної економіки. Кризові явища соціально-економічного характеру стимулюють до пошуку нових підходів до модернізації національної економіки в різних вимірах: технологічному, соціально-комунікаційному, освітньому та ін. В той же час, тренди 3-ї та 4-ї промислових революцій все частіше стають реально помітними в господарській діяльності суспільства. Третя промислова революція, яка вже втілюється у вигляді діджиталізації всіх сфер життєдіяльності суспільства, є передумовою настання четвертої промислової революції і реакцією цивілізації на появу нових можливостей розвитку економіки в рамках існуючої соціально-економічної формації. В рамках 4-ї промислової революції очікується, що цифрові технології справлять революційний вплив перш за все на виробництво та бізнес, що в умовах глобалізаційних трансформацій має важливе значення з точки зору появи як нових переваг так і ризиків.

Аналіз літератури свідчить, що Україна не потрапила до переліку тих країн, які є бенефіціарами 4-ої промислової революції. Хоча, за результатами розрахунків, наведених у аналітичних матеріалах Всесвітнього економічного форуму (WEF), більшість країн світу знаходяться на низькому рівні щодо готовності впроваджувати кардинальні інноваційні зміни. Лише 25 розвинених країн, які знаходяться на території Європи, Північної Америки та Східної Азії мають високі шанси до реалізації інноваційних трендів розвитку економіки.

В цьому контексті стає зрозумілим важливість державного регулювання процесів, які покликані створити належні умови для вчасної імплементації світових трендів в системі національної економіки в Україні враховуючи світовий досвід. Формування підходів до створення наукового підґрунтя до побудови дорожньої карти реформ в системі національної економіки з одного боку полягає в обґрунтуванні потенційних можливостей національної економіки до впровадження інновацій, з другого – до пошуку ефективних шляхів впровадження інноваційних змін. Питання інноваційного розвитку країни потребує сьогодні вироблення зваженої модернізаційної політики держави, яка має здійснюватися через перехід від традиційної моделі функціонування національної економіки до технологічно оновленої моделі, в якій створюється середовище просування інновацій, формуються можливості для більш повного прояву поведінки стейкхолдерів інноваційного розвитку, мінімізуються ризики бізнесу, вирішуються проблеми ефективності інноваційної діяльності.

Проте, динамічні умови світової економіки вимагають формування дорожньої карти реформ (побудованої для умов кожної країни окремо) та удосконалення інноваційної стратегії на основі сучасного стану ключових показників інноваційного розвитку. Сьогодні необхідно мати спеціальний інструментарій, який би дав можливість оцінки потенційних можливостей національної економіки, спираючись не тільки на свої власні сили, а й на сили країн Європи, більшість з яких є еталоном інноваційного розвитку. Враховуючи це, метою дослідження є встановлення каналів просування інновацій в контексті міжнародного бачення інноваційного розвитку України та вироблення управлінських рішень для диверсифікації заходів регулювання інноваційним розвитком. Порівняльний аналіз композитних індикаторів України та ЄС засвідчив, що Україна відноситься до категорії «помірний інноватор» за класифікацією Європейського інноваційного табло. Базуючись на авторському науковому підході до прогнозування часових рядів (за методом Хольта), було здійснено розрахунки щодо прогнозних значень складових індексів інноваційного розвитку для України та ЄС та проаналізовано вплив кожного індикатора на нього.

Аралова А.М., магистр экономических наук
Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(г. Астана, Республика Казахстан)

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ АГРАРНОГО СЕКТОРА - ШАНС ДЛЯ РЫВКА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ

В Казахстане к настоящему времени накопилось немало проблем, мешающих подъему сельского хозяйства. [1] Несмотря на безусловные успехи отечественного АПК, есть несколько проблем, стоящих перед отраслью сегодня. В первую очередь, это низкая доступность финансов для фермеров, отсутствие эффективных инструментов распространения знаний и информации, а также недостаточно развитые институты господдержки аграрного сектора. В большей степени решить эти задачи поможет цифровизация АПК, то есть применение современных информационных технологий и автоматизация процессов как внутри государственных органов, ответственных за развитие АПК, так и в отношениях госорганов с участниками аграрного сектора. При этом, как верно подметил Глава государства, цифровизация страны – это не сама цель, а лишь средство достижения преимущества.

Современное глобальное развитие характеризуется внедрением во все сферы жизни информационных технологий. Они меняют привычный уклад жизни. В передовых странах мира, таких как Канада, Корея, Малайзия, Сингапур, США, разработаны и реализуются стратегии или комплексные программы информационного развития как общества в целом, так и отдельных сфер деятельности.

Сейчас много говорится о цифровых заводах, рудниках, металлургических заводах, но почти ничего о внедрении ИТ-технологий в сельскохозяйственное производство, переработку, хранение и логистику. По нашему же мнению, именно цифровизацию необходимо рассматривать как один из новых инструментов решения задач по развитию отечественного агропромышленного комплекса страны.

Как упоминалось выше, ключевыми современными проблемами АПК являются: низкая доступность финансирования, низкий уровень трансферта технологий, распространения знаний и информации, а также слабое развитие институтов господдержки. При этом первую проблему условно можно разделить на две составляющие. Во-первых, получение аграриями кредитов. Во-вторых, проблема сбыта продукции по справедливым ценам.

Что касается низкого уровня распространения знаний и информации, то это выражается в отсутствии устоявшейся системы обучения фермеров и системы обеспечения фермеров прикладной информацией, необходимой для принятия решений в сельском хозяйстве.

Наконец, слабый уровень институтов государственной поддержки мы наблюдаем на примерах не всегда качественных услуг государственных ветеринарных и фитосанитарных организаций, а также качества государственных услуг, оказываемых госорганами, как, например, услуги по выдаче субсидий, различных разрешений и документов. Именно с точки зрения названных проблем необходимо рассматривать применение цифровых технологий. Причем это требует инициативы не только госаппарата, но и решений со стороны бизнеса. Цифровизация АПК должна решаться в двух форматах – G2B и B2B, то есть «Правительство для бизнеса» и «Бизнес для бизнеса».

Так, разработка и внедрение систем точного земледелия должны стать прерогативой бизнеса. Государство со своей стороны должно взять на себя вопрос обеспечения таких систем основной информацией: земельный кадастр, метеоинформация и другие данные.

В Казахстане 16 лет назад был введен в оборот новый вид ценных бумаг – зерновая расписка. Этот документ, во-первых, подтверждает право собственности на зерно. Во-вторых, подтверждает безусловное обязательство элеватора отгрузить зерно по первому требованию его владельца. В-третьих, фиксирует соответствующее право залогодержателя в случае передачи зерна в залог. Напомню, основной идеей введения данного института являлось определение зерновой расписки как ценной бумаги, которая могла бы рассматриваться в качестве предмета торговли, залогового обеспечения либо как финансовый инструмент привлечения инвестиций в сельское хозяйство. [2]

Первоначально внедрение системы «бумажных» зерновых расписок способствовало формированию цивилизованного рынка зерна, существенно изменило порядок реализации зерна и создало предпосылки улучшения инвестиционного климата в сельском хозяйстве Казахстана. Так, за период с 2002 по 2015 год отечественные товаропроизводители посредством залога зерна по зерновым распискам получили кредитные ресурсы банков второго уровня на сумму 1,5 трлн тенге, или порядка 10,5 млрд долл. Причем такие международные финансовые организации, как USAID, ЕБРР и Rabobank International, в 2004 и 2005 годах на международных конференциях, проведенных в Болгарии, признали казахстанскую систему «бумажных» зерновых расписок лучшей на территории стран СНГ, Восточной Европы и Черноморского бассейна.

Однако практика обращения «бумажных» зерновых расписок показала, что хлебоприемными предприятиями допускаются нарушения в виде распоряжения давальческим зерном, сданным ему на хранение, выписки «воздушных» зерновых расписок на несуществующие объемы зерна и так далее. Указанные факты снизили доверие участников рынка к зерновой расписке как к ценной бумаге.

Чтобы устранить упомянутые проблемы, а также для отслеживания ситуации на зерновом рынке в апреле 2016 года Главой государства были подписаны законодательные изменения по вопросам регулирования зернового рынка. В частности, решено было перейти на бездокументарную, то есть электронную форму зерновых расписок и ведение госреестра их держателей. Это позволило обеспечить прозрачность движения зерна, а также исключить выписку зерновых расписок на несуществующие объемы зерна, что в конечном счете повысило доверие к зерновой расписке как к финансовому инструменту. Теперь система позволяет не только отслеживать движение и наличие зерна в стране, но и торговать зерном на электронных торгах. Рынок стал доступен абсолютно каждому. Данные сервисы – уже задача для проектов формата B2B, то есть «Бизнес для бизнеса». К ним можно отнести упомянутые сервисы «точного земледелия», онлайн-кредитование и онлайн-страхование, а также электронные торговые площадки для реализации сельскохозяйственной продукции.

Все перечисленные проекты будут иметь положительное влияние на решение ключевых задач АПК, поэтому важно обеспечить для них необходимую законодательную поддержку по устранению основных барьеров.

Список использованной источников

1. Агумбаева А.Е., Чмышенко Е.Г. Проблемы развития экономических отношений в сфере интеллектуальных объектов АПК Казахстана // Сборник: Геодезия, землеустройство и кадастр: наука и производство Сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции, посвященной 100-летию высшего геодезического образования в Омском ГАУ. 2018. С. 151-156.
2. Доклад заместителя министра Транспорта и связи КР Т. Эшалиева на заседании коллегии по итогам 2010 года 05.02.2011 06:24.
3. Дринча В.М. Информационные системы на службе сельского хозяйства // Экономика и финансы. 2014, № 3.

СТАНДАРТИ ОБСЛУГОВУВАННЯ В СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

При меті відкриття ресторану, потрібно пам'ятати, що одним з важливих компонентів успіху даної діяльності, являється відповідальність дотримання стандартів обслуговування у ньому. Стандарти обслуговування досить унікальна, у кожному ресторані вони свої, що орієнтуються на очікування клієнтів. Тому потрібно ретельно працювати над складанням єдиного стандарту для всіх працівників ресторану. Створення стандартів і чітке розуміння які методи обслуговування в ресторані нададуть визнання серед відвідувачів, партнерів і співробітників.

Власникам завжди потрібно пам'ятати, що невідповідність стандарту спричинять збиток. З огляду на те, що сприймається клієнтом якість послуги завжди має найважливіше значення, керівникам сервісних фірм необхідно прагнути до введення кількісних параметрів (показників), які допомагають оцінювати процес обслуговування і впливати на нього.

Перелік показників якості послуг, якими споживачі користуються, характеризуються в основному простими критеріями незалежно від виду послуг. Ці критерії наступні:

доступність: послугу легко отримати в зручному місці, в зручний час, без зайвого очікування її отримання;

комунікабельність: опис послуги надано мовою клієнта і буде точною;

компетентність: обслуговуючий персонал володіє необхідними навичками і знаннями;

ввічливість: персонал привітний, поважний і турботливий;

конфіденційність: на компанію і її службовців можна покластися, тому що вони дійсно прагнуть задовольнити будь-які запити клієнтів;

надійність: послуги надаються акуратно і на стабільному рівні;

чуйність: службовці чуйні і творчо підходять до вирішення проблем і задоволення запитів клієнтів;

безпека: надані послуги не несуть з собою ніякої небезпеки або ризику і не дають приводу для будь-яких сумнівів;

відчутність: відчутні компоненти послуги вірно відображають її якість;

розуміння / знання клієнта: службовці намагаються якомога краще зрозуміти потреби клієнта і кожному з них приділяють увагу.

Лише в тому випадку, коли якість і рівень обслуговування споживача знаходяться за межами цієї нейтральної зони, він відчуває почуття задоволення або, навпаки, незадоволення. Найбільш важливий ресурс в будь-якій організації – її співробітники. Крім якості продукції, особливо важливо в ресторанах є якість обслуговування, де поведінка і ставлення до праці кожного співробітника безпосередньо впливають на них.

Як зазначається в міжнародному стандарті, в більших випадках якість надання послуги може бути досягнута лише шляхом забезпечення управління процесом надання послуги. Тому процеси виміру технології надання послуг та управління ними є істотними у справі досягнення і підтримки необхідної якості послуги. Але інколи потрібно коригувати вплив надання послуги, зазвичай не можна покладатися на кінцевий контроль з метою здійснення впливу на якість послуги при безпосередній взаємодії зі споживачем, де оцінка останнім будь-якої невідповідності часто робиться негайно.

Зі сказаного можна відмітити, що чим більш важливими для споживача є ті чи інші елементи обслуговування, тим більш вузькою є нейтральна зона, тим в меншій мірі нейтральним залишатиметься споживач щодо пропонованого обслуговування.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ БАЗ ДАНИХ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У WEB-ДОДАТКАХ

Сьогодні, в епоху глобальної інформатизації суспільства, практично неможливо знайти більш-менш серйозну організацію, установу чи фірму, що не має свого власного сайту в Інтернеті. Корпоративний сайт перетворився на інструмент, що акумулює інформаційні ресурси, автоматизує процеси обробки даних та сприяє підвищенню ефективності роботи користувачів.

Сучасні технології створення та підтримки веб-сайтів орієнтовані на платформи, що дозволяють ефективно керувати інформаційним наповненням і даними, які надходять від відвідувачів сайту. Як правило, такі рішення базуються на серверних технологіях типу ASP, ASP.NET, JSP, PHP або використовують готові потужні засоби для створення корпоративних сайтів, що орієнтовані на впровадження вказаних технологій.

Створення веб-сторінок за фрагментами серверного коду є технологією ASP, ASP.NET (Active Server Pages). Це розроблена Microsoft комерційно доступна технологія, за допомогою якої веб-майстер може самостійно формувати динамічно поновлювальні веб-сторінки. Характерною особливістю такої технології є можливість відокремлення функціональної частини розробки від процесів створення дизайну. ASP-сторінки можуть містити HTML-текст, змішаний зі сценаріями мов JavaScript і VBScript. У процесі обробки запиту нової сторінки його виконує сервер і динамічно генерує браузеру потік HTML-тексту, що відображується на екрані монітора. ASP-технологія Microsoft набула подальшого розвитку у технологіях JSP, PHP та ін.

JSP (Java Server Pages) — технологія, що дозволяє веб-розробникам динамічно генерувати HTML, XML та інші веб-сторінки. Технологія дозволяє вставляти Java-код, в статичний вміст сторінки. Також можуть використовуватись бібліотеки JSP тегів для вставки їх в JSP-сторінки. Сторінки компілюються JSP-компілятором в сервлети, які є Java-класами, і виконуються на сервері. Сервлети також можуть бути написані розробником, не використовуючи JSP-сторінки. Ці технології доповнюють одна одну.

Специфікація Sun за назвою JSF (Java Server Faces) реалізує технологію JSP, що описує правила створення веб-додатків зі зручним для користувача інтерфейсом та орієнтована на розробку серверних компонентів створення інтерфейсу.

Технологія CGI (Common Gateway Interface) передбачає використання в складі ресурсу Інтернет інтерактивних елементів на базі додатків, що забезпечують передачу потоку даних від об'єкта до об'єкта. Саме так організоване у Всесвітній мережі більшість чатів, конференцій, дощок оголошень, гостьових книг, пошукових машин і систем підрахунку рейтингу. У загальному випадку принцип роботи CGI виглядає так: користувач заповнює на веб-сторінці форму й натискає на кнопку, після чого вбудований в HTML-код рядок виклику Cgi-скрипта запускає відповідну програму CGI і передає їй керування процесом обробки інформації.

Технологія PHP (Personal Home Pages) заснована на використанні CGI-застосувань, що інтерпретують впроваджений у HTML-сторінку код на скриптовій мові. Головною особливістю мови PHP є її практичність. PHP надає програмісту інструмент для швидкого й ефективного вирішення поставлених завдань. Хоча PHP традиційно рекомендують використовувати у поєднанні з HTML-кодом, проте PHP з таким же успіхом інтегрується і в JavaScript, WML, XML та інші мови Інтернет-програмування.

Результати критеріального порівняння технологій розробки та впровадження веб-ресурсів зведено в табл. 1. Розглянуті технології забезпечують сучасну функціональність,

ефективний супровід процесів створення сайтів та їх наповнення інформаційними ресурсами.

Таблиця 1

Порівняння сучасних технологій розробки веб-сайтів

	PHP	JSP	ASP.NET
Багатофункціональність	+	+	-
Продуктивність	+/-	+	+
Простота використання	+	+	+/-
Наявність доступних програмних бібліотек	+	+	+
Розподіл дизайну та логіки	+/-	+/-	+

Результати проведеного аналізу дозволяють зробити висновок про наявність переваг експлуатаційних характеристик JSP-технології. Хоча Java є досить молодою мовою, вона користується значною популярністю серед web-програмістів і сьогодні вважається мало чи не найпопулярнішою мовою для створення web-додатків (скриптів). Головними перевагами JSP вбачаємо практичність, легкість у застосуванні, ефективність, продуктивність та гнучкість.

Робота з базами даних є однією з головних складових процесу програмування сайту динамічного типу. Бази даних на сервері акумулюють необхідну для роботи сайту інформацію статистичного характеру.

До найпопулярніших мережево-орієнтованих баз даних відносять SQL, MySQL, Oracle Database та інші. Вибір потрібної системи керування базою даних (СКБД) обумовлюється вимогами до інформаційних характеристик та функціональних можливостей системи.

Однією з найпоширеніших систем керування базами даних у наш час вважається MySQL, яка є альтернативою комерційним системам. Серед переваг сервера MySQL виділимо простоту у встановленні та використанні, підтримку паралельної роботи значної кількості користувачів та можливість безкоштовного використання.

Об'єктно-реляційна система керування базами даних компанії Oracle (Oracle Database) орієнтована під операційні системи Windows, Unix, Linux та MacOS. Oracle Database, на відміну від MySQL, має більш широку сферу застосування. На ній базується безліч сучасних інформаційних систем. Однак, у процесі програмування сайтів для невеликих і середніх компаній через свою високу вартість вона використовується нечасто.

SQL (англ. Structured Query Language – мова структурованих запитів) – декларативна мова програмування засобів інтерфейсної взаємодії користувача з базами даних, що реалізує процеси формування запитів, оновлення і керування реляційними базами даних, створення схеми бази даних і її модифікації, систему контролю за доступом до інформаційних ресурсів.

Проаналізувавши базові характеристики розглянутих СКБД, можна зробити висновок про зручність використання засобів MySQL для створення динамічних веб-сторінок, оскільки сервер MySQL забезпечується підтримкою з боку різноманітних мов програмування, зокрема і Java. MySQL задовольняє основні вимоги до СКБД у процесі розробки веб-сайту, так як вона є надійною, має високу швидкість, просту у встановленні та зручну у використанні. Завдяки своїй доступності, швидкості та безпеці MySQL забезпечує ефективний доступ до баз даних з Internet.

Список використаних джерел

1. Дронов В. HTML 5, CSS 3 и Web 2.0 Разработка современных Web-сайтов / В. Дронов // Профессиональное программирование. – 2013. – 414 с.
2. Підходи до створення та підтримки порталів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.do.gendocs.ru/docs/index-14121.html>

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

ОСНОВНІ ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЙОГО ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Термін «проект» (від латинського «кинутий вперед») спеціалісти трактували донедавна як креслення, пояснювальна записка і кошториси, на основі яких можна збудувати літак, споруду чи завод; або це текст, що передує документу – плану, договору, угоді. Наведемо ще декілька варіантів визначення поняття «проект», які сьогодні зустрічаються у науковій літературі з даної проблематики.

Проект – це окреме підприємство з конкретними цілями, які часто включають вимоги до часу, вартості та якості результатів, що досягаються (Англійська асоціація проект-менеджерів).

Проект – це певне завдання з визначеними вихідними даними й встановленими результатами (цілями), що обумовлюють спосіб його вирішення [3].

Ці визначення є універсальними, методологічно виваженими та широко застосовуваними в зарубіжній практиці проектного управління.

Проектне управління – це процес управління трудовим колективом, ресурсами проекту за допомогою спеціальних методів та прийомів з метою успішного досягнення поставленої мети.

Важливим елементом управління проектами є своєчасна і точна підготовка проектних матеріалів, тобто всіх документів, що містять опис і обґрунтування проекту.

Початком проекту вважають момент виникнення ідеї, особливо якщо ця ідея виникла після довготривалих інтелектуальних пошуків. Для ділових людей початок проекту – це початок його реалізації та вкладення коштів.

Життєвий цикл проекту (проектний цикл) являє собою період між моментом появи проекту і моментом його завершення.

У проекті можна виокремити два великі блоки робіт: основна діяльність за проектом і його забезпечення.

Будь-який проект має певні стадії розвитку, які називають етапами, або фазами. Основні стадії спільні для всіх повноцінних проектів; вони формуються з діючого механізму економіки країни. У кожному проекті існують такі стадії: доінвестиційна, реалізації та експлуатації: Поняття стадій проектного циклу – одне з найважливіших для менеджера, оскільки стадії визначають конкретні завдання і види діяльності менеджера, методики, які доцільно застосовувати, інструментарій тощо [1].

Кожна фаза має власне призначення і відповідні часові обмеження, проте найчастіше життєвий цикл проекту поділяють на чотири етапи: формулювання проекту; планування; виконання; завершення.

Кожний з цих етапів можна поділити фази, нижчі рівнем.

Розробка концепції проекту. На цьому етапі визначають кінцеві цілі проекту й виявляють шляхи їх досягнення. При цьому передбачають можливість альтернативних наборів цілей, які б поряд з економічними враховували також політичні, соціальні й технічні чинники. Важлива вимога до визначення цілей проекту – можливість їх кількісної оцінки за обсягами, термінами, величиною прибутку тощо [1].

Оцінка життєздатності проекту передбачає його стисле техніко-економічне обґрунтування (ТЕО). При цьому необхідно розглянути дві-три альтернативи, розроблені на попередньому етапі. Кожну з них слід оцінити за певними критеріями. Результатом такої оцінки життєздатності проекту має стати обґрунтування переваги однієї альтернативи перед іншими. Після ухвалення рішення про початок робіт, пов'язаних із проектом, розглядають питання про управління проектними роботами з його реалізації.

Попереднє планування реалізації проекту. Після визначення життєздатності проекту і прийняття рішення про початок його здійснення складають план робіт, тобто структурно визначену послідовність етапів робіт, які виконують до досягнення вже визначеного комплексу цілей (хто й що має робити і в які терміни). На основі плану робіт складають докладний календарний графік робіт, що дає змогу точніше оцінити вартість проекту. План реалізації проекту складають із урахуванням інтересів усіх сторін, зацікавлених в реалізації даного проекту. Схвалений і затверджений остаточно план надсилають усім учасникам проекту. Крім того, на цьому етапі призначають керівників робіт з реалізації проекту; створюють проектну команду, вибирають експлуатаційні характеристики майбутніх об'єктів проекту.

Достовірність оцінювання витрат більшою мірою залежить від точності попередньої оцінки проекту, ніж від наступних етапів її уточнення. Якщо підтверджується необхідність виконання робіт, пов'язаних із проектом, формулюють так звані кваліфікаційні вимоги, що є матеріалом для підготовки контракту і здійснення робочого проектування. З цією метою готують завдання на проектування [2].

Контрактна фаза проекту. Для залучення до проекту виконавців замовник повинен підготувати декларацію про намір проектувати певний об'єкт, де необхідно відобразити всі основні характеристики й можливі обмеження проекту.

За результатами торгів замовник укладає контракт з вибраною проектною організацією, до складу якого входять графік і завдання на проектування. Після цього вибирають і затверджують остаточної варіант проекту, здійснюють розробку у повному обсязі ТЕО, технічний проект і завдання на робоче проектування. Вибір і оформлення відносин із підрядними організаціями – це останній етап контрактної фази проекту.

Фаза реалізації проекту поділяється на дві підфази: детальне проектування і постачання; матеріалізація проекту. Це фаза найбільшого ризику, оскільки її виконання пов'язане зі значними витратами. Підфаза матеріалізації проекту передбачає закупівлю матеріалів і конструкцій; найм працівників та їх підготовку; закупівлю (оренду) технологічного устаткування; виконання будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт; здачу готових об'єктів в експлуатацію.

Значущість кожної фази життєвого циклу проекту оцінюють за трудовитратами:

розробка концепції становить 2-3 %;

планування проекту – 5 %;

проектування – 10-20 %;

матеріалізація проекту (будівництво) – 60-70 %;

закриття проекту – 10-12 % [2].

Ці п'ять фаз відображають типовий життєвий цикл правильно виконаного проекту. На перших трьох фазах здійснюють попередні розробки, створюють проект на папері, а на четвертій і п'ятій фазах фізично втілюють проект.

Отже на основі вище зазначеного матеріалу слід зробити висновки про те, що проектне управління займає основні позиції у формуванні та розвитку будь-якого сучасного підприємства та відіграє основну роль в усіх етапах його життєвого циклу.

Список використаних джерел

1. Управління проектами: навч. посібник / Н.О. Власова, В.А. Гросул, Т.С. Пічугіна та ін. – Харків: ХДУХТ, 2011. – 117 с.
2. Филипенко О.М. Управління проектами: конспект лекцій / О.М. Филипенко, Т.С. Колеснік. – Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. – 99 с.
3. Тарасюк Г.М. Управління проектами : навч. посібник / Г.М. Тарасюк. – К.: Каравела, 2012. – 320 с.

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Якщо керівництво і персонал підприємства відчують певні проблеми, це свідчить про необхідність проведення організаційних змін. Тому організаційні зміни, які здійснюються у процесі організаційного розвитку, є запланованим поетапним процесом, покликаним удосконалити діяльність організації.

Організаційні зміни – здійснення відповідно до концепції організаційного розвитку нововведень у всіх підсистемах організації (економічній, соціальній, техніко-технологічній, маркетинговій) або окремо в кожній із них. Організаційне планування повинно бути спрямоване на досягнення таких цілей: визначення видів фізичної і розумової праці персоналу; розподіл обов'язків за посадами з метою успішного виконання та визначення осіб, відповідальних за їх виконання, тобто визначення управлінських функцій та відповідальності за їх реалізацію; забезпечення працівників усіх рівнів управління іншими засобами, необхідними для найефективнішого виконання ними посадових обов'язків, критеріями оцінювання ефективності праці, які відповідатимуть цілям і завданням організації і стимулами продуктивності праці [1, с. 160].

Як правило, процес планування організаційного розвитку здійснює незалежна спеціальна група залучених експертів під керівництвом перших осіб підприємства у такі етапи: діагноз стану організації за допомогою системи даних (інтерв'ю, опитування, спостереження, аналіз); аналіз управлінських рішень і зв'язків; план організаційного розвитку; конкретні дії у стилі одержаних даних.

Модель процесу управління організаційними змінами на підприємстві показана на рис.1.

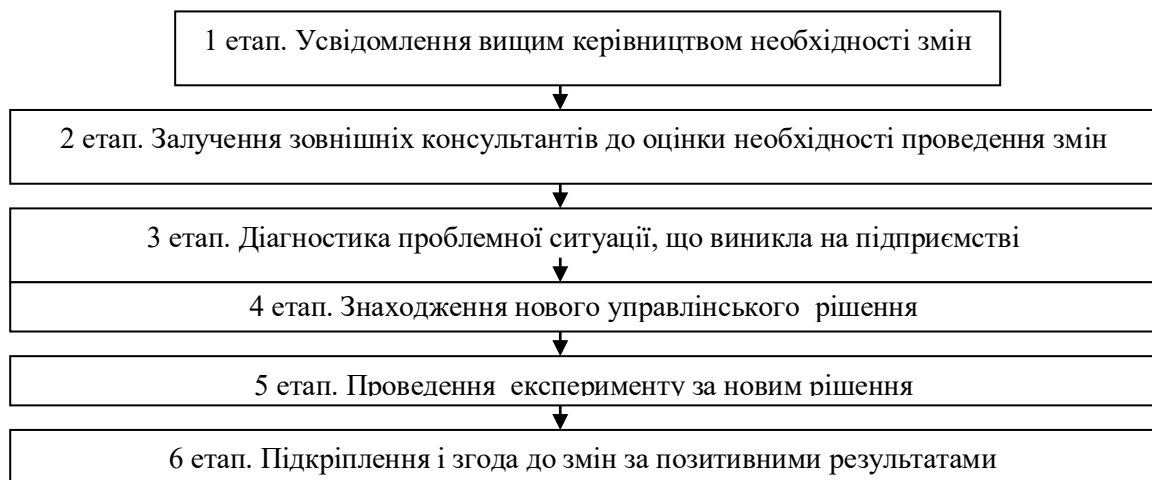

Рис. 1. Модель процесу управління змінами на підприємстві

Опір змінам є неминучим явищем. Але, після того, як керівництво вирішило проводити зміни, опір необхідно подолати. Персонал підприємства здійснює опір змінам з трьох основних причин: невизначеності, відчуття втрат, переконання, що зміни нічого позитивного не принесуть. Тактика проведення змін в організації має свої особливості і недоліки, проте керівники організації повинні розвивати в собі навички вірно оцінювати ситуацію в і вибирати найбільш ефективні методи зменшення опору змінам, як неминучим фактором розвитку організації.

Список використаних джерел

1. Цветков А.Н. Менеджмент: учеб. / А.Н. Цветков. – С.-Пб: Питер, 2010. – 256 с.

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Першим кроком розробки програми управління ризиками підприємства повинна бути стадія попереднього добору ризиків, з якими ризик-менеджер буде працювати далі при складанні даної програми. Доцільність уведення цієї стадії обумовлена можливістю попереднього добору ризиків на основі обліку стратегії товариства і можливих процедур управління ризиками, схвалених керівництвом і відповідальними фахівцями підприємства.

Другим кроком розробки програми управління ризиками буде стадія добору можливих превентивних заходів і формування на їхній основі плану. Проведення таких заходів спрямоване на зниження імовірності реалізації ризику, тобто імовірності появи збитку, а також на зменшення розміру можливого збитку, а тому керівництво підприємства буде зацікавлене в розробці такого плану. Потенційні ризики, що залишаться на підприємстві, за умови впровадження плану превентивних заходів повинні бути проаналізовані з погляду можливості застосування до них тих або інших методів управління ризиками. При цьому варто враховувати додаткову інформацію про стратегію підприємства, граничних значеннях показників, що визначають застосування основних процедур управління ризиками – прийняття ризику на себе, передачі ризику, відмовлення від ризику [1, с.137].

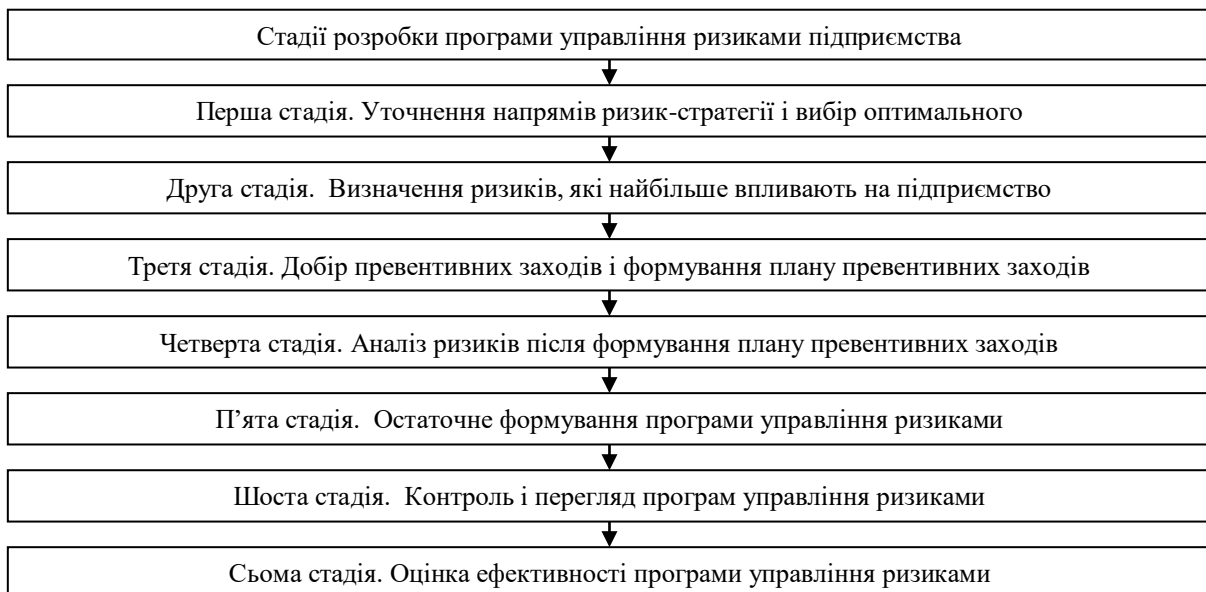

Рис. 1. Процес розробки програми управління ризиками підприємства

Процес розробки керівництвом програми управління ризиками на підприємстві може бути представлена у виді послідовності наступних стадій (рис. 1).

Програма управління ризиками спрямована на зниження розміру максимально можливих, найбільш ймовірних і очікуваних збитків. Тому її ефективність може бути перелічена або на основі самостійного порівняльного аналізу значень цих видів збитку до і після впровадження даної програми, або на основі зіставлення їхніх значень з фінансовими можливостями підприємства також до і після впровадження програми.

Список використаних джерел

1. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: навч. посібник / Г.В. Осовська, А.О. Осовський. – К.: Кондор, 2009. – 680 с.

ПІДХОДИ ДО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Управління ризиками в даний час у всьому світі стає одним з найважливіших елементів управління, інструментом підвищення економічної ефективності і стабільності бізнесу в умовах сучасної економіки.

Актуальність і необхідність освоєння і впровадження ризик-менеджменту вітчизняних підприємств зумовлена наступними факторами специфічними для України:

економічна і юридична самостійність вітчизняних підприємств;

збільшення кількості і тяжкості наслідків великих промислових (і не тільки) аварій;

залежність доходів місцевих бюджетів від ефективності підприємницької діяльності на їх території;

зростання ролі і значення фінансових ринків для економіки країни;

досвід невдалого управління індустріальними і фінансовими організаціями в кризових ситуаціях [1, с. 201].

Підприємство – це складна система, яка підлягає впливу різноманітних внутрішніх та зовнішніх причин виникнення ризику.

Умови підприємницької діяльності в Україні значно відрізняються від умов у країнах із сформованою ринковою економікою, а тому і причини (фактори) ризикових ситуацій значно відрізняються від них.

Фактор (чинник) ризику – це причини або рушійні сили, які породжують ризикові процеси і створюють для підприємства певну загрозу [4, с. 28].

Аналіз сучасного стану економіки нашої країни та результати опитування вітчизняних підприємців дає змогу виділити ряд основних факторів, що збільшують рівень ризику:

нечіткість і безупинна мінливість законодавчих та нормативних актів, що регулюють підприємницьку діяльність;

незбалансованість основних компонентів господарського механізму

значні темпи інфляції; непомірно високі податки;

політична нестабільність;

хабарництво в структурах державної влади;

низький професіоналізм державних чиновників;

криміналізація суспільства;

нерозвиненість банківської сфери; відсутність інвестицій;

спонтанність природних процесів і явищ, стихійні лиха;

наявність протиборчих тенденцій, зіткнення суперечливих інтересів;

імовірнісний характер науково-технічного прогресу;

обмеженість і недостатність ресурсів;

неможливість однозначного пізнання об'єкту, процесу, явища;

відносна обмеженість свідомості діяльності підприємця, розбіжності в соціально-психологічних установках, оцінках, стереотипах його поведінки [2, с. 44].

Конкретних факторів виникнення ризику в діяльності сучасних підприємств є безліч. Так чи інакше вони завжди мають місце, саме тому, ризик є неминучим, а тому особливої уваги з боку керівників потребують об'єкти, які можуть піддаватися загрозам. Найбільш важливим в ринковій економіці є такі фактори ризику, як: непередбачуваність кон'юнктури ринку, попиту; цін; а також фактори неринкового типу: порушення договірних умов, недотримання правилі норм ведення господарської діяльності

В самому загальному вигляді всі фактори виникнення ризиків класифікуються за ознакою їх походження на внутрішні фактори, що виникають в процесі діяльності підприємства та зовнішні фактори [3, с. 40].

Під зовнішніми факторами варто розуміти ті умови, які підприємство, як правило, не може змінити, але враховувати їх повинно, оскільки вони позначаються на стані його справ.

Зовнішні фактори, які впливають на рівень ризику вітчизняного підприємства представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Система зовнішніх факторів, що впливають на рівень ризику підприємства

Чинники прямого впливу	Чинники непрямого впливу
Законодавство, яке регулює підприємницьку діяльність	Економічний стан галузі діяльності
Непередбачені дії органів державного управління та місцевого самоуправління	Міжнародні події
Податкова система	Стихійні лиха
Взаємовідносини партнерів	Економічний стан країн діяльності
Конкуренція між підприємствами	Політична нестабільність
Корупція і рейдерство	Соціальна напруга в суспільстві

Не менш численні і внутрішні чинники ризику, які впливають на рівень управління ризиком і загрожують успіху діяльності підприємств [5, с. 99] (табл. 2).

Таблиця 2

Внутрішні фактори, які впливають на рівень управління ризиком на підприємстві

Категорія внутрішніх проблем	Прояв внутрішніх проблем підприємства
1. Помилки недогляду (невірне прогнозування, відсутність досвіду):	відсутність чітких планів щодо уникнення зростання заборгованості; постійні зміни позиції на ринку; запізнена реакція на технологічні зміни, що відбуваються на ринку, де працює підприємство; дезінтеграція ключових відносин (клієнти, фінанси).
2. Помилки керівництва, пов'язані з делегуванням повноважень підлеглим	надто велика кількість представників (працівників, відділів, продуктів); застосування великої кількості засобів для досягнення мети (відсутність концентрації на найважливіших із них); над диверсифікація; надто велика залежність від покупця, споживача чи продукту, які можуть раптово зникнути або змінити свою поведінку; неадекватна система контролю; неузгодженість дій управлінського персоналу; брак лідерських якостей керівника підприємства.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Л.П. Риск-менеджмент / Л.П. Гончаренко, В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. – К.: ТОВ «Борисфен–М», 2005. – 326 с.
2. Зозульов О. Сучасні проблеми ризик-менеджменту українських підприємств // Економіка України. – 2009. – № 6. – С.41-46.
3. Канов В.И. Управление рисками инновационной деятельности как основа устойчивого экономического развития предприятий / В.И. Канов, А.А. Помулев // Вестник Томского государственного университета. – 2011. – №4 (16). – С. 39-48.
4. Адизес И.К. Управление изменениями: произв.-практич. Изд. / И.К. Адизес, В.А. Кузин. – Санкт-Петербург: Питер, 2011. – 223 с.
5. Бирман Л.А. Стратегия управления инновационными процессами: учеб. Посб. / Л.А. Бирман, Т.Б. Кочурова. Москва. Дело, 2010. – 114 с.

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Політика соціального діалогу та соціально відповідальна внутрішня корпоративна політика виступають як механізми цивілізованої противаги можливим, а часом, невідворотним, конфліктам і конфронтаціями між менеджерами та персоналом вітчизняних підприємств.

Для успішного ведення корпоративної соціальної політики підприємства обов'язково потрібна культура діалогу, яка з'являється в результаті побудови атмосфери довіри, дотримання положень угод і даних обіцянок та відходу від звуження переговорів і демонстрації сили. Відсутність рівноваги між партнерами та відсутність традиції призводять до того, що складно створити нові, ефективніші форми діалогу.

Отримання знань та вмінь ведення діалогу, повага до партнера і свідомість реалій - це місія, яку учасники соціального діалогу всіх рівнів управління повинні забезпечити першочергово, якщо вони хочуть у повній мірі брати участь в європейських консультативних процесах [1, с.92].

В цьому контексті надзвичайної ваги набувають завдання запровадження механізмів соціального діалогу в бізнес-секторі України шляхом підвищення професійних знань, удосконалення вмінь та формування спеціальних навичок соціальних партнерів у сфері. Соціальні партнери повинні навчитися дивитися на проблеми сторін, які вони представляють очима іншої сторони.

Відзначаючи високу зацікавленість до заявленої тематики представників усіх зацікавлених сторін, слід зауважити виявлений значно вищий інтерес до загального кола питань про соціальну корпоративну політику серед менеджерів з персоналу, та дещо незначні, порівняно з іншими, запити на цю інформацію з боку державних службовців.

Спільний високий рівень потреб у фахових знаннях за проблематикою соціального партнерства та діалогу, формування корпоративної соціальної політики існує у зацікавлених сторін стосовно поглиблення знань із наступних питань:

- формування соціального діалогу та корпоративної соціальної політики керівництвом вітчизняних підприємств;
- нормативні документи, в яких закріплені права і обов'язки роботодавців та працівників стосовно їх соціальної відповідальності;
- формування діалогових відносин та соціальної політики на рівні підприємства;
- забезпечення соціальних пакетів персоналу підприємства, як предмет соціального діалогу;
- позитивні результати соціального діалогу між адміністрацією і трудовим колективом підприємства;
- обов'язкове використання в соціальному управлінні трудовий договір і контракт з кожним працівником;
- розробка стратегії підприємства з розвитку соціально-трудова відносин; досвід вітчизняних підприємств стосовно формування та реалізації корпоративної соціальної відповідальності [2, с. 107].

Список використаних джерел

1. Ганслі Т. Соціальнополітиката соціальнонезабезпечення за ринкової економіки / Пер. з англ. О. Перепада. – К.: Основи, 1995. – 237 с.
2. Колот А.М. Соціально-трудова відносини: Теорія і практика регулювання. Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 230 с.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Мотиваційний механізм управління є одним з компонентів зацікавленості персоналу підприємства в досягненні максимальних економічних і соціальних результатів діяльності, який включає всю сукупність мотивуючих факторів і процесів, що забезпечують виникнення у людей спонукань до досягнення життєво необхідних цілей, розвиває їх активність і потребує ситуативної реакції. В процесі розвитку мотивації персоналу оцінюється можливість і визначається спосіб досягнення необхідного результату [1, с. 189].

Мотиваційний механізм управління персоналом можна представити чотирма мотиваційними механізмами, кожен з яких спрямований на досягнення персоналом цілей підприємства: мотиваційним механізмом управління високоякісною продуктивністю праці;

мотиваційним механізмом управління науково-технічним розвитком виробництва;

мотиваційним механізмом управління підприємництвом;

мотиваційним механізмом управління господарюванням;

Мотиваційний механізм управління високоякісною продуктивністю праці має цільову направленість на раціональне використання виробничих ресурсів, підвищення продуктивності праці, скорочення строків освоєння виробництва нової конкурентоздатної продукції. В його основі полягають внутрішні мотиви, що визначаються ставленням працівника до праці, зовнішні позитивні мотиви, що визивають у працівника позитивну реакцію та збуджують до праці та зовнішні негативні мотиви, що визивають негативну реакцію і як би примушують працівника до праці [1, с. 192].

Мотиваційний механізм управління розвитком виробництва направлений, в першу чергу, на підвищення науково-технічного рівня виробництва, створення і освоєння нових видів продукції. В основі цього механізму покладені мотиви нововведень у виробництві, що генеруються внутрішніми елементами виробничого процесу і зовнішньою середою, мотиви сприйняття працівниками нововведень, мотиви інженерно-технічної творчості учасників виробництва.

Мотиваційний механізм управління підприємництвом направлений на досягнення успіху і виживання в конкуренції в на основі гнучких диверсифікованих реакцій на зміну зовнішнього середовища та застосування безперервного ланцюга нововведень в продукцію та технологію. Дієвість цього механізму забезпечують мотиви конкуренції та кооперації при створенні нової продукції та технології, підприємницької стратегії, мотиви підприємницького ризику, що забезпечує гнучкість управління і сприйняття нововведень [1, с. 254].

Мотиваційний механізм управління господарюванням направлений на максимізацію доходу, його оптимальне розподілення і найбільш вигідне використання на основі демократизації управління підприємством. Його основу складають мотиви відповідальності за результати виробничо-господарської діяльності і за розвиток підприємства, мотиви активної участі в управлінні виробництвом, професійного росту, раціоналізації оргструктури підприємства і системи управління.

Список використаних джерел

1. Балашов А.И. Управление человеческими ресурсами: для бакалавров и специалистов: учеб. пособие / А.И. Балашов, И.Д. Котляров, А.Г. Санина. – Санкт-Петербург [и др.]: Питер, 2012. – 318 с.

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Різке підвищення рівня складності функціонуючих підприємств у швидко змінних і нестабільних умовах ринкового середовища відбивається на вимогах до якості та ефективності менеджменту. Відповідно до сучасних загальнонаукових визначень, управління є аспектом самоврядування системи й у загальному вигляді представляє упорядкування соціально-економічної системи і вирішення питань її економічної безпеки. Поряд із цим необхідно узагальнити процедуру діагностики, щоб синтезувати різноманіття підходів до діагнозу фінансово-економічного стану підприємства, його організаційної структури і системи управління.

Діагностика є найефективнішим способом розпізнавання стану економічної безпеки підприємства, яка реалізується через комплекс дослідницьких процедур шляхом виявлення в них слабких ланок і вузьких місць.

Сутність діагностики полягає у визначенні стану об'єкта, предмета, явища чи процесу управління за допомогою реалізації комплексу дослідних процедур, пошук у них слабких ланок і вузьких місць. Діагностика – це не одноразовий акт, а процес, який повинен здійснюватися в часі й просторі [1, с. 302].

Процес діагностики - дослідницький, пошуковий, пізнавальний. Діагностика як процес характеризується об'єктом, метою, завданням та методами діагностики.

Перш ніж докладніше зупинитися на процесі, необхідно визначити, що може бути об'єктом діагностування, мету та задачу діагнозу, базові параметри та інші супутні поняття.

Об'єктом діагностики може бути як складна, високоорганізована динамічна система (вся економіка країни, окрема галузь, конкретна фірма), так і будь-який елемент цих систем (внутрішнє середовище організації, конкретні види ресурсів, виробничі функції, організаційна структура, собівартість тощо). В основі управління об'єктом діагнозу лежать конкретні управлінські процедури.

Мета діагностики полягає у встановленні діагнозу об'єкта дослідження і формування висновку про його стан на дату завершення цього дослідження і на перспективу. Реалізувавши мету на основі даних діагнозу, можна буде сформулювати правильну економічну (політичну, соціальну) політику, загальну (корпоративну) стратегію і тактику соціально-економічної системи.

Завдання діагностики полягають у визначенні заходів, спрямованих на налагодження роботи всіх складових елементів системи і способів їхньої реалізації. Не можна здійснювати управління на будь-якому господарському і управлінському рівні, не маючи чіткого уявлення про його стан [2, с. 205].

Таким чином, діагностика підприємства, по-перше, не обмежується дослідженням минулого та теперішнього стану системи, а й передбачає перспективний аналіз ймовірного розвитку ситуації, внутрішнього та зовнішнього оточення; по-друге, має практичну значущість, оскільки результатом її проведення є ряд обґрунтованих заходів щодо удосконалення системи управління, фінансового оздоровлення, зростання прибутковості та ринкової привабливості соціально-економічної системи.

Список використаних джерел

1. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник / Г.В.Осовська, О.А.Осовський. – К.: Кондор, 2007. – 676 с.
2. Штангер А.М. Антикризове управління підприємством: Навчальний посібник / А.М.Штангер, О.І.Копилук. – К.: Знання, 2007. – 335 с.

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Важливим етапом запобігання виникнення кризи на підприємстві виступає ідентифікація ступеня фінансової кризи й оцінка вірогідності її настання в коротко, середньо й довгостроковій перспективі. Коли вже криза настала, то потрібно знати, яких вона може бути масштабів. Розрізняють три рівні масштабу кризи: перший рівень – легка криза другий рівень – глибока криза; третій рівень – катастрофа. Відповідно до масштабу кризи, керівництву повинно визначити триподаліших цілі фінансової стабілізації: відновлення платоспроможності; забезпечення фінансової стійкості підприємства; зміна фінансової стратегії на розвиток [1, с. 24].

Кожна із вище перерахованих цілей підприємства відповідає внутрішній механізм його фінансової стабілізації, яких буває три.

Оперативний – базується на принципі «відсіканні зайвого», а це означає, що підприємство за рахунок захисних заходів повинно віднайти кошти і знизити свої поточні борги. Для зменшення боргів використовують такі заходи як: жорстка економія постійних і змінних витрат; пролонгація банківських кредитів; продовження термінів отримання комерційних кредитів; нарощування дивідендів, але їх несплата. Для збільшення грошових коштів підприємства використовують наступні заходи: реалізація портфелю короткострокових фінансових інвестицій; реалізація ліквідних довгострокових фінансових інвестицій; скорочення термінів надання комерційних кредитів; вилучення дебіторської заборгованості; ефективно управління запасами та скорочення сезонних і страхових запасів. Оперативний механізм буде вважатися проведеним ефективно тоді, коли коефіцієнт абсолютної платоспроможності підприємства буде досягати нормативного значення.

Тактичний механізм базується на принципі фінансової рівноваги. Це означає, що негативні грошові потоки повинні дорівнювати негативним. Позитивні грошові потоки – це всі можливі надходження власного капіталу до підприємства. Негативні грошові потоки – це витрати підприємства, які воно спрямовує у вигляді інвестицій в основні фонди для підтримки їх в належному стані, а також придбання чистого робочого капіталу (сировини, матеріалів, тощо). Існують відповідні заходи щодо зменшення негативних грошових потоків, це такі як: тимчасова відмова від довгострокових і реальних вкладень; реалізація швидко ліквідних короткострокових інвестицій; виробництво і реалізація продукції, яка користується високим попитом; скорочення нормативу оборотних активів за рахунок прискорення швидкості їх обертання [1, с. 80].

Стратегічний механізм фінансової стабілізації підприємства полягає в зміні фінансової стратегії на розвиток тобто на збільшення обсягів виробництва. Остаточо подолати кризу можна завдяки нарощування обсягів виробництва і подальшого розвитку. Це досягається за рахунок оптимізації структури капіталу підприємства.

Список використаних джерел

1. Вартанов А.С. Жарковска Е.П. Экономическая диагностика деятельности предприятия / А.С.Вартано, Е.П. Жарковская. - М.: Финансы и статистика, 2012. – 180 с.

ПРОБЛЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ КЕРІВНИЦТВОМ ПІДПРИЄМСТВА

Нові підходи до ринкових умов господарювання потребують від фахівців глибоких знань методології управління підприємством, а саме: законів, закономірностей, принципів та функцій управління, вміння враховувати їх при розробці конкретної мети і завдань свого підприємства, вирішення поточних питань, спрямованих на досягнення цієї мети, оскільки від рівня їх кваліфікації управлінського персоналу залежить підвищення ефективності прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення організації управлінської праці, модернізації технології, раціонального використання ресурсів та потенціалу сучасного управління з метою досягнення оптимальних ринкових результатів [2, с. 231].

Потреба в розробці і прийнятті рішень керівництвом підприємства виникає лише при наявності проблеми, яка в загальному вигляді характеризується двома станами – заданим (бажаним) і фактичним (прогнозованим). Розбіжності між цими станами визначають проблему, яка визиває необхідність розробки управлінського рішення і контролю за його реалізацією. В основі такої проблеми завжди лежить складна ситуація, яка характеризується не прозорістю причин її виникнення, або невизначеністю шляхів виходу з неї, або тим і іншим [3, с. 133].

Як і любе явище соціального життя, управлінські проблеми, що виникають на підприємстві, можуть бути класифіковані за рядом ознак: рівень важливості проблеми; масштаб їх виникнення; рівень ризику; структуризація і формалізація проблем; можливість їх вирішення [1, с. 27].

Найважливішою з цих ознак рівень важливості проблеми. Важливі проблеми здійснюють визначний вплив не лише на поточний стан, а і майбутнє підприємства.

Другою основою класифікації проблем можливо вважати їх масштаб, що характеризується розміром економічних втрат, що пов'язані з виникненням і існуванням проблеми, а також кількістю працівників підприємства. Яких ці проблеми зачіпають або які ці проблеми будуть вирішувати. Проблеми варто систематизувати за рівнем ризику, які супроводжують їх існування. Зрозуміло, що такі проблеми потрібно вирішувати швидко, тому вони повинні виконуватись терміново.

Важливого значення для успішного вирішення проблеми має можливість її структуризації і формалізації, виокремлюються на окремі елементи. Одні проблеми можуть бути чітко сформульовані, легко розраховуються, тому їх легко формалізувати і виразити в кількісних показниках; інші проблеми взагалі не можуть бути структурованими і підлягають лише якісному опису, що не допускає можливості їх формалізації. Проте, проблеми можливо і потрібно не лише вирішувати, а і передбачати, що є значно дешевше. Процес визначення проблем починається з визначення стандартів нормальної діяльності підприємства, знання яких дозволяє легко визначити можливі ускладнення і відхилення в роботі і виявити їх причини та розробити комплекс заходів щодо виникнення небажаних результатів на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Бережной О.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9. – С.26-30.
2. Кривов'язюк І.В. Підприємство в умовах ринку: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / І.В. Кривов'язюк. – К.: „КОНДОР”, 2009. – 840 с.
3. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства: [навчальний посібник] / В.І. Хомяков. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2009. – 434 с.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Оскільки важливими характеристиками процесу управління підприємства є показники ефективності його господарської діяльності, то успіх його діяльності на ринку товарів та послуг, професійна організація процесу управління підприємством в умовах трансформації національної економіки України за допомогою сучасних методів управління набувають особливого значення.

Трудовий колектив підприємства будь-яких форм власності може ефективно функціонувати тільки за умов використання системи методів управління його діяльністю. Мова йде про систему методів управління, від яких залежить сила управлінського впливу суб'єкта управління на окремі сторони діяльності об'єктів управління, оскільки методи характеризують суб'єктивну сторону управління, а їх склад формується об'єктивно під впливом засобів суспільного виробництва, закономірностей управління, науково-технічного прогресу, технологій діяльності і, особливо, людського чинника. Людина складає основу підприємства, його сутність і основне багатство [1, с.67].

Особливості застосування системи методів управління, як способів впливу на індивідуальну чи групову поведінку персоналу підприємства, є важливою теоретичною і практичною проблемою управління. Кваліфікований керівник, знаючи способи впливу на персонал економічних, організаційно-розпорядчих, соціальних та психологічних методів управління, уміло оперуючи ним, зможе успішно і досконало здійснювати ефективне управління підприємством.

Методи управління – це заходи, способи, прийоми впливу на персонал, які дозволяють упорядкувати цілеспрямованість і ефективність діяльності трудового колективу чи особистості вирішення виробничо-господарських і соціальних завдань. Систему методів управління можливо використовувати керівництвом підприємства лише в комплексі. Формування цілеспрямованого впливу на трудовий колектив та окремих працівників підприємства безпосередньо пов'язаний з матеріальною і моральною мотивацією їх діяльності, тобто використанням чинників, які формують поведінку людини в колективі у процесі управління та виробництва. Звідси витікає важлива вимога до методів управління: вони повинні мати свою мотиваційну поведінку, що визначає напрями і спонукає персонал підприємства до задоволення власних потреб та інтересів і визначає їх цілеспрямовану дію до досягнення мети власної мети та мети підприємства [2, с. 183].

Тобто, задовольнити матеріальні, соціальні і духовні потреби персоналу можливо лише через використання системи методів управління. Загальна характеристика методів управління та їх взаємозв'язок з потребами і інтересами персоналу підприємства представлені на рис.1.

Із рис. 1 видно, що для досягнення максимального ефекту від використання керівництвом системи методів управління, всі вище перелічені групи методів повинні використовуватись комплексно і гармонійно доповнювати один одного для реалізації колективом підприємства загальної мети. Основна мета системного впливу методів управління – сприяти розвитку ініціативи підприємств та їх структурних підрозділів, матеріальної та моральної зацікавленості трудових колективів і особистості, підвищенню якості продукції чи послуг і ефективності виробництва. Отже, відповідно до мотиваційної поведінки особистості виділяють чотири групи методів управління: економічні; організаційно-розпорядчі; соціальні; психологічні.

Рис. 1. Взаємозв'язок системи методів управління з потребами та інтересами персоналу підприємства (авторська розробка)

Отже, система методів управління покликана забезпечити умови для чіткого налагодження процесу управління, ефективного використання всіх чинників виробництва для досягнення цілей підприємства, але відмовляється від використання в управлінні інших груп методів недоцільно, оскільки, в такому випадку, втрачається синергетичний ефект, який є властивістю будь-якого підприємства.

Список використаних джерел

1. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організації. [навчальний посібник] / Ф.І.Хміль. – Львів: «Магнолія 2006», 2011. – 333 с.
2. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства. [навчальний посібник] / В.І.Хомяков – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2009. – 434 с.

УДК 330.341.1

Блазун О.М., студент

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Для того, щоб бути конкурентоспроможним та максимально задовольняти вимоги споживачів, в сучасних умовах підприємствам необхідно ставати на інноваційний шлях розвитку. Лише послідовне впровадження інновацій, відслідковування нових розробок галузі, впровадження «ноу-хау» забезпечить успішне функціонування підприємства. Інноваційний розвиток виступає гарантією успішного функціонування підприємства будь-якої галузі. Особливо актуальним це є для вітчизняних підприємств, що здійснюють свою діяльність в складних умовах господарювання.

Так, у наш час з кожним роком усе більше уваги приділяється інноваційному розвитку окремих суб'єктів господарювання. Усвідомлення того, що однією з найбільш важливих складових загальноекономічного зростання є активна інноваційна діяльність, яка сприяє підвищенню ефективності виробництва, реалізації перспективних науково-дослідних розробок, обумовлює необхідність інноваційного розвитку підприємства.

За ринкових умов інновації пронизують всю економіку, будучи необхідною умовою для розвитку виробництва та підтримання конкурентоспроможності підприємства, підвищення якості продукції, появи нових товарів і послуг, а також засобом, за допомогою якого організації адаптуються до змін у зовнішньому середовищі.

Інноваційний розвиток є необхідним засобом щодо виходу вітчизняних підприємств з глибокої економічної кризи, у якій опинились більшість з них. Ускладнюється інноваційний розвиток вітчизняних підприємств нестабільним середовищем їх функціонування. Тому в конкурентній боротьбі виграють ті підприємства, які навчилися ефективно управляти інноваціями в нестабільному середовищі.

Підприємствам необхідно використовувати інновації відповідно до задоволення своїх потреб і зростання вимог ринку та необхідного підвищення рівня конкурентоспроможності шляхом гармонізації обсягів зростання, стабільності та скорочення окремих його видів діяльності.

За ринкових умов інновації пронизують всю економіку, будучи необхідною умовою для розвитку виробництва та підтримання конкурентоспроможності, розширення виробничих можливостей підприємства, підвищення якості продукції, появи нових товарів і послуг, а також засобом, за допомогою якого організації адаптуються до змін у зовнішньому середовищі й змінюють його самі у власних інтересах [2].

Інноваційний розвиток представляє собою системну орієнтацію діяльності підприємства на досягнення високих результатів функціонування за рахунок інноваційних чинників, в основі яких лежить постійний безупинний пошук нових засобів і сфер реалізації потенціалу підприємства в нестабільних ринкових умовах. Інноваційний розвиток на рівні окремого підприємства передбачає здійснення процесу впровадження перспективних нововведень, реалізація яких має сприяти підвищенню конкурентоздатності підприємства.

Перехід підприємства на шлях інноваційного розвитку потребує від нього організації системи управління, здатної швидко реагувати на зміни як у зовнішньому, так і внутрішньому середовищі функціонування. Управління інноваційною діяльністю підприємства представляє собою комплексну систему взаємопов'язаних функцій, послідовність виконання яких забезпечує формування конкурентних переваг за рахунок інноваційних факторів розвитку [3].

Перехід вітчизняних підприємств на інноваційний шлях розвитку обумовлений рядом обставин, а саме:

вийти на світовий ринок можливо лише за рахунок створення і розповсюдження якісно нових товарів;

впровадження та використання інновацій в господарській діяльності підприємств значно підвищує їх конкурентоспроможність та забезпечує формування нових конкурентних переваг;

за рахунок інновацій підприємства зможуть значно підвищити ефективність своєї діяльності та забезпечити собі стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Необхідно зазначити, що інноваційний розвиток підприємства, у першу чергу, передбачає впровадження перспективних нововведень, реалізація яких має сприяти підвищенню конкурентоздатності підприємства. Управління інноваційним розвитком підприємства визначається як процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації уміння знаходити нові рішення, ідеї та у результаті винаходів.

Управління інноваційним розвитком охоплює стратегічні й оперативні аспекти і має бути, з одного боку, націленим на створення або оперативне залучення таких інновацій, які забезпечуватимуть збереження та зміцнення ринкових позицій організації у тривалій перспективі, а з іншого – на систематичну і цілеспрямовану діяльність із вдосконалення існуючих технологій, прийомів та способів виконання роботи, завдяки яким життя інновацій продовжується.

Інноваційний розвиток визначають як процес господарювання, що опирається на постійний пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства в нестабільних умовах зовнішнього середовища в рамках обраної місії й прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту [1].

Успішність управління інноваційним розвитком значною мірою залежить від виваженості системи стимулювання інноваційної діяльності. Вона має містити дієві стимули до інноваційної діяльності для всіх учасників інноваційного процесу, пробуджувати в них мотиви до творчої праці, створювати взаємовигідний економічний механізм регулювання їхніх взаємовідносин.

Таким чином, нестабільне середовище, яке виникло внаслідок внутрішніх політичних змін та економічної кризи, вплинуло як на підприємства, так і на більшість секторів української економіки. Воно характеризується різкими змінами та великим тиском, тому підприємствам необхідно адаптуватися до економічного спаду, зовнішніх загроз та зниження експорту. Хоча сучасне економічне середовище в Україні є складним і нестабільним, підприємства можуть залишатися конкурентоспроможними на внутрішньому і зовнішньому ринках за рахунок переорієнтації на інші ринки, правильного стратегічного управління та ефективного управління інноваційним розвитком.

Список використаних джерел

1. Кахович О.О. Інновації та управління інноваційним розвитком суб'єкта господарювання / О.О. Кахович, А.Ю. Ковриженко // Ефективна економіка. – 2015. – № 2. – С. 85-92.

2. Примак І.О. Методи управління інноваційним розвитком підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_VII_2009/Economics/52167.doc.htm

3. Ступак С.М. Управління інноваційним розвитком підприємства в нестабільному ринковому середовищі / С.М. Ступак // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М.І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2007. – Вип. 26 (62). – С. 149-154.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 33.658

*Болдирєва Л.М., к.е.н., доцент; Лубенецька А.С., Калініченко А.А., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Актуальність впровадження логістичного менеджменту в практичну діяльність вітчизняних підприємств зумовлена вимогами сучасної ринкової економіки. Потужним поштовхом для розвитку логістичного менеджменту стала поява синергетики як науки про процеси нелінійної самоорганізації в природі й суспільстві. Закон синергії полягає в тому, що сума властивостей організаційного цілого перевищує «арифметичну» суму властивостей, що є у кожного із тих елементів, які ввійшли у склад цілого елементу.

Предметом логістичного менеджменту виступає інтегрування й регулювання просування матеріальних та супутніх до них потоків (наскрізне управління бізнес-процесами) [1].

Проте найбільш визнаним серед фахівців з логістики є визначення логістичного менеджменту, яке було запропоноване Радою логістичного менеджменту США. Логістичний менеджмент – це частина процесу в ланцюгах поставок, в ході якого планується, реалізується та контролюється ефективний і продуктивний потік товарів, їх запаси, сервіс, а також пов'язана інформація від точки їх зародження до точки споживання з метою задоволення потреб споживачів [2].

Основні завдання логістичного менеджменту [3]:

- організація роботи служби логістики на підприємстві, а також логістичного персоналу (побудова керуючих систем, що забезпечують виконання необхідних дій і процедур для одержання фінансового результату);

- формування функцій планування, регулювання, контролювання в логістичних системах (пошук методів і моделей менеджменту для підвищення конкурентоспроможності, знаходження оптимального процесу управління на підприємстві);

- організація координації діяльності структурних підрозділів компанії, а також їх взаємодія з бізнес-партнерами (ефективність і раціональність у керуванні будь-якими операціями).

Таким чином, в умовах загострення конкуренції між виробниками продукції, логістичний менеджмент набуває свого безпосереднього статусу і значення, але залишається проблемним його впровадження в діяльність підприємств, дозволяє забезпечити функціонування та підвищення його ефективності.

Список використаних джерел

1. Маркетинг і логістика: концептуальні основи та стратегічні рішення: навч. посібник у схемах і таблицях (для організації сомаст. роботи студентів ВНЗ) / С.В. Смерічевська, М.В. Жаболенко, С.В. Чернишева та ін.: за заг. ред. С.В. Смерічевської. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 552 с.

2. Сток Дж.Р. Стратегическое управление логистикой [пер. с 4-го англ. изд.] / Дж.Р. Сток, Д.М. Ламберт. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 797 с.

3. Логістичний менеджмент: навчальний посібник / О.В. Комеліна, Л.М. Болдирева, О.В. Гринько. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 278 с.

УДК 004.49

Бут М.М., Пащенко А.Г., Сидоренко А.В., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Захист інформаційних систем – є важливим завданням на сьогоднішній день. У сучасному суспільстві у зв'язку з входженням у світовий інформаційний простір швидкими темпами впроваджуються новітні досягнення комп'ютерних і телекомунікаційних технологій.

Так, вже створені локальні й регіональні обчислювальні мережі, великі території охоплені мережами мобільного зв'язку та Інтернет-простором. Системи телекомунікацій активно впроваджуються у фінансові, юридичні, промислові, торгові й соціальні галузі. У зв'язку з цим швидко зростає інтерес до проблем збереження й захисту інформації.

Завдяки своїй відкритості і загальнодоступності комп'ютерні мережі та мережі зв'язку загального користування є зручним засобом для забезпечення взаємодії громадян, бізнесу та органів державної влади. Однак, чим більше відкриті мережі, тим більше вони уразливі.

Можна виділити ряд особливостей, які роблять мережі уразливими, а порушників - практично невловимими:

- можливість дії порушників на відстані в поєднанні з можливістю приховування своїх справжніх персональних даних (зазначена особливість характерна, зокрема, для мережі Інтернет, радіомереж, мереж кабельного телебачення, незаконного використання ресурсів телефонних мереж);

- можливість пропаганди і поширення засобів порушення мережевої безпеки (наприклад, поширення в Інтернеті програмних засобів, що дозволяють реалізовувати несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів, порушувати авторські права);

- можливість багаторазового повторення атакуючих мережу впливів (наприклад, генерація в Інтернеті або телефонних мережах потоків викликів, що призводять до порушення функціонування вузлів мережі).

Більшість власників і операторів вживають необхідних заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки своїх мереж. У той же час для сучасного стану інформаційної безпеки мереж характерні наступні причини, що призводять до великих проблем, що вимагають якнайшвидшого вирішення:

- використання неузгоджених методів забезпечення інформаційної безпеки для різних компонентів мережі, включаючи телекомунікаційні протоколи, IP і додатки;

- відсутність комплексних рішень по забезпеченню інформаційної безпеки при інтеграції та взаємодії мереж;

- недостатнє опрацювання методології документування функціонування мереж, необхідного для створення доказової бази правопорушень;

- широко розповсюджене ставлення до забезпечення інформаційної безпеки як до товару чи послуги, які можна купити, а не як до процесу, який потрібно не тільки створити, але який потрібно впровадити в постійне користування та яким необхідно постійно управляти.

Одна з суттєвих вимог до системи забезпечення збереження інформації – окрема ідентифікація індивідуальних користувачів, терміналів, індивідуальних програм (завдань) на ім'я та функції, а також даних при необхідності до рівня запису або елемента. Обмежити доступ до інформації дозволяє сукупність наступних способів:

- ієрархічна класифікація доступу;

- класифікація інформації за важливістю і місцем її виникнення;

- вказівка специфічних обмежень і додаток їх до специфічних об'єктів, наприклад користувач може здійснювати тільки читання файлу без права на запис до нього;

- зміст даних або окремих груп даних (не можна читати інформацію по окремих об'єктах);

- процедури, представлені тільки конкретним користувачам.

Користувачі програм повинні обмежуватися лише однією або всіма привілеями: читанням, записом, видаленням інформації. При реалізації запису передбачається її модифікація (збільшення, зменшення, зміна), нарощування (елементу, записи, файлу) і введення (елементу, записи, файлу). Система забезпечення збереження інформації повинна гарантувати, що будь-який рух даних ідентифікується, авторизується, виявляється і документується.

Організаційні вимоги до системи захисту реалізуються сукупністю адміністративних та процедурних заходів. Вимоги щодо забезпечення збереження повинні виконуватися перш за все на адміністративному рівні. З цією метою:

- обмежується несупроводжуваний доступ до обчислювальної системи (реєстрація та супровід відвідувачів);

- здійснюється контроль за зміною в системі програмного забезпечення;

виконується тестування і верифікація зміни в системі програмного забезпечення і програмах захисту;

організується і підтримується взаємний контроль за виконанням правил забезпечення збереження даних;

здійснюється запис протоколу про доступ до системи;

гарантується компетентність обслуговуючого персоналу.

Організаційні заходи, що проводяться з метою підвищення ефективності забезпечення збереження інформації, можуть включати такі процедури:

розробку послідовного підходу до забезпечення збереження інформації для всієї організації;

комплектування основного персоналу на базі інтегральних оцінок і твердих знань;

організацію системи навчання та підвищення кваліфікації обслуговуючого персоналу.

Основними методами та засобами технічного захисту інформації з обмеженим доступом в автоматизованих системах і засобах обчислювальної техніки є:

використання захищеного обладнання;

регламентування роботи користувачів, технічного персоналу, програмних засобів, елементів баз даних і носіїв інформації з обмеженим доступом (розмежування доступу);

регламентування архітектури автоматизованих систем і засобів обчислювальної техніки;

інженерно-технічне оснащення споруд і комунікацій, призначених для експлуатації автоматизованих систем і засобів обчислювальної техніки;

пошук, виявлення і блокування закладних пристроїв.

Отже, правильний підбір кадрів, цілісність інформації і надійність апаратного забезпечення утворюють фундамент системи захисту інформації. Потреба у створенні комплексної системи захисту інформації наразі досить актуальна, адже дає можливість організації побудувати цілісну систему інформаційної безпеки та унеможливити несанкціонований доступ сторонніх осіб до конфіденційної інформації.

Список використаних джерел

1. Пількевич І.А. Захист інформації в автоматизованих системах управління: навч. посібник / І.А. Пількевич, Н.М. Лобанчикова, К.В. Молодецька. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. – 226 с.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 338.48

Бут Ю.В., Шепелева А.О., студенти

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

(м. Полтава, Україна)

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

На сьогоднішній день найвагомішою особливістю розвитку економіки є зростання значення інноваційної діяльності як головного елементу в економічному підвищенні держави. Крім того, це спосіб розвинених країн конкурувати за рахунок нестандартних нематеріальних активів та високих технологій. Центральним чинником стало широке впровадження в господарський кругообіг інноваційних продуктів і технологій, що спричинило економічне зворушення життя населення на краще. Розвиток сучасного туризму підпорядкований розробці та впровадженні інноваційних технологій, скерованих на поглиблення сервісних туристичних можливостей.

У сучасній економічній літературі існує велика кількість визначень понять «інновація». Це, в свою чергою, свідчить про те, що у сфері інноваційної діяльності не має

загальноновизнаної термінології. Вчені в даній галузі знань вкладають власні зміст та сенс в поняття «інновація», що відображає комплексність, універсальність, масштабність використання інновацій. Неоднозначність, невідповідність, протиріччя визначень викликають різні концептуальні підходи до визначення терміну «інновація», до появи різних їх типів та видів, розробок класифікацій за різними критеріями [2].

Узагальнивши всі визначення, можна сказати, що інноваційна діяльність – це діяльність, яка включає в себе заходи щодо трансформації ідеї в новий вдосконалений продукт, у новий підхід організації управління.

Слід відмітити, що основними напрямками інноваційної діяльності туристських підприємств є:

- 1) використання нової техніки і технологій у наданні традиційних послуг;
- 2) використання нових туристичних ресурсів;
- 3) зміни в організації виробництва і споживання туристських послуг;
- 4) виявлення і використання нових ринків збуту туристичних послуг.

Вітчизняний туризм, у теперішній час, являє собою діяльність, яка швидко та динамічно розвивається, випереджаючи при цьому за темпами зростання доходів такі галузі промисловості, як нафтовидобування та автомобілебудування.

Дослідження інноваційних процесів в туристичній індустрії України показують, що туризм активно використовує такі види інновацій:

- організаційно-управлінські, які пов'язані з розвитком підприємництва і туристичного бізнесу в системі та структурі управління (нові форми організаційно-управлінської діяльності);

- продуктові, що спрямовані на створення нових або поліпшенні існуючих турпродуктів (розробка нового туру, нового екскурсійного маршруту, нового напрямку подорожей (наприклад, тури в Антарктиду));

- маркетингові, які дозволяють задовольнити потреби цільових споживачів, або привабити нових клієнтів (нові концепції сервісу, удосконалення транспортних, готельних та інших послуг, нові канали зв'язку з клієнтами, нові системи розподілу, освоєння нових ринків);

- технічні, що виготовлені іншими галузями (впровадження провідних інформаційних і телекомунікаційних технологій, наприклад, системи клімат контролю в готелях, електронні гіді-путівники, супутникові навігатори, комп'ютерні системи управління та обліку) [1].

Інновації в туристичній сфері, головним чином, охоплюють індустрію гостинності та перевезень, використання нових технологій в готельному бізнесі та індустрії розваг при формуванні нового туристичного продукту і комплексу маркетингу (автоматизовані системи бронювання авіа, автобусних та залізничних перевезень, місць в готелях і на круїзних лайнерах). Завдяки застосуванню нових методів управління, активному використанню сучасних інформаційних засобів і нових матеріалів інновації істотно знижують ціну туристичного продукту [3].

Інновації в туристичній галузі, мають у своїй основі реалізацію досягнень науково-технічного прогресу. Як успішні приклади в цій області, можна навести створення сучасних високотехнологічних комплексів, наприклад, 3D-планетарій. Відкриттям цього незвичайного об'єкту, подібних якому в усьому світі налічується менше десятка, – це затрати, але завдяки цьому туристичний потік може збільшитися.

Іншим успішним прикладом інноваційної діяльності в туристичній сфері можна назвати створення інтерактивних і віртуальних музеїв, і навіть використання QR-кодів в звичайних музеях.

QR-код – це спеціальні мітки завдяки яким туристи отримують додаткову інформацію про експонат, завдяки скануванню їх мобільним пристроєм. Використовуючи QR-код в експозиціях музею або архітектурних пам'ятках можна вирішити відразу декілька завдань:

1) дати можливість самостійно ознайомитися з експонатами, вибираючи мову, якою вони будуть отримувати інформацію;

2) розширити можливості екскурсовода, який зможе в ході екскурсії ілюструвати свою розповідь додатковими матеріалами.

Таким чином, інноваційний розвиток індустрії туризму – це складний процес, в якому задіяні, як споживачі послуг, так і державні органи управління, а також туристичні фірми і підприємства туристичної індустрії, діяльність яких регламентується нормативно-правовими актами в галузі туристичної та інноваційної діяльності. Для побудови ефективної методики інноваційного розвитку туризму, необхідно: оцінити весь спектр показників, що відносяться до сфери послуг, з огляду на історичні та місцеві умови розвитку конкретного туристичного напрямку, провести комплексний аналіз стану туристських ресурсів, дати класифікацію інновацій в туризмі.

Запровадження інновацій є одним із найбільш важливих факторів розвитку сучасних підприємств, і сфера гостинності не є винятком. Інноваційна діяльність дає змогу не тільки забезпечити задоволення потреб споживачів за рахунок радикально нових товарів чи послуг, але й стимулює ріст економіки, є каталізатором науково-технічного прогресу. Інновації можуть бути запроваджені в будь-якій галузі народного господарства й у будь-якій формі: товару, послуги, методу, технології чи процесу.

Список використаних джерел

1. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф. (м. Суми, 24-26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 62-63.

2. Литовка А.О. Класифікація інноваційної діяльності туристичного підприємства / А.О. Литовка, О.В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 12. – С. 416-420.

3. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу / Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 1 (7). – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2012_1/zmist.htm

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 336.647.2:65.013

Васильченко М.І., к.е.н., доцент; Дупак А.С., Нестеренко О.А., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

На сьогоднішній день формування і розвиток команди проекту є досить важливою складовою в процесі управління будь-яким проектом. Щоб створити справжню та ефективну команду, потрібно обов'язково поставити на перше місце людський фактор, адже жодний проект не може бути ефективним без людини, яка контролює його та виконує ті чи інші види робіт, необхідні для його успішної реалізації. До людського фактора належить ще й такий важливий аспект, як психологія людини, адже поведінковою основою спілкування людей у багатьох ситуаціях виступає не що інше, як психологічна характеристика особистості. Для її визначення існує багато тестів із практичної психології, однак найбільш поширеними серед них є тести соціоніки, які поділяють людей на екстравертів та інтровертів. Тож визначивши такі основні аспекти формування команди проекту, можемо чітко сформулювати не лише мету її створення, але й основні етапи, які вона проходить у своєму розвитку.

У ході проведення даного дослідження нами було виявлено, що команда проекту – це тимчасовий трудовий колектив, до складу якого входять висококваліфіковані фахівці, які реалізують свій професійний, інтелектуальний і творчий потенціал відповідно до цілей

проекту [1, с. 138]. Команда інвестиційного проекту створюється винятково на період його реалізації, а після його завершення розформовується. Відтак, команда може розраховувати на успіх, якщо: її керівник відрізняється адекватним стилем управління з погляду ефективності реалізації проекту, а також з точки зору учасників команди; хоча б один із учасників команди розглядає інноваційні ідеї як альтернативний шлях вирішення важливих економічних чи соціальних проблем; до складу команди входять різні особистості, що дає змогу витримувати деякий баланс.

Команда проекту є відображенням існуючої організаційної структури управління проектом, структури розподілу функцій, обов'язків і відповідальності за рішення, що приймаються в процесі його реалізації. На верхньому щаблі такої структури завжди знаходиться менеджер проекту, під безпосереднім контролем якого мають знаходитися три основні параметри проекту – час, бюджет і якість, а на нижніх рівнях – безпосередні виконавці, які відповідають за окремі функціональні сфери реалізації проекту. Це означає, що для успішної командної роботи необхідним є не жорстке закріплення функцій, а грамотний розподіл обов'язків і відповідальності за вирішення поставлених завдань.

Серед основних чинників, що визначають принципи формування ефективної команди інвестиційного проекту, слід назвати, насамперед, специфіку даного проекту, рольовий склад його команди, а також перелік знань умінь, навичок, якими повинні володіти учасники команди, організаційно-культурне середовище проекту та стиль взаємовідносин керівника проекту із учасниками команди.

Для того, щоб створити команду інвестиційного проекту, необхідно враховувати такі її етапи, як: формування; «притирання» учасників; нормальне функціонування; реорганізація; розформування команди.

На етапі формування результативність команди досить низька, тому що її учасники ще не знайомі один із одним.

Етап «притирання» передбачає, що всі учасники команди проекту застосовують різні підходи й методи в процесі виконання основних видів робіт за даним проектом. Такі розбіжності, зрештою, можуть спричинити появу суперечок і конфліктів у колективі.

Етап нормального функціонування команди проекту настає тоді, коли кожний її учасник розуміє свою роль у даному проекті.

На етапі реорганізації менеджер проекту змінює кількісний та якісний склад команди проекту з декількох причин: унаслідок зміни обсягів і видів робіт, заміни деяких працівників через їхню непридатність, залучення нових фахівців тощо.

Розформування команди. Після завершення проекту команду розформовують. При цьому можливими є два варіанти подій. Менеджер проекту цілком задоволений результатами роботи команди проекту і має намір далі працювати у такому ж складі над реалізацією нових інвестиційних проектів, або ж навпаки, він не задоволений результатами роботи команди проекту, тому вважає, що продовжувати реалізацію інших проектів з такою командою фахівців просто недоцільно.

Ефективна організація команди проекту передбачає: чіткий розподіл ролей і обов'язків; розуміння учасниками команди поставлених цілей і актуальних завдань; врахування професійних і особистісних якостей учасників команди; значну увагу менеджера проекту до встановлення позитивної робочої атмосфери і досягнення цілей проекту. У процесі організації роботи команди менеджер проекту має контролювати виконання поставлених завдань, координувати дії своїх підлеглих і здійснювати ведення відповідної документації, яка дозволяє відстежувати прогрес у ході реалізації проекту, спрощує складання графіків, сприяє оптимальному розподілу сфер відповідальності між учасниками команди проекту.

Враховуючи результати наукових досліджень Дж. Річарда Хекмана [2], можемо визначити сукупність основних умов, дотримання яких є необхідним для забезпечення злагодженої командної роботи у ході реалізації будь-якого інвестиційного проекту:

команда проекту має бути реальною, а не номінальною – це означає, що у кожній ефективній команді неодмінно мають бути критерії, за якими можна буде чітко визначити,

хто є частиною команди, а хто не входить до її складу;

наявність визначеного напрямку для спільної роботи за проектом – перед командою проекту мають бути встановлені досить чіткі, складні і цікаві цілі, які необхідні для забезпечення належного рівня мотивації кожного із її учасників для подальшої ефективної спільної діяльності;

організаційна структура управління проектом має сприяти командній роботі над ним;

можливість високоякісного навчання і наставництва для учасників команди – у бізнесі ефективними стають лише ті команди, у яких є наставник, який допомагає у вирішенні проблем.

Поряд із цим слід враховувати, що на ефективність проектною команди суттєво впливає мотивація її учасників, яка дозволяє отримувати від них максимальну віддачу, а отже – й високі кінцеві результати діяльності. Тому доцільним у проектній діяльності є створення відповідного мотиваційного механізму та його ефективне використання [3, с. 108].

Отже, формування команди проекту може досить сильно вплинути на функціонування та економічне положення організації. Сама команда потребує великого обсягу ресурсів та первинних матеріалів, техніки, методів роботи тощо. З проектом завжди пов'язаний великий ризик комерційного, екологічного та соціального характеру, а це означає, що фахівці, які працюють над реалізацією кожного виду робіт у межах проекту, повинні бути кваліфікованими та здатними працювати на результат.

Список використаних джерел

1. Оленіч А.В. Формування і розвиток проектною команди в сучасних умовах / А.В. Оленіч, З.Я. Шацька // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10. – С. 136-142.
2. Шесть различных моделей эффективности командной работы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.wrike.com/ru/blog/shest-razlichnyh-modelej-effektivnosti-komandnoj-raboty/>
3. Ильина О. Управление проектами: ориентация на устойчивое развитие / О. Ильина // Проблемы теории и практики управления. – 2012. – № 1. – С. 106-112.

УДК 519.86

Веренич О.М., Дубовик В.М., Штокаленко М.Л., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою методологічною базою планування на підприємстві є прогнозування основних показників господарської діяльності та навколишнього економічного середовища. Завдяки прогнозуванню планові служби отримують об'єктивні імовірнісні оцінки шляхів і методів досягнення поставлених в рамках стратегічного та тактичного планування цілей. Значна кількість підприємств в Україні має незадовільний рівень забезпечення планування відповідним прогнозним інструментарієм та відчуває дефіцит фахівців-прогнозистів. За своєчасної розробки та впровадження заходів спрямованих на поліпшення методів прогнозування й планування підприємства зможуть підвищити ефективність свого управлінського потенціалу відновити стратегію і тактику розвитку в умовах жорсткої конкурентної боротьби за споживача. Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим лише за систематичної та об'єктивної оцінки його майбутнього стану.

Крім того у сучасних економічних умовах для більшості підприємств однією з основних є проблема залучення фінансових ресурсів. Тому для їх ділових партнерів

(інвесторів, банків, державних установ) особливого значення набуває одержання науково обґрунтованих планів майбутньої підприємницької діяльності, яке практично неможливе без застосування сучасних методів прогнозування.

Планування є одною з найважливіших функцій управління на підприємстві, роль якої зростає внаслідок посилення непередбачуваності економічного довкілля.

У ринковій економіці планування повинно охоплювати всі сторони діяльності сучасного підприємства, набувати ознаки комплексної безупинної діяльності господарюючого суб'єкта, спрямованої на виживання виробничої системи в умовах зростаючої невизначеності зовнішнього довкілля, результатом якої є система планів підприємства.

Для урахування невизначеності навколишнього економічного середовища, тобто рівня ризику при розробці планів на основі альтернатив розвитку підприємства у майбутньому, використовують проміжний етап планування – прогнозування, яке покликане відповісти на таке головне запитання: як треба змінити внутрішні та зовнішні умови, щоб досягти поставлених цілей?

Принциповою відмінністю прогнозування від планування є характер вихідної інформації: обов'язковість планової інформації і орієнтовний характер прогнозованої інформації. Прогноз, на відміну від плану, носить імовірнісний характер, оскільки він безпосередньо зв'язаний з майбутнім, яке принципово невизначене. Його головне завдання полягає у науковому передбаченні можливих альтернатив розвитку підприємства із зазначенням відповідних ймовірностей, а також у пошуку варіантів, які забезпечать оптимальний режим при досягненні намічених цілей.

Завдання планування й прогнозування не можуть розглядатися ізольовано. У процесі прогнозування й розробки плану обов'язково проводиться аналіз взаємодії цілей, засобів і коштів їхнього досягнення, потрібних ресурсів для їхньої реалізації й визначаються за прийнятими критеріями ефективності оптимальні шляхи розвитку підприємства.

Прогнози, виражені у словесній, математичній, графічній або іншій формі судження про можливий стан підприємства і його середовища в майбутній період часу, можна класифікувати за різними критеріями і ознаками залежно від цілей, завдань, об'єктів, предметів, проблем, періоду упередження, організації прогнозування тощо.

Загальні методи прогнозування, що застосовуються в процесі планування на підприємстві, за ознакою ступеня формалізації ретроспективної інформації діляться на три великі групи: інтуїтивні, формалізовані й комбіновані.

Інтуїтивні методи прогнозування (індивідуальні й колективні експертні оцінки, метод Дельфі, метод складання прогнозних сценаріїв, морфологічний аналіз та інші) застосовуються у випадку, коли об'єкт прогнозування являє собою складну ймовірнісну систему і врахувати вплив багатьох факторів на кінцевий результат практично неможливо. Інтуїтивні методи прогнозування мають певні недоліки, оскільки у чистому вигляді вони зазвичай потребують залучення висококваліфікованих експертів в галузі управління, досить високих фінансових витрат для їх реалізації, що не завжди під силу окремому підприємству.

Формалізовані методи базуються на попередній формалізації інформації, поданій зазвичай у вигляді статистичних рядів (рядів розподілу або динаміки). Вони складаються з чотирьох основних груп методів: 1) прогнозованої екстраполяції; 2) факторного прогнозування; 3) ковзного, адаптивного, експоненціального середнього; 4) прогнозування взаємозв'язаних ознак.

Комбіновані методи прогнозування – це методи зі змішаною інформаційною основою, в яких у ролі первісних даних використовується як експертна, так і статистична інформація. У такий спосіб визначаються можливі сценарії розвитку підприємства з кількісним вираженням переваги кожного варіанта, кількісною оцінкою ступеня впливу різноманітних факторів на показник, що планується.

Комбіновані методи прогнозування виділені в окремий клас, щоб можна було відносити до нього методи зі змішаною інформаційною основою, в яких у якості первісних

даних використовується як експертна, так і фактографічна інформація. Наприклад, при проведенні експертного опитування учасникам подають статистичну інформацію про підприємство або формалізовані прогнози, чи, навпаки, при екстраполяції трендів поряд з фактичними даними застосовують експертні оцінки.

На нашу думку, формалізовані та комбіновані методи прогнозування є найбільш придатними з точки зору їх використання в системі планування розвитку підприємства, оскільки вони у порівнянні з інтуїтивними методами менше залежать від суб'єктивізму фахівців-плановиків, мають достатню інформаційну базу у вигляді статистичних рядів динаміки та рядів розподілу, потребують значно менших витрат при одночасному забезпеченні досить високої надійності й точності прогнозних оцінок.

У сучасних умовах розвитку науки і техніки підприємства мають достатні можливості щодо використання формалізованих методів планування діяльності підприємства, однак не приділяють їм достатньої уваги. Вміле прогнозування та планування діяльності підприємств може послужити хорошим помічником у процесі подолання кризи.

Список використаних джерел

1. Гура О. Л. Аналіз придатності методів прогнозування для системи планування діяльності промислового підприємства / О. Л. Гура // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 36. - С. 52-57.

2. Макаренко М.В. Економічне прогнозування: Навчальний посібник / М.В. Макаренко, В.П. Гудкова, М.М. Аджавенко, О.Р. Приймук, В.І. Творонович. – К.: Видавництво ДЕТУТ, 2014. – с. 161.

3. Янковой О.Г., Гура О.Л. Оптимізація параметрів тактичних планів підприємства на основі граничного аналізу // Торгівля і ринок України: Темат. зб. наук. пр. Вип. 23., Т. 2. / ДонНУЕТ. – Донецьк, 2007. – С.148-153.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 330.133.1

Винник С.В., Горб В.В., Красноштан С.С., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ПОСЛУГ

У результаті постійного підвищення рівня конкурентної боротьби та стрімкого розвитку систем роботи із персоналом, визначальним фактором забезпечення конкурентної здатності підприємства, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, є продуктивна система мотивації персоналу. Актуальність даної проблеми суттєво підвищується на ринку сфери послуг, який відрізняється суттєвим перенасиченням в більшості сегментів, незначними відмінностями асортименту послуг між підприємствами однієї галузі та визначальною роллю персоналу у формуванні «обличчя підприємства» на ринку.

Сьогодні існує два основні напрями підвищення конкурентної здатності підприємства сфери послуг, які принципово відрізняються один від одного. Перший із них орієнтований на стрімкий розвиток матеріальної бази підприємства та розширення асортименту послуг завдяки значним інвестиціям часу та коштів, що не є прийнятним для більшості підприємств. Натомість, другий напрям охоплює підвищення якості загальної культури обслуговування завдяки якісним змінам у системі менеджменту підприємства та підвищення професійних якостей обслуговуючого персоналу. Даний напрям є більш якісним, оскільки він є орієнтованим на довгострокову перспективу та підвищує якісні характеристики підприємства

за обмежений період часу.

Головне правило ефективного управління персоналом на підприємстві сфери послуг ґрунтується на чіткому розподілі посадових обов'язків між працівниками та професійної системи мотивації персоналу. Первинним етапом на шляху реалізації даної управлінської політики є планування персоналу. Щоб сформувати ефективну систему управління персоналом на підприємстві сфери послуг необхідно реалізувати наступні дії: здійснити розстановку персоналу, забезпечити його освітню підготовку, сформувати принцип кар'єрної драбини, урегулювати норми найму та оплати праці, забезпечити функціонування формальної і неформальної комунікації в трудовому колективі, створити комфортний психологічний клімат та удосконалити технологічність обслуговування. Визначальними елементами даної системи є чітке дотримання вимог, врахування потреб і побажань співробітників та значний інтерес до задоволення платоспроможних потреб споживачів.

Враховуючи викладене, можемо виокремити наступні рекомендації стосовно організації ефективного системи менеджменту на підприємствах сфери послуг: оперативне вирішення проблем, формування дружнього колективу працівників, постійна увага до потреб персоналу та бажань споживачів, своєчасне надання інформації працівникам і споживачам.

Найбільш універсальним та прийнятним способом підвищення ефективності праці персоналу підприємств сфери послуг є активізація професійної управлінської культури, яка передбачає мотивування обслуговуючого персоналу до професійного розвитку та досягнення поставлених цілей керівництвом підприємства. Саме кваліфікований персонал може забезпечити надання споживачам високоякісних послуг, що дозволить підприємству зміцнити свою позицію на ринку.

Список використаних джерел

1. Варга В.М. Менеджмент сфери послуг: монографія / В.М. Варга. – К., 2017. – 232 с.
2. Гавалов І.А. Підходи до удосконалення діяльності підприємств сфери послуг: монографія / І.А. Гавалов. – К., 2018. – 198 с.

Науковий керівник – Васильченко М.І., к.е.н., доцент

УДК 35:005.591.4 (477):061

Гонтар А.О., студентка

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Система державного управління в Україні не відповідає потребам країни у проведенні комплексних реформ у різних сферах державної політики та її європейському вибору, а також європейським стандартам належного управління державою. Україна займає низькі позиції у світових рейтингах конкурентоспроможності, пов'язаних з державним управлінням.

На даний час повна та глибока оцінка стану справ у системі державного управління України відповідно до європейських принципів державного управління не проводилася. У ряді європейських держав стратегії державного управління були розроблені на основі результатів оцінки вихідного стану, яку проводили експерти SIGMA. Проведення такої оцінки передбачено стратегією в рамках напряму реформи, що зосереджується на стратегічних засадах реформування державного управління до європейських стандартів [1].

Уряд розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474-р «Деякі питання реформування державного управління України» [3] схвалив стратегію реформування державного управління України на 2016-2020 роки та план заходів з її

реалізації, яким визначаються завдання, заходи, індикатори та строки виконання, а також визначаються відповідальні виконавці.

Метою стратегії є адаптація системи державного управління до європейських стандартів та відповідно підвищення рівня конкурентоспроможності країни. З урахуванням європейського вибору та європейської перспективи України ця стратегія розроблена згідно з європейськими стандартами належного адміністрування в питаннях трансформації системи органів державного управління. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Стратегія ґрунтується на спільних цінностях, а саме дотриманні демократичних принципів, верховенстві права, належному врядуванні. У статті 3 Угоди про асоціацію належне врядування визначається як один з принципів, що є головними для посилення відносин між сторонами. Україна повинна продовжувати політичні, соціально-економічні, законодавчі та інституційні реформи, необхідні для ефективної реалізації Угоди про асоціацію.

Завданням стратегії є формування ефективної системи державного управління, що відповідає принципам публічного адміністрування ЄС, яка здатна виробляти і реалізувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні і зовнішні виклики; надання якісних публічних послуг громадянам та забезпечення оптимального використання публічних фінансів.

Європейські стандарти належного адміністрування сформульовані в документі SIGMA «Принципи державного управління», який містить систему принципів і критеріїв оцінки державного управління [2]. Структура стратегії відповідає цим принципам. Вони визначають, що саме належне врядування означає на практиці, та окреслюють основні вимоги до добре функціонуючої системи органів державного управління. Принципи сформульовані на основі міжнародних стандартів і вимог, а також належних практик держав – членів ЄС. Принципи державного управління визнані деякими країнами як перелік стандартів та система принципів і критеріїв для оцінки реформ державного управління.

Стратегія з урахуванням принципів державного управління визначає такі напрями реформування:

формування і координація державної політики (стратегічне планування державної політики, якість нормативно-правової бази та державної політики в цілому, включаючи вимоги щодо формування політики на основі ґрунтового аналізу та участь громадськості);

модернізація державної служби та управління людськими ресурсами;

забезпечення підзвітності органів державного управління (прозорість роботи, вільний доступ до публічної інформації, організація системи органів державного управління з чітким визначенням підзвітності, можливість судового перегляду рішень);

надання адміністративних послуг (стандарти надання та гарантії щодо адміністративних процедур, якість адміністративних послуг, електронне урядування);

управління державними фінансами (адміністрування податків, підготовка державного бюджету, виконання державного бюджету, система державних закупівель, внутрішній аудит, облік та звітність, зовнішній аудит).

Список використаних джерел

1. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук ; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К. : Монолит, 2010. – 400 с.

2. План модернізації державного управління: пропозиції щодо приведення державного управління та державної служби України у відповідність із принципами і практиками демократичного урядування / А. Вишневський (кер. авт. кол.), В. Афанасьєва, Р. Гекалюк та ін. ; за заг. ред. Т. Мотренка. – К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2010. – 396 с.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474-р «Деякі питання реформування державного управління України».

Науковий керівник – Гришко В.В., к.е.н., доцент

УДК 519.86

Горбик Е.А., Шугайло В.С., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ФУНКЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

В основі аналітичних досліджень лежить діалектичний метод, який передбачає вивчення та оцінку усіх економічних явищ, процесів у їх взаємодії та взаємозалежності. Щоб зробити висновки стосовно результатів діяльності, виявити невикористані резерви, обґрунтувати пропозиції по отриманню оптимальних управлінських рішень, потрібно дослідити, оцінити та спрогнозувати вплив багатьох факторів на зміну показників, економічних явищ. Широке застосування апарату виробничих функцій на рівні мікроекономіки пов'язане із можливостями аналізу та планування роботи підприємства чи фірми.

В даній роботі виробнича функція Кобба-Дугласа, застосована для ПАТ «Полтавський алмазний інструмент»:

$$Y_t = a_0 K_t^{a_1} Q_t^{a_2}, \quad (1)$$

де Y_t – чистий дохід підприємства, тис. грн;

K_t – основні засоби підприємства, тис. грн;

Q_t – працезатрати, тис. грн.

Параметри функції (1) визначаються на підставі річних середніх статистичних даних за 2006-2016 рр., що наведені в таблиці 1. При цьому, виходимо з припущення, що зв'язок між обсягами чистого доходу й обсягами основних засобів й працезатратами є для даної виробничої системи закономірним і відносно стійким.

Таблиця 1

Вхідні дані для моделювання

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Y_t	23182	24050	22103	19126	29754	36132	31382	33333	43378	59085	65456
K_t	14051	14158	15483	14708	15444	16131	15951	16228	17220	18005	18739
Q_t	5851	6075	7472	5260	6942	8102	8253	9231	9935	13520	15624

Функція Кобба-Дугласа (3.12) приводиться до лінійного виду шляхом логарифмування:

$$\ln Y_t = \ln a_0 + a_1 \ln K_t + a_2 \ln Q_t. \quad (2)$$

Система нормальних рівнянь для цієї регресії має вигляд:

$$10 \ln a_0 + a_1 \sum_{t=1}^{11} \ln K_t + a_2 \sum_{t=1}^{11} \ln Q_t = \sum_{t=1}^{11} \ln Y_t; \quad (3)$$

$$\ln a_0 \sum_{t=1}^{11} \ln K_t + a_1 \sum_{t=1}^{11} (\ln K_t)^2 + a_2 \sum_{t=1}^{11} \ln K_t \ln Q_t = \sum_{t=1}^{11} \ln Y_t \ln K_t; \quad (4)$$

$$\ln a_0 \sum_{t=1}^{11} \ln Q_t + a_1 \sum_{t=1}^{11} \ln Q_t \ln K_t + a_2 \sum_{t=1}^{11} (\ln Q_t)^2 = \sum_{t=1}^{11} \ln Y_t \ln Q_t. \quad (5)$$

Розв'язавши систему рівнянь (3-5) отримуємо наступні відповіді:

$$a_0 = 0,0188, a_1 = 0,9722, a_2 = 0,5799.$$

Тоді функція Кобба-Дугласа для ПАТ «Полтавський алмазний інструмент» матиме вигляд:

$$\hat{Y}_t = 0,0188 * K_t^{0,9722} * Q_t^{0,5799}. \quad (6)$$

Параметри $a_1 = 0,972$ і $a_2 = 0,580$ є частинними коефіцієнтами еластичності, тобто зміна фактора K_t (основні засоби) на 1% при незмінному факторі Q_t (працеватрати) викликає зміну чистого доходу підприємства на 0,972 %, аналогічно зміна фактору Q_t на 1% при незмінному факторі K_t викликає зміну чистого доходу підприємства на 0,580 %.

Оскільки сумарний коефіцієнт $a = 1,57$, то при збільшенні обсягу основних засобів та працеватрат у λ раз, чистий дохід підприємства збільшиться у $\lambda^{1,57}$ разів. Коефіцієнт $a_0 = 0,0188$ характеризує невисоку ефективність процесу виробництва.

Для більш повного уявлення взаємозамінюваності факторів виробничої регресії розглянемо її ізокванти. Для регресії, що розглядається, геометричне місце точок факторів K , Q (різні комбінації факторів), для яких показник чистого доходу Y залишається сталим, називається *ізоквантою*.

Виявимо комбінацію факторів, при яких буде досягнуто показник чистого доходу на рівні Y_0 , тобто знайдемо рівняння ізокванти. Щоб побудувати ізокванту, необхідно виразити один із факторів виробничої регресії через інший фактор і сталі значення показника регресії:

$$K = \frac{Y_0^{1/a_1}}{a_0^{1/a_1} Q^{a_2/a_1}}. \quad (7)$$

Якщо сталу $\left(\frac{Y_0}{a_0}\right)^{1/a_1}$ позначити через b , то отримаємо таку залежність $K = \left(\frac{b}{Q^{a_2/a_1}}\right)$.

Ізокванту у декартовій системі координат KQ представлено на рис.1.

Згідно з рис.1 при різних значеннях факторів у точках P_1 (14807,8; 17220) та P_2 (15499,8; 15950,5) буде виконано отримано однаковий чистий дохід від реалізації продукції 60 000 тис. грн.

Таким же чином можна розглянути різні комбінації факторів, яким відповідає інший сталий чистий дохід.

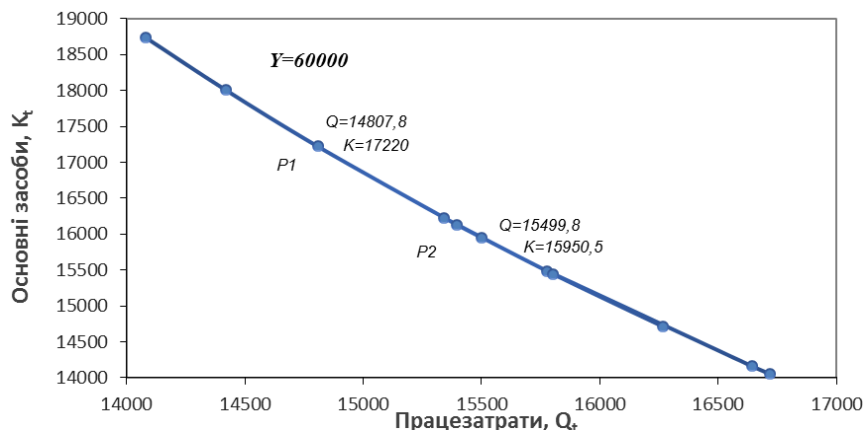

Рис. 1. Ізокванта

Таким чином, модель виробничої функції Кобба-Дугласа для ПАТ «Полтавський алмазний інструмент»: $\hat{Y}_t = 0,0188 * K_t^{0,9722} * Q_t^{0,5799}$ відображає залежність зміни доходу від ефективності використання основних засобів та працеватрат при кореляційному відношенні $\eta = 0,977$.

Список використаних джерел

1. Грабовецький Б.Є. Виробничі функції: теорія, побудова, використання в управлінні виробництвом. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2006. – 137 с.
2. Ковальчук В. Базові теорії і моделі економічного зростання / Ковальчук В., Сарай М. // Вісник ТАНГ. – 2005. – №2.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 005.21-044.332:332.14 (477)

Гришко В.В., к.е.н., доцент

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ІННОВАЦІЙНА ФОРМА МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Сьогодні в Україні здійснюється широкомасштабна реформа місцевого самоврядування, одним із пріоритетних напрямів якої є розвиток співробітництва територіальних громад. Одночасно таке співробітництво є інноваційним інструментом сталого місцевого розвитку, що використовують у багатьох європейських країнах з метою муніципальної консолідації, підвищення спроможності органів місцевого самоврядування надавати якісні послуги громадянам.

Таке співробітництво є відносно новою формою політики місцевого та регіонального розвитку. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування на договірній основі об'єднують свої ресурси та зусилля для вирішення спільних проблем розвитку. Кінцевою метою такого співробітництва є підвищення якості життя членів територіальних громад. Це співробітництво є характерним для децентралізованої територіальної адміністративної системи. Чим вищим є ступінь автономії органів місцевого самоврядування (муніципалітетів), тим більше вони потребують співпраці й тим більше вони можуть співпрацювати.

У Франції існує понад 36 тисяч комун, і всі спроби держави щодо їх злиття закінчилися невдачею. Після прийняття відповідних законів сформовано на добровільній основі 2573 об'єднання комун, до яких увійшли 90% їх загальної кількості. У цих комунах проживає на сьогодні 85% населення країни [1].

В Угорщині законодавчо також передбачено створення об'єднань муніципалітетів. Міжмуніципальне співробітництво налагоджене у Вірменії, Польщі, Португалії, Македонії, Узбекистані. В Іспанії до об'єднань (синдикатів) комун входить половина їх загальної кількості. Цим синдикатам держава гарантує більш сприятливий режим надання інвестицій, ніж окремим комунам.

Поширеними є добровільні об'єднання низових ланок адміністративно-територіального устрою у приміських зонах столиць та інших мегаполісів (ФРН, Іспанія тощо). Договірні відносини виключають тут диктат центру й забезпечують баланс інтересів усіх громад.

У 1990-х рр. в Угорщині, а згодом й у Чехії та Словаччині, деякі невеликі муніципалітети створили «спільні бюро» для надання адміністративних послуг. Спільне надання адміністративних послуг може бути гарним прикладом заощадження коштів завдяки масштабу діяльності. Зазвичай у невеликих муніципалітетах витрати на надання адміністративних послуг є дуже високими. Відповідно, висока частка бюджету витрачається на адміністративні цілі. Це має серйозні наслідки для країн, в яких значною є кількість невеликих за розмірами громад (муніципалітетів). Зауважимо, що для деяких послуг згадане співробітництво може бути засобом для заощадження коштів і в діяльності великих громад.

Досвід багатьох країн засвідчує, що органи місцевого самоврядування (територіальні

громади базового рівня) ніколи не є абсолютно самодостатніми, незалежно від їх площі та чисельності населення. У зв'язку із цим співробітництво територіальних громад є актуальною та інноваційною формою діяльності багатьох органів місцевого самоврядування. Таке співробітництво є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між органами місцевого самоврядування, недосконалої організації територіальної влади.

Міжмуніципальне співробітництво є результатом добровільного та осмисленого рішення його учасників. Воно не є разовою (фрагментарною) дією, а також повинно мати такі ознаки: суб'єкти співробітництва повинні бути юридичними особами та мати відповідну політичну, юридичну й фінансову автономію (з урахуванням принципів Європейської хартії місцевого самоврядування та положень національного законодавства); вони погоджуються спільно працювати над певним питанням місцевого розвитку, яке належить до їх компетенції; таке співробітництво має свою ціну для кожного з учасників; суб'єкти співробітництва погоджуються надавати відповідні ресурси для отримання обопільної користі, яка була б недосяжною в разі їх самостійної (ізольованої) діяльності; має бути визначений чіткий період реалізації такого співробітництва із встановленими критеріями та індикаторами оцінювання його ефективності.

Співробітництво територіальних громад доцільно розглядати сьогодні також як дієвий інструмент муніципальної консолідації та покращення якості послуг, які надають органи місцевого самоврядування.

Міжмуніципальне співробітництво може бути визначено як відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у встановлених чинним законодавством формах з метою підвищення спроможності згаданих громад у вирішенні в межах їх компетенції актуальних питань місцевого розвитку, ефективного виконання своїх повноважень та підвищення якості надання послуг громадянам.

Отже, органи місцевого самоврядування можуть об'єднувати свої ресурси для подолання спільних проблем, обмінюватися набутим досвідом у наданні окремих публічних послуг, для покращення ефективності своєї роботи. ММС має великий потенціал, який може бути дуже корисним для забезпечення сталого розвитку усіх (великих і малих) громад, особливо сьогодні в умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Список використаних джерел

1. Толкованов В.В. Співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво – ММС): навчальний посібник/ В. В. Толкованов. – К.: Поліграф, 2016. – 159 с.

УДК 005.21:658

Дупак А.С., Нестеренко О.А., студенти

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ ІННОВАТИКИ

Інноватика – це область знань про сутність інноваційної діяльності та інноваційних процесів, їх організації та управління, що забезпечують трансформацію нових знань в затребувані суспільством нововведення, як на комерційній основі (комерціалізація результатів науково-технічної та творчої діяльності), так і на некомерційній основі (інновації в соціальній сфері) [1].

Світова практика окреслює особливості управління інноваційною діяльністю підприємства. Учені, які вивчають проблеми соціально-економічного розвитку країн, зробили наступний висновок, по-перше, розвиток проходить хвилеподібно, по-друге, рівень

соціально-економічного розвитку визначається дією багатьох факторів, по-третє, рушійною силою розвитку країни є рівень технологічного та інформаційного розвитку.

На сьогоднішній день, функціонування сучасного підприємства у ринковому середовищі базується на таких основних економічних теоріях, як теорія циклічних економічних криз, теорія довгих хвиль, теорія економічного розвитку Й. Шумпетера, теорія інноваційної економіки і підприємницького суспільства.

Теорію циклічних економічних криз сформулював у 60-ті роки ХІХ ст. німецький економіст К. Маркс. Він доводив, що невпинне розширення виробництва вимагає вкладення грошей в основні засоби. К. Маркс, як і більшість його послідовників, вважав причинами однотипності економічного розвитку зовнішні події.

Теорії довгих хвиль, автор якої є економіст М. Кондратьєв, стверджував про існування довгого циклу економічної кон'юнктури з терміном на 50-55 років. Хвилеподібні коливання, за М. Кондратьєвим, – це відхилення від рівноваги, до якої прагне ринкова економіка [2].

Однією з досить цікавих теорій є теорія економічного розвитку Й. Шумпетера [3]. Й. Шумпетер запропонував класифікацію хвиль за ключовими факторами кожної хвилі, що й дало величезний поштовх поширенню, і сформував відповідний технологічний устрій який складався з чотирьох хвиль. Сучасні науковці окреслили п'яту хвилю починаючи з 90-х років ХХ століття. Саме ця хвиля пов'язана з комп'ютерною технікою. Зараз вже сформувалася шоста хвиля нанотехнологій. Однією з головних думок Й. Шумпетера є те, що нове не виростає із старого, а витісняє його. Слід відмітити, що даний учений привів до економічної теорії термін «інновація». Він стверджував, що інновації – це не просто нововведення, а нова функція виробництва. Багато хто з вчених не підтримував даної теорії, але зараз у світі й досить дотримуються даної теорії.

Також необхідно звернути увагу на теорію інноваційної економіки і підприємницького суспільства, автором якої є американський економіст Пітер Друкер [4]. Головною рисою економіки 90-х років учений вважав нові ідеї, які заперечували традиційні рішення, товари, послуги і виробництва.

Розгляд цих теорій дає можливість побачити, як змінювався погляд науковців на роль інноваційних чинників. Можна підкреслити певну парадигму наукових досягнень, які протягом тривалого часу дають науковому співтовариству модель проблем та їх скорішого розв'язання. Ранні теорії циклічного економічного зростання ґрунтувалися на технологічній парадигмі. Це означає, що велику роль на сьогодні відіграє техніка. Так, наприклад, якщо науковець зуміє переконати інвесторів у великих перспективах своєї новинки, то вона прийде на зміну традиційній технології, якщо ж ні – залишиться без потреби.

Також технологічну парадигму можна доповнити техніко-економічною, яка сформована Й. Шумпетером та його послідовниками. Концепція техніко-економічної парадигми полягає у тому, що зміна технологічного устрою тісно пов'язана зі змінами у способах управління економікою на макрорівні.

Зараз вже всі відмічають появу техно-соціо-економічної парадигми. Основою даної парадигми є людські ресурси, що перетворюються у знання. Завдяки багатом інформаційним технологіям вже сьогодні є вільний доступ до будь-якої інформації.

Отже, зараз суспільство намагається знайти застосування своїм ідеям. Всі прагнуть бути мобільнішими, і таким чином хочуть покращити своє життя. Розглянуті теорії досить часто допомагають у побудові нового відкриття чи ведення тієї чи іншої інновації.

Список використаних джерел

1. Вольська Г.К. Аналіз існуючих методик оцінки рівня інноваційності діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59121/05-Volska.pdf?sequence=1>
2. Гохберг Л.М. Статистика науки и инноваций: краткий терминологический словарь / Л.М. Гохберг, Н.В. Городникова // Центр исследований и статистики. – М.: ЦИСН, 1996. – 122 с.

3. URL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: life-prog.ru/1_34410_stanovlenie-teorii-innovatiki-i-ee-sovremennie-kontseptsii.html

4. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2017. – 512 с.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 665.01

Жовнір Н.М., к.е.н., доцент; Марчишинець О.В., к.е.н., доцент;
Шевченко О.М., к.е.н., доцент

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ЕКОНОМІКО–МАТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА

Адаптивні моделі прогнозування – це моделі, здатні пристосовувати свою структуру та параметри до зміни властивостей моделюючого процесу. Як і в трендових моделях, основним фактором в адаптивних моделях є час, але спостереженням (рівням ряду) надаються різні ваги у залежності від сили їх впливу на поточний рівень ряду. Це дозволяє враховувати зміни у тенденції ряду, а також коливання.

Практика показує, що для точних та надійних прогнозних оцінок найбільш цінною є інформація останніх рівнів. Отже, остання інформація оцінюється вище, ніж інформація, яка характеризує тенденцію явища у минулому. Така оцінка інформації проводиться шляхом дисконтування, що ґрунтується на методі експотенційного згладжування ряду динаміки [1].

Найбільш часто для короткочасного прогнозування процесів, що змінюються, використовується адаптивна модель Брауна. Вона дозволяє відобразити розвиток лінійної та параболічної тенденції, а також рядів без тенденції. Відповідно розрізняють моделі нульового, першого та другого ступенів виду:

$$Y(t+k) = A_0 + A_1 k \quad (1.1)$$

$$Y(t+k) = A_0 + A_1 k + A_2 k^2 \quad (1.2)$$

де:

t – поточний час;

k – час упередження.

Ступінь моделі визначається апріорно з попереднього аналізу часового ряду та законів розвитку процесу, що прогнозується.

Було взято модель першого ступеня:

$$B_t = A_{t-1} + B_{t-1} + \beta^2 * (y_{t-1} - \overline{y_{t-1}}) \quad (1.3)$$

$$A_t = A_{t-1} + \beta^2 * (y_{t-1} - \overline{y_{t-1}}) \quad (1.4)$$

Модель першого ступеня будується наступним чином:

– за кількома першими точками методом найменших квадратів знаходимо значення параметрів A_0 , A_1 лінійної моделі (або задаємо їх):

$$Y_p(t) = A_0 + A_1 t. \quad (1.5)$$

– використовуючи знайдені параметри, знаходимо прогнозоване значення:

$$Y_p(t+k) = A_0(t) + A_1(t)k, \quad k=1. \quad (1.6)$$

– знаходимо похибку прогнозування:

$$e(t+k) = Y(t+k) - Y_p(t+k). \quad (1.7)$$

– відповідності з похибкою змінимо значення параметрів моделі:

$$A_0(t+1) = A_0(t) + A_1(t) + a^2 e(t) \quad (1.8)$$

$$A_1(t+1) = A_0(t) + a^2 e(t) \quad (1.9)$$

де:

α – коефіцієнт дисконтування даних, (експериментальним шляхом встановлено, що найкраще вибирати).

– за моделлю з виправленими параметрами знаходимо прогноз на наступний крок та повернемося до п.3, якщо (тобто час навчання моделі ще не завершився), при будемо використовувати отримані значення як прогнозне, не змінюючи параметрів моделі.

– доповнюємо точковий прогноз інтервальним:

$$\Delta Y = t_\alpha S_Y \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{3(n+2k-1)^2}{n(n^2-1)}}, \quad (1.10)$$

де:

t_α – значення критерія Стьюдента;

S_Y – середньоквадратичне відхилення прогнозного показника;

n – число спостережень ряду.

Похибка прогнозу визначається за такою формулою:

$$\sigma_{y_{t+L}^*} = \sigma_y \sqrt{\frac{\alpha}{(2-\alpha)^5} \cdot [1 - 4(1-\alpha) + 5(1-\alpha)^2 + 2\alpha(4-3\alpha)t + 2\alpha^2 L^2]}, \quad (1.11)$$

де: σ_y – середня квадратична похибка, розрахована за відхиленням емпіричних значень ознаки від теоретичних, отриманих за рівнянням лінійного тренду, тобто за наступною формулою:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum (y_i - \hat{y}_{t+L}^*)^2}{n-k}} \quad (1.12)$$

де:

$(n-k)$ – число степенів вільності, що визначається залежно від довжини вихідного часового ряду (n) та числа параметрів рівняння тренду k ;

L – кількість рівнів упередження [2].

Методом найменших квадратів визначено параметри лінійної моделі, отримані значення застосовано при визначення прогнозних значень на наступному кроці [3]. В таблиці 1 наведені дані чистого доходу за період 2007-2016 років.

Таблиця 1

Динаміка чистого доходу підприємства

Роки	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Чистий дохід	13 788	15 784	14 687	20 789	27 498	27 425	26 877	36 631	47 806	67 535

На рисунку 1 відображено дані чистого доходу за період 2007–2016 років і побудовано прогноз на 2017-2018 роки.

Роки	Вихідні дані, Y_t	Вирівнювання	B_t	A_t	Теоретичне значення, Y_p	E	$(Y_p - Y_t)^2$	Якість прогнозу	A_t	B_t	Коефіцієнт дисконтування
2007	13 789,00 ₴		8547,57	1229,77	9777,33			0,139534	1229,77	8547,57	0,3
2008	13 156,56 ₴	12 317,30 ₴	9777,33	1229,77	12236,87	80,43	6469,67	0,153271	137,4053	818,6868	
2009	10 006,35 ₴	11 971,30 ₴	11014,34	1237,01	14725,36	-2754,06	7584832,60	0,264968	0,930315	890,4884	
2010	12 751,00 ₴	12 836,53 ₴	12003,48	989,14	15960,05	-3123,52	9756347,05	0,163176	80,10118	6	
2011	15 752,25 ₴	14 495,00 ₴	12711,51	708,03	16251,63	-1756,63	3085749,64	0,10692	63517801	4757817	
2012	14 981,76 ₴	15 148,73 ₴	13261,44	549,93	16561,01	-1412,27	1994516,88	0,1182			
2013	14 712,19 ₴	16 548,79 ₴	13684,26	422,82	16644,03	-95,23	9069,45	0,122572			
2014	19 952,43 ₴	18 310,42 ₴	14098,51	414,25	17412,54	897,88	806196,54	0,066643			
2015	20 266,64 ₴	20 862,22 ₴	14593,58	495,06	19049,14	1813,08	3287256,86	0,064592			
2016	22 367,58 ₴		15251,81	658,24	21834,21			0,053028			
2017					22492,45		26530438,68	0,12529	87,47%		
2018					23150,69						

Рис. 1. Рівень чистого доходу на основі моделі Брауна

Точність отриманого прогнозу чистого доходу на 2017-2018 рік становить 87,47%. Коефіцієнт дисконтування даних було прийнято 0,3 (експериментальним шляхом було виявлено, що найкраще обирати $0,1 \leq \alpha \leq 0,3$). Графічне зображення динаміки за адаптивною моделлю Брауна відображено на рисунку 2.

Адаптивна модель Брауна

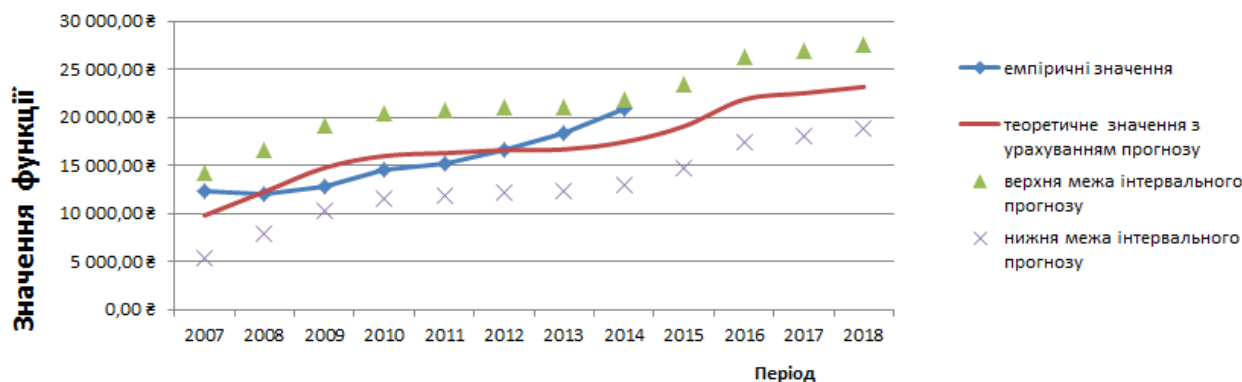

Рис. 2. Графічне зображення динаміки за адаптивною моделлю Брауна

Отримані значення показників підтверджують, що модель Брауна є адекватною до статистичних даних та її можна застосовувати для аналізу господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / за ред. Я.А. Жаліла. – Київ: НІСД, 2015 – 388 с.
2. Полунеев Ю.В. Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство: збірник / Ю.В. Полунеев, В.Г. Підвисоцький // Рада конкурентоспроможності України; Центр стратегій конкурентоспроможності. – К.: ЛАТ&К, 2016. – 175 с.
3. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): навч. посіб. для студ. спец. «Міжнародна економіка» / О.Є. Кузьмін, Н.І. Горбаль // Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л.: Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2014. – 188 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

В сучасних умовах виробництва і жорсткої конкурентної боротьби, розвиток будівельних підприємств можливий лише за наявності стійких зв'язків та ефективної взаємодії внутрішніх і зовнішніх процесів. Тому виникає потреба в управлінні взаємообумовленими процесами на ринках постачальників і споживачів на основі маркетингового інформування. Відповідно, посиленої уваги вимагає, також, управління процесами руху матеріальних та інформаційних логістичних потоків, які забезпечують координацію попиту і пропозиції на ринку будівельної продукції.

Розвиток ринкових відносин вимагає активізації досліджень щодо проблем системного спільного використання маркетингу та логістики як єдиного процесу задоволення запитів споживачів. Недостатньо ефективного використання інтеграції маркетингу, що формує і визначає попит, і логістики, що забезпечує просування товарів до споживача, призводить до неузгодженості обсягів запасів і продажів при існуючому попиті на товар, до можливих простоїв через зрив поставок, подорожчання продукції, виконання збутових операцій без урахування побажань кінцевих споживачів. Тобто, створення сучасного єдиного ринку продавців і покупців, за пріоритету останніх є об'єктивно необхідним. В умовах такого ринку виробники, посередники і продавці повинні повністю враховувати весь спектр запитів споживачів і при цьому забезпечувати максимально можливу ефективність логістичних операцій, з огляду на специфіку будівельної галузі. Організаціям будівельного комплексу, як таким, що мають широку мережу виробничих зв'язків, для цього слід широко використовувати ефективні логістичні моделі, створювати системи взаємодії функцій маркетингу і логістики, формувати інтегровані системи розподілу і налагоджування стосунків з посередниками в маркетингових каналах. Саме ці проблеми змушують шукати нові способи управління і організації діяльності будівельних підприємств. Перспективними управлінськими концепціями, за допомогою яких можна докорінно змінити ситуацію, є тісна інтеграція концепцій логістики та маркетингу. Однак, зважаючи на відсутність загальноприйнятої методології комплексного системного підходу до проблеми оптимізації, логістика та маркетинг рідко використовуються підприємствами в інтегрованому вигляді.

Пошук нових рішень не тільки і не стільки в рамках маркетингу і логістики, скільки, в сферах їх перетину є надзвичайно актуальним. Саме в цьому напрямі, може бути досягнуто системного синергетичного ефекту [1]. Питання про розкриття змісту маркетингової логістики, що стосується взаємодії двох концепцій, спрямованих на задоволення потреб споживача, має свою специфіку. Логістика і маркетинг за програмними цілями і завданнями є, за своєю сутністю, частинами єдиного цілого [2]. Зв'язки між маркетингом і логістикою настільки сильні і переплетені, що іноді буває важко розділити сфери інтересів двох ключових концепцій бізнесу [1].

Комплексний підхід до управління логістикою обумовлює необхідність її тісної прив'язки до організації виробництва, маркетингу, фінансової діяльності будівельного підприємства. Дуже важливим є і чітке розуміння прерогатив логістики та маркетингу як прикладних наук. Для цього, на думку А. М. Гаджинського [3], досить мати відповіді стосовно маркетингу і логістики на наступні питання: об'єкт, предмет, методи досліджень,

результати і прикладна сфера науки. Принципова відмінність між маркетингом і логістикою в тому, що маркетинг переважно орієнтований на зовнішні транзакції підприємства, тоді як логістика – на внутрішні. Таким чином, взаємодія маркетингу як концепції управління, орієнтованої на ринок, і логістики як концепції управління, орієнтованої на потік, створює можливості для підвищення матеріальної і інформаційної корисності і цінності товару для споживача. Разом з тим функції маркетингу і логістики перетинаються [3].

Маркетингово-логістична система являє собою комплексну систему, яка пов'язана з дослідженням і оптимізацією всіх видів потоків будівельної організації, які супроводжують фізичні переміщення товарів обраним каналом, шляхи від виробника до кінцевого споживача з метою повного, своєчасного і якісного задоволення платоспроможного попиту за умови мінімізації витрат в логістичних ланцюгах розподілу і руху товару [1]. Ефективність такої системи залежить від величини ефекту, отриманого завдяки досягненню головної мети маркетингово-логістичної системи, і від величини загальних витрат на створення і експлуатацію цієї системи. Зважаючи на те, що будівельна галузь є найбільш відкритою, порівняно з іншими галузями виробництва, системою, функціонування маркетингово-логістичних систем на будівельних підприємствах слід розглядати як ключовий елемент конкурентної ринкової стратегії. З урахуванням того, що маркетингова логістика носить координаційний характер по відношенню до всіх дій, які так чи інакше мають відношення до обслуговування споживачів, впровадження в господарську практику принципів маркетингової логістики і формування її системи передбачає необхідність наявності потужної інформаційної системи, без якої неможливе ефективне управління будівельним бізнесом.

Зважаючи на те, що велика кількість будівельних підприємств ще й досі розглядають маркетинг і логістику як окремі управлінські функції, а не як концепції управлінської діяльності, треба звернути увагу на декілька важливих аспектів щодо формування їх маркетингово-логістичної діяльності. Перш за все, керівництво повинно усвідомити переваги такої концепції управління і переглянути підходи до системи управління підприємством, надавши підрозділам маркетингу і логістики функції координації діяльності всіх структурних елементів організації. Потрібно провести відповідні структурні зміни, а потім розробити нові внутрішньо фірмові стандарти маркетингово-логістичної діяльності, адекватні визначеним на основі проведеного аналізу, цілям і завданням, що дадуть змогу підприємству не тільки успішно функціонувати на будівельному ринку, а й розвивати внутрішній потенціал для подальшого підвищення конкурентоспроможності, використовуючи ринкові можливості. Фактично підприємству потрібно організувати систему управління комбінованого типу, що поєднує в собі ринково орієнтоване виробництво будівельних товарів і послуг та системну організацію логістичних потоків усіх видів.

Таким чином, безпосередньо впливаючи на економічну ефективність діяльності та за основної ролі в стратегічному плануванні, маркетингово-логістична система здатна стати найвагомим важелем в забезпеченні конкурентоспроможності будівельного підприємства на ринку.

Список використаних джерел

1. Козлов В.К., Уваров С.А. Функциональная интеграция маркетинга и логистики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.spb.ru>
2. Окландер М.А. Логистика: Підручник / М.А. Окландер – Київ: Центр учбової літератури, 2008. — 346 с.
3. Гаджинский А.М. Логистика: учебник для бакалавров / А.М. Гаджинский. – 21-е изд. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2013. – 420 с.

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Існує велика кількість мотиваційних теорій, під впливом яких сформувалося й розвинулося до сучасного поняття мотивації, і які в тій чи іншій мірі стосуються життя і діяльності кожної людини.

Мотивація – це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, що спонукають людину до діяльності, задають границі і форми діяльності і додають цій діяльності спрямованість, орієнтовану на досягнення визначених цілей [1, с. 48]. Вплив мотивації на поведінку людини залежить від багатьох факторів, багато в чому індивідуальний і може змінюватись під впливом зворотного зв'язку з боку її діяльності.

На мою думку, для ефективного управління кожною групою працівників необхідно застосовувати та комбінувати різноманітні за своїм підходом та змістом існуючі теоретичні та практичні методи мотивації.

Існують дві групи мотиваційних теорій: змістовні та процесійні. Теорії першого підходу базуються на дослідженні потреб людини, які й є основним мотивом їх діяльності. До прихильників такого підходу можна віднести Абрахама Маслоу, К.Альдерфера, Девіда Мак Клеелланда, Фредерика Герцберга. На відміну від змістовних теорій, в теоріях процесу говориться про розподіл зусиль працівників і виборі визначеного виду поведінки для досягнення конкретних цілей. До таких теорій відносяться теорія очікувань, або модель мотивації В. Врума, теорія справедливості і теорія або модель Портера-Лоулера [2, с. 237].

Треба відмітити, що без зацікавленості працівників будь-якої організації в реалізації стратегічних планів, виконання поставлених перед ними завдань, правильних управлінських рішень, навіть гарна організація трудового процесу та найсучасніші засоби виробництва будуть малоефективними. Тому роль мотивації в діяльності організацій і підприємств важко переоцінити. Оскільки суть менеджменту – це «досягнення результату за допомогою інших людей», потрібно, щоб вони захотіли робити те, що від них потрібно [2, с. 240]. Мотивація часто компенсує ті недоліки, які виникають в інших елементах загального менеджменту, наприклад, не доопрацювання в процесі планування або в організаційній діяльності. Однак слабку мотивацію практично неможливо чим-небудь компенсувати і заповнити [1, с. 93]. Людей можна змусити виконувати ті або інші рішення, ту або іншу роботу. Але примусове виконання має границі, як правило, визначені системою організації спільної праці і відповідним контролем [1, с. 98].

Сучасна філософія менеджменту говорить про те, що в основі впливу на людей повинні бути не примус, а мотиваційні важелі, створені з урахуванням психологічних особливостей особистості. В сучасних умовах української економіки, в багатьох випадках виправдовує себе застосування «Теорії Х», відповідно до якої люди працюють, головним чином для задоволення своїх економічних потреб. Тому завдання менеджера проаналізувати потреби та розробити таку систему економічної мотивації, яка б обґрунтовувала схеми преміальних виплат за продуктивність, передбачала б застосування відрядної оплати праці або підписання трудових договорів. Вирішення цієї задачі залежить від індивідуальності підприємства та спеціалізації персоналу.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В. Організація праці менеджера: [підручник.] / Л.В. Балабанова, О.П. Сардак. – К.: Професіонал, 2007. – 416 с.
2. Стефан П. Робінс, Девід А. Де Ченцо. Основи менеджменту / Пер. з англ. А. Олійник та ін. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 671 с.

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Теоретичні дослідження змісту та сутності організаційного забезпечення сучасного розвитку підприємств, що постійно змінюється під впливом сукупності внутрішніх та зовнішніх умов, є вкрай актуальними як для великих, так і середніх та малих підприємств. Об'єктивність організаційних змін розвитку підприємств можна розглядати крізь призму загальноновизнаних організаційних теорій, а їх вдала реалізація у практичній площині перш за все має забезпечити ефективність адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища та належну якість структури, способів діяльності та взаємодії досліджуваного підприємства із партнерами чи конкурентами.

Питання організаційного розвитку знайшли відображення в дослідженнях провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Афанасьєва Н.В., Бусигіна О.В., Гудзинського О.Д., Лавриненко В.В., Левіна К., Ліппіта Р., Масленнікова Н.А., Новака В.О., Раєвної О.В., Родченка В.В., Сіренко Н.М., Франчука В.І, Френч У., Шумпетера Й. та інших. Теоретично доведено, що у сучасних умовах підприємство функціонує як відкрита соціально-економічна система, якісними ознаками організаційного забезпечення розвитку котрого є його постійна еволюція, безперервність змін, постійний розвиток і трансформація внутрішньої структури організації, забезпечення довготривалих конкурентних переваг, оперативність реагування на зміни навколишнього середовища тощо.

Аналіз наукових праць дав змогу виділити різні підходи щодо розкриття змісту поняття «організаційний розвиток підприємства»: по-перше, це є об'єктивним процесом та результатом змін у розвитку підприємства під впливом середовища його існування, проте прийняття управлінських рішень щодо організаційних змін є результатом суб'єктивного бачення керівництва підприємства та реалізації сукупності заходів; по-друге, це комплекс заходів, що забезпечує реалізацію базових цінностей, принципів, концепцій, моделей, методик і інструментів реалізації програми організаційного розвитку; по-третє, це інтегрований підхід щодо втілення змін в управлінні бізнес-процесами підприємства шляхом реструктурування діючих систем і процесів функціонування організацій; по-четверте, це адаптація організації до нових вимог його функціонування та зміни зовнішніх умов [1 – 4].

Підсумовуючи наведені поняття, наведемо найбільш вдалий підхід: організаційний розвиток – процес удосконалення формальних (організаційної структури управління, процесів управління, розподілу та координації прав, обов'язків, відповідальності, організації праці управлінських працівників й ін.) і неформальних сторін організаційної діяльності (підвищення знань, навичок і досвіду у міжособистісному та груповому спілкуванні; організації підвищення кваліфікації, перекваліфікації та раціонального переміщення, тобто кар'єри, з метою досягнення найефективнішого балансу між ними на основі застосування ефективних методів мотивації та формування організаційної культури), тобто безперервне вдосконалення процесів вирішення проблем й оновлення організації [4].

Таким чином, актуальними завданнями організаційного розвитку підприємства є науково-обґрунтоване визначення напрямів подальшого вдосконалення структурного, процесного, поведінкового, системного аспектів діяльності підприємства з урахуванням досягнутих результатів з метою максимально можливого забезпечення його організаційного та виробничого потенціалу. Реалізація таких завдань потребує розроблення довгострокової програми по вдосконалюванню процесів організаційного відновлення й прийняттю рішень; удосконалення внутрішніх взаємовідносин.

Список використаних джерел

1. Бакай С. С. Словник з теорії організації: навч. посіб. / С. С. Бакай, С. О. Білун., А. В. Світлична. – Полтава, 2002. – 146 с.
2. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хеддоури; пер. с англ. – М.: Дело, 1998. – 799 с.
3. Психологічні засади організаційного розвитку: монографія / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 206 с.
3. Забродська Г.І., Забродська Л.Д. Організаційний розвиток підприємства: основи визначення дефініції // Young Scientist.– № 4.4 (44.4) – April, 2017.
4. Колесніков Г. О. Менеджерський словник / Г. О. Колесніков. – К.: Професіонал, 2007. – 288 с.

УДК 339.727.22

Киреенко В.П., к.ф.-м.н., доцент

Інститут фінансов Белорусского государственного университета

(г. Минск, Республика Беларусь)

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ПОЛОЖЕНИЯ СТРАНЫ В МЕЖДУНАРОДНЫХ РЕЙТИНГАХ НА ПРИВЛЕЧЕНИЕ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

В настоящее время прямые иностранные инвестиции (далее ПИИ) являются важным фактором устойчивого экономического развития для многих стран. Мировая практика свидетельствует, что ПИИ способствуют внедрению передовых технологий, способствуют проведению структурных изменений в экономике, являются источником увеличения производства современных товаров и услуг. Для привлечения ПИИ большую роль играет инвестиционная привлекательность страны, которая определяется большим количеством различных факторов. Ряд зарубежных и белорусских экономистов делят все факторы привлекательности для ПИИ на две большие группы: экономические (размер рынка, темп роста рынка, покупательская способность населения, экономическая стабильность, качество инфраструктуры, стоимость рабочей силы и др.) и институциональные (верховенство закона, политическая стабильность и отсутствие насилия, налогообложение, уровень бюрократии, контроль коррупции и др.) [1].

Многие из выше перечисленных инвестиционных факторов привлекательности нашли свое отражение в международных рейтингах. В настоящее время достаточно известными и широко используемыми являются рейтинг ведения бизнеса (Doing Business) Всемирного банка (далее рейтинг ВБ) [2]; рейтинг экономической свободы (Ranking The World By Economic Freedom) исследовательского центра The Heritage Foundation и издания The Wall Street Journal (далее рейтинг ЭС) [3]; индекс восприятия коррупции (The Corruption Perceptions Index) международной неправительственной организации Transparency International (далее рейтинг ИВК) [4].

Общепринятым является мнение, что высокое положение страны в том или ином международном рейтинге свидетельствует о благоприятном инвестиционном климате и способствует привлечению ПИИ. Для оценки этого влияния в работе применялись инструменты корреляционного анализа, для чего были сведены в единую таблицу данные по государствам, присутствующих во всех трех выше указанных рейтингах (154 государства); в качестве фактических результатов привлечения ПИИ использовалась величина притока ПИИ на душу населения по данным ЮНКТАД [5]. Анализировалась информация за 2016 год. Кроме ранга в рейтингах использовались данные по набранным баллам. Для анализа взаимосвязи между рангом страны в рейтингах и фактическим притоком ПИИ на душу населения определялись соответствующие коэффициенты корреляции (далее R). Полученные результаты представлены в таблице 1. Там же указаны корреляционные коэффициенты между различными рейтингами, между баллами и рангами в рейтингах.

Значение коэффициента корреляции между рангами и баллами в трех рейтингах и притоком ПИИ на душу населения для 154 государств

	Ранг ИВК	Баллы ИВК	Ранг ВБ	Баллы ВБ	Ранг ЭС	Баллы ЭС
Ранг ИВК	1,000	-0,962	0,738	-0,745	0,738	-0,746
Баллы ИВК	-0,962	1,000	-0,730	0,739	-0,750	0,779
Ранг ВБ	0,738	-0,730	1,000	-0,994	0,825	-0,818
Баллы ВБ	-0,745	0,739	-0,994	1,000	-0,816	0,814
Ранг ЭС	0,738	-0,750	0,825	-0,816	1,000	-0,982
Баллы ЭС	-0,746	0,779	-0,818	0,814	-0,982	1,000
Приток ПИИ	-0,236	0,282	-0,147	0,148	-0,232	0,272

Прежде чем перейти к анализу полученных результатов, необходимо отметить, что с точки зрения математической статистики использование инструментов корреляционного анализа требует нормальности распределения исходных данных. Такой анализ в работе не проводился. Но в статье [6] показано, что в случае законов, отличающихся от нормального в достаточно широких пределах, значимого изменения предельных распределений статистик не происходит и по-прежнему можно использовать классический корреляционный анализ.

На основании полученных данных, можно сделать следующие выводы.

1. Отрицательный знак коэффициента корреляции между рангами в рейтингах (баллами) и притоком ПИИ на душу населения связан с тем, что ранжирование осуществляется по убыванию, т.е. ранг равный единице является лучшим результатом и имеет максимальное количество набранных баллов в рамках данного рейтинга.

2. Между баллами и рангами одного рейтинга коэффициент корреляции незначительно меньше единицы. Это объясняется тем, что ранг определяется набранными баллами и количеством стран в рейтинге без учета интервала между рангами. Этим же объясняется более высокие значения R между баллами различных рейтингов, между баллами и притоком ПИИ на душу населения по сравнению с величиной корреляции между рангами, т. е. использование баллов более точно отражает положение страны в рейтинге.

3. Все рейтинги имеют высокие коэффициенты корреляции между собой (не менее 0,73), что соответствует по шкале Чеддока высокой силы связи. Это свидетельствует о том, что экономические и институциональные индикаторы взаимосвязаны и неразрывны. Например, индекс восприятия коррупции характеризует распространенность коррупции в государственном секторе различных стран и относится в основном к институциональным индикаторам; рассчитывается на основании данных, собранных 12 независимыми организациями в ходе опросов среди экспертов и предпринимателей по всему миру [4]. Рейтинг ведения бизнеса составляется на основании 10 индикаторов регулирования предпринимательской деятельности без учёта политических аспектов, исключительно на уровне государственного регулирования [2], которые в большей мере характеризуют экономические составляющие, и тем не менее, коэффициент корреляции по баллам между ними составляет 0,74.

4. Коэффициент корреляции между баллами в различных рейтингах и величиной притока ПИИ на душу населения имеет весьма низкое значение от 0,15 для рейтинга ведения бизнеса до 0,28 для рейтинга экономической свободы, что соответствует по шкале Чеддока слабой силы связи, На практике это означает, что положение государства в трех ведущих международных рейтингах практически не влияет на величину притока прямых иностранных инвестиций на душу населения.

Список использованных источников

1. Муха, Д. В. Макроэкономическая эффективность привлечения прямых иностранных инвестиций в Республику Беларусь / Д. В. Муха. – Минск : Беларуская навука, 2017. – 260 с.

2. Doing Business Data // The World Bank. Doing Business [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.doingbusiness.org/rankings> – Date of access : 12.02.2018.

3. Highlights Of The 2017-2018 Index Of Economic Freedom // The Heritage Foundation [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.heritage.org/index/download> – Date of access : 12.02.2018.

4. Corruption Perceptions Index 2017 // Transparency International [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.transparency.org> – Date of access : 12.02.2018.

5. Data Center // United Nations Conference on Trade and Development [Electronic resource]. – Mode of access : <http://unctadstat.unctad.org> – Date of access : 12.02.2018.

6. Лемешко, Б. Ю. Корреляционный анализ наблюдений многомерных случайных величин при нарушении предположений о нормальности / Б. Ю. Лемешко, С. С. Помадин // Сибирский журнал индустриальной математики. 2002. – Т.5. - № 3. – С.115-130.

УДК 658

Клименко К.В., Гарькавенко А.В., Чаглей М.О., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграція України залишається одним із найбільш важливих напрямів майбутнього розвитку держави. Проте виникає питання: а чи готова Україна до того, щоб стати Європейською країною не тільки номінально? Однозначної відповіді не існує, оскільки станом на 2018 рік простежуються негативні тенденції в розвитку транспортної логістики.

Як відомо, транспорт є невід'ємною частиною логістичної системи в цілому. Саме на транспортування перепадає 2/3 всіх витрат на логістику. Актуальними є наступні проблеми:

– транспортного обслуговування, а саме, не всі перевізники сьогодні надають якісні послуги, відсутні оптимальні маршрути руху;

– зниження конкурентоспроможності вітчизняних перевізників, Україна входить в ТОП-20 найдорожчих держав по обслуговуванню транспортної логістичної системи [1], навіть порівняно з Польщею, при більшій заробітній платі водія і більш дорогому паливі польські перевізники пропонують рівні, а іноді і менші тарифи порівняно з українськими компаніями;

– складності у побудові маршрутів перевезення, про це вже згадувалось, але на цьому треба окремо акцентувати увагу, компанії готові вкладати чималі гроші в оптимізацію маршрутів, які здатні автоматизувати процес пошуку, але на сьогоднішній день на більшості підприємств відсутні ЕОМ та компетентні спеціалісти [2];

– перевантаження рухомого складу, через високі тарифи на перевезення, підприємці намагаючись зекономити на витратах, частіше всього загрузають автомобілі в 1,5, а іноді і в 2 рази більше допустимих норм по ПДР, таким чином ще більше погіршуючи стан доріг і створюючи нові проблеми для інфраструктури [3];

– недостатня інформаційна підтримка процесу перевезень, а саме відсутність зв'язку з водієм (під час маршруту в іншій державі або в прикордонній зоні), слабо розвинута система моніторингу вантажу, під час перевезення;

– необізнаність логістів в сфері нововведень та ПЗ, що створює перешкоди до скорочення витрат.

Отже, проблем з транспортною логістикою в Україні досить багато, але при належних зусиллях як влади, так і підприємців їх можна подолати. Досить важливим є капітальний ремонт доріг, тому що саме через відсутність якісного дорожнього покриття частіше всього виникають перебої з доставкою товарів. На другому місці стоїть вирішення кадрової проблеми. Тому за умови ефективної кооперації держави з промисловими підприємствами та

доцільного використання коштів Україна має високі шанси на створення транспортної логістичної системи нового взірця.

Список використаних джерел

1. Проблеми і рішення сучасної транспортної логістики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3014>.
2. Проблеми транспортної логістики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NIOXXI_2012/Tecnic/0_118204.doc.htm.
3. Сучасний стан і перспективи розвитку логістичного управління на підприємствах в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/4_voloschuk.htm.

Науковий керівник – Болдирева Л.М., к.е.н., доцент

УДК 004:658

*Кобець С.П., к.е.н.; Лисенко М.В., к.ф-м.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ З КЛІЄНТАМИ

Сьогодні актуальною є автоматизація бізнес-процесів. Зараз складно уявити складський або бухгалтерський облік без застосування спеціалізованого програмного забезпечення. В наш час торгіві представники використовують спеціальні програми для оформлення та відправки замовлення в офіс прямо з планшета або мобільного телефону, досить велика частина замовлень приходить з сайту вже у вигляді готових до обробки документів. Але, при цьому, взаємовідносини з клієнтами, принаймні, в середньому і малому бізнесі, переважно ведуться без впровадження автоматизації і достатньої уваги до їх обліку.

Вхідні дзвінки або заявки з сайту від нових замовників також не фіксуються, часто навіть складно зрозуміти, хто з менеджерів відповідає за заявку. В підсумку реальний облік ведеться тільки на рівні оплачених замовлень і відвантаження товару. А наскільки ефективно працює відділ продажів, чи ведеться робота з ЛПДами (потенційними клієнтами, що відреагували на маркетингову комунікацію), чи проводиться робота з вже наявними контактами - визначити виявляється неможливо. Крім того, в разі звільнення або хвороби співробітника, всі його незакінчені переговори і необроблені контакти компанія може втратити, що небажано для ефективної роботи відділу продажів.

Запобігти переліченим проблемам можливо за допомогою автоматизації та стандартизації управління відносинами з клієнтами, тобто впровадженням CRM-системи.

CRM-система (Customer Relationship Management або Управління відносинами з клієнтами) - це прикладне програмне забезпечення для організацій, що призначене для автоматизації стратегій взаємодії з замовниками (клієнтами), зокрема, для підвищення рівня продажів, оптимізації маркетингу і поліпшення обслуговування клієнтів шляхом збереження інформації про клієнтів і історію взаємин з ними, встановлення і поліпшення бізнес-процесів і подальшого аналізу результатів [1].

Використання CRM-системи допоможе:

1. Отримати загальну для компанії стандартизовану базу контактів (клієнтів, контрагентів).
2. Ефективно здійснювати контроль якості роботи відділу продажів в будь-який момент часу.
3. Отримати статистику і аналіз ефективності роботи з ЛПДами.
4. Планувати підвищення якості роботи і розробляти стратегію розвитку бізнесу.

CRM-системи необхідні будь-якому бізнесу, який працює безпосередньо з клієнтами і прагне розширювати коло покупців. Так, якщо в роботі бізнесу важливі вхідні дзвінки або запити (ЛІДи) від нових клієнтів, якщо бізнес докладає зусилля для отримання і утримання нових клієнтів, то CRM-система необхідна.

Наприклад, інтернет-магазин, оптова компанія або салон краси не зможуть ефективно працювати без уважного ставлення до ЛІДів. Адже в кожному з цих видів бізнесу дуже важливо, щоб всі замовлення були виконані, покупці товарів і послуг залишилися задоволені, а лояльність клієнтів підвищувалася.

Отже, CRM-система необхідна для того, щоб:

1. Не втратити потенційного клієнта, не пропустити жодного вхідного дзвінка і запиту. У малому і середньому бізнесі в Україні конкуренція дуже висока. Компанії докладають значних зусиль для того, щоб залучити клієнтів, щоб на них звернули увагу. У порівнянні з іншими витратами, витрати на залучення клієнтів значно більші. І дуже важливо, щоб всі ці кошти і зусилля були ефективними. Автоматизовані системи дозволяють отримати впевненість, що відділ продажів буде працювати ефективно. За допомогою CRM-системи здійснюється фіксація кожного вхідного дзвінка, кожного запиту, кожного ЛІДа.

2. Контролювати роботу співробітників і стандартизувати роботу з клієнтами. Без загальної стандартизованої CRM-системи кожен співробітник працює так, як він звик. Хтось веде облік в електронних таблицях, хтось - в записнику або щоденнику, хтось не веде облік взагалі, орієнтується виключно на звіти з продажів або на власну пам'ять. Контакти також відбуваються досить хаотично. Листи клієнтам можуть відправлятися як з корпоративного, так і з особистої поштової скриньки, дзвінки відбуватися з будь-якого зручного телефону, контроль якості роботи менеджерів з продажу неможливий. CRM-система майже повністю вирішує цю проблему. Інформація про всі вхідні та вихідні контакти буде знаходитися в одному сховищі, звідки її можна в будь-який момент отримати.

3. Накопичувати статистичну базу, що дуже важливо для успішного розвитку будь-якого бізнесу. Завдяки використанню CRM-системи вся робоча інформація збирається в одній загальній базі в стандартизованому вигляді. В результаті керівник може аналізувати статистику роботи, складати різні звіти (багато з яких вже в готовому вигляді присутні в CRM-системах), тобто аналізувати виконану роботу і планувати подальшу роботу більш ґрунтовно.

4. Отримувати готові рішення, від яких можна відштовхуватися в побудові власної системи роботи. Кожна CRM-система - це втілення бачення розробників того, як потрібно працювати з клієнтом. У ній закладено безліч готових інструментів, які дозволяють перевести роботу на якісно новий рівень. Наприклад, інтеграція CRM-системи з телефонією дозволяє фіксувати всі дзвінки, запам'ятовувати все нові контакти і аналізувати якість роботи відділу продажів з ЛІДами. У малому і середньому бізнесі роботу з клієнтами курирує найчастіше безпосередньо керівник (власник) бізнесу. У нього немає експертів, а часто немає і напрацьовань по організації роботи з клієнтами. Керівнику немає на що спиратися в цьому питанні, а тому і відділ продажів часто працює не завжди ефективно. Впровадження CRM-системи дозволяє отримати не тільки інструмент, а й допомогу в організації роботи відділу продажів. У свою чергу, при розробці CRM-системи зазвичай спираються на кращі практики, на експертів у питаннях роботи з клієнтами. А тому, якщо будуть активно використовуватися надані CRM-системою інструменти, то і робота відділу продажів також буде оптимізуватися. Різні інструменти системи самі підказують, які кроки варто зробити в процесі оптимізації роботи з клієнтами.

Крім того, користувач CRM-системи отримає безліч інших можливостей, більшість з яких залежить від обраної системи.

Найбільш популярними в Україні є такі CRM-системи: Bpm'online sales, Бітрікс24, Microsoft Dynamics CRM, OneBox, KeepinCRM, amoCRM, Мегаклан Продажі та ін [3].

Отже, незважаючи на те, що CRM-система - це лише інструмент для створення клієнтоорієнтованої компанії, якщо на підприємстві добре поставлені бізнес-процеси і

менеджери в повній мірі використовують принципи CRM, автоматизація управління взаємовідносинами з клієнтами обов'язково дасть позитивний результат.

Список використаних джерел

1. Система управління взаємовідносинами з клієнтами [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Система_управления_взаимоотношениями_с_клиентами](https://ru.wikipedia.org/wiki/Система_управлення_взаимоотношениями_с_клиентами)
2. Что такое CRM-система и как она помогает в работе? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kadrof.ru/st-crm.shtml>
3. Топ 10 лучших CRM систем для Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.livebusiness.com.ua/tools/crm/>
4. A Beginner's Guide to CRM Systems [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.salesforce.com/eu/learning-centre/crm/crm-systems/>

УДК 519.86

Козловська Я.С., Петльований Д.В., Марененко А.В., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

МОДЕЛЮВАННЯ ПОПИТУ НА ПОСЛУГИ ФІТНЕС КЛУБУ

Сьогодні загальносвітовою тенденцією є інтерес до здорового способу життя. Саме тому фітнес стає все більш популярним у всьому світі. У даний час фітнес-індустрія є сферою успішного та перспективного бізнесу, адже за темпами розвитку посідає друге місце у світі після високих технологій. Завдяки стабільно високим темпам розвитку, фітнес-індустрія має високу інвестиційну привабливість, обсяг ринку якої з кожним роком збільшується.

Український ринок фітнес послуг розвивається, але дуже повільно. Попит українців на спортивні послуги залишається далеким від світових показників. В Україні лише 9% населення користуються спортивними послугами.

Ціллю моделювання попиту є розробка стратегії поведінки фітнес клубу на ринку та її оперативне коригування зі зміною кон'юнктури ринку. Серед факторів, які впливають на попит і можуть бути введені в модель, можна виділити цінові та нецінові фактори, рис. 1. Побудовано модель залежності попиту на послуги фітнес клубу «FitCurves» від ціни на абонемент, доходів споживачів та цін на абонементи в інші фітнес клуби, тобто розглянуто вплив цінових факторів.

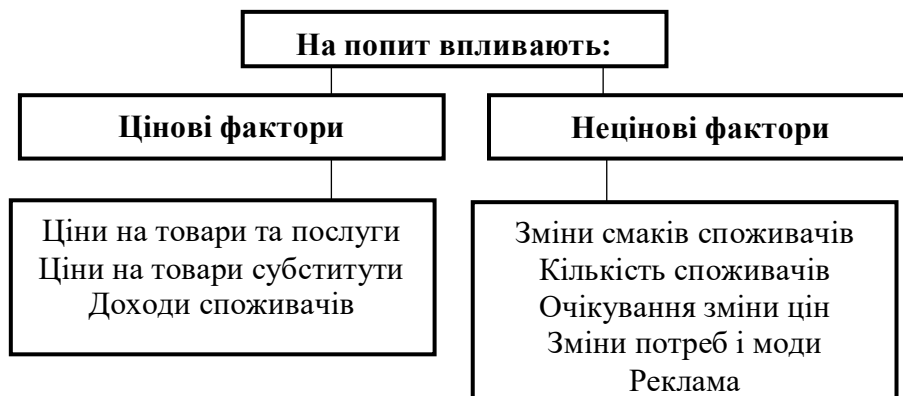

Рис.1. Фактори впливу на попит

Найбільшою популярністю у клієнтів фітнес клубу «FitCurves» користуються абонементи на півроку, отже розглянуто ціни саме на цей вид абонементів. Вивчено ціни на такі ж абонементи у фітнес клуби конкуренти. За доходи споживачів прийнято середню заробітну плату в Полтавській області за досліджуваний період. На рис. 2 представлено динаміку вхідних даних для моделювання за досліджуваний період.

Для побудови економетричної моделі використано пакет прикладної програми STATISTICA 8.0 – це універсальна інтегрована система, призначена для статистичного аналізу та обробки даних.

Для виконання поставленої задачі застосовано метод множинної лінійної регресії, обрано залежні й незалежні змінні й визначено компоненти лінійної регресії, вибір яких базується на кореляційному аналізі. В результаті моделювання отримано таке рівняння лінійної множинної регресії

$$Y = b_0 + b_1 \cdot X_1 + b_2 \cdot X_2 + b_3 \cdot X_3, \quad (1)$$

де b_0 – вільний член рівняння; b_1, b_2, b_3 – розрахункові коефіцієнти рівняння регресії.

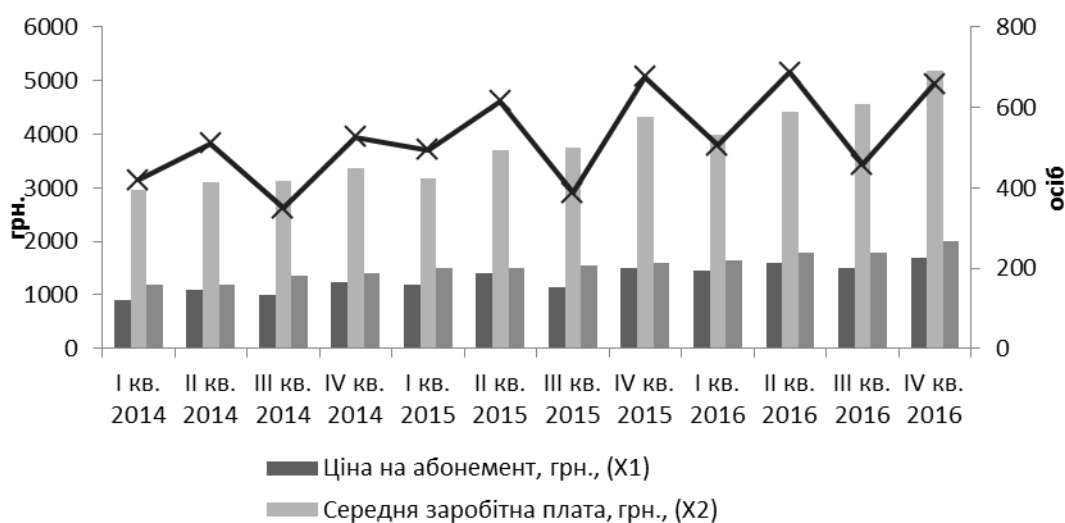

Рис. 2. Динаміка вхідних даних для моделювання за досліджуваний період

Результати оцінювання параметрів рівняння множинної лінійної регресії наведено в таблиці 1.

Таблиця містить стандартизовані (БЕТА) і не стандартизовані (В) регресійні коефіцієнти, їх стандартні помилки й рівні значимості. Величина Бета дає змогу визначити вклади кожного з предикторів. Так, в залежну змінну попиту на послуги фітнес клубу великий вклад вносить ціна на абонемент ($X_1 = 1,74$).

Таблиця 1

Підсумкова статистика для стандартної регресії

R=,90157148 R ² =,81283113 Adjusted R ² =,74264281						
F(3,8)=11,581 p<,00278 Std. Error of estimate: 57,633						
	Beta	Std. Err. of Beta	B	Std. Err. B	t(1)	p-level
Intercept			241,1999	116,8059	2,06496	0,072796
X ₁	1,74289	0,418736	0,7931	0,1905	4,16228	0,003155
X ₂	0,00704	0,554799	0,0011	0,0896	0,01269	0,090184
X ₃	1,05726	0,503814	0,4932	0,2350	2,09852	0,069097

При побудові економетричної моделі розвитку економічних процесів однією із проблем вибору є питання визначення суттєвості впливу на показник окремих факторів. Суттєвість

впливу факторів на показник можна визначити з використанням F -статистики. За критерієм Фішера $F(3,8) = 11,581$, що значно перевищує критичне табличне значення і свідчить про значимість зв'язку. За t -тестом Ст'юдента отримані оцінки коефіцієнтів є статистично значимими. Міра розсіювання значень, що спостерігаються відносно регресійної прямої, тобто стандартна похибка оцінки = 57,63.

Отже за розрахунками отримано модель відображення функціональної залежності попиту на послуги фітнес клубу «Fitcurves» від цінних факторів, а саме: ціни на абонемент, ціни на абонемент у конкурентів, середньої заробітної плати у Полтавському регіоні, яка має наступний вигляд:

$$Y = 241,2 + 0,79X_1 + 0,001X_2 + 0,49X_3$$

Дана економіко-математична модель адекватна експериментальним даним і на основі цієї моделі можна здійснювати аналіз попиту на послуги фітнес клубу «Fitcurves» та знаходити значення прогнозу.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 330.332.01

Комеліна А.А., к.е.н.
ПАТ «Полтава-Банк»
(м. Полтава, Україна)

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Інноваційно-інвестиційна активність підприємств відображує стан внутрішнього середовища національної економіки, що змінюється під впливом сукупності внутрішніх та зовнішніх чинників. Отже, аналітична оцінка зміни впливу ключових чинників на формування інноваційно-інвестиційної активності підприємств в Україні є важливим завданням, що дає змогу визначати результативність діючої економічної політики щодо забезпечення інноваційної спроможності вітчизняних підприємств.

Інноваційно-інвестиційна активність підприємств. За даними Державної служби статистики України у продовж 2014–2016 рр. питома вага інноваційно активних підприємств становила 18,4%. В Україні у 2017 р. інноваційною діяльністю в займалося кожне шосте промислове підприємство, а обсяг коштів, спрямованих на інноваційний розвиток, становив 9,1 млрд гривень, які розподілилися таким чином: на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення було спрямовано 5,9 млрд грн (64,7% загального обсягу інноваційних витрат), на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,2 млрд грн (23,8%), на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) – 21,8 млн грн (0,2%). Тривалий час основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 7704,1 млн грн; обсяг коштів вітчизняних та іноземних інвесторів становив 380,9 млн грн.; обсяг кредитних ресурсів становив – 594,5 млн грн.; із державного і місцевих бюджетів на інновації було спрямовано 322,9 млн грн. Відмітимо, що із загальної кількості інноваційно-активних підприємств 59,3% реалізували інноваційної продукції на 17,7 млрд грн.

Результати господарської діяльності підприємств не сприяли їх інноваційній активності: за січень-вересень 2017 р. 29,7 % великих та середніх підприємств були збитковими (до оподаткування), у розрізі основних галузей економіки це виглядало таким чином: у сільському, лісовому та рибному господарстві господарство - 9,9 % збиткових підприємств, у промисловості – 30,5%, у будівництві – 27,2 %, оптовій та роздрібній торгівлі – 41,0%. За цей самий період рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств у цілому по країні становила 10,1 %; у розрізі видів економічної діяльності ситуація була така: сільське господарстві – 3,8%, промисловість – 8,3 %, будівництво – 4,0%.

Найбільш рентабельними залишалися такі галузі, як торгівля, фінансові послуги, послуги у сфері нерухомості.

Коефіцієнт покриття відсоткових витрат операційним прибутком (Interest Coverage ratio⁴) для реального сектору підвищився з 2,3 на середину 2016 р. до 4,3 на кінець II кварталу 2017 р., у прибуткових підприємств він становив 6,8. Зростання прибутків спряло підвищенню платоспроможності підприємств та їх інвестиційної активності, попиту на кредитні банківські ресурси, зменшилася кількість проблемних позичальників серед підприємств, що припинили обслуговувати кредити під час кризи.

Ділова впевненість українських підприємств. Обстеження, що проведені в Україні лише у сфері послуг, показують: у I кварталі 2018 р. індикатор ділової впевненості у сфері послуг підвищився порівняно з IV кварталом 2017р. на 1 в.п. і становить (-5%), що є результатом несприятливої бізнес-ситуації за жовтень-грудень 2017р. – (-5%); стан попиту на послуги (обсяги реалізації послуг) за жовтень-грудень 2017р. оцінювався як (-1%) при тому, що очікування за цим показником у I кварталі 2018р. становили (-9%).

Умови доступу до кредитних ресурсів. Після трирічної паузи українські банки відновили прибутковість, мали стабільне фондування, почали кредитувати населення та бізнес, але низька операційна ефективність державних банків залишається серйозним джерелом ризиків. Проте критерії оцінки платоспроможності позичальників стали жорсткішими: тепер українські банки вимагають від позичальників повністю розкривати їхню структуру власності, подавати інформацію про фінансову звітність та ліквідність застави. Прийняття постанови НБУ «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» (№ 351 від 30.06.2016 р.) та перехід банківської системи на міжнародну практику визначення non-performing exposures/loans (NPE/NPL) дали змогу оцінити реальний рівень непрацюючих кредитів в Україні. Їхня частка виявилася найбільша у світовій практиці за всю історію спостережень.

Банки значно збільшують портфель кредитів фізичним особам, заохочені стрімким зростанням номінальних доходів населення після кризи. За рівнем поширення кредитів фізичним особам Україна перебуває на одному з останніх місць в Європі: відношення кредитів до ВВП становить усього 3,6%. Це низький показник, навіть якщо врахувати нижчий рівень економічного розвитку країни. Наразі жваво зростають обсяги незабезпечених кредитів, невеликих за розміром, з ефективною ставкою подекуди понад 40%. Водночас забезпечене довгострокове іпотечне кредитування ледве існує: іпотека становить менше 5% нових позик.

Інфляційні процеси. Підвищення темпів інфляції на кінець 2017 р. (до 13,7%) та у 2018 р. призвело до підвищення облікової ставки НБУ з 12,5% (травень 2017 р.) до 17 5% річних (1 квітня 2018 р.) та подальшого посилення інфляційних ризиків, що спровокувало проведення більш жорсткої монетарної політики.

Протягом 2017 р. прискорився приплив валютних коштів корпорацій, в тому числі державних підприємств. У структурі зобов'язань банків домінують кошти населення та бізнесу, які поступово заміщують зовнішні запозичення. Така структура фондування підвищує ризик ліквідності, адже внутрішні ресурси здебільшого мають короткий термін.

На сьогодні ключовими для банківського сектору залишаються два ризики – домінування державних банків з низькою операційною ефективністю та значна частка проблемних кредитів у портфелях фінансових установ.

Ключовий короткостроковий виклик для українських банків – запровадження міжнародного стандарту фінансової звітності 9 (МСФЗ 9). Перехід на новий стандарт може мати помітний, але одноразовий вплив на власний капітал банків. Вплив на регулятивний капітал буде менший, оскільки його визначають з урахуванням пруденційних резервів.

Залучення іноземних інвестицій. Разом з тим, динаміка іноземних інвестицій є недостатньою для стимулювання інноваційного розвитку у критично важливих сферах діяльності: у січні – вересні 2017 р. в економіку України іноземними інвесторами із 76 країн

світу вкладено 1218,2 млн дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу). У тому числі спадною можна вважати динаміку прямих інвестицій з країн ЄС: у 2010 р. - 31 538,4 млн. дол., у 2017 р. – відповідно 27 465,5 млн. дол. при максимальному обсязі їх надходжень у 2013 р. - 41 132,3 млн. дол.

Структура іноземного інвестування господарства України є недосконалою з точки зору стимулювання інноваційних зрушень. Найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до підприємств промисловості – 464,4 млн дол., установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність, – 248,8 млн дол.

Фінансування економіки України МВФ. У березні 2015 р. МВФ схвалив чотирирічну Програму розширеного фінансування для України (EFF) на суму 17.5 млрд дол. США (12.3 млрд СПЗ). На сьогодні країна отримала чотири транші на загальну суму 8.7 млрд дол. США (6.2 млрд СПЗ), останній із них – у квітні. Відтоді Україна не змогла виконати всі умови для завершення чергового перегляду програми МВФ. За прогнозами НБУ, до завершення поточної програми співпраці з МВФ Україна отримає 3.5 млрд дол. США двома траншами. У цьому разі загалом країна отримає близько 12.2 млрд дол. США. Ключовий макроекономічний ризик для фінансової стабільності країни на найближчі роки – припинення співпраці з МВФ. Відсутність фінансової підтримки від міжнародних інституцій значно ускладнить рефінансування понад 20 млрд дол. США суверенного та гарантованого державою боргу з терміном погашення у 2018 – 2020 роках. В цілому, стабілізація економіки України у найближчому майбутньому залежить від дій, які буде вживати уряд, та забезпечення безперервної фінансової підтримки України з боку міжнародних донорів та міжнародних організацій.

Отже, негативна дія виявлених тенденцій розвитку інноваційної діяльності держави посилюється низьким рівнем її інвестиційної привабливості в цілому, а також обмеженістю інвестиційних можливостей подальшого розвитку країни. За таких умов надзвичайної важливості набувають питання оцінювання впливу інноваційно-інвестиційної діяльності на стан економічної безпеки України, встановлення результативності діючого механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки на державному та регіональному рівнях.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: https://minfin.com.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Dynamic_Search
3. Komelina O., Mastilo Zoran. Assessment of efficiency of modern mechanisms for providing innovative investment mechanisms for the development of the national economy / O.Komelina, Mastilo Zoran // Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 26 жовтня 2017 р. – Ч. 1. – Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2017. – 370 с.

УДК 65.012.23

Коніченко А.О., Новаковська М.С., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

РОЛЬ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні управління проектами – це визнана у всьому світі методологія вирішення організаційно-технічних проблем. Важливість управління проектами на підприємстві, а саме необхідність використання людських та матеріальних ресурсів протягом життєвого циклу

проекту за допомогою сучасних методів управління для досягнення потрібного рівня проекту, високої якості продукції, пов'язана з масовим зростанням масштабів і складності проектів, вимог до термінів їх реалізації, якості виконуваних робіт. Досягнення цілей проекту можливе при застосуванні наступних загальновідомих підходів до управління: класичний підхід, управління проектом як циклом розв'язання проблеми, управління за життєвим циклом проекту.

Життєвий цикл будь-якого проекту поділяють на окремі етапи та стадії. Науковці [1; 2] виділяють такі етапи життєвого циклу проекту: зародження; зростання; зрілості; завершення.

Стадія проекту – це одна з послідовно виконуваних частин створення проекту, встановлена нормативними документами, що закінчується заданим результатом. Стадії проектного циклу різняться між собою залежно від сфери діяльності, але кожний проект, незалежно від його складності та обсягу необхідних для його виконання ресурсів обов'язково передбачає дві стадії: коли проекту ще немає і коли його вже немає.

Етап зародження проекту включає такі основні елементи, як: розробка концепції проекту, що характеризується появою загальної ідеї; вивчення можливостей реалізації проекту, що передбачає визначення основних витрат за проектом, обсягу робіт, термінів їх виконання та реальності виконання проекту в цілому. Натомість, етап зростання включає елементи планування та розробки плану виконання проектних робіт. Етап зрілості проекту включає стадію забезпечення проекту необхідними матеріалами та обладнанням та стадію виробництва. У цей період проводиться контроль обсягів, витрат, якості та своєчасності виконання проектних робіт. Етап завершення проекту характеризується завершенням робіт, адже в цей час складається підсумкова звітність по проекту, розформовується його команда, формулюються висновки, узагальнюються позитивні та негативні результати, виявляються їх причини з метою прийняття відповідних рішень та накопичення досвіду [1].

Отже, всі ці етапи відображають типовий життєвий цикл правильно виконаного проекту. На перших трьох фазах здійснюють попередні розробки, створюють проект на папері, а на четвертій і п'ятій – втілюють проект у життя. Рішення про необхідність продовження проекту потрібне наприкінці кожної з трьох перших фаз, а дозвіл на виробництво і завершення – перед початком кожної з двох останніх фаз. Усі ці фази є міні-проектами з відповідними цілями, обмеженнями і підходами до управління. Успішне завершення кожної фази – це своєрідна віха проекту, контрольна точка його виконання.

Список використаних джерел

1. Андреева Т.Є. Проектний менеджмент як засіб досягнення мети підприємства / Т.Є. Андреева, Т.Є. Петровська, Т.С. Титар // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 34. – С. 364-370.

2. Богоявленська Ю.В. Проектне управління на підприємствах-монополістах (праксеологічний підхід) // Глобалізація та управління проектами у XXI столітті: матеріали наук.-практ. конф., Львів, 9-10 жовт. 2003 р. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2003. – С. 74-80.

УДК 330.341

Коніченко А.О., Новаковська М.С., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В СУЧАСНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Підвищення ефективності виробництва та забезпечення конкурентоспроможності базується на використанні сучасної ефективної техніки та технології, застосування сучасних організаційних форм та економічних методів господарювання. На основі інноваційної діяльності здійснюється удосконалення виробництва.

Складовою інновацій є інноваційні процеси, які відіграють важливу роль у виробництві на будь-якому підприємстві. Без інноваційних процесів майже не можливо здійснити новий продукт. Це пов'язано з тим, що головними факторами, що здійснюють найбільший вплив на інноваційного процесу є не лише фінансові, економічні та технологічні, а й застосування нових інноваційних ідей.

Інноваційний процес – це комплексний процес створення, поширення та використання (нововведення) для нової або для задоволення існуючої або перспективної потреби суспільства; водночас цей процес пов'язаний із запровадженням нововведення змін у тому або іншому соціальному й речовому середовищі, де здійснюється його життєвий цикл. Інноваційні процеси можуть зароджуватися в окремих галузях науки і виробництва, насамперед у сфері виробництва, відображаючи прогресивні, якісні та кількісні зміни в розвитку.

Слід відмітити, що інноваційний процес можна аналізувати як комплекс дій, за допомогою яких певний продукт розробляється від ідеї до конкретного виготовлення продукту. Хід інноваційного процесу визначається певною взаємодією пов'язаних між собою чинників. Успішний результат на даному етапі залежить від управлінського механізму, що об'єднує в єдине ідею, її розроблення, виробництво, поширення і споживання.

На розвиток інноваційного процесу впливають: зовнішнє середовище, внутрішнє середовище окремих організаційних і господарських систем, а також специфіка самого інноваційного процесу. Ефективність інноваційного процесу можна визначити після того, як вже відомо, яким чином інновація задовольняє потреби ринку.

Інноваційний процес не завершується лише впровадженням технології виготовлення продукту. Технологія продовжує вдосконалюється, стає більш ефективною та більш популярною серед споживачів.

Розрізняють три види інноваційного процесу: простий внутрішньоорганізаційний (натуральна форма); простий міжорганізаційний (товарна форма) та розширений.

Простий внутрішньоорганізаційний інноваційний процес передбачає створення і використання нововведення у рамках однієї організації. У разі простого міжорганізаційного інноваційного процесу нововведення стають предметом купівлі-продажу в стосунках між виробниками та споживачами. Розширений інноваційний процес виявляється з появою нових виробників нововведення, порушуючи монополію виробника – піонера, що сприяє через конкуренцію удосконаленню властивостей нововведення.

Інноваційний процес – це система послідовних робіт від зародження нової ідеї до оформлення її результату у вигляді інноваційних товарів і послуг та їх споживання. Найбільш активними учасниками інноваційних процесів є підприємства, що безпосередньо здійснюють інноваційну діяльність. Проте не слід нівелювати можливості державних структур та відомств, наукових установ, адже результат розробки та використання інновацій напряду залежить від технічного та технологічного забезпечення підприємств, їх інвестиційної підтримки та законодавчого підґрунтя.

З вищенаведеного можна зробити висновок, що досить важливим аспектом в підвищенні ефективності інноваційного процесу в сучасній організації є налагодження співпраці між нею та її контрагентами, також своєчасна адаптація до мінливого зовнішнього середовища. Саме налагоджена співпраця сприятиме підвищенню ефективності інноваційних процесів в країні та допоможе вивести вітчизняну продукцію на світовий рівень.

Список використаних джерел

1. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підр. / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
2. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
3. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник / За ред. В.О.Василенко. – К.: ЦУЛ, Фенікс, 2015. – 440 с
4. Ковалев Г.Д. Инновационные коммуникации / Г.Д.Ковалев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 228 с.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

У кожній галузі державного і суспільного життя є свої вимоги до стандартів, у тому числі і у сфері організації праці. Передусім доцільно звернути увагу на стандарти прав людини. П. Рабінович вказує на необхідність уточнення змісту поняття міжнародного стандарту прав людини, зокрема європейського.

За його визначенням, європейські стандарти прав людини – це зафіксовані у юридичних актах та документах європейських міжнародних організацій принципи й норми стосовно прав і свобод людини, призначені служити орієнтирами для відповідної внутрішньодержавної юридичної практики [1, с. 115].

Європейські стандарти організації праці – це своєрідна нормативна субстанція міжнародного трудового права, що відображає результати діяльності держав, спрямованої на внесення до ринкової економіки соціальних цінностей. Змістом цих стандартів є концентроване відображення досвіду багатьох європейських країн, результат прискіпливого добору найбільш цінних та універсально значущих норм і положень національних правових систем, трансформованих у міжнародні норми.

Поліпшення систем охорони праці та промислової безпеки в країнах - членах ЄС - обумовлене впровадженням за останні роки низки законодавчих і нормативних актів.

Для забезпечення впровадження нормативних актів у сфері охорони праці та промислової безпеки, а також поліпшення дієвості цих положень особливо важливою є гармонійна, скоординована й ефективна співпраця структур, задіяних у системі охорони праці, інтерактивна взаємодія з роботодавцями та працівниками, заходи щодо роз'яснення та поширення положень, які стосуються безпечної життєдіяльності працівника в умовах виробничого середовища. Загалом в європейській системі охорони праці можна виділити три взаємопов'язані структурні рівні, що створюють цю систему:

- рівень формування національної політики в сфері охорони праці (профільне міністерство);
- рівень впровадження та контролю (державні інституції з функціями контролю, наприклад, Державна інспекція праці в Німеччині й Латвії);
- рівень підприємств і організацій, на якому практично здійснюються заходи з охорони праці [2, с. 93].

Визначимо деякі основні функції, притаманні структурним рівням системи охорони праці в країнах - членах ЄС, - у порівнянні з Україною.

Чільне місце у визначенні напрямів розвитку сфери охорони праці в країнах-учасницях посідає профільне міністерство, яке відповідає за політику, розвиток, планування та координацію системи охорони праці. До функцій профільного міністерства як головної організації в системі охорони праці, належать:

- розвиток національної політики охорони праці та забезпечення її системного впровадження;
- розробка національних законодавчих актів з охорони праці та забезпечення їх відповідності законодавству ЄС і міжнародному законодавству в цій сфері;
- впровадження заходів створення безпечних і нешкідливих робочих середовищ, захист прав працівників щодо охорони праці та соціального захисту;
- забезпечення процесу розвитку системи управління охороною праці та промисловою безпекою;
- забезпечення інформування роботодавців і працівників щодо положень з охорони праці та промислової безпеки.

За указом Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» адаптація соціальної політики України полягає у реформуванні законодавства с сферах охорони праці, соціального страхування, здоров'я та інших галузей соціальної політики відповідно до стандартів ЄС [3, с. 200].

Для відповідності України до країн Європи потрібно виконати наступні завдання:

- покращити професійні стандарти;
- підвищити стандарти з охорони праці;
- поліпшити права працівників.

На сучасному етапі розвитку української держави відбувається реформування трудового законодавства України, в основу якого покладено концепцію забезпечення прав людини у сфері праці

Гідна праця може існувати лише при виконанні певних умов, до яких відносяться: відсутність дискримінації (гендерної, вікової і іншої) на підприємстві; сприятливі виробничі та соціально-трудові умови; об'єктивна та справедлива оплата праці; надбавки для підвищення якості життя; надання можливостей розвитку трудового потенціалу; наявність соціальних гарантій та прав працівників; можливість участі в соціальному діалозі [4, с. 263].

Таким чином, для українських підприємств застосування європейських стандартів охорони праці надасть можливість сформувати відносини з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності та соціального партнерства; підвищать відповідальність підприємств перед всіма зацікавленими сторонами, такими як: споживачі, підприємці, працівники, громада, держава та іншими; допоможе закріпити свої позиції на ринку праці, підвищить конкурентоспроможність підприємств; підвищить продуктивність праці робітників, покращить зацікавленість персоналу в діяльності підприємства та збільшить результативність їх роботи.

Список використаних джерел

1. Ефективність сучасного менеджменту та управління персоналом організації. Збірник наукових праць. – Харків: ХІБМ, 2006. – 303 с.
2. Воронько О.А. Керівні кадри: державна політика та система управління: Навч. посібник. К. Видавництво УАДУ 2007. – 156 с.
3. Дячун О.В. Організація, нормування та оплата праці: Навч. посібник. – Львів, 2010. – 220 с.
4. Савченко В.А. Управління розвитком персоналу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 351 с.

Науковий керівник – Гришко В.В., к.е.н., доцент

УДК 330.341

Кузьменко Л.Ю., Мизин О.О., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

У Концепції розвитку національної інноваційної системи, схваленої розпорядженням КМУ від 17.06.2009 № 680-р [1], зазначено, що національна інноваційна система (НІС) – це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні й соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу.

Відповідно, структура НІС складається з підсистем:

1) державного регулювання, що складається із законодавчих, структурних і функціональних інституцій, які встановлюють та забезпечують дотримання норм, правил, вимог в інноваційній сфері та взаємодію всіх підсистем національної інноваційної системи;

2) освіти, що складається з вищих навчальних закладів, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою, а також навчальних закладів, які проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів;

3) генерації знань, що складається з наукових установ та організацій незалежно від форми власності, які проводять наукові дослідження і розробки та створюють нові наукові знання і технології, державні наукові центри, академічні та галузеві інститути, наукові підрозділи вищих навчальних закладів, наукові та конструкторські підрозділи підприємств;

4) інноваційної інфраструктури, що складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової, а також із технополісів, технологічних та наукових парків, інноваційних центрів та центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів та інноваційних структур інших типів; інформаційних мереж науково-технічної інформації, експертно-консалтингових та інжинірингових фірм, інституційних державних та приватних інвесторів;

5) виробництва, що складається з організацій та підприємств, які виробляють інноваційну продукцію і надають послуги та (або) є споживачами технологічних інновацій.

Узагальнюючи наявні в науковій літературі основні підходи до структуризації НІС та визначення завдань їх певних складників, вирізняють наступні функціональні блоки НІС, які зображені на рис. 1.

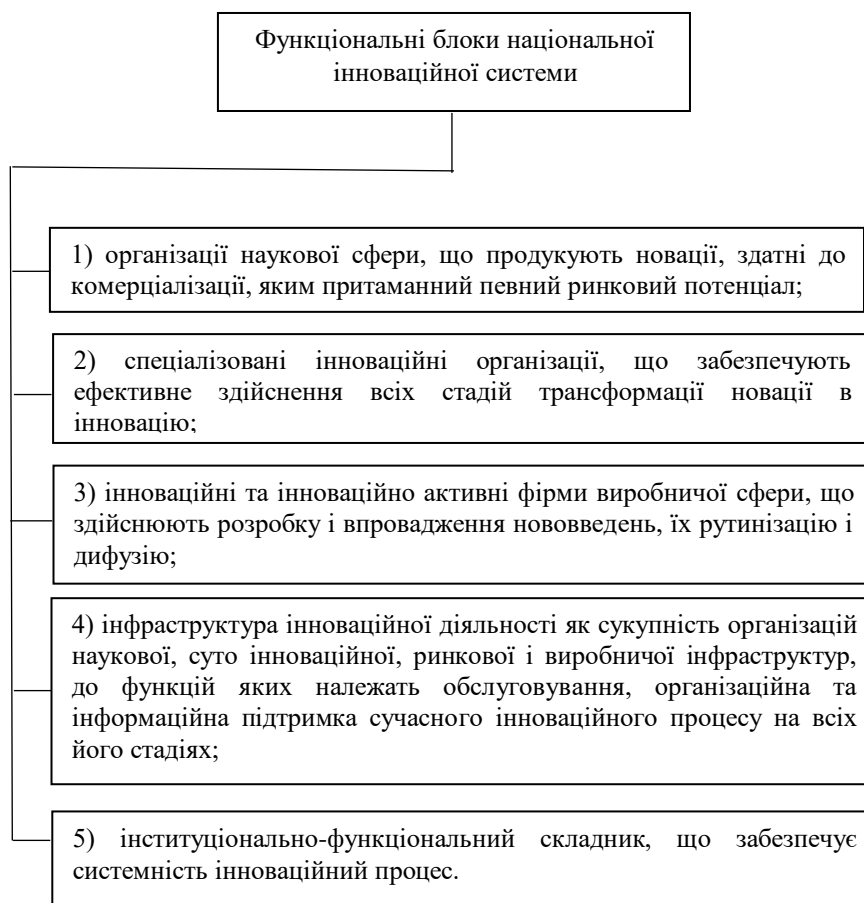

Рис. 1. Функціональні блоки національної інноваційної системи

Отже, рис. 1 відображає, що запропонована функціональна структура найбільш адекватно відбиває підхід до інновацій як до соціально-економічного, а не тільки науково-технічного явища, системний характер сучасного нелінійного інноваційного процесу.

Інноваційна діяльність і відновлення фірми як цілісної господарської системи є взаємопов'язаними соціально-економічними і науково-технічними процесами. З одного боку, комплексне перетворення техніко-виробничих, економічних, господарських, соціальних, організаційно-управлінських відносин, що становлять внутрішнє середовище фірми, зміна її зовнішньої мережі тощо виступають необхідними умовами для здійснення ефективних нововведень. З другого боку, інновації є «засобами вирішення виробничих і комерційних завдань економічними агентами» [2], виступають чинником досягнення фірмою якісно нового рівня виконання її функцій як організаційної одиниці бізнесу – виробничої, кадрової, маркетингової, постачальницької, фінансової, соціальної та ін.

Отже, національна інноваційна система є сукупністю взаємопов'язаних організацій державного і приватного секторів економіки, які беруть участь в інноваційному процесі, і інститутів, що забезпечують та регулюють інноваційну діяльність на національному рівні. Формування національної інноваційної системи є передумовою активізації інноваційних процесів в країні. Оскільки саме національна інноваційна система виконує роль інституціональної основи інноваційного розвитку економіки та створює необхідні умови і ресурси для перетворення нових знань у інновації та їх практичної реалізації з метою отримання економічного або соціального ефекту.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17 червня 2009 р. N 680-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>
2. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: підручник / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 65.012.23

*Кулинич В.В., Челембієнко К.С., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

МЕТОД PERT В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Важливість управління проектами є актуальною темою, оскільки всі підприємства та організації в той чи інший час беруть участь у реалізації нових зобов'язань. Ці заходи можуть бути різними, наприклад, розробка нового продукту або послуги; створення нової виробничої лінії на виробничому підприємстві; рекламна кампанія з громадських зв'язків; або велика програма будівництва. Щоб випередити своїх конкурентів, підприємства намагаються постійно розвивати складні продукти, послуги та процеси із досить коротким терміном для виходу на ринок, а також проводити спеціальну міжфункціональну експертизу.

Розвиток можливостей управління проектами на підприємствах, одночасно із застосуванням систем управління інформацією, дозволяє корпоративним групам працювати в партнерстві, визначаючи плани та керування проектами, що надходять на ринок, шляхом синхронізації завдань, які стосуються команди проекту, графіків його реалізації та особливостей розподілу ресурсів. Це дозволяє міжфункціональним командам створювати інформацію про проект і вже в подальшому ділитися нею. Проте цього недостатньо, адже системи управління інформацією мають потенціал, який дозволяє застосовувати практику управління проектами в режимі реального часу. У результаті належного управління потенціалом проекту користувачі, які існують на місцевому, національному або глобальному рівні, можуть одночасно переглядати та взаємодіяти з однією і тією ж оновленою

інформацією про проект одразу, включаючи графіки проекту та іншу відповідну документацію.

Метод PERT (Technique Evaluation and Review Program) є одним із стандартних методів мережевого аналізу, і своєрідним узагальненням методу критичного шляху (CPM). Сьогодні PERT використовується для управління складними діями, що мають стохастичний характер [1]. У даному контексті тривалість кожного виду додаткової діяльності слід розглядати, як випадкову величину з розподілом імовірності. Емпірично було встановлено, що на практиці бета-розподіл описує його якнайкраще, оскільки відображає мінливість умов експлуатації.

Головною метою моделей PERT є така організація заходів, яка забезпечила б достатньо високу вірогідність дотримання терміну виконання проекту. Основна їх відмінність від CPM полягає в тому, що тривалість діяльності достеменно невідома, але вона дається лише з певною ймовірністю. Ця тривалість є випадковою величиною з певним розподілом імовірності. Через характер питань, які розглядалися в управлінні проектом, бета-розподіл був обраний для класичної практики. Такий розподіл дуже близький до нормального розподілу, він безперервний, одиничний, злегка, асиметричний, але на відміну від звичайного, обмежений з обох сторін. Загалом, цей метод можна використовувати, як і інші методи аналізу мережі, для оцінки тривалості проекту. Він використовується як альтернатива CPM.

PERT – це метод, який використовується переважно в сфері управління проектами, а також в галузі логістики і транспортування. Даний метод є не лише важливим інструментом управління для аналізу, визначення та інтеграції подій, але й ілюструє діяльність та взаємозалежність проекту [2]. Основною метою PERT є зменшення вартості та часу, необхідного для завершення проекту.

PERT був розроблений у 1950 році в США під час Холодної війни і призначений для великих проектів, які:

- є комплексними;
- вимагають серію послідовних завдань;
- виконуються паралельно з іншими проектами;

PERT не тільки визначає час для завершення певної діяльності з розробки програмного забезпечення, але й визначає вартість. Техніка огляду програми, яка широко відома як PERT, є візуальним інструментом планування проекту, який допомагає підприємствам аналізувати та відображати діяльність, а також оцінювати час, необхідний для завершення проекту у визначений термін. PERT дозволяє плановикам визначати дату початку та завершення проекту, а в кінцевому підсумку – зменшити витрати та час, необхідний для успішного завершення проекту.

Як правило, PERT включає в себе наступні кроки.

По-перше, це визначення конкретних заходів та етапів. Перерахувавши всі основні завдання в спеціальній таблиці, можна отримати чітке уявлення про всі ті кроки, які можна потім розширити, додавши інформацію про послідовність і час, необхідний для завершення кожного виду діяльності.

По-друге, визначення послідовності дій. Незважаючи на те, що легко передбачити порядок деяких дій, інші завдання можуть вимагати більш глибокого аналізу, який допоможе легко визначити їх порядок.

По-третє, побудова мережевої діаграми. Після того як було встановлено послідовність дій, необхідно відобразити як послідовні, так і паралельні дії на діаграмі. Кожна діяльність у проекті повинна представляти окремий вузол у мережі, тому можна використовувати стрілки, щоб відображати зв'язки між діями.

По-четверте, оцінка часу, необхідного для виконання кожного виду робіт в проекті.

Те, що відрізняє PERT від інших методів, – це його здатність справлятися з невизначеністю у часі завершення діяльності. Наразі існують триразові оцінки, які ця модель використовує для кожної діяльності:

оптимістичний час – найкоротший час, коли діяльність може бути завершена;
найбільш вірогідний час – час завершення, який має найбільшу ймовірність;
песимістичний час – найдовший час, коли активність може бути завершена.

За своєю сутністю метод PERT дає можливість керувати складними та амбіційними проектами, завдання яких можуть бути надзвичайно критичними за своїм характером. Це допомагає визначити найшвидший шлях для завершення проектів.

Поглиблений аналіз діяльності проекту, переглядаючи діяльність як самостійно, так і у взаємозв'язку, дає можливість отримати чітке уявлення про час та бюджет, необхідний для завершення всіх проектів.

Аналіз «що-якщо» допомагає виявити всі можливості та невизначеність, пов'язані з проектом. Пробуючи різні комбінації і вибираючи найбільш корисну можливість, можна усунути ризик виникнення неочікуваних подій під час реалізації конкретного проекту. Крім того, це допомагає виділити ті заходи, які потребують ретельного моніторингу.

PERT допомагає менеджерам проектів визначати відповідальні структурні підрозділи та делегувати ролі своїм працівникам. Зібравши інформацію з декількох джерел, можна легко координувати діяльність проекту та використовувати зв'язок між окремими відділами підприємства. За допомогою ефективного планування та прийняття рішень можна заохотити команду, при цьому інвестувавши свій час та енергію в досягнення найкращих результатів.

Список використаних джерел

1. Бугров О.В. PERT як інструмент запровадження проектного фінансування / О.В. Бугров, О.О. Бугрова // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 8. – С. 42-44.
2. Фридлянов М.А. Методы и приемы управления проектами в сфере промышленного производства / М.А. Фридлянов // Проблемы рыночной экономики. – 2017. – № 3. – С. 17-24.

УДК 519.86

Куценко О.О., магістрант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СФГ «БАРВІНОК»

Забезпечення прибуткового аграрного виробництва та підвищення рівня продовольчої безпеки країни залежать від ефективності використання ресурсів господарюючими суб'єктами. Ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних ресурсів (земельних, матеріально-технічних і людського капіталу), які можуть використовуватись не тільки у виробничому процесі, але й у фінансовій, соціальній та інших сферах діяльності господарства.

Для підвищення ефективності роботи сільськогосподарських підприємств потрібно регулювання виробничо-господарської діяльності підприємства та її аналіз. За результатами аналізу доходу, оборотних коштів, основних засобів та інших економічних показників можуть бути прийняті конкретні рішення щодо регулювання процесу виробництва.

Важливим показником діяльності підприємства є розмір його доходу, що відображає кількість реалізованої продукції у грошовому вимірі за певний період часу. Побудова економіко-математичної моделі залежності доходу від факторів впливу, дає можливість визначити обсяг реалізованої продукції на майбутній період, що актуально для планування діяльності підприємства.

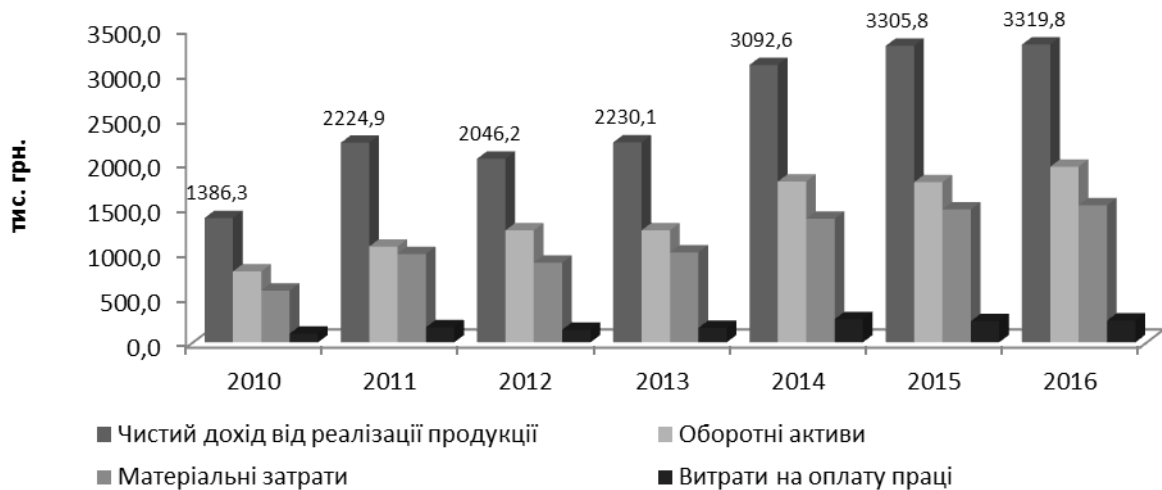

Рис. 1. Динаміка вхідних даних для моделювання за 2010-2016 рр. з урахуванням коефіцієнта інфляції

Об'єктом моделювання є дані отримані на підставі річної звітності СФГ «Барвінок» за 2010-2016 роки. При побудові економіко-математичної моделі необхідно враховувати рівень інфляції у Полтавській області за 2010 – 2016 рр., порівняно з базовим 2010 р. На рис. 1 представлено динаміку економічних показників діяльності СФГ «Барвінок» за 2010 – 2016 рр. з урахуванням коефіцієнта інфляції.

Для виконання поставленої задачі застосовано метод множинної лінійної регресії, обрано залежні й незалежні змінні й визначено компоненти лінійної регресії, вибір яких базується на кореляційному аналізі. В результаті моделювання отримано таке рівняння лінійної множинної регресії

$$Y = b_0 + b_1 \cdot X_1 + b_2 \cdot X_2 + b_3 \cdot X_3, \quad (1)$$

де b_0 – вільний член рівняння; b_1, b_2, b_3 – розрахункові коефіцієнти рівняння регресії.

Результати оцінювання параметрів рівняння множинної лінійної регресії представлено на рис. 2.

Regression Summary for Dependent Variable: Y (Spreadsheet1 R= ,99910538 R²= ,99821156 Adjusted R²= ,99642312 F(3,3)=558,15 p<,00013 Std.Error of estimate: 44,123						
N=7	Beta	Std.Err. of Beta	B	Std.Err. of B	t(3)	p-level
Intercept			171,9159	60,70840	2,831830	0,066090
X1	0,014522	0,107217	0,0246	0,18126	0,135446	0,900836
X2	0,893092	0,142184	1,8692	0,29758	6,281231	0,008148
X3	0,094175	0,106101	1,1541	1,30028	0,887595	0,440138

Рис. 2. Підсумкова статистика для стандартної регресії

Таблиця містить стандартизовані (БЕТА) і не стандартизовані (В) регресійні коефіцієнти, їх стандартні помилки й рівні значимості. Величина Бета дає змогу визначити вклади кожного з предикторів. Так, в залежну змінну чистого доходу від реалізації продукції найбільший вклад вносять матеріальні затрати ($X_2=0,89$).

За значеннями F -статистики отримана економіко-математична модель адекватна експериментальним даним і на основі цієї моделі можна здійснювати економічний аналіз та знаходити значення прогнозу.

Рівняння лінійної множинної регресії використано для прогнозу чистого доходу від реалізації продукції на майбутній період, визначено значення предикторів на прогнозований період (рис. 3) та отримано результати передбачення (рис. 4).

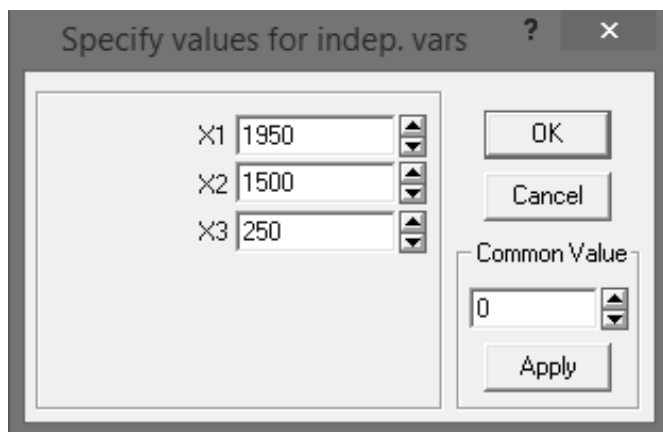

Рис. 3. Вікно введення значень незалежних змінних

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Y		
	B-Weight	Value	B-Weight * Value
X1	0,024551	1950,000	47,875
X2	1,869165	1500,000	2803,747
X3	1,154124	250,000	288,531
Intercept			171,916
Predicted			3312,069
-95,0%CL			3218,881
+95,0%CL			3405,256

Рис. 4. Прогнозні значення на наступний період

Отже, чистий дохід від реалізації на наступний період буде мати значення 3312,1 тис. грн. з 95%-м довірчим інтервалом (3218,9 тис. грн.; 3405,3 тис. грн.).

З урахуванням коефіцієнта інфляції по Полтавській області за 2016 р. відносно 2010 р. отримуємо значення чистого доходу від реалізації продукції на рівні 6806,4 тис. грн. з 95%-м довірчим інтервалом (6614,8 тис. грн.; 6997,9 тис. грн.).

Побудовано модель відображення функціональної залежності чистого доходу від реалізації продукції від трьох економічних показників, яка має наступний вигляд:

$$Y = 171,92 + 0,025 \cdot X_1 + 1,869 \cdot X_2 + 1,154 \cdot X_3$$

Дана модель адекватна і її можна застосовувати для аналізу та поточного планування чистого доходу від реалізації продукції СФГ «Барвінок».

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 331.108.26

Лега М.В., Біланенко К.П., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

РОЗРОБКА КАДРОВОЇ СТРАТЕГІЇ І ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки одним із вирішальних чинників ефективності та конкурентоспроможності підприємства є забезпечення високої якості кадрового потенціалу. Головною метою кадрової стратегії є забезпечення сьогодні та в майбутньому кожної посади і робочого місця персоналом належної кваліфікації.

Кадрова політика підприємства в сучасній економічній літературі розглядається під різними кутами зору. Зокрема, найбільш поширеними є такі трактування сутності даного поняття.

«Кадрова політика – це збалансована кадрова робота, спрямована на досягнення цілей і завдань організації, яка реалізується через формулювання високопродуктивного, згуртованого кадрового потенціалу, здатного своєчасно реагувати на мінливі вимоги ринку,

та розроблення програми реалізації поставлених цілей з урахуванням мікро- і макросередовища» [1, с. 713].

«Кадрова політика – це система поглядів, вимог, норм, принципів, що визначають основні напрями, форми і методи роботи з персоналом. Її цілями є збереження, укріплення і розвиток кадрового потенціалу, створення високопродуктивного колективу, забезпечення сприятливих економічних, соціальних і психологічних умов його діяльності» [2, с. 39].

«Кадрова політика – це сукупність принципів, методів, форм організаційного механізму для формування, відтворення, розвитку та використання персоналу, створення оптимальних умов праці, його мотивації та стимулювання» [3, с. 38].

«Кадрова політика являє собою цілеспрямовану діяльність у сфері визначення основних стратегічних і тактичних напрямів щодо підбору, розміщення, підвищення рівня професійних і ділових якостей кадрів з урахуванням даних про їх кількісну та якісну потребу, стан і перспективи суспільного розвитку» [4, с. 276].

Метою кадрової політики є забезпечення відповідності між потребами підприємства та наявністю кадрів необхідної кількості та якості. Сьогодні основними напрямками взаємовідносин працівника та підприємства є: відносини, пов'язані із забезпеченням зайнятості працівника; відносини щодо забезпечення умов праці; відносини щодо оплати праці; відносини щодо забезпечення умов професійного зростання; відносини щодо соціальних гарантій. З огляду на це, основне завдання кадрової політики полягає у визначенні конкретних напрямів досягнення цілей кадрової стратегії.

Кадрова стратегія визначає пріоритетні кадрові цілі, комплекс організаційних рішень і заходів, реалізація яких дає змогу досягти цілей корпоративної стратегії.

Сьогодні розрізняють декілька типів кадрових стратегій, які активно використовуються в діяльності різних суб'єктів господарювання.

По-перше, це партнерська корпоративна стратегія. Відповідно до даної стратегії, підприємство та працівник мають узгоджені цілі та цінності, що базуються на тісних партнерських взаємовідносинах. Основною метою такого партнерства є взаємовигідний розвиток на основі спільних зусиль. Цінність працівника для підприємства визначається його потенційною здатністю до продукування ідей та перетворення власних знань, умінь та навичок у продукт, який забезпечує досягнення таких стратегічних цілей підприємства, як подальший розвиток в умовах динамічного зовнішнього середовища, завоювання частки ринку, зниження витрат тощо. Для успішної реалізації партнерської кадрової стратегії основним напрямом кадрової політики на підприємстві має стати формування умов праці, здатних забезпечити найвищий прояв креативності та компетентності кожного працівника.

По-друге, це кадрова стратегія асиміляції персоналу. Реалізація даної стратегії супроводжується прийняттям персоналу, який незалежно від своїх компетенцій, здатний реалізувати функції, регламентовані підприємством. У рамках такої кадрової стратегії підприємство та працівник не мають спільних цілей та цінностей. Кадрова стратегія асиміляції персоналу використовується лише на тих підприємствах, де відсутня інноваційна спрямованість розвитку, де здійснюється значна кількість монотонних рутинних операцій, які не вимагають креативності та творчих здібностей від працівника.

По-третє, це кадрова стратегія спільності цінностей, в основу якої покладено спільність цілей та цінностей підприємства та працівника. Як показує досвід господарювання, саме цей тип кадрової стратегії спрямований на забезпечення високого рівня самоконтролю над професійною діяльністю. Даній стратегії притаманні високі етичні стандарти поведінки працівника та підприємства.

Основні цілі реалізації державної кадрової політики визначаються у Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 рр., схваленій Указом Президента України від 01 лютого 2012 р. № 45/2012. Натомість, кадрова політика кожного окремого підприємства базується на закономірностях політики як такої, її напрями та завдання зумовлюються загальноорганізаційними цілями, а її проведення забезпечується через реалізацію цілого комплексу кадрових технологій через систему управління людськими ресурсами [4, с. 276].

Сьогодні більшість управлінців визнає, що конкурентну перевагу підприємства визначає, насамперед, перевага персоналу даного підприємства порівняно з іншими, адже нова техніка, обладнання, сировина будь-якої якості однаково доступні всім конкурентам на наявному ринку. Саме особливості роботи персоналу, їх знання, рівень підготовки і кваліфікації, постійний розвиток, своєрідна організація роботи і стимулювання найманих працівників можуть стати перевагою, недосяжною для конкурентів.

Таким чином, у межах проведення даного дослідження нами було уточнено співвідношення між поняттями «кадрова стратегія» та «кадрова політика підприємства». Зокрема, було виявлено, що кадрова політика є логічно підпорядкованою цілям кадрової стратегії і визначає напрями досягнення останніх. На підставі дослідження практики управління персоналом на підприємствах різних видів економічної діяльності було ідентифіковано кадрові стратегії та кадрові політики. В кожній кадровій стратегії різними є пріоритети кадрової політики, що забезпечує досягнення цілей розвитку персоналу та підприємства у цілому.

Список використаних джерел

1. Шаповал О.А. Кадрова політика та шляхи її покращення / О.А. Шаповал // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 9. – С. 712–715.
2. Веснин В.Р. Управление персоналом. Теория и практика: учебник / В.Р. Веснин. – М.: Проспект, 2011. – 688 с.
3. Крушельницька О.В. Управління персоналом: навч. посіб. / О.В. Крушельницька, Д.Г. Мельничук. – К.: Кондор, 2003. – 296 с.
4. Крючко О.С. Теоретичні аспекти кадрової політики на підприємстві в сучасних умовах / О.С. Крючко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 4 (2). – С. 275–279.
5. Спивак В.А. Организационное поведение и управление персоналом: учебник / В.А. Спивак. – СПб. : Питер, 2000. – 416 с.
6. Стец В.А. Менеджмент персоналу: навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей / В.А. Стец, І.І. Стец, М.Ю. Костючик. – Тернопіль: Лілея, 1996. – 180 с.
7. Удовенко Т.С. Формування ефективної кадрової політики на підприємстві / Т.С. Удовенко, С.М. Невмержицька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 3. – С. 125-127.

УДК 338

Лесик М.С., Сіренко А.О., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Відомо, що в міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану підприємства – його інтегральну оцінку, яка може слугувати індикатором інвестиційної привабливості. Серед них заслуговують на увагу моделі Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера, Беєрмана, Спрінгейта, Бівера.

Аналітична «Модель Альтмана» представляє собою алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства підприємства, заснований на комплексному обліку найважливіших показників, що допомагають виявити кризовий фінансовий стан підприємства.

Використання математичного апарату багатофакторного дискримінантного аналізу дало змогу відібрати з вихідного переліку п'ять показників, які у сукупності найкраще

прогнозують банкрутство корпорацій, та визначити параметри функції, яка їх об'єднує. Найкращою з альтернативних було визнано функцію, яка найбільш широко використовується і до сьогодні:

$$Z = 0,717 \cdot X_1 + 0,847 \cdot X_2 + 3,107 \cdot X_3 + 0,42 \cdot X_4 + 0,995 \cdot X_5, \quad (1)$$

де X_1 – відношення власного оборотного капіталу до суми активів (ліквідність);

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів (сукупна прибутковість за період діяльності);

X_3 – відношення прибутку до виплати процентів і податків до суми активів (рівень прибутковості активів);

X_4 – відношення вартості власного капіталу до балансової оцінки заборгованості (коефіцієнт фінансового ризику);

X_5 – відношення чистого доходу до суми активів (рівень оборотності капіталу).

У 1977 р. Е. Альтман розробив менш поширену в літературі, але більш точну семифакторну модель. Ця модель дає змогу прогнозувати банкрутство на 5 років з точністю до 70%. У моделі як змінні використовуються такі показники: рентабельність активів; змінність (динаміка) прибутку; коефіцієнт покриття відсотків по кредитах; кумулятивна прибутковість; коефіцієнт покриття (ліквідності); коефіцієнт автономії; сукупні активи. Значення параметрів та коефіцієнтів Z-факторної моделі не були опубліковані, можливо, через її комерційне використання.

Прикладом ефективного застосування методу та технології, що була запропонована Е. Альтманом, за сучасних умов є діяльність британської консалтингової фірми “Syspas Ltol” з оцінки кредитного ризику та можливості фінансових ускладнень своїх клієнтів.

Для підсилення прогнозованої ролі моделі фірма “Syspas Ltol” трансформує Z-коефіцієнт в PAS-коефіцієнт (Performance Analysys Score – коефіцієнт аналізу діяльності), що дає змогу відстежувати діяльність підприємств у часі.

PAS-коефіцієнт – це відносний рівень діяльності підприємства, виведений на основі його Z-коефіцієнта за певний рік, який виражений у відсотках від 1 до 100. Наприклад, PAS-коефіцієнт – 50 вказує, що діяльність підприємства, яке обстежується в даному році, оцінюється задовільно, тоді як PAS-коефіцієнт – 10 свідчить, що лише 10% підприємств перебувають у гіршому становищі (незадовільна ситуація). Підрахувавши Z-коефіцієнт для підприємства, можна привести абсолютний показник фінансового становища до відносного показника фінансової діяльності. Якщо Z-коефіцієнт може свідчити, що підприємство перебуває в ризикованому становищі, то PAS-коефіцієнт відображає історичну тенденцію і поточну діяльність на перспективу.

Для компаній, що мають негативний Z-коефіцієнт додатково розраховується “рейтинг ризику”. Він вираховується на основі тренду Z-коефіцієнта, величини негативного Z-коефіцієнта і кількості років, впродовж яких підприємство знаходилося в ризикованому фінансовому становищі. Використовується п'ятибальна шкала, в якій оцінка в 1 бал вказує на “ризик, але незначну імовірність негайного лиха”, а 5 балів означає, що підприємство знаходиться “за межами збереження колишньої форми”. Такий аналітичний підхід є практичним інструментом для оцінки ризику, що виявляється за бухгалтерськими даними. Наділений знаннями, професійний кредитний менеджер може варіювати умови угоди, уникати високих ризиків або управляти ними більш уміло і перегруповувати зусилля на перспективні підприємства.

Значення інтегрального показника є результатом розв'язку дискримінантної функції, незалежними змінними в якій є окремі коефіцієнти, що характеризують різні параметри фінансового стану бенефіціара.

Базовий алгоритм багатофакторної дискримінантної функції для розрахунку інтегрального показника має такий вигляд:

$$Z = 0,97 \cdot X_1 + 1,33 \cdot X_2 + 0,5 \cdot X_3 + 0,6 \cdot X_4 + 2,063 \cdot X_5 + 0,067 \cdot X_6, \quad (2)$$

де X_1 – коефіцієнт покриття;

X_2 – коефіцієнт фінансової автономії;

X_3 – коефіцієнт оборотності вкладеного капіталу;

X_4 – рентабельність операційного продажу за грошовим потоком;

X_5 – коефіцієнт рентабельності активів за грошовим потоком;

X_6 – коефіцієнт відношення позичкового капіталу до чистої виручки від реалізації (зі знаком мінус).

Для нейтралізації надмірного впливу коефіцієнта оборотності вкладеного капіталу на результати аналізу в розрахунках максимальне його значення запропоновано приймати:

1) для оптової і роздрібної торгівлі, готелів і ресторанів – фактичне значення;

2) для харчової промисловості, переробки сільськогосподарської продукції, сільського та лісового господарства, транспорту і зв'язку – 10,0;

3) для підприємств усіх інших видів діяльності – 5,0.

Розглянутий досвід ще раз підтверджує значущість статистичного методу діагностики банкрутства, можливість та доцільність його застосування в сучасних умовах. Єдиною перешкодою є інформаційна база розробки моделі, тобто створення репрезентативної вибірки з-поміж підприємств типових банкрутів та не банкрутів. На жаль, більшість порушених нині справ про банкрутство підприємств мають яскраво виражений індивідуальний характер, де основною причиною банкрутства є порушення податкового законодавства, зловживання або шахрайство посадових осіб підприємств. Якщо з часом необхідна інформаційна база буде сформована, формування українського Z-рахунку не потребуватиме багато зусиль та часу.

За допомогою вищенаведених статистичних моделей можна оцінювати інвестиційну привабливість підприємства і використовувати у комплексі загальноприйнятих методик оцінювання інвестиційної привабливості.

Список використаних джерел

1. Стремська А. Покращення методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємств // Економіка та підприємництво. Держава та регіони. – 2007. – № 3. – С. 325 – 327.

2. Скриньковський Р.М. Методика оцінювання інвестиційної привабливості підприємств машинобудування // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – С. 228-240.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 005.21:658

Листопад А.С., Жук О.С., студентки

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

(м. Полтава, Україна)

СВІТОВИЙ ДОСВІД МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Вже досить довгий час тема мотивації персоналу в організаціях залишається однією із найактуальнішою в менеджменті. Внесок у розвиток цієї важливої функції зробили багато, як закордонних так і українських вчених. Серед них: Ф. Тейлор, А. Маслоу, Д. Мак-Грегор, Д. Мак-Клелланд, Ф. Герцберг, М. Туган-Барановський та інші. Однак і сьогодні керівники організацій не завжди розуміють важливість використання цієї функції в своїй діяльності. Варто звернути увагу на те, що при формуванні систем мотивації на підприємствах слід використовувати вже накопичений світовою практикою досвід. З усього розмаїття моделей систем мотивації праці, що працюють в ринковій економіці, можна виділити, як найбільш характерні, японську, американську, французьку, англійську, німецьку та шведську моделі.

Японська модель передбачає велику кількість стимулів, а саме систему пілґ (оплату проїзду, медичні та соціальні пакети, оплату відпочинку тощо). З метою заохочення

підприємницької активності держава не вживає серйозних заходів з контролю за майновим розшаруванням суспільства. Існування такої моделі можливе тільки при високому розвитку в усіх членів суспільства національної самосвідомості, привалюванні інтересів нації над інтересами конкретної людини, готовності населення йти на певні матеріальні жертви заради добробуту країни. Щодо нематеріальних заходів можна виокремити розважальні заходи, колективний відпочинок працівників і службовців тощо. У Японії переважає групова психологія: «успіхи твоєї групи – твої успіхи» [1].

Американська модель заснована на соціально-культурних особливостях нації – масової орієнтації на досягнення особистого успіху кожного, а також високому рівні економічного добробуту. В основі системи мотивації цієї моделі лежить оплата праці. На деяких американських підприємствах застосовується система оплати праці, підвищення якої залежить не стільки від виробітку, скільки від росту кваліфікації й числа професій, якими володіє працівник. Після завершення навчання за однією спеціальністю робітникам нараховується певна кількість балів. Він може одержати надбавку до заробітної платні, набравши відповідну суму балів [1]. Основні переваги, виявлені в процесі впровадження оплати праці залежно від рівня кваліфікації, зводяться до такого: підвищення мобільності робочої сили всередині підприємства, зростання задоволеності роботою, усунення проміжних рівнів управління, скорочення загальної чисельності персоналу, в основному за рахунок робітників і майстрів. При цьому помітно поліпшуються внутрішньо виробничі стосунки, підвищується якість роботи [1].

У Франції модель мотивації базується на конкуренції. На підприємствах застосовуються такі форми індивідуалізації заробітної плати як, участь у прибутках підприємства, продаж акцій, виплата премій. Перевага французької моделі мотивації праці полягає в тому, що вона відчутно стимулює ефективність і якість праці, слугує фактором саморегулювання розміру фонду оплати праці. У французькій моделі існує особлива методика оцінки діяльності працівника. На підприємствах застосовується бальна оцінка ефективності праці робітників (від 0 до 120 балів) за шістьма показниками: професійні знання, продуктивність праці, якість роботи, дотримання правил техніки безпеки, етика виробництва, ініціативність. Персонал підприємства при цьому ділиться на 5 категорій. До найвищої – першої – відносять працівників, які набрали від 100 до 120 балів; до другої – тих, що набрали від 76 до 99 балів, і т.д. Одночасно діє низка обмежень: до першої категорії можна віднести не менше 5 і не більше 10% працівників одного підрозділу й однієї професії, до другої – від 30 до 40%, до третьої – від 35 до 45%. У разі відсутності на роботі від 3 до 5 днів на місяць надбавка скорочується на 25%, протягом 10 і більше днів – на 100% [2].

У Німеччині людина розглядається як вільна особистість, що розуміє свою відповідальність перед суспільством. Спільно з керівництвом визначається термін відпусток, графік робочого часу, питання соціального забезпечення і т.д.

Шведська модель мотивації відрізняється своєю сильною соціальною політикою, спрямованою на скорочення нерівності, за рахунок перерозподілу національного доходу на користь менш забезпечених верств суспільства [3].

Аналіз світового досвіду мотивації персоналу дає змогу визначити можливі напрями розвитку цієї функції менеджменту на українських підприємствах. На нашу думку, у сучасних економічних умовах українським керівникам варто звернути увагу на японську й американську моделі мотивації. Варіації комбінування цих моделей можуть змінюватися відповідно до ситуації на кожному окремому підприємстві. Японська модель використовує велику кількість пільг, які можуть позитивно вплинути на робітників і підвищити продуктивність їх праці. Крім того, треба акцентувати, що на наших підприємствах досить низька колективна відповідальність, а також не вистачає згуртованості колективів задля досягнення загальної мети. Щодо американської моделі, то з неї було б доцільно використовувати різноманітні види заохочення людей до розвитку професійних навичок, підвищення кваліфікації й освоєння все більшої кількості нових професій. Це допоможе багатьом людям знайти той вид діяльності, який їм найбільше подобається та постійно

удосконалювати свої знання й навички. Таким чином відбувається підвищення самооцінки працівників, що спонукає до постійного саморозвитку.

Отже, українським підприємствам варто постійно аналізувати накопичений досвід, знаходити й впроваджувати нові заходи, які заохочували б працівників до успішної діяльності. Потрібно вивчати досвід розвинутих закордонних країн, адже адаптація цього досвіду до наших умов допоможе знайти ідеальну модель мотивації персоналу в Україні.

Список використаних джерел

1. MilkUa.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.milkua.info/uk/post/zarubiznij-dosvid-motivacii-praci>.
2. Kneu.edu.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kneu.edu.ua/userfiles/confsep14/s1/Cheupech.doc>
3. ProHr [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<https://prohr.rabota.ua/motivatsiya-personalu-chomu-negativni-stimuli-ne-pratsyuyut/>]
4. Петраченко Д. Мотивація і стимулювання праці персоналу як інструмент удосконалення діяльності підприємства / Д. Петраченко // Схід. – 2009. – №9. – С. 23-27.
5. Козаченко А.В. Зарубіжний досвід мотивації праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.elitarium.ru/2010/10/22/zarubezhnyjj_opyt_motivacii_truda.html

УДК 519.86

Лузіна А.О., Марочко Т.Р., Мягкохліб В.М., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Найважливіший показник для підприємства – фактична собівартість продукції, що випускається, яка відображає практично повну діяльність підприємства. Від неї залежить ціна, виручка, прибуток та інші фінансові показники підприємства. Підприємцям в умовах ринку необхідно мати своєчасну, об'єктивну і повну інформацію про фінансовий стан фірми для прийняття грамотних управлінських рішень і прогнозування своєї діяльності. Основою для розробки і реалізації управлінських рішень є відповідна інформація про стан справ у тій чи іншій сфері діяльності організації в конкретний момент часу. Так, дані обліку витрат виробництва (обігу) і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) є важливим засобом виявлення виробничих резервів, постійного контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів з метою підвищення рентабельності виробництва. Це означає, що ділянка витрат виробництва (обігу) і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) займає найбільш важливе місце в системі організації.

Для підприємств комунального господарства, в особливості для організацій, що займаються наданням послуг з водопостачання та водовідведення, вивчення цього показника відіграє вирішальну роль для вироблення заходів щодо ефективної діяльності. Це обумовлено не тільки соціальною значущістю надаваних послуг і їх щоденної затребуваністю, але і ринковим середовищем їх функціонування: якщо в період планової економіки при встановленні тарифів на водопостачання та водовідведення враховувалися дотації з місцевого бюджету, з переходом на ринкові відносини, скасовані положення, що регламентують ці компенсаційні виплати з місцевого бюджету. Ось чому подальше формування витрат послуг з водопостачання та водовідведення являє собою стратегічну задачу реформаційної економічної політики.

Підвищити рентабельність підприємства можна запровадивши відповідні заходи (зменшення собівартості продукції, зменшення чисельності працюючих та ін.). Отже, з

метою підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно прогнозувати витрати на наступні періоди.

Інформаційну базу дослідження сформовано на підставі квартальної звітності ДП «Комунальник» за період з 2015 р. по 2017 р. та перевірено на наявність тренду, результати перевірки наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Параметри перевірки рядів динаміки на наявність тенденції

Назва методу	Метод перевірки різниці середніх рівнів				Метод Фостера Стюарта			Метод рангової кореляції
Критерії наявності тренду	$F_{розр} < F_{табл}, t_{розр} > t_{табл}$				$t_s > t_{табл}, t_d > t_{табл}$			$r \rightarrow 1$
	$F_{розр}$	$F_{табл}$	$t_{розр}$	$t_{табл}$	t_s	t_d	$t_{табл}$	R
Показник ряду динаміки								
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	0,07	2,12	3,55	2,23	5,747	2,462	2,26	0,91

Оскільки, за методом перевірки різниці середніх рівнів $F_{розр} < F_{табл}$ то гіпотеза про однорідність дисперсії приймається, $t_{розр} > t_{табл}$ – тренд існує. За методом Фостера-Стюарта виявлено, що $t_s > t_{табл}$ та $t_d > t_{табл}$ – присутній тренд у ряді динаміки, а також присутній тренд дисперсії. Так як, за методом рангової кореляції значення r близьке до 1, то в ряді динаміки присутній додатній тренд.

Отже, результати розрахунків підтверджують наявність тенденції у даному ряді, що дозволяє використовувати ряд динаміки для прогнозування.

Базою моделей прогнозування було обрано 8 моделей, а саме: метод аналітичного представлення тренду (лінійна, показникова, логарифмічна, гіперболічна, степенева залежності); метод найменших квадратів (поліноміальна та експоненціальна залежність другого порядку) та експоненційний метод згладжування.

Для кожної моделі було обраховано показники перевірки на адекватність: коефіцієнт кореляції, показники F-статистики, якість прогнозу.

База моделей та показники перевірки на адекватність (коефіцієнт кореляції, показники F-статистики, якість прогнозу) для прогнозування собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Основні характеристики методів прогнозування

Назва моделі (математичний вигляд кривої)	R	$F_{розр}$	$F_{табл}$	Якість
Лінійна залежність $(y=a_0+a_1t)$	0,86	27,18	4,96	42,96%
Показникова залежність $(y=a_0 \cdot a_1^t)$	0,84	25,69	4,1	16,65%
Логарифмічна залежність $(y=a_0+a_1 \lg t)$	0,87	32,52	4,1	50,1%
Гіперболічна залежність $(y=a_0 + \frac{a_1}{t})$	0,75	13,2	4,96	8,6%
Степенева залежність $(y=a_0 t^{a_1})$	0,88	34,01	4,1	52,27%
Поліном другого порядку $(f(t)=a_0+a_1t+a_2t^2)$	0,91	21,20	4,26	62,87%
Експонента другого порядку $(f(t)=e^{a_0+a_1t+a_2t^2})$	0,92	24,68	4,25	67,3%
Метод експоненційного згладжування $(\hat{y}_{t+L}^* = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 t + \frac{\hat{a}_2 t^2}{2!})$	0,91	21,20	4,26	61,7%

Всі обрані моделі відповідають вимогам адекватності, але зважаючи на якість прогнозу, для визначення значень собівартості реалізованої продукції на майбутній період обрано три моделі, а саме: поліном другого порядку (62,87%), експонента другого порядку (67,3%) та метод експоненційного згладжування (61,7%), табл. 3.

Таблиця 3

Прогнозні значення собівартості реалізованої продукції на I кв. 2018 р. та II кв. 2018 р.

<i>Назва моделі</i>	<i>Прогнозне значення на I кв. 2018 року, тис. грн.</i>	<i>Прогнозне значення на II кв. 2018 року, тис. грн.</i>
Поліном другого порядку	128,8	123,3
Експонента другого порядку	115,6	102,9
Метод експоненційного згладжування	161,4	165,6

За критерієм песимізму в I кв. 2018 року прогнозне значення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) буде знаходитися на рівні 115,6 тис. грн., а в II кв. 2018 року на рівні 102,9 тис. грн.. За критерієм оптимізму даний показник становитиме 161,4 тис. грн. в I кв. 2018 року та 165,6 тис. грн. в II кв. 2018 року.

Отримані прогнозні значення можна використовувати для поточного планування витрат ДП «Комунальник».

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 330

Лукашенко К.С., Палаш Д.А., студентки
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інновації в глобалізованому світі відіграють ключову роль у розвитку національної економіки, а відтак головним завданням, що постає перед Україною для забезпечення стабільних позицій на міжнародній політичній арені, стає побудова інноваційно орієнтованої економіки. Україна, під впливом високої конкуренції, що посилюється в умовах реалізації інтеграційних процесів, повинна в першу чергу розвивати інноваційну політику, яка б враховувала досвід та успішні практики країн Європейського Союзу. Стає очевидним, що економіка України в умовах євроінтеграції не зможе конкурувати у новому навколишньому середовищі, якщо не зможе реалізувати нові інноваційні проекти, впроваджувати здобутки науки та техніки, а також не адаптує систему економічних та соціальних відносин до викликів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Трансформація національної економіки України повинна передбачати розвиток інновацій, які повинні стати основою забезпечення економічної безпеки, інструментом переходу національної економіки до стандартів розвинутих країн. Очікується наростання тенденцій щодо радикальних змін глобальної ринкової структури в напрямку глобалізації попиту та пропозиції на ринку інновацій, їх дерегуляції, інтернаціоналізації, розмивання галузевих кордонів для інновацій, а відтак істотне науково-технологічне випередження цих країн, загострення проблем інформатизації. Використання нових знань в інноваційних процесах, яке набуває дедалі більшого динамізму, є основою стійкості соціально-економічного розвитку країн, що переходять на постіндустріальну фазу розвитку, до яких входить і наша Україна. Принципово важливим в цьому процесі є той факт, що ефективність розвитку в сучасному суспільстві досягається не тільки через розвиток науки і промисловості, але й шляхом забезпечення ефективного перебігу всього інноваційного

циклу, однаково важливими компонентами якого є отримання нових знань, передавання їх до виробничого сектора економіки і подальше використання у виробництві.

Розвиток сучасної економіки стає все більш залежним від ефективного генерування, розповсюдження і застосування інновацій. Впровадження знань через інновації та використання інформації стає головним чинником міжнародної конкурентоспроможності, а тим самим – створення багатства та підвищення рівня життя населення. Знання, інновації та контроль над ними стають новими атрибутами розвинутої країни. Так наприклад, основні засоби становлять сьогодні лише 20 % балансової вартості багатьох європейських фірм, інші 80 % – це людський капітал, за яким схований безцінний потенціал знань та досвіду [1].

Зазначимо базові критерії, за якими має здійснюватися інноваційний розвиток економіки в державі:

1) формування стратегії інноваційного економічного розвитку, яка повинна базуватись на активній взаємодії між державою, ЗВО, підприємствами, громадськими організаціями та суспільством;

2) моніторинг рівня реалізації стратегії інноваційного економічного розвитку;

3) впровадження інноваційних стратегій управління на макро-, мезо- та мікрорівнях. На макрорівні інноваційна стратегія управління формується Верховною Радою, певними президентськими та урядовими структурами, Академією Наук України; на мезорівні – регіональними органами державного управління та регіонального самоврядування; на мікрорівні – інноваційна стратегія формується органами управління та самоуправління конкретних підприємств, ЗВО;

4) вироблення інноваційного продукту – цей напрям також вимагає сучасного високого рівня підготовки наукових кадрів, матеріального і фінансового забезпечення науково-дослідницьких та експериментально-випробувальних робіт як у державі в цілому, так і в кожному регіоні;

5) формування системи правил, норм, мотиваційних засад і механізмів суспільного схвалення соціально-економічної поведінки усіх стейкхолдерів. Дослідження провідних науковців свідчать, що занепад винахідництва, мотивації до інноваційної діяльності, який відбувся в Україні в останні десять років, зумовлений, з одного боку, кризовим станом економіки, а з іншого недосконалістю правового забезпечення процесу становлення інноваційної економіки [2].

Отже, інноваційний розвиток економіки в державі першочергово вимагає вдосконалення чинного законодавства, що забезпечує функціонування й розвиток інноваційного процесу в Україні, захист інтелектуальної власності, розвиток нормативно-правової бази стимулювання інноваційної діяльності, інтелектуальної праці та в подальшому її результатів. Аналізуючи інноваційний процес, можна стверджувати, що змінюються підходи до формування механізмів інноваційного розвитку, а також відбуваються корінні зміни серед активних учасників інноваційного процесу. Так, на сьогодні домінують не державні заклади, а представники малого та середнього бізнесу, які створюють нові перспективні технології, впроваджують інновації, цим самим зміцнюючи інноваційний потенціал країни [3]. Учасники інноваційного процесу, як і споживачі інноваційного продукту безумовно зацікавлені у розвитку і використанні новітніх технологій та зміцненні інноваційного потенціалу країни, який єдино здатний забезпечити високу конкурентну спроможність промисловості, розвиток соціальної та економічної сфер, освіти і науки, тощо.

Список використаних джерел

1. Бауман З. Глобалізація для людини і суспільства / З. Бауман // Пер. с англ. – М.: Видавництво «Цілий світ», 2015. – 188 с.

2. Воронкова В.Г Теоретичні засади управління інноваційним процесом в Україні / В. Г. Воронкова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка. Проблеми економіки та управління». – № 628. – 2014. – С. 417-423.

3. Куриляк В. Нова економіка у світовому та українському вимірах / В. Куриляк // Вісник Академії економічних наук України: Науковий щорічник. – Донецьк, Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2015. – С. 95-116.

Науковий керівник – Гришко В.В., к.е.н., доцент

Макаринська О.В., к.е.н., доцент

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси, Україна)

Рохман В.В., студент

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка**(м. Полтава, Україна)*

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Пріоритетним напрямом економічного співробітництва України з країнами світу залишається європейський вектор, зокрема створення зони вільної торгівлі. Особливістю 2014-2017 рр. стало зменшення території України, яка враховується при розрахунку обсягів зовнішньої торгівлі, у результаті окупації Криму та частини Донецької і Луганської областей, що свідчить про актуальність дослідження показників зовнішньої торгівлі України та ЄС в новому форматі.

За 2014-2017 рр. чітко простежується зміна векторів співпраці України. Зокрема, в 2014 р. Україною було експортовано в країни СНД продукції на суму 14,9 млрд. дол. США, а в країни ЄС - на 17 млрд. дол. США. В 2017 р. Україною було експортовано в країни СНД продукції на суму 6,9 млрд. дол. США, а в країни ЄС 17,5 млрд. дол. США. Тобто, за досліджуваний період з України до країн СНД було експортовано на 8 млрд. дол. США продукції менше, а до країн ЄС на 0,5 млрд. дол. США більше. Розрахунок географічної структури експорту України показав, що в 2014 р. питома вага експорту продукції України до країн СНД складала 27,6% всього експорту України і знизилась в 2017 р. до 15,9%. В 2014 р. питома вага експорту продукції України до країн ЄС складала 31,5% всього експорту України і підвищилась в 2017 р. до 40,5%.

За 2017 р. до України з країн СНД було імпортовано продукції на 11,5 млрд. дол. США, що на 5,8 млрд. дол. США менше, ніж в 2014 р., а з країн ЄС в 2017 р. було імпортовано продукції на 20,8 млрд. дол. США, що на 0,3 млрд. дол. США менше щодо 2014 р. Розрахунок географічної структури імпорту України свідчить про те, що в 2014 р. питома вага імпорту продукції України з країн СНД складала 31,7% всього імпорту України і знизилась в 2017 р. до 23,1%. В 2014 р. питома вага імпортованої продукції України з країн ЄС складала 38,7% всього імпорту України і підвищилась в 2017 р. до 41,9%. Тобто, чітко простежується переорієнтація зовнішньої торгівлі України на країни Європейського Союзу.

Проаналізуємо детальніше співпрацю України з країнами ЄС в 2017 р. за даними табл. 1.

Таблиця 1

Зовнішня структура товарами України з країнами ЄС в 2017 р.

Країни	Експорт, тис. дол. США	Імпорт, тис. дол. США	Сальдо, тис. дол. США	Експорт, %	Імпорт, %
Усього по країнах ЄС	17533403,9	20799357,1	-3265953,2	100	100
у тому числі					
Італія	2469477,2	1625007,3	844469,9	14,08	7,81
Нідерланди	1676127,4	643673,2	1032454,3	9,56	3,09
Німеччина	1754185,7	5445028,2	-3690842,5	10,00	26,18
Польща	2724589,7	3453816,5	-729226,8	15,53	16,61
Угорщина	1326389,2	1152307,5	174081,6	7,56	5,54
Всього по 5 країнах	9950769,2	12319832,7	-2369063,5	56,75	59,23

Складено і розраховано автором за даними <https://ukrstat.gov.ua>

З проведених розрахунків видно, що з 28 країн партнерів Європейського Союзу в 2017 р. найбільшими торговими партнерами по експорту були Польща, Італія, Німеччина, Нідерланди, Угорщина. В дані країни було експортовано з України 56,8 % продукції з країн Європейського Союзу. З розрахунків видно, що з цих же п'яти країн надходило 59,2 % імпорту країн Європейського Союзу. Торгівельне сальдо України і країн ЄС в 2017 р. було негативним, що свідчить про переважання імпорту в Україну порівняно з експортом на 3,3 млрд. дол. США. Хоча слід відмітити, що між Україною та Італією, Нідерландами та Угорщиною спостерігалось позитивне сальдо торговельного балансу.

Отже, аналіз показників зовнішньої торгівлі товарами України та країн СНД за 2014–2017 рр. показав, що частка країн СНД у загальній структурі торгівлі товарами України за даний період зменшилась, а країн ЄС збільшилась. Основними партнерами нашої країни в зовнішній торгівлі України та ЄС є Польща, Італія, Німеччина, Нідерланди, Угорщина.

УДК 631.147-027.3-035

Новицька І.В., аспірант

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

АДАПТАЦІЯ ВИРОБНИКІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

На сьогоднішній день інтерес іноземних покупців на органічну продукцію з України зростає. Кількість органічних операторів в Україні хоч і збільшилась, але процес експорту серед нових компаній не завжди налагоджений. Недостатня підготовка підприємства до експорту органіки та незнання ринку і недотримання вимог іноземного законодавства стає перешкодою на шляху виробника до прямих контрактів з іноземним покупцем.

Більшість потенційних органічних експортерів в кращому випадку починають готуватися до продажів та вивчати запити потенційних покупців тільки після того як зібрали та розмістили на складі сертифікований врожай. Але така поведінка експортера не залишає часу для обговорення усіх нюансів з імпортером і збільшує ризики невиконання контракту [1].

Виробники органічної продукції зацікавлені постачати на ринок безпечну та якісну продукцію, яка відповідатиме стандартам ЄС і задовольнить потреби українського споживача. Сьогодні виробники органічної продукції керуються законами України та потребами ринку. Для адаптації виробників до Європейських стандартів потрібно дотримуватися 8-и правил:

1. Визначення типу суб'єкта господарської діяльності. Для реалізації свої планів по виробництву органічної продукції, фермеру необхідно визначитися, якими саме законами/правилами йому надалі керуватися. Це залежить від того, який тип виробництва (первинне чи переробне), який розмір господарства (малі потужності, середнє підприємство), яка форма господарювання (ФГ, ОСГ, ФОП), яку продукцію вирощує чи переробляє [2].

2. Безпечність та якість. Впровадження Міжнародної системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР – Hazard Analysis and Critical Control Points) інтегрованої законодавством ЄС, її впровадження затверджено в Україні Законом «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Впроваджується в Україні до різних потужностей поетапно протягом трьох років, починаючи з вересня 2017. Є обов'язковою для певних видів продукції.

3. Класифікація та категоризація продукції. Відповідно до стандартів та норм, прийнятих для кожного виду продукції проводиться поділ продукції по категоріям.

4. Маркування. Від 2 серпня 2018 року в Україні набув чинності закон «Про основні засади та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [2]. Виробникам доведеться переглянути свій підхід до всіх процесів: розділяти в часі або просторі виробництво і зберігання органічної продукції, використовувати тільки органічні

технології, жорсткіше контролювати застосування харчових добавок, мікроелементів і добавок для технологічних цілей. При відсутності сертифікації їм потрібно бути готовими відмовитися від використання в назвах продукції слів «органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», «органік», в тому числі — і від слів «біо-» і «еко-» [3].

5. Оцінка впливу на довкілля. Захист довкілля та відновлення природних ресурсів: раціональне споживання водних ресурсів та очистка стоків; використання упаковки, яка може використовуватися багато разів, перероблятися або розкладатися без шкоди для довкілля; знешкодження або повторне використання відходів. Якщо господар планує розширити або створити нове виробництво, то треба врахувати вимоги Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», який передбачає проведення процедури оцінки та є частиною дозвільної процедури. Директива 2011/92/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація)» Директива Ради 91/676/ЄЕС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Директива щодо оцінки впливу на навколишнє середовище вже імплементована в українське законодавство, Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» вступив у дію 18 грудня 2017 року [3].

6. Підвищення привабливості продукту. Виробництво має працювати над просуванням та збільшенням доданої вартості свого продукту: виробник може пройти будь-яку необов'язкову сертифікацію продукту, яку вимагає покупець – Global G.A.P., IFS, органічну сертифікацію. Також правилами ЄС захищаються географічні зазначення і позначення походження сільськогосподарської продукції та продуктів харчування. Визначено певні види продукції, які через своє територіальне походження, традиційний спосіб обробки мають унікальний статус – «гарантований традиційний продукт»

7. Співпраця та кооперація. Виробники органічної продукції можуть об'єднуватися в кооперативи та кластери, розробляти корпоративні стандарти та проводити групову сертифікацію продукції.

8. Дозвіл на експорт. Вимоги до певних видів продукції існують і сьогодні, економічні механізми взаємодії України та Європейського Союзу (мити, тарифи) та правила на рівні ЄС та національного законодавства країн-членів. Інформація на Онлайн-порталі Export Helpdesk: <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp>. Офіційний дозвіл на експорт до ЄС продуктів тваринного походження надається після проведення повного комплексу заходів та визначення відповідності або еквівалентності у сфері санітарних та фітосанітарних заходів. Офіційний дозвіл надає Держпродспоживслужба.

При експорті продуктів до країн ЄС необхідно дотримуватися правил, що гарантують їх безпечність (trade.ec.europa.eu/tradehelp): Контроль забруднюючих речовин у харчових продуктах Регламент (ЄС) № 315/93 (англ.) встановлює процедури ЄС щодо забруднюючих речовин у харчових продуктах на території ЄС. Максимально допустимий вміст забруднювачів (нітратів, важких металів) у овочах на ринках країн ЄС (Регламент (ЄС) № 1881/2006 – англ.). Контроль залишків пестицидів, перелік контрольованої продукції та максимальні межі залишків пестицидів визначені у Регламенті (ЄС) №396/2005 – англ.) [3].

Будьте впевнені, що розпочавши підготовку до експорту сьогодні, ви матимете більше шансів зарекомендувати себе як відповідального та надійного постачальника серед потенційних органічних імпортерів вже найближчим часом.

Список використаних джерел

1. Ринок органічної продукції в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/podiiia/item/9994-rynok-orhanichnoi-produktsii-v-ukraini.html>
2. Адаптація до законодавства ЄС. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.dossier.org.ua/sites/default/files/adaptation_inforgraphics_all.pdf
3. Як в Європі: що доведеться врахувати виробникам органічної продукції. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://agroinsider.com.ua/2018/09/13/yak-v-yevropi-shho-dovedetsya-vraxuvati-virobnikam-organichno%D1%97-produkci%D1%97>

УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВА

Матеріально-технічне забезпечення є одним з видів господарської діяльності підприємства, який спрямований на забезпечення матеріально-технічними ресурсами процесу виробництва, здійснюваної, як правило, до початку виробництва. Управління матеріально-технічним забезпеченням – це складний процес, який потребує від менеджменту підприємства постійного удосконалення підходів до його функціонування та застосування новітніх інноваційних підходів, що дозволять не тільки ефективно управляти матеріалами та ресурсами, але і раціонально їх використовувати з мінімальними невиробничими витратами. Під управлінням матеріально-технічним забезпеченням ми розуміємо своєчасне постачання підрозділів підприємства необхідними видами ресурсів високої якості, кількості для безперебійного функціонування кожного відділу підприємства при мінімально можливих затратах, постійній взаємодії між постачальниками для забезпечення ефективного функціонування всієї товаропровідної системи.

В процесі свого функціонування підприємству потрібен цілий комплекс матеріально-технічних засобів, адже процес матеріально-технічного забезпечення виробництва направлений на своєчасне постачання на склади підприємства або відразу на робочі місця потрібних відповідно до бізнес-плану матеріально-технічних ресурсів [1].

Для досягнення ефективного функціонування підприємства необхідна організація своєчасного і комплексного забезпечення виробництва високоякісними матеріально-технічними ресурсами, а саме: устаткуванням, інструментом, оснащенням, господарським інвентарем, сировиною, матеріалами, комплектуючими виробами, паливом та ін. Оформленням договорів на поставки ресурсів займаються відділи матеріально-технічного забезпечення (МТЗ), що входить до складу загальної логістичної системи підприємства. Якщо ми ведемо мову про великі підприємства, то вищевказаний відділ не тільки формує і підписує договори із постачальниками, але і здійснює моніторинг їх економного використання. Беручи до уваги малі підприємства, то цю функцію зазвичай покладено або на економіста або на окремого бухгалтера, який займається саме обліком матеріальних ресурсів. Відділ МТЗ здійснює не тільки управління матеріальними потоками у сфері виробництва і обігу, але ще виконує функцію по управлінню збутом і доставкою готової продукції кінцевим споживачам.

Основною метою МТЗ підприємства є своєчасне постачання підрозділів підприємства необхідними видами ресурсів високої якості і оптимальної кількості для його безперебійного функціонування при мінімально можливих затратах.

До основних функцій відділу матеріально-технічного забезпечення відносять [2]:

планування МТЗ (складання річних, кварталних планів з відповідними розрахунками і обґрунтуванням щодо потреби у всіх видах матеріальних ресурсів згідно норм витрати матеріалів);

оперативно-заготівельна діяльність (організація комплексної та своєчасної поставки матеріалів);

організація приймання матеріальних ресурсів (перевіряється відповідність сировини, матеріалів вимогам, які передбачені договорами. Якщо відбулась поставка на підприємство

продукції з відхиленнями за термінами, кількістю, якістю служба матеріально-технічного забезпечення на основі заключених з ними договорів пред'являє постачальникам обґрунтовані претензії із зазначенням суми нанесеного збитку з метою відшкодування втрат або повертає їх назад);

організація складського господарства (оцінка наявних складських площ і розробка планів їх раціонального використання, оцінка відповідності рівня складського господарства сучасним вимогам і розробка планів його розвитку за технічною оснащеністю і обсягами);

забезпечення внутрішньовиробничого постачання (передбачає встановлення лімітів на відпуск матеріалів; організацію доставки їх в цехи; контроль за використанням матеріалів у виробництві);

контроль запасів (здійснюється з метою забезпечення їх відповідності нормативному рівню за кожним видом матеріальних ресурсів. Служба матеріально-технічного забезпечення повинна приймати всі необхідні заходи із скорочення понаднормативних матеріальних ресурсів).

Крім того у даному переліку відсутній важливий напрямок МТЗ, без якого по суті неможливе функціонування будь-якого підприємства, а саме – транспортування ресурсів, яка передбачає організацію підсистеми транспортного забезпечення від якої залежить рівень витрат, собівартість продукції і величина прибутку [3]. У цьому контексті необхідним є введення такої функції як логістичне управління МТЗ, адже логістика за своєю суттю передбачає планування, контроль та управління транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними і нематеріальними операціями, здійснюваними в процесі транспортування сировини та матеріалів до підприємства, доставки готової продукції до споживача, а також передачі, збереження та обробки відповідної інформації [4].

Отже, можна зробити висновок, що актуальним на сьогодні є створення дієвої системи управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства, що не тільки робить його конкурентоспроможним в умовах розвитку сучасної економіки, але й дозволяє економніше використовувати наявні ресурси без непродуктивних витрат. Основними завданнями відділів МТЗ є створення безперервного, комплексного, економічного постачання виробництва матеріалами та сировиною, пошук оптимальних варіантів щодо заключення договорів на поставку, застосування прогресивних шляхів та засобів доставки з метою прискорення та здешевлення процесу обміну, їх збереження та раціональне використання.

Список використаних джерел

1. Бойко Є.О. Логістичне управління підприємством—запорука його конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rtpp.com.ua/news/2014/02/19/5/3089.html>.
2. Фатхутдінов Р.А. Виробничий менеджмент: Підручник / Р. А. Фатхутдінов. – М.: Видавничо-торгова корпорація «Дашков і Ко», 2005. – 472 с.
3. Організація і технологія матеріально-технічного забезпечення підприємства : навч. посіб. / А. С. Гордійчук, О. А. Стахів, Т. В. Кузнєцова, Н. В. Збагерська ; за заг. ред. А.С. Гордійчука. – Рівне : НУВГП, 2012. – 256 с.
4. Бортнік С.М. Удосконалення управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства на засадах логістики / С. М. Бортнік // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2014. – № 8. – С. 61 – 74.

Науковий керівник – Чайкіна А.О., к.е.н.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ДОСВІД АНГЛІЇ ТА НІМЕЧЧИНИ

Рівень розвитку країни залежить від інноваційної активності суб'єктів національної економіки. В розвинутих країнах Заходу на долю нових або удосконалених технологій, обладнання та продуктів, створених на основі нових знань або рішень, приходиться від 70 до 85% ВВП [1]. Сьогодні, розробка та втілення інновацій є одним із ключових чинників успіху країни.

Інноваційний процес має кілька особливостей. Перша – основний творець та розробник науково-технічної продукції – це малі науково-технічні фірми. Такі підприємства називають венчурними фірмами. Венчурні фірми – це здебільшого малі підприємства у новітніх галузях виробництва (електроніка, біохімія, біоінженерія, виробництво споживчих товарів), які швидко прогресують і в яких відбувається інтенсивна зміна поколінь продуктів і технологій, пов'язаних з базисними інноваціями. Малі венчурні підприємства спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, упровадження інновацій, організація яких пов'язана з підвищеним ризиком [2].

Другою очевидною тенденцією можна назвати поєднання академічної науки і промисловості, що призводить до створення широкої мережі технопаркових структур.

Третя тенденція розвитку світової економічної системи полягає у посиленні державної підтримки тих, хто займається інноваційною діяльністю.

Розглянемо інноваційну політику таких провідних країн світу, як Англія та Німеччина (табл. 1).

Таблиця 1

Інноваційна політика Англії та Німеччини

Англія	Німеччина
<p>Англія створила власну ефективну систему сприяння інноваціям, яка включає наступні види діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – скорочення податку на прибуток для венчурних фірм (звичайний податок на прибуток 35%, а для венчурних фірм – 25 %); – система страхування коштів, які надаються венчурним фірмам (держава гарантує повернення 70% середньострокових позик, які надаються на 2-7 років); – списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (послуг) у будь-якій сумі; – субсидії на проведення досліджень з розробки нових видів продукції чи технологій (75% витрат фірм на яких зайнято до 50 чол., але не більше ніж 50 тис. фунтів стерлінгів); – відшкодування витрат на нововведення згідно з державними програмами по субсидуванню малих інноваційних фірм (до 50% витрат на нововведення) тощо. 	<p>Німеччина також активно створює умови для покращення інноваційної діяльності компаній, зокрема, пропонує:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дотації на підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу (не більше ніж 5 співробітників від кожної фірми), на стажування у вузах, наукових інститутах, інших державних чи приватних науково-дослідних організаціях (на термін до 3-х років); – цільові безоплатні субсидії підприємствам, що освоюють нову технологію (не більше 54 тис. марок для придбання і монтажу нового технологічного обладнання, до 900 тис. марок для впровадження удосконалень на термін до 3-х років) тощо.

В Україні основними видами фінансової підтримки інноваційної діяльності згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» є:

часткове до 50 відсотків безвідсоткове кредитування;
часткова компенсація відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності банкам та іншим фінансовим установам за кредитування пріоритетних інноваційних проєктів протягом першої половини строку реалізації пріоритетного інноваційного проєкту;
надання грантів;
надання цільових субсидій;
державного замовлення на інноваційну продукцію;
передачі майна в лізинг;
співфінансування за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів з часткою державного фінансування, яка не перевищує третину вартості пріоритетного інноваційного проєкту [3].

З метою удосконалення системи фінансової підтримки інноваційних процесів в Україні необхідне здійснення таких основних заходів:

доопрацювання і затвердження Стратегії інноваційного розвитку України;
доповнення існуючої системи правових актів документами, які створюють умови для подальшого розвитку інноваційної інфраструктури на промисловому та галузевому рівні, фінансування венчурного капіталу, впровадження нових технологій у виробництво, регіональний інноваційний розвиток тощо.

доопрацювання і затвердження Дорожньої карти України до Європейського дослідницького простору;

забезпечення активну участь промислових компаній, наукових організацій та інших зацікавлених структур регіону в основних державних програмах інноваційних цілей, які будуть реалізовані на регіональному рівні до їх завершення;

проведення реформи економічних відносин в системі вищої освіти;

запровадження базового фінансування наукової діяльності університетів за результатами їх державної атестації;

стимулювання закладів вищої освіти та наукових установ до трансферу розроблених ними технологій та ін.

Список використаних джерел

1. Національна інноваційна система: зарубіжний досвід, стан в Україні: Аналітичні матеріали до парламентських слухань / В. М. Геєць, Л. І. Федулова, Ю. М. Бажал та ін.; За ред. В. М. Геєця, Л. І. Федулової; НАН України. Ін-т економіки та прогнозування. – К., 2007. – 184 с.

2. Венчурні компанії // Юридична енциклопедія: [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. – К.: Українська енциклопедія, 1998. – ISBN 966-749-200-1.

3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року № 40-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

AGILE PROJECT MANAGEMENT – ЯКІСНО НОВИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

Сьогодні переважна більшість підприємств використовує в своїй діяльності проектно-орієнтований підхід. В умовах динамічних змін зовнішнього середовища не лише ринок, але й споживачі та замовники постійно змінюють свої вимоги до проектів. У зв'язку з цим виникає необхідність розглядати будь-який проект з точки зору можливості управління ним безпосередньо в процесі виконання тих чи інших проектних робіт. Під час проведення оцінки економічної ефективності розробленого проекту і його споживчої цінності виділяють декілька основних параметрів: виручка від проекту, витрати проекту, складність проекту, вартість підтримки отриманого рішення. Можливість впливати на ці та інші параметри в ході реалізації проекту створює неабиякі конкурентні переваги для підприємств та організацій різних сфер діяльності. Чим більше можна впливати на ключові параметри проекту, тобто зменшувати витрати чи складність проекту, тим вищою буде привабливість даного проекту для потенційних інвесторів.

З метою підвищення керованості проекту доцільно використовувати гнучкі (agile) методи управління проектами та продуктами. Цей підхід орієнтований на динамічне формування вимог і забезпечення їх реалізації в результаті постійної взаємодії в командах проекту [1]. Згідно з даним підходом, проект умовно поділяється не на послідовні етапи, а на маленькі підпроекти, які згодом «збираються» в готовий продукт. Сьогодні існує чимало методів, які базуються на ідеях Agile Project Management, найбільш популярними серед яких є Scrum і Kanban.

Правила Scrum легкі і прості для розуміння, що дозволяє багатьом проектним командам, які застосовують методологію Agile Project Management, використовувати його в якості відправної точки [2].

По-перше, команди Scrum мають унікальні ролі, характерні для їх участі у процесі управління проектами. Як правило, існує майстер-сценарист, або найголовніша людина в команді, власник продукту, який є «голосом продукту»; і команда розробників, яка безпосередньо відповідає за отримання бажаного результату.

По-друге, Scrum являє собою основу для руху управління проектами, що використовує ітерації фіксованої довжини роботи, які називаються спринтами. Перед початком кожного «спринту» відбувається планування робіт, під час якого оцінюється зміст «Product Backlog» і формується «Sprint Backlog», що містить конкретні завдання, які мають бути виконані в даному спринті. Кожний спринт обов'язково повинен мати мету, досягнення якої можливе винятково завдяки виконанню завдань із «Sprint Backlog».

По-третє, щоденно має проводитися засідання «Daily Scrum», на якому кожний учасник команди проекту має дати відповідь на питання «що вдалося зробити вчора?», «що потрібно зробити сьогодні» і «які виникли перешкоди для виконання роботи?». Завдання такого зібрання – це визначення статусу і прогресу роботи «спринту», виявлення конкретних перешкод на шляху досягнення встановленої мети, формулювання рішень стосовно необхідності зміни стратегії подальшої діяльності. По завершенню кожного «спринту» має здійснюватися аналіз ефективності роботи команди проекту, прогнозування очікуваної ефективності в наступному «спринті», виявлення основних проблем, оцінка ймовірності завершення всіх необхідних проектних робіт і таке інше.

Kanban є основою для гнучкого управління проектами, що відповідає спроможності

команди проекту. Він орієнтований на те, щоб робити речі якомога швидше, надаючи командам можливість реагувати на зміну навіть швидше, ніж Scrum. На відміну від Scrum, Kanban не має жодних затримок. Замість цього робота знаходиться у стовпці To Do. Іншими словами, в методології Kanban застосовується принцип Just-In-Time, який означає, що послідовні етапи виробничого процесу здійснюються лише тоді, коли виникає така необхідність [3].

Загалом, структура Kanban включає в себе наступні чотири компоненти: перелік робіт (або історій), що визначаються як проблеми або завдання, які потрібно виконати; колони або смуги – використовуються на платі Kanban, щоб відрізнити завдання від різних робочих стрічок, користувачів, проектів; робота в рамках ліміту (WIP) – правило, що обмежує обсяг робіт, який потрібно виконати, на основі можливостей команди; постійні релізи – команда працює над кількістю історій у рамках ліміту WIP і може випускати в будь-який час. Плата Kanban використовується для візуалізації всієї роботи, яка виконується в проекті, вона також використовується для планування ресурсів, що дозволяє керівникам проектів переглядати роботу та встановлювати відповідні строки. Історії розміщуються у стовпці To Do, доки обмеження WIP не дадуть змогу виконати наступне завдання. Перелік робіт має бути розподілений на відносно невеликі питання та виставлений за пріоритетом.

Оцінка проекту є надзвичайно важливим аспектом управління проектами як Kanban, так і Scrum. Для Kanban багато команд встановлюють ліміт для кожного штату на основі попереднього досвіду та розміру команди. Команди Scrum використовують оцінку проекту, щоб визначити, скільки роботи можна виконати в конкретному спринті. Багато гнучких команд приймають унікальні методи оцінки, такі як планування, ідеальні години або історія, щоб визначити числове значення для встановленого завдання. Оцінки проекту вступають в силу на початку та в кінці кожного спринту. Вони допомагають командам визначити, що вони можуть зробити, на початку спринту. Ефективні звіти, такі як діаграми Burndown, показують, скільки «пунктів історії» завершено під час спринту.

Таким чином, перехід до реального застосування гнучких методологій в сфері управління проектами – це справжній виклик для будь-якої команди проекту. Відтак, керівники підприємств мають бути готовими не лише освоїти новий підхід до управління проектами, але й підібрати людей, здатних працювати в agile-режимі. Зацікавлені в підвищенні своєї конкурентоспроможності підприємства розуміють потребу в гнучкому управлінні і допомагають своїм працівникам отримувати необхідні знання і навички для роботи з гнучкими методиками управління проектами. Як було зазначено вище, Agile – це сукупність ідей та принципів того, як потрібно реалізовувати проекти в умовах динамічних змін зовнішнього середовища. Вже на їх основі були розроблені окремі гнучкі методи – Scrum, Kanban та багато інших. Ці методи можуть сильно відрізнитися один від одного, але вони завжди ґрунтуються на однакових принципах і допомагають працювати більш ефективно над виконанням складних проектних робіт.

Список використаних джерел

1. Якубенко І.М. Agile-менеджмент як дієве управління проектами для цілеспрямованих команд / І.М. Якубенко // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2017. – № 4 (22). – С. 167-172.
2. Ткаченко І.Н. Использование гибких технологий Agile и Scrum для управления стейкхолдерами проектов / И.Н. Ткаченко, К.К. Сивокос // The Manager. – 2017. – № 4 (68). – С. 85-95.
3. Кононенко І.В. Формирование обобщенного свода знаний по управлению проектами / И.В. Кононенко, А. Агаи // Управління розвитком складних систем. – 2016. – № 27. – С. 44-53.

СОСТОЯНИЕ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН К 2017 ГОДУ. ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ ПУТЕМ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИИ

Для банковской системы Казахстана 2017 год трудно назвать удачным: сократились активы банков второго уровня, их ссудный портфель и обязательства, зато выросли объемы и доля просроченных кредитов. Все это произошло на фоне слияний банков и благодаря масштабной государственной поддержке. Хотя к концу года ситуация несколько стабилизировалась, некоторые негативные тенденции остаются.

По итогам декабря 2017 года совокупные активы банков второго уровня (БВУ) в республике увеличились на 59,1 млрд тенге (или 0,2%), достигнув показателя в 24 трлн 220,5 млрд тенге. Рост показателя произошел впервые за 3 месяца, однако изменить общую тенденцию не удалось: активы казахстанских банков снижаются. По итогам 2017 года сокращение составило 5,2%, или 1 трлн 336,3 млрд тенге.

В разрезе банков наибольший рост активов в декабре показал «Народный банк», чьи активы выросли на 167,3 млрд. тенге и превысили отметку в 5 трлн. тенге. Более чем на 90 млрд. тенге улучшились показатели Forte bank, а Банк ЭкспоКредит в декабре увеличил собственные активы в 4,5 раза: с 21,5 до 97,4 млрд. тенге. Произошло это в преддверии очередного переименования: с 8 января банк называется First Heartland Bank.

По итогам года больше всего активы нарастили Forte bank (на 286,3 млрд. тенге, до 1 504,7 млрд.), Kaspi bank (на 270,2 млрд тг, до 1 470,3 млрд тг) и Жилстройсбербанк (на 140,7 млрд, до 762,4 млрд тг).

Самое большое снижение активов в декабре прошло в Банке RBK – объем сократился 971,9, до 594,3 млрд. тенге, то есть почти на 40%. Это произошло из-за передачи обязательств в специализированную компанию по управлению проблемными активами, что является одним из условий участия банка в Программе финансовой поддержки банковского сектора. Заметно «похудел» в декабре и «Ситибанк Казахстан» (на 63,9 млрд. тенге, до 526,9 млрд.), а также ДБ «Банк Китая в Казахстане» (на 63,6 млрд тенге, до 190,1 млрд).

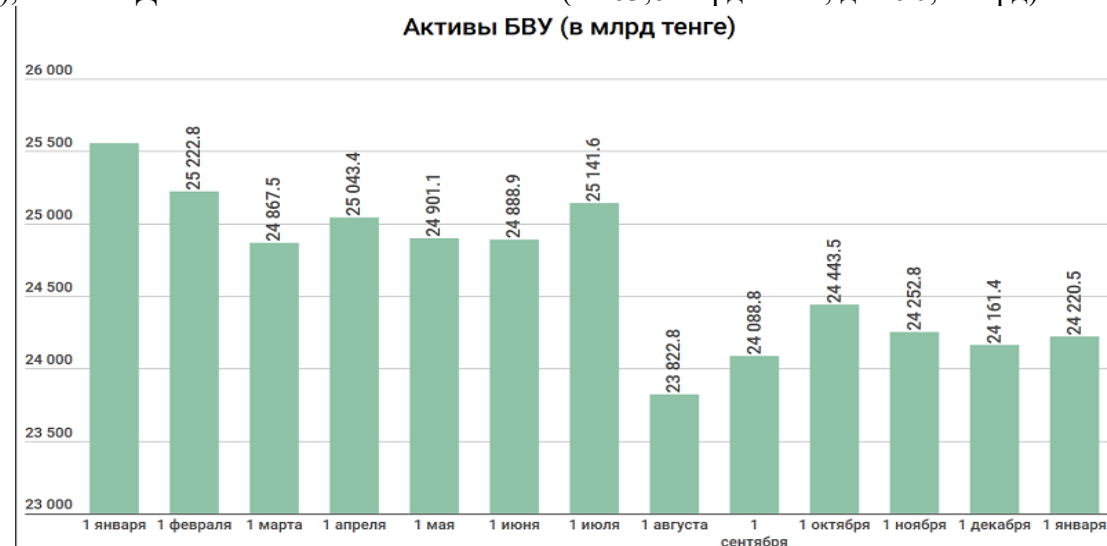

Рис. 1. Активы БВУ, в млрд. тенге

Объем совокупного ссудного портфеля БВУ в декабре сократился на 0,5%, во второй раз за год опустившись ниже отметки в 13,6 трлн тенге. Общее снижение отмечается уже 3 месяца подряд. За 2017 года показатель сократился на 1 трлн 920,3 млрд тенге, или

12,4%. Главная причина – сокращение объема кредитов Банка RBK почти в 2,5 раза: портфель уменьшился с 690,2 до 280,4 млрд тенге, что также является следствием предпринимаемых управлением банка шагов по улучшению финансовой стабильности банка. АО «Казкоммерцбанк» и АО «Банк «Bank RBK», обязательства которых были переданы в специализированные компании по управлению проблемными активами в рамках Программы повышения финансовой устойчивости банковского сектора Республики Казахстан.

За 2017 год объем кредитов банка снизился на 472,9 млрд. тенге, что даже выше показателей Delta bank (410,7 млрд тг), но куда ниже, чем у Kazkoma: ссудный портфель этого банка за год снизился в 2,3 раза, до 1 трлн 601 млрд тенге (при этом в декабре отмечен рост на 132,3 млрд тенге).

Лучшие показатели работы в 2017 году показали:

- «Народный банк» – на 281 млрд (из них в декабре – 115,5 млрд), до 2650 млрд. тенге;
- «Сбербанк» – на 182,3 млрд, до 1154,1 млрд. тенге;
- Kaspi bank – на 151,9 млрд., до 939,8 млрд тенге.

Вместе с сокращением ссудного портфеля улучшилось его качество. Объем кредитов с просроченной задолженностью в ноябре-декабре сократился на 826,5 млрд тенге: их объем в БВУ опустился ниже 2 трлн тенге, чего не было с 1 января 2017 года. Уменьшилась и их доля: на начало 2018 года доля кредитов с просрочкой составила 14,64% (на 1 ноября – 20,38%, на 1 января 2017 года – 12,23%).

Декабрь выдался неудачным для БВУ в плане прибыльности. Превышение текущих расходов над доходами после выплаты подоходного налога за 31 дней составило 31,2 млрд тенге. В результате банки Казахстана год в целом отработали в минусе: расходы оказались выше на 18,7 млрд тенге. При этом убыточных банков, по данным Нацбанка, по итогам года оказалось всего 3: Kazkom (-394,2 млрд тг), Банк RBK (-104,6 млрд тг) и ДБ «НБ Пакистана» в Казахстане (-514,3 млн тг). А вот банков, сокративших доходы по сравнению с 2016 годом, куда больше. Показатели превышения доходов над расходами стали меньше у 13 банков из 34 (включая Delta Bank). Наибольший же рост по сравнению с предыдущим годом показал Kaspi bank (+ 49,8 млрд тг), что позволило ему стать вторым по доходу банком республики (73,1 млрд тенге), уступая только «Народному банку» (154,3 млрд тг).

В данный момент банковский сектор находится в кризисе и перспективы его развития весьма туманны. Состояние на 2017 год банковского сектора можно назвать кризисным из-за таких факторов как:

- ухудшение качества активов, особенно для банков с высоким уровнем концентрации кредитного портфеля, при котором одно или два значительных кредитных события могут обусловить резкое увеличение потребности в формировании резервов;
- быстрое ухудшение показателей капитализации банков на фоне недостаточной поддержки со стороны акционеров;
- ухудшение показателей ликвидности и фондирования вследствие низкого уровня диверсификации ресурсной базы небольших банков и банков средней величины, а также их зависимости от фактора доверия со стороны участников рынка

Но несмотря на данное состояние сектора, мы можем найти проблески развития, такие как увеличение активов, улучшение качества кредитования.

Таким образом, на наш взгляд, при правильной политике Национального банка Республики Казахстан развитие возможно, но нужна помощь со стороны государства.

Научный руководитель – Рыспекова М.О., к.э.н., доцент

Самсоненко Н.В., викладач комп'ютерних дисциплін, вища категорія;
Сидорина О.Г., викладач комп'ютерних дисциплін, вища категорія;
Павлович Л.В., викладач фізики, астрономії та інформатики, перша категорія
Полтавський коледж нафти і газу
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ТРИГЕРІВ У ІНТЕРАКТИВНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЯХ

Метою навчання є формування у студентів теоретичної бази знань з основ інформатики, умінь і навичок ефективного використання сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій у своїй діяльності, що має забезпечити формування їх інформаційної культури та інформаційної компетентності [1].

Як організувати навчальний процес, щоб реалізувати мету і забезпечити якість навчання здобувачів освіти? Впровадження інформаційних технологій, використання мультимедійної техніки та ресурсів Інтернет набувають популярності при проведенні занять.

Серед мультимедійних засобів навчання важливе місце посідають мультимедійні презентації. ІКТ супровід можна підготувати для будь-якого типу та для будь-якого етапу заняття: лекція, семінар, практичне чи лабораторне заняття, модульний контроль. Продумана, підготовлена та осмислена презентація допоможе викладачу підвищити результативність заняття, зробити його більш емоційно наповненим, цікавим, змістовним.

Мультимедійні засоби навчання дають нові можливості для розвитку здібностей, активно включають студентів у навчальний процес, підвищують зацікавленість, сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, підвищують їх інформаційну культуру при застосуванні нових інструментів в роботі з презентаціями MS PowerPoint.

Використання тригерів при створенні навчальних презентацій у Microsoft PowerPoint дозволяє розробляти інтерактивні дидактичні матеріали [2].

Тригер — елемент на слайді PowerPoint (малюнок, фігура, кнопка, текст), який при клацанні на ньому мишкою, запускає певну дію.

Перевага використання тригерів в презентаціях полягає в тому, що при натисненні на нього не відбувається автоматична зміна слайду.

Результат дії тригера: відтворення звуку та відео, анімація об'єкта, поява або зникнення, зміна кольору чи розмірів, переміщення [3].

Алгоритм встановлення тригера:

1. Визначити структуру інтерактивного елемента.
2. Розмістити об'єкти на слайді презентації.
3. На об'єкти, до яких застосовується тригер, встановити анімаційні ефекти.

Виділити об'єкт, який повинен з'являтися чи зникати.

Вкладка *Анімація* - *Настройка анімації* - *Додати ефект*.

4. Створити тригер (перемикач). В області завдань *Настройка анімації* потрібно клацнути стрілку поруч з ефектом, щоб відкрити спливаюче меню і вибрати команду "*Время*". В якості тригера можна використовувати: фігуру, напис, малюнок. [4]

5. Натиснути кнопку *Переключатели* у лівій нижній частині вікна. Вибрати *Начать выполнение эффекта при щелчке*. Буде відображено список. Вибрати потрібний елемент із запропонованого списку (до цього об'єкту застосовуємо тригер). Назва об'єкта у випадному списку повинна співпадати з його назвою у області анімації. Після цього біля виділеного

об'єкта з'явиться позначка .

6. Перегляд презентації

Показ слайдов - *Начать показ слайдов* - *С начала*.

За допомогою тригерів можна створити інтерактивний тест на базі презентації. В якості варіантів відповіді можуть виступати слова, цифри або зображення. Якщо користувач

натискає на неправильний варіант відповіді, то відповідь зникає, в іншому випадку спрацьовує будь-який ефект анімації, змінює розмір, колір або місце розташування об'єкта.

Таким чином, найбільш сучасним засобом для навчального процесу - є середовище підготовки комп'ютерних презентацій PowerPoint, яке для будь-якого викладача служить надійним помічником при створенні навчальних матеріалів, оскільки за умов дуже швидкого опанування його можливостями дозволяє використовувати весь спектр мультимедійних форм подання даних – тексти, графіку, анімацію, відео, звук.

Мультимедійний супровід значно полегшує роботу викладача на занятті, економить час та сприяє створенню динамічної інтерактивної взаємодії всіх учасників навчального процесу.

Однак переважна більшість викладачів вважає PowerPoint засобом демонстрації, не використовуючи його інтерактивних можливостей.

презентації набути майбутнього **Список використаних джерел**

1. Освітні програми МОН України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
2. Робота з тригерами в MS PowerPoint. – Режим доступу: http://many-mouse.blogspot.com/p/blog-page_4.html
3. Електронний ресурс.– Режим доступу: <http://teachinfo.edukit.dn.ua/>
4. Електронний ресурс.– Режим доступу: <http://it-tehnolog.com/statti/suchasni-informatsiyni-tehnologiyi>

УДК 004:339.18

Сапун О.Л., к.пед.н., доцент; Радкович М.В., магистрант
УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»
(г. Минск, Республика Беларусь)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

На данный момент вступила в действие новая Программа развития логистической системы и транзитного потенциала на 2016 - 2020 гг. Одной из задач, которой является развитие инфраструктуры и информационно – коммуникационных технологий на транспорте [1].

В настоящее время в мире действует около 170 видов систем слежения и диспетчеризации транспортных средств, более 50% из которых используют датчики спутниковой навигационной системы GPS. Спутниковый мониторинг транспорта используется для решения проблем транспортной логистики в системах управления транспортом и автоматизированных систем управления автопарком.

В зависимости от применяемых технических решений можно выделить пять поколений систем GPS-мониторинга для транспорта.

Самые первые системы мониторинга транспорта не позволяли осуществлять мониторинг в режиме реального времени.

Во втором поколении для организации связи использовалась мобильная связь, которая дорогостоящая.

В третьем поколении происходило подключение к Интернету и локальной сети пользователя.

Системы четвертого поколения также используют один из механизмов мобильного Интернета в качестве транспортной системы, но отличаются от третьего использованием веб-технологий.

Системы мониторинга пятого поколения представляют собой глобальное развитие и централизацию систем предыдущего поколения в единый распределенный центр

мониторинга. При создании этой системы пользователи из разных регионов, стран и даже континентов работают с наиболее тесно расположенным региональным веб-сервером с минимальной задержкой.

Система GPS-мониторинга предназначена специально для организаций, работающих в сферах такси, аренды сельскохозяйственных машин и спецтехники, лизинговых услуг, транспортных услуг, строительства, проката автомобилей, охранных услуг. Оборудование системы устанавливается на любой вид транспорта: легковой автомобиль, специальную технику (бронированный фургон, автобус, грузовик, автокран, экскаватор, бульдозер) и позволяет осуществлять дистанционный контроль и управление транспортными средствами в режиме реального времени через собственный диспетчерский центр. В любой момент времени можно получить точные данные о местонахождении и состоянии транспорта благодаря глобальной системе спутниковой навигации

Особенности GPS-мониторинга транспорта: отображение местоположения и скорости транспортных средств на экране диспетчера в режиме реального времени; выбор оптимальных маршрутов; контроль движения по указанным маршрутам; контроль грузовых перевозок; контроль состояния транспортного средства; восстановление истории местоположения и эксплуатации транспортного средства; создание базы данных и отчетов о движении транспорта в соответствии с требуемыми параметрами; безопасность движения; возможность интеграции с системами логистики и бухгалтерского учета.

В Республике Беларусь на данный момент существует достаточное количество организаций, оказывающих услуги слежения и мониторинга транспорта: УП «БелТрансСпутник», группа организаций «Омникомм», ОАО «СКБ Камертон», ООО «Тестмастер», совместное белорусско-российское предприятие «Технотон», ООО «АНТЕЛИС Электронике», ЧТУП «Руптела» и др.

Система спутникового мониторинга для автотракторной техники, созданная на белорусско-российском предприятии «Технотон» активно внедряется на предприятиях АПК. Данной системой уже оборудованы автопарки десятков хозяйств и организаций, среди которых ПО «Беларуськалий», ПО «Белоруснефть», ЗАО «Витэкс», УП «Автомост». Ведущие автопроизводители Беларуси: МАЗ, БелАЗ, МоАЗ, Гомсельмаш, Лидасельмаш, МЗКТ, Амкодор Системы контроля расхода топлива и мониторинга транспорта предприятия «Технотон» дают возможность руководителям автохозяйств снижать затраты и повышать рентабельность использования техники.

Систему мониторинга транспорта разработало унитарное предприятие «БелТрансСпутник». Данное предприятие разработало эффективную систему слежения за автотранспортом «Диспетчер - II Pro», которая работает на принципах спутниковой навигации и передачи данных через мобильную связь GSM. В настоящее время она наиболее широко распространена среди международных автомобильных перевозчиков.

Инновационную систему слежения Trust-Track, позволяющую в любое время проконтролировать работу автопарка, предлагает ЧТУП «Руптела». Мониторинг транспорта с помощью системы «Trust Track» обеспечивает получение таких данных, как: местоположение транспорта в режиме on-line; история движения; отклонение от заданного маршрута; уровень топлива в баке; фактический расход топлива; время работы; работа механизмов и другие параметры.

Одним из существенных недостатков в организации движения транспортных средств в Республике Беларусь является то, что каждая из контрольных служб использует собственные автоматизированные информационные системы, не связанные в единое информационное пространство, что увеличивает продолжительность оформления документов и требует повторного ввода информации.

Существуют и другие информационные системы в транспортной логистике. Например, система управления транспортом (TMS) представляет собой программный пакет, который автоматизирует бизнес-процессы транспортной логистики предприятия, работают в режиме реального времени и, обеспечивает соблюдение определенных стандартов качества. Система

TMS підтримує планування, моніторинг і розрахунок вартості транспортування в логістических.

Система TMS введена в РУП «Мінск Кристалл», де крім власного автопарка замовлення на доставку вантажів обслуговують приблизно 16 залучених транспортних організацій. З введенням системи TMS час завантаження одного транспортного засобу не перевищує 30 хвилин. Раніше вимагалося 3-4 години для завантаження одного автомобіля.

Серед успішних проєктів, реалізованих на підприємствах АПК – автоматизація оптового складу (торгово-логістического центру) РУП «Мінск Кристалл». Ця система дозволяє планувати і керувати рухом транспортних засобів по території організації; мінімізувати сбой в графіках поставок і отримань; можливість комунікації з водіями; покращення якості обслуговування клієнтів; підвищення рівня загальної безпеки на території підприємства [2].

Проблеми в логістическій системі Республіки Білорусь можна вирішити тільки з допомогою залучення інвестицій, впровадження інформаційних систем і технологій, вдосконалення законодавства, спрощення адміністративних процедур, підвищення якості підготовки кадрів.

Список використаних джерел

1. Ващило, А. А. Резерви і напрями розвитку транспортно-логістических послуг / А.А.Ващило //Економічний бюллетень НІЕІ Міністерства економіки Республіки Білорусь. – 2017. – № 4. – С. 18–21.
2. Логістика в Республіці Білорусь // Транспорт і логістика Республіки Білорусь. – 2016. – С. 4–12.

УДК 005

Синягівська В.С., Яценко А.В., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СПЕЦИФІЧНА СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Історія розвитку менеджменту відбувається протягом багатьох тисячоліть, аж від початків писемності у стародавньому Шумері. Вважалося, що певне досягнення революції в житті суспільства дало поштовх до створення нового раніше не існуючого прошарку населення – «жрець – бізнесмен», які свої дії пов'язували з певними торговими операціями. Це була перша управлінська революція, яка отримала назву релігійно-комерційної.

Стародавні філософи стверджували, що як правило причиною збідніння суспільства була відсутність належного управління чи порушення старшинства між людьми.

Розвиток продуктивних сил суспільства визначається поглибленим розподілом праці. На сучасному етапі розвитку процесу управління як особливого виду діяльності людини виникли певні потреби в забезпеченні злагодженої роботи людей та цілеспрямованості їх дій. Таким чином, один працівник сам здійснює управління своєю працею, а колектив працівників потребує керівника, який би організував управління їх працею. Вчені вважають, що управління в історичному контексті як діяльність виникло під час періоду другого великого суспільного поділу праці – відокремлення ремесла від землеробства. Таким чином, можна виділити п'ять управлінських революцій:

- перша – у стародавньому Шумері;
- друга – відбувалась до 1790 р. до н.е. (діяльність царя Хаммурапі, котрий опублікував Кодекс законів управління державою для регулювання суспільних відносин між різними соціальними верствами населення);
- третя – була спрямована на об'єднання методів державного управління з контролем та діяльністю сфери виробництва та будівництва.

- четверта – пов’язана із появою капіталізму та датується 17-18 ст. н.е.;
- п’ята – революція, що відбувалась в кінці XIX – на початку XX ст., яку досить часто називають бюрократичною, не зважаючи на велику кількість перетворень. Таким чином, розвиток менеджменту – це еволюційний процес, адже він безперервний та показує ті зміни, що відбуваються в системі соціально-економічних відносин [1].

На сьогоднішній день можна зустріти форми й структури управління організацій, які створилися далеко в минулому. До прикладу можна сказати, що сучасна армія побудована за принципами, які існували ще в Стародавньому Римі, а структура територіального управління була створена ще Олександром Македонським.

В XX ст. відбувається концентрація капіталу, що веде за собою створення концернів, великих підприємств. Дедалі швидше розширюється функція управління і розподіляється на окремі різновиди управлінської праці, які в сукупності стають «комбінованим-управляючим», що об’єднує сотні тисяч робітників управлінської сфери.

Американський соціолог сьогодення Д. Белл стверджує, що поділ в сучасному суспільстві відбувається не між тими, кому належать засоби виробництва і тими кого кличуть «пролетарями». Розподіл коріниться в системі бюрократії та владних відносин: між людьми, хто має право приймати будь-які рішення та тими хто такого права не має.

В загальному свобода дій капіталістів та їхніх менеджерів – це свобода, що прописана законами конкуренції [2].

Англійський історик А. Тойнбі здійснюючи вивчення процесів створення індустріального способу організації виробництва визначав, що метод індустріальної системи полягає в забезпеченні продуктивних можливостей шляхом безперервного випуску продукції, які можуть виготовлятися з сировини за допомогою механічної скоординованої роботи певної кількості людей.

Отже, управління – це управління не лише своїм часом. Відома формула Б.Франкліна «час – гроші» за багато десятиліть стала певним девізом капіталістичного господарювання та ділового стилю.

Список використаних джерел

1. Дробышева Л.А. Экономика, маркетинг, менеджмент: Учебное пособие / Л.А. Дробышева. – 3-е изд. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2014. – 152 с.
2. Тепман, Л.Н. Международный финансовый менеджмент: учеб. пособие / Н.Д. Эриашвили, Л.Н. Тепман. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2016. – 368 с.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 004:658.3.07

Станкевич И.И., ст. преподаватель

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

НАПРАВЛЕНИЯ АВТОМАТИЗАЦИИ КАДРОВОГО ДЕЛОПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Кадровое делопроизводство – это деятельность, которая обеспечивает документирование и организацию работы с кадровыми документами (разработка и ведение документации, связанной с управлением персоналом, движением кадров и кадровым учетом, а также учетом рабочего времени и расчетов с персоналом).

Ведение кадрового делопроизводства с каждым годом усложняется. Это связано с изменениями происходящими в трудовом законодательстве Республики Беларусь. Также значительное влияние оказывает переход к международным стандартам и укрупнение

предприятий (организаций). Автоматизация кадрового делопроизводства может помочь в решении возникающих проблем.

Автоматизация кадрового делопроизводства является сложным процессом включающим такие этапы, как: определение основной цели и задач автоматизации, внедрение выбранной системы, обучение персонала, расширение системы и создание требуемых шаблонов отчетов.

При выборе программного продукта необходимо:

- составить перечень функциональных и системно-технических требований;
- оценить программные продукты с точки зрения предъявляемых функциональных требований и системно-технических характеристик;
- отобрать программные продукты, удовлетворяющие функциональным и системно-техническим критериям;
- провести сравнительную оценку затрат;
- выбрать систему автоматизации.

При выборе системы автоматизации кадрового документооборота к основным критериям можно отнести:

- совместимость операционных систем;
- специализация программы для работы в отдельных отраслях;
- наличие сетевых версий и количество дополнений к программному обеспечению;
- понятность интерфейса;
- скорость работы, возможность адаптации под особенности организации;
- возможность объединения с другими программами, например бухгалтерского учета, планирования или системой электронного документооборота.

На рынке Республики Беларусь существует достаточное количество программ для автоматизации кадрового учета и делопроизводства различных классов (предсистемы, HRM-системы, WFM-системы, HCM-системы).

Рассмотрим представленные на рынке Республики Беларусь системы автоматизации кадрового документооборота:

1С: Зарплата и управление персоналом предназначена для кадрового учета, а также расчета заработной платы. Система учитывает бюджетное и хозрасчетное финансирование. К основным функциям относятся: регистрация кадровых действий, связанных с продвижением работника в учреждении (прием на работу, служебные перемещения, отпуска и командировки вплоть до увольнения); ведение штатного расписания; автоматизация кадрового делопроизводства (заполнение унифицированных печатных форм, оформление трудовых договоров); документирование и автоматизация процесса подбора и оценки кандидатов. Официальный сайт: <http://www.1c-minsk.by/catalog>.

Типовой программный комплекс «НИВА СХП» — это 8 подсистем автоматизации учета для сельскохозяйственного предприятия: Подсистема автоматизации учета труда, заработной платы и кадров обеспечивает учет кадров на предприятии, ведение личной карточки, трудовых договоров (контрактов) работников, возможность составления штатного расписания, графика отпусков, приказов по личному составу, накапливает и сохраняет информацию по сотрудникам для расчета заработной платы, начисляет зарплату по окладам, по часовым тарифным ставкам, применяемым для работников растениеводства, животноводства, с учетом количества и качества полученной продукции, за сдельно выполняемую работу, использует механизм доплат и удержаний, учитывает материальную помощь, подарки, выданные как в натуральной форме, так и денежной, начисляет пособия по временной нетрудоспособности, пособия матерям, детям разных возрастных групп, предусмотренные законодательством, отпуска и компенсации за неиспользованный отпуск, учитывает авансы, рассчитывает алименты и штрафы, рассчитывает налоги по зарплате с сотрудников и организации, формирует отчеты и справки по заработной плате, как в электронном виде, так и на бумажных носителях. Официальный сайт: <http://www.givc.by>.

Галактика HRM является инструментом эффективного управления человеческим ресурсами компании. К основным реализованным функциям относятся: кадровый учет, штатное расписание и его ведение, персонифицированный учет для ПФР и др. Система кадрового делопроизводства и учета в «Галактике HRM» реализована с учетом комплексного подхода и охватывает все процессы учета сотрудников. Официальный сайт: <http://www.galaktika.ru/hrm/kadrovuj-uchet.html>.

Босс-Кадровик – автоматизированная система управления персоналом и расчета заработной платы, реализованная на платформе Microsoft SQL Server. В системе реализованы функции по учету кадров, расчету заработной платы, управлению кадровыми процессами и многомерному анализу данных, а также гибкие механизмы выстраивания Digital-стратегии кадрового менеджмента. Официальный сайт: <http://www.bosshr.ru>.

Система «Управление персоналом» предназначена для автоматизации управления персоналом на предприятиях, в учреждениях и организациях различных форм собственности. Служит для облегчения и ускорения выполнения следующих работ: ведение и поиск личных карточек работников, штатного расписания, табельного учета, приказов по личному составу и формирование отчетов статистических и произвольных. Официальный сайт: <http://kadry.by>.

«Сотрудники предприятия» – небольшая бесплатная программа для отдела кадров. К основным возможностям программы относятся: ведение баз сотрудников по нескольким организациям, контроль вакансий, автоматическое заполнение унифицированных форм, добавление графических образов, построение выборок и отчетов, экспорт документов в форматы MS Office, разработка новых шаблонов. Количество рабочих мест в программе не ограничено. Официальный сайт: <http://araxgroup.ru>

«Персонал Бизнес» – приложение для автоматизации кадрового делопроизводства ориентированное на организации в которых нет отдела кадров. Функционал программы позволяет: вести карточки сотрудников, штатное расписание, табель учета рабочего времени, справочно-нормативные документы, отслеживать перемещения и назначения; осуществлять расчет стажа и планировать карьерный рост сотрудников, работать с нормативными документами, создавать статистические отчеты в текстовом и графическом виде, резервную копию базы, печатать необходимые документы. Официальный сайт: <http://personal.bravosoft.ru>.

Автоматизация кадрового делопроизводства позволяет: повысить эффективность управления предприятием за счет обеспечения руководителей и специалистов максимально полной, оперативной и достоверной информацией о человеческих ресурсах на основе единого банка данных; оптимизировать и стандартизировать документооборот, автоматизировать наиболее трудоемкие процедуры; снизить расходы на ведение дел; изменить характер труда сотрудников.

УДК 004:668.1

Сырокваш Н.А., ст. преподаватель

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

В нынешних условиях совершенно очевидно, что для того, чтобы предприятие смогло не только выжить, но и динамично развиваться, требуются верные, своевременные и дальновидные управленческие решения.

Программные продукты, обеспечивающие поддержку стратегических решений принимаемых руководством предприятий, нацелены на анализ внешнего окружения; оценку

положения предприятия на рынке; оценку альтернатив, состоящая в ответах на множество вопросов «Что, если...?» [1]. Каждый, кому по роду занятий приходится принимать решения, определяющие судьбу больших денежных средств, много бы дал за то, чтобы точно знать последствия этих решений. Неудачное решение может оказаться фатальным и для предприятия, и для ее кредиторов. Поэтому единственной возможностью, самостоятельно, провести анализ производственно-хозяйственной деятельности своего предприятия, рассчитать и проанализировать инвестиционный проект, разработать стратегический план развития, с помощью собственных специалистов, является их обучение современным методам анализа и планирования и использование специальных компьютерных программ, которые в той или иной степени помогают решить поставленные задачи.

Современные информационные технологии позволяют не только посчитать по вложенным формулам основные показатели плана-прогноза и построить графики (т.е. облегчить выполнение требуемых процедур), но и сделать то, что без компьютера выполнить практически невозможно: рассчитать варианты и ответить на вопрос «что, если?». Для этого применяются динамические методы расчета на основе встроенных в компьютерные программы имитационных моделей, а также анализ чувствительности к вариациям различных показателей. Для использования имитационного моделирования нужно описать на языке программы все существенные особенности того сценария, который предполагается реализовать на практике. Регулируя параметры, мы можем наблюдать, к каким последствиям приводят наши решения или, не зависящие от нашей воли, изменения внешних факторов. При этом мы ничем не рискуем, делая столько дублей, сколько потребуется, чтобы убедиться, что выбранное решение приведет к ожидаемому результату при заданном наборе параметров. Кроме этого итог различных вариантов завершения получается за считанные секунды, тогда как ручные вычисления редко обходятся без ошибок, долговременны и трудоемки.

Несмотря на такие преимущества статических методов, как простота и наглядность использования, их применение для оценки инвестиционных проектов в сложных условиях экономики переходного периода, характеризующихся высокой инфляцией, структурными изменениями в ценообразовании и проблемами взаимных неплатежей затруднено. Необходимость учета влияния множества динамически изменяемых во времени факторов ограничивает применение статических методов и может быть рекомендовано только для проведения грубых, предварительных расчетов, с целью ориентировочной оценки эффективности проекта.

Использование же имитационных моделей в процессе разработки и анализа эффективности проекта является очень сильным и действенным средством убеждения инвестора, позволяющим через наглядное описание чисто управленческого решения (например: снижение цены продукции на 3-5 %) практически мгновенно получить финансовый результат.

Можно выделить два способа влияния информационных технологий на деятельность организаций:

- применение методов информационных технологий для анализа и конструирования бизнес-процессов, например, объектно-ориентированное моделирование;
- появление новых бизнес-процессов, позволивших коренным образом изменить базовые правила работы организаций.

Опыт применения информационных технологий в анализе, планировании и прогнозировании деятельности предприятий показывает, что их применение на всех этапах разработки, анализа и реализации управленческих решений позволяет сделать «прозрачным» процесс принятия решений в области управления финансовыми ресурсами, повысить качество решений и эффективность использования инвестиций.

У руководителей существует потребность, не производя реальных затрат, оценить и проанализировать последствия и результаты планируемых решений. Поэтому использование программных продуктов, позволяющих оптимизировать трудоемкий процесс анализа и

планирования производственно-хозяйственной деятельности в современных условиях приобретает все большую актуальность. Они являются мощным средством моделирования, с помощью которого финансовый менеджер может увидеть свою компанию именно в той проекции, которая необходима для принятия единственно верного решения.

Для упрощения процедуры анализа производственно-хозяйственной деятельности, а также процесса принятия тактических и стратегических управленческих решений существует несколько типов программного обеспечения. Это всевозможные шаблоны, предназначенные для правильного оформления документов, программы оценки текущего финансового состояния компании и программы инвестиционного анализа, моделирующие развитие проекта.

В настоящее время на отечественном рынке представлен ряд программных продуктов, позволяющих оценить привлекательность инвестиционного проекта, выбрать из множества проектов наиболее эффективные и правильно распорядиться финансами. Функциональные возможности и структура этих программных продуктов позволяют производить детальный анализ инвестиционного проекта, текущего и прогнозного финансового состояния предприятия. Учет множества факторов, а также скорость расчетов дают возможность делать более глубокие выводы по результатам экономического анализа инвестиционного проекта и принимать более обоснованные стратегические решения.

Наиболее популярными программными продуктами, получившими признание на российском и белорусском рынке и стабильно развивающимися уже несколько лет, являются: 1С: Предприятие (фирма «1С»), Галактика (корпорация «Галактика»), «Альт-Финансы» (ИКФ «Альт»), Project Expert (компания «Про-Инвест-ИТ») и др.

Наш век требует от предприятий выйти за рамки известных схем преобразований и начать перестраиваться, используя новые возможности, предоставляемые информационными технологиями. Цель при всём этом — не ограничить затраты, а коренным образом изменить отношение к нововведениям, сделать предприятие «отзывчивым», стратегические решения более обоснованными, а, следовательно, оптимизировать процесс анализа и планирования, т.к. ни мир, ни экономика, ни правила игры в бизнесе не стоят на месте.

Список использованных источников

1. Макарова, Н.Н. Организационное поведение. Учебное пособие с практическими заданиями для студентов специальности "Менеджмент организации". - Томск: ТПУ. 2015.- 79 с.

УДК 338.242

Тетеринец Т.А., к.э.н., доцент

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»

(г. Минск, Республика Беларусь)

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ АПК В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

В современных условиях цифровизации экономики вопросы информационного обеспечения выдвигаются на передний план. Доступность, своевременность обновления, скорость ее получения во многом определяют эффективность принятия управленческих решений и, соответственно, результативность деятельности как отдельно взятой организации, так и отрасли и экономической системы в целом.

Переход к новым экономическим условиям хозяйствования предъявил жесткие требования к органам управления АПК, методам их работы, определил необходимость образования в их составе новых организационных структур, ориентированных на рыночную экономику и полную самостоятельность всех хозяйствующих субъектов. В ближайшие годы

предстоит значительная интенсификация работы по наращиванию темпов роста агропромышленного производства с тем, чтобы обеспечить продовольственную безопасность страны, насыщение рынка сельскохозяйственной продукцией, сырьем и продовольствием, финансовое оздоровление и высокую платежеспособность сельскохозяйственных товаропроизводителей, устойчивое развитие сельских территорий.

Одной из важнейших задач развития агропромышленного комплекса Республики Беларусь является создание эффективной, гибкой и восприимчивой к нововведениям социально ориентированной рыночной системы хозяйствования. При этом надо учитывать принципиальные особенности современного сельского хозяйства, среди которых – сравнительно небольшие размеры производства, что не позволяет конкретному товаропроизводителю проводить научные исследования за счет внутренних ресурсов, внедрять научно-технические разработки, как это можно делать на крупных промышленных предприятиях. Отсюда вытекает необходимость создания специальной системы обеспечивающей доведение научно-технических разработок, и любой другой информации до сельскохозяйственных товаропроизводителей. Если учесть, что основным фактором, обеспечивающим принятие эффективных управленческих решений в рыночных условиях, как на уровне руководителя предприятия, так и на уровне областных и республиканских органов управления АПК в целом, является своевременная и достоверная информация, то актуальным является рациональная организация информационно-консультационной службы в системе управления производством.

Несмотря на то, что одними из основных задач Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь являются создание условий для развития сельского хозяйства, рыбохозяйственной деятельности и производства пищевых продуктов, а также обеспечение внедрения достижений науки и техники в эти виды экономической деятельности, проблема своевременного информационного обеспечения аграрной сферы являются актуальной и не разрешена не полностью, как на республиканском, так и на региональном уровнях управления [1].

Частично на решение данных вопросов нацелена Государственная программа развития аграрного бизнеса Республики Беларусь в рамках подпрограммы 6 «Техническое переоснащение и информатизация агропромышленного комплекса», реализация которой предусматривает в большей степени активизацию процесса технического переоснащения организаций аграрной сферы. Ликвидация пробелов информационного обеспечения сельскохозяйственной отрасли будет осуществляться за счет:

- улучшения информационно-коммуникационных технологий, перехода к электронному сельскому хозяйству, предусматривающему концептуализацию, проектирование, разработку, оценку и применение инновационных способов использования информационно-коммуникационных технологий в сельском хозяйстве;

- использования передовых достижений науки и техники, в том числе разработки рекомендаций по техническому обслуживанию сложных сельскохозяйственных машин и оборудования для механизации технологических процессов в растениеводстве, животноводстве и птицеводстве, внедрение недостающих технологических регламентов, технического кодекса, а также установившейся практики и технических стандартов Республики Беларусь;

- разработки, внедрения и сопровождения в агропромышленном комплексе систем управления ресурсами, географических информационных систем, автоматизированных информационных систем и банков данных, в том числе систем по сбору, обработке и анализа данных, информационных ресурсов, интернет-сайтов, информационных систем по совершенствованию административных процедур и оказанию услуг в электронном виде;

- обеспечение создания, функционирования и развития системы ведомственного информационного взаимодействия в агропромышленном комплексе [2].

Достижение отмеченных целей и реализация поставленных задач во многом осложняется отсутствием действенного механизма, обеспечивающего их практическое выполнение. В этой связи огромное значение приобретает изучение зарубежного опыта с области информатизации аграрной сферы, а также разработка мероприятий по его адаптации к практическому использованию в Беларуси.

В мире накоплен огромный опыт организации «активного продвижения» сельскохозяйственных знаний в условиях рыночной экономики. Службы типа «экстеншн» (extension – продвижение) существуют практически во всех западных странах в форме, соответствующей национальным традициям организации сельскохозяйственного производства. Наибольший интерес представляет информационно-консультационная служба (ИКС) АПК, основная задача которой является развитие конкурентоспособности аграрного сектора путем оказания информационной помощи сельским товаропроизводителям в принятии обоснованных экономических решений. Такая практика существует в различных странах: Израиле, Германии, Молдове, Российской Федерации и многих других.

Функционирование информационно-консультационной службы будет основано на создании единой региональной корпоративной сети Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь, которая свяжет между собой локальные сети органов управления сельским хозяйством на всех уровнях – от районного до республиканского. Ядром структуры республиканского уровня является компьютерная сеть Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь и его главного вычислительного центра. Эта сеть включает в себя серверную группу, обеспечивающую информационную и технологическую интеграцию всей компьютерной системы АПК в республиканский банк данных. Основой распространения информации в рамках данной службы является глобальная компьютерная сеть Internet.

Деятельность ИКС АПК будет способствовать созданию единого информационного пространства АПК Республики Беларусь и позволит органам государственного управления на республиканском и региональных уровнях более эффективно выполнять функции планирования, контроля, прогнозирования, организации производственной деятельности.

Список использованных источников

1. Положение о Министерстве сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь. Утверждено Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 29 июня 2011 г. № 867.

2. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 11 марта 2016 г. № 196 «О Государственной программе развития аграрного бизнеса в Республике Беларусь на 2016-2020 годы и внесении изменений в постановление Совета Министров Республики Беларусь от 16 июня 2014 г. № 585»

УДК 519.86

Трирог А.В., Терентьев В.Ю., Михайленко А.С., студенты
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах динамічного конкурентного середовища та обмеженості фінансових ресурсів постає завдання оцінки економічної ефективності рекламної діяльності малого підприємства з метою оптимального використання наявних ресурсів. Будь-яке відхилення від оптимальності приводить до неефективності: при меншому рекламному бюджеті підприємство недоодержує прибуток від продажів (тому що не всі споживачі інформовані

про товар), при більшому рекламному бюджеті підприємство просто витрачає частину фінансових ресурсів безрезультатно (тому що всі споживачі інформовані й додаткова реклама не потрібна).

Відносну економічну ефективність рекламної кампанії можна встановити співвідношенням обсягів продажів (у грошовому вираженні) чи прибутку до і після проведення кампанії і витраченої на неї суми. Найбільш точно встановити, економічну ефективність реклами, можна лише в тому випадку, якщо збільшення обсягів реалізації товару відбувається негайно після впливу реклами, що найбільш ймовірно у разі рекламування нових товарів повсякденного попиту.

Для виявлення ступеня впливу реклами на зростання обороту підприємства аналізують оперативні та бухгалтерські дані. Проте слід брати до уваги і те, що крім реклами на обсяг реалізації впливають якість, ціна продукту, місце продажу, рівень культури обслуговування споживачів, наявність у продажу аналогічних товарів. Виділяють декілька математичних методів визначення економічної ефективності рекламних заходів.

Для аналізу економічної ефективності реклами використовується показник рентабельності реклами, тобто відношення отриманих прибутків до рекламних витрат. Вона визначається за формулою:

$$P = \frac{\Pi}{U} \cdot 100\% \quad (1)$$

де P – рентабельність реклами в % за певний період,

Π – прибуток, отриманий від рекламування товарів за певний період,

U – витрати на рекламу даного товару за певний період.

Основна проблема даного методу – виділення чистого ефекту реклами, тобто тої частини приросту обсягу збуту (прибутку), яка була забезпечена виключно рекламою того періоду, за який враховуються затрати на неї. Слід зазначити, що для визначення прибутку від реклами необхідно відокремити ті збільшення продажу, що відбулися саме під впливом рекламних заходів, від усіх інших. Для цього необхідно аналізувати часовий ряд продажу за певний, достатньо довгий час. Саме ця задача і вирішується математичним моделюванням.

Найпростіша статична модель оцінки економічної ефективності, розроблена на базі кореляційно-регресійного аналізу, становить лінійну функцію реакції збуту на рекламу:

$$S = a + br \quad (2)$$

де S – залежна змінна, що характеризує обсяг збуту або частку ринку;

r – незалежна змінна, що характеризує рекламні витрати;

a, b – коефіцієнти регресії, при цьому a – вільний член, що характеризує вплив інших факторів.

Зокрема, модель такого виду використовує у своїх дослідженнях вчений А. Д. Пілько та вважає, що саме вона найкраще відображає кореляційно-регресійний зв'язок між витратами на маркетинг (факторна змінна) та виручкою від реалізації послуг (результуюча змінна).

Застосовано дану модель для оцінки економічної ефективності рекламної діяльності малого підприємства ТОВ «Модіс».

Дані для побудови лінійної моделі визначено на підставі квартальної звітності ТОВ «Модіс» за період з I кв. 2015 р. по III кв. 2017 р.

Для моделі було обраховано показники перевірки на адекватність: коефіцієнт кореляції та показники F-статистики. Модель вважається адекватною, якщо коефіцієнт кореляції наближається до 1, а $F_{розр} > F_{табл}$.

Оцінки параметрів, отримані з використанням вбудованої статистичної функції **ЛИНЕЙН** в MS Excel.

Результати розрахунків на основі лінійної моделі представлено на рис. 1 – 2.

	A	B	C	D
	Квартали	Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Витрати на рекламу, тис. грн.	$S=a+br$
1				
2	I кв. 2015	150,59	3,76	145,01
3	II кв. 2015	156,73	4,70	152,07
4	III кв. 2015	159,81	4,63	151,56
5	IV кв. 2015	147,51	3,69	144,43
6	I кв. 2016	138,77	3,47	142,78
7	II кв. 2016	144,44	4,33	149,29
8	III кв. 2016	135,94	3,40	142,25
9	IV кв. 2016	147,27	4,42	149,93
10	I кв. 2017	156,01	6,24	163,65
11	II кв. 2017	162,25	5,68	159,42
12	III кв. 2017	168,49	6,74	167,41
13	IV кв. 2017		7,00	169,37
14				
15			b	a
16			7,53	116,66
17			1,57	7,50
18			0,72	5,62
19			22,92	9,00
20			724,59	284,55

Рис. 1. Результати моделювання

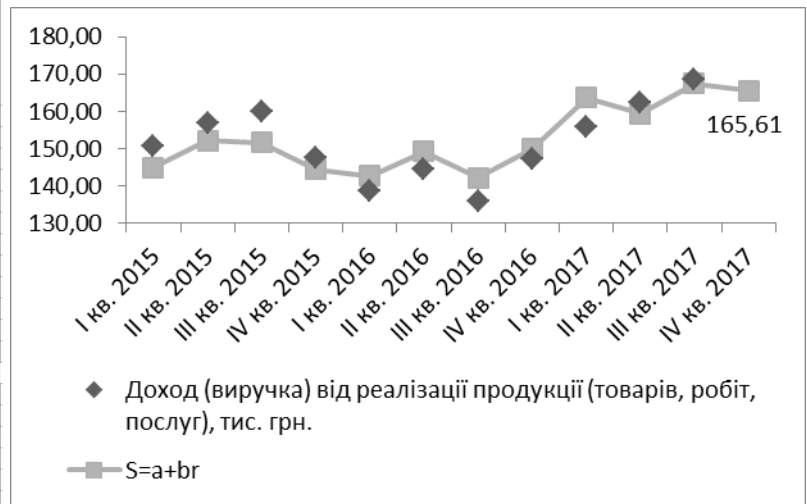

Рис. 2. Графічне представлення результатів прогнозування на основі лінійної залежності

Для лінійної моделі $S = a + br$ знайдено оцінки коефіцієнта кореляції $K_{кор} = 0,85$ та параметрів $a = 116,66$, $b = 7,53$. Отже, рівняння лінійної регресії – $S = 116,66 + 7,53r$.

Оскільки $F_{роз} = 22,92 > F_{крит} = 5,12$, то з надійною ймовірністю $P = 0,95$ можна вважати, що прийнята математична модель адекватна експериментальним даним, і на основі цієї моделі можна здійснювати економічний аналіз та знаходити значення прогнозу.

Отримане прогнозне значення вказує на зростання доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) при збільшенні витрат на рекламу, що свідчить про ефективність рекламної діяльності.

Таким чином, метод математичного моделювання дав можливість визначити ефективність рекламної діяльності ТОВ «Модіс».

Список використаних джерел

1. Удянська Г.М., Чернобровкіна С.В. Методи оптимізації рекламного бюджету при плануванні рекламної кампанії. Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. – №65 (1107). – С. 92-96.
2. Лісовська В.П., Мошенська А.В. Математичне моделювання функції рекламної активності підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Т.2. №1(10). – С. 248-258.

Науковий керівник – Щербініна С.А., ст. викладач

УДК 330.131.7

Трященко О.К., Шевченко А.А., студенти; Васильченко М.І., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМ РИЗИКОМ ПІДПРИЄМСТВА

В Україні новітній метод перетворення економічних зв'язків сприяє виникненню вагомих теоретичних і практичних здобутків у сфері управління ризиком на підприємствах. Наявні методи і варіанти вирішення проблемних моментів ризик-менеджменту досі не систематизовані, принаймні, потреба в утворенні загальної системи управління ризиками займає високий щабель у сфері сучасного менеджменту.

Стосовно визначення поняття «ризик-менеджмент», то його все частіше розглядають, як систему управління ризиком і фінансовими відносинами, що виникають в умовах управління [1].

Управління ризиком є багатогранним процесом, основна мета якого пов'язана з тим, щоб у разі виникнення такої необхідності або знизити, або відшкодувати втрати підприємству.

Ризик-менеджмент покликаний вирішити низку важливих завдань:

здійснити ті заходи, які необхідні для запобігання виникненню ризиків;

мінімізувати збитки, спричинені появою ризиків;

збільшити додатковий прибуток, який отримує підприємство в результаті системного управління ризиками.

Серед основних принципів ризик-менеджменту сучасного підприємства можна виділити, насамперед, наступні [3]: принцип масштабності (максимізації); принцип мінімізації; принцип адекватної реакції; принцип розумного прийняття.

Звичайно як і всі процеси управління, ризик-менеджмент визначає процес розробки стратегічних і тактичних рішень [2]. Відтак, обираючи стратегію, слід спланувати діяльність підприємства на перспективу, враховуючи фактори впливу внутрішнього і зовнішнього середовища. Щодо тактики, її головна мета полягає у тому, щоб запропонувати конкретні методики і варіанти вибору максимально вигідних управлінських рішень, а також досягти запланованого результату в період невизначеності і ризиків.

Таким чином, приймаючи концепцію управління господарським ризиком, керівник повинен розуміти, що від даної концепції багато в чому буде залежати кінцевий результат діяльності підприємства чи організації. Окреслення мети процесу управління ризиками суттєво ускладнюється наявністю прямої залежності між ризиком і прибутком, тому підприємство має самостійно встановити допустимий рівень ризику, на який можна погодитися з метою отримання бажаного рівня прибутку.

Список використаних джерел

1. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія / В.В. Вітлінський, П.І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2014. – 480 с.
2. Гранатуров В.М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки: монографія / В.М. Гранатуров. – Одеса: Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2013. – 164 с.
3. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління: навч. посіб. / А.В. Шегда, М.В. Головатенко. – К.: Знання, 2016. – 271 с.

УДК 338.48

Трященко О.К., Шевченко А.А., студенти
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЯМИ

За сучасних умов ринкової економіки для суб'єктів господарювання інноваційна політика постає істинно дієвим знаряддям в боротьбі конкурентів, що дає змогу забезпечити процес досягнення поставлених цілей господарів для втілення ними потреб споживачів. До того ж, найуспішнішими стають саме ті господарські суб'єкти, в яких інноваційна діяльність, розробка та запровадження результативних інноваційних рішень має неупинний хід керування інноваційною активністю.

Управління інноваціями – це підсистема загального менеджменту, метою якої є управління інноваційними процесами в організації [1].

Саме тому, термін інноваційне рішення слід трактувати як підсумок психологічної, розумової, творчої роботи однієї людини або команди спеціалістів, що спонукає до обрання вірного варіанту в ході опанування сучасних сфер діяльності, у втіленні нерозтраченого потенціалу, упровадженні та виконанні альтернативних, нетрадиційних методів, що допомагають рости та покращувати роботу та функціонування об'єктів, що їх застосовують. Причиною для впровадження інноваційного рішення постає потреба в ліквідації, не актуальності чи виникнення питання, яке потребує вирішення, інакше кажучи приближення майбутніх параметрів об'єкта (явища, системи) до бажаних (прогнозованих).

В країнах, що стрімко розвиваються інноваційна активність для підприємств виробничих галузей – це спроможність та доступність до технологічних інновацій. Саме це дає змогу підприємствам подолати жорстку конкурентну боротьбу. Інноваційна діяльність гарантує компаніям неабиякі переваги серед конкурентів, постійність розвитку, зміцнює позиції на конкурентному ринку, займати високі позиції та вільні ніші на ринку [2].

Зменшення технічного потенціалу, позбавлення спроможності пристосування сучасних технічних розробок неодмінно призводить до зниження авторитету на ринку і, в стратегічному плані, до спаду продажів з видимим негативним підсумком.

Фундаментальною ознакою прийняття ефективного рішення треба визнати неодмінну можливість альтернатив, що гарантують раціональність та осмисленість вільного вибору. Офіційним свідченням затвердження ефективних рішень виступає виконання алгоритму, загальноприйнятого досвіду в затвердженні управлінських рішень великою кількістю процвітаючих підприємств.

Основні етапи прийняття рішень в управлінні інноваціями [3]:

1) визначення мети і напряму розв'язання проблемної ситуації;

Даний етап має проводитись в тій самій послідовності, що й виконання стратегічної мети. В ході виконання незначних проектів мета розв'язання спірної ситуації та стратегічна мета, зазвичай збігаються.

2) встановлення критеріїв вирішення проблеми;

На етапі розробки стратегій для розв'язку проблем, повинні бути розроблені контролюючі показники, які найширше охоплюють актуальні умови для виконання мети.

3) розподіл критеріїв (обмеження та бажані характеристики);

Означують бажані характеристики та обмеження, еталон ухвалення рішення з точки зору відношення до них суб'єкта управління. Наприклад, визначення мінімального значення площі, витрат максимального значення, означення місцевості, саме ці ознаки стають обмеженням і розкривають діапазон варіантів в прийнятті рішення, пов'язаного з вибором оренди приміщення.

4) розроблення альтернатив;

Альтернативи є головним складником ефективного рішення. Ефективність рішення зазвичай залежить від того, яка кількість альтернативних варіантів була спочатку.

Розробляючи альтернативні рішення важливе виконання даних вимог:

- варіанти мають бути виключенням один одного;

- можливі варіанти мають передбачати глобальні відмінності за виділеними критеріями;

- варіанти повинні бути до точності вірогідні.

5) оцінка ризику;

Ризик – це характеристика діяльності суб'єктів, що полягає в невизначеності її результату і настанні можливих несприятливих наслідків.

6) аналіз плану реалізації рішення;

Основною ідеєю аналізу плану постає в тому, що слід передбачати критичні моменти в виконанні можливо прийнятого рішення.

7) аналіз плану реалізації рішення.

Основне покликання аналізу плану лежить в тому, що потрібно мати на увазі критичні етапи в реалізації прийнятого рішення.

Таким чином, визначаючи критерії схвалення ефективних рішень треба враховувати не тільки послідовність, яка відповідає за певний досвід, а й шляхи практичного застосування рішень. Здобутки рішення можуть оцінюватись з 3 сторін, відповідним етапам прийняття рішення: розроблення, прийняття і реалізації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року № 40-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

2. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2013. – 278 с.

3. Організація та управління інноваційною діяльністю / За ред. проф. П. Г. Перерви, проф. С.М. Меховича, проф. М.І. Погорелова. – Харків: НТУ «ХПІ», 2012. -

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 005..005.591.6(4)

Устенко О.С., студентка

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Європейська інтеграція є складним і комплексним процесом, що зачіпає майже всі сфери суспільного життя та галузі національної економіки. Для України європейська інтеграція передусім пов'язана із внутрішніми реформами: адаптацією законодавства України до законодавства ЄС, впровадженням у життя європейських цінностей, реформуванням інституцій, переходом до європейських стандартів, норм і процедур.

Основною передумовою модернізації національних систем державного управління є вимога Європейського Союзу до країн-кандидатів на членство в ньому щодо їх інституційної та адміністративної спроможності забезпечити виконання своїх зобов'язань у процесі інтеграції.

Оскільки джерелами впливу на вітчизняну систему державного управління виступають європейські структури та інституції, державні та галузеві політики, наднаціональне законодавство, соціальні артефакти, цінності, норми й правила, історичні й культурні традиції, євроінтеграційний досвід інших країн. Чинником впливу слугують базові принципи європейської інтеграції, реалізація яких спрямована на створення єдиного соціально-економічного простору і здійснюється у відповідності з суспільними демократичними цінностями. Вплив євроінтеграційних процесів зумовлює адаптацію державного службовця як члена суспільства й формальної соціальної групи – службовці, до нових умов роботи, схиляє до засвоєння проєвропейських норм, цінностей і соціальних ролей, наприклад, “європейського чиновника”. Окрім цього, імперативи державної інтеграційної політики вимагають від них, у професійно-функціональному плані, зміну підходів для ефективного вирішення проблем громадян на рівні європейських стандартів надання державних послуг[1].

Функціонування системи державного управління в ЄС ґрунтується на певних засадах та з дотриманням таких вимог і принципів, як:

- відкритість, що передбачає активний зв'язок з громадськістю стосовно завдань і обов'язків різних органів влади та державних установ, а також рішень, які приймаються ними;

- участь, яка передбачає сприймання громадян та їхніх організацій не як пасивних об'єктів (або суб'єктів) політики й адміністративних рішень, а як безпосередніх, активних і

зацікавлених сторін, що мають право брати широку участь у процесі прийняття адміністративних рішень на всіх етапах політики - від початкових стадій і протягом усього циклу політики й управління;

- підзвітність, що базується на засадах права європейців на "належне управління", крім традиційних типів відповідальності (політичної та адміністративної), передбачає обов'язок реагування влади на потреби громадян. Це вимагає чіткого розподілу обов'язків - не лише між органами й установами, що приймають рішення, а й між ними та інститутами громадянського суспільства. Також це передбачає й вищий рівень відповідальності з обох сторін;

- ефективність, згідно з якою державна політика, законодавча й регуляторна системи повинні відповідати реальним суспільним потребам, мати чіткі цілі й прийматися з урахуванням оцінки їх очікуваного впливу та попереднього досвіду. Політичні й управлінські рішення мають прийматися своєчасно та передбачати певний ступінь гнучкості в їх реалізації з метою врахування місцевих умов або специфічних особливостей сфери управління;

- злагодженість/зв'язок - потребує не лише політичного лідерства, а й більшої послідовності між різноманітними інструментами, механізмами політики та різними стратегіями впливу на одну й ту саму реальність[2].

В Європейському Союзі та в державах-членах ЄС існує широкий спектр офіційних інституцій (організацій, правових і регуляторних норм) і неформальних механізмів, якими користуються органи влади з метою забезпечення консультацій та участі громадськості та їх громадських об'єднань у розробці й реалізації державної політики.

Уряд розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474-р «Деякі питання реформування державного управління України» схвалив Стратегію реформування державного управління України на 2016-2020 роки та план заходів з її реалізації, яким визначаються завдання, заходи, індикатори та строки виконання, а також визначаються відповідальні виконавці[3].

Метою цієї Стратегії є вдосконалення системи державного управління і відповідно підвищення рівня конкурентоспроможності країни. З урахуванням європейського вибору та європейської перспективи України ця Стратегія розроблена згідно з європейськими стандартами належного адміністрування в питаннях трансформації системи органів державного управління.

Отже, вітчизняна система державного управління сьогодні явно не справляється з покладеними на неї обов'язками, часто нездатна діяти в новому економічному і політичному середовищі, виконувати свої функції ефективно і результативно, як видається, з двох основних причин: через слабкість більшості інститутів державної влади і управління та невисокий рівень підготовки державних службовців до цих процесів.

Винятково важливим у реформуванні національних систем державного управління стає впровадження принципу демократизації і розвитку транспарентності (відкритості) управління, тобто розширення участі громадськості у процесах визначення цілей і програм суспільного розвитку, розробки планів і ухвалення рішень в рамках державних програм і проектів, а також їх здійснення. Функціонування систем державного управління в державах-членах ЄС ґрунтується на певних засадах та дотриманні таких вимог і принципів, як відкритість, участь, підзвітність, ефективність та злагодженість/зв'язок.

Список використаних джерел

1. Акімов О.О. Формування психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності в умовах євроінтеграції України: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.03 / О. О. Акімов ; Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. Упр. При Президентіві України. – Д., 2013. – 20 с.

2. Деякі засади й принципи державного управління в країнах Європейського Союзу, що забезпечують відкритість й соціально-економічну ефективність влади // http://www.academia.org.ua/index.php?p_id=46&page=2&id=473

3. Ковбасюк Ю.В. Модернізація державного управління та децентралізація влади в контексті реалізації реформи «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: навч.-метод. матеріали / Ю.В. Ковбасюк, В.В. Голубь. – К.: НАДУ, 2015. – 56 с.

Науковий керівник – Гришко В.В., к.е.н., доцент

УДК 316

Христенко О.В., к.е.н., доцент; Горбенко Ю.С., студентка
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

КОНФЛІКТ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ПРОТИРІЧЧЯ

Конфлікт (від лат. *conflictus* зіткнення) – це протиставлення суспільних суб'єктів з метою реалізації їх суперечливих інтересів, позицій, цінностей та поглядів. В багатьох визначеннях, що належать авторам, які представляють різні напрямки в науці, конфлікт насамперед пов'язується з протиріччям або однією з його сторін – боротьбою протилежностей. Водночас поняття «конфлікт» нерозривно пов'язано з філософським поняттям «протиріччя».

Американські автори Фішер Р. і Юрі У., розглядаючи шляхи вирішення конфліктів, стверджують наступне: «щоб досягти розумного «рішення» необхідно примирити інтереси, а не позиції», «за протилежними позиціями поряд з протиріччями знаходяться прийнятні інтереси» [1].

Визначення соціального протиріччя як відносин взаємного проникнення і взаємного заперечення сторін-суб'єктів характеризує його сутність. У соціальному протиріччі завжди включено, по-перше, ставлення протилежних суб'єктів до того, що розділяє їх протиріччя (полягає в прагненні до збереження протиріччя, його консервації, або усунення останнього); по-друге, пов'язану з цим оцінку протиріччя (позитивна чи негативна, тобто стимул розвитку або його гальма). Слід зазначити, що одні й ті ж протиріччя можуть оцінюватися суб'єктами протилежним чином. Це насамперед залежить від того, які прояви протиріччя виявляються об'єктом оцінки. Наприклад, якщо беруться до уваги моменти порушення стабільності суспільної системи, гармонійності в суспільних відносинах, різного роду відхилення від намічених програм діяльності і т. д., то протиріччя характеризуються в такому випадку як явища негативні, як патологія в суспільному житті.

Науковці також звертають увагу на складність взаємозв'язку інтересів з цінностями. Відмічають, що громадські інтереси визначають ціннісну систему конкретного суспільства і відповідні норми. У свою чергу панівна система цінностей і норм обумовлює динаміку інтересів. При цьому загальні інтереси спільнот є домінуючим фактором по відношенню до цінностей і норм, а групові та особисті інтереси обумовлюються ціннісно-нормативною системою. Базовим же джерелом інтересів виступає безпосередньо реальне матеріальне і духовне життя людей.

Оскільки інтереси людей різноманітні: загальні, приватні, групові, класові та ін. – вони в більшості своїй суперечливі. Громадські інститути, державні органи прагнуть привести їх у рівновагу, а саме у взаємну відповідність. В протилежному випадку громадська система стає нестійкою [2].

На нашу думку, інтереси є основоположним поняттям в аналізі протиріччя та конфліктів. Це пов'язано з тим, що саме вони за своєю природою відображають єдність об'єктивного і суб'єктивного. По-перше, інтереси виражають базові та інші необхідні для суспільного життя людини потреби. Потреба перетворюється в двигун людської активності тільки тоді, коли проходить через людську голову, набуваючи певного образу: почуття, мотиву і т. п. На рівні інтегрування потреби в ціннісну систему суб'єкта вона перетворюється в соціальний інтерес. По-друге, інтерес – це спрямованість поведінки і діяльності на задоволення життєво необхідної потреби для даного суб'єкта в конкретній ситуації. По-третє, інтерес передбачає

певну ступінь усвідомленості потреб, на основі чого формується мотиваційна база суб'єкта, а також орієнтації і цілі його діяльності [3].

Отже, конфлікт є соціальним протиріччя на вищому рівні його напруги. Природно, не всяке протиріччя є конфліктом, а тільки те, яке з латентного, об'єктивного ставлення розвинулося в явне суб'єктивне ставлення. Конфлікт – це стан конкретного протиріччя, при якому на перший план виходять протистояння громадським суб'єктам.

Список використаних джерел

1. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескаляція, залагодження / А. Гірник, А. Бобро. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 172 с.
2. Довгань П. Службові конфлікти та інтриги: різні види службових конфліктів / П. Довгань // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. – 2001. – № 2. – С. 403-413.
3. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение / В.П. Шейнов. – Мн.: Амалфея, 1996. – 284 с.

УДК 658

Христенко О.В., к.е.н., доцент; Гордінська Е.Е., студентка
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Працівники кожного підприємства володіють певними знаннями та компетенціями. На сьогоднішній день для підприємств досить важливим є наявність так званих «інноваційних працівників», які б володіли сучасними знаннями та креативними компетенціями, а саме: творчими здібностями, нестандартними мисленням, здатністю продукувати оригінальні ідеї тощо.

Креативний менеджмент – це вид менеджменту, спрямований на використання комплексу інструментів, що дозволяє оперативно і творчо вирішувати складні завдання та формувати нові методи управління самим підприємством з метою підвищення ефективності діяльності підприємства в цілому.

Загалом креативність – це здатність знаходити та визначати проблему; генерувати значну кількість ідей; мати гнучкість мислення; знаходити нестандартні способи вирішення проблем тощо. Для розвитку креативності необхідні такі елементи, як компетенція (знання, навички, досвід); творче мислення та мотивація працівників.

Креативний менеджмент реалізується на підприємстві, ґрунтуючись на таких принципах:

- ефективне лідерство;
- новаторство, орієнтація на ринок;
- стимулювання експериментів;
- постійне самовдосконалення на основі новітніх знань;
- готовність до змін і викликів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища;
- акцентування на стратегії розвитку, використання нових ресурсів;
- орієнтація на унікальність і оригінальність продукту (послуги);
- ефективна мотивація реалізації творчого потенціалу [1].

Слідуючи зазначеним принципам, керівники підприємств мають насамперед заохочувати своїх підлеглих до рішучості у своїй діяльності, тобто допомагати їм у подоланні страху зробити перший крок у вирішенні нетипового питання.

Керівники підприємств повинні постійно здійснювати свій саморозвиток, розвивати

стратегічне мислення, вміння прогнозувати, а інколи й передбачати ситуації.

Досить важливим питанням є створення на підприємстві сприятливого робочого клімату, що дасть можливість всім працівникам продукувати нові ідеї та способи вирішення щоденних завдань, а також створити команду з високим рівнем довіри один до одного. Для цього насамперед креативний менеджер має надавати своїм співробітникам можливість займатись іншими видами діяльності, сприяти реалізації ризикованих і спірних проектів; вміти сприймати, розуміти, приймати й використовувати точки зору, відмінні від власних або навіть протилежні їм тощо. Це підвищить ефективність внутрішніх комунікацій на підприємстві та пришвидшить роботу підприємства в цілому.

Також креативний менеджер повинен вміти приймати ризиковані рішення в будь-яких ситуаціях і нести відповідальність за результат; приймати раціональні рішення за умови дефіциту інформації.

На нашу думку, для того, щоб Україна якнайшвидше перейшла на стадію інноваційного суспільства, необхідно більш інтенсивно запроваджувати і розвивати у всіх сферах діяльності креативні процеси. На сьогодні креативність стає звичною практикою і основним джерелом конкурентних переваг. Це пов'язано з тим, що практично в будь-якій сфері виробництва в кінцевому підсумку перемагає той, хто володіє творчим потенціалом.

Список використаних джерел

1. Пащенко О.П. Креативний менеджмент як фактор успішності сучасного бізнесу / О.П. Пащенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 406 – 410.

УДК 338.36

Христенко О.В., к.е.н., доцент; Сохранний Є.Ю., студент
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Глобалізація підприємницької діяльності, поява великої кількості підприємств, впровадження нових технологій виробництва, постійна диверсифікація товарного асортименту зумовили посилення уваги до активного розвитку маркетингової діяльності. Політика маркетингової орієнтації у діяльності підприємств на сьогоднішній день, в умовах постійних змін та невизначеності, стає запорукою зміцнення конкурентних позицій за рахунок швидкої адаптації до зовнішнього середовища та своєчасного реагування на виникнення нових запитів вибагливих споживачів.

В умовах ринкової економіки питання ведення маркетингової діяльності сучасними підприємствами набуває особливої уваги. Якщо підприємство прагне охопити якнайбільшу частку ринку, займати в рейтингах перші позиції, він має активно фінансувати та вдосконалювати свої маркетингові інструменти.

Слід зазначити, що історія розвитку маркетингу свідчить про тривалу еволюцію маркетингової діяльності, внаслідок якої змінюється сутність, основні функції та цілі, які відображаються у її концепціях. У сучасній економічній літературі зустрічається велика кількість трактувань поняття «маркетингова діяльність», що зумовлено різнобічністю самого об'єкта дослідження. Науковці уникають прямого визначення маркетингової діяльності, оскільки одним поняттям неможливо обґрунтувати сутність маркетингу та його роль у ринковій економіці [1].

Загалом маркетингова діяльність підприємства направлена на те, щоб достатньо обґрунтовано, спираючись на запити ринку, встановлювати конкретно поточні і головним чином довгострокові (стратегічні) цілі, шляхи їх досягнення та реальні джерела ресурсів

господарської діяльності, визначати асортимент і якість продукції, її пріоритети, оптимальну структуру виробництва і бажаний прибуток [2].

Слід відмітити, що у сучасному розумінні з маркетинговою діяльністю підприємства переважно пов'язують сукупність усіх видів підприємницьких дій і рішень, що забезпечують просування товарів і послуг до покупців, а також вивчення бажань, потреб, переваг і установок споживачів з метою систематичного використання цієї інформації для створення нових споживчих товарів і послуг. У розгорнутому вигляді маркетингова діяльність містить у собі [3]:

- планування асортименту продукції;
- ціноутворення, тобто визначення ціни, яку покупець муситиме заплатити за даний товар;
- транспортування, або оптимальні способи доставки товарів споживачеві;
- збереження і складування продукції;
- оптову торгівлю – продаж товарів посередникам;
- роздрібну торгівлю-продаж товарів безпосереднім споживачам;
- обслуговування потенційних покупців у торговому залі, тобто надання їм допомоги у виборі товару чи послуги;
- кредитування – надання покупцям можливості оплати покупки протягом визначеного терміну після придбання товару чи послуги;
- рекламу – безособову форму спілкування зі споживачами через засоби масової інформації, включаючи телебачення, радіо, газети, журнали, пошту, Інтернет, транзитні автотранспортні засоби і рекламні щити;
- маркетингові дослідження – систематичний збір і аналіз даних для прийняття збутових рішень.

Кожний із цих видів діяльності нерідко сплутують з маркетинговою діяльністю у цілому. Однак маркетинг, включаючи всі ці види, ширше кожного з них окремо. Тільки сукупність зазначених видів діяльності може бути названа маркетингом. Інтеграція всіх цих дій у єдиний процес досягається створенням маркетингових програм.

Слід зазначити, що основною метою маркетингової діяльності підприємства є забезпечення оптимального співвідношення між попитом і пропозицією продукції визначеного виду і асортименту, а також досягнення найдоцільнішої швидкості просування товарів (послуг) на шляху від виробника до кінцевого споживача. Йдеться про такий рух, при якому співпадали б найвигідніші темпи продажу й обігу товарів, а також мінімальні затрати на зберігання запасів, з одного боку, і здатність повністю і своєчасно задовольнити покупців – з іншого.

Маркетингова діяльність повинна забезпечувати [4]:

- надійну, достовірну і своєчасну інформацію про ринок, структуру і динаміку конкретного попиту, смаки і потреби покупців, тобто інформацію про зовнішні умови функціонування підприємства;
- створення такого товару, або набору товарів (асортименту), що більш повно задовольняє вимогам ринку, чим товари конкурентів;
- необхідний вплив на споживача, на попит чи на ринок, що забезпечує максимально можливий контроль сфери реалізації.

Слід зазначити, що маркетингова діяльність базується на систематичному аналізі потреб ринку, який дозволяє підприємству розробити ефективні товарні та цінові стратегії, спрямовані на конкретні сегменти споживачів, задовольнити їхні потреби і вимоги, що, в свою чергу, надає підприємству певних конкурентних переваг. Як наслідок такої стратегії і тактики, підприємницькі структури зазнають менших збитків від змін ринкової кон'юнктури та соціально-економічного середовища, в якому проходить їх діяльність.

Маркетингова діяльність характеризується системним підходом до виробничо-збутової діяльності з чітко поставленим завданням – виявлення і перетворення купівельної спроможності споживача в реальний попит на відповідний товар і повне задоволення попиту, забезпечення намічених підприємством прибутків [5].

Таким чином, в умовах конкурентного середовища, яке вимагає трансформації суб'єктів господарювання, зростає роль маркетингової діяльності, мета якої забезпечити управління всіма видами діяльності на підприємстві, що пов'язані із виробництвом продукції та її реалізацією через систему збуту до кінцевого споживача. Отже, запорукою успішної діяльності будь-якого підприємства у ринкових умовах господарювання є вихід на ринок за умови створення більш досконалої маркетингової діяльності з можливістю швидкої адаптації до постійних хаотичних змін в економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Клівець П.Г. Маркетинг в управлінні підприємством: ретроспектива поглядів / П.Г. Клівець, Д.О. Нечепуренко // Маркетинг в Україні. – 2010. – № 5. – С. 48-51.
2. Винкельман П. Маркетинг и сбыт / П. Винкельман. – М.: Издательский Дом Гребенникова, 2006. – 668 с.
3. Лагодієнко В.В. Організація маркетингової діяльності в аграрних підприємствах [Текст] / В.В. Лагодієнко // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 18. – № 3. – С. 56-59.
4. Овечкина Е.А. Маркетинговое планирование: Конспект лекций / Е.А. Овечкина. – К.: МАУП, 2002. – 264 с.
5. 47. Кретов И.И. Маркетинг на предприятии: [Практическое пособие] [Текст] / Кретов И.И. – М.: АО «Финстатинформ», 2006. – 539 с.

УДК 338.439

Челембієнко К.С., Кулинич В.В., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Молочна промисловість складає близько 13 відсотків загального сектора харчових продуктів та напоїв у Європі та є одним із найбільших споживачів енергії та води. Таким чином, ініціатива, що фінансується ЄС, вивчала економічні та екологічні переваги впровадження інноваційних технологій та систем управління водними ресурсами.

Зі змінюючими споживчими бажаннями та кількома передовими тенденціями, необхідні постійні інновації для забезпечення успіху в цій швидкісній галузі. Незалежно від того, чи це зменшення цукру або подовження строку придатності, нова етикетка чи взаємодія з клієнтами, кожна частина головоломки повинна з'єднуватися, щоб можна було досягти стабільної конкурентної переваги.

Проект ENREMILK досліджував, як зменшити споживання води та енергії у всьому ланцюзі поставок молочної промисловості. Члени Консорціуму досягли значної кількісної економії на пілотній промисловій демонстраційній шкалі за допомогою двох тематичних досліджень. Вони були засновані на сушках з сухим знежиреним молоком та лінії обробки моцарели, пов'язані з інноваційними технологіями відновлення побічних продуктів на місці та очищення та переробки стічних вод.

Дослідники застосували комбінацію моделювання та фізичних випробувань для підтвердження економії на 30 відсотків води та 20 відсотків енергії, порівняно з базовим споживанням існуючих молочних операцій. Дослідники оптимізували інноваційні технології, реалізовані у ключових молочних закладах, щоб забезпечити значну економію, забезпечуючи при цьому якість і безпеку харчових продуктів.

Ця ініціатива включала інструменти прийняття рішень для подальшого розвитку, впровадження технологій та перевірку їх технічної та економічної життєздатності. Інноваційний аспект цього проекту базується на оцінці впровадження нових технологій в

існуючу систему відповідно до економічних, екологічних та соціальних наслідків, які взаємопов'язані та оцінюються протягом усього процесу.

Дослідники використовували «набір інструментів для технологій», що включають технологію зміни палива для пастеризації, технологію екструдера для текстуризації моцарел, технологія мікрохвильових печей для попереднього нагрівання концентратів, а також технології перегріву пари та замкнутого циклу для розпилення сухим порошком знежиреного молока. Виробництво кислого кваркового порошку з горілого борошна з використанням мікрохвильової технології для попереднього нагрівання перед сушінням спрею призвело до значної економії води та енергії. Тим не менше, ENREMILK показав, що в більшості випадків змішана модель може досягти бажаної економії, і ключовим є оцінка сценаріїв, що поєднують різні технології.

Прогресивні фермери дивляться на те, як вони можуть розвивати свій бізнес, щоб зустріти нові виклики чи можливості. Іноді це полягає в розробці нових продуктів або у використанні їхнього способу, який може звернутися до споживача. Партнери EuroDairy та пілотні фермери беруть участь у ряді проєктів та ініціатив, спрямованих на збереження та підвищення природної цінності молочних ферм та демонструють, наскільки доцільне молочне фермерство можна поєднувати з доглядом за навколишнім середовищем. До них відносяться активні методи захисту якості води, заохочення запилювачів та природних хижаків, а також поліпшення ландшафтних особливостей для підтримки біорізноманіття.

Наслідки спонукальних тенденцій призвели до зміни попиту на продукти, що замінюють (кефір, кварк та оселе молоко), оскільки вони забезпечують підвищену поживну цінність та користь для здоров'я. Окрім скорочення цукру в традиційних молочних продуктах, управління впливом цих змін має вирішальне значення для підтримки довгострокового успіху.

Щоденний споживач отримує інформацію в інтернеті, і за допомогою такої технології знання про важливість поживності та користі для здоров'я (екологічна упаковка, рівень протейну, органічні продукти та зменшення цукру) перевищила традиційну норму.

Ця сучасна тенденція забезпечує ідеальну платформу для молочних підприємств, які мають великий капітал. Використовуючи ефективне спілкування та висвітлення переваг здоров'я та харчування, фірми можуть змінювати уявлення про молочні продукти, щоб стимулювати споживання та залучення споживачів. Таким чином, така зміна вимагає від підприємств переглянути свій підхід до молочних інновацій та максимально ефективно управляти очікуваннями.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 658

Шумейко Ю.М., Супруненко О.Ю., Котлярова А.С., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Важливим напрямком розвитку сучасної країни є саме інформаційна логістика. В пострадянських країнах на перший план завжди виносилась транспортна логістика. Тому в Україні інформаційна логістична система залишається доволі нерозвиненою, що створює значні перешкоди на шляху від «країни, що розвивається» до так званого «економічного дива». Це трапляється тому, що незначні проблеми на місцях підприємств створюють збій у всіх галузях промисловості держави. Тож головними недоліками інформаційної логістики в Україні є:

відсутність збору інформації на підприємствах, що призводить до невиконання основної ідеї логістики: планування, керування і контроль підприємницької діяльності. В

83% випадках інформація є не точною, не оперативною, не правдивою або й взагалі відсутня [1]. Основною причиною закриття та збанкрутування фірм залишається несвоєчасна і недостовірна інформація;

недостатнє матеріально-технічне забезпечення для збору актуальних даних виробництва. Більшість вітчизняних компаній використовують техніку ще радянських часів, що значно поступається новим зразкам в точності та оперативності [2];

відсутність інформаційної взаємодії між виробником та постачальником/виробником та користувачем. Українська економіка все ще функціонує за принципом «виробляй – продавай», а не «вивчи потреби покупців – виробляй – продавай», яка доведено є більш прибутковою. Саме відсутність комунікації між сторонами торгівлі створює дисбаланс в системі «купівлі-продажу» і як наслідок в економіці країни в цілому [3];

наявність «сірої» прихованої або зовсім недостовірної інформації. На підприємствах практикується для створення видимості роботи, а в загальнодержавному масштабі – здебільшого для ухилення від податків. Як наслідок компанія не має коректних даних про стан виробництва і не може планувати подальші свої дії.

Таким чином, створення багаторівневих автоматизованих систем управління матеріальними потоками пов'язано зі значними витратами, в основному в області розробки програмного забезпечення, яке, з одного боку, має забезпечити багатофункціональність системи, а з іншого – високий ступінь її інтеграції. У зв'язку з цим при створенні автоматизованих систем управління в сфері логістики повинна досліджуватися можливість використання порівняно недорогого стандартного програмного забезпечення, з його адаптацією до місцевих умов господарювання. У даний час створюються досить досконалі пакети програм. Однак застосовні вони не у всіх видах інформаційних систем. Це залежить від рівня стандартизації розв'язуваних при управлінні матеріальними потоками завдань. Для подальшого розвитку в умовах глобалізації треба починати впроваджувати нові підходи до організації логістики, переймаючи міжнародний досвід.

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології в логістиці: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/logika/25322/>.

2. Інформаційні технології в логістиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studme.com.ua/logistika/informatsionnaya_logistika.htm.

3. Інформаційна логістика: поняття, роль, сучасні тенденції розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrbukva.net/37775-Informacionnaya-logistika.html>.

Науковий керівник – Болдирева Л.М., к.е.н., доцент

УДК 519.863

*Щербініна С.А., ст. викладач; Панасенко Н.Л., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ОПТИМІЗАЦІЯ ВТРАТ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В ТЕПЛОВИХ МЕРЕЖАХ

Сьогодні споживання теплової енергії в житловому секторі України майже вдвічі вище, ніж у Європі, що зумовлено значною зношеністю теплових мереж. Проблемою також є збільшення обсягів енергоресурсів у системах тепlopостачання різних галузей, ціни на які постійно зростають. При цьому Україна задовольняє свої потреби в енергоспоживанні лише на 53 % та імпортує 75 % необхідного обсягу природного газу, 85 % сирової нафти та нафтопродуктів [1]. Така структура паливно-енергетичних ресурсів не є економічно ефективною. Тому проблема оптимізації втрат енергоресурсів в теплових мережах із використанням економіко-математичного моделювання є актуальною.

Низька енергоефективність функціонування підприємств теплопостачання пояснюється більшою мірою технічними факторами: станом генеруючого обладнання та характеристиками експлуатаційних режимів, великими втратами енергії при її передачі та розподілі тепловими мережами (нормативні втрати на транспортування теплової енергії в мережах не мають перевищувати 13%, хоча фактичні можуть сягати 30% і вище). До економічних проблем підприємств теплопостачання відносять також недостатню якість та повноту обліку, вплив децентралізації систем теплопостачання на економічні показники централізованих систем, аварійність теплових мереж та витратний механізм ціноутворення, який не стимулює до економії енергоресурсів у процесах генерації та транспортування теплової енергії і не забезпечує розширене відтворення основних фондів підприємств теплопостачання (теплогенеруючого обладнання та теплових мереж) [2].

Прикладну частину дослідження виконано на статистичних матеріалах ОКВПТГ «Миргородтеплоенерго» за період 2003 – 2017 рр., рис. 1.

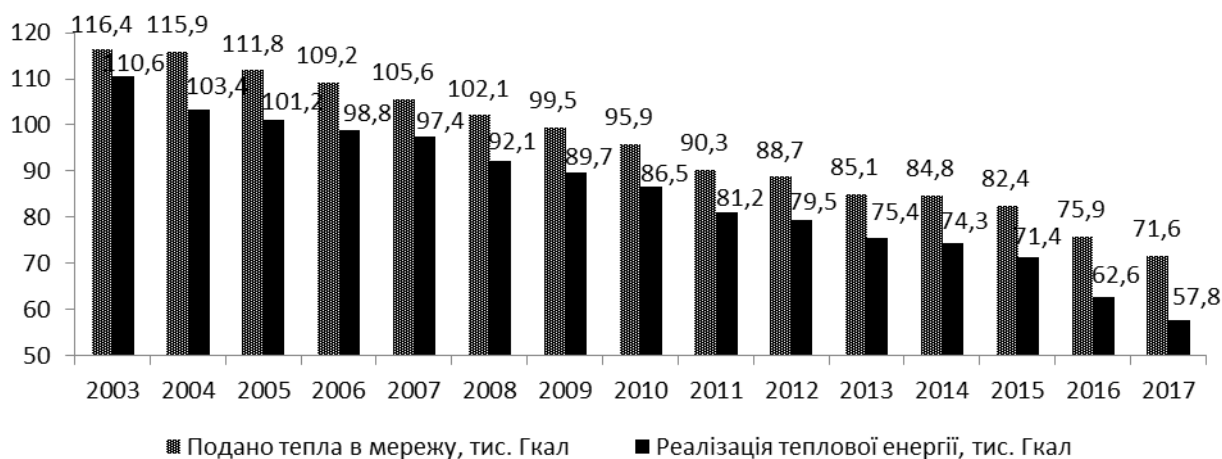

Рис. 1. Динаміка поданої та реалізованої енергії в тепломережах ОКВПТГ «Миргородтеплоенерго» за 2003-2017 рр.

За результатами проведеного дослідження [3], побудовано оптимізаційну модель мінімізації втрат енергоресурсів в теплових мережах:

$$Y_3 = Y_1 - Y_2 = (a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2 + a_3 X_3) - (b_0 + b_1 X_4 + b_2 X_5) \rightarrow \min \quad (1)$$

при таких обмеженнях:

- 1) $X_1 = X_1^*$, де $X_1^* = Y_1 * 166,3$ (кількість тепла поданого в мережу збільшено з урахуванням питомої норми витрат палива на 1 Гкал);
- 2) $X_2 \leq X_2^*$, де $X_2^* = Y_1 * 0,022$ (кількість теплоти поданої в мережу на власні потреби не може бути більшою 2,2% за визначеними нормами потреб);
- 3) $Y_3 = Y_3^*$, де $Y_3^* = Y_1 * X_5$ (загальні втрати в мережах Y_3 повинні відповідати нормам втрат в теплових мережах);
- 4) $X_5 = 11,5$ (середньорічні норми витрати в теплових мережах повинні відповідати значенню 11,5%);
- 5) $319\,483,65 \leq X_3 \leq 498\,587,54$ (величина опалювальної площі знаходиться в межах мінімального та максимального значення);
- 6) $X_4 \leq 30,5$ (навантаження на опалення повинно бути меншим максимального значення навантаження за попередній рік).

Для вирішення поставленої задачі застосовано табличний процесор Microsoft Excel. При цьому в якості інструменту для вирішення задачі обрано надбудову «Пошук рішення» (рис. 1).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2	Y ₁	Подано в мережу, тис.Гкал					Y ₂	Реалізація теплової енергії, тис. Гкал			
3	X ₁	Спожитий газ, м ³					X ₄	Навантаженість на опалювання, ккал/год			
4	X ₂	Власні потреби підприємства, тис.Гкал					X ₅	Норма втрат в тепलोмережах, %			
5	X ₃	Опалювальна площа, м ²									
6											
7	Y ₁	10,93892+0,00682X ₁ -0,39327X ₂ -0,00005X ₃					Y ₂	207,6213-4,2970X ₄ -1,07X ₅			
8		74,31						65,76			
9	Y ₃	Загальні втрати теплоенергії в мережі, тис.Гкал									
10		Обмеження									
11	X ₁	12 357,26	12 357,26	X ₁ *							
12	X ₂	1,63	1,63	X ₂ *							
13	X ₃	405 310,02	8,55	Y ₃ *							
14	X ₄	30,15									
15	X ₅	11,50									
16	Y ₃	8,55									

Рис. 1 Результати оптимізації

За отриманими результатами, якщо підприємство використовує паливо у кількості 12 357,26 м³, на власні потреби відведено 1,63 тис. Гкал. Опалювальна площа 405 310,02 м², при навантаженості на опалення 30,15 ккал/год та нормі втрат в мережах 11,50 %, ОКВПТГ «Миргородтеплоенерго» отримає мінімальні втрати 8,55 тис. Гкал.

$$Y_3 = Y_1 - Y_2 = (10,93892 + 0,00682 \cdot 12357,26 - 0,39327 \cdot 1,63 - 0,00005 \cdot 405310,02) - (207,6213 - 4,2970 \cdot 30,15 - 1,0665 \cdot 11,50) = 8,55 \text{ тис. Гкал.}$$

Побудована оптимізаційна модель мінімізації енергоресурсів в теплових мережах як найкраще відображає тенденцію між моделлю «як є» і моделлю «як повинно бути». Наведену методику дослідження можна застосовувати для визначення показників енергоефективності на регіональному рівні.

Список використаних джерел

1. Оптимізація систем теплопостачання із використанням економіко-математичного моделювання: монографія / за заг. ред. О.М. Гаврися – Х.: НТУ «ХПІ», 2015. – 209 с.
2. Братковська К.О. Щодо енергетичної моделі сталого споживання теплової енергії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4592>
3. Щербініна С.А. Економіко-математична модель мінімізації втрат енергоресурсів в теплових мережах / С.А. Щербініна, О.Г. Климко, К.І. Сердюк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент», №30. – Одеса, 2018. – С. 130-134.

УДК 658

Яковенко А.Ю., Бурдей А.І., Хоренжа Т.Р., студенти
 Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
 (м. Полтава, Україна)

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Однією з необхідних умов перебудови в економіці України, зокрема інтеграція в систему міжнародних відносин підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів і послуг на світових ринках є розвиток транспортної логістики. Великий вплив на транспортний розвиток та перспективу діяльності впливатимуть такі фактори як: глобалізація транспортних систем і процесів, переміщення товаропотоків між державами, регіонами, континентами; широке впровадження в систему вітчизняних транспортних послуг

принципів транспортної логістики, побудованої на досягненнях інформаційних технологій і вимогах світового рівня; жорсткі вимоги до викидів автомобільного транспорту; активна участь у глобалізації транспортної системи будь-якої держави (зростання конкуренції; активний розвиток і модернізацію транспортної інфраструктури; інформаційної відкритості, зокрема фінансову інформацію); підпорядкування діяльності транспортних компаній вимогам закону і міжнародних угод [1].

Перехід до ринкових відносин в Україні, поставив Укрзалізницю та багатотранспортні підприємства на межу виживання і змусив різко скорочувати витрати. Складна економічна ситуація в нашій країні вимагає від працівників транспортної галузі підвищеної уваги до вирішення питань організації і управління перевезеннями. Нині при всій великій кількості змін на ринку транспортних послуг і наявності величезної кількості експедиторів, перевізників і логістичних компаній замовники послуг, як і раніше, не задоволені їх якістю. Причиною цього є відсутність аналізу основних проблем, властивих залізницям, окремим підприємствам і транспортній галузі загалом.

Аналізуючи логістичну діяльність українських транспортних підприємств, можна виділити такі основні проблеми: якість транспортного обслуговування; зношеність рухомого складу; страхування вантажу і транспортних засобів; недовантаження рухомого складу; складності організації взаємодії декількох видів транспорту [2]. Окремою проблемою також можна виділити екологічний фактор. Майже десять років поспіль в Україні намагалися запровадити екологічні норми граничних викидів шкідливих речовин автомобілів, які б відповідали європейським вимогам зразка 1996 р. Однак «екологічний» закон щоразу відтермінували. Машина з карбюраторними двигунами, про які в Європі вже давно забули, в Україні займали істотну частку ринку продажів нових легковиків і комерційного транспорту. Що вже говорити про ті кілька мільйонів вживаних автомобілів, які наразі експлуатуються в Україні й не відповідають навіть нормам «Євро-0».

Отже, ситуація, що склалася в економіці країни, вимагає створення принципово нової системи управління логістики, заснованої на сучасній технології. Основні завдання, що є перед транспортними організаціями, передбачають зниження вартості перевезень, поліпшення їх якості, скорочення термінів доставки, гармонійне поєднання на ринку транспортних послуг усіх видів сучасного транспорту через конкуренцію, їх координацію у разі змішаних перевезень, створення у транспортній галузі загального інформаційного простору.

Список використаних джерел

1. Даниленко А.С. Логістика: теорія і практика: навч. посібник / А.С. Даниленко, О.М. Варченко, О.В. Шубравська та ін. – К.: «Хай-тек Прес», 2010. – 408 с.
2. Дикань В.Л. Актуальность улучшения системы комбинированных перевозок в международной транспортной сети // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2016. – С. 35-41.

Науковий керівник – Болдирєва Л.М., к.е.н., доцент

УДК 338.36

Янко В.О., Перевай Г.В., студенти
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ВИРОБНИЦТВО МАЙБУТНЬОГО: НАСТУПНА ЕРА ГЛОБАЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ІННОВАЦІЙ

Виробництво залишається критичною силою як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Але цей сектор змінився, що відкриває нові можливості та виклики для керівників підприємств та політиків.

Світовий виробничий сектор зазнав бурхливого десятиліття: держави, що розвиваються, перейшли до першого рівня виробничих країн, жорстка рецесія знизилася попит, а виробнича зайнятість в розвинених країнах скоротилася. Проте виробництво залишається критично важливим як для країн, що розвиваються, так і для розвинутого світу. Виробництво продовжує забезпечувати шлях від існування сільського господарства в натуральному секторі до зростання доходів та рівня життя. В останньому воно залишається життєво важливим джерелом інновацій та конкурентоспроможності, роблячи великий внесок у дослідження та розвиток, експорт та зростання продуктивності праці. Але виробничий сектор змінився – це приносить як можливості, так і виклики, і ні лідери бізнесу, ні політики не можуть спиратися на старі відповіді у новому виробничому середовищі.

Роль виробництва змінюється. Спосіб, яким воно сприяє зміні економіки, коли країни розвиваються: у сучасних розвинених країнах виробництво сприяє інноваціям, продуктивності та торгівлі більше, ніж зростання та зайнятість. У цих країнах виробництво також почало споживати більше послуг і більше працювати на них.

Виробництво переходить у динамічну нову фазу. Оскільки в країнах, що розвиваються, з'являється новий глобальний споживчий клас, і інновації викличуть додатковий попит, глобальні виробники матимуть суттєві нові можливості, однак у набагато більш непевному середовищі.

Цей сектор також розвивається таким чином, що формує традиційну точку зору: виробництво та послуги повністю відокремлені та принципово відрізняються від інших секторів. Сервісні матеріали (все від логістики до реклами) становлять все більшу кількість виробничої діяльності. У Сполучених Штатах кожен долар випуску продукції вимагає 19 центів послуг. І в деяких галузях обробної промисловості більше половини всіх працівників працюють у службових ролях, таких як інженери з досліджень та розробки та персоналу офісної підтримки. Дві виробничі галузі абсолютно не схожі; деякі з них більш місткіші або значніші. Деякі покладаються великою мірою на транспорт, а для інших найважливішою проблемою є близькість до клієнтів.

Найбільший сегмент за виходом (валова додана вартість) включає в себе такі галузі, як автомобілі, хімікати та фармацевтика. Ці галузі значною мірою залежать від глобальних інновацій на місцевих ринках, вони значно інтенсивніші в галузі досліджень та розробок, а також потребують близькості до ринків. Другий за величиною сегмент – це регіональна обробка, яка включає в себе такі галузі, як друк, харчування та напої. Найменший сегмент, який нараховує лише 7% світової доданої вартості виробництва, виробляє трудомістку торгівлю.

Прогнозують, що до 2025 року з'явиться новий глобальний клас споживання, і більша частина споживання буде відбуватися в країнах, що розвиваються. Це створить нові можливості ринку. Тим часом, на усталених ринках попит деформується, оскільки клієнти вимагають більшої варіації та більше видів післяпродажного обслуговування. Багатий трубопровід інновацій у матеріалах і процесах – від наноматеріалів до передових робототехніків. Ці можливості виникають у надзвичайно складних умовах. На деяких недорогих робочих ринках рівень заробітної плати стрімко зростає. Нестабільні ціни на ресурси, неминучий дефіцит висококваліфікованих кадрів та посилення ланцюга постачань і регуляторних ризиків створюють більш невизначену обстановку, ніж це було раніше.

Компанії повинні поглиблювати детальне розуміння конкретних ринків, що розвиваються, а також потреб їх існуючих клієнтів. Вони також вимагатимуть гнучких підходів до розробки стратегії сценарію планування, а не точні прогнози. І їм доведеться робити великі ставки на довгострокові можливості, такі як залучення нових ринків у країнах, що розвиваються, або перехід на нові матеріали, але вони повинні робити це таким чином, щоб мінімізувати ризики.

Вирішальним завданням для виробників буде зближення рішень, що стосуються слідування, більш логічно. Трудомісткі галузі будуть майже завжди стежити за низькою заробітною платою, однак інші, з більш складними потребами, повинні враховувати такі

чинники, як доступ до недорогих транспортних засобів, до розуміння споживачів або до кваліфікованих працівників. Результат цілком може стати новим видом світової виробничої компанії – це мережеве підприємство, яке використовує «великі дані» та аналітику, щоб швидко і рішуче реагувати на зміни умов, а також досягти довгострокових можливостей.

Науковий керівник – Христенко О.В., к.е.н., доцент

УДК 330.43

Яскевич А.О., студентка
Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

СВІТОВІ ПРАКТИКИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

На сьогоднішній день перед Україною постає низка завдань: зростання темпів економічного та соціального добробуту, підвищення економічних показників, закріплення позицій на світовій арені. Вирішення задач потребує ретельного дослідження конкурентоспроможності країни, а зокрема ефективності ринку праці.

Дослідженням закордонного досвіду у сфері розвитку ринку праці займаються такі вітчизняні вчені: Л.К. Безчасний, Д.П. Богиня, Л.І. Воротіна, М.І. Долішній, Є.П. Качан, І.І. Лукінова, Ю.В. Ніколенко, Ю.І. Палкін, О.М. Уманський, О.А. Устенко, Д.М. Черваньов, А.А. Чухно, А.Г. Горілий.

Ефективність ринку праці є однією із 12 засад конкурентоспроможності.

У 2018 році Україна посідає 81 місце серед 137 країн світу. За рейтингом складових Індексу глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) [1, с. 296]. Україна втратила свої позиції за складовою ефективності ринку праці на 13 пунктів. Тенденція погіршення цього показника є систематичною. У минулому році спостерігалось зниження на 17 пунктів. Натомість 2 та 7 місце посідають США і Швеція. Саме за цими країнами буде проводитись аналіз формування конкурентоспроможного ринку праці.

Характерною особливістю американського ринку праці є високий ступінь розвитку ринкових структур та рівня продуктивності праці. Починаючи із середини 90-х США зайняла лідируючі позиції саме завдяки зростанню продуктивності праці. Наслідком цього стало покращення рівня життя населення, середній дохід в американців став значно більшим, ніж в країнах ЄС. Загалом, рейтинг країни підвищився із 5,4 (2015 р.) до 5,6 (2018 р.) [1, с. 302; 2, с. 360].

У Швеції спостерігається стабільність на ринку праці, країна посідає 20 місце із рейтингом 4,8 у 2015 р. та 4,9 у 2018 р. [1, с. 276; 2, с. 334]. Головними засадами підвищення ефективності ринку праці країни є забезпечення повної зайнятості населення та вирівнювання прибутків. При чому методи підтримання повної зайнятості не є загрозою інфляції. Сильна соціальна політика – це ще одна особливість ринку праці Швеції, вона виключає будь-яку диференціацію рівня доходів населення. На перекваліфікацію робітників виділяється більше коштів, ніж на допомогу по безробіттю в США. Набув поширення розвиток виробничої демократії, а виробництво приватного сектора зводиться до максимуму.

Із огляду на методи покращення функціонування ринку праці різних країн, можна зробити висновок, що при зосередженні уваги на питанні продуктивності праці і забезпеченні повної зайнятості населення ситуація на ринку праці України може суттєво змінитися, що позначиться на загальному рівні конкурентоспроможності країни.

Список використаних джерел

1. The Global Competitiveness Report 2017 – 2018 / Klaus Schwab (ed.), World Economic Forum – Geneva / Switzerland 2017 – 276, 296, 302 p.

УДК 338.482.2

Шаміла Хасан Ісмаїл, аспірантка
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

У національній економіці багатьох країни внесок туризму у створення валового внутрішнього продукту стає все більш значним, причинами цього є зростання добробуту населення, підвищення мобільності його пересування, покращення інфраструктури подорожей. За звітом Всесвітньої організації туризму у 2017 р. питома вага туризму становить 10% від загального обсягу світового ВВП, на нього припадає 7% світової торгівлі, із 10-ти робочих місць одне створюється у сфері туристичної діяльності. За міжнародними оцінками у 2017 р. конкурентоспроможність України у сфері туризму та подорожей оцінюється у 3,5 бали (7 балів максимальна оцінка), за результатами діяльності туристичної сфери Україна займає 88 місце з 136 країн світу. Основні економічні результати туристичної діяльності в Україні: показник кількості міжнародних туристів – 1,25 млн осіб; надходження від наданих послуг для них – 1,1 млрд дол.; питома вага галузі у структурі ВВП – 1,4%; створено 214, 4 тис. робочих місць.

Результативність діючого організаційно-економічного механізму розвитку туристичної галузі характеризують рейтингові позиції її міжнародної конкурентоспроможності: бізнес-середовище 124-те місце, політика та умови забезпечення діяльності – 81 місце, інфраструктура забезпечення – від 115 до 51 місця. Ці рейтинги дають змогу визначити найбільш перспективні напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення туристичної галузі.

Удосконалення діючого організаційно-економічного механізму розвитку туристичної галузі потребує врахування деяких теоретичних аспектів.

По-перше, слід уточнити зміст основних понять: «туризм», який розглядають як окремий вид економічної діяльності, що включає всю (чи майже всю) сукупність явищ і процесів, пов'язаних з відновленням сил людини та задоволенням її фізіологічних і соціальних потреб, а його подальший розвиток вимагає розвитку відповідної інфраструктури та сервісу, а також відповідного ресурсного забезпечення; «туристична галузь», що охоплює виробництво і реалізацію туристичних послуг і товарів різними організаціями, що володіють туристичними ресурсами; «туристичні ресурси» (природні; історико-культурні; соціально-економічні умови та ресурси; економіко-географічне положення, розвиток транспортної мережі та транспортна доступність території, рівень її економічного розвитку, сучасна соціальна інфраструктура та рівень забезпечення обслуговування населення; трудові ресурси тощо).

По-друге, зміст організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку туристичної галузі традиційно розглядається як сукупність економічних, адміністративних, правових методів, способів, інструментів залучення необхідних інвестиційних ресурсів, що створюють умови для подальшого розвитку туристичної галузі. Він включає адміністративні методи, способи, інструменти (що пов'язані з режимом адміністрування туристичного бізнесу, процедури щодо відкриття, здійснення діяльності, доступності до туристичних ресурсів тощо); економічні методи, способи, інструменти (що забезпечують сприятливе економічне середовище для інвестування розвитку туристичної галузі: оподаткування

діяльності, вартість кредитних ресурсів, наявність необхідної інформації); правові чи нормативно-правові методи, способи, інструменти забезпечення розвитку туристичної галузі (закони, постанови уряду країни, національні та регіональні програми, стратегії та інші документи, що прямо чи опосередковано впливають на розвиток туристичної галузі).

По-третє, важливим аспектом формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку туристичної галузі країни (як виду економічної діяльності) є спосіб доступу до туристичних ресурсів (вільний, обмежений тощо), право володіння або користування ними.

По-четверте, особливості формування сучасного організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку туристичної галузі визначають такі тенденції: розширення об'єктів туристичних подорожей; посилення впливу факторів, що негативно впливають на розвиток туристичної індустрії (військова та політична нестабільність; екологічна безпека, епідеміологічна ситуація, природні катаклізми та катастрофи; злочинність); нові зміни у розвитку туристичної індустрії, що впливають на туристичний потенціал країни та його можливості; сучасні виклики у розвитку туристичної галузі: максимальна швидкість реагування на зміни; створення достовірного та актуального інформаційного середовища (медіа; відеозаписи в Інтернеті, соціальні медіа, блоги для туристів), доступність туристичних об'єктів, туристичних визначних пам'яток та маршрутів для самостійних туристів; якість сфери обслуговування; швидкість веб-сайту; місцеві знання про туристичні об'єкти).

Ураховуючи вище викладене, до основних напрямів вдосконалення організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення туристичної галузі України слід віднести такі: вдосконалення системи управління розвитком туристичної діяльності на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях; формування державної політики у сфері туризму, інструментів, методів, важелів її інвестиційного забезпечення; визначення стратегічних пріоритетів розвитку туристичної діяльності, стратегій і програм розвитку туризму; створення дорожньої карти щодо розвитку національної системи інфраструктури забезпечення туристичної діяльності; запровадження механізмів публічно-приватного партнерства; впровадження міжнародного досвіду організації туристичної діяльності в Україні.

Список використаних джерел

1. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : VIII Міжнародний бізнес-форум (Київ, 19 березня 2015 р.) ; відп. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 272 с.
2. Шаповалова О.М. Інноваційний розвиток підприємств сфери послуг: туризму // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013 – №4(193). Ч2. 241
3. Пойда-Носик Н. Н. Інвестиції в туристично-рекреаційну галузь України: теорія та практика регулювання: монографія / Н. Н. Пойда-Носик, Р. Й. Бачо, І. І. Січка. – Ужгород: Видавництво ФОП Бреза, 2014. – 218 с.
4. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
5. Комеліна О.В., Шаміла Хассан Исмаїл. Наукові засади розвитку туристичної галузі у сучасних умовах // О.В. Комеліна, Шаміла Хассан Исмаїл / Економіка та суспільство. – 2017.– № 11.
6. Державна служба статистики України. – <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017. – <http://reports.weforum.org/pdf/ttci-2017>.
8. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми

державами-членами, з іншої сторони. Розпорядження КМУ України від 17 вересня 2014 р. № 847-р – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>

9. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України». Постанова Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. – № 33. – Ст. 580.

УДК 351.713:330.131.7

Ашіру Ісмаїлі Кашсіра, аспірант
*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасних умовах успішне управління зовнішньоекономічним розвитком національної економіки в умовах глобалізації забезпечує незалежність та процвітання країни. Поняття глобалізації пов'язане із процесами поглиблення міжнародної інтеграції, коли зростає число національних економік стає взаємопов'язаним через транскордонні потоки товарів, послуг, факторів виробництва, описує якісні процеси управління зразками транскордонних зв'язків дедалі більшої складності (UNCTAD, 1993 р.). Зміст глобалізаційних процесів є результатом інтенсивного збільшення обсягів та потоків транскордонної продукції, активізації торгівлі, пошуків інвестиційної діяльності з боку глобальних корпорацій та міжнародних фінансових інституцій, які сприяють виникненню і зростанню інтегрованої та взаємозалежної глобальної економіки» (Yeung, 2002 р.). Система управління зовнішньоекономічним розвитком національної економіки формується під впливом глобальних (глобалізаційних) викликів, що супроводжується появою нових магістральних тенденцій, за якими буде розвиватись світ упродовж майбутніх кількох десятиліть, а також посилення взаємозалежності країн світу. Все має супроводжуватися відповідним коригуванням національних систем державного управління; зміною стратегій економічного, політичного та духовного розвитку; уніфікацією й стандартизацією умов та факторів розвитку окремих країн світу; посиленням ризиків глобальної ізоляції країни, що провокує її соціально-політичну та економічну деградацію.

Отже, метою управління управління зовнішньоекономічним розвитком національної економіки в умовах глобалізації є інтегрування основних елементів управління та забезпечення міжнародної та внутрішньої конкурентоспроможності країни під впливом глобалізаційних процесів, а також управлінське супроводження процесу реалізації продукції або здійснення діяльності на зовнішніх ринках.

Механізм управління зовнішньоекономічним розвитком національної економіки в умовах глобалізації слід розглядати як структуровану систему управлінських впливів, сукупність відповідних управлінських засобів та інструментів, із застосуванням яких здійснюється розробка та прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечується їх ефективна реалізація на різних рівнях управління (мега-, мета-, макро-, мезо-, мікрорівнях). Відповідно модель управління зовнішньоекономічним розвитком національної економіки в умовах глобалізації (як багаторівнева структурована складна динамічна система) включає глобальний (мегарівень), міждержавний (метарівень), національний, регіональний, рівень підприємства.

Ця модель забезпечує:

на мегарівні (рівень міжнародних об'єднань, організацій) адекватність та ефективність інструментів управління за умови стрімкого розгортання глобалізаційних процесів і посилення нестабільності як світової, так і національної економіки;

на метарівні – реалізацію зовнішньоекономічних пріоритетів країни у процесі міжнародної регіональної інтеграції, створення і розвитку інтеграційних об'єднань;

на макрорівні – синергетичний ефект від наявності, використання та взаємодоповнення природно-ресурсного, виробничого та експортного потенціалів і формування потенціалу внутрішньої та зовнішньої конкурентпроможності країни. Відображує місце держави в управлінні зовнішньоекономічним розвитком;

на мезорівні (рівень областей) – сприятливі умови використання потенційних можливостей територій щодо зовнішньоекономічного розвитку територій та створення конкурентоспроможного регіонального продукту (товару, послуги) та швидкого виходу підприємств на нові зовнішні ринки. Відображує участь регіону в управлінні та регулюванні зовнішньоекономічного розвитку;

на мікрорівні (рівень окремих організацій) - сукупність заходів щодо забезпечення функціонування підприємств на зовнішніх ринках в умовах глобальних зрушень як повноправних учасників мультиглобального середовища.

Глобалізація економічних процесів стала символом вступу людства в постіндустріальну стадію розвитку. Тим часом, суперечки навколо неї стають все більш запеклими, а розрахунки багатьох аналітиків показують, що з кожним днем доводиться визнавати, що не враховувалося вельми багато негативних явищ, які стали наслідком вільної торгівлі і глобалізації. Тож не варто зводити поняття загального стратегічного розвитку лише до торгових процесів і рухів капіталу — це має бути частиною загальної стратегії.

У реальному світі, перехід до відкритості є не просто питанням перегляду кодексу транспортування й зняття бар'єрів для іноземних інвестицій. Він вимагає проведення інституційної реформи в значному масштабі, що поглине фінансові, бюрократичні й політичні ресурси. У той час, як багато інституційних реформ сприяють розвитку, їх також не можна розглядати як ключові цілі розвитку — економічне зростання, поліпшення правління, промислові й технологічні можливості, пом'якшення бідняцтва — і часом відволікати від них увагу. Інституційні реформи, направлені на максимізацію торгівлі й потоків капіталу можуть принести велику користь, але вони не обов'язково є самим ефективним способом сприяння розвитку.

Список використаних джерел

1. Rodric, D.: Straight Talk on Trade. Ideas for a sane world economy. Princeton University Press, New Jersey, United States - 336 P. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://press.princeton.edu/titles/11216.html>

2. The Handbook of International Trade. A Guide to the Principles and Practice of Export. SECOND EDITION Consultant Editors: Jim Sherlock and Jonathan Reuvid Published in Association with: The Institute of Export. E-book ISBN 978-1-84673-035-1 – 411 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

3. Corden W. M. INTERNATIONAL TRADE THEORY AND POLICY Selected Essays. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-elgar.com/shop/international-trade-theory-and-policy>

4. Johansson Johny K. Global Marketing: Foreign entry, lokal marketing, and global management / Johny K. Johansson. – 2nd ed. – Boston: Irwin/McGraw-Hill, 2000. – 604 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.livelib.ru/book/1001626843-global-marketing-foreign-entry-local-marketing-and-global-management-johny-k-johansson>

Амеліна І.В., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)
Зарайська Е.О., Пилип С.В.
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Сєвєродонецьк, Україна)

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ КАДРІВ ДЛЯ РОБОТИ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Пошук шляхів розвитку компетентності призводить до створення умов для кар'єрного просування тих фахівців, які є носіями необхідних якостей, мотивів і установок. У цьому сенсі виділення перспективних фахівців та забезпечення умов для їх професійно-особистісного розвитку стає можливим за допомогою фахівців-психологів.

Консультавання фахівців зі сфери державного управління – це один із способів поліпшення функціонування служби в цілому. Воно стимулює інтерес до теоретичного осмислення механізмів консультавання фахівців, розуміння, через що може бути здійснено розвиток компетентності службовців, наприклад, дослідження кар'єрних орієнтацій та цінностей, які необхідно враховувати при підборі фахівців на державну службу, їх адаптації та навчанні. Однією з основних сучасних проблем, пов'язаних з професійним розвитком фахівців державних служб, слід відзначити кар'єрну заплутаність, що утруднює формування чіткої професійної ідентичності. У державну службу приходять працівники з різних економічних сфер, з різним професійним досвідом і освітою, найчастіше не мають спеціальної підготовки в сфері управління в державній службі. У багатьох з них не сформовані відповідні кар'єрні орієнтації, професійні установки. Тому управління кар'єрою, пов'язане з розвитком рівня професіоналізму фахівців, є одним із способів вирішення завдань професіоналізації державних службовців.

Кар'єрне зростання в державній службі ґрунтується на двох факторах, що одночасно приймаються в розрахунок: вислуга років, з одного боку, і оцінка професійних навичок – з іншого. Вислуга років набувається автоматично, тому облік здійснюється її просто. Розвиток кар'єри державного службовця, як і спеціалістів в бізнес-організаціях, включає в себе процес вибору, освоєння, адаптації та просування в професії. Регламентованість кадрових технологій, прийнятих у державній і державної службі, надзорність з боку суспільства є зовнішніми факторами, що впливають на здійснення кар'єри. Кар'єрні установки та ті, які лежать в їх основі професійні цінності – внутрішні характеристики фахівця, що робить кар'єру в організації мають орієнтуватися на її специфіку.

Кар'єрне консультавання можливо на основі обліку і активізації сильних мотивуючих факторів і розвитку кар'єрних мотивів, затребуваних суспільством і недостатньо розвинених в державних службовців. Консультавання службовців може і повинне будуватися на усвідомленні ними власної мотивації, обліку потреб у навчанні. Оптимально спланована і побудована траєкторія професійного розвитку та посадового росту дозволяє співробітнику більш чітко визначити своє місце в організації, стимулює його максимально повно і всебічно розкрити власний професійний та особистісний потенціал. У цьому випадку досягається більш повна відповідність цілей і задоволення потреб, як організації, так і самого працівника. Якщо в державній службі є налагоджена система планування і розвитку кар'єри, то вона не тільки забезпечує досягнення організаційних цілей, але одночасно підтримує професійну стійкість співробітників, сприяє формуванню ділової оптимальної атмосфери [1]. Це побічно впливає на результативність роботи служби, посилює якість обслуговування населення.

Інший важливий аспект управління кар'єрою – професійне становлення особистості. Тому велику роль для розвитку кар'єрного консультавання грають підходи, при яких

розглядаються різні аспекти діяльності фахівців. У вітчизняній психології професіоналізація розглядається в контексті більш широкого процесу соціалізації особистості, зокрема як процес входження індивіда в професійне середовище та засвоєння ним досвіду, оволодіння стандартами і цінностями даного професійного співтовариства, визріваючими межах вимог більш широкої соціального середовища [2]. Професіоналізація чиновників відбувається під впливом раніше існуючого професійного досвіду і в умовах досить жорстких стандартів, визначених державою, можливість індивіда впливати на які досить обмежена. Успішність діяльності чиновника пов'язана з його здібностями організації спілкування з різними людьми, незалежно від їх статі, віку та інших якостей. Також велике значення в цьому мають ціннісні та кар'єрні орієнтації особистості, психологічно зумовлюють прагнення людини до просування по кар'єрних сходах.

У самому широкому сенсі слова кар'єрні орієнтації являють собою певний тип соціальних установок особистості по відношенню до кар'єри, роботи, світу професій, а також комплекс уявлень про себе і своє місце у професійному середовищі. Саме поняття кар'єрних орієнтацій пов'язане з ім'ям Е. Шейна, автора концепції «якорі кар'єри» (Career anchors). На його думку, визначають вибір кар'єри кар'єрні орієнтації – «кар'єрні якоря», тобто уявлення про себе, його ключові цінності, мотиви, навички. Особистісні цінності впливають на бажання до виконання роботи, а також здатність отримувати від неї задоволення [1]. Е. Шейн виділяє такі кар'єрні орієнтації: професійна компетентність; кар'єрна орієнтація на досягнення у менеджменті; кар'єрна орієнтація на автономію і незалежність є установкою на самостійну роботу без підпорядкованості та зовнішніх рамок; орієнтація на стабільність роботи; орієнтація на стабільність місця проживання; кар'єрна орієнтація типу «служіння»; кар'єрна орієнтація «виклик», коли для особистості успіх означає подолання перешкод, вирішення проблем або виграв; інтеграція стилів життя; кар'єрна орієнтація «підприємництво». Мета кар'єри – створити щось нове, організувати свою справу, втілити в життя власну ідею. Ці показники необхідно враховувати для побудови ефективної системи управління кар'єрою фахівців, у тому числі і державних службовців. Крім того, на наш погляд, корисної для вивчення кар'єрних орієнтацій є модель особистісного становлення професіонала А. Р. Фонарьова, заснована на вивченні життєвого шляху, яка дозволяє уточнити розуміння кар'єрних орієнтацій, пов'язуючи їх з установками [2]. Автор виділяє три модулю людського буття: володіння, соціальні досягнення і служіння. Застосовуючи цю модель до діяльності державного службовця, ми визначаємо, що модуль служіння для цих фахівців характеризується особливим ставленням до інших людей, наявністю позитивних почуттів до них, бажання їх зрозуміти. Це дозволяє спеціалісту вийти за межі своїх актуальних, наявних можливостей.

Кар'єрне консультування є важливим ресурсом професійного розвитку особистості державних службовців. Для підвищення ефективності консультаційної діяльності необхідно вивчати фактори, що впливають на побудову кар'єри. Враховуючи, що ці фактори носять не тільки особистісний, психологічний, але і ситуаційний характер, необхідно послідовно вивчати появу нових соціально-політичних та економічних умов, що виникають у суспільстві, та їх відображення у самосвідомості службовців. Без цього неможливо допомогти фахівцям сформуванню усвідомлений адекватний вибір напрямку професійного розвитку і на цій основі – ефективний варіант побудови професійної кар'єри.

Список використаних джерел

1. Бакуменко В. Д. Системне визначення напрямів удосконалення управлінських рішень / В. Д. Бакуменко // Актуальні проблеми державного управління : Зб. наук. праць. – Львів : Вид-во Львів. філіалу, 2016. – Вип. 3. – С. 32-47.
2. Зось-Кіор М.В. Удосконалення державо-управлінської практики засобами кар'єрного консалтингу / М.В. Зось-Кіор // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – № 1 (13). – С. 29-35.

Амеліна І.В., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)
Хусеїнович Е.С., Анучкіна Т.В.
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
(м. Сєвєродонецьк, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

У будь-якій сфері людської діяльності безперервно виникають проблеми вибору і прийняття управлінських рішень, які значно ускладнились в останні роки у зв'язку зі зростанням масштабів та посиленням взаємозв'язків між окремими ланками народного господарства.

У зв'язку з швидкоплинністю суспільних процесів і обмеженням на цій основі інформаційних масивів, виникли значні проблеми з використанням формальних методів дослідження. Однак, які б проблеми не виникли з використанням методичного апарата дослідження, в управлінні виробництвом постійно стикаються з сукупністю альтернативних рішень і необхідністю вибору серед них оптимального рішення.

Тому, повсюдно гостріше стала усвідомлюватись практична цінність експертних методів, які в останній час відіграють неабияку роль в управлінні, а іноді стають єдиним методом аналізу, підготовки, обґрунтування і вибору оптимальних рішень. При оцінці альтернативних рішень і виборі найкращого (оптимального) рішення експерти стають свого роду «джерелами недостатньої інформації», яка є результатом знань, інтуїції і нарешті досвіду спеціалістів. Зазначимо, що інформація, отримана від спеціалістів, відіграє в експертних методах ту ж роль, що і статистична, оперативна та інші види кількісної інформації у формальних методах. Даний факт актуалізує необхідність удосконалення інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень з використанням в т.ч. експертних методів.

Початком становлення експертного оцінювання, як наукового методу дослідження, вважають 50-60-ті роки ХХ ст., час появи наукових робіт, із відповідною проблематикою, В. М. Глушкова, Г. М. Доброва, Ю. В. Єршова та ін. Експертні методи повсякчас удосконалюються й розширюються. Ю. В. Сідельников, найбільш відомий спеціаліст в галузі експертного оцінювання, розробив класифікацію експертних методів, яка нараховує більше ніж 70 видів, і розгорнуту класифікацію найпростіших видів експертних оцінок. Слід також зазначити серед найбільш досвідчених дослідників експертних методів Бешелева С. Д., Гурвича Ф. Г., Панкову Л. А., Літвака Б. Г., Орлова А. І., Шнейдермана М. В. та ін. [1, 2].

Розрізняють два основних види експертних оцінок – індивідуальні та колективні. Індивідуальні – це оцінки одного спеціаліста, а колективні – оцінки експертної комісії. Виділяють також оцінки однотурові й багатотурові, з обміном інформації й без, анонімні та відкриті. При класифікації за рядом вирішуваних завдань виділяють оцінкові та управлінські експертизи [3]. Загалом, експертні оцінки – це судження висококваліфікованих спеціалістів-професіоналів, що викладені у вигляді змістової, якісної й кількісної оцінки об'єкта, що призначені для використання при прийнятті рішень.

Виділяють чотири типи процедур, що призначені для отримання експертної інформації:

- 1) одноразові (однотурові) процедури зі взаємодією експертів (наприклад, «мозковий штурм»);
- 2) одноразові процедури без взаємодії експертів (масове опитування);
- 3) ітеративні процедури з безпосередньою взаємодією експертів («дискусії»);
- 4) ітеративні процедури без взаємодії експертів («Дельфі») [1, 3].

До основних методів експертизи відносяться: методи створення колективних рішень, методи структуризації, методи експертних оцінок, морфологічні методи, методи складних експертиз. У багатьох випадках найкращий ефект має комплексне застосування декількох видів експертиз.

У сучасному світі внаслідок науково-технічного прогресу особливу увагу у прогнозуванні і стратегічному аналізі звертають на якісні аспекти змін. Тенденції зростання цих змін обумовили, як свідчить огляд літературних джерел, збільшення питомої ваги експертних методів прогнозування приблизно до 40–50 % [2].

Отже, зростання якісних змін сприяє розвитку і вдосконаленню експертних методів прогнозування і водночас звужує можливість використання точних розрахунків, які ґрунтуються на формалізованих моделях, що відображають різноманітність причинно-наслідкових зв'язків еволюції явищ (процесів, об'єктів).

Підсумовуючи сказане, можна зі всією визначеністю стверджувати, що методи експертних оцінок в прогнозуванні використовуються в таких випадках:

- в умовах відсутності достатньої за обсягом та достовірної інформації про прогнозовані явища (процеси, об'єкти);
- в умовах значної невизначеності середовища, де функціонує об'єкт;
- в умовах дефіциту часу або екстремальних ситуаціях;
- при розробці середньо- та довгострокових прогнозів об'єктів, які підпадають під вплив корінних змін, наприклад, наукові відкриття [4, 5].

Таким чином, використання експертних методів підтримки прийняття управлінських рішень в практиці публічного управління є об'єктивною необхідністю через значне ускладнення соціально-економічних процесів розвитку суспільства та дефіцитом джерел якісної інформації. Ефективність використання експертних методів залежить від правильної організації процесу та обробки отриманої інформації.

Однією із зручних форм презентації результатів дослідження з використанням експертних методів є рейтинги, які можуть бути використані як засіб моніторингу соціально-економічних процесів та орієнтирами довгострокового стратегічного планування. Представлені результати дослідження з використанням рейтингової моделі при оцінці статистичних показників доводять доцільність врахування типовості рівня та проблем соціально-економічного розвитку, та диференціації заходів по кластерам при вирішенні питань пріоритетності розвитку в рамках формування Програм соціально-економічного розвитку регіону.

Список використаних джерел

1. Бакуменко В. Д. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень / В. Д. Бакуменко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2015. – Вип. 1. – С. 8-26.
2. Глуха В. В. Вдосконалення економічного механізму державного регулювання депресивних регіонів шляхом впровадження стратегій брендінгу територій / В. В. Глуха // Економіка та держава. – 2014. – №3. – С. 128-130.
3. Дзюндзюк В. Б. Місце і роль аналізу політики в публічному управлінні / В. Б. Дзюндзюк, А. О. Лашко // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 3. – С. 11-17.
4. Дегтяр О.А. Роль системи публічного управління в соціальній сфері суспільства / О.А.Дегтяр // Публічне урядування : збірник. - № 1 (2) – березень 2016. – Київ.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016. – С. 89-94.
5. Зось-Кіор М.В. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень з використання експертних методів / М.В. Зось-Кіор // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. - № 21. – 2018. – С. 131-139.

**СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

**Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції
01 листопада 2018 року**

Мова українська, російська, англійська

Підписано до друку 19.10.2018 р.
Тираж 300 прим.

Макет та тиражування виконано ФОП Пусан А.Ф.
36023, м. Полтава, вул. Нікітченка, 6, кв. 48
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, № 5118 від 07.06.2016 р.

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ВНЗ України IV рівня акредитації
85 років досвіду надання освітніх послуг

навчально-науковий
ІНСТИТУТ
фінансів, економіки та менеджменту

Оголошує набір на навчання за третім науково-освітнім рівнем для здобуття
наукового ступеня доктора філософії

Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка на третьому освітньо-науковому рівні:

- 051 Економіка – ліцензійний обсяг 10 осіб;
- 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність – ліцензійний обсяг 10 осіб;
- 073 Менеджмент – ліцензійний обсяг 10 осіб.

Наказ Міністерства освіти і науки України №707
«Про ліцензування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні», від 23.06.2016 р.

Вступ до аспірантури відбувається на конкурсній основі за результатами вступних випробувань:

- Вступного іспиту із спеціальності;
- Вступного іспиту із іноземної мови, який відповідає рівню B2;
- Співбесіди, презентації наукових пропозицій та досягнень;
- Додаткового вступного випробування для вступників, які навчалися за іншою галуззю знань.

Термін навчання в аспірантурі – 4 роки

(Детальна інформація на сайті

pntu.edu.ua у розділі «Наука та інновації» / «Аспірантура та докторантура»)